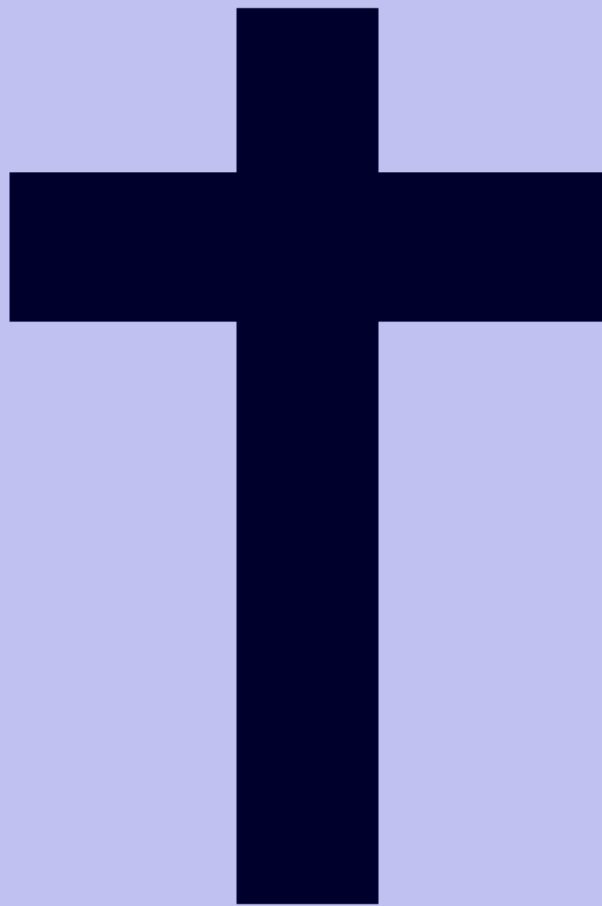

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'

Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqeⁿ ty'oots'om cantxja 'naa' Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, Guerrero

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 29 Nov 2017
f19bf10d-b9f4-54f8-aa78-06ee36e6a7cd

Contents

Mateo	1
Marcos	60
Lucas	97
Juan	154
Hechos	199
Romanos	250
1 Corintios	273
2 Corintios	295
Gálatas	310
Efesios	318
Filipenses	326
Colosenses	331
1 Tesalonicenses	336
2 Tesalonicenses	341
1 Timoteo	344
2 Timoteo	351
Tito	356
Filemón	359
Hebreos	361
Santiago	378
1 Pedro	384
2 Pedro	391
1 Juan	395
2 Juan	401
3 Juan	402
Judas	403
Apocalipsis	405

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Mateo

Nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñe Jesucristo

(Lc. 3:23-38)

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaaⁿ nn'aⁿ na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyjoo' jona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. ³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón. ⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsaⁿ na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acáz, Acáz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. Jona tuiindyena tiempo quia ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticanaⁿndye nn'aⁿ Israel ndia' ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ty'echo naⁿñeeⁿ jona na tyondye'ntjomtyeⁿna.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñeeⁿ. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñeeⁿ na seincueⁿ Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jnda' canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' David, tue'cañoomna' tiempo quia na ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' quia ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel, tue'cañoomna' hasta xjeⁿ na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

Luaa waa na tuiiñe Jesús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quia waacheⁿ ñomcaa' tsoñeeⁿ María ñequio José, ndo' cwii tjocheⁿ na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiñe María cantyja najndei Espíritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsaⁿ na nluiiñe saa' María, jom ts'aⁿ na ñequi'cheⁿ tyocantyjaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaaⁿñe tsaⁿñeeⁿ, jo' chii seitioom na cwe' ñemaaⁿ nntyuii' ñomca. ²⁰ Yocheⁿ na luaa' matseitioom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Tso tsaⁿñeeⁿ:

—'U José na cwiluiindy' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' tinty'ue' na nnc'o'ñom' María na nluiiñe scu'. Ee cantyja najndei Espíritu Santo jo' na jndeiñe. ²¹ Nntseincueⁿ cwii yu'ndaa na tsaⁿs'a. Ndo' 'u nntseicajndyu' juu Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmeiⁿ tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ty'oots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta. ²³ Tso tsaⁿñeeⁿ:

Queⁿyo' cwenta, ndeiñe cwii yuscundyua.

Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndyu Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyo jaa.

²⁴ Jnda na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaⁿ ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'oots'om, to'ñoom María na scoom'm. ²⁵ Saⁿ ticatjomndyena na mandiñoom'

hasta quia jndā seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeⁿ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeⁿ Jesús.

2

Nn'aⁿ na jndō' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuae na tyom'aaⁿ Herodes rey, tuiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii, tqwie'cañom nn'aⁿ na jndō' n'om Jerusalén, na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quoom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aaⁿ nqueⁿ na tuiñê rey cwentaa nn'aⁿ judíos? Ee jâ jndā nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quoom'. Jo' na tquiōyâ na nlat'maaⁿndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' mati cha'tso nn'aⁿ Jerusalén. ⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' tax'eeñê ndāa naⁿñeeⁿ yuu tsona' na nluiñe juu na cwiluiñe Cristo. ⁵ Naⁿñeeⁿ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiñê. Ee luaa waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'aⁿ tsjoom Belén, ts'ondaa Judá, mei'chjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaaⁿ njoom nt'maⁿ cha'waa ts'ondaa Judá. Ee quii'ntaaⁿyo' nlui' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aaⁿya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeⁿñe Herodes nn'aⁿ na jndō' n'om na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quoom'. Tcuu tcuu tax'eeñê ndāana ñeeⁿ xjeⁿñeeⁿ na tei'tquioo'ñe caxjuu. ⁸ Jndā jo' jñoom jooa na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndāana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jndā jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maaⁿndyō jom.

⁹ Naⁿñeeⁿ, quia na jndā jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeⁿ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndāana na ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quoom', tjajndyena' jo ndāana hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. ¹⁰ Jeeⁿ tjawee' n'omna quia nty'iaannda'na caxjuu'ñeeⁿ. T'maⁿ tquiaana' na neiⁿna. ¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ María. Ty'ecata'na cantyena na tyola't'maaⁿndyena jom. Tjeii'na 'naⁿ na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajaⁿ ñ'eⁿ suu ndo' ñ'eⁿ nasei cachi na tuiina' ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jndā chii cwicheⁿ nato ty'elcwee'na ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'ōots'om na tsoona ndaa, jo' na seijndō'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

¹³ Jndā na jlui' naⁿñeeⁿ, teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ōots'om nnom José xjeⁿ na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Quicantyja', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xjeⁿ na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicueⁿeⁿ juu.

¹⁴ Quia jo' teicantyjaaⁿ, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. ¹⁵ Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luaa' seicandāa'ñena' ñ'oom' Ty'ōots'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': “Tjeii'a Jndaaya na m'aaⁿ ndyuaa Egipto.”

Herodes sq'ntjoom na cwje tyocanch'u

¹⁶ Juu Herodes, jndā na ljeiiⁿ na joo nn'aⁿ na jndō' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iiyayaaⁿ. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndiocheⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ. Sq'ntjoom na cala'cwjee naⁿñeeⁿ cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'aⁿ. Ee laa'ti' tjeiiⁿeⁿ cwenta cwanti xuee na teitquioo'ñe jndyee caxjuu'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na jndō' n'om. ¹⁷ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, seicandāa'ñena' ñ'oom'

Ty'oots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineiiñ ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. ¹⁸ Tsoom:

Teic'uaa naquii' tsjoom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei cwila'xuaana,

cwityueena cantyja 'naa' ndana

mei'ñ taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja' ndana.

¹⁹ Jnda' na tue' Herodes, quia jo' teitquoo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Ndicwa' m'a'na ndyuaa Egipto.

²⁰ Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee'. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'a' Israel. Ee jnda' tja' nn'a' na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cuee' jom.

²¹ Quia jo' teicantya', tjañ'oom' tyochjoo ñ'e'ñ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. ²² Joo ncuee'ñee' m'aa' Arquelao ts'iaa' ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'n-tjom tsotyee' Herodes. Saa quia na jndii José na ljo', t'oom na nquia'na' na nncja' Judea. Mati s'aannda' Ty'oots'om na tsoom'm ndaa na tancja' jo' jo'. Jo' chii tjaa' cwiiche' ntyja, ts'ondaa Galilea. ²³ Tjaa' cwii tsjoom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñê. Na tuii na luua' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'a' Nazaret.

3

Juan mañequiaa' ñ'oom ndaa' nn'a' jo' ndo' yuu tjaa' nn'a' c'om

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Tue'ntyjo' xuee na teitquoo'ñe Juan, toq'ñ' na tyotseits'oomñê nn'a'. Tyoñequiaa' ñ'oom ndaa'na ts'ondaa Judea jo' ndo' yuu tjaa' nn'a' c'om. ² Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

³ Cantyja 'naa' Juan'ñee' na tyotseinei' profeta Isaías, tsoom:

M'aa' cwii ts'a' jo' ndo' yuu tjaa' nn'a' c'oom na jndei matseinei' ndaa'na. Matso tsa'ñee':

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwje'cañoom naquii' na cwiluiiñe na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na ñoom.”

⁴ Juan'ñee' tyocwe' liaa na tuii ñequio soo' camello. Tyochu'tye' tsia'na' ñequio cwii tja'. Ndo' nantquie na tyocwaa'na' calcaa ntyue' ñequio tsiom' jnda'. ⁵ Ndo' jndye nn'a' tsjoom Jerusalén ñequio nn'a' na m'a' cha'waa' ts'ondaa Judea ndo' mati nn'a' na m'a' cantsu' ndyoo' jndaa Jordán, tyo'oona na m'aa'. ⁶ Seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán jnda' na lcwe' n'omna jnaa'na.

⁷ Saa quia na nty'iaa'na' na jndye nn'a' fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aa' na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaa'na:

—'O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na nnt'uiwi'na' jooyo'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aa'ya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o. ¿Ñee' t'mo' ndaa'yo' na waa na ndaa' nluin'maa'ndyo' nawi' na quia nndyo? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a' ndo' cal'a'yo' yuu na ya, quia jo' m'mo'na' na mayuu'che' cwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Meii' ticalas'andyoy' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa tjaa' na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiiñê weloo' welooya.” Candyeyoy' nntsjoo, meii' cwe' ljo'meii' ndaa' nntseicwaque' Ty'oots'om na nluindyena' tsjaa' Abraham na jndyowicantyyoo', quia jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a' tã cwil'a. Ndo' manquiuyoy' n'oom na tical'a' tã naya, maxje' nnt'uana'. Ndo' xe' jnda' t'ua' n'oom'ñee' nntioom nn'a' joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nntsa' Ty'oots'om ñ'e'ndyo' 'o xe' tical'a'yo' yuu na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oo'ndyo' 'o ñequio ndaatoo' ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saa mandyontyjo' nque' na nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nque' t'ma'ti tseixmaa', nchiiti ja. Meii' ticatseixma'ya na cwe' ja nnt'uiya' lcoom'm na ñequiaya joona' na ñjoom. ¹² Jnda' jaawindyoy' na nntu'xe'ndyo'

ee laxmaⁿyo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ hasta na nlju'ñ'eⁿ. Jnda chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa. Saa nchuaa'na' nñoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom. ¹⁴ Saa tiñe'nquiaañe Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jnda tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo 'u meiiⁿ na matsona' na 'u catseit-s'oomndyu' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee maca'na' na laa'ti' calacandaa'ndyo cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jnda na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿeⁿ quii' ndaa. Ndo' seicanaa'ñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om. Tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oⁿ. Cantyja 'naaⁿ jom mañequiaana' na nei'ya.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Jnda jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tîcwaaⁿaⁿ, jnda chii jndyo na ñejnoom'm.

³ Ndo' tyje'cañoom tsaⁿjndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa catsa'ntjom' ljo'meiiⁿ na catseicwaqueⁿna' tyoo' joona' na nlcwa'.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oots'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. ⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luaa matso ñ'oom 'naaⁿaⁿ:

Nquii Ty'oots'om ñequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

Ndo' nntyjee' lueena 'u

cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús cwii sjo nandye. Jo' jo' t'mooⁿ nnom cha'tsoti n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿñena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nnti^o l'o' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Catseit'maaⁿndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta', ndo' macanda nnom nqueⁿ candi'ntjom'.”

¹¹ Quia jo' ndii tsaⁿjndii jom. Ndo' tqie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

Matq' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saa taticaljoo'ñê jo' jo'. Tjaaⁿ na nljoo'ñê tsjoom Capernaum na m'aaⁿna' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿl Zabulón ñequio Neftalí. ¹⁴ Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñena' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee, ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán,

ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹⁶ Naⁿñeeⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿl najaaⁿñe,

saa je' je' jnda teitquioo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaana.

Ndo' mati m'aⁿna na manchjena' jooa na wi' cwitjoomna,

saa je' jnda seicaxueeñena' jo ndaana.

¹⁷ Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xjeⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeiiⁿ we nn'aⁿ na ñenquii ts'aⁿ ntseinda, Simón, tsaⁿ na jndy Pedro ñequio Andrés tyjee tsaⁿñeeⁿ. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaaluee ee nn'aⁿ cwitjeii' calcaa jooa. ¹⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quiolajomndyo' ñ'eⁿndyō ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

²⁰ Jooa mañoom' 'ndyena nlqui' 'naaⁿna, ty'ela'jomndyena ñ'eⁿñê.

²¹ Ndo' na tja tjatyeen ljeiiⁿ cwiicheⁿ we ts'aⁿ, ntseinda Zebedeo naⁿñeeⁿ, Jacobo ñ'eⁿ tyjeeⁿ Juan. Ñjomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naaⁿna ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'maⁿ Jesús jooa. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'eⁿ tsotyena, ty'elajomndyena ñ'eⁿñê.

Jesús ma'mooⁿ ndaa jndye nn'aⁿ

(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' tyotsein'-maaⁿ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaa Siria. Naⁿñeeⁿ tquiochona cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ na cwitjoom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwilei'cho jndyeta joo, ñ'eeⁿ nn'aⁿ na maleiñ'oom tycuwee', ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwitjoom tycutqueeⁿ. Sein'maaⁿ jooa. ²⁵ Jo' chii t'maⁿ ntmaaⁿl nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa njoom Decápolis, ñ'eⁿ tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom na wacatyeeⁿ cjoo' ta

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'aⁿ, tjawaaⁿ cwii ta. Jnda na tjacjom, ty'entyja' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ² Toqⁿoⁿ na t'mooⁿ ndaana.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ

(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwila'noⁿl na nty'iaandye jo nnom Ty'oots'om, ee naⁿñeeⁿ cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

⁴ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om cantyja jnaaⁿna, ee quia ñequiaa Ty'oots'om na t'maⁿ n'omna.

⁵ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oots'om ee nndaana na nnc'omna tsjoomnancue xco.

⁶ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿna cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñe'cwena ee na ntyjaa' n'omna na nnda^a nl'ana yuu na maty'iomyana'. Ee canda^aya ñnequiaa Ty'oots'om na cwicantyyaa' n'omna.

⁷ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona.

⁸ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa nda^ana nquii Ty'oots'om.

⁹ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oots'om joona ntseinaaⁿ.

¹⁰ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwintyjo nc'iaana joona nc'e na m'aⁿna cantyja na maty'iomyana', ee la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹¹ 'Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'na'ya. ¹² C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na nei'yo' ee t'maⁿ naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'aⁿ profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, cwii tjo^ocheⁿ na nntjom' 'o nawi'ñeeⁿ.

Cwiluiindyö tsjaaⁿchjeⁿ ndo' chom

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'O cwiluiindyö' tsjaaⁿchjeⁿ, saaⁿ xeⁿ na jndaⁿ jlui' na chjeⁿna', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿnnda'na'? Meiⁿchjooⁿ tjaaⁿ yuu cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwityeⁿnquiee' nn'aⁿ ndo' cwicandyuena joona'.

¹⁴ 'O cwiluiindyö' chom na cwiwixuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyeeⁿ xqueⁿ ta, xocanda^a nncwenty'iu juuna'. ¹⁵ Mati xotseicw'aa ts'aⁿ cwii xjocanti ndo' nncwjaal'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom castom. Maxjeⁿ nntseintyja ts'aⁿ juuna' cha ya nntseixueena' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ naquii' w'aa. ¹⁶ Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaaⁿ nn'aⁿ cha nla'nöⁿna na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'na'yo' nla't'maaⁿndyena Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

Ma'möⁿ Jesús cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'

¹⁷ Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyo^o na nntseityuii'a chiuu waa na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, meiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyo^o na nntseicandaya joona' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'cheⁿ ñe'cat'möⁿna'. ¹⁸ Ee mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, yocheⁿ na ndicwaⁿ waa tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' meiⁿcwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, hasta xjeⁿ jndaⁿ jlui'ljuu'ñ'eⁿna'. ¹⁹ Nc'e na luaa', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na titseicandaⁿ cwii ñ'oommeiiⁿ na cachjoona', ndo' ma'möⁿ ndaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ ya meiiⁿ tila'candana juuna', tjaa yuu l'ueñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Saaⁿ 'ñeeⁿ juu na matseicandaⁿ ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'möⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ²⁰ Jo' chii candye'yo' nntsjo^o, xeⁿ tilacanda^andyo'ti'yo' jo nnom Ty'oots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'möⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonnda^a ntsaquee'ndyo' cantyja na matsa'ntjoom. Macaⁿna' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nl'a'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿñeeⁿ.

Ma'möⁿ Jesús na tila'wjaaya nc'iaaya

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'O jndaⁿ jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaaⁿ welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' juu." ²² Jo' chii ndye'yo' nntsjo^o, meiiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' jom. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'omjnaaⁿ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ

na cwiluitquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quiioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñê juuna' naquii' chom b'io.

²³ 'Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaa' Ty'oots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia' ñ'eⁿndyu', ²⁴ quia jo' ca'ndii' 'naⁿ jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoyaandyo' ñ'eⁿ x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na ñequeiaa' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁵ 'Yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ, queⁿndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'eⁿ x'ia' cha tints'aana' na juu ts'aⁿ na m'aⁿntiaa'ndyo' ñ'eⁿñe nntseiquioom 'u l'ō jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñequeiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro, Ndo' joona mana nntuee'na 'u w'aaⁿcjo. ²⁶ Mayuu'cheⁿ matsjōō njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda tiom'n-chaa'ndyu'.

Tiya na matseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ

²⁷ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'aⁿ na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'eⁿ cwicheⁿ ts'aⁿ." ²⁸ Saa nndye'yo' nntsjoō, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwe' manty'iaa' cwii yuscu na matseiqueeⁿ ts'oom juu, maxjeⁿ matsona' na mam'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿñe ee na luaa' matseitioom.

²⁹ 'Macwe' jo' xeⁿ cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoōndyu' nnom Ty'oots'om, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoōndyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacandaā'ndyu' saa nncu' nlui'n'-maaⁿndyu'. Ndo' xeⁿ tiñe'queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiiⁿ na candaā'ndyu' ñe'c'oom', meiⁿchiuucheⁿ b'io nncju'na' 'u. ³⁰ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoōndyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ ts'o' ntyjaya, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoōndyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacandaā'ndyu' saa nncu' nlui'n'-maaⁿndyu'. Ee xeⁿ tiqueⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiiⁿ na candaā'ndyu' ñe'c'oom', maxjeⁿ nncju'na' 'u b'io.

Ticatoⁿndye nn'aⁿ na jnda t'unco

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa Moisés na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', tsaⁿñeeⁿ nnoom'm na nluii ljeii cantyja na matōⁿñê ñ'eⁿ scoom'm. ³² Saa je' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō nncō. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', cwii na meiⁿnquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwicheⁿ ts'aⁿ, cha'cwijom nqueⁿ mach'eeⁿ na c'oomya scoom'm ñ'eⁿ cwicheⁿ ts'aⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsona' na cwe' m'aⁿyana.

Ma'mōⁿ Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'oots'om

³³ 'Mati jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo ndaa welooya na matsona': "Tilqueⁿtyeⁿ ñ'oom na ntyji'ya' na xondaā nntseicandaā'ndyu', saa ñ'oom na jnda tqueⁿtyeⁿ, catseicandaā'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'oots'om." ³⁴ Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'oots'om. Ee jom tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê. Mati meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiñena' ndio 'naaⁿaⁿ, ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. ³⁵ Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñeeⁿ cwiluiñena' tsjoom' nquii Ty'oots'om na matsaⁿntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿ cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixmaⁿ na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meiiⁿ ñe'cwii sooxqueⁿ. Macanda nquii Ty'oots'om nndaā nnts'aaⁿ na ljo'. Jo' chii na nnts' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na mats' jii' Ty'oots'om. ³⁷ Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom ndo' mats' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na mats' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom na nntseicwaljo'ti'

na nntseijndeii! 'ndyo' hasta nntseituu' na nntsu' jii' Ty'oots'om, ñ'oom'ñee' cwina'na' na m'aa' nquii tsa'ndii.

Tical'ueendyo' na nnjoom na cwita'wi' nn'a'na' jaa
(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a'na' teiyo na matsona': "Cwaan cwii nnom nawi' mach'ee ts'a'na' ñ'e'na' x'iaa'na', mati nleijndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnom x'iaa'na' seiquee'ñê, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaa'na' tcoom, maxje'na' mati jom majo'ti catjoom." ³⁹ Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'a'na' 'u. Ee meincwi'ñee'che'na' ts'a'na' na mmei'na' nda' ntsma'na' ntyjaya, mati ntyjatymaa'na' quiaa' na mmei'na' nda'. ⁴⁰ 'Ñee'na' juu na maque'na' ñ'oom nacjo' na ñ'e'cuee' ñ'oom 'u wats'iaa'na' ñ'e'cwjee'na' cotom', mati quiaa' na nncjaa'ñ'oom liaaso'. ⁴¹ 'Ñee'na' juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'e'ñê na ncja'chu' xuu 'naa'na' cwii kilómetro, cja' meii'na' we. ⁴² Ts'a'na' na maca'na' njom', quiaa'na' nnoom, ndo' ts'a'na' na macō'na', nchii nntsa'na' ndoo' ticandi'.

C'oo'na' na wi' n'oo'na' nn'a'na' na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Mati 'o jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a'na' teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia'na' ndo' catseitaa' ts'om' ts'a'na' na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'a'na' na jndoo' 'o. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naa'na' na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluindyoy' nntseinda Tsotyeyo' na m'aa'na' cañoom'luee. Ee jom mach'ee'na' na manty'iaa' ñ'e'quoom' 'naa'na' nn'a'na' na ya nn'a'ndye'na' ndo' mati nn'a'na' na wi'ndye. Ndo' matseicuaa'na' yuu na m'a'na' nn'a'na' na cwil'a'na' maty'iomyana', ndo' nn'a'na' na cwil'a'na' ticaty'iomyana'. ⁴⁶ Ee xe'na' macandā na wi' n'om' 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a'na' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xe'na' cwe'ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xma'ndyo', ¿yuuwaa na jee'na' ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'a'na' nn'a'na' na tyoola't'maa'ndye Ty'oots'om. ⁴⁸ C'om'yo' na canda'na' na wi' n'om'yo' nn'a'na' cha'xe'na' nquii Tsotyeyo' na m'aa'na' cañoom'luee, canda'na' m'aa'na' na candya' ts'oom joona.

6

Ma'mō'na' Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Que'na'yo' cwentā quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyana', nchii nl'a'yo' cwe'cha na canty'iaa'na' nn'a'na', ee xe'na' na ljo', tjaa'na' naya 'na'yo' jo nnom Tsotyeyo' na m'aa'na' cañoom'luee. ² Cwe'nc'e' jo' quia mache' naya cwii ts'a'na', catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'a'na' nn'a'na' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Cwi'oona lan'om ñequio' n'om nantaa' c'uaa' ndyueena na cwil'ana' naya ndyeñee'na', cha que'na' nn'a'na' cwentā ndo' cala't'maa'ndye nn'a'na' joona. Mayuu'che'na' nntsjoō nndye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maa'ndye nn'a'na' joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'a'na', tica'mō'na' na nljeii cwiiche'na' ts'a'na', meii'na' ts'a'na' na jee'na' ya ñ'oom ñ'e'ndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotyeyo' na manty'iaa'na' ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

Ma'mō'na' Jesús chiuu nlanā'na'ya nnom Ty'oots'om
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'O quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'a'na' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Ee joona jee'na' ya nquiuna na jndoo'che'na' nn'a'na' cwimeinty-je'na', cwila'nei'na' nnom Ty'oots'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa'. Mayuu'che'na' nndye'yo' nntsjoō, cwe' tomti juu na cwila't'maa'ndye nn'a'na' joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa 'u je', quia matsei'nei'na' nnom Ty'oots'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' 'ndyoots'a', ndo' catseinei'na' nnom Tsotyeyo' na m'aa'na' na titquioo'ñê. Ndo' jom na noom'm meii'na' titquioo'ñê, nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

⁷ Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuuna', cha'xjeⁿ quil'a nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ Ty'oots'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañeen. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotye'yo' ntyjiiindaa'ñê cwaaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' 'o cwii tjoöcheⁿ na cwitaⁿyo' nnoom. ⁹ Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om, luua candu'yo':

Tsotyayâ na m'aaⁿ cañoom'luee,
ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluii cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na macwiluii cañoom'luee.

¹¹ Quiaa' nantquie 'naⁿ na macaⁿna' jâ xuee je'.

¹² Catseit'maⁿ ts'om' jâ natia na jnda' l'aayâ cha'xjeⁿ jâ cwilat'maⁿ n'ooⁿyâ nn'aⁿ na cwila'tjoöndye ndaayâ.

¹³ Cateijndei' na ticjaachuuna' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naaⁿ juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiluiindyu' na matsa'ntjom', ndo' cwiluiindyu' najndu',

ndo' tseixmaⁿ na catseit'maaⁿñena' 'u. Amén.

¹⁴ Xeⁿ 'o cwilat'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'tjoöndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, nntseit'maⁿ ts'oom 'o na cwila'tjoöndyo' nnoom. ¹⁵ Saa xeⁿ 'o ticalat'maⁿ n'om'yo' ncl'iaa'yo' na cwila'tjoöndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' xocatseit'maⁿ ts'oom 'o jnaⁿyo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe ts'aⁿ

¹⁶ Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caliu nn'aⁿ na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaana, cha ca'moⁿ-na' ndaa nn'aⁿ na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoö, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwe'jndo'ndyena.

¹⁷ Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cwjaa'ndyu' ncheⁿ xqueⁿ, camaⁿ njom', ¹⁸ cha ticwitquioo' jo ndaa nn'aⁿ na matsei'cwejndo'ndyu', macandâ nquii Tsotye' na m'aaⁿ na titquioo'ñê nlqueeⁿ cwenta. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñê, nntio'naaⁿñê 'u.

Jeeⁿ jnda naya 'naaⁿ ts'aⁿ cañoom'luee

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Tilatjom'yo' 'naⁿ na jdana' nnom tsjoomnancue yuu m'aⁿ canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nlquii ch'meiⁿ, ndo' yuu na nndaä nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii'na joona'. ²⁰ Saa joo naya 'naⁿyo' na quit'maⁿ n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara

(Lc. 11:34-36)

²² Quia na mandí' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tqiioo'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'noⁿ ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeiina' cha'waa na m'aaⁿ. ²³ Saa xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnnoom na m'aaⁿ na nchjaaⁿ. Ee meiiⁿ na mandí' ñ'oom'ñeeⁿ saa xeⁿ tixocatsei'noⁿ na mayuu' juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿ cha'cwijom na jaaⁿñeñ'eⁿ.

Xondaä nndya'ntjoöⁿya ndaa we patrom

(Lc. 16:13)

²⁴ Tjaa'naⁿ ñeeⁿ juu na nndaä nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiicheⁿ. Oo nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiicheⁿ til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwique'ndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naaⁿñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xondaä nndye'ntjom'yo' na ñejom.

*Ty'oots'om mach'ee*ⁿ cwenta ntseinaaⁿ
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', nndye'yo' nntsjoō: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwitando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaaⁿndyo'. Ee Ty'oots'om mantyjeeⁿ cantyjati na cwitando'yo' majndeiticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta cha'waandyo' 'o, majndeiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'. ²⁶ Queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwinomyo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saa meiiⁿ na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa. ²⁷ Mati ¿cwaaⁿ cwiindyoyo' 'o nndaā nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jeeⁿ jndye matseitiiu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiuu na nleitsaaⁿndyo'? Queⁿ'yo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jndaā, ya cwiwijndana'. Neiⁿncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluui liaana'. ²⁹ Saa nndye'yo' nntsjoō: Juu rey Salomón meiiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tjacantyya na ya 'naⁿ na tyoleichom, saa tîcatseijomna' na neiⁿncoo' liaⁿ'aⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa'meiⁿ'. ³⁰ Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'oots'om ljaa' quii' jndaā na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcona', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoō na nlcwaa'a ndo' na nncwaaaya?" oo nndu'yo': "¿Chiuu nl'aayoō na nleijndaa' liaaya?" ³² Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ'. ³³ Saa najndyee quiandyo' na nntsā'ntjom Ty'oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' nñequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na macaⁿ'na' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na nlcaⁿ'na' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiiu cwentaa'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawi' na chuuna' cwenta'yo'.

7

*Til'uee'ndyo jnaa*ⁿ nn'aⁿ
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Til'uee'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o cha ticu'xeⁿ Ty'oots'om 'o. ² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'oots'om na nncu'xeⁿ'na' 'o. Ndo' cha'xjeⁿ na cwitjei'yo' cwenta na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaati' nnts'aaⁿ ñ'eⁿndyo'. ³ ¿Chiuu na jeeⁿ maqueⁿ cwenta meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' manncu'ti' tiqueⁿ cwenta na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saa meiⁿchjoo tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nntsuyu' nnom x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'?" Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwij'jndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tqiuo'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia'.

⁶ 'Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xmaⁿ'na' ndaa nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'oots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'a'yo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xmaⁿ'na' cwentaa' Ty'oots'om ndaa calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'queⁿyo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaa naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaa calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntyueyo' joona'.

*Cata*ⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ñequii'cheⁿ cataⁿ'yo' nnom Ty'oots'om quia jo' nnda'yo' juu na cwitaⁿ'yo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'maⁿ'yo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom

Ty'oots'om, maxjeⁿ nnc'oñoom juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, maxjeⁿ nljeiiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'oots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ '¿Ñeeⁿ cwiindyoyo' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ñnequiaa'yuu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ñnequiaa'yuu' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo', xeⁿ manquiu'yo' na ñne'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñnequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaa nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² 'Quia jo' mei'nquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo' majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquiaa'a 'ndyoots'a na cantuu

(Lc. 13:24)

¹³ 'O catsaquie'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'oots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saa 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saa tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taa' ts'oom

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Cal'a'yo' cwenta ñequio joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna' 'o na ndoo' jeeⁿ nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsmaⁿ saa naquii' n'omna laxmaⁿna na wi'ndyena cha'cwijom lobo. ¹⁶ Nnta'jnaⁿyo' 'ñeeⁿ joona quia cwiqueⁿyo' cwenta chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicjoo ts'aⁿ tauva l'oonioom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'aⁿ tahigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. ¹⁷ Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' ta na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' ta na tis'a. ¹⁸ Ts'oom na ya xocue' ta na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' ta na ya. ¹⁹ Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa ta na ya, cwit'uana', jnda' chii cwituee' nn'aⁿ juuna' quii' chom. ²⁰ Luaa' waa na nnta'jnaⁿyo' naⁿñeeⁿ, ee m'moⁿna' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiiana quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'aⁿ laxmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Majndye nn'aⁿ cwilue nnooⁿ Ta, saa ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ñequii'cheⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, naⁿñeeⁿ nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom. ²² Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, majndye nn'aⁿ nluena nnooⁿ: "Jeeⁿ 'u Ta, ¿aa nchii jnda' tquiaayâ ñ'oom naya 'na^m ñequio najndei na matsei'xma^m ndo' tjeii'â jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' l'aayâ jndye 'naaⁿ ñequio najndu' nncu' na tixocaluiina' cantyja najndei na matseixmaⁿ ts'aⁿ?" ²³ Quia jo' nnc'oya ndyuee naⁿñeeⁿ, nntsjo: "Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa 'ñeeⁿ 'o. Quindyoyo' nacañomya, 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo'."

Chiuu waa na tjaluii we w'aa

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiiⁿ ndo' matseicandâ joona', matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tsjo't'maⁿ na tyeⁿ wacatyeeⁿ. ²⁵ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, saa tiquioona' ee na t'uiityeⁿna' nacjoo' tsjo'ñeeⁿ. ²⁶ Saa ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicandâ joona', matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. ²⁷ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, mana tioona'. Ndo' mat'maⁿ tsuu cantyja 'naaⁿ w'aa'ñeeⁿ.

²⁸ Quia na jnda jnda seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, nn'aⁿ na jndyendye jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na t'mooⁿ ndaana. ²⁹ Ee tyo'mooⁿ na waa najndeii na matseixmaaⁿ, nchii cha'na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés.

8

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Quia na jndyocue Jesús ta na tjaaⁿ, jndyendye nn'aⁿ tqiontyjo naxeeⁿeⁿ.
² Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso:
—Ta, ntyjii na 'u nndaⁿ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

³ Ndo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ, tyenquoom'm tsaⁿñeeⁿ, matsoom nnom:

—L'ue ts'ooⁿ. Can'maⁿ.

Ndo' mañoom' n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ, mana tsu tycu lepra. ⁴ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjo^o, meiⁿ cwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saa cja', cja'tse-ica'moⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwenta' Ty'oots'om cha'xeⁿ na sa'ntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquiee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsa'ntjom cwii siaⁿnto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom. ⁶ Tso:

—U Ta, moso 'naⁿya macanda cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo tycutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'q capeitaⁿ, tsoom:

—U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nnc^o m'aⁿ sondaro na matsa'ntjoⁿ. Quitsjo^o nnom cwii joona: “Cja' luaa'”, ndo' wjaa. Quitsjo^o nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa'”, ndo' ndyo. Quitsjo^o nnom cwii cwii moso 'naⁿya: “Catsa' ts'iaaⁿwaa'”, ndo' nts'aa.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwioontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ. ¹¹ Candye'yo' nntsjo^o, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quoom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quoom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xeⁿ na jnda seiyu', maxjeⁿ jo' nluii. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquiee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿ tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu. Matseicona' juu. ¹⁵ Tyenquoom'm ts'q tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicona' juu. Teicantya, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jnda tmaaⁿya, tquiocho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyeta na m'aⁿ Jesús. Ñe'cwii sa'ntjoom na calui' jndyeta, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuii cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquityeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndei' n'ooⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñe'leichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿ Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee. ¹⁹ Ndo' tjantyyaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ meiⁿyuucheⁿ na wja'.

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantyiaayo', saa ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om' na nndi'ntjontyaⁿ nnom tsotyā, hasta xeⁿ jnda ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' ññ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'naⁿya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii' na joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Quia jo' tuōōⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ²⁴ Luaa' tuii, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ jndei' nnom ndaaluee, mawaa na wjaanchjeeñe nmōⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom. ²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maaⁿndyu' jaa, manncwjaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yuyā n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿chiiu na cwilacatyendyo'?

Ndo' teicantyyaaⁿ, seitiaaⁿ jndyeñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'.

²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtona' naⁿñeeⁿ, jluena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ naⁿjndii naquii' n'om

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ naⁿjndii ty'ecatjomndye jom. Jlui'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya' wjeena hasta leicandaa nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa' tuii, jndei' jla'xuaana, jluena:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'oots'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wi' jâ, meiiⁿ tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquiōō'ti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'. ³¹ Ndo' naⁿjndiiñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji' jâ naquii' n'om naⁿm'aⁿ, quiaa' ñ'om' na nntsaquiaa'â naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo'.

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿnquioyo', mana tei'tyuyō' ndyoo ndaaluee. Tjajo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equie'na quii' tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na n'maaⁿ we

naⁿñeeⁿ na tyolei'cho naⁿjndii. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquiñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'maⁿ cwila'yu'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—'U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'o^onya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwiluiñê ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.”

⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁵ ¿Cwaan ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeitina' na nntsjo^o nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndeitina' na nntsjo^o quicantyjaaⁿ, cjaacaⁿ?

⁶ Queⁿyo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'mooⁿya ndaa'yo' na waa na jnd^o na matseixmaⁿya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, quicantyja', catseilcwiindyu' tsuee 'naⁿ. Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyjaaⁿ, mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. ⁸ Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', tyueneiⁿna ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeina' nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jlui' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiⁿ ja na jndyuya Mateo. Wacatyaaⁿ w'aa yuu cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom no^ona:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

Mañoom' teicantyjaya, tjotseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuii, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa w'aya. Ndo' naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'o^ots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, ñ'eⁿnaaⁿ meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹¹ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa' mach'eeⁿ, ta'x'eena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿyo' ñequio naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'o^ots'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjo^ondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii tjo^ondyena tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Waa ñ'oom' Ty'o^ots'om na luaa matsona': “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.”

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'nqⁿyo' ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyo^o na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyo^o na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

¿Aa macaⁿna' na nla'cwejndo'ndye nn'aⁿ?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—¿Chiuu na já ñequio nn'aⁿ fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

¹⁵ T'ô Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, seineiⁿ ñ'oom tjañoom':

—Joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ nquii ts'aⁿ na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yocheⁿ na cwiwit'maaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaa'na? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjô xuee na nncwji'na' juu ts'aⁿ na macoco quii'ntaa'na. Quia ljo'cheⁿ nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

¹⁶ Quia jo' seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na jndyôñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomnyana' na nntseyjô ts'aⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa, nncjaateiⁿ liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'. ¹⁷ Meiⁿ xocatiom ts'aⁿ winom xco ts'om tjaⁿ na jndâ teil'ue, ee xeⁿ na luaa' nts'aa ts'aⁿ, nty'ioo' tjaⁿ, mana cwiwindaa'ñ'eⁿ juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxjeⁿ nntiom ts'aⁿ winom ts'om tjaⁿ xco ndo' laa'ti' meiⁿ tjaⁿ xocwi'ndaa' meiⁿ winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Yocheⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xeⁿ wja' na nntio' ts'ô' nacjoom'm, nncwando'n-naaⁿaⁿ. Cwa cja', catio'ya' ts'ô' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

¹⁹ Ndo' teicantyya Jesús, tjantyyjooⁿ naxeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ²⁰ Luaa tuii, jndyontyyjô cwii yuscu naxeⁿ Jesús na nioom wii'. Yuscu'ñeeⁿ jnda canchoo'we chu na tyoocameintyyjee' na cwicaa nioom'm. Jndyotseicandyoo'ñê, t'ueeⁿ 'ndyoo liaa' Jesús. ²¹ Ee seitioom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na ndaa ñequiuu'a liaⁿaⁿ, quia jo' nn'maⁿya.” ²² Taqueⁿ Jesús nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—!U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Nc'e na matseyyu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jnda n'maⁿ'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ.

²³ Jndâ tuee' Jesús waa' Jairo'ñeeⁿ, tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa. Nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwitjoo' nmaaⁿ, ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tacwaxua ndyuee. ²⁴ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Calui'yo', ee nchii na jndâ tue' yuscuchjoom'aaⁿ'. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teincona jom. ²⁵ Jndâ na tjeii'eⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ, tjaqueⁿeⁿ yuu ndii' ts'oochjoo, t'ueeⁿ ts'ô. Teintyya yu'ñeeⁿ. ²⁶ Cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ t'om ñ'oom na tuii na luaa'.

Sein'maⁿ Jesús we naⁿnchjaaⁿ

²⁷ Na mawjaati Jesús ty'entyjô we naⁿnchjaaⁿ naxeeⁿeⁿ. Jndei tyola'xuaana, tyoluena: —Ta, 'u na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyyjoo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjô naⁿnchjaaⁿñeeⁿ naxeeⁿeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Aa cwilayu'yo' na ndaa nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oonna nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na ndaa nntsa'.

²⁹ Quia jo' tyenquoom'm lua'ndaana, tsoom:

—Cats'aana' cha'xeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaana naⁿñeeⁿ. Ndo' tqueⁿtyeⁿ Jesús ñ'oom ndaana, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ ticalaneiⁿyo' nnom 'ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jluu' naⁿñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantyya 'naaⁿaⁿ cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿñeeⁿ, luaa tuui, tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. ³³ Quia na jnda tjeiⁿeⁿ jndyeta naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luaa'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantyja najndeii nquii na cwiluitquieñe ndaa naⁿjndii, jo' na macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii cwii nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'. ³⁶ Quia na nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿntjeiⁿtona ndo' tjaa ñeeⁿ na nnteijndeii joona. Laxmaⁿ na cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' tooⁿ na ma'mooⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na nndye ñ'oom' Ty'oots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuu'ndye ndaana. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwentaaⁿaⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyjeendye ntjoom'm.

10

Macwjiñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluuindye apóstoles

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿñeⁿ jaⁿ nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeii na matseixmaaⁿ ndaayâ na catjei'â jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿyaⁿ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'.

² Nmeiⁿ ncuue canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Najndyee Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo, ³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñoⁿ ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô jaⁿ jñom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meiⁿcwii tsjoom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aaⁿya, nn'aⁿ Israel na cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsuundyee. ⁷ Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsaⁿntjom Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ. ⁸ Calan'maⁿyo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xjeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, malaa'ti' quia' 'o na ndaa nt'omcheⁿ.

⁹ 'Tintsacho'yo' s'om cajan, meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'. ¹⁰ Meiⁿ chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meiⁿ lloom, meiⁿ ts'ooml'eii. Ee ts'aⁿ na mand'iⁿntjom nnom Ty'oots'om, tseixmaaⁿ na co'ñoom na nleil'uee'ñe na macaⁿna' jom.

¹¹ 'Ndo' meiⁿyuucheⁿ na nntsaquie'yo', meiⁿ tsjoom t'maⁿ, meiⁿ tsjoom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na ya ts'aⁿñe. Waa' tsaⁿñeeⁿ jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlu'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹² Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñeeⁿ, candu'yo' ndaa nn'aⁿ na Ty'oots'om matio'naaⁿñe joona. ¹³ Ndo' xeⁿ w'aa'ñeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye, quia jo' nluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oots'om

joona. Saa xeⁿ tic'omna na ya nn'aⁿndyena, quia jo' tixocaluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo'.
¹⁴ Ndo' xeⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ ñeeⁿ juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na
 cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñeeⁿ oo tsjoom'ñeeⁿ cala'quia'yo' ts'ojnda^a na
 chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luaa' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna
 ñ'oom' Ty'oots'om na cwiñe'quia'yo'.
¹⁵ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na
 nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, mat'maⁿti nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ yuu na tîcato'ñoom
 nn'aⁿ ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'aⁿ ndyuaa Sodoma ñequio Gomorra na teiyo
 seityuii' Ty'oots'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye naⁿñeeⁿ.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ 'Queⁿyo' cwenta, majño^onya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Cwiluiindy^o cha'cwi-
 jom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha
 tiquiu'nn'aⁿna' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa mayaⁿyo' cha'na catu'.
¹⁷ Matsjo^o cal'a'yo' cwenta naⁿñeeⁿ ee nnc'oochona 'o ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndo' nla'sei'na 'o meiiⁿ naquii'
 lan'om 'naaⁿna. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nn'aⁿ na
 cwiluiit'maⁿndyeti nc'e cwila'xmaⁿyo' cwentaya. Jo' na ñnequiaana' na wanaaⁿ na
 nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya ndaa naⁿñeeⁿ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na tyoocandaa
 ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁹ Saa tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiuuya
 nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'oots'om m'mo^o naquii' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na
 ndu'yo' quia na je' mamacaⁿna' na nntjei'yuu'ndyo'.
²⁰ Ee ñ'oom na ndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om nntseijnooⁿoⁿ n'om'yo'
 cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo'.

²¹ 'Ee ntseinda ts'aⁿ ñnequiana cwenta tyjeena na nla'cuee' naⁿmaⁿn'iaaⁿ juu. Ndo'
 ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ñe'quiana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo
 tyendyeena cha cwje naⁿñeeⁿ.
²² Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndoon 'o, nc'e na cwilaxmaⁿyo' cantyja 'naⁿya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyo hasta
 na macandā, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿyo' cwii tsjoom,
 calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwicheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjo^o, tyoolui'ñ'eⁿ
 njoom ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'aⁿ ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ
 cañoom'luee nncwjannda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa jā nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ticaluiit'maⁿñê, ee nquii maestro 'naaⁿaⁿ cwiluiit'maⁿñeti
 nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandiantjom ticaluiit'maⁿñê, ee nquii patrom 'naaⁿaⁿ
 t'maⁿti cwiluiiñe nchiiti jom. ²⁵ Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ matsona' na catjoom cha'xjeⁿ
 na matjom maestro 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandiantjom maty'iomna' na
 cjaawinoom cha'xjeⁿ na mawinom ts'aⁿ na mandiantjoom nnom. Ndo' nquii ts'aⁿ na
 cwiluiitquieñe cwii w'aa, xeⁿ nlue nn'aⁿ na cwiluiiñe tsaⁿjndiitquiee, majndeiticheⁿ
 tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ waⁿaⁿ.

Ñeeⁿ juu laxmaaⁿya na c'ooⁿya na nquiaaya (Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'aⁿ 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aaⁿna' je', maxjeⁿ
 nleitquioo'. Ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ cwii na cwe' nty'iu tuii na tixocwitquioo'na'.
²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseinaⁿya ndaa'yo', 'o calaneiⁿ ndyeyu'yo' ndaa nn'aⁿ.
 Ndo' ñ'oom na matseinaⁿya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'aⁿ.
²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa ee tixonda^a nla'catsuuna
 añaⁿ nn'aⁿ. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oots'om ee jom waa najneiⁿ na
 nncjoom'm ts'aⁿ quii' b'io, na nntsuuñe añaⁿ ts'aⁿ na macandā.

²⁹ 'O manquiu'yo' na meiⁿchjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nquii
 Tsotye'yo' Ty'oots'om mach'eeⁿ cwenta jooyo'. Meiⁿcwiindy^o jooyo' xocue' na ticaljeiiⁿ.
³⁰ Mati ticwii cwii soonqueⁿyo' majndaa' ntyjeeⁿ ljo' joona'.
³¹ Cwe' jo' tilacatyendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ nchiiti cantsaa nch'u.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿl Jesucristo
(Lc. 12:8-9)

³² 'Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, ja nncwji'yuu'ndyo na mawajnaⁿa jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ³³ Saa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nncwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nncwji'yuu'ndyo na ticwajnaⁿa jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee.

Cantyja 'naaⁿl Jesús matōⁿna' nn'aⁿ
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Ticala'tiuu'yo' na jndyoō tsjoomnancue na ya nnc'om nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ee ja nchii na jndyoō na caljoya n'om nn'aⁿ ñequio nc'iaana. Ee cantyja 'naⁿya nnc'om nn'aⁿ na jndoondye ntyjeena. ³⁵ Ee cantyja 'naⁿ ja nntōⁿna' tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsotyeeⁿ, mati tsaⁿscu ñ'eⁿ tsoñeeⁿ, ndo' tsaⁿnntsa ñ'eⁿ staxeeⁿeⁿ. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo, nquiee nn'aⁿ waⁿaⁿ nla'jndoona jom.

³⁷ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na jndati ntyjii tsotyee, tsondyee, nchiiti ja, tsaⁿñeeⁿ titseixmaaⁿ na nnc'oomñê cwentaya. Mati juu ts'aⁿ na jndati ntyjii ñ'eⁿ ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'eⁿndyo ja, tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nnc'oomñe cwentaya. ³⁸ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe cantyja na mats'aa, xeⁿ tiljoya ts'om nawi' na matjom cantyja 'naⁿya, meiiⁿ cue', tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nntseixmaaⁿ cwentaya. ³⁹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, nluin'maaⁿñe tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nluin'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñê.

Naya na cwicandaa nn'aⁿ
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Meinquia ts'aⁿ na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na matseiljo ja, mati matseiljo tsaⁿñeeⁿ Tsotyaya na jñom ja. ⁴¹ Meinquia ts'aⁿ na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meinquia ts'aⁿ na matseiljo cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaaⁿaⁿ na ya mach'ee tsaⁿñeeⁿ, mañejuu naya na macandaa' ts'aⁿ na ya mach'ee, majo'ti nda' tsaⁿñeeⁿ. ⁴² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee naya meiiⁿ ñe'chjoowi' ndaatioo teiⁿ na nnc'uu cwii ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe nc'e na matseijomñe ñ'eⁿndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ waa naya 'naaⁿaⁿ.

11

Juan jñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús
(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda t'mōⁿ Jesús ñ'oommeiⁿl ndaa jâ nn'aⁿ na canchoo'wendye na cwilajom-ndyô ñ'eⁿñê, quia jo' jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tjaaⁿ na m'mōōⁿ ndo' na ñnequiaaⁿ ñ'oom naquii' njoom ndyuaa'ñeeⁿ.

² Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿl ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Jluena:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoō'â cwiicheⁿ?

⁴ T'ō Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Nn'aⁿ na ñet'om na ntjeiⁿ nc'ee' je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandye jnda

macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaññe Ty'oots'om joona. ⁶ Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñ'cwii matseitiuu cantyja 'naⁿya ee juu xotseijnaaⁿna'.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macandaⁿ nn'aⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana. ⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'maⁿti cwiluiñe nchiiti nt'omcheⁿ profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, tijoom ñeteitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na jnda tjaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, meiiⁿ tit'maⁿ cwiluiñe, saaⁿ t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seineiⁿti Jesús, tsoom:

—Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ teitquioo' na cwila'jndaⁿ nn'aⁿ na nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om hasta xjeⁿ je'. Ndo' naⁿñeeⁿ cwiqueⁿ n'omna na nna'jndana cha nndaⁿ nla'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na tyotjeii'yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés tjoom' t'mooⁿna' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'mooⁿ na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'oots'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsaⁿ na waa ñ'oom na nndyonnda'. ¹⁵ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ ¿Ljo' ñ'oom na nntseijooⁿa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ? Joona matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Ñetjoo'â tmaaⁿ juu som na cwitjo' na toco ts'aⁿ saaⁿ 'o tîcala'jnom'yo'. Jnda chii ñetjoo'â som ts'oo, saaⁿ 'o tîcatyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo', t'oom cha'cwijom ts'aⁿ na chjoo' ts'om. Tîcwaan'aⁿ nantquie na ya, meiⁿ tîc'om winom. Saaⁿ 'o cwindu'yo' tsaⁿjndii matseixmaaⁿ. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañooⁿ nnc^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ñ'eⁿndyena. Saaⁿ 'o cwindu'yo' cantyja 'naⁿya: “Luaa' ts'aⁿ jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Juu jeeⁿ ya matseix'iaa'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom.” Saaⁿ tints'aa, ee cwitquioo' na jndo' ts'om Ty'oots'om ee cha'tso na matseijndaa'ñe ma'moⁿna' na ljo'.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'cala'canda
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitiaaⁿaⁿ nn'aⁿ njoom yuu na jndyeti ts'iaaⁿ s'aaⁿ na ma'moⁿna' na tseixmaaⁿ najndeii Ty'oots'om ee na tîcalcwe' n'om naⁿñeeⁿ. Matsoom:

²¹ —Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaaⁿyo' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ tîcalcwe' n'om'yo'. Xeⁿ s'aa ts'iaaⁿmeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón, tyuaa'ti jnda t'cwee'na liaa tsja' ndo' jnda tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjo^o, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ

nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿyo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'oots'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuuñ'eⁿ tsjom'yo' Capernaum. Xeⁿ nn'aⁿ na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na s'aaya quii'ntaaⁿyo', ndicwaⁿ waa tsjoomna xjeⁿ je'cheⁿ. ²⁴ Nndye'yo' nntsjo^o xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ na ñet'om ndyuua tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aaⁿya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy^o na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na jndo' n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ, saa jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. ²⁶ Mayuu' Ta, ee luua' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsomnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda, Tsotyaya Ty'oots'om jnda tquiaaⁿ joona' l'oo^oya. Tjaa ñeeⁿ tsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy^o Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa ñeeⁿ tsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ mantyjiiya. Mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ na nntsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya mañequia na nntsei'noⁿ. ²⁸ Quio'yo' na m'aaⁿya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantyja 'naaⁿ jnaⁿyo' na joona' matseijaa'ñena' nacjo'yo' cha'cwijom xuu na tileicanaⁿyo' ndo' ja ñequiaya na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'eⁿndyo cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaaⁿ. Ndo' quiaandyo' na nnta'jnaⁿyo' cantyja 'naⁿya. Ee ja tinc'uaa' ts'ooⁿya ndo' m'aaⁿya na wi' ts'ooⁿya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee añmaaⁿyo'. ³⁰ Ee na nlax'iaa'ndyo' ñ'eⁿndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo' cwe' na ya ya xjeⁿ jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luua tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' ja nn'aⁿ na cwilajomndyo ñ'eⁿñê na ñe'jndoo'â, too'â tyotyjaayâ xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyo, tyotquiaayâ joona'. ² Ndo' nn'aⁿ fariseos quia na nty'iaana na luua' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

³ T'ooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'naⁿyo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿan. ⁴ Ee tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaaⁿ ntyoo' nnom tyee. Tcwaan'aⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tqueⁿ nn'aⁿ joona' nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ. Macanda nquiee ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaaⁿti jnda jla'naⁿyo' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿna na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' nndye'yo' nntsjo^o, ljo jnda tyjacaño^oya naquii' ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiindy^o nchiiti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ⁷ 'O tyoola'noⁿyo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'oots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'ia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.” Xeⁿ jla'noⁿyo' ñ'oomwaa' tixoqueⁿyo' xjeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ. ⁸ Nc'e na luua' waa, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjo^o ljo' cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'lo
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaaⁿ, tjaqueⁿen wats'om 'naaⁿna. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'ō. Ndo' nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ñe'quiana cwenta Jesús. Ta'x'eena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'ō Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseityua' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'oots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijndei' ts'aⁿ x'iaaⁿna' nawi' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'ō'.

Mana seiliuu' ts'ō. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'ōōⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jlui'na. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantyja 'naaⁿ' Jesús

¹⁵ Saa sei'nōⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eñê. Jo' chii jlueeⁿen jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿen. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁶ Ndo' tquentyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiñê. ¹⁷ Ndo' na luaa' tsoom, seicandañ'ena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

¹⁸ Luaa ts'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya na cwiluiñê na mandi'ntjoom nōōⁿ.

Jnda ntyjiia jom ndo' jeeⁿ nei'ny cantyja 'naaⁿaⁿ.

Nñequiaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eñê.

Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomnyana' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

¹⁹ Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndei' 'ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

²⁰ Xoco'weeⁿen ts'aⁿ na tityeⁿ matseyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jnda tomndyaa.

Ee jom jaateijndeiityeeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencie canduu'.

Ee jom nñequiaatyeeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndei' cantyja na maty'iomnyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

²¹ Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jnda tuō naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿaⁿ ndo' tileicatseineii' l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' tōōⁿoⁿ na matseineiiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿaⁿ. ²³ Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê nquii na meindoō'a na nluiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'?

²⁴ Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndei' Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandañ macwjeeⁿen naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁵ Sei'nōⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntōⁿndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye che'nquieena. ²⁶ Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿen ntyje naⁿjndiñê naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'mōⁿna' na matseityuii'ñe che'nqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotyeeⁿ cantyja

najneiⁿ na matsaⁿntjoom? ²⁷ 'O cwinduⁿ'yo' na ja cwe' cantyja najndeiⁿ Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaaⁿ'yo', ñequio najndeiⁿ jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantyja na cwil'a nquieena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndeiⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oⁿots'om, jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿ'na' juu na matsaⁿntjom Ty'oⁿots'om, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaⁿ nncjaaqueⁿ'eⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndeiⁿ na nncwjeeⁿ'eⁿ 'naaⁿ'. Saa xeⁿ nntseytyeⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' nndaⁿ na nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ'.

³⁰ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yua'na ñ'eⁿndyo.

³¹ 'Jo' chii matsjoo ndaaⁿ'yo', Ty'oⁿots'om nntseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om. ³² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwilui ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeiⁿ tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncuee na jnda ntycwii tsjoomnancue.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taa' ts'oom

(Lc. 6:43-45)

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿ'na' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya taa'na'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati nquii ts'oom cwiluiiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa ta na mach'ee cwii cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿ'yo' cwaaⁿ ts'oom na ya ndo' cwaaⁿ ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseituu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' ñom. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseitoom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseitoom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjoⁿ, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oⁿots'om nn'aⁿ, quia jo' ñnequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na ñejla'neiⁿ'na. ³⁷ Ee cantyjati ñ'oom na cwilaneiⁿ'yo', Ty'oⁿots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿ'na' 'o.

Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés jlueⁿna nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'ooⁿyâ na m'moⁿ' cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹ T'o Jesús ndaⁿana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oⁿots'om. Jo' chii cwitaⁿ'na 'naaⁿ na t'maⁿ'ti na nnty'iaandaⁿana cha nnta'jnaaⁿ'na ñeeⁿ cwiluiindyⁿ. Saa taxoca'mooⁿ'ya. Macanda nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰ Ee Jonás tyom'aaⁿñê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyo naquii' tsei'tsua. ⁴¹ Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oⁿots'om nn'aⁿ na jnda tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'ooowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿ'na' jona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ

tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja lcwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'oots'om na ty-oñequiaa Jonás. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyoty_a, nchiiti Jonás. ⁴²Ndo' xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na jnda tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuua jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' jona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyoty_a, nchiiti Salomón.

Na qui'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Lc. 11:24-26)

⁴³Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manomtoom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saa na ticaljeii' jo', seitoom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴“Je' jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncueⁿeⁿ jo' jo' nljeii' naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'na' ts'aⁿ candii'. Saa jnda taa lju' ndo' jnda teijndaa'ya. ⁴⁵Quia jo' tjacachoom ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' mana ljoo'ndyetyeⁿna jo' jo'. Ndo' na jnda we luua', manioomti matjom tsaⁿñeeⁿ nchiiti na ñetjomjñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tquie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tquie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê saa ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jnda tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸Saa jom t'ooⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjo_o njom' ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyo_o ndo' ñeeⁿ joo cwiluiindy ndyentyjo.

⁴⁹Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwiluiindyena tsondyo ñequio ndyentyjo. ⁵⁰Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹Tjawiquiuu'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee. ²Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyjocheⁿna' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ ljoo'ndyena, meintyjee'na tyuaatcwii 'ndyoo ndaaluee. ³Quia jo' toⁿoⁿ na matseineiⁿ ndaa naⁿñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jnda_a. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.

⁴Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tquie'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶Saa quia na jnda teijmeiⁿ na manty'iaa' ñe'quioom', t'uaana', tjacaa'na' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oonioom. Tyuaa'ti tjawindy l'oonioom'ñeeⁿ, jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tue'na'. Cwii taⁿ tjei'na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwicheⁿ cwii taⁿ tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. ⁹Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom:
—Ticala'noqⁿâ chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿ ndaa nn'aⁿ.

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Luua waa na mach'ee Ty'ooots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinquiaaⁿ na nla'noⁿna.

¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na ma'mooⁿya, ñnequiaa Ty'ooots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tîco'ñom ñ'oom na ma'mooⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' na matsei'noqⁿoⁿ. ¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaa nn'aⁿ. Ee meiiⁿ ñequi'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿna cwenta. Ndo' meiiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿna cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿna ljo' cwindyena. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ matseicandaⁿñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, tsoom:

Meiiⁿ na jndye na cwindyeyo' saa tixocala'noⁿyo',
ndo' meiiⁿ na jndye cwinty'ia'ndaⁿyo', saa tixoqueⁿyo' cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,

cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna.

Ndo' tañe'quiandyena na ndyena

cha tints'aana' na nla'noⁿna.

Ndo' cwil'a nquieena cha'cwijom ticajndoo'na

cha ticaⁿna' na nlqueⁿna cwenta.

Joona cwil'ayana nmeiⁿ cha ticalcwe' n'omna,

tincwji'n'maaⁿndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'ooots'om 'o na cwinty'ia'ndaⁿyo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindyeyo' cwila'noⁿyo' juuna'. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ nndyeyo' nntsjo^o, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaⁿna ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na ndyena cha'na cwindyeyo' 'o saa tîcanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

*Luaa ma'moⁿ*na' na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Candyeyo' luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'aⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. ¹⁹ Nt'om lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom' Ty'ooots'om. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mandii ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om saa ticatsei'noqⁿoⁿ, maxjeⁿ macwje'cañoom tsaⁿjndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom. ²⁰ Ndo' nt'om lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom' Ty'ooots'om ndo' ñequio na neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ²¹ Saa naⁿñeeⁿ cha'cwijom ntjom na tinjoom ty'e nch'ioo'na', na tyuaa' tcaaⁿna'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo^o nn'aⁿ joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya, mantyja cwi'ndyena. ²² Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oonioom, mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom naya. Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aⁿna ñomtuiu chiuu na cwii 'oom'aⁿyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tileicanaⁿndyena na nl'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtuiu'ñeeⁿ matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'ooots'om cha'xjeⁿ l'a joo l'oonioom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ²³ Saa lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom naya. Cwila'noⁿna juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om naⁿñeeⁿ tjacantyya na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ tiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñe'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

*Lquee*ⁿ jndaa ñequio lqueeⁿ trigo

²⁴ Ndo' seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'aⁿ na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya. ²⁵ Saa cwii teijaaⁿ yocheⁿ na watsom ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na jndoo' jom. Tjatseiñ'eeⁿñe tsaⁿñeeⁿ lqueeⁿ jndaa quii'ntaaⁿ lqueeⁿ trigo. Jnda chii tja. ²⁶ Tjawindye jnda lqueeⁿ, tja'meiⁿndyena', quia jo' chii teitquioo' na ñ'eeⁿ lqueeⁿ jndaa naquii' ntjom'ñeeⁿ. ²⁷ Naⁿntjom 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ tqueⁿna cwenta na nmeiⁿ niom. Ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'cheⁿ lqueeⁿ na ya tja'cju', quia jo' ¿chiiu na cwiwitquioo' lqueeⁿ jndaa quii'ntaaⁿ jnda lqueeⁿ 'naⁿ?” ²⁸ T'o^on ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom: “Ts'aⁿ na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee naⁿntjom'ñeeⁿ nnoom: “¿Aa l'ue ts'om' na nntsaacatjeii'ndyô jooⁿa' naquii' ntjom 'naⁿ?” ²⁹ T'o^on ndaa naⁿntjoom'm, tsoom: “Til'a'yo' na ljo' ee xeⁿ nntjeii'ndyo' jooⁿa', nnts'aacheⁿna' na mati nnc'oomna' ntjom na ya. ³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijdana' hasta na mmaⁿjndyena'.” Quia jo' nntsjo^o ndaa nn'aⁿ na nntyje: “Catyje'jndyee'yo' jnda lqueeⁿ jndaa, cal'a'yo' cantsaa' jooⁿa' ee na nlcona'. Ndanquia catyje'yo' jnda lqueeⁿ na ya na nnc'oocuenta' ts'om tsa' 'na'ya.”

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nlei-jndyendyeti nn'aⁿ na nntsaⁿntjom Ty'o^oots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza. Tjatse-ic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. ³² Lqueeⁿ mostaza jeeⁿ cajndaana' saa xeⁿ jnda teijndeiⁿ ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om n'oom ntjom na tiquiwindye. Juuna' nleit'maⁿtina' hasta nndaⁿ nnaⁿ l'o ts'oom'ñeeⁿ cantquiaa cantsaa.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ndaaljo'

(Lc. 13:20-21)

³³ Jnda chii cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'eⁿ ndyee tsua'xjo jndaⁿ tyoo'. Seicandeiⁿna' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'.

Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ Jesús

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús na tyo'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom t'icatseineiⁿ ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaⁿñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom:

Ja nntseinaⁿya ñ'oom tjañoom' ndaa nn'aⁿ.

Nntseicanooⁿya ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' ndaa nn'aⁿ cantyjati na jnaⁿ tsjoomnancue.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ jndaa ñequio lqueeⁿ trigo

³⁶ Jnda na jñom Jesús nn'aⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa. Ndo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê santyjaa'â jom. L'uuyâ nnoom:

—Catsu' ndaayâ ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ jndaa na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'o^on ndaayâ, tsoom:

—Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nnc^o na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³⁸ Ndo' tyuaa 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ, jo' jo' tsjoomnancue. Lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om. Ndo' lqueeⁿ tsjaaⁿ jndaa, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. ³⁹ Juu ts'aⁿ na wi'ñe na tjatseiñ'eeⁿñe tsjaaⁿ lqueeⁿ jndaa, jo' jo' nquii tsaⁿjndii. Ndo' xuee na jnda tmaⁿ ntjom na ty'ecatyje naⁿntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo naⁿntjom na ty'ecatyje lqueeⁿ, jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'o^oots'om. ⁴⁰ Ndo' cha'xjeⁿ l'a naⁿntjom cantsaa' jnda lqueeⁿ

jndaa na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee njñōōⁿya ángeles cwentaya na nntjeii'ndyona nn'aⁿ na wi'ndye ñequio nn'aⁿ na cwila'jndo' n'om ncl'iaa na cal'a naⁿñeeⁿ natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na naⁿñeeⁿ naquii' chom b'io. Jo' jo' ndyuee naⁿñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna. ⁴³ Saa nn'aⁿ na cwila'candaⁿndye cha'xjeⁿ na matsa'ntjom Ty'oōts'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quoom'. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om cajan na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'aⁿ castom'ñeeⁿ saa tanty'iunnaaⁿaⁿ juuna'. Tjaaⁿ na jeeⁿ neiⁿeⁿ, tjacajnaaⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom. Jndaⁿ chii seijnaaⁿ tyuaa'ñeeⁿ yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ta' perla

⁴⁵ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'aⁿ na matseijnda ndo' majndaⁿ ta' na ñequii'cheⁿ mal'ueeⁿ ta' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeiiⁿ cwii ta' perla na jeeⁿcheⁿ ndyaa' ya ndo' jdana', tja tsaⁿñeeⁿ tjacajnaaⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ, jndaⁿ chii seijnaaⁿ ta' perla'ñeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ tsqui'

⁴⁷ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'maⁿ na tuee' nn'aⁿ ts'om ndaaluee. Jndye nnom calcaa matseit'uena'. ⁴⁸ Quia na jndaⁿ too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyjaandye nn'aⁿ juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwitjeii'ndyena calcaa na yati. Cwitoomna jooyo' n'om lquiee saa calcaa na cwantindyō cwityeⁿquiee'na jooyo'. ⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndyena nn'aⁿ na wi'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana'. ⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'aⁿ na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' ndyuee naⁿñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna.

Jeeⁿ jnda la'xmaⁿ ñ'oom xco ñequio ñ'oom tqiue

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaaⁿ jaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê, tsoom:

—¿Aa cwila'nōⁿyo' cha'tso ñ'oommeiⁿ?

T'oōyâ nnoom, l'uuyâ:

—Mayuu', Ta, macwila'nōⁿâ.

⁵² Quia jo' tsoom ndaayâ:

—Je' jnda jla'nōⁿyo' ljo' ñe'cat'mōōⁿ ñ'oom tjañoom'meiⁿ. Nndye'yo' nntsjoō, ticwii cwii ts'aⁿ na jnda teijndo' ts'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' mati jnda sei'nōⁿ cantyja 'naaⁿ juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om, tsaⁿñeeⁿ matseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'aⁿ na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'naⁿ na tqiue ndo' matseitjoom 'naⁿ na xco. Quia jo' meiⁿquia xjeⁿ na macaⁿna' cwii nmeiⁿ mawaac'eena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ na tjañoom', jlueeⁿeⁿ jo' jo'. ⁵⁴ Tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na seineiⁿ. Tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ¿chiuu s'aayom na jeeⁿ jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ jnda ts'aⁿ na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñeeⁿ jndyu María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjeeⁿ na yolcu m'aⁿna quii'ntaaⁿya. Quia jo' ¿chiuu waa na jeeⁿ jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaana:

—Meiⁿquiayuucheⁿ na wjaa cwii profeta, nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Saa joo nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ, xocala't'maaⁿndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ jo' jo', nc'e na ticala'yu' naⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê.

14

Tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tyom'aaⁿ Herodes ts'iaaⁿ ts'ondaa Galilea. Jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Tsaⁿm'aaⁿ, maxjeⁿ Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquioo' ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'eeⁿ.

³⁻⁴ Ee luaa waa na tuii. Herodes tyom'aaⁿ ñequio Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Jo' chii saⁿntjoom na cala'tyeⁿna Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñ'e'catseicueⁿen Juan saa nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om. ⁶ Quia na jla't'-maaⁿndye nn'aⁿ na tuee' xueechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaaⁿaⁿ. ⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ñnequiaaⁿ meiⁿquia ljo' na nlcaⁿ nnoom. ⁸ Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijnodo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luaa macaⁿa. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' na luaa' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saa cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ. ¹⁰ Quia jo' saⁿntjoom na cjaacanoⁿ xtyo' Juan naquii' w'aancjo. ¹¹ Jnda tuii na ljo', jndyoñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jnda jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tquie'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oom-meⁿ!

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jlueeⁿeⁿ jo', tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluae, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluae na ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluae, ljeii Jesús na teijndyendye nn'aⁿ jnda tquie'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿwii na tquiochona. ¹⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyyaⁿâ jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jndaⁿ. Cajñom' naⁿm'aⁿ na c'oona njoom nch'u na nndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿ ticaⁿna' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'o^oyâ ñjaaⁿ, macanda ñ'e'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quiochoyo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Saⁿntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'ueeⁿ 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ joona'. Jnda chii tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ tquiaayâ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ

na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jndā chii jla'tjooⁿyâ ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'aⁿ na tcwa' tue'ntyjō cha'na 'om meiⁿ naⁿnom, meiⁿ tîcatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u.

Tjacaá Jesús nnom ndaalúee

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jndā tuii na luaa' jñom Jesús já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa' ndaalúee. Saa jom ljoo'ñetyeeⁿ na njñoom nn'aⁿ na jndyendye. ²³ Ndo' jndā na jñoom naⁿñeeⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaaⁿ cwii ta na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Quia tjawijaaⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿñê jo' jo' na ñenqueⁿ. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jndā tuee' xcwe na wjaana' saa leicjaana' ee na jndeiⁿ maqui'ljoo nmoⁿ ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequiee na cwitsjoom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aaⁿyâ, jndyocaⁿ nnom ndaalúee. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyocaⁿ nnoom ndaalúee, jeeⁿ ndyaa' tyuaayâ. Jlaxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ sa, jndii luaa'.

²⁷ Saa mañoom' t'maⁿ Jesús já, tsoom:

—C'om' t'maaⁿndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'ō Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xeⁿ na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoça nnom ndaatioo na jocatjomndyō 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, tōoⁿōⁿ na mawjaacaⁿ nnom ndaatioo na mawjaacatjomñê Jesús. ³⁰ Saa quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jeeⁿ jndeiⁿ m'aaⁿ jndye, s'aana' na nquiaⁿ'aⁿ. Jnaⁿna' na nchjeeñena' jom. Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Ta, cwji'n'maaⁿndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'ō Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'maⁿ matsei'yuy'a' ts'om', ¿chiiu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jndā tuōna ts'om w'aandaa, mañoom' teicheⁿ jndye. ³³ Ndo' já na maxjeⁿ ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñeeⁿ taa'â cantyaayâ, jla't'maaⁿndyō jom. L'uuyâ nnoom:

—'U mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Quia na jndā tei'ty'ioo'â, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jndā na ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ndo' tqiuocho nn'aⁿ cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ññequiaaⁿ ñ'oom'm na nnt'uena meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿ'aⁿ. Ee ticwii cwii ts'aⁿ na tyenquiuu' liaⁿ'aⁿ, n'maⁿ.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mr. 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquie'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', ¿chiiu na cwiwincje'na ñ'oom na tqueⁿ welooya ndaaya? Queⁿ cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'ō Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿chiiu na cwiwincje'yo' ñ'oom na saⁿntjom Ty'oots'om cwe' ñe'catsantjō'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotyaaya? ⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': "Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñeeⁿ juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee tsaⁿñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cuee' nn'aⁿ juu." ⁵ Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeⁿ, tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaā nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoōndyu', ee cha'tso na matseixmaⁿya jndā tquaaⁿya

joona' cwentaa' Ty'oots'om." ⁶ Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'mo'nyo' taca'na' na nntseit'maa'ñe ts'a'n tsotyee'n, tsoñee'n. Cwil'a'yo' na tajndei' ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maa'ndyo'ti'yo' ñ'oom na tque'n lotye'yo'. ⁷ O nn'a'na we waa na cwil'a'yo', jee'n xcwe m'aa' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantyja 'na'nyo'. Luaa matsona':

⁸ Na'm'a'na' cwe' ñequio ntja'ndyueena cwila't'maa'ndyena ja, saa t'ma'na waa na tixcwee' n'omna ñ'e'ndyo.

⁹ Cwe' ts'iaa'ndyo na cwila't'maa'ndyena ja, ee cwit'moo'na ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'a', tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'ma'na Jesús nn'a'na jndyendye, tsoom:

—Candy'e'yo' ñ'oom na nntsjo'o ndo' cala'no'nyo'. ¹¹ Nantquie na macwa' ts'a'na, xocats'aana' na til'ueñe ts'a'na jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na matseinei' ts'a'na, joona' cwil'ana' na til'ueñe ts'a'na jo nnom Ty'oots'om.

¹² Quia jo' jâ nn'a'na na cwila'jomndyô ñ'e'na Jesús, saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'a'na fariseos ñ'oom na tsu' luaa', s'aana' na ticjaawee' n'omna?

¹³ T'oo'ndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsootyaya na m'aa'na cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nque'n tcoom'm, maxje'n nnquee'n juuna'. ¹⁴ Jo' chii ca'ndye'yo' na'm'a'na'. Ee matseijomna' joona cha'na na'nchjaa'na na cwit'moo'na nato ndaa ntyjenchjaa'na. Ndo' manquiu'yo' tsa'nchjaa'na quia na wjaañ'oom tyjenchjaa'na, wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

¹⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'mo'na' ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁶ T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwa'na tjo'che'na na nla'no'nyo'? ¹⁷ Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'a'na, cwil'oocuena' ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda' chii nntei' juuna'. ¹⁸ Saa ñ'oom na matseinei' ts'a'na cwinaa'na' naquii' ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁹ Ee naquii' ts'om ts'a'na cwinaa'na' ñ'oom na tia na matseitiuu na nntseicue'ne' x'iaa'na', na nnc'oomyaa'na ñequio cwiiche'na ts'a'na, oo na nnc'oomyaa'na ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnch'uee'na 'naa'na' ts'a'na, oo na nntseinei'na' cantu oo ñ'oom jnaa'na'. ²⁰ Cha'tso nmei'na' cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'a'na jo nnom Ty'oots'om. Saa na nlcwa' ts'a'na na cwe' na ticañoom'm cha'xje'na ñ'oom na cwique'na nn'a'na fariseos, xocatsei'nda'na' jom jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na nchii ts'a'na judío seiyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aa'nyâ ñ'e'ñê, tjaa'na jo ndyuaa' tsjoom Tiro ñ'e'na Sidón. ²² Ndo' cwii yuscu tsjaa'na nn'a'na cananita na mac'e'na ndyuaa'ñee'na jndyotseicandyoo'ñê na m'aa'na Jesús, c'uaa' seinei'na', seity'ooñê tsoom:

—U Ta, na cwiluiindyu' tsjaa'na David na jndyowicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo. M'aa'na nomjndaaya na jee'na cwajndii matjoom. Malei'ñ'oom jndyetia jom.

²³ Saa Jesús mei'cwii ñ'oom tic'oo'na. Quia jo' jâ saantyyaa'â jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aa'na', ee jee'na c'uaa' ñ'om ndyontyyoo'na nanquaa'na'.

²⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Macandâ na m'a'na nn'a'na ndyuaa' Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canma'na na jnda' tsuundye.

²⁵ Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñee'na jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jee'na 'u Ta, cateijndei' ja.

²⁶ Saa t'oo'na' nnom yuscu'ñee'na, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'a'na tyoo' cwentaa' yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaa calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñee'na nnoom:

—Mayuu' Ta, *saa* meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacajnda*aa* na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yuya' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jnda jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿya ñ'eⁿñê, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'. ³⁰ Ndo' tquie'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiochona nt'om nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticanda*aa*'ndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsa'na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ naⁿñeeⁿ. ³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticanda*aa*'ndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'omna. To'na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom

(Mr. 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom ndaayâ:

—Jeeⁿ wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿ, ee jnda ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'ooⁿ na njñoⁿ joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndeii' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jnda*aa* tjaa'naⁿ yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na nnda*aa*' nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaayâ:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooⁿya nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch'u.

³⁵ Quia jo' sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. ³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Jnda jo' tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaayâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'ooⁿya joona' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa'tjacjoona. Ndo' jla'catoo'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiicheⁿna'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ t'icatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jnda t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitōⁿndyena, quia jo' tuooⁿ ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naaⁿ na cwe' ts'aⁿ xocanda*aa* nnts'aa

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'mooⁿna' na Ty'oots'om jñom jom. ² *Saa* t'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': "Matsein-maaⁿñeyana'." ³ Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncoo' nchquiu 'nda*aa*, cwindu'yo': "Je' maxjeⁿ nncua'." 'O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'noⁿ'yo' 'naaⁿ na cwit'mooⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee *saa* tileicala'noⁿ'yo' ljo' cwii ndyoch'eatina' cantyja na cwit'mooⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa. ⁴ Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om *saa* meiiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'canty'iaana. *Saa* xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macanda cala'noⁿ'na ljo' ñe'ca'moⁿ'na' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, 'ñeeⁿ joona.

Ndaaljo' 'naa' nn'a' fariseos
(Mr. 8:14-21)

⁵ Quia jo' saannndaa'â cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'ooⁿyâ juuna'. ⁶ Tso Jesús ndaayâ:
—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ' ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

⁷ Ndo' jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê toô'â na cwilanaaⁿ cheⁿncjooyâ. L'uuyâ:
—Macwjeeⁿeⁿ ñ'oomwaa' ndaaya nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'ooⁿya.

⁸ Ndo' sei'noⁿ Jesús na m'aaⁿ n'ooⁿyâ cantyja 'naaⁿ' tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—'O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? ⁹ ¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿ'yo' ñ'oom na tsjoo luua'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo'ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? ¹⁰ Ndo' ¿aa meiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaⁿ nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. ¹¹ Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿ'yo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ' tyoo'? Ja tsjoo na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ' ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

¹² Quia ljo'cheⁿ jla'nooⁿ'â na nchii cantyja 'naaⁿ' ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwenta, saa tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Jnda squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿'ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyô?

¹⁴ T'ooⁿyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

¹⁵ Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyô?

¹⁶ T'oo Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

¹⁷ Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'u na luua' matsei'noⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ cantyja 'naⁿya. ¹⁸ Mati matsjoo njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿ'na' tsjô'. Nacjoo' juu tsjô'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'ndyô cwentaya. Ndo' meiⁿ naⁿjndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna, xocanaⁿjndana nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwjii'ndyô cwentaya. ¹⁹ Ja ñnequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ' nqueⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om.

²⁰ Quia jo' Jesús tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na meiⁿcwii nnom ts'aⁿ ticat'mooⁿyâ na jom cwiluiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na ma'mooⁿ ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ

nlacuee'na jom, saa xuee jnda ndyee nncwando'xcoom. ²² Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tōō'n'ō'n na matsoom nnom na ticatsa'ntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'ōōts'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaa' na nluii naljo'.

²³ Teique'n Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyōō' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsa'n' ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'ōō'ya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jna'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'a'n, nchii cha'xje' na l'ue ts'om Ty'ōōts'om.

²⁴ Jnda chii tso Jesús ndaayâ:

—Mei'ncwi'ñee'nche' ts'a'n na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseituu nque'n. Caljoya ts'oom nawil' na matjoom meii'n cuee'n'e'n. Ndo' candyontyjoō'n cantyja na mats'aa. ²⁵ Ee mei'ncwi'ñee'nche' ts'a'n na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aa'n cantyja 'na'ya, tsa'ñee'n nlui'n'maa'ñê. Ndo' mei'ncwi'ñee'nche' ts'a'n na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁶ Meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'a'n saa yuu waa na mateijndeiina' tsa'ñee'n ee xoc'ona' ñ'e'nê na ticatsuu añmaa'n'a'n. Ndo' ¿aa nndaā nntiom'l'ua ts'a'n na nlui'n'maa'ñe añmaa'n'a'n? ¿Cwaa'n nndaā? ²⁷ Ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna' cañoom'l'uee nncw'jacañōō'nnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maa'ñena' ja cha'xje' na matseit'maa'ñena' nquii Tsotyaya. Ndo' nnts'aa na nncō'ñom ticwii cwii ts'a'n cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a. ²⁸ Ñ'oom na mayuu' matsjoō ndaa'yo', mam'a'n nn'a'n ljoōñe na tixocwjena hasta na jnda nty'iaandaana ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna' cañoom'l'uee na macw'jacañōō'n na nntsa'ntjō'ya.

17

Na seichuii'na' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jnda teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñee'n. Tjachom joona cwii sjo nandyee yuu na ñenqueena. ² Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jee'n caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quoom'. Ndo' seicwaque'na' lia'n'a'n na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'a'n chom lámpara. ³ Ndo' juu xje'ñee'n nacañom'm teitquioo'ndye we nn'a'n na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'e'n Elías. Cwila'nei'na' ñ'e'nê. ⁴ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jee'n ya nquiuuyâ na m'aa'nyâ ñjaa'n. Xe'n cjaawee' ts'om', nluii ndyee xquie' ñjaa'ñe, cwii cwentaa' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwiiche' cwentaa' Elías.

⁵ Ndicwa'n matseinei'n Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jee'n canchii' caxuee juuna'. Seicatā'na' joona ndo' teic'uaa na seinei'n Ty'ōōts'om naquii' nchquiu'ñee'n, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jee'n candya' ts'ōō'ya. Cantyja 'naa'n' jom ñequii'che'n mañequiaana' na nei'ya. Candye'yo' ñ'oom na matseinei'n.

⁶ Ndyee na'ñee'n na cwila'jomndye ñ'e'n Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'n-quiona xje'n nomtyuaache'n ee jee'n t'ma'n jla'catyuendyena. ⁷ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tye'nquioom'm joona, tsoom ndaana:

—Quicantya'yo'. Talacatyuendyo'.

⁸ Jlundāandyena. Mei'ncwii ts'a'n tîcantly'iaana macanda ñenquii Jesús.

⁹ Ndo' yoche'n na tquiocuena sjo'ñee'n, sa'ntjom Jesús joona, tsoom:

—Yoche'n na ndicwa'n wando'a, ticandu'yo' nnom mei'ncwii ts'a'n 'na'n na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna' cañoom'l'uee nnc'io' ndo' nncwando'xco, quia ljo'che'n wanaa'n na nndu'yo' cantyja na nty'iaanda'yo'.

¹⁰ Quia jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'nê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'a'n na cwit'mōō'n ljeii na tque'n Moisés, cwit'mōō'nna na maca'na' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyaayâ ¿chuu na luaa' cwit'mōō'nna?

¹¹ T'ōō'n ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso, ¹² saa candye'yo' nntsjoō na jnda tyjee' Elías saa ticala'noⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' malaa'ti' nl'ana ñ'eⁿndyo ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

¹³ Quia ljo'cheⁿ jla'noⁿna na seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseit-s'oomñe nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Quia na jnda tquiennda'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

¹⁵ —Ta, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyedia jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'ena' na cwiquiooñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa. ¹⁶ Ndo' jndyōñ'oⁿya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' saa tileicandaa na nla'n'maⁿna jom.

¹⁷ T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii macaⁿna' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii nndaā nntseiQUII ts'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

¹⁸ Quia jo' seitia' Jesús jndyedia'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

¹⁹ Jnda tuii na luaa', quia jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'eⁿñê. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiuu na jâ tîcandaa nntjeii'â jndyedia'ñeeⁿ?

²⁰ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yuy'a n'om'yo' jo' chii tîcandaa l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saa mat'maⁿ ts'iaaⁿ nndaā nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquiu'yo', saa nndaā nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na ndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyō' ñjaaⁿ, cja' la'ñeeⁿ”, ndo' nleindyōona'. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaa nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. ²¹ Saa cantyja 'naaⁿ jndyetiameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii macaⁿna' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiiⁿ nnom Ty'oots'om cha nndaā nnts'aaⁿ.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yocheⁿ na tyoma'nooⁿyâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mam'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñeiquiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. ²³ Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñeiquiaa Ty'oots'om na nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaana cwentaa' wats'om t'maⁿ

²⁴ Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaā nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaa'yo', ¿aa tiquitioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Quitioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiquiuu' na tuii na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿ñeeⁿ matsei'tiuu' na cwiqueⁿna xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaā? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿndaā, saa nn'aⁿ w'aana tiquitioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' naⁿñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana. ²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuu'ndye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nnti^ooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwji'jndyee', cat^ooⁿndyu' 'ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsj^o'ñjeeⁿ na nleijndeiiina' ts'iaaⁿndaaya. Cja'ñ'oom', nñequiaa' juuna' ndaana cwentaaya.

18

¿Ñeeⁿ nnc'oom na t'maⁿñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaacañ^ooⁿya jom. Ta'x'aa^{yâ} nnoom, l'uuyâ:

—¿Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'maⁿñeti yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaaⁿyâ. ³ Ndo' tsoom ndaayâ: —Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jnaⁿ'yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'maⁿndyena, quia jo' xonda^a nntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'maⁿñe, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñe cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. ⁵ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsj^o'suu t'maⁿ. ⁷ Jeeⁿ wi' cwitjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom neiⁿncoo' niom na macjaachuuna' jona na cwila'tjo^ondyena. Saa tjaa chiuu ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjo^ondyu' nnom Ty'o^ots'om jnaaⁿ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ jona' cha'cwijom catyjee', catyenquie' jona' cha tintsei'tjo^ondyu'ti'. Ee yati na nnda^a nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom na ticanda^andyu', nchiiti na canda^andyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjo^ondyu' nnom Ty'o^ots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjo^ondyu'ti'. Ee yati na nnda^a nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'noⁿa cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meiⁿcwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjo^ojo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meiⁿnquia xjeⁿ cwila'neiⁿna nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwilui-indyo' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoo na nncwji'n'maaⁿndyo' nn'aⁿ na cwitsuundye.

¹² ¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ ndo' cwiindye jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoo' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xeⁿ na nljeiiⁿ juuyo', nndye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ t'maⁿti nñequiaana' na neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nt'om canmaⁿ na tyootsuundye. ¹⁴ Cala'noⁿ'yo' na nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti' jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwiindye joo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindye.

Maty'iomna' na calat'maⁿ n'ooⁿya ncl'iaaya

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyu' na matseitjooñê njom', cwa cja'cwaⁿya' jom. Catseit'nooⁿoⁿ yuu matseitjooñê njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xeⁿ na ññeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' jnda teijndei' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñ'eⁿndyu' cha joo naⁿñeeⁿ ndyena ñ'oom na cwi'maⁿyo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquiujndaa'ndyena chiuu t'maⁿyo'. ¹⁷ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue naⁿñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' xeⁿ meiⁿ ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso naⁿñeeⁿ quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiñê cha'cwijom ts'aⁿ na tyootseit'maaⁿñe Ty'o^ots'om oo cha'cwijom tsa'co'ñom ts'iaa'ndaa nn'aⁿ cwentaa' gobiernom na tia ts'aⁿñe.

¹⁸ 'Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, mei'ljo'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'o^ots'om. Ndo' mei'ljo'cheⁿ na cwindu'yo' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ, mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'o^ots'om.

¹⁹ 'Mati candye'yo' nntsjoo, xeⁿ wendyo' 'o ñe'cwii m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oom na cwitaⁿyo' nnom Tsotyaya Ty'o^ots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, quia jo' ññeeⁿ ndo' ññequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo'. ²⁰ Ee mei'nquiayuucheⁿ na m'aⁿ we ndyee nn'aⁿ na cwitjomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

²¹ Quia jo' tjatseindyoo'ñe Pedro na m'aaⁿ Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaya na matseitjooñe nooⁿ, ¿cwanti ndii' na macaⁿna' na catseit'maⁿ ts'o^onyaya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

²² T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoo na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoo na catseit'maⁿ ts'om' jom ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Moso na tiñe'catseit'maⁿ ts'om x'iaa'

²³ 'Cwe' jo' cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Matseyjomna' jom cha'na cwii patrom na seitoom na nntyjooⁿ mosoom'm na cho'jnaⁿ nnoom. ²⁴ Tooⁿoⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwenta ndo' tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na chujnaⁿ jndye meiⁿyom s'om. ²⁵ Quia na nty'iaa' patrom'ñeeⁿ na meiⁿcwii tsjo'ñjeeⁿ tîcandaa nntiom mosoom'm, quia jo' sa'ntjoom na nleil'uañe tsaⁿñeeⁿ na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtyeⁿ, ndo' mati scuu' tsaⁿñeeⁿ ñequio ndana ñequio cha'tso 'naaⁿna, cha nnc'ioo'ñe na chujnaⁿ. ²⁶ Quia jo' moso'ñeeⁿ tcoom'm xtyeeⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ, t'maⁿ ty'oo s'aa nnom tsaⁿñeeⁿ. Tsoom: “Ta, macaⁿa ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiooⁿñ'aⁿ na chojnaⁿ njom'.” ²⁷ Quia jo' patrom'ñeeⁿ ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'maⁿ ts'oom juu cha'waa na chujnaⁿ ndo' seicandyaañê juu. ²⁸ Tyoowiquiuu' na jlui' moso'ñeeⁿ naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaaⁿaⁿ na matyjemosoñê. Chujnaⁿ tsaⁿñeeⁿ nnoom cwii siaⁿnto s'om. Ndo' seicjaa l'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, tyonchjeeⁿ xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujnaⁿ nooⁿ.” ²⁹ Ndo' tco' x'iaaⁿaⁿ xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Macaⁿa ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiooⁿ na chojnaⁿ njom'.” ³⁰ Saa jom tîcwinom'm, matjaqueeⁿ ñ'oom. Tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo hasta na nntiom na chujnaⁿ nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naaⁿna ndo' jluena cha'tso na jnda tuii. ³² Quia jo' patrom'ñeeⁿ tqueeⁿñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jeeⁿ ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda seit'maⁿ ts'o^onyaya cha'tso na chujnaⁿ ee na jeeⁿ seinty'iaa'ndyu' nooⁿ. ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ t'ooⁿ na wi' ts'o^on ñ'eⁿndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii patrom'ñeeⁿ. Tqueeⁿ ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'eⁿ cha'waati na chujnaⁿ nnoom.

³⁵ Seicandá Jesús ñ'oom tjañoom'meiⁿl'. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee ñ'eⁿndyo' 'o, xeⁿ nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'aⁿ

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, quia jo' jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'aⁿ ty'entyjō naxeeⁿeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e meiⁿnquia na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom?

⁴ T'ō Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matseineiⁿna' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': “S'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu.” ⁵ Mati matso ljeiiⁿñeeⁿ: “Macwe' jo' n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿñeeⁿ ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuii' cantyja na m'aⁿna.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'ōōⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naⁿyo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saaⁿ nchii laa'ti' teijndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjoo ndaa'yo', juu tsaⁿs'a na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscuⁿñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseyueeⁿeⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a. Ndo' meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuⁿñeeⁿ.

¹⁰ Já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseyeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ ndaa nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na ndaa nla'candâ nc'e na jnda tquiaa Ty'oots'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjooⁿdyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei joona cha titjooⁿdyena yuscu. Saaⁿ m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee na ticunco ee ñe'candy'eⁿntjomna nmom Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matseinoⁿ ndo' ndaa nntseicandâ ñ'oomwaa', catseicanaⁿ.

Matio'naaⁿñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'ōōⁿ nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nmom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna. Saaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqiocho yonch'uⁿñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' joona, ee matseijomna' joona cha'na nn'aⁿ na cwíñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tiom l'ōōⁿ nacjoo yonch'uⁿñeeⁿ, jnda chii jlueeⁿeⁿ jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—!U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿aa waa cwii nmom na yati na tseixmaⁿya na cats'aa cha nnc'oñōⁿ na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'ō Jesús nmom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na jeeⁿ ya ts'aⁿñe macanda nquii Ty'o^ots'om. Saa 'u je', xeⁿ ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' macaⁿna' na catseicanda' chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Ty'o^ots'om.

¹⁸ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Cwaaⁿ ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'aⁿ. Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. ¹⁹ Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyo^ochaⁿ. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ 'u ñe'catseicanda'ñ'eⁿ, quia jo' cja', cajndaa' cha'tso 'naⁿ na niom. Quiaa' s'om'ñeeⁿ ndaa ndyeñeeⁿ quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo't-seijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, mana tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ ndya' tyañê.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaa ja nn'aⁿ na cwila'jomndyo ñ'eⁿñê:

—Nndye'yo' nntsjo^o na mayuu'cheⁿ jeeⁿ jndei'na' ncju'cjeñe cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om jom. ²⁴ Mati matsjootya ndaa'yo', jndei'tina' na nncju'cjeñe cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿna' ja. Tyotax'aayâ ndaa ntyjaayâ, l'uuyâ:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ ts'aⁿ nndaa nluin'maaⁿñe?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaayâ, tsoom:

—Tijoom candaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Saa Ty'o^ots'om cha'tso nndaa nnts'aaⁿ.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', ja jnda 'ndyaayâ cha'tso cha nndaa nla'jomndyo ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿ. ¿Aa waa naya 'naaⁿya?

²⁸ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿya ndio 'naⁿya yuu na nntseit'maaⁿñena' ja. Ndo' 'o na jnda macwila'jomndyo' ñ'eⁿndyo' mati maniom canchoo'we ndio 'naⁿyo' na nntsaacwindyuaandyo' na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ ntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na jnda 'ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyuaa' nc'e na jnda jndyoquiee'ñe cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ cwii siaⁿnto ndii' nnc'oñoom na nleinoom cantyja na jnda 'ñeeⁿ. Ndo' nnaaⁿaⁿ na ticantycwii na wanoom'm. ³⁰ Ee majndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy^e, saa nncue'ntyjo na mancju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na maju'cjena' joona, saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ naⁿntjom

¹ Seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjoom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñeeⁿ naⁿntjom na nnc'ooquie' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ² T'maⁿna ñ'eⁿ naⁿntjom 'naaⁿaⁿ na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xeⁿ cwita'ntjom nn'aⁿ. Jnda chii jñoom joona na waa ntjoom'm. ³ Cha'na ñjeeⁿ na cwitsjoom tjaaⁿ xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwe' mandí'. ⁴ Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'naⁿya na nl'a'yo' ts'iaaⁿ. Ja nntiom'l'uaya 'o cha'xeⁿ na matsona'.” Mana ty'e naⁿñeeⁿ. ⁵ Cha'na quiajmeiⁿ matjannda' patrom'ñeeⁿ quii' tsjoom. Ljeiiⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom. Ndo' majo'ti s'aaⁿ cha'na ndyee na matmaaⁿ.

⁶ Manncuee' na 'om na matmaaⁿ, tjannaaⁿ'aⁿ quii' tsjoom. Mañoomcheⁿ na ljeiiⁿ na cwe' m'aⁿcheⁿ. Tsoom ndaana: “¿Chiuu na meiiⁿchaa' xuee ñjaaⁿ m'aⁿ'yo' na tjaa ts'iaaⁿ cwil'a'yo'?” ⁷ Jluena nnoom: “Mayuu', ee tjaa 'ñeeⁿ cotsaⁿntjom já.” Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿya na waa ntjoomya. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Ndo' mati ty'e naⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Quia na jnda tmaaⁿncue tso patrom nnom moso tquiee 'naaⁿ'aⁿ: “Cwaⁿ naⁿntjomm'aⁿ ndo' catiom'l'ua' joona. Cato'jndyee' ñequio joo nn'aⁿ na ty'equie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee.” ⁹ Quia jo' tquiontyjaa' nn'aⁿ na ty'equie' ts'iaaⁿ cha'na 'om na matmaaⁿ. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xjeⁿ na nncwantjom ts'aⁿ na cwii xuee. ¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee ts'iaaⁿ, jla'tiuuna na joona jndyete nnta'ntjomna. Saa mati ticwiindyee joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹ Jnda na to'ñoomna s'om'ñeeⁿ to'na na tyola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naaⁿna. ¹² Jluena: “Joo naⁿm'aⁿ na ty'equie'na ts'iaaⁿ na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaaⁿ, saa 'u ñe'cwii xjeⁿ mache' ñ'eⁿndye joona cha'xjeⁿ ñ'eⁿndyô já. Ndo' já tyolajndaayâ meiiⁿchaa' xuee, tyolaquii n'ooⁿyâ meiiⁿ jeeⁿ jmeiⁿ nquiuuyâ.” ¹³ T'o patrom nnom cwii joo naⁿ'ñeeⁿ, tsoom: “'U re, tjaa'naⁿ na seitjoondyo njom'. ¿Aa nchii t'maaⁿya ñ'eⁿndyu' na cwii denario nncwantjom' cha'xjeⁿ quita'ntjom nn'aⁿ? ¹⁴ Co'ñom' s'om 'naⁿ, cja'to' wa'. Nncõ ntyjii xeⁿ ljo'yu nntioml'uaya 'u ñequio cwiicheⁿ tsaⁿm'aaⁿ na teinoom' tjaquiee' ts'iaaⁿ. ¹⁵ ¿Aa ticatseitiuu' na wanaaⁿ na nnts'aa cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ñequio s'om 'naⁿya? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'a?” ¹⁶ Jo' chii luua ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'aⁿ na ticala'tiuu na t'maⁿ cwiluiindyee ljo'yu nntseit'maaⁿ'ñe Ty'ooots'om joona cha'xjeⁿ matseit'maaⁿ'ñe nt'omcheⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyee, quia nleitquioo' na ljo'yu la'xmaⁿna jo nnom Ty'ooots'om ñequio meⁿnquia nn'aⁿ.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸ —Queⁿ'yo' cwenta, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyee ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ñnequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿ'ñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'io. ¹⁹ Nñe'quiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'io, saa xuee jnda ndyee nncwand'o'xco.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya. ²¹ Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'o yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nnts'a'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluiit'maⁿndyena ñ'eⁿndyu'. Cwii joona nnc'oom ts'o' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'o' ntyjatymaaⁿ.

²² Saa t'o Jesús ndaa we naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwitaⁿ'yo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nndaⁿ nnaⁿndyo'? Ndo' ¿aa nndaⁿ nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xjeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nnc'io?

T'oona nnom, jluena:

—Nndaⁿ.

²³ Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xjeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'io mati macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿya

na nntseijndaa'ndyo 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿl. Nquii Tsotyaya nñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna^l.

²⁴ Ndo' cwiicheⁿ quindyô jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿnyâ na'ñeeⁿ. ²⁵ Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manquiu'yo' na nquiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿñe naquii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nc'iaa'. ²⁷ Ndo' 'ñeeⁿ cwiindyô 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'na'yo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjoⁿya ndaa nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na nñequiaandyô na c'io na nntiooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿna joona.

Sein'maⁿ Jesús we tsaⁿnchjaaⁿ

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿl nn'aⁿ naxeⁿl Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandyé we naⁿnchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluena:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

³¹ Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿnchjaaⁿñeeⁿ. Ñe'cala'cheⁿna naⁿñeeⁿ, saa yacheⁿ jndei tyola'xuaa, jlue:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'oo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nndaⁿ nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom joona. Tyeⁿnquioom'm lua'ndaana. Mañoom' teitquioona. Ty'entyjona naxeeⁿeⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jnda teindyoo'â Jerusalén, na nndyoo' ta na jndyú Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ² Tsoom ndaana:

—Catsaque'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'eⁿ jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aaⁿya ñjaaⁿ. ³ Ndo' xeⁿ nncwax'ee ts'aⁿ ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeiiⁿeⁿ, luaa candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjoⁿñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' nñequiaa ts'aⁿ na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luaa' tuii cha catseicandaⁿñena' ñ'oom na seineiⁿ profeta, luaa seiljeiⁿ:

⁵ Candu'yo' ndaa nn'aⁿ tsjoom Sión:

“Queⁿyo' cwenta macjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o,

ticatseit'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ, ee cwe' snom wa'ljoom.

Snom chjoo, quioo' na maxjeⁿ ts'iaaⁿ na mnchuu xuú.”

⁶ Quia jo' we naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, ty'ena, l'ana cha'xjeⁿ ñ'oom na tsoom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñeeⁿ ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanqueⁿl quioo'ñeeⁿ, chii tjawa'ljoom. ⁸ Jndyendye nn'aⁿ ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús. Nt'om naⁿñeeⁿ tyola'n'meiⁿna liaana ts'om nato yuu na wjaⁿ. Ndo' nt'om nn'aⁿ tyotyje luee

n'oom, tsá'na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'a'n na 'oojndyee ñequio nn'a'n na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiñe jndacantyjo David. Matio'naa'ñena' nque'n na macwjee'cañoom ts'iaa'n 'naa'n! Ta Ty'oots'om. Matseit'maa'ñena' jom nandy e cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jee'n t'ma'n seits'eina' naquii' n'om cha'tsondy e nn'a'n tsjoom'ñee'n. Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—¿Ñee'n ts'a'n tsa'n'm'aa'n'?

¹¹ T'o'o nn'a'n na ñ'ee'n ñ'e'nñê, jluena:

—Tsa'n'm'aa'n' jñoom Jesús. Cwiluiñê profeta na jnaa'n tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'a'n naquii' wats'om t'ma'n

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'ma'n, jleintyjo'o'n cha'tso nn'a'n na cwindaa' ndo' na cwila'jnda 'na'n jo' jo'. Seicantquee'n mei'sa 'naa'n nn'a'n na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aa'n ñequio ntsula' 'naa'n nn'a'n na cwindaa' cantu'. ¹³ Tsoom ndaa' na'ñee'n:

—Waa ljeii 'naa'n! Ty'oots'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'nei'n nn'a'n nnom Ty'oots'om”, saa' 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwica-too'ndye na'ncanty'ue.

¹⁴ Ndo' na'nchjaa'n ñ'ee'n nn'a'n na tileic'ooca', tquie'cañomna wats'om t'ma'n na m'aa'n Jesús. Sein'maa'n joona. ¹⁵ Saa' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés nty'iaana ts'iaa'n t'ma'n na matsein'maa'n nn'a'n. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'ma'n jla'wjee na'ñee'n jom. ¹⁶ Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'a'n'?

T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiia. Ndo' 'o, aa tijoom ñejla'na'yo' ljeii 'naa'n! Ty'oots'om na matsona':

'U jnda' seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa'n cwinte'i'

joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'n' e'n tsjoom Jerusalén, tjaa'n tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiiche'n xuee wjaalcwee'n' e'n tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm.

¹⁹ Nty'iaa'n' a'n cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saa' ljeii'n na mei'ncwii ta' higo tjaa na cantyja, macanda' tscó na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñee'n:

—Tajom xuee cwii nntsa'nnda' ta'.

Mañoom' tjacaa'n ts'oom higuera'ñee'n. ²⁰ Ndo' já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luaa', jee'n tjawee' n'o'o'nyâ. Tax'aayâ nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaa'n ts'oom higerawaa'?

²¹ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'che'n ndyeyo' nntsjo'o, xe'n na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', ndaa' nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'e'n ts'oom higerawaa'. Ndo' nchii macanda' jo' saa' mei'nquia na nquiu'yo' na jee'n jndei'na' ndaa' nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyô' ñjaa'n. Cju'na' 'u ts'om ndaaluee,” maxje'n ndaa' nna'ndyo'. Meii'n waa cwii na jee'n jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo' t'ma'n nquiu'yo' saa' ndaa' nna'ndyo' ñ'e'n juuna'. ²² Ee cha'tso na cwita'n'yo' na cwilanei'n'yo' nnom Ty'oots'om, xe'n tye'n cwilayu'yo', maxje'n nnto'ñoom'yo' cha'xje'n na cwita'n'yo'.

Waa najndei na matseixma'n Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tjaquiee'nnda' Jesús wats'om t'maⁿ. Yocheⁿ na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ jo' jo', ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye jo ndaa nn'aⁿ judíos tquiontyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na mache' na nmeiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu tquiaa na matsei'xmaⁿ najndu'?

²⁴ T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xeⁿ nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjo^o ndaa'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najnd^o na nmeiⁿ mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndei na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'o^ots'om jnaⁿna' oo aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ?

Quia jo' to'na, tyo'maⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Jeeⁿ sa ¿chiiu nnt'o^oyoo na luua' mawax'eeⁿ? Ee xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaaya: “¿Chiiu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?” ²⁶ Saa xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ, nnda^a nlco'wi'na' jaa nl'a nn'aⁿ na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yu'na na Juan cwiluiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om.

²⁷ Jo' chii t'o^ona nnom Jesús, jluena:

—Jeeⁿ ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

—Aa ya, mati ja xocatsjo^o ndaa'yo' yuu jnaⁿ najndei na matseixmaⁿya na s'aaya nmeiⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ we ntseinda ts'aⁿ

²⁸ Quia jo' tsoⁱ Jesús ndaa naⁿñeeⁿ:

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjo^o. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyjaaⁿ ts'aⁿ na tuiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.” ²⁹ T'o tsaⁿñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticjo.” Saa jnda je' seichuii'na' na seitiiu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ. ³⁰ Jnda chii tjantyjaaⁿ cwiiⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa tîcjaa. ³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye joona s'aa yuu na l'ue ts'om tsotyena?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantyjaa'jñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, na nquiee naⁿcwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o. ³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ tîcala'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joona jla'yu'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tqueⁿyo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu lcwe' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñê.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Candyeyo' je' cwiiⁿ ñ'oom tjañoom': Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'o^o uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jnda chii tiom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncue' taa' ntjom, nnc'oñoom na tseixmaⁿna' cwentaⁿaⁿ. Jnda na seijndaa'ñê cha'tso nmeiⁿ, tjaaⁿ cwiiⁿ ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ na jnda tquie ta, jñoom mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na c'oocachona ta na tantjom tyuaaⁿaⁿ. ³⁵ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena mosoñeeⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiiⁿ tsaⁿ na jnda ndyee tyojñomna ljo'. ³⁶ Quia na

jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnnaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Saa majo'ti tjoomna l'a naⁿ'ñeeⁿ.

³⁷ 'Na cwii macanda jñoom jnda nqueⁿ ee seitioom naquii' ts'oom: "Ti'jndaaya luaa, nla't'maaⁿ'ndyena juu." ³⁸ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda nquii patrom'ñeeⁿ, jluena ndaa nc'iaana: "Luaa' jnda nquii patrom. Tsaⁿm'aaⁿ' nnaaⁿ'aⁿ tyuaawaa. Cwa nlacuaa'a jom cha nljo 'naaⁿ'aⁿ luaa jaa." ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuae'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ' ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaaⁿ'aⁿ?

⁴¹ Jluena nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿ'ñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ naⁿ'ñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿ'ndyena. Ndo' nñequiaaⁿ ntjom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo nñe'quia na tantjom tyuaaⁿ'aⁿ quia na nncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seineiⁿ'ti Jesús ndaa naⁿ'ñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿ'nqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñejla'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ' Ty'o^ots'om na matsona'?:

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquii luañe na cwil'a tsiaⁿ'tsjo',

jnda mawacatyeeⁿ'na' nqui tsiaⁿ'tsjo'.

Nquii Ta Ty'o^ots'om seijndaa'ñê na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'o^o'ya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjo^o, juu na laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, nncwjeeⁿ'eⁿ naya'ñeeⁿ luee'yo', ndo' nñequiaaⁿ na nt'omcheⁿ nn'aⁿ n'laxmaⁿ na juuna'. ⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ' tsjo'waa' na seinⁿ'ya ndaa'yo', meⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na tileicatsei'nqⁿ' cantyja 'naⁿ'ya, nlco'wi'na' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjo^o' tsjo'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyu' ñ'eⁿ'ndyo maxjeⁿ nlco'wi'na' jom quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ. Quia jo' nntseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tioo cwii tsjo' t'maⁿ nacjo^o' na seitiuujndaana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, jnda na jndyena ñ'oom tjañoom'meiⁿ' na seineiⁿ Jesús, jla'nqⁿ'na na cantyja 'naaⁿ'na tjeiiⁿ'eⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁶ Jo' chii seijmeiⁿ'na' jooⁿ na ñe'cat'uena jom. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿ'ñeeⁿ cwitjeii'na cwenta na jom cwiluiiñê profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' seineiⁿ'nnda' Jesús ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ fariseos. Tsoom ndaana:

² —Juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om nandye cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco ti'jnda. ³ Jñoom mosoom'm na 'ooca'maⁿ'na cha'tso nn'aⁿ na jnda jndye na nnquiola'jomndye. Saa naⁿ'ñeeⁿ tiñe'quiontyjaa'na.

⁴ Jñomnnaaⁿ'aⁿ nt'omcheⁿ mosoom'm, tsoom ndaana: "Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na jnda t'maaⁿ'ya na nla'jomndyena na jnda maya waa. Jnda seicwja quioo'ndyo ñequio nt'om quioo' na jnda seica'maⁿ. Cha'tso jnda teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya." ⁵ Saa naⁿ'ñeeⁿ na ty'ecwaⁿ mosoom'm ticalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿ'na. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ tjaaⁿ ranchoom'm. Cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ tjaaⁿ, tjacajnaaⁿ 'naⁿ. ⁶ Ndo' nt'om naⁿ'ñeeⁿ t'uena mosoom'm, cwajndii tjaa'na joo hasta jla'cwjeena moso'ñeeⁿ. ⁷ Jnda na jndii rey'ñeeⁿ chiuu tjoom mosoom'm jeeⁿ'cheⁿ ndyaa' seiloo'ñê. Jñoom sondaro 'naaⁿ'aⁿ na c'oola'cwjee nn'aⁿ na l'a nata' mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjoom naⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Ndo' tsoom ndaa nt'om mosoom'm: "Jnda teijndaa'ya cha'tso cantyja na nleit'maaⁿ' na ncoco ti'jndaaya saa nn'aⁿ na jnda tquaaⁿ'a na nla'jomndye ñ'eⁿ'ndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maaⁿ'ndyo jooⁿ. ⁹ Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'maⁿ, jo' jo' ca'maⁿ'yo' ticwii cwii ts'aⁿ na nliu'yo', candu'yo' ndaana na quiontyjaa'na ja na

macoco ti'jndaaya.” ¹⁰ Quia jo' jlui' moso'ñeeⁿ tyo'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndo' laa'ti' seicattoo'na' w'aa ñequio nn'aⁿ na jla'jomndye na toco jnda rey'ñeeⁿ.

¹¹ 'Jndaⁿ chii tjaquiee' rey quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿ joona. Ljeiiⁿ ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa cha'xjeⁿ liaa cwicwee' nn'aⁿ na cwila'jomndye quia na macoco ts'aⁿ. ¹² Tsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ: “U re, ¿chiiu tuiiyuu na jndyo'tsei'jomndyu' ndo' ticwe' liaa cha'xjeⁿ na cwicwee' nn'aⁿ quia na macoco ts'aⁿ?” Saa tîcandaa nnc'õ tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹³ Quia jo' nquii rey tsoom ndaa mosoom'm: “Calaty'eⁿyo' nc'eeⁿ ñequio l'õõⁿ. Catjei'yo' jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.”

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaⁿ Ty'oõts'om, saa tijndye nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ.

Cwita'x'eena'ñeeⁿ nnom nñe'quiaana ts'iaaⁿndaana

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ fariseos, tyo'maⁿ cheⁿnquieena chiiu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁶ Jo' chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿ'ñeeⁿ, jluena:

—'U Maestro, manquiuuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'aⁿ ñ'oom na ma'mõõⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oõts'om. Ndo' mati meiⁿ tjaa na coch'eena' 'u ljo' cwila'tiuu nn'aⁿ oo meiⁿljo'cheⁿ na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' ndyaayâ. Chiiu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catiõõⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'noõⁿ'õⁿ natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ ja, 'o nn'aⁿ na tixcwe cwitsam'aⁿyo'? ¹⁹ Cat'mõⁿyo' noõⁿ tsjõ'ñjeeⁿ na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaayo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'mõõⁿna juuna' nnoom. ²⁰ Jnda na nty'iaaⁿaⁿ, tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjõ'ñjeeⁿwaa ndo' 'ñeeⁿ xuee' ljeiimeii'?

²¹ T'õõⁿna nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsaⁿmats'iaaⁿ luaa' ndo' xueⁿ'eⁿ ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaayo' nnom tsaⁿmats'iaaⁿ yuu na tseixmaⁿ'na' na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oõts'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

²² Jnda na jndyena na luaa', jeeⁿcheⁿ ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Nn'aⁿ saduceos cwila'yuy'eⁿna na xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿ's'a ndo' tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaaⁿ jâ tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom, ndo' tyuaa' tueeⁿ'eⁿ. Tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'õ ti'tyjeeⁿ.

²⁶ Saa majo'ti tjom ts'aⁿ na jnda we, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ ndo' tueeⁿ'eⁿ. Mati tjom ts'aⁿ na jnda ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'aⁿ na jnda ntquiee'. ²⁷ Ndo' jnda tja cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿cwaaⁿ cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—'O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oõts'om na waa saa ticala'noⁿyo' ljo' ma'mõõⁿna' meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ³⁰ Ee

quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, taxocunconnda'na, meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu. Ee quia jo' nla'xmaⁿna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naaⁿ na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa tijoom ñeja'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om? Luaa matsoom: ³² “Ja cwiluiindy^o Ty'o^ots'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom cwiluiñê Ty'o^ots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'aⁿ na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommeiⁿ na t'mo^o, jeeⁿ tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'maⁿti na matsa'ntjom Ty'o^ots'om

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jnda na jndye nn'aⁿ fariseos na jnda seicheⁿ Jesús nn'aⁿ saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵ Ndo' cwiindy^e joona, ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ta'x'eeⁿ cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶ —U Maestro, naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na tqueⁿ Moisés, ¿cwaan ñ'oom na t'mati cwiluiñena'?

³⁷ T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—“C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'o^ots'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'.” ³⁸ Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'maⁿti matsa'ntjomna'. ³⁹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.” ⁴⁰ We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'o^ots'om na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

Cristo cwiluiñê Jnda Ty'o^ots'om

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Yocheⁿ na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. ⁴² Tsoom: —¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe Cristo? ¿Ñeeⁿ jnda jom?

T'oona nnoom, jluena:

—Nluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'.

⁴³ Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiñe na matsa'ntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

⁴⁴ Nquii Ta Ty'o^ots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jnda ts'a'na nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ’.”

⁴⁵ Nc'e na luaa' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaa'yo': “¿Chiuu waayuu na cwiluiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' ee manquiiti David tsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?”

⁴⁶ Saa meiⁿcwiindy^e joona tîcandaa nnc'o' ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ tîcandaa' ts'om na nncwax'eeti ñ'oom 'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

² —Nquiee nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'mo^ona ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsa'ntjomna'.

³ Jo' chii queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'mo^ona. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsa'n-tjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantjyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana. ⁴ Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaa'ñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na

cwitioona cantya' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaa lueena na nntei'jndeina naⁿñeeⁿ. ⁵ Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincoti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicwee'na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ⁶ Cwiqueⁿ n'omna na nquieena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiwee' ncuue. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaana ntsula nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' joona. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro joona.

⁸ Saa 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿyo' ndo' ñecwii na cwiluiiñe Maestro 'naⁿyo', juu Cristo. ⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nndu'yo' nnom na tsotye'yo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotye'yo' Ty'oots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiiñe Tsotye'yo', nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwiwsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jo ndaa'yo', nquii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwe Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqeⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaa nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiee'ndyo' na jom nnts'a'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantyja na matsa'ntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqeⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyjo'yo' 'naaⁿ l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilaneⁿyo' nnom Ty'oots'om cha tica'moⁿna' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqeⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia ma'nom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jndaa l'a'yo' na wjaantyoqoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ndaa nc'iaa'yo', mati nnt'uiwi'na' 'o ee laxmaⁿyo' cha'cwijom nchjaaⁿyo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjeiⁿndyo', laxmaⁿyo' nn'aⁿ na nchjaaⁿyo'. ¿Cwaaⁿ cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿna' ee cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajaan'ñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿyo'. ¿Cwaaⁿ na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii tio yuu na cwicantyo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na ndaa nnc'oñom Ty'oots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'naⁿ na cwicantyo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ee jom mac'eeⁿ jo' jo'. ²² Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macandā cwe' cantyja 'naaⁿ

cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'loom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tscojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom saā ticalacanda'yo' ñ'loom na t'maⁿti naquii' ñ'loom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oomñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iomyaⁿ' ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacanda'yo' ñ'loom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iomyaⁿ' na cwiñe'quia'yo' diezmo saā mati calacanda'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿti na saⁿntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatoo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajndaā saā tiqueⁿna cwenta na jo nandye njom cwii quioo' t'maaⁿñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'canda'yo' ñ'loom na niom nch'unch'u saā tiñe'cala'canda'yo' ñ'loom na t'maⁿti na macaⁿ'na'. Jo' chii 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' nato ndaa nc'ia'yo' saā ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñeeⁿ.

²⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' saā ts'omna' cwajndii. Ee nantquie na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿ'na' 'naa' nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ cheⁿncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'. ²⁶ 'O nn'aⁿ fariseos cwiluiindyo' cha'cwijom naⁿchjaaⁿ. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'oots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿ'na'.

²⁷ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' l'a nn'aⁿ, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' saā naquii'na' too' ndeii nn'aⁿ ñequio cha'tso nnom na ts'iaaⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' ee jo ndaa nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iomyaⁿ' ljo' cwil'a'yo', saā naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

²⁹ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantyja na maty'iomyaⁿ'. ³⁰ Jnda chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aaⁿya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cwjeena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyo' cheⁿncjo'yo' ñ'loom nacjo'yo' na 'o cwiluiindyo' tsjaaⁿ 'naaⁿ nquiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacanda'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyo'.

³³ 'O cwiluiindyo' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na nddaā nluii'ndyo' nawi' na cwitjoom nn'aⁿ na cwi'oo b'io. ³⁴ Queⁿ'yo' cwenta, ja njñooⁿya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'neiⁿna cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om ndo' na nnt'mooⁿ'na ñ'loom na matsaⁿntjoom. Saā 'o nla'cwje'yo' cwantindye naⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'naⁿ'yo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjoom. ³⁵ Jo' chii cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ cantyja nawi' na nntjoom naⁿñeeⁿ, ndo' mati cantyja na tja cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿna hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Nnaⁿ'na' na waa jnaⁿ'yo' xjeⁿ na seicuee' Caín tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyaⁿ', ndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías l'a welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' je' cantyja cha'tso nawi'meiⁿ na tjoom naⁿñeeⁿ.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'loom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'aⁿ'yo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿ'ya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinⁿ nacjee'

ntsqueeⁿ. Saa 'o cwaaⁿ tquiandyo'. ³⁸ Queⁿyo' cwenta, ma'ndii Ty'oots'om 'o. Taxoc'oomñê wats'om t'maⁿ 'naⁿyo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjo^o na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyj^o xuee na nndu'yo': "Matio'naaⁿñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Ty'oots'om."

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jlui' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê squie'cañooⁿyâ jom. To^o'â na cwit'mooⁿyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjo^o na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsj^o nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿ.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jndaⁿ tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyyaa'â jom cha nndaⁿ nlanaaⁿyâ ñ'eⁿñê na ñencjooyâ. L'uuyâ: —Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluii na nmeiⁿ. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ na nleitquioo' na m'moⁿna' na manndyo'nnda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue?

⁴ T'ô Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. ⁵ Ee jndye nn'aⁿ ñequiona ñequio xueya na nluena: "Ja cwiluiindy^o nquii Cristo", na ññe'quio'nn'aⁿna nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na nndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlacatyendyo' ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuua nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuua. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnconom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndei nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nlquie'ntyj^o nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndooⁿna 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naⁿya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o. ¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yuyâ n'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta jooⁿna saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿna. ¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena. ¹³ Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'naⁿya hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'naaⁿñê. ¹⁴ Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na ññe'quiana ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuua, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyj^o na nntycwii tsjoomnancue.

¹⁵ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿcheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jndaⁿ mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluiiñena' cwentaa' Ty'oots'om, ¹⁶ quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿyo' ts'ondaⁿ Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo. ¹⁷ Juu xjeⁿñeeⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueⁿ na nncjaaqueⁿen jo' na nncwjeeⁿen 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaⁿ, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaalcweeⁿen na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindy^e ñequio yolcu na 'ndaandy^e ndana. ²⁰ Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ na nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. ²¹ Ee quia ljo'cheⁿ nnquioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na meiⁿjom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. ²² Ndo'

xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na tijndyete xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaññe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom nn'aⁿ na jnda tjeii'ñe cwentaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na tijndyete xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluiiñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ: "Canty'ia'yo', la'ñeⁿ m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁴ Ee maxjeⁿ nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na nndaⁿ nl'ana na ñequio'nn'aⁿna nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ²⁵ Matyuua'ti matseicandiiya 'o cwii tjocheⁿ na nluii joona' cha cal'a'yo' cwenta. ²⁶ Quia jo' xeⁿ nlue nn'aⁿ ndaa'yo': "Queⁿ'yo' cwenta, la'ñeⁿ m'aaⁿ ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luaa' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'. ²⁷ Ee ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nndyoōnda'a nleitquioo'ndyō ndaa nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina' ntyja na majaacue ñe'quioom'. ²⁸ Saa nawi'ñeeⁿ na jnda tsjoo na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿ'yo' cwenta, meiⁿyuucheⁿ na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

Nmeiⁿ nnts'aana' quia na nndyonnda' Jesús

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Quia na jnda teinomncue nawi' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaaññe ñe'quioom', ndo' mati chi' taxocwixueeñe. Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjo'luee nntyuii'. ³⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'naⁿya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluii'a jo' jo'. Nndyocua naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluii'tmaⁿndyō. ³¹ Ndo' njñooⁿya ángeles 'naⁿya na jndei ntjo'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya.

³² 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿna' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinntei' l'ona' ndo' cwicalui' tso 'ndaa juuna', quia jo' cwila'noⁿ'yo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'. ³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna'. Manncwjacañooⁿnda'a. ³⁴ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³⁵ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa ñ'oom 'naⁿya tjoom xuee nnts'aana' na xotseicandaa'ñena'.

³⁶ Saa meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ. Meiⁿ nquiee ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om ticaljeiia. Macanda ñenquiicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³⁷ Cha'xjeⁿ na tyom'aⁿ nn'aⁿ ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³⁸ Ee ncuee'ñeeⁿ cwii tjocheⁿ na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'aⁿ nn'aⁿ. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé w'aandaa t'maⁿ. ³⁹ Saa tiqueⁿna cwenta na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachuuna' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴⁰ Ee juu xuee'ñeeⁿ nntseijomna' m'aⁿ we nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo jnda. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'. ⁴¹ Nntseijomna' m'aⁿ we yolcu na cwitua. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyō ee na ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee nncwjee'cañoom nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿ'yo': Xeⁿ ntyjii ts'aⁿ cwaaⁿ nlquie naⁿcanty'ue waⁿaⁿ, tixocatsom meiⁿ xonquiaaⁿ na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'naⁿ.

44 Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xjeⁿ na ticala'tiuu'yo', majuuto xjeⁿñeeⁿ nncwjacaño^o ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

Moso na matseicandā ñequio moso na tiñe'tseicandā

(Lc. 12:41-48)

45 'Cal'uu m'aaⁿ cwii moso na jndō' ts'om ndo' matseicandā, jom nlco'jndyee patrom 'naaⁿaⁿ na catsā'ntjoom cha'tso nt'omcheⁿ moso w'aa'ñeeⁿ na ñequiaaⁿ nantquie ndāana quia na mawe'ntyjō xjeⁿ. 46 Quia na nncwjee' patrom 'naaⁿaⁿ na tja cwii joo ndo' nljeii na jeeⁿ ya cwenta mach'eeⁿ, t'maⁿ ñequiaana' na neiiⁿ. 47 Candye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ na cha'tso 'naⁿ na matseixmaⁿ patrom'ñeeⁿ, nntioom cwenta l'ō mosoom'm. 48 Saa cal'uu na juu moso'ñeeⁿ cwiluiñê na tia ts'aⁿñê ndo' nntseitoom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naaⁿaⁿ na tyuaa', 49 ndo' nntōⁿ na nncwjaaⁿaⁿ ntyjemosoñe na m'aⁿ nacje 'naaⁿaⁿ. Nlcwa'jndoo'ñê ndo' nntseijomñê nnc'om ñequio naⁿcandyee. 50 Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naaⁿaⁿ cwii xuee na tic'omc'eⁿ ndo' hora na ticatseitoom na nncwjee'. 51 Cwajndii nntseisei' patrom jom, jndā nncju' tsaⁿñeeⁿ jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ qui yolcundyua

1 'Seinei^{nti} Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsā'ntjom Ty'ōots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'aⁿ qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom na cwico seitye. Jlu'i'na, ty'ecatjomndyena juu tsaⁿs'a na macoco. 2 'Omndye joona tijndō' n'omna ndo' 'omndye naⁿñeeⁿ majndō' n'omna. 3 Joo yolcu na tijndō' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿna, tatic'oochotina seitye na nlco. 4 Saa yolcu na jndō' n'om ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom ndi ñ'eeⁿ lioo na ñjomti seitye. 5 Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii tsaⁿs'a na macoco, jnaⁿna' na ma'oondana ndo' mana jndana. 6 Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿñê." 7 Quia jo' tei'cantyja yolcu'ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naaⁿna. 8 Ndo' joo yolcu na tijndō' n'om jluena ndāā ncl'iaana na jndō' n'om: "Jeeⁿ 'o leii, cateijndei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanduu' chom 'naaⁿyâ." 9 Saa yolcu na jndō' n'om t'ōona ndāā naⁿñeeⁿ: "Xondāā, ee xeⁿ nnts'aacheⁿna' na xocwijndei na nleil'uee'ndyo' ncjōyâ ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." 10 Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii tsaⁿs'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'aⁿc'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jndā jo' tā' ndyueel'a. 11 Jndā chii mati tqie'cañoom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaaⁿndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta." 12 T'ō tsaⁿñeeⁿ ndāana: "Mayuu'cheⁿ matsjo^o ndāā'yo' ticwajnaⁿa 'o."

13 Ndo' tso Jesús ndāyâ:

—Cala'nō'yo' na ñ'oommeiⁿ cwit'mōōⁿna' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaanⁿ xuee ndo' cwaanⁿ hora na ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacaño^oya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ s'om na to'ñoom ndyee moso

14 'Nntseina^{ntyā} nndāā'yo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ na matsā'ntjom Ty'ōots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seijndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoomnancue na tquia. Tqueeⁿñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿaⁿ ndāana na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

15 'Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñe'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñe'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'nōōⁿ na nndāā nnts'aa. Jndā jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue. 16 Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ. 17 Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo'

tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ. ¹⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tany'ioom s'om 'naaⁿl patrom 'naaⁿaⁿ.

¹⁹ 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naaⁿna. Seijndaa'ñê na nncwjeeⁿeⁿ cwenta ñ'eⁿndyena cwanti tue'ntyjo ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om. Maleichuuñ'eeⁿ s'om'ñeeⁿ, mandi ñ'eⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joona' nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tsoom: “U ta, tquiaa' 'om meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jnda tantjoⁿya.” ²¹ Tso patrom nnoom: “U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿya na neiiⁿya.” ²² Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: “U ta, tquiaa' we meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jnda tantjoⁿya.” ²³ Tso patrom nnoom: “U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿya na neiiⁿya.” ²⁴ Quia jo' na macanda tyjee'cañoom juu moso na ñe'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naaⁿaⁿ: “U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoom' 'ndyo' moso 'naⁿ. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ, meiⁿ na nnom', meiⁿ na nntseicueendyu'. Macanda nencjooyâ moso 'naⁿ jeeⁿ cwilajndaayâ. ²⁵ Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjocaty'iuuya s'om 'naⁿl quii' tyuaa. Luaa juuna', co'ñom'.” ²⁶ Ndo' t'q patrom 'naaⁿaⁿ nnoom: “U re moso na tia ts'aⁿndyu' ndo' na nchqueⁿ, cwa maxjeⁿ ntyji' na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nnc' jnooⁿa, ndo' mawantjoⁿya meiiⁿ nchii nnc' matseicatsuundyo. ²⁷ Cwe' nc'e jo' yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'naⁿya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia jo' to'ñooⁿ s'om 'naⁿya ñequio ts'iaaⁿnnomna' quia na tyja.” ²⁸ Ndo' tso patrom ndaa nt'omcheⁿ mosoom'm: “Catjei'yo' cwii meiⁿwaa' l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' l'q juu ts'aⁿ na maleiñ'oom qui meiⁿ. ²⁹ Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juuna' quia jo' nnc'o'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nlu' cantyjati chjoowi' na maleiñ'oomtyeeⁿ. ³⁰ Cwe' jo' catue'yo' moso nchqueeⁿm'aaⁿl ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nnei'nqueeⁿ ndei'n'oom.”

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

³¹ 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nndyoonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'naⁿya, na nnts'a'ntjoⁿya. Quia jo' nntseit'maaⁿñena' ja na nnc'ocajmaⁿ ntio 'naⁿya na jeeⁿ neiⁿncoo' caxuee na nncu'xaⁿya nn'aⁿ. ³² Ndo' nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjomndyena jo nooⁿ. Quia jo' nntoⁿa joona cha'xjeⁿ na matōⁿl cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiiⁿeⁿ. ³³ Nnts'aaⁿ na nncwintyjee' canmaⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Maluaa' nnts'aa ja na cwiluiindyō na mats'a'ntjoⁿya. Nnts'joo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: “Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jnda jnda'yo' na matio'naaⁿñe Tsotyaya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na mats'a'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñê cwenta'yo' quia na tqueeⁿ tsjoomnancue. ³⁵ Ee tyom'aaⁿya na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'nooⁿya cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿl nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquii' l'a'yo'. ³⁶ Tyom'aaⁿya na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya praso ndo' tyotsantya'yo' ja.” ³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿna cantyja na maty'iomyana' nnt'ooⁿna, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'? ³⁸ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaaⁿl nn'aⁿ 'u ndo' to'ñooⁿyâ 'u quii'ntaa'yâ, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿndyô 'u? ³⁹ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿl praso ndo' sacajndo'â 'u?” ⁴⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō na mats'a'ntjoⁿya nnts'joo ndaa naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ mats'joo ndaa'yo', meiⁿquia na l'a'yo' na teijnde'yo' cwii nn'aⁿya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, nnc' teijnde'yo'.”

⁴¹ 'Jndā chii, ja na matsa'ntjoⁿya nntsjō ndaā nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: "Quindyoo'yo' nacañomya 'o nn'aⁿ na jndā tso Ty'oots'om na cat'uiiwi'na' 'o. Je' je' nnts'a'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaa' tsa'jndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ. ⁴² Ee tyom'aaⁿya na ñe'jndo'a saā tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaatioo saā tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyoma'nooⁿya yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja saā tícato'ñoom'yo' ja. Tyom'aaⁿya na ntsaandyō saā tícata'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a saā tícatsajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya na praso saā tícatsantyja'yo' ja." ⁴⁴ Quia jo' nnt'oō naⁿñeeⁿ nooⁿ, nluena: "Ta, ¿cwaaⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñeteiwi', oo na ñet'oom' praso saā tícatei'jndeiyâ 'u?" ⁴⁵ Quia jo' nntsjō ndaā naⁿñeeⁿ: "Mayuu'cheⁿ matsjō ndaā'yo', nc'e na tícatei'jndeiyâ' nn'aⁿya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyē, maty'iomna' nncō tícatei'jndeiyâ'." ⁴⁶ Ndo' nnc'oo naⁿñeeⁿ yuu na tijoom cantycwii na nlco'wi'na' jooa. Saā nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomnyana' nnto'ñoomna na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jndā na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ ndaā jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ² Tsoom:

—'O nquii'yo' na we xuee cwii tjoō ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maquialjo' nñe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na nnty'iomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitquieñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoona na nñequio'nn'aⁿna Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom.

⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaā nc'iaana:

—Saā ticat'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom jooa' xqueⁿ Jesús. ⁸ Ndo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'líoo'ndyô, l'uuyâ:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ. ⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluui naya ndyeñeeⁿ.

¹⁰ Quia sei'noⁿ Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaaya:

—¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿ yuscum'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' saā ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿyo'. ¹² Yuscum'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿ nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'iuu'ndyo. ¹³ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjō, meiⁿyuuⁿcheⁿ na nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii jâ nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—¿Cwanti nncwantjoⁿ nl'a'yo', nñequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tqiiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee. ¹⁶ Ndo' xje'n'ñee'n too'n'ō'n, tyol'uee'nê chiuu ya nnts'aa'n na nñequiaa'n cwenta Jesús lueena.

Sq'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Tuee' xuee na cwiwitye'n ncuee na cwicwa' nn'a'n tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aa'n, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naa'n' xuee pascua na nleiñ'oom' na nlqui' catsma'n?

¹⁸ T'oo'n ndaayâ, tsoom:

—Catsaque'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'a'n na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'a'n na ma'moo'n ndaayâ na majnda jaawe'ntyjo xje'n na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijndei' wa' na nleiñdaa' na nlcwaa'n'a'n, nlquee'n catsma'n na nntseit'maa'n'ñê xuee pascua ñequio já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'n'ñê.”

¹⁹ Ndo' l'aayâ cha'xje'n na tsoom. Jla'jndaa'ndyô na nlcwaa'â natmaa'n xuee pascua.

²⁰ Jnda na teincōo'n' ncue, tjawacatyee'n Jesús nacañoom' mei'na ñequio já na canchoo'wendyô. ²¹ Ndo' yoche'n na cwicwaa'â too'n'ō'n, seineii'n ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'che'n ndye'yo' nntsjoo, cwiindyoy' 'o nñequiaa cwenta ja luee nn'a'n.

²² Ñ'oomwaa' jee'n ndyaa' seichjoo'na' n'oo'nyâ. Too'â cwii ndo' cwiindyô ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

²³ T'oo'n ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'a'n na jnda tjoom xiowaa ñ'e'ndyō, tsa'n'ñee'n nñequiaa'n cwenta ja. ²⁴ Ndo' maxje'n nlco'wi'na' ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna'n cañoom'luee cha'xje'n na matso ljeii 'naa'n' Ty'oots'om. Saa jee'n nty'iaa'ñe juu ts'a'n na nñequiaa cwenta ja luee nn'a'n. Yati xe'n t'icaluiiñe tsa'n'ñee'n.

²⁵ Quia jo' t'ō Judas, tsa'n na nñequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

T'ō Jesús nnoom:

—Majo'ndyō cha'xje'n jnda tsu'.

²⁶ Yoche'n na cwicwaa'â to'ñom Jesús tyoo', seit'maa'n'ñê Ty'oots'om cantyja 'naa'n'na'. Tyjee'n juuna', tqiiaa'n ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²⁷ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tqiiaa'n na quianl'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tqiiaa'n juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luaa cwe'yo'. Calui' cjaana'. ²⁸ Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na ñequio juuna' maqua'ntya'ya ñ'oom xco cha nnda'a ntseit'ma'n ts'om Ty'oots'om jnaa'n jndyendye nn'a'n. ²⁹ Nndye'yo' nntsjoo, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'che'n nnc'uxco juuna' ñ'e'ndyō' yuu na matsa'ntjoom.

Jesús matseicañee'n na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyū Olivos. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyō' ñ'e'ndyō. Ee ljeii 'naa'n' Ty'oots'om matsona': “Nla'cuee' nn'a'n juu ts'a'n na mach'ee cwenta canma'n. Ndo' canma'n ntsmeii'n'e'n nnt'oom'ndyeyo'.”

³² Ndo' tsotyee'n ndaayâ:

—Ja quia na jnda mawando'xco na jnda ty'io, nncjo'jndyaa ts'ondaa Galilea, xe'n jnda nntsantjyo'yo'.

³³ Ndo' t'ō Pedro nnoom, tso:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyu' saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyu'.

³⁴ T'ō Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo njom', tsjom je', cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ na nncju'na' na c'io ñ'eⁿndyu' saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'na'.

Ndo' majuu ñ'oom t'ooyâ na cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús.

Matseineiⁿ Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo' squiaayâ cwii joo na jndyuna' Getsemaní. Tsoom ndaayâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaaⁿñe yocheⁿ na jō luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'oots'om.

³⁷ Quia jo' tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' matseichjoo'na' ts'ooⁿ hasta jom ndyowe' ts'ooⁿ. Caljoo'ndyo' ljo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'eⁿndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyeen chjoowi'. Tjawanquoom na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Tyoch'eeⁿ ty'oo nnom, tsoom:

—Tsoyaya, xeⁿ aa waa na nndaⁿ nluui, quiaa' na tincwinooⁿya nawi'waa na matseijomna' cwii na jeeⁿ ja. Saa meiiⁿ na luaa' macaⁿa, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcweeⁿeⁿ na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—'U Pedro, ¿aa tîcandaa nlaquii n'om'yo' meiiⁿ ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o xjeⁿ 'naaⁿna' quia wi' cwitjom'yo'. Mayuu', jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na macaⁿna' saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaaⁿ, tileicanaⁿñê.

⁴² Jnda jo' tjannaaⁿaⁿ na jnda we ndii' na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tsoyaya, xeⁿ xocandaa na nncwinom'na' nawi' na nntjoⁿya, ñecuaa, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaaⁿaⁿ na m'aⁿ naⁿñeeⁿ. Ljeiiⁿ maxjeⁿ cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ maleichuu tsaⁿtsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' ñeeⁿ joona, tjannaaⁿaⁿ na seineiⁿ nnom Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê. ⁴⁵ Tyjee'cañoomnaaⁿaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ cwinda'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ cantyja 'naⁿya na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na wi'ndye. ⁴⁶ Quicantya'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii jâ nn'aⁿ na canchoo'wendyô. Jndyochom jndye nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho naⁿñeeⁿ ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo' Judas, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ chiuu waa na nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xmaⁿndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catseicandaa'ndyu'.

Quia jo' tqiue'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tyeⁿna jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô jâ na ñ'aa'nyâ ñ'e'n Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaa'ndyu'nnda' xjo' naquii' tja'nwaa'na'. Ee juu ts'a'n na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncuee'n'e'n. ⁵³ ¿Aa ticatseitiuu' na nnda' nlcaa'n'a nnom Tsotyâ ndo' jom mañoom' njñoom mei'nche'n ntmaa'n' ángeles na nntei'jndeina ja? ⁵⁴ Saa xe'n na nmei'n' nnts'aa, ¿chiuu nntseicandaa'ñeyuuna' ljeii 'naa'n'a'n na matsona' na tseixma'nyâ na catjo'nyâ na luaa?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndaa' cha'tso nn'a'n:

—Jnda'jom ñ'e'n ncjo espadas ñ'e'n n'oom nch'io tquiocat'ue'yo' ja cha'cwijom tqiuo'yo' nacjoo' cwii tsa'ncanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyâ'n naquii' wats'om t'ma'n na ñet'moo'n ndaa'yo', saa t'icat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saa cha'tso na matjo'n nmei'n' cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús jlei'noo'nyâ, 'ndyaayâ jom na ñenque'n.

'Ooque'n na Jesús luee nn'a'n na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquiee nn'a'n na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jnda' tjomndye nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés, ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiache'n tquia tjantyjoo'n naxe'n Jesús. Tue'n'e'n waa' tyee na cwiluiitquieñe. Tjaque'n'e'n tach'ee'n' w'aa'ñee'n. Tjacjom quii'ntaa'n nn'a'n na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaa'n'a'n chiuu nncjaaju'yuuna' cantyja 'naa'n' Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omche'n nn'a'n na m'a'n n'iaa'n, tyol'ueena nn'a'n na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nnda' nleijndaa' jnaa'n'a'n na cuee'n'e'n. ⁶⁰ Saa meii'n' na jndye nn'a'n jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa' jnaa'n'a'n maxje'n ticalui'yuu' ñ'oom'ñee'n. Jnda' chii wendye na'ñee'n tjoom' cantu jluena:

⁶¹ —Tsa'm'aa'n' ñetsoom jom nntseyuee'n'e'n wats'om t'ma'n cwentaa' Ty'ooots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwiiche'n.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjee'n'e'n, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxje'n mei'ncwii ñ'oom tic'o'? ¿Chiuu waayuu na nmei'n' ñ'oom cwitjei'yuu' u'ndye na'm'a'n' nacjo'?

⁶³ Saa Jesús mei'ncwii ñ'oom tic'o'o'n. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'ooots'om na wando', tye'n matsa'ntjo'nyâ 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'ooots'om?

⁶⁴ T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'ndaa'yo' ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna' cañoom'luee na m'aa'ndyo yuu na matseit'maa'n'ñena' ja ntyjaa' Ty'ooots'om ntyjaya. Jom tseixmaa'n' cha'tso najnda'. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaa'n cañoom'luee na ndyocuannnda'a ñequio nchquiu.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê lia'n'a'n na lioom'm, tsoom:

—Tsa'm'aa'n' jnda' seineii'n ñ'omntjei'n nacjoo' Ty'ooots'om. Tica'n'tina' 'ñee'n na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjei'n na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatiuu'yo' je' ñ'e'nñê?

T'o'o nn'a'n nnoom, jluena:

—Tsa'm'aa'n' maxje'n tseixmaa'n na cuee'n'e'n.

⁶⁷ Ndo' tyojñomna ndaajna'n' nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeii'n' nda' watmei'n' nnoom. ⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—'U na cwiluiindyu' Cristo na jñom Ty'ooots'om, cwa cjaawee' 'ndyo' 'ñee'n tmei'n' nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa'n' Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwiluii na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandiantjom jo' jo'. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saa Pedro tjei'ñe ñequio na ndye cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

⁷¹ Jnda chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandiantjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyoo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oqots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oqots'om na ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ'.

⁷³ Tyowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ'. Ee ñ'oom na matsei'nei' ma'moⁿna' na Galilea jnaⁿ'.

⁷⁴ Quia jo' to' Pedro na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oqots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ'.

Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jnda tso Jesús nnoom: “Cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” Mana jlueeⁿeⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'eⁿna' ntyjeeⁿ, tyoty'loom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jnda teincoo cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom ndaa nn'aⁿ judíos ñ'eⁿcwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús. ² Jla'tyeⁿna jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o nquii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿaⁿ na jnda teijndaa' na nncue' Jesús, tioo na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjatseilcweeⁿeⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ⁴ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿya waa na seiquiooya cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'oq naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ljo' mach'eena' jâ na ljo'? Cando' nncu'.

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañe, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjooⁿ'a joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oqots'om.

⁷ Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jnda ts'aⁿ na mach'ee ncuua. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna. ⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'. ⁹ Ndo' na luaa' tuii seicandaa'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñoomlcwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuua cha'xjeⁿ na t'moⁿ Ty'oqots'om noqⁿ na maxjeⁿ nluui.”

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿeⁿ jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'ō Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsu'.

¹² Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tqiiana jnaaⁿaⁿ nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm saa jom meiⁿcwii ñ'oom tíc'ōōⁿ. ¹³ Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwitjei'yuu'ndyena nacjo'?

¹⁴ Saa meiⁿcwii 'ndyoo ñ'oom tíc'ōōⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tíc'ō Jesús.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua tyowaa costumbre na nquii gobiernom nntseicandyaañê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na nntaⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii praso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyō? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiiñe Cristo?

¹⁸ Ee sei'ngⁿ Pilato na cwe' na jndoonaa Jesús jo' chii jla'quioona juu l'ōōⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticatii'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Ee tsjom teincooquiuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿtsjom ja cantyja 'naaⁿaⁿ.”

²⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ naⁿñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿeⁿ. ²¹ Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaa nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyō?

Joona t'ōōna, jluena:

—Juu Barrabás.

²² Tax'eennda' Pilato ndaana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás nndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'ōōna nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²³ Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nquiu'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²⁴ Jnda na nty'iaa' Pilato na tícanañê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'wendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachōō jnaⁿ xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

²⁵ Saa t'ōō cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eeⁿâ jâ. Ncjooyâ nnchoonquaaⁿyâ jnaⁿ ñequio ndaayâ na nncue' tsaⁿm'aaⁿ.

²⁶ Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' saⁿntjoom na cala'sei' sondaro 'naaⁿaⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

²⁷ Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntmaaⁿ sondaro nacañom'm. ²⁸ Tjeii'na liaⁿaⁿ ndo' jla'cweena cwiicheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'. ²⁹ Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnioom cwii tsei. Tiomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmaaⁿ ts'ōōⁿ ntyjaya cha'cwijom

ts'ooml'eii' tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ. Jndaⁿ chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

³⁰ Mati tyotuee'na ndaaⁿnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmaaⁿ na ndii' ts'ooⁿ, tyotmei-iⁿna juuna' xqueeⁿ. ³¹ Jndaⁿ tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na liaⁿaⁿ jom. Jndaⁿ chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jndei'na' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús.

³³ Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ³⁴ Tquiiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saaⁿ tatic'om quia ljeiiⁿ na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

³⁵ Ndo' quia jndaⁿ ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ. Ndo' na luaa' tui seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: “Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.” ³⁶ Jndaⁿ chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwenta Jesús. ³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'moⁿna' jnaaⁿaⁿ. Tsona': “Luaañe juu Jesús na cwiluiiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'ioomna we naⁿcanty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna. ⁴⁰ Tyoluena:

—U ts'aⁿ na matsu' na nntseyui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseywe'ndda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿna Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saaⁿ tileicandaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. ⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'oots'om ee tsoom ndaⁿya na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindye joo nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantyya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñe juuna' naquii' winom na ta, tiom juuna' nom tsmaaⁿ cha ndaaⁿ nncue'cañoomna' ndyoo Jesús na nnc'uu. ⁴⁹ Saaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayâ aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ. ⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'. ⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tjaⁿ na tyola'yu' ñequio

Ty'oots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ. ⁵³ Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

⁵⁴ Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqueⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ tyoluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwinty'iaatquiiana ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquiontyjona naxeⁿ Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsaⁿtya na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na t'moⁿ Jesús, ⁵⁸ tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ññe'quia sondaro sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñê liaa sámana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ. ⁶⁰ Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsjo' xco na jnda tuiiya na tseixmaⁿna' tsei'tsuaa 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê 'ndyoo tsei'tsuaa ñequio cwii tsjo' t'maⁿ, mana tjaaⁿ. ⁶¹ Ndo' María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María nty'iaacheⁿna na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuaa

⁶² Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlcaⁿna' joona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿ ty'ena na m'aaⁿ Pilato. ⁶³ Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'ooⁿnyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jnda ndyee nncwando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. ⁶⁴ Cwe' jo' l'ue n'ooⁿnyâ na catsa'ntjom' sondaro 'naⁿ, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuaaⁿaⁿ hasta xe'jnda teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nlquie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jnda jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaⁿ t'maⁿti ññequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiⁿ xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁶⁵ T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

⁶⁶ Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyena tsei'tsuaa. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quio tsjo' t'maⁿ cha nnooⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jnda chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuaa.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jnda jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuaa.

² Mats'ia jo' jndeiⁿ s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndy-ocueeⁿ na waa tsei'tsuaa. Teiñoⁿ tsjo' na ta' 'ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'.

³ Cha'waañê caxueeñê cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' liaⁿaⁿ cha'na canchii' tsaⁿ.

⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuaa, quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ tyoteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo joona. ⁵ Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyuendyo'. Ee mantyjiiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. ⁶ Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ cha'xjeⁿ

ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ. ⁷ Jnda jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jnda mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na mawjaañetyeeⁿ ts'ondaa Galilea, jnda jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjooya ndaa'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndei jluina tsei'tsuaa, jeeⁿ tyuena ndo' neiiⁿna. Jla'tyuua'na na nla'candiina nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luua' jndyena. ⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena nc'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁰ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Tilacatyueⁿyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aaⁿya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuaa ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluiitquiendye cha'tso na tuii. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tquiana ndaaⁿ sondaro'ñeeⁿ. ¹³ Ndo' jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwe' natsjom tquie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuyâ chiuu nluil'juu' ñ'oom 'naⁿyo' luua'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús.

Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiana ñ'oom'm

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ. ¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaayâ:

—Nandyee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya najndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyo. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿ'yo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaa'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyo' ticwii xuee, hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Marcos

Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuua na tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Luaa waa na jnaⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo, Jnda Ty'ooots'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

Majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ,

cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'aⁿ na jndei matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

Matsoom: “Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocw-
jee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñoom.”

⁴ Ñ'oommeiⁿ seicandaa'ñena' quia na tō' Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'omna jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'aⁿ ty'e na m'aaⁿ na jnaⁿna cha'waa ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna, seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuiina' ñ'eⁿ soo' camello. Chi'tyeⁿ xcweeⁿeⁿ cwii tjaⁿ. Tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luaa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ ndaa nn'aⁿ, tyotsoom:

—Mandyontyjo nqueⁿ na t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Ticatseixmaⁿya na cwe' ja nndi'ntjōⁿya nnoom na nntseicanaⁿa lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo' o ñequio ndaatoo, saa nqueⁿ nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo.

Na teits'oomñe Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Tiempo'ñeeⁿ jnaⁿ Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuua yuu na tjaa nn'aⁿ c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na jlueeⁿeⁿ naquii' ndaa mantyjacheⁿ nty'iaaⁿaⁿ na seicanaaⁿñena' tsjō'luee. Jndyocue Espíritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'ooots'om cañoom'luee. Matso:

—'U cwiluiindyū' Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Cantyja 'naⁿ 'u ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya.

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ndo' mantyjacheⁿ tjañ'oom Espíritu Santo Jesús cwiicheⁿ ntyja yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹³ Jo' ljoo'ñê wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús quii'ntaaⁿ quioo' wjee. Ndo' tquie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ts'ondaa Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ñe'quiandyo' na nntsa'ntjom Ty'ooots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, nty'iaaⁿ Simón ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaaluee ee joona ts'iaaⁿ 'naaⁿna na cwitjeii'na calcaa. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'eⁿndyo^o ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naaⁿna. Ty'ena ñ'eⁿñê.

¹⁹ Tjatjatyeenⁿ chjoowi' 'ndyoo ndaaluee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'eⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'aⁿna ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsaⁿ 'naaⁿna. ²⁰ Mantya tqueeⁿñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio naⁿntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsaⁿ na tyoleiñ'oom jndyeta

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tquiena tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo^o xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Toqⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'moⁿna' ndaana na waa najndeii na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mooⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. Jndei tyotseixuaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyeta'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'eⁿndyô^o jâ, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaaⁿyâ najndaayâ? Jâ macwitajnaaⁿâ ñeeⁿ cwiluiindyu'. Nncu' cwiluiindyu' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'o^ots'om.

²⁵ Quia jo' seitia' Jesús jndyeta'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ!. Calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ!

²⁶ Ndo' s'aa jndyeta'ñeeⁿ na seicantyeenⁿñe tsaⁿñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndei, jnda jo' jlueeⁿeⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eena ndaa nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tuii? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyaaya je'. Ee tsaⁿm'aaⁿ waa najneiⁿ na matsa'ntjoom meiⁿ jndyeta ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

²⁸ Mañoom' t'om ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ndo' jnda na jlui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. ³⁰ Tquiena. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿ Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tjantyjaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'o, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana to' na mandintjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Majuu tmaaⁿñeeⁿ jnda na tjacue ñe'quoom', tquie'cho nn'aⁿ nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyeta na m'aaⁿ Jesús. ³³ Manndyo ndyuendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tquiena na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. ³⁴ Xjeⁿñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿwii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye jndyeta tjeiiⁿeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñiquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyeta'ñeeⁿ meiⁿcwii ñ'oom ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ cantya 'naaⁿaⁿ. Ee jndyeta'ñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ teicantyyaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ³⁶ Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿaⁿ ty'entyjona naxeⁿ Jesús na cwil'ueena jom. ³⁷ Jnda na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

³⁸ Tsoom ndaana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo' cha mati jo' nñequiaya ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿwaa' na qui na jndyoo^ya.

³⁹ Quia jo' tyomanoom cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii' lan'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿeⁿ jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nndaā nntsein'maⁿ! ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna'.

⁴¹ Jesús t'oom na wi' ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Seiloom ts'ooⁿ, tyeⁿnquoom'm juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna' na ljo'. Can'maⁿ!

⁴² Mantya tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿaⁿ cha'waañê. ⁴³ Jnda jo' jñom Jesús tsaⁿñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu' ndaa nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ! Saa cja', cja'tseica'-moⁿndyu' nnom tyee. Ndo' quiaa' quioo' nnoom na matseit'maaⁿndyu' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tyotsa'ntjom Moisés. Ee laa'ti' nncwji'yuu'ñena' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!

⁴⁵ Saa quia na tja tsaⁿñeeⁿ, tjoⁿoⁿ na tyotseineiⁿ, tyotsoñ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo' chii mañoom' t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe' jo' seicu'na' na nncjaaquiee' Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyjaa'na xeⁿ nliuna jom. Jo' chii ljoo'ñê yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnnda' Jesús tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uaa ñ'oom na jnda tyjeeⁿeⁿ, m'aaⁿ waa' cwii ts'aⁿ. ² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo' jo' hasta tileicwiijndeiⁿ w'aa. Meiⁿ cwe' 'ndyoots'a tîcandaa nlquie'cañomna. Ndo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaana. ³ Ndo' jo' tquie'cañom ñequiee nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na tîcandaa nnc'oontyjaa'na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ, quia jo' ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jla'canaaⁿndyena ndyeyu na meintyjee' Jesús. Jla'c'oⁿna tsuee na ndii' ts'aⁿwii'. ⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom nquii ts'aⁿ na wii':

—'U jndaaya, jnda seit'maⁿ ts'ooⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesús. ⁷ Jla'neiⁿ cheⁿnquieena naquii' n'omna, jluena: “Tsaⁿm'aaⁿ! ¿chiuu na luua' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om ee macanda jom nndaā nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ.”

⁸ Ndo' ntyjii Jesús na luua' m'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquii'yo' ñ'eⁿndyo? ⁹ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjoō nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jnda tsjoō nnoom na matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii jndei'tina' nquii'yo' na nntsjoō na quicantyyaaⁿ, catseilcwiñê tsuee 'naaⁿaⁿ ndo' cjaacaⁿ? ¹⁰ Queⁿyo' cwenta, ja na cwiluindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjoō juu ñ'oom na nquii' 'o na jndei'tina'. Quia jo' quia na jnda tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ nla'noⁿyo' na majndeiiticheⁿ ja waa najndo nnom tsjoomnancue na nndaā nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjoōya njom', quicantyya'. Catseilcwiindy' tsuee 'naⁿ! Cja'to' wa'.

¹² Ndo' mantya teicantyja tsaⁿñeeⁿ, seilcwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ. Jluueⁿeⁿ na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na luaa' tuii. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om, tyoluena:

—Meiⁿjom ndii' tyoonty'iaaya na nluii na luaa'.

Ma'maⁿ Jesús Leví na mati jndyu Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jnda tuii na luaa', tja Jesús cwiicheⁿ cwii ndii' 'ndyoo ndaaluae ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjaa'na jom. Tyo'mo^ondaana. ¹⁴ Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'aⁿ na jndyu Leví jnda Alfeo. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'aⁿ. Tso Jesús nnoom:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿya.

Ndo' teicantyja tsaⁿñeeⁿ, tjatseijomñe ñ'eⁿ Jesús.

¹⁵ Cwii xuee m'aaⁿ Jesús waa' Leví ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Jo' jo' wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ñequio naⁿñeeⁿ na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'aⁿ na cwito'noom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'o^ots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, teindyuaandyena ñ'eⁿñê. Ee jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁶ Saa nn'aⁿ fariseos ñequio nc'iaana na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'o^ots'om ndo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiuu waayuu na macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'o^ots'om?

¹⁷ Jnda na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tiwii titjo^ondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii, tjo^ondyena tsaⁿñeeⁿ. Ja nchii na jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ja jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ.

¿Chiuu na tyoola'cwejndo'ndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús?

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, m'aⁿna na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

¹⁹ T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndii ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'eⁿndye naⁿñeeⁿ na cwiwit'maaⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. ²⁰ Saa manncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

²¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mo^ondaana. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseyo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaa'ñê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseyooⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaatei liaa xco, nntyjaañena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñeeⁿ. ²² Mati ts'aⁿ na mach'ee winom tijoom nntioom juuna' tjaⁿ na jnda teijndyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ nnt'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuenta'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, yocheⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta na^maⁿl, ¿chiiu na cwil'ana cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyaaya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—'O, ¿aa nchii jnda'jla'na'yo' ñ'oom chiiu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaaⁿaⁿ? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Jom t'oom na ñejnoom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²⁶ Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om 'naaⁿl Ty'oots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿaⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaaⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda' tquia nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' meiⁿnquia ts'aⁿ, macanda' ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Tqueⁿ Ty'oots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeina' joona, nchii seijndaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna'. ²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjoö ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda' tjateii cwii ts'o
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda' tjateii cwii ts'o. ² Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cwenta ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsaⁿñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyena, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nndaⁿ nlqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. ³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnda' tjateii ts'o:

—Quicantya', cwintyje' xcwe quii'ntaaⁿ na^maⁿ.

⁴ Ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya ¿aa wanaaⁿ na cateijndei ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ na wi' matjom, oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿaⁿ na ticue', oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. ⁵ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ndiocheⁿ, seilioo'ñê ñ'eⁿndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'nooⁿ na jeeⁿ quie' n'omna. Tsoom nnom tsaⁿs'a'ñeeⁿ:

—Catseiluu' ts'o'.

Seiluu tsaⁿñeeⁿ ts'ooⁿ ndo' mana tco'yana' jom. ⁶ Saa nn'aⁿ fariseos mantya jluina, tyo'maⁿna ñequio nn'aⁿ 'naaⁿl Herodes chiiu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'aⁿ tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷ Quia jo' tjanda' Jesús 'ndyoo ndaaluee ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Cwii tmaaⁿl nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿna ts'ondaa Galilea. ⁸ Ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyondyena cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ. Quia jo' jndyendyena jnaⁿna ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén, ñequio ndyuaa Idumea, ñequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' ñequio ndiocheⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹ Jo' chii sa'ntjoom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaa chjoo na nleil'uee'ñê cha tints'aana' na 'oontquieena jom ee tyeeⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm. ¹⁰ Ee nc'e na jnda' sein'maaⁿ jndyendye nn'aⁿ, jo' chii cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ndicwaⁿ chona ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñ'e'nquio'na jom cha nn'maaⁿna. ¹¹ Ndo' jndyetia na m'aⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, meiⁿyuucheⁿ na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om naⁿñeeⁿ na cata'na cantyena jo nnom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindyü' Jnda Ty'oots'om.

¹² Saa Jesús jndei'na' tyotsa'ntjoom na ticat'mooⁿna 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

*Ma'ma*ⁿ Jesús canchoo'we nn'aⁿ na nla'jomndye ñ'oom 'naaⁿ'aⁿ
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tqueeⁿ'ñê nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿ'aⁿ na c'oonaa na m'aaⁿ. ¹⁴ Tqueeⁿ canchoo'wendyena na ñ'eeⁿ'na ñ'eⁿ'ñê ndo' na njñoom joona na ñ'e'quiaana ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵ Tquiaaⁿ cantyja najndeii na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿ'na cha nndaⁿ nla'n'maaⁿ'na nn'aⁿ ndo' nndaⁿ nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ. ¹⁶ Nmeiiⁿ ncuee nchoo'we nn'aⁿ na tjeii'ñe Jesús cwentaaⁿ'aⁿ: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ¹⁷ Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicajñoom Boanerges, ñ'oomwaa' ma'moⁿ'na' na jeeⁿ chona ndyueena, ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsaⁿ na matii'ñe ñ'oom ñ'eⁿ tmaaⁿ' nn'aⁿ cananista. ¹⁹ Ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jnda jo' tja Jesús yuu na mac'eeⁿ, ndi ñ'eeⁿ na'ñeeⁿ. Ndo' tjomndyennda' cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ hasta tileinquiaana' na nlcwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ'ñê. ²¹ Jnda na jndye nn'aaⁿ' nqueⁿ na luaa' matjoom, ty'ec'omna jom na jndei'na' ee cwilue nn'aⁿ na jnda seintjei'na' jom.

²² Nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na jnaⁿ Jerusalén, tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ' matseixmaaⁿ Beelzebú, juu tsaⁿjndiitquiee. Nc'e najndeii na matseixmaⁿ, jo' na macwjeeⁿ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

²³ Tqueeⁿ'ñe Jesús na'ñeeⁿ ndo' seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaⁿana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nquii Satanás mawjaⁿ nacjoo' nqueⁿ na macwjeeⁿ'eⁿ jndyetia ñequio ntyjenaⁿjndiiñê naquii' n'om nn'aⁿ? ²⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwit'oⁿ'ndye nn'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñê, tsaⁿ'ñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. ²⁵ Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwila'nt-ja'ndyena, xoc'omna na ñ'e'naaⁿ', maxjeⁿ nnt'oom'ndyena. ²⁶ Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ' Satanás, xeⁿ na matseiwēñê nacjoo' ntyjenaⁿjndiiñê quia jo' xocaljotyeⁿ cantyja najneiⁿ na matsa'ntjoom joona. Ee xeⁿ na luaa' mach'eeⁿ, quia jo' matseintycwiiñe cheⁿnqueⁿ.

²⁷ Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nndaⁿ na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndeiⁿ na nncwji' 'naaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ. Saaⁿ xeⁿ nntseityeⁿ'ñeeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nndaⁿ nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ'. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwjii'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁸ Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjoⁿ, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om cha'tso nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ ñequio mei'nquia ñ'oom wi' na ntjei'na' na cwiluena. ²⁹ Saaⁿ mei'ncwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'na'ya cwe' cantyja najndeii tsaⁿ'jndii, tsaⁿ'ñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

³⁰ Luaa' tsoom ndaaⁿ na'ñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee joona tyoluena na jom tseixmaaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

Jesús, tqwie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ saaⁿ ch'eⁿ ljoo'ndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿ'eⁿ ch'eⁿ. ³² Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandy nacañom'm jluena nnoom:

—Aa ndi', jnda tyjee' tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

³³ Saaⁿ t'oⁿ ndaⁿana tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoⁿ ndaaⁿ'yo' 'ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyoⁿ ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jnda chii nty'iaaⁿ'aⁿ ndiocheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandy nacañom'm, tsoom ndaⁿana:

—Queⁿyo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindyoy' tsondyo ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. To^on^o na ma'mo^on ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuo^on ts'om w'aandaa chjoo na meintyje'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoo'ndyena 'ndyoowi' ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñê na tyo'mo^on ndaa nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candyeyo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tquie cantsaa, tcwa'yo' jooⁿa'. ⁵ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' tyuaa na jeeⁿ ljo' yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Lqueeⁿñeeⁿ tyuaa' t'oomna' ee tita tiona' ts'o. ⁶ Saa na jeeⁿ jmeiⁿ tyonty'iaa' ñe'quiom', t'uaana'. Tjacaⁿna' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na meintyjee' nda' l'o^o nioom. Tyuaa'ti tjawindye l'o^o nioom'ñeeⁿ, tco'na' ntjom, nc'e naljo' tjaa'na' ljo' tue' l'a lqueeⁿñeeⁿ. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijdana', jndye lqueeⁿ tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueeⁿ na tjacjoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eeⁿtyeⁿ ñ'eⁿñê, ta'x'eena ljo' ñe'ca'mo^on ñ'oom tjañoom'ñeeⁿ.

¹¹ Ndo' tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'o^ots'om na 'o cala'noⁿyo' ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsa'n-tjoom. Saa nn'aⁿ na tyoola'jomndye ñ'eⁿndyoy, ñenquii' ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaana. ¹² Jo' chii mach'eena' na mayuu'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndii' nndyena ñ'oom na mañequiaya, saa xocala'noⁿna. Ndo' meiiⁿ na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa tixoqueⁿna cwenta. Ee cwil'ayana na nmeiiⁿ cha tilcwe' n'omna, tintseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaaⁿna.

Luaa ma'mo^on ñ'oom na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ñ'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu n'aa na nla'noⁿyo' nt'om-cheⁿ ñ'oom tjañoom'? ¹⁴ Juu ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo, jo' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om. ¹⁵ Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om na mañequiaa ts'aⁿ, saa mantyja macwji' Satanás ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. ¹⁶ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo' tyuaa, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ¹⁷ Saa tiyo cwindyena ee matseijomna' jooⁿa cha'na jnda lqueeⁿñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' jooⁿa oo cwila'wjee nn'aⁿ jooⁿa nc'e na cwila'yuna, mantyja cw'ndyena. ¹⁸ Lqueeⁿ na tquiaa naquii' l'o^o nioom, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. ¹⁹ Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aaⁿ n'omna chiuu cwii 'oom'aⁿtina. Maquiu'nn'aⁿna' jooⁿa na ñe'cwityandyena, ndo' jeeⁿ cwila'queeⁿ n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom 'naⁿ. Cha'tso nmeiⁿ

matseicatsuuna' ñ'oom' Ty'oots'om naquii' n'omna. Jo' chii tileicana'jndeina' na n'lana yuu na cjawee' ntyjii Ty'oots'om. ²⁰ Saa m'aan nn'aan na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwique'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' jooona cha'na lquee' na tquiaa yuu na jee' ya ts'o. Nt'om na'ñee' matseijomna' cantyja 'naa'na cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndye na'ñee' matseijomna' jooona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' ñequiee xuu.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' xjocanti
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda jo' seinei'ntyee'che' ndaana:

—¿Aa nnts'aache'na' na nntseicw'aa ts'aan xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyjaa' juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aan, mancjo'yo' n'acano'nyo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseina'ya je' maxje' nncue'ntyjo na nla'no' nn'aan meinquiayuu'che'. ²³ Ñee' juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Que'nyo' cwenta cantyja 'naa' ñ'oommei' na cwindye'yo'. Ee cha'xje' na cwique'ndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' nñequiaa Ty'oots'om na nla'no'nyo'. Ndo' nnts'aa' na nntsaala'no'ti'yo' nc'e na cwique'nyo' cwenta. ²⁵ Ee meincwi'ñee'che' ts'aan na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'moo'ntyaya nnom. Saa ts'aan na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsa'ñee' mach'eenaa' cwe' ts'iaa'ndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyjii'ntyee'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowijnda lquee' trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' cha'xje' na cwiluii quia na maju' ts'aan lquee' trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda na tjoom'm lquee' wja'. Nntsom, nnei'ncooñê, mmaa'ñê, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lquee'ñee' nnc'oomna', wjaawindyena' saa tsa'ñee' ticatsei'no'o' chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijndana'. ²⁸ Ee tyuaa tica'na' ts'aan na nnteijndei' na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lquee'. Jnda jo' macwjaa'ñena' n'om lquee'. ²⁹ Ndo' quia na jnda tmaa' lquee', 'oocatyje nn'aan jooona' ee na jnda tue'ntyjo xje' na nno'na'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'e' matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'e' nlajo'o'na na m'mo'na' chiuu jaawit'ma' cantyja na matsa'ntjom? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lquee' mostaza na nnom' ts'aan. Tjaa'na' cwiiche' lquee' na cachjooti na cwinom nn'aan. ³² Jnda na jnom' ts'aan lquee'ñee' cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiquiwindye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwita'jndyeyo' ncwaa' l'o' ts'oom'ñee'.

Ñequii'che' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús quia t'moo' ndaa nn'aan.
(Mt. 13:34-35)

³³ Jndye nt'omche' ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseinei' ndaa tmaa' na'nee', cantyjati na ndaa nla'no'na. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseinei' ndaana, ñenquii'che' ñ'oom tjañoom'. Ndo' jndaquia quia na tju'na' na ñenque' ñequio nn'aan na cwila'jomndye ñ'e'ñê, quia jo' seinei'ndyeyoom ñ'oom'ñee' ndaana.

Seiche' Jesús jndye ñ'e' nmo' ndaaluee
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Mañejuu xuee'ñee' quia na jnda tmaa', tsoom ndaa nn'aan na cwila'jomndye ñ'e'ñê:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñeⁿ.

³⁶ Quia jo' 'ndyena nn'aⁿ na jndyendye. Tuõna ts'om w'aandaa na maxjeⁿ njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa. ³⁷ Xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ tioo jndye nnom ndaaluee tyontquiena' nmoⁿ ts'om w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatoo. ³⁸ Saa nquii Jesús watsom jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joonaa jla'nlcwina jom, jluena nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena' 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantyja Jesús, seitiaaⁿ'aⁿ jndye. Seineiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿntyje'.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—¿Chiuu na jeeⁿcheⁿ tyue'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tjoocheⁿ na nlayu'ya n'om'yo'?

⁴¹ Saa joonaa yacheⁿ tyocatyuena. Tyoluena ndaaⁿ ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsaⁿntjoom.

5

Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyedia

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Tquiena xndyaa' ndaaluee, ndyuaa Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantyja jnaⁿ cwii ts'aⁿ wats'omtyue' na m'aaⁿ jndyedia naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'eⁿ tsaⁿñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiiⁿcwii ts'aⁿ taticandaa nntseytyeⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñê l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u ntaⁿ. Tjaa meiiⁿ cwii ts'aⁿ na ndaaⁿ nlqueⁿ xjeⁿ jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jndaa. Matseixuaⁿ jndeiⁿ ndo' matseiquee'ñe cheⁿnqueⁿ ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿ'aⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyedia, tsoom:

—'U jndyedia, calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

Jo' chii t'õ tsaⁿñeeⁿ. Jndeiⁿ seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyõ ja, 'u Jesús na cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oots'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'õ jndyedia, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsaⁿñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyedia ndyuaa'ñeeⁿ.

¹¹ Ndo' jo' jo' nndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaaⁿ calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyedia'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jluena:

—Cwe' na cajñom' jâ yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuoyâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tqiiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' call'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tuee' cha'na we meiiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjoom ndo' jo jndaa na luaa' tuii. Jlui' nn'aⁿ, tquiocanty'iaana chiuu waa na tuii. ¹⁵ Tquiena na m'aaⁿ Jesús. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jnda macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'eⁿna' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'uenaa' joonaa. ¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaaⁿ chiuu waa na tuii, tcuu tcuu jla'neiⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiocanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejleñ'oom jndyedia ndo' chiuu na tjoom calcu'ñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ to'na na tyotaⁿna nnom Jesús na calueeⁿeⁿ ndyuaa tsjoomna.

¹⁸ Xjeⁿ na majaacuonnaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, tjatseicandyoo'ñe juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyeta naquii' ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eⁿñê. ¹⁹ Saa Jesús ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja'l'cwe' wa' na m'aⁿ nn'aⁿl'. Catsu' ndaana cwanti na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

²⁰ Quia jo' tja tsaⁿñeeⁿ ndyuua na m'aⁿ njoom Decápolis. To^oñ^o na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl' naya na s'aa Jesús ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuua'ñeeⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna.

Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Teixndyaañennda' Jesús ndaaluae ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiicheⁿ cwii tmaaⁿl' nn'aⁿ jom. ²² Cwii ts'aⁿ na jndy Jairo na cwiluitquieñe cantyja 'naaⁿl' wats'om 'naaⁿl' nn'aⁿl' judíos, tyje'cañoom tsaⁿñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ²³ S'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Nomjndaaya mañe'cueeⁿeⁿ. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñeeⁿ na nncja', cja'catioo' l'o' nacjoom'm cha na nn'maaⁿ na nncwando'tyeeⁿ?

²⁴ Ndo' tja Jesús ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjo, jo' chii s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ. ²⁵ Ndo' na quii'ntaaⁿ na'ñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ nioom wii' na jnda canchoo'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa nioom'm. ²⁶ Jeeⁿ wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naaⁿaⁿ jnda seicatsoom. Saa tjaa'naⁿ na teijndeina' jom, yacheⁿ nioomti matjoom. ²⁷ Jnda ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿl' Jesús, jo' chii tjantyjoⁿ naxeⁿl' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquioom'm liaa'. ²⁸ Ee na jnda seitioom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na nnda^a ñequiuu'a liaⁿaⁿ, quia jo' nn'maⁿya.” ²⁹ Ndo' jnda na tyenquioom'm, mantyja taa'. Ntyjiicheeⁿ na jnda n'maaⁿ tycu na weeⁿeⁿ. ³⁰ Saa Jesús sei'no^oñ^o na n'maⁿl' cwii ts'aⁿ ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaa^a cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñeeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaya?

³¹ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaayâ, xocandaa nl'uuyâ ñeeⁿ tyenquiuu' lia'.

³² Saa manty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ nacañom'm cha nljeiiⁿ ñeeⁿ juu tyenquiuu' liaⁿaⁿ. ³³ Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ cwiteiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheeⁿ na jom jnda tco'yana'. Seicandyoo'ñê, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquioom'm. ³⁴ Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿl'. Jnda jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'o^ots'om cjaa ñ'eⁿndyu'.

³⁵ Yocheⁿ na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ, tqie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om 'naaⁿl' nn'aⁿl' judíos. Jluena nnoom:

—Jnda tue' nomjnda'. ¿Ljo' nntsa' na cwimatseicachjuu'ti' Maestrom'aaⁿl'?

³⁶ S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue na'ñeeⁿ. Tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja 'naaⁿl' wats'om:

—Tinty'ue'. Macandá na catseyu' ñ'eⁿndyo ja.

³⁷ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandá tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, tyjee Jacobo'ñeeⁿ. ³⁸ Jnda na tqiiena waa' ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja 'naaⁿl' wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndeii cwila'xuaa na cwityuee. ³⁹ Jnda na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, tsoom ndaa^a na'ñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿl'yo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aaⁿl' nchii na jnda tueeⁿeⁿ. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saa joona cwe' cwincona jom. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye na'ñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda jo' tjañ'oom tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee, mati ndyee na'ñeeⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equie'na na m'aaⁿ ts'oo chjoo. ⁴¹ T'ueeⁿ ts'o ts'oo chjoo. Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo njom', quicantyja'.)

⁴² Mañoom' teicantyja yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tōōⁿōⁿ na manoom ee ts'aⁿ na canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana' na jeeⁿ tjawee' n'omna, hasta tyueneiiⁿna. ⁴³ Quia jo' Jesús seicoom'm ndyueena na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jluu' Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê. ² Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, tōōⁿōⁿ na tyo'mōōⁿ ndaana. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na jeeⁿ jndō' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ na tiquinty'iaaya? ³ Ndo' tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom? ¿Aa tiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo' Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndyee profeta. Saa macandaⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ ñequio nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ tixocala't'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaa'naⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿna. Macandaⁿ tioom l'ōōⁿ nacjoo cwantindye nn'aⁿwii na sein'maaⁿ joona. ⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ na tileica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na nndyoo' tsjom'm. Tyo'mōⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tquiaaⁿ najndei na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha nndaⁿ nntjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' tōōⁿōⁿ na majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' saⁿntjoom na meiⁿcwii 'naⁿ tic'ooñ'omna nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ. Macandaⁿ ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio lcoom na ñjoomna. Ndo' mandaⁿ liaa na cwee'na na cwi'oonna. ¹⁰ Mati tsoom ndaana:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'ojndaⁿ na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo naⁿñeeⁿ na t'icato'ñoomna ñ'oom' Ty'ōōts'om. Mayuu'cheⁿ ndyue'yo' nntsjoō, xuee na nncu'xeⁿ Ty'ōōts'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi' nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jluu' nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna.

¹³ Mati majndye jndyeta tyotjeii'na naquii' n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsaⁿntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús ee cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ jnda t'oom' ñ'oom'ñeeⁿ. Saa luua seitioom cantyja 'naaⁿ Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ, jo' chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luua'.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luaa' profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luaa', ts'aⁿ na sa'ntjoⁿ na catyjena xtyo'. Jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe jona cwii nquieendyena. Saa Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—'U ticatsa'ntjomna' na mañ'oom' scuu' t'iu'.

Jnaaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ ndya' jndoo' yuscu Herodías Juan. Jo' chii seincjoo'ñe yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo' jom je' seiyoom'm, sa'ntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catuee'na juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacuee'na juu saa tileicanda^a. ²⁰ Ee Herodes nquiaⁿaⁿ juu. Sei'nooⁿoⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana' ndo' na jnda tqueⁿlju' Ty'ooots'om naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii tyowañom'm juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi' ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee' ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe'quiaa tsaⁿñeeⁿ saa tijndye sei'nooⁿoⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saa tue'ntyjo xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na ndaa nnts'aaⁿ. Ee tuee' xueechuu' Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ nantquie na tcwa' nn'aⁿ na cwiluitquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, ndo' ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye ts'ondaa Galilea. ²² Quia jo' tjaquiee' yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa' naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaana. Jeeⁿ tjawee' ts'om Herodes ndo' mati nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ:

—Caⁿ cantyjati na l'ue ts'om' nooⁿ, ndo' ja ñnequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlcaⁿ nooⁿ, ñnequia hasta meiiⁿ xcwe cantyja na matsa'ntjoⁿ.

²⁴ Jlui' yuscu'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿ljo' nlcaaⁿa?

T'o tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿ xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantyja seityuaaⁿaⁿ, tjaquiee'ⁿnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'oⁿ na maje'ndyo quiaa' nooⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luaa' tso tsaⁿñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saa nc'e na jnda tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tícanda^a ts'oom na nntseichueeⁿeⁿ ñ'oom. ²⁷ Mantyja jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, sa'ntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaro'ñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jnda chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ ndo' juu tquiaa nnom tsondyee.

²⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jnda ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jnda ñet'mooⁿna. ³¹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoo jo jnda^a na nnta'jndyaaya.

Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwi'oo, meiⁿ tileicju'naaⁿñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jlui'na na ñenqueena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saa jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwi'oona ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ jona na 'oowinomna. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Jona tquiejndyena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ³⁴ Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jnda tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'a'ntona cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' tooⁿoⁿ na jndye ñ'oom

tyo'mooⁿ ndaana. ³⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom:

—Je' jnda tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Cajñom' naⁿm'aⁿ na nnc'oona ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo' nndaⁿ nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ na c'omna na nlcwa'na.

³⁷ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jluena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaⁿ nleijndeiⁿ meiiⁿ nntsalajndaayâ cha'na we siaⁿnto s'om denario tyoo' na ñe'quiaayâ na nlcwa' naⁿm'aⁿ?

³⁸ Tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Canty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jnda na l'ueena, jluena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'ooⁿyâ.

³⁹ Quia jo' saⁿntjoom na calla nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jnda nch'u. ⁴⁰ Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿnto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. ⁴¹ Jnda na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundaⁿñê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Tsotyeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oomna joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandye. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. ⁴² Tcwa' cha'tsondye nn'aⁿ hasta tjacjoona. ⁴³ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ⁴⁴ Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjaca Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Quia jo' mantya jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'ioo'na xndyaa' ndaaluee na nlquiena tsjoom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye. ⁴⁶ Ndo' jnda na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndaⁿ yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. ⁴⁷ Quia na jnda teincooⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aaⁿna' xcwe ts'om ndaaluee, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii. ⁴⁸ Nty'iaaⁿ'aⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseilcwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndana na cwicantyjaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitsjoom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaaluee. Tuee'cañoom na m'aⁿna, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona. ⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaaluee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndeiⁿ tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Manncō luaa. Tilacatyuendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuooⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ⁵² Ee tila'nōⁿ'na cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿna cwenta 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Sein'ma Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Quia na jnda tei'xndyaandyena ndaaluee, tquiena ndyuaa Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaaluee. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuua'na, ty'ena cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ, tyoo'ochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu meiⁿyuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na tueⁿ'eⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jndaⁿ, tyotsa'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na ñequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿ'aⁿ na ñe'quio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿ'aⁿ n'maaⁿ.

7

Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'ooots'om
(Mt. 15:1-20)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jndā tqueⁿna cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na macaⁿna'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchii na nndyuu'jndyena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwinquiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchii na cwiqueⁿlju'ndyejndyena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jlueña:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiuu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

⁶ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—'O nn'aⁿ na we waa cwila'tiuu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantyja 'naⁿyo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona':

Naⁿm'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁷ Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'mooⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

⁸ Ndo' tsoi Jesús ndaana:

—'O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na saⁿntjom Ty'ooots'om ndo' cwitsantyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre'ñeeⁿ cwit'mooⁿna' chiuu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacanda'yo'.

⁹ Ndo' tsotyeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—'O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljeii na saⁿntjom Ty'ooots'om, cha nnda nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. ¹⁰ Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿndyu' tsotyee' ñ'eⁿ tso'ndyo'”, ndo' mati matsoom: “Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsotyee oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu.” ¹¹ Saa 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om' taxocanda nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu' ee cha'tso 'naⁿya na niom la'xmaⁿna' Corbán.” (Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'ooots'om). ¹² Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na tacaⁿna' na cateijndei ts'aⁿ tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. ¹³ Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ Ty'ooots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ.

¹⁴ Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candy'e'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'noⁿyo': ¹⁵ Tjaa'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'ooots'om. Saa ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñê. ¹⁶ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

¹⁷ Quia jo' ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eendyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. ¹⁸ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'noⁿyo'? ¿Aa tiqueⁿyo' cwenta na tjaa'naⁿ cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'ooots'om? ¹⁹ Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿaⁿ nncuee'na', jnda chii nnteieⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'mooⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. ²⁰ Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñê jo nnom Ty'oots'om. ²¹ Ee cantyjati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquioo' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, ²² cha'na nnch'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿaⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿto ts'aⁿ, cha'na nntseitaa' ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseiscuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjeiⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. ²³ Cha'tso natiameiⁿ cwinaaⁿna' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñe jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na seiyu' ñequio Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Jluit Jesús jo' jo', tjaaⁿ ndyuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na ndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saa tîcandaⁿ nncwanti'oom. ²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta. ²⁶ Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsaⁿñeeⁿ jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ. ²⁷ Saa tso Jesús nnoom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticyat'yiomna' na nntjeii'a na cwicwa'na na ñe'quiaayo^o joona' ndaaⁿ calue' nch'u.

²⁸ Yuscu'ñeeⁿ t'ooⁿ nnom Jesús. Tsoom:

—Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saa canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiiⁿ cwe' nacajndaⁿ na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹ Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jnda jluit jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰ Tja tsaⁿñeeⁿ ndo' quia na tueⁿeⁿ waⁿaⁿ, ljeiiⁿ na mawaacheⁿ yuscuchjoo cjoo' jnduu. Mayuu' na jnda jluit jndyeta naquii' ts'om.

Sein'maⁿ Jesús cwii ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³¹ Tjalcwe' Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tueⁿeⁿ ndaaluee chjoo ts'ondaa Galilea. ³² Ndo' tquiñoñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. ³³ Quia jo' tjei'ñooⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñê ndaaⁿl'ooⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ, seicanaⁿaⁿ nomts'ooⁿ ñ'eⁿ ndaaⁿnaaⁿaⁿ, quia jo' tyenquioom'm nomtsaa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Jnda jo' nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjeeⁿ, tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaaⁿñena'.)

³⁵ Mantya jnaaⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ ndo' mati x'ee tsa. Ndo' mana jnaⁿna' na ya matseineiⁿ. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee naⁿñeeⁿ na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cantya na tuii. Saa meiiⁿ na ñenquii'cheⁿ tyotsoom ndaana na ticaluena, joona yacheⁿ jndyeta tyola'neiⁿna ndaaⁿ nc'iaana. ³⁷ Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om naⁿñeeⁿ, tyola'neiⁿna, tyoluena:

—Jesús jeeⁿ ya mach'eeⁿ ee nn'aⁿ na cantaa, mach'eeⁿ na ya cwindyena. Ndo' nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ mach'eeⁿ na ya cwilaneiⁿna.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Ndo' tjaa'naⁿ na cwileiñ'om naⁿñeeⁿ na nlcwa'na. Jo' chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana:

² —Wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿ, ee je' jnda ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyo ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xeⁿ njñooⁿya joona na c'oolcwee'na

l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'aⁿna nntycwii na jndei' n'omna ee ñ'eeⁿ nt'omndye joona na tquia jnaⁿna.

⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ chiuu ya na nnts'aa ts'aⁿ na ñnequiaaⁿ na nlcwa' naⁿm'aⁿ na jndyendyena, ee ljoo na m'aaⁿya jo jnda^a.

⁵ Tax'eeñê ndaana:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooona, jluena:

—Ntquiee' taⁿ tyoo'.

⁶ Quia jo' sa'ntjoom na c'oocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. To'ñoom ntquiee' taⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaa nn'aⁿ. ⁷ Mati cwilei'ñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaa nn'aⁿ. ⁸ Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñequio ntaⁿ calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'ootona. ¹⁰ Jnda chii tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuaa Dalmanuta.

Nn'aⁿ fariseos cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿna xjeⁿ jom, taⁿna na ca'mooⁿ ndaana cwii 'naaⁿ na nnaⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nnaⁿna' cañoom'luee. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿcwii 'naaⁿ meiⁿ na cwitaⁿna.

¹³ Quia jo' tjaaⁿ. Ñ'eeⁿ naⁿñeeⁿ. Tuonnaaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantyja ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ñecwii taⁿ tyoo' cwilei'ñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnooⁿoⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwiluii tyoo'. Tsoom ndaana:

—C'om'c'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ tyoo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿna tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na na cwilaneiⁿna ndaa nc'iaana cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiocooya.

¹⁷ Sei'noⁿ Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matseiñ'eeⁿñena' 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquiocoyo'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'noⁿyo' ndo' na tileicjo ñ'oom naquii' n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿyo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omnda^ayo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lue' n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoona' na nlcwa' nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'ooona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

²⁰ —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Jooona t'ooona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

²¹ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'noⁿyo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ tsjoom Betsaida

²² Quia na jnda tquiena tsjoom Betsaida tquioñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyol'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. ²³ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o tsaⁿnchjaaⁿ. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñê ndaajnaaⁿaⁿ lua'nnom ndo' tyenquoom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jnda chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

²⁴ Sein'meiⁿ tsaⁿnchjaaⁿñeeⁿ lua'nnoom, tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom joona, saa cwi'ooca'na.

²⁵ Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'ooⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿaⁿ. ²⁶ Jnda chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' quii' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jnda chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyo'?

²⁸ Naⁿñeeⁿ t'ooⁿna, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saa nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jnda wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'eennaⁿaⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyo'?

T'o Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na cwiluiñê na ljo'.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Quia jo' tooⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mooⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judfos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saa xuee jnda ndyee, nncwando'naaⁿaⁿ na nncueeⁿeⁿ. ³² Ndyeyu seineiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Tooⁿoⁿ na matseitaaⁿaⁿ juu na nmeiⁿ matso na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Seitaaⁿaⁿ Pedro, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eñê Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿna' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom ee na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ, saa ¿yuu waa na mateijndeina' juu ee xoc'ona' ñ'eñê na ticatsuuñe añmaaⁿaⁿ? ³⁷ ¿Aa ndaaⁿ nnts'aa

ts'aⁿ na nnjoml'ua na nlui'n'maaⁿñe añmaaⁿ'aⁿ? Cwaaⁿ nnda^a. ³⁸ Tiempo je' laxmaⁿ nn'aⁿ na ticala'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'o^ots'om ndo' la'xmaⁿna jnaⁿ, xeⁿ jnaaⁿna ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, quia na ndy^onda'a ñequio na matseit'maaⁿ'ñena' Tsoty^a ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'o^o na jnaaⁿ'a naⁿ'ñeeⁿ.

9

¹ Mati tso Jesús nda^ana:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, m'aⁿ nn'aⁿ ñjaaⁿ na xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaanda^ana na matsa'ntjom Ty'o^ots'om ñequio cha'tso najnda^a na matseixmaaⁿ.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Jnda^a na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ty'ena cwii sjo nandye yuu na ñenqueena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo nda^ana. ³ S'aana' na caxuee liaⁿ'aⁿ, canchii'tina' cha'na tsaⁿ. Meiⁿ tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nnda^a mmaⁿ cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na liaⁿ'aⁿ. ⁴ Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe Elías ñ'eⁿ Moisés na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jeeⁿ ndya' ya na m'aaⁿya ñjaaⁿ. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwaⁿ. Cwii cwenta' nncu', cwii cwenta' Moisés, ndo' cwii cwenta' Elías.

⁶ Ñ'oommeiⁿ tsoyom cwe' nc'e na seiñ'eeⁿ'ñ'eⁿna' jom ee na jeeⁿ ndya' cwicyuena. ⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaaⁿ'ñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'o^ots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^ony^a. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

⁸ Mats'iaa jo' quia jleity'iomnda^ana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'eⁿ Moisés ñ'eⁿndyena. Macanda^a ñenquii Jesús cwim'aaⁿ.

⁹ Yocheⁿ na cwinquiocuenta sjo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús na meiⁿcwii ñ'oom ticaluena nda^a nn'aⁿ chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'cheⁿ na nla'neiⁿna ñ'oomwaa' quia jnda^a mawando'xcoom xeⁿ jnda^a jla'cuae' nn'aⁿ jom. ¹⁰ Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ ñequio na jeeⁿ xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye cheⁿnqueena nda^ana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncueeⁿ'eⁿ. ¹¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés cwilue macaⁿ'na' na Elías ndy^o-jñeeⁿ.

—¿Chiuu na luaa' cwilue naⁿ'ñeeⁿ?

¹² Ndo' t'o Jesús nda^ana tsoom:

—Mayuu' na ncwjee'jndyee Elías na nntseijnda^a'ñê cha'tso. Saa^a ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿chiuu waa na matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿya? Matsona' na jndye nawi' catjoⁿ ndo' nnc'om nn'aⁿ na ticuae' n'omna ja. ¹³ Saa^a matsjo^o nda^a'yo' na nquii na cwiluiñe Elías, jnda^a tyjeeⁿ'eⁿ, ndo' tyol'a nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿ'ñê ee luaa' matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na tseixmaaⁿ na catjoom.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Jnda^a na tquienda'na yuu ljoo'ndye nt'omcheⁿ nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda^a tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye nacañoom naⁿ'ñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿ'ñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjawee' n'omna. Jla'tyuua'na, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿ'ñê. ¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ nda^ana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿ ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, t'o^o. Tsoom:

—Maestro, jndy^oñ'oⁿya ti'jndaaya ñjaaⁿ, ee maleiñ'oom jndy^etia jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. ¹⁸ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿ'ñê quia jnda^a jnaⁿ'na' maxjeⁿ matsei^oquio

jndyeta jom nomtyuaa. Cwilui' chom' 'ñom, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiqui-
iñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda' s'aa ty'oo ndaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye
ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyeta'ñeeⁿ, saa' tîcanda' l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿cwanti yo macaⁿna' na cwii
nljoo'ndyo' ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya' ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii nnda' nntseiqui
ts'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

²⁰ Quia jo' tquiñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyeta Jesús,
s'aana' na tyocoñoomñena' tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuaa, tyotseicantyeⁿñê ndo'
tyocalui' chom' 'ñom. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'q tsotyeⁿ, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom
ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyo' xeⁿ waa na nnda'
nntsa', cateijndei' jâ.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ nnda' nts'aa. Cha'tso nnda' nlui quia na matseyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.

²⁴ Quia jo' jndei seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyu'a. Cateijndei' ja na nntseyu'yatya.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntyjantyja jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo'
seitaaⁿaⁿ jndyeta'ñeeⁿ, tsoom:

—'U jndyeta na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'neiⁿna, matsa'ntjoⁿ na calui'
ndo' tajom nncja'quie'nnda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ.

²⁶ Quia jo' jndei seixuaa jndyeta. S'aaⁿ na jeeⁿ tyocoñoomñena' tyochjoo, mana
jlueeⁿeⁿ. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeta nn'aⁿ jlueⁿna na jnda' tue'
tyochjoo. ²⁷ Saa' Jesús t'ueeⁿ ts'q tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda' jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye
ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena' ñ'oom'ñeeⁿ 'ñom, jlueⁿna:

—¿Chiuu waayuu na jâ tîcanda' nntjeii'â jndyeta'aaⁿ?

²⁹ Quia jo' tsoom nda'ana:

—Cha'na jndyeta'aaⁿ, tjaa'naⁿ 'neeⁿ nnda' nncwji' jooⁿna xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ
nnom Ty'oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda' na jlui' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ena, teinomna
ts'ondaa Galilea. Saa' tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'mooⁿ chiuu waa
na nntjoom na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na ñnequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee
nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa' xeⁿ jnda' ndyee xuee na tueeⁿeⁿ maxjeⁿ nncwando'xoom.
³² Saa' jooⁿna ticala'noⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eena' nnom ljo'
ñe'ca'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'maⁿti cwiluiñe?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquiⁿna Capernaum. Ndo' quia na jnda' mam'aⁿna quii' w'aa, quia jo' tax'eeⁿ nda'ana,
tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñejla'ncjoo'ndyo' ndaa' ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetquiⁿooya nato?

³⁴ Saa' jooⁿna yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñejjomndyena nato ty-
ola'ncjoo'ndyena' ñeeⁿ cwii jooⁿna t'maⁿti cwiluiñe. ³⁵ Jnda' na tjacjoo Jesús, tqueeⁿñê
canchoo'wendye jooⁿna na c'oontyjaa'tina. Tsoom nda'ana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlc'o'nnomna' juu jo' ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona'
na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaa' cha'tso nc'iaaⁿaⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueen cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaan. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaana:

³⁷ —Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macoⁿñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja macoⁿñom tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na macoⁿñom ja, nchii macanda ñennco macoⁿñom. Mati macoⁿñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyô jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaana:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'loom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴¹ Ndo' meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñnequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatioo na nncwelyo' nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿ nncō na cwiluiindyō Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta na tical'aya natia

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyiu' ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa' we ts'o' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchjaⁿ nchiiti na candaa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

⁴⁹ 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ seii quioo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. ⁵⁰ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saa xeⁿ jnda jlui' na chjeⁿ'na', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿ'na' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿndyena.

10

Tintseyuui' ts'aⁿ ljeii na tocoom

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaa Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyjaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. ² Majuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿ'sa nntseyueeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

³ Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqeⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

⁴ Quia jo' jlueⁿ:

—Moisés tquiaaⁿ na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsa^{ns}'a ñequio scoom'm. Ndo' tsa^{ns}'scu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macandā cwitoⁿndyena ñ'eⁿ saaⁿ'aⁿ.

⁵ T'ō Jesús ndāana, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. ⁶ Saa cantyjati xuee na tō' Ty'oots'om na tqueeⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsa^{ns}'a ñ'eⁿ tsa^{ns}'scu. ⁷ Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsa^{ns}'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, ⁸ ndo' wendyena ñ'e'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñejla'xmaⁿna sqa je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena. ⁹ Ndo' nc'e na luaa', seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuii' na luaa' cwiluiindyena.

¹⁰ Ndo' quia na tquiennda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. ¹¹ Tsoom ndāana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿ'ñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja 'naaⁿ na cwe' m'aaⁿya ñequio cwiicheⁿ yuscu. ¹² Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsa^{ns}'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsa^{ns}'a.

*Matio'naa*ⁿñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ndo' tyonquiocho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'ooⁿ nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seilioo'ñê ñ'eⁿndyena. Tsoom ndāana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' joona, ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om macandā nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. ¹⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoō ndaa'yo', meii'cwil'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'oots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaañe na matsa'ntjom Ty'oots'om juu, tsaⁿ'ñeeⁿ nndaa nncjaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naaⁿñê joona.

*Matseinei*ⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsa^{ns}'a maleinom na jndyontyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticanty-cwii na nncwa'ndo'a?

¹⁸ Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na mats'u na ya ts'aⁿndyo ja? Macandā nquii Ty'oots'om cwiluiiñê na ljo'. ¹⁹ 'U mantyji' ljeii naqui na matsa'ntjoom. Matsona': “Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquiu'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ'eⁿ tso'ndyo'.”

²⁰ Tsaⁿ'ñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandāya xjeⁿ na cachjoondyo'chaⁿ.

²¹ Jesús nty'iaaⁿ'aⁿ nnom tsaⁿ'ñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaa' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndaa ndyeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandy'e cañoom'luee. Ndo' caljaya ts'om' nawii' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

²² Jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿ'aⁿ niom.

²³ Quia jo' taqueⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndāana:

—Nn'aⁿ na tyandy'e jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

²⁴ Jnda na jndyena ñ'oomwaa', seitsaⁿ'na' joona. Quia jo' tsonnaaⁿ'aⁿ ndāana:

—'O nn'a^{ny}a, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'naⁿ jeeⁿ jndei'na' na nñe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om joona. ²⁵ Jndei'tina' na nncju'ñecje cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

²⁶ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿ-quieena ndaa ntyjeena, jluena:

—Quia jo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ nndaa nluin'maaⁿñe?

²⁷ Nty'iaa' Jesús ndaana, tsoom:

—Tijoom canda^a nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macanda nquii Ty'o^ots'om nnda^a nncwji'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocanda^a nnts'aaⁿ.

²⁸ Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, jâ jnda 'ndya^yâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwitsaantyjo^yâ naxeⁿ!

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Candyeyo' nntsjo^o ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsotye, oo tsondyee, oo scuu' oo ntseinda, oo ndyuaa' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, ³⁰ juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeii'ñe nnc'o'ñoom siaⁿnto ndii'cheⁿ l'aⁿaⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom, loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuaaⁿaⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saa ncuee na cwii nndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. ³¹ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyey, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndaana. Jeeⁿ matseiñ'eeⁿna' joona ndo' cwicatyena na cwi'oontyjona naxeeⁿeⁿ. Quia jo' tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, tooⁿoⁿ na matseineiⁿ ndaana chiuu waa na nntjom nqueⁿ. ³³ Tsoom:

—Queⁿyo' cwenta, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿna na nnc'ioⁿ ndo' nñe'quiiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos. ³⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ nneiⁿncona ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaa'na ja ñ'eⁿ tjaⁿtsei' ndo' nla'cuee'na ja. Saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿna cwii naya

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Quia jo' ntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiontyjaa'na Jesús, jluena:

—Aa ndi' Ta, l'ue n'ooⁿyâ na ñequiaa' cwii naya na cwitaaⁿyâ njom'!

³⁶ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa 'o?

³⁷ T'ooⁿna nnoom, jluena:

—Quia jnda mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿñena' 'u, quiaa' na cwii jâ nncwacatyeeⁿ ntyja' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ jâ nncwacatyeeⁿ ntyjatymaaⁿ!

³⁸ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—'O maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ljo' cwitaⁿyo' nooⁿ. Na wi't'maⁿ na nncwinooⁿ, ¿aa nnda^a nnaⁿndyo'? ¿Aa nnda^a nljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'xjeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja?

³⁹ Joona t'ooⁿna, jluena:

—Nnda^a.

Tsoom ndaana:

—Mayuu' macaⁿna' na mañejuu nawi' na nncwinooⁿya, nncwi'nom'yo'. Ndo' macaⁿ-na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'na cwiljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja. ⁴⁰ Saa nchii nnc^o tseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyoy ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a

ntyjaya oo ntyjatymaa^{nl}. Nquii Ty'oots'om nñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

⁴¹ Ndo' joo nquindye na^{nl}ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús tō'na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan. ⁴² Jo' chii Jesús tcwaaⁿ joona, tsoom ndaana:

—O manquiu'yo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwila's'andyena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma^{ndye} cwique^{na} xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naa^{na}. ⁴³ Saaⁿ nchii laa'ti' ñ'a'yo' quii'ntaa^{nyo'}. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'ma^{ñe} quii'ntaa^{nyo'}, tsa^{nl}ñeeⁿ matsona' na jom candi'ntjoom ndaa^{nyo'}. ⁴⁴ Ndo' ñeeⁿ juu quii'ntaa^{nyo'} na maqueⁿ ts'om na juu nlco'nnomna' jo ndaa^{nyo'}, matsona' na cateijndei' 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyōō na nndi'ntjō^{ya} ndaaⁿ nn'aⁿ, nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ noōⁿ. Ndo' jndyōō na nñequiaandyō na c'ioⁿ na nntioō^{ya} jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha nndyaandyena jnaaⁿ na waa.

Matsein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaa^{nl} na jndyu Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnda jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ñequio cwii tmaa^{nl} nn'aⁿ na jndyendye. Juu xjeⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ tsaⁿnchjaa^{nl} Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaaⁿ ljo' na nleil'uee'ñê. ⁴⁷ Quia na jñeeⁿ na mawinom Jesús ts'aⁿ Nazaret, tōōⁿoⁿ na matseixuaⁿ, tsoom:

—U Jesús, na cwiluiindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'aⁿ jla'tia'na jom na catseicheeⁿ, saaⁿ jom yacheⁿ tyotseixuaatyeeⁿ, tsoom:

—U, na cwiluiindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyō.

⁴⁹ Jesús tjameintyjee^{nl}eⁿ, tsoom:

—Cwa^{nyo'} jom.

Quia jo' tcwaⁿna tsaⁿnchjaa^{nl}, jluena nnoom:

—C'om't'maa^{nyo'} ts'om'. Quicantyja' ee macwaaⁿ 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyjaaⁿ, tjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús.

⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'ō tsaⁿnchjaa^{nl}, tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'ōōⁿ na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'ma^{nl} nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyō.

Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjōōⁿ naxe^{nl} Jesús na ty'ety'etina nato.

11

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Jnda ty'ewindyooona Jerusalén na nndyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiena ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa.

² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñeeⁿ. Quia na jnda squie'yo' mantyjacheⁿ nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na meiⁿjom ndii' tyooljo ts'aⁿ. Cala'na^{nyo'} ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luaa. ³ Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntso ndaa^{nyo'} chiuu na luaa' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsaⁿ na matsa'ntjom 'o tjoōñê snom'ñeeⁿ ndo' mantyja nntseicwanomnaa^{nl}aⁿ juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'aⁿ 'ndyoo nato. Ndo' jlacana^{nl}na juuyo'.

⁵ Jlue nt'om nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacana^{nyo'} snom xcoom'aa^{nl}?

⁶ Joona t'ōona ndaaⁿ na^{nl}ñeeⁿ cha'xjeⁿ na jnda tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye na^{nl}ñeeⁿ na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aaⁿ Jesús. Tioona liaana naxe^{nyo'},

jnda jo' tjaljoom juuyo'. ⁸ Jndye nn'aⁿ tyotsa'na liaana ts'om nato na wjaⁿ, ndo' nt'om tyotyje tscó, tyotsa' joona' ts'om nato'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwi'oojndyee ñequio nn'aⁿ na cwi'oontyjo, ñequii'cheⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' tsaⁿm'aaⁿ. Matio'naaⁿñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ta Ty'oots'om. ¹⁰ Matio'naaⁿñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xjeⁿ na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om nandye cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' quia jnda nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ naquii' wats'om quia jo' tjalcweeⁿeⁿ Betania ñ'eⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye ee na jnda tmaaⁿ.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera
(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee quia na m'aⁿna nato na jnaⁿna Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús. ¹³ Nty'iaa'tquiaaⁿ cwii ts'oom higuera na niom tscó'na'. Seicandyoo'ñê, tjacanty'iaaⁿaⁿ aa nljeiiⁿ ta na nlqueeⁿ. Saa quia na tue'cañoom, cwe' tscó ljeiiⁿ ee tjocheⁿ na nncue' ta. ¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee nntsa'nnda' ta na nlquii' ts'aⁿ.

Ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'aⁿ na wi'ndye naquii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jnda na tquienda'na Jerusalén, quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' niom jndye nnom 'naⁿ ñ'eⁿ quioo' na cwindaaⁿ nn'aⁿ ndo' cwila'jnda nn'aⁿ na maca'na' joona na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. To' Jesús na tyocwjeeⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Tyotseicantqueeⁿ meiⁿsa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om, ñequio ntsula' 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaaⁿ cantu'. ¹⁶ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nncwinom nn'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwilei'chona 'naⁿ. ¹⁷ T'mooⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya tseixmaⁿna' w'aa yuu cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. Saa nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'om ñ'oom na tyo'mooⁿ ndaa. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaaⁿ tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaaⁿ ts'oom higuera
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiicheⁿ xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñeeⁿ. Nty'iaana na jnda tcaaⁿñ'eⁿna' xjeⁿ quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jnda tcaaⁿñ'eⁿna'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²³ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwii waa na matseitiuu ndo' matseyoom'm naquii' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': “Quicantyja', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee.” Ndo' nluii cha'xjeⁿ na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjoo ndaa'yo', cha'tso na cwitaⁿ'yo' quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' joona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwitaⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ waa na mach'eeⁿna' 'u ñ'eⁿ x'ia', catseit'maⁿ ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee, ndaa nntseit'maⁿ ts'oom 'u jnaⁿ na waa. ²⁶ Ee xeⁿ 'u tiñe'catseit'maⁿ ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee xocatseit'maⁿ ts'oom 'u juu na matsei'tjoondyu'.

*Cantya 'naa*ⁿ¹ najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquiennnda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluiitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos.

²⁸ Ta'x'leena nnoom:

—¿'Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na tjei' naⁿ ñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿'ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ¹ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjo^o ndaa'yo' 'ñeeⁿ juu tquiaa najndei na matseixmaⁿya na s'aaya na ljo'. ³⁰ Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndei na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'o^ots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ? Cat'o'yo'.

³¹ Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿnquieena, tyola'ñ'eeⁿ¹ ndyueena. Jluena:

—¿Chiuu l'uuyoo? Xeⁿ nl'uuya juu najndei na tyotseixmaaⁿ jna'na' na m'aaⁿ Ty'o^ots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ?” ³² Ndo' xeⁿ nl'uuya na jna'na' cwe' ee na nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ, ¿chiuu nntjooⁿyoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu' na mayuu'cheⁿ Juan cwiluiiñê profeta. ³³ Jo' chii t'o^ona nnom Jesús, jluena:

—Aa jâ maxjeⁿ ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjo^o ndaa'yo' 'ñeeⁿ tquiaa najndei na matseixmaⁿya na mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ¹.

12

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'o^ontjom

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'o^o tãuva nnom tyuaaⁿ¹aⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom ntjoom'm. Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na macanda s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

'Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿ¹aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ, jnda jo' tjayaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ² Quia na jnda tquie ntjom, jñoom cwii mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿ¹aⁿ na ñne'quia naⁿ ñeeⁿ ta na tseixmaⁿ cwentaaⁿ¹aⁿ. ³ Saa joona yacheⁿ t'uena moso'ñeeⁿ, cwajndii tyotjaa'na juu. Jñoomna juu na mei'cwii tjaa ljo' tjañoom.

⁴ Quia jo' jñomnaaⁿ¹aⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu tsaⁿ¹ñeeⁿ jñomna ljo'. Jla'quiee'ndyena xqueⁿ ndo' tyola'jnaaⁿ¹na juu. ⁵ Saa ts'aⁿ na 'naaⁿ¹ tyuaa jñomnaaⁿ¹aⁿ cwiicheⁿ mosoom'm, tsaⁿ¹ñeeⁿ jla'cuee'na jom. Ndo' malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm na jñoom. Tjaa'na nt'om naⁿ ñeeⁿ ndo' nt'om jla'cwjeena.

⁶ Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aaⁿ na matseitoom na njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya' ts'oom. Tsaⁿ¹ñeeⁿ jñoom na macanda, ee luaa seitoom: “Matsona' na nla't'maaⁿ¹ndyena ti'jndaaya.” ⁷ Saa nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿ¹aⁿ, tyoluena ndaa ntyjeena: “Juu tsaⁿm'aaⁿ¹ nljo ntjomwaañe l'o^o ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ¹ tyuaawaa. Chiuu ticala'cuaa'a tsaⁿm'aaⁿ¹ cha jaa nljona' 'naaⁿ¹ya.” ⁸ Jo' chii t'uena tsaⁿ¹ñeeⁿ, jla'cuee'na jom. Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ¹ tyuaa'ñeeⁿ, ¿chiuu nnts'aaⁿ? Maxjeⁿ nñoom, nntseicwjeⁿ naⁿ ñeeⁿ ndo' ñnequiaaⁿ tyuaaⁿ¹aⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoola'na'yo' ljeii 'naaⁿ¹ Ty'o^ots'om na matsona'?

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquiu luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo', jnda mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo'?

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seijndaa'ñê na ljo' ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

¹² Ndo' nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ tyoqueⁿndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿna na cjoo joona seineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, cwe' jo' 'ndyena jom, mana ty'ena.

¿Ñeeⁿ nnom nñe'quiiana ts'iaaⁿndaana?
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jndaⁿquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindye nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ nnc'omna cwenta ñ'oom na matseineiⁿ cha nndaⁿ nnt'uiina' jom cantyja 'naaⁿna'. ¹⁴ Jndaⁿ na tqiiena na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuuyâ na maxjeⁿ ñ'oom na mayuu' matsei'neiⁿ ndo' ñecwii xjeⁿ mache' ñequio meiⁿnquia nn'aⁿ ee titseiⁿ'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluiindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. ¿Aa matsaⁿ'ntjomna' na nntiooⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom César, oo aa ticatsaⁿ'ntjomna'? ¿Aa laxmaaⁿya na catiooⁿya jo' oo aa ticalaxmaaⁿya?

¹⁵ Ndo' sei'noⁿ Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ denario na nnty'iaaya.

¹⁶ Tquiiana cwii denario ndo' jndaⁿ na nty'iaaⁿ'aⁿ tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luaa? Ndo' ¿ñeeⁿ xuee' teiljeii luaa?

Ndo' t'ooⁿna, jluena:

—Tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷ Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaaya'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

Tjawee' n'omna ñ'oom na t'ooⁿ saa tiya nquiuna na ticat'uiina' jom.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jndaⁿ jo' tqiuo nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ ticala'yu'na na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tja. Ta'x'eena nnoom, jluena:

¹⁹ —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés luaaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿ's'a ndo' 'ndiina' scuu' na ñenquii, tjaa'naⁿ ndana, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁰ Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿ'tquiee tocoom saa tyuaa' tueeⁿ'eⁿ, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ scoom'm. ²¹ Quia jo' tsaⁿ na jndaⁿ we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom saa mati jom tueeⁿ'eⁿ ndo' tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom ndo' majo'ti tjoom. ²² Malaa'ti' cha'tso ntquiee'ndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo' majo'ti quia tjana, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿñe. Ndo' na macandaⁿ tue'to yuscu'ñeeⁿ. ²³ Ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jndaⁿ tja, quia jo' ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na nluii scuu' yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu cha'tso na ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ.

²⁴ Matso Jesús ndaana:

—Aa nchii ñ'oomwaa' matseicanooⁿ'na' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'na'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om saa ticala'noⁿ'yo' ljo' ma'moⁿ'na'. Meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ²⁵ Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ²⁶ Saa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tja, ¿aa chii jndaⁿ ñejla'na'yo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ ts'oom niroom na nty'iaaⁿ'aⁿ? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uaa na matseineiⁿ Ty'oots'om nnoom, tso: “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob.” ²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiñê Ty'oots'om cwentaa' l'oo. Jom

cwiluiiñê Ty'oots'om cwenta nn'a'n na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'mo'nna' na 'o mei'nchjoo ticala'no'yo'.

Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na t'ma'nti tseixma'na'
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'a'n na ma'mo'n ljeii na tque'n Moisés tyjee'cañoom na m'a'n nn'a'n sa-duceos'ñee'n. Tyondiiñechee'n cha'tso ñ'oom na tyola'nei'na ndo' tyoquee'n cwenta na jee'n xcwe ñ'oom t'o Jesús ndaana. Tax'ee'n nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaa'n cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna', ¿cwaa'n cwii joona' na t'ma'nti tseixma'na'?

²⁹ T'o Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'ma'nti: “Candyeyo', 'o nn'a'n Israel. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaya, macandā ñenque'n cwiluiiñê na matsa'ntjoom. ³⁰ C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'.” Luaa' ñ'oom na t'ma'nti na matsa'ntjomna'. ³¹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñee'n. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xje'n na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'na'n cwiiche'n ñ'oom na t'ma'nti na matsa'ntjomna' cha'na ñ'oommei'.”

³² Quia jo' t'o tsa'ñee'n na ma'mo'n ljeii na tque'n Moisés, tsoom:

—Maxje'n ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'oots'om. Tjaa'na'n cwiiche'n na matsa'ntjom, macandā jom. ³³ Ndo' na nnc'oom ts'a'n na candya' ts'oom Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndo'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjee'n, ndo' ñequio cha'waa najnei'n, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaa'n'a'n cha'xje'n jnda ntyjii nque'n, cha'tso nmei' l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'a'n nnom Ty'oots'om ñequio mei'nquia nt'omche'n na cwiñequia nn'a'n na cwila't'maa'ndyena jom.

³⁴ Jnda na nty'iaa' Jesús na jndo' ts'om tsa'ñee'n ñ'oom na t'o, tsoom nnom:

—Jnda teindyoo' na ñnequiaandyu' na nntsa'ntjom Ty'oots'om 'u.

Jnda jo' tjaa'na'n ñee'n cwii jnda' ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiiche'n ndii' na tyom'aa'n Jesús naquii' wats'om t'ma'n na tyo'moo'n ndaa' nn'a'n, tsoom:

—Nquiee nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiiñê tsjaa'n David na jndyowicantyjoo'. ³⁶ Saa' manquiiti David cantyja na t'mo'n Espíritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajma' ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maa'ñena' 'u

hasta xje'n na jnda tsa'a nn'a'n na jndoo 'u na c'omna nacje 'na'.”

³⁷ Cwe' jo' mawax'aaya ndaa'yo' ¿chiiu waayuu na cwiluiiñê Cristo tsjaa'n David na jndyowicantyjoo' ee manquiiti David tsoom na juu cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'a'n ñequio na neii'na tyondyena ñ'oom na seineii'n.

Matseitia' Jesús nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'moo'n, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés ee joona jee'n cjaawee' n'omna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa jnda na tei'ncoo ndo' na nnta' nn'a'n lueena na nla't'maa'ndye joona ñequio na jndoo'che'n nn'a'n. ³⁹ Joona jee'n ñe'cwindyuaandyena ntsulā nacañoomtiche'n naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee. ⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naa'n yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, ndo' cha nntseicu'na' na luaa' la'xma'na, jee'n yo cwila'nei'na nnom Ty'oots'om. Jo' t'ma'nti nnt'uiiwee'n'e'n joona.

Tsjo'ñjee na tquiaa yuscu na jñeeⁿñe
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyeeⁿ Jesús ndyeyu na meintyjee' castom na cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' wats'om t'maⁿ. Nty'iaa'cheeⁿ na cwitoom nn'aⁿ s'om ts'om castom ndo' na jndye naⁿtya t'maaⁿ s'om cwitoomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jnda ljoñe. Jeeⁿcheⁿ ndya' jñeeⁿñê. Tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ chjoo s'om wee na meiⁿchjoo tit'maaⁿ. ⁴³ Chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ ts'aⁿ na jnda tue' saa' ndo' jeeⁿ jñeeⁿñê, saa' t'maaⁿti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ. ⁴⁴ Ee cha'tsondye na^m'aⁿ tioomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, saa' jom meiiⁿ na jeeⁿcheⁿ nty'iaa'ñê, tju'ñ'eeⁿ cha'waati na maleiⁿ'oom na nntseijnaaⁿ na nlcwaaⁿ'aⁿ.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xjeⁿ na jaacalui' Jesús na waa wats'om t'maⁿ seineiⁿ cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jeeⁿ tjacanjoom' ts'iaaⁿ na tuii ñ'eⁿ ljo'meiⁿ ndo' jeeⁿ neiⁿncoo' l'aameiⁿ.

² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu' na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa na manty'ia'. Saa' queⁿ cwenta, ljo'meiⁿ xocaljoo'-tyeⁿna' nacjoo nc'iaana'. Maxjeⁿ nntyuii'ñ'eⁿna'.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'eⁿ Jacobo, ñ'eⁿ Juan ñ'eⁿ Andrés ty'entyjaa'na jom cha nnda nla'neiⁿna ñ'eⁿñê na ñenquieena. Ta'x'eena nnoom, jluena:

⁴ —Catsu' ndaayâ, ¿cwaaⁿ nncue'ntyjo na nluii nmeiⁿ? Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ m'moⁿna' na manndyoo' nluii nmeiⁿ?

⁵ Quia jo' to' Jesús tyotseineiⁿ ndaana:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ tinquiunⁿ'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. ⁶ Ee nleitquioo'ndye nn'aⁿ cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena xueya ee nluena na joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ ñe'quio'nn'aⁿna na ljo' n'l'ana.

⁷ 'Nnty'ia'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa' tiñe'quiandyo' na nlacatyundyoyo', ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa' tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ. ⁸ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eeⁿna' nn'aⁿ. Saa' cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿ'na'. Quia nquioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ 'Saa' 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na ñe'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwilui-itquiendye naquii' lan'om ndo' joona nnts'a'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati n'l'a nn'aⁿ na jndei'na' nncwintyje'jna'yo' jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom nc'e na laxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. Ndo' na luaa' nntjom'yo', ñe'quiaana' na 'o nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'naⁿya ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Ee cwii tjoocheⁿ na nntsuu tsjoomnancue ñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue. ¹¹ Ndo' quia na nnt'uena 'o na ñe'quiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' ndaa naⁿman'iaaⁿ. Ee xjeⁿñeeⁿ m'moⁿ Ty'oots'om cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii nlanei'yo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saa' naquii Espíritu Santo nnts'aaⁿ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nndu'yo'. ¹² Maxio ts'aⁿ ñe'quiaa cwenta jom na cueeⁿ'eⁿ. Ndo' majo'ti nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿ ntseinaaⁿ. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyena, nluendyena chiuu nncwje naⁿñeeⁿ.

na cwinda'yo'. ³⁷ Ñ'oom na jndā tsjoo luaa' ndaa'yo', juuna' matsjoo ndaa'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ We xuee cwii tjoō na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ññe'quio'nn'aⁿna Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ² Jla'tiuuna, jluena ndaa ntyjeena:

—Saa ticat'uaaya jom xcwe ncuee, tints'aana' na nla'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio María ncheⁿl nacjoo' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'aⁿ na ñechuu tycu lepra. Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Ñjom ncheⁿl na jndyu nardo na jeeⁿ cachi, ndo' jeeⁿ jndana'. Tyjeeⁿ yuu na ta'tyeⁿ tsioo'ñeeⁿ, chii tu'nquioom ncheⁿlñeeⁿ xqueⁿ Jesús. ⁴ Nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'líoo'ndyena nacjoo' yuscu'ñeeⁿ. Jluena ndaa ntyjeena:

—Jeeⁿ ndya' cwe'chi ncheⁿl 'naaⁿaⁿ na seicatsoom. ⁵ Yati xeⁿ teil'uana' ee nncwinom ndyee siaⁿnto denarios nncwji'na'. S'om'ñeeⁿ nnluii naya ndyeñeeⁿl.

Jnaaⁿl luaa' na tyola'wjeena yuscu'ñeeⁿ.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsaⁿm'aaⁿl. ¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿñê? Ee jeeⁿ tjacañjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'. Saa ndyeñeeⁿl ñequii'cheⁿ na m'aⁿna quii'ntaa'yo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya joona, wanaaⁿ. ⁸ Yuscum'aaⁿl s'aaⁿ cwanti na nndaa nnts'aaⁿ. Jom tu'nquioom ncheⁿl nacjoya cwii tjoōcheⁿ na nnt'iuu nn'aⁿ ja. ⁹ Na mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, meiⁿyuucheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿl naya na s'aa yuscum'aaⁿl cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jndā tuii na luaa', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'aⁿ na canchoo'wendye, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñê ñequio joona na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jndā na jndye naⁿñeeⁿ na ljo' nnts'aaⁿ tquiaana' na jeeⁿ neiⁿna. T'maⁿna na ññe'quiiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyeeⁿ chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canmaⁿ nch'u, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿl xuee pascua, na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ chjoo?

¹³ Ndo' jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsaⁿs'a na maleiñ'oom cwii tsjoo ndaatoo. Catsaantyo'yo' naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Yuu na nncjaaqueⁿeⁿ candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa': “Luaa matso nqueⁿ na matsaⁿntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nntseit'maaⁿndyo xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹⁵ Juu

tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ cwii cuarto t'maⁿ w'aa nandye teicantyjoo'. Maniom canda^a 'naⁿ na macaⁿna' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyo' nantquie na nlcwaa'a ñ'eⁿndyo'.

¹⁶ Ndo' ty'e we naⁿñeeⁿ. Quia na tquiena tsjoom'ñeeⁿ jliuna cha'xjeⁿ na jndaⁿ tsoom nda^ana. Jo' jo' jla'jndaa'ndyena nantquie na nlcwa'na na nla't'maaⁿndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaaⁿya, xjeⁿ na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁸ Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na, tso Jesús nda^ana:

—Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjo^o, cwiindyoy' 'o na macwa' ñ'eⁿndyo^o ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom nda^ana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyo', cwii ts'aⁿ na cwinchjeendyo^o tyoo' ñ'eⁿñe ts'om xio jom ñnequiaaⁿ cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'cheⁿ, ja na cwiluiindyoy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, maxjeⁿ wjaañ'oomna' ja na nnc'io^o cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja, yaticheⁿ xeⁿ t'caluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

²² Yocheⁿ na cwicwa'na, to'ñom Jesús tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^oots'om. Jndaⁿ jo' tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ nda^ana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²³ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jndaⁿ na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^oots'om, quia jo' tquiaaⁿ juuna' nda^ana, cha'tsondyena tana. ²⁴ Ndo' tsoom nda^ana:

—Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na nnquioo na nncwji'n'maaⁿndyo^o jndyendye nn'aⁿ. Ñ'eⁿ juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjo^o na mayuu'cheⁿ tax-oc'uannda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco^o juuna' quia na nnts'aⁿntjom Ty'o^oots'om.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jndaⁿ na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos. ²⁷ Quia jo' tso Jesús nda^ana:

—Tsjom je' cha'tsondyoy' 'o nntjei'ndyo' ñ'eⁿndyo^o. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om matsona': “Nntseicua'a ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ, ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jndaⁿ na mawando'xco^o nncjojndyaaⁿ ts'ondaⁿ Galilea, xeⁿ jndaⁿ nntsaan-tjyo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyo', saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyo'.

³⁰ T'o^o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjo^o njom', tsjom je' cwii tjoocheⁿ na nnda^a we ndii' na matseixuaa caxtijndyo, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jndaⁿ ndyee ndii' jndaⁿ tjei'ndyo' ñ'eⁿndyo^o.

³¹ Saa Pedro yacheⁿ jndeiⁿ ñ'oom t'ooⁿ:

—Meiiⁿ c'io^o ñ'eⁿndyo', saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ.

Ndo' cha'tso ncl'iaaⁿaⁿ majo'ti jluena.

Getsemaní matseineiⁿ Jesús nnom Ty'o^oots'om

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyo Getsemaní. Tsoom nda^ana:

—Cwindyuaandyoy' ñjaaⁿñe yocheⁿ na jo^o luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'o^oots'om.

³³ Jo' chii tjatyeeⁿ, tjañ'oom Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ndo' jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Jeeⁿ matseichjoo'na' ts'ooⁿ hasta jom ndyowe' ts'ooⁿ. Caljoo'ndyo' ljooñe. C'om'c'eendyo', nchii cwindya'yo'.

³⁵ Quia jo' t'at'at'yeeⁿcheⁿ, t'acwanquoom nomtyuaa. Tyocaaⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ wanaaⁿ tintjoom nawil' na meiⁿndoo'na' jom juu xjeⁿñeeⁿ. ³⁶ Tsoom:

—Tsotyaya, 'u cha'tso nnda^a nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwinooⁿya nawil'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ t'icanda^a nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora? ³⁸ Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaaⁿñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om.

⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeiiⁿ na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu tsaⁿtsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwindayo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'naⁿya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

⁴² Quicantya'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na t'acatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿl, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsaañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tquie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñê, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿl tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿaⁿ. Tiom juuna' mosoo' nquii tyeⁿ na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui. ⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Jnda'jom tquio'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii 'io ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' na ñet'mooⁿya ndaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ saa t'icat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catseicanda^añena' ljeii 'naaⁿl Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsaⁿs'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'andyua na tjantyjoⁿ naxeⁿl Jesús. Macanda chu'tyjoonê cwii sábana. Mati jom t'ue naⁿñeeⁿ. ⁵² Saa jom je' jluii'ñê naquii' sábana 'naaⁿaⁿ, 'ñeeⁿ juuna', jlei'noom na ñecasei'ñê.

'Ooqueⁿna Jesús luee naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo' nnom nquii tyeⁿ na cwiluiitquieñe ndaa ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ. Macanda tuee'tyeeⁿ tach'eeⁿl waa' tyeⁿ na cwiluiitquieñe. Jo' jo' t'acjom nacañoom nn'aⁿ na cwindye'ntjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñê 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsondye naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nnda^a nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ. Saa tileicaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa tiñecwii ñ'oom tqiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda jo' tei'canyja nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tqia cwiicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluena:

⁵⁸ —Jâ jndyaayâ na tso tsaⁿm'aaⁿ na jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿwaa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwiicheⁿ na nchii nn'aⁿ nl'a.

⁵⁹ Saa meiiⁿ jluena ñ'oomwaa', maxjeⁿ ticatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaaⁿna, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiiⁿcwii ñ'oom tic'o'? ¿Chiuu waayuu canyja 'naaⁿ ñ'oom na cwituee'na nacjo'?

⁶¹ Saa Jesús ñemaaⁿcheeⁿ m'aaⁿ. Meiiⁿcwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñennaⁿaⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyô?

⁶² T'o Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncwa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya na jom matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda na ndyocuaya, na nnaaⁿ cañoom'luee ñequio nchquii.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê tsca'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimacaⁿtina' 'ñeeⁿ ññequiotjei'yuu'ndyeti jnaaⁿaⁿ? ⁶⁴ 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om. ¿Chiuu cwilatuu'yo' ñ'eⁿñê?

Ndo' cha'tsondyena ñ'cwii jla'jomndyena na waa jnaaⁿaⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajnaⁿ jom. Jla'cata'na nnoom, tyotmeiiⁿna nda' jom, jluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tqiaa 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwentaa wats'om tyoñe'quiana nda' watmeiiⁿ nnoom.

Macwji'ñe Pedro canyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿ Pedro jo nacje, tach'eⁿ w'aa'ñeeⁿ, tjantyyaa' cwii yuscu jom na mand'i'ntjom nnom tyee na cwiluiitquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeiiⁿ Pedro na matseiwiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ. Meiiⁿchjoo ticaljeiyya ñ'oom na matsuu' luaa'.

Jnda jo' teiñooⁿ nacañoom nn'aⁿ, tjaaⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xjeⁿñeeⁿ mana seixuaa caxtijndyo. ⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mand'i'ntjom, cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaa'nnaaⁿaⁿ Pedro. Toon'oⁿ na tsonnaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ cwiindyee joona jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' tiyocheⁿ majluennda' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' cwii joona. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'neiⁿ cha'na cwila'neiⁿ joona.

⁷¹ Quia jo' tooⁿoⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oots'om na mayom'm. Tsoom:

—Meiiⁿchjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saa 'u je' jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' canyja 'naⁿya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'oom ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿna Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'ō Pilato. ² Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tqiana. ⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom xoc'ō'? Queⁿl cwenta na jndye jnaⁿl cwiluena nacjo'.

⁵ Saa tjaa na t'oti Jesús hasta tqiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿl ts'om Pilato.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicandyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ praso. Joonaa jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿl nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyotaⁿna na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañê cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyō juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luaa' tsoom ee jnda sei'nqooⁿl'ōⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye taa' n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿl'ñeeⁿ l'ōⁿ. ¹¹ Ndo' joonaa tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañê Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaa nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiñe rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saa joonaa ñe'quii'cheⁿ najndeii tyola'xuaana, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñê, jo' na seicandyaañê Barrabás. Ndo' sa'ntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tjan'tsei'. Jnda jo' tqiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobiernom. Jo' jo' tjomndye cha'tso ncl'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyjoondyena l'ōo niom, l'ana cwii tsei, tiomna juuna' xqueeⁿ. ¹⁸ Jnda jo' to'na, ndoo' na cwila't'-maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindy' rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿna ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿl jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jnda jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom, quia jo' tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweennda'na jom liaⁿaⁿ. Jnda jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwioocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jnaⁿ jnda. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndeina' cjaañ'oom ts'oom na ñnoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'mo'na' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ²³ Ndo' tquiiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saa jom tîco'ñoom juuna'. ²⁴ Jnda chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'oona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ liaⁿaⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿaⁿ.

²⁵ Jnda tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ²⁶ Ndo' jnaaⁿaⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we naⁿcanty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na ljo', seicandaⁿ'ñena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿna jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena: —'U je', na nntseityui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ ndo' ñendyee xuee nntseiw'eⁿnda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaa'.

³¹ Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿna jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñe tsaⁿm'aaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tileicandaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom' ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿna jom.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jnda tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiⁿ matsona': Ty'o^oots'omya, Ty'o^oots'omya, ¿chiuu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' ndyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿ'ñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom' ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jnda na seixuaa Jesús jndei mana tueeⁿeⁿ. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuui na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuui. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwiicheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿ tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaⁿ Galilea. Tyondye'ntjomna nnoom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquiowana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

'Oocat'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿ'ñeeⁿ xuee na cwila'jndaⁿndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlcaⁿ'na' joona ee jnda jnaⁿ'na' xuee na nnta'jndyena. ⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿ naⁿman'i-aaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaa'nnoom na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. Ndo' ncle na jnda jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maaⁿ'ñê ts'oom tjacaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿ'na' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueeⁿ'ñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsaⁿ'ñeeⁿ aa maxjeⁿ jnda tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tqiiaaⁿ ñ'oom'm na

cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjatseijnda José cwii sávana ya, jnda jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿ Jesús, seityjooñê liaa'ñeenⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jnda chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjo' ñequio cwii tsjo' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñe Jesús.

16

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda na tjacue ñe'quoom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quoom', ty'ena yuu waa tsei'tsuua' Jesús. ³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaa ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ ya nnteijndei jaa na nnquindyō tsjo' 'ndyoo tsei'tsuua'?

⁴ Saa quia na jnda tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jnda teindyō tsjo'. Ndo' juuna jeeⁿ t'maⁿna'. ⁵ Ndo' jnda na ty'equie'na quii' tsei'tsuua'ñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsaⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii liaatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' niroom tyuena. ⁶ Tso tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Tintyue'yo'. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Canty'ia'yo' yuu na tqeⁿna jom. ⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandi'yo' jona na nncjaajñeeⁿ Galilea, jndanquia nnc'oontyjoⁿa. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xeⁿ jnda tsoom ndaa'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuua. Jndei ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiuna na tanchii jona. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿna' jona, meiⁿ ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Teitquoo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Mañejuuti cwitsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jnda tando'xco Jesús, najndyee teitquoo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿeⁿ ntquiee' jndyetia naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' María'ñeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjoo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saa quia jndyena na Jesús jnda mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jnda nty'iaa'nnom jom, maxjeⁿ ticala'yu'na.

Teitquoo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Lc. 24:13-35)

¹² Jndanquia teitquoo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jnda, s'aana' na cwicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saa meiiⁿ ñ'omndyuee jona, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jnda jo' teitquoo'ñê ndaa canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê yocheⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿaⁿ jona na quie' n'omna. Ee ticala'yu'na na jnda wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jnda nty'iaandaa jom. ¹⁵ Xjeⁿñeeⁿ tsoom ndaana:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaa cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maañe Ty'oōts'om jona. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseiyu' ndo' nleits'oomñe, nluin'naaⁿñe. Saa juu ts'aⁿ na ticatseiyu', maxjeⁿ nnt'uiitye'na' juu cantyja jnaaⁿ. ¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'naⁿ ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jnda teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya yuu na matseit'-maaⁿñena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ joona. Tquiaaⁿ na tyocandaa tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiiana. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeiⁿ ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Majndye nn'aⁿ jnda jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jnda tuii quii'ntaaⁿyâ. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñooⁿyâ na tquia nn'aⁿ na nty'iaandaa chiuu waa na tuii xjeⁿ na jnaⁿcheⁿna'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyö ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ, ⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiñe Juan

⁵ Ncuee quia tyom'aaⁿ Herodes tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón. ⁶ Wendye jona, tyol'ana na maty'iomyaⁿ jo nnom Ty'ooⁿts'om. Meincwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'ooⁿts'om t'cwi'nom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saa tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet t'c'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'ooⁿts'om naquii' wats'om t'maⁿ, ⁹ cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'ona x'iaa, 'ñeeⁿ nleijoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'ooⁿts'om. Zacarías teijoom'm na nncjaaqueⁿeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿeⁿ ndo' tooⁿoⁿ na matseicoom suu. ¹⁰ Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'ooⁿts'om. ¹¹ Xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'ooⁿts'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seiñ'eeⁿna' Zacarías quia na nty'iaaⁿaⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uena' jom. ¹³ Saa tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majnda jndii Ty'ooⁿts'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ juu ññequiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaawee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiⁿna na nluiñê. ¹⁵ Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'ooⁿts'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ. ¹⁶ Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'ooⁿts'om cwentana. ¹⁷ Jom nndyojñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjocheⁿ na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndeii na ñejndi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ na caljoya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nnquioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwila' yuu na maty'iomyaⁿ. Luaa' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'ooⁿts'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luaa' nluii? Ee ja luaa jnda tquiendyö ndo' mati scuya jnda tquieñê.

¹⁹ T'ö ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjonyⁿ nnom Ty'ooⁿts'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwentaa, je' nnta' na matsei'neiⁿ jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. ²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'noⁿna na waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oo l'ooⁿ ndaana. Ee jnda ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jnda jndaa' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ²⁴ Jndanquia teitquioo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ

w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luaa naya mach'ee Ta Ty'oots'om ñ'e'ndyō. Seijndaa'ñê na cantycwii na cwicalui'jnaa'ndyō jo ndaa nn'a'n na tjaa'na'n jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jnda yom na teitquioo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnda' Ty'oots'om jom cwiiche'n tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea ²⁷ na m'aa'n cwii yuscundyua na jndyu María, tsa'ñee'n mawaa ñomcaa'n'a'n ñequio cwii tsa'n's'a na jndyu José tsjaa'n David. ²⁸ Jnda tjaquiee' ángel yuu na m'aa'n, tso nnoom:

—Xma'ndyu', 'u na t'ma'ti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aa'ñê ñ'e'ndyu'. Quii'ntaa'n cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naa'ñetyee'n.

²⁹ Ndo' María quia na jñee'n ñ'oommei'n', jee'n seiñ'ee'ñena' jom ndo' jee'n tyom'aa'n' ts'oom ljo' ma'mo'n ñ'oommei'n'. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue'. Ee 'u t'ma'n naya jnda teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om.

³¹ Luaa nluii, ndeiindyua' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluiit'ma'ñê. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aa'n nandyetiche'n. Ndo' ññequiaa'n na nluiiñe rey cha'xje'n ñeseixma'n David na tyotsa'ntjom.

³³ Maxje'n nljotye'n na nntsa'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsa'ntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luaa'? Ee tyoom'aa'ya ñ'e'n tsa'n's'a.

³⁵ Quia jo' t'ō ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aa'n cwii ts'iaa'n t'ma'n ñ'e'ndyu'. Ndo' juu na jndei na matseixma'n nquii Ty'oots'om na m'aa'n nandyetiche'n, nnc'oomna' ñ'e'ndyu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' que'n' cwenta, mati nomnn'a'n' Elisabet meii'n na jnda tquieñê majndeiñê cwii tyochjoo. Je' chi' na jnda yom na jndeiñê. Ndo' jom ts'a'n na cwilue nn'a'n na tileic'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'na'n cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'oots'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'a'n mand'i'ntjomtye'n nnom Ta Ty'oots'om. Cats'aana' ñ'e'ndyō cha'xje'n ñ'oom na jnda tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aa'n.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jnda jo' seijndaa'ñe María, seityuaa'n'a'n tjaa'n. Tjaa'n cwii tsjoom naquii' ntsjo ts'ondaa Judá. ⁴⁰ Tue'n'e'n waa' Zacarías. Tjaque'n'e'n ndo' tquiaa'n na xma'ñe Elisabet.

⁴¹ Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xma'ñê, quia jo' seijndei yu'ndaa ts'om tsia'n'a'n. Ndo' xje'ñee'n tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴² Ndo' jndei seinei'n, tsoom:

—Quii'ntaa'n cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naa'ñeti Ty'oots'om. Ndo' matio'naa'ñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'. ⁴³ Saa ja, ¿ñee'n cwiluiindyō na jnda'jom nncu' na cwiluiindyu' tsondyee quii Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsu' na xma'ndyō, quia jo' mantyjache'n seijndei yu'ndaa ts'om tsiaya na neii'e'n. ⁴⁵ Matio'naa'ñe Ty'oots'om 'u. Ee matsei'yu' na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seicañee'n 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'ōō'n matseit'maa'ndyō Ta Ty'oots'om,

⁴⁷ ndo' neii' ts'ōō'ya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maa'ñê ja.

⁴⁸ Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'e'ndyō, meii' ts'a'n na cwe' cwantindyō ja na mand'i'ntjō'tya'n nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'a'n tsjaa'n na wjaawicantyjoo' nluena na matio'naa'ñê ja.

⁴⁹ Ee nque'n na cha'tso najndei matseixmaa'n, t'ma'n naya jnda s'aa'n ñ'e'ndyō.

Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿeⁿ.

⁵⁰ Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantyjo' na cwila't'maaⁿndye jom.

⁵¹ Ee cantyja na s'aaⁿ, t'moⁿna' chiuu waa najndeii na matseixmaaⁿ.

S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cheⁿnquiee cantyja na cwila'tiuu.

⁵² Tyotseit'maaⁿñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyo ndo' tjeiⁿeⁿ nn'aⁿ na waa najnda na m'aⁿ n'iaaⁿ.

⁵³ Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjo^ondye jom.

Saa nn'aⁿ na nquiu na tjaa ljo' cotseitjo^ona' joo, tîcateijneiⁿ naⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom, cha ca'moⁿna' na mañjom ts'oom na nntseicandaⁿñê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.

⁵⁵ Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuiindye tsjaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁶ Ndo' ljo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda chii tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

Cantyja na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii tyochjoo. ⁵⁸ Ndo' nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' jndyena na jeeⁿ wi' ts'om Ty'o^ots'om jom. Jo' chii t'omna na neiiⁿna ñ'eⁿñê. ⁵⁹ Xuee na jnda ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candaⁿndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyeeⁿ, Zacarías. ⁶⁰ Saa t'o^o tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan njñoom.

⁶¹ Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'naⁿ cwii nn'aⁿyo' na luaa' jndyu.

⁶² Quia jo' s'o^o lueena nnom tsotyeyu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndyu jnaaⁿ. ⁶³ Ndo' jom tcaaⁿ cwii tsom ndaana. Seiljeiⁿ nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aaⁿ." Ndo' cha'tsondyena tjawee' n'omna. ⁶⁴ Mañjuu xjeⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ Zacarías, seit'maaⁿñê Ty'o^ots'om. ⁶⁵ Jeeⁿ ndyaa' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' ñ'eⁿndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjo ts'onda Judea cantyja na nmeiⁿ tui. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. Jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna, tyota'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiñe yu'ndaam'aaⁿ?

Ee jla'noⁿna na Ty'o^ots'om m'aaⁿ ts'o^o nacjoo' yu'ndaa'ñeeⁿ.

Matseit'maaⁿñe Zacarías Ty'o^ots'om

⁶⁷ Ndo' Zacarías, tsotyeyu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na tquiaa Ty'o^ots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

⁶⁸ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'o^ots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, ee jnda jndyoteijneiⁿ jaa nn'aaⁿaⁿ ndo' tioml'uaaⁿ jnaaⁿya.

⁶⁹ Quii'ntaaⁿ jaa jnda tqueeⁿ nquii na tjacantyja cwiluiit'mañe na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

Cwiluiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo' na ñejndi'ntjom nnoom.

⁷⁰ Teiyo tsoom na luaa' nnts'aaⁿ ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaaⁿaⁿ na lju' n'om.

⁷¹ Na nncwjii'ñê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa, ndo' ñequio luee nn'aⁿ na ticuee' n'om jaa.

⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñeeⁿ na seijndaa'ñetyeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

⁷³ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na nnts'aaⁿ nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyoticheⁿ.

⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa cha nndya'ntjo^oya nnoom ñequio na ti'maaⁿ n'o^oya.

⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aaⁿtyaaya, nnc'o^oya naquii' na jnda tqueⁿljoom'm jaa.

Nndya'ntjo^oya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluindyu' profeta cwentaa' nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na matseijndaa'ñe nato,

cha mam'a^{nc}'eendye nn'aⁿ quia nncuee'cañoom.

⁷⁷ 'U ñnequiaa' na nla'noⁿⁱ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿ'aⁿ na macwilui'n'maaⁿndyena nc'e na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna.

⁷⁸ Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oots'om jaa, juu na nnaⁿ nandyeticheⁿ, njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaaya.

⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ' najooⁿñe na manchjena' joo na wi' na cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om.

⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsaⁿ's'a jom, tyom'aaⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom hasta xjeⁿ na seica'moⁿñê ndaa nn'aⁿ Israel.

2

Cantyja na tuiñe Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tqueⁿ Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee cha'tso nn'aⁿ na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom. ² Luaa' najndyee na teiljeii ncuee nn'aⁿ. Maquialjo' tyom'aaⁿ Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncueena. ⁴ Jo' jnaⁿ José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaaⁿ ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiñê tsjaaⁿ David. ⁵ Tjaaⁿ ñequio María, tsaⁿ na waa ñomca ñ'eⁿñê na nleiljeii ncueena. Ndo' juu majndeiñe, jnda teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' yocheⁿ na m'aⁿna Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueeⁿ juu ts'om 'naⁿ na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jnda, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om jo ndaana, ndo' juu nacaxuee na matseixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'-catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaana:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na ndaa nnta'jnaⁿ'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeeⁿ na chu'tyjooñê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿl' ángeles ñequio ángel'ñeeⁿ. Cwilcwii'na Ty'oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿ'ñena' nquii Ta Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿl' jluena ndaa nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tui na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'oots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuaa'na, ty'ena. Quia na tqiiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naaⁿ' yu'ndaa'ñeeⁿ. ¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om. ¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tui. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ,

tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xjeⁿ na tso ángel ndaana.

Ty'equena na yu'ndaa Jesús l'o Ty'o^ots'om

²¹ Jnda jnda' ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'canda^andyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tqueⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjo^ocheⁿ na ndeiiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjo xjeⁿ na nntjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'o Ta Ty'o^ots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naaⁿaⁿ: “Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñejndyee, queⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'o^ots'om.” ²⁴ Jo' chii ty'ena na ññe'quiana quioo' cwentaa' Ty'o^ots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ññequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndy Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cwitjo^ocheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqueⁿ Ta Ty'o^ots'om na ndyoo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'o^ots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' no^oⁿ, jnda seicanda^añena'.

Je' ja na cwiluiindy^o moso 'naⁿ, quiaa' na nnc'i^ot^o na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'ianooⁿ nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jnda tqueⁿ jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondyee Jesús:

—Queⁿ cwenta, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'o^ots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsu-undyena nc'e na ticala'yuna ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maaⁿndyena nc'e na nla'yuna ñ'eⁿñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na call'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿna' ñ'omtiuu 'naaⁿna. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndy Ana, jom cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om. Tsaⁿñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿaⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jnda chii ljoñê na tue' saaⁿaⁿ. Ndo' jnda tquieñê, jnda ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticalueeⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'o^ots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwejn^oñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ³⁸ Majuu xjeⁿñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na ndyaandye na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda jla'canda^andyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'o^ots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea. ⁴⁰ Tjawijndeiⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' canda^a'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaā' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eⁿñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costumbre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meiiⁿchaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿna ñequio nn'aⁿ na tal'naaⁿna. ⁴⁵ Saa na ticaliuuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ na ñ'eeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nooⁿoⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcweeⁿeⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' jooⁿ. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—'U jndaaya, ¿chiiu na luua' sa'? Ja ñ'eⁿ tsoⁿtye' ñequio na chjoo' n'ooⁿyaⁿ cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ooⁿya naquii' waa' Tsotyâ?

⁵⁰ Saa ticala'noⁿna ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿeⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aaⁿñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuui. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeityeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisanas tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, jooⁿ ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñeeⁿ tquiaa Ty'oots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na nndyoo' jnda Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jooⁿ, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuui na luua' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ:

M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ'

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondyee nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê jooⁿ. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ¿'ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na nndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham.” Nndye'yo' nntsjoo, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ ndaa nntseicwaqueⁿ Ty'oots'om na nluindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O

matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tã cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tã na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

¹¹ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

¹² Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tquiona nam'aaⁿ na nleits'oom-ndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

¹³ T'ooⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwtjei'yo' ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomte na matsona' na nntioomna.

¹⁴ Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jã je', ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

T'ooⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaⁿ nntjei'yo' s'om 'naaⁿna. Caljaya n'om'yo' cwanti na cwtantjom'yo'.

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿna' na jom cwiluiñê Cristo? ¹⁶ Jo' chii t'ooⁿ ndaa cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'ooⁿndyo' 'o ñequio ndaatoo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿna' 'o cantyja jnaⁿ'yo'. Nqueⁿ t'maⁿti cwiluiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿ'a lcoom'm. ¹⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo'. Ee 'o la'xmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona' ts'om tsa'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' nñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmeiⁿ ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya. ¹⁹ Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsã'ntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantyja na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. ²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—'U cwiluiindyuu' Jndaaya na candya' ts'ooⁿya. Jeeⁿ neiⁿya 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyjoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na tooⁿ'ooⁿ ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Elí, ²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, ²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, ²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, ²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, ²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam,

Elmodam jnda Er, ²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, ³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, ³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, ³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, ³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, ³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, ³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, ³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, ³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán, ³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oots'om.

4

*Ñe'que*ⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' meiⁿchjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoon'm. ³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoon:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa catsaⁿntjom' tsjo'waa' na catseicwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandy. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoon cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoon:

—L'o' 'u nntioo cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿndyena. Ee l'ooⁿya jnda ljona' ndo' 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'ooⁿ nñequiaya jona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso jona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo' 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Macanda nquii Ta Ty'oots'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macanda nnom jom nndi'ntjom'.”

⁹ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqeⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoon:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'oots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saa t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

¹³ Quia jndaⁿ cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, 'ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa ndaa nnts'aaⁿ.

Mat'o Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaⁿñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuua'ñeeⁿ.

¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantjyaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿl'ooⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espiritu cwentaa' Ta Ty'oots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyoo.

Ee nqueⁿ jnda tqueⁿñooⁿ ja na ñeiquiaya ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ na nty'iaa'ndye.

Ndo' jnda jñoom ja na jndyoo na catseinjooⁿa nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyoo joona jnaaⁿna na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyoo nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqueⁿ Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

²⁰ Jnda jo' seilcwiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿeⁿ juuna' nnom ts'aⁿ na mandi'ntjom. Jnda chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' ttooⁿl'ooⁿ tyotseineiⁿ ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaa'ñena' ljeiiwaa' yocheⁿ na cwindye'yo' na matsei'naⁿya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿl'.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' nndu'yo' nooⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': “U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'maⁿndyu' cheⁿnncu'.” Ndo' cwaaⁿti nndu'yo' nooⁿ: “Ts'iaaⁿ na cwindyaayâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'.”

²⁴ Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye yolcu na jnda ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tícua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saa nchii na m'aaⁿ cwii joo naⁿlcu'ñeeⁿ jñom Ty'oots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saa meiⁿcwiindyee naⁿñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macandá quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saa quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñê quii'ntaaⁿna, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

Tsaⁿs'a na tseixmaⁿ naⁿjndii naquii' ts'om
(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ, ee tyo'moⁿna' na waa najndeii na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Jndeii seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyeta'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' já 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô já? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' já? Mawajnaⁿa 'ñeeⁿ cwiluiindyu'. 'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

Ndo' jndā na seiquioo jndyeta juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyeta ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om. Ndo' meiⁿcwii nata' tical'ana ñ'eⁿñe. ³⁶Jeeⁿ tyue cha'tsondye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaa nciaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeii na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndyeta, meiiⁿ naⁿjndii, cwicalui'.

³⁷Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸Quia jo' teicantyyaaⁿ, jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿeⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ niroom matseicona' staxeeⁿeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹Jo' chii tjantyyaaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ, saⁿntjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Quia na jndā tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quiom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aaⁿna na jndye nnom ntycu cwitjoom, tqiuchona joo na m'aaⁿ Jesús. Tioom l'ooⁿ nacjoo ticwii cwii joo naⁿñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹Mati jndyendye nn'aⁿ saⁿntjoom na calui' jndyeta naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyeta'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindy' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saa jom seitiaaⁿaⁿ jndyeta, tinquiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴²Quia jndā teincoo jlueeⁿeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jndaa. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³Saa tsoom ndaana:

—Mati macaⁿna' na ñequeiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndy Genesaret. Jeeⁿ tyonch-jena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nndaⁿ ndyena ñ'oom' Ty'oots'om.

²Nty'iaaⁿaⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jndā jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlqui' 'naaⁿna. ³Quia jo' tjacuooⁿ ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa. ⁴Quia na jndā jndā seineiiⁿ, tsoom nnom Simón:

—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaaya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'naⁿyo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵T'ō Simón nnoom:

—Ta, meiiⁿchaa' tsjom ñel'aayâ ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa t'icatjeii'â. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶Jndā na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷Jo' chii s'oo lueena ndaa nt'omcheⁿ nciaana na ñjomndye cwiicheⁿ w'aandaa na quiotei'jndeii naⁿñeeⁿ joona. Tquio naⁿñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'. ⁸Quia jndā nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na ñ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'aⁿjnaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamanaⁿtona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jnda' na tqiiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsaⁿ's'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u nnda^a nntsein'maⁿ! ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ!

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁴ Jnda' chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuii. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda' n'maⁿ cha'xjeⁿ na saⁿ'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlui'yuu'na' ndaa' nn'aⁿ na jnda' n'maⁿ!

¹⁵ Saa tjanty'eeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na nndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñooⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaa' nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿ'ñeeⁿ jnaⁿna cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ¹⁸ Mañejuu xjeⁿ'ñeeⁿ tqie'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda' teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa t'caliuna chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjooⁿ nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuy'ya n'om naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—!U re, matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaⁿ! na matseixmaⁿ!

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿ'm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'oots'om?”

²² Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuu 'naaⁿna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiuy' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaan ñ'oom na tijndei'tina' na catsjooⁿya? ¿Aa na nntsjoⁿ: “Matseit'maⁿ ts'ooⁿya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjoⁿ: “Quicantya', cja'ca'”? ²⁴ Saa cha caliu'yo' na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndeiⁿ na matseixmaⁿya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—!U re, matsjooⁿya njom', quicantya', catseilcwiindy' tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantya tsaⁿ'ñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiiñê tsuee 'naaⁿ'aⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿ'aⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿ'ñê Ty'oots'om. ²⁶ Ndo' tyueneiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Jluena ñequio na tyueneiⁿna:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na meiⁿjom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jnda tuii na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿco'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aa yuu na cwí'oocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²⁸ Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, chii tjatseijomñê ñ'eⁿ Jesús.

²⁹ Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿaⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿaⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³⁰ Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'oots'om?

³¹ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjoondyena jom.

³² Ja nchii jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantya na maty'iomyana'. Ja jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

Cantya 'naaⁿ na nntseicwejndo'ñe ts'aⁿ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Saa joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'ooⁿ ndaana:

—¿Aa ndya' ndu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiola'jomndyena na macoco ts'aⁿ na cala'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ nquii tsaⁿs'a na macoco quii'ntaaⁿna? ³⁵ Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, ncuee'ñeeⁿ nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineiiⁿ ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantya 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Tjaa'naⁿ ñeeⁿ nntyjee cwii taⁿ liaa', liaa xco na nntseiyo liaa ntsaa ñ'eⁿ juuna'. Ee xeⁿ luaa' nnts'aa ts'aⁿ, nntsei'naaⁿaⁿ liaaⁿaⁿ liaa xco'ñeeⁿ ndo' nchii macandá jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñeeⁿ. ³⁷ Meiⁿ tjaa' ñeeⁿ juu nntiom winom xco n'om ntjaⁿ teindyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ, nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntjaⁿñeeⁿ. ³⁸ Jo' chii macaⁿna' na nnc'oocue winom xco n'om ntjaⁿ xco cha meiⁿ ntjaⁿ xco'ñeeⁿ ticwi'ndaa'na' ndo' meiⁿ winom. ³⁹ Ee ts'aⁿ na ma'uu winom tquie, meiⁿchjoo tica'naⁿ ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'naⁿti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ. Ty'uee'ndyena joona' n'om lueena jndaⁿ chii tquiina. ² Quia jo' nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

³ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñe'jnoom'm, ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê? ⁴ Tjaqueⁿen wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaaⁿ ntyoo' na jnda tqueⁿ nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ macandá ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na joona'. Saa tcwa' David joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ.

⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na jndō na nntsjoō ljo' cal'a nn'aⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda tgateii ts'ō
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'moōⁿ ndaa nn'aⁿ. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda tgateii ts'ō ntyjaya. ⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwit'moōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta xeⁿ na nntsein'maⁿ Jesús ts'aⁿwii' xuee na cwita'jndyeeena, cha quia jo' nndaā ñe'quiana jnaaⁿaⁿ. ⁸ Saa mantyjeeⁿ chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na jnda tgateii ts'ō:

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

Ndo' teicantyja tsaⁿñeeⁿ, teintyjeeⁿeⁿ xcwe. ⁹ Jnda jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaaⁿ na cateijndei ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ na wi' matjom oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿaⁿ cha ticue' oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

¹⁰ Jnda chii nty'iaaⁿaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'ō'.

S'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo' ndo' tco'ya'ñ'eⁿna' ts'ōōⁿ. ¹¹ Jnaaⁿ jo' jeeⁿ jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'maⁿna ñ'eⁿ ncl'iaana ljo' nndaā nl'ana jom.

Macwji'ñe Jesús canchoo'we ts'aⁿ cwentaaⁿaⁿ
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuee'ñeeⁿ tjawa Jesús cwii ta naquii' jndaā na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Ndo' meiiⁿnchaa' tsjom tyotseineiⁿ nnom. ¹³ Quia na jnda teixuee, tcwaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Quii'ntaaⁿna tjeii'ñê canchoo'wendye nn'aⁿ na seicajñoom joona apóstoles, nn'aⁿ na majñom Ty'oots'om ts'iaaⁿ 'naaⁿl. ¹⁴ Nmeiiⁿ ncueena: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ, Andrés, ñ'eⁿ Jacobo ñequio Juan, ñ'eⁿ Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'eⁿ Mateo ñequio Tomás, ñ'eⁿ Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'eⁿ Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'eⁿ Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Ma'moⁿ Jesús ñ'oom ndaa jndye nn'aⁿ
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'emeintyjee'na cwii su. Jo' jo' jnda tqwie'cañom nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ñequio jndyendye nn'aⁿ na jnaⁿ cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na ndyoo' tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Naⁿñeeⁿ tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaaⁿ, ndo' na nntsein'maaⁿ joona ntycu na cwitjoomna. ¹⁸ Mati sein'maaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ cwajndii tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyoll'uee'ndyena chiuu ya cha nndaā ñe'quio'na jom, ee waa najneiⁿ na nn'maⁿ ts'aⁿ xeⁿ nndaā ñe'quiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maaⁿna.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na neiⁿ'yo', ee cwilaxmaⁿ'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee quia ñe'quiaa Ty'oots'om cha'cwijom na jnda tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee macwji' Ty'oots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaaⁿna 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²³ Manmeiiⁿ tyota'wi' weloo naⁿñeeⁿ profetas

na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' nawi'meiⁿ!. Ee t'maⁿ naya 'naⁿ'yo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ 'Saa nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyo' na quit'maⁿ n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyati je' na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na jeeⁿ l'ue m'aⁿ'yo'.

²⁵ 'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo_o xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na jeeⁿ neiⁿ'yo' je'. Ee nncue'ntyjo_o xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo naⁿñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ joo profetas na cwe' tyonquio'nn'aⁿ joona.

C'oqⁿya na wi' n'oqⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjoo_oya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaya: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om' 'o. ²⁸ Cataⁿ'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ na cwituee' ñ'oom wi' nacjo'yo'. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jnaaⁿ'na 'o. ²⁹ Ñeeⁿ na mmeiⁿ'nda' ntsmaⁿ!, mati cwiicheⁿ ntyja quiaa' na mmeiⁿ'nda'. Ndo' 'ñeeⁿ na nncwji' liaatco 'naⁿ!, mati quiaa' coto^m na nncjaañ'oom. ³⁰ Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macaⁿ cwii 'naⁿ njom', quiaa'. Ndo' xeⁿ tjañ'oom ts'aⁿ 'naⁿ ndo' tiñe'catseilcweeⁿ'eⁿ juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xjeⁿ na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo', majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona.

³² 'Xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'aⁿ na mati wi' n'om' 'o, quia jo' ¿yuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndyena Ty'oqots'om m'aⁿ'na na wi' n'omna ncl'iaana na wi' n'om' joona. ³³ Xeⁿ cwil'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' cwe' tomti ñ'eⁿ nn'aⁿ na mati cwil'a na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyo', ¿yuu waa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xeⁿ cwitei'jnde'yo' 'naⁿ nn'aⁿ na nqui'yo' na mati joo nntei'jndeiⁿ 'o, quia jo' ¿yuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ cwitei'jndeiina 'naⁿ ndaa_o ncl'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ. Catei'jnde'yo' 'naⁿ na cwilei'ñ'om'yo' nn'aⁿ, meiiⁿ ticantyjaa' n'om'yo' na nla'l'cwe'na. Quia jo' t'maⁿ naya nnda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxmaⁿ'yo' ntseinda Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyeticeⁿ. Ee mati jom m'aaⁿ na wi' ts'oom meiiⁿ nn'aⁿ na l'q meiiⁿ mach'eeⁿ ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'aⁿ na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'aⁿ cha'xjeⁿ nqui Tsoty'e'yo' m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ.

Tintu'xqaⁿya nn'aⁿ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xeⁿ'yo' nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o, cha meiⁿ tincu'xeⁿ Ty'oqots'om 'o. Tintio'yo' nn'aⁿ l'q nawi' cha tintioom 'o l'q nawi'. Cala't'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ cha mati nntseit'maⁿ ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndeiina' nn'aⁿ, quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nnteijn-deiina' 'o. Ee Ty'oqots'om ñequeiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii na canda_o tu'xeⁿ'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'naⁿ na teincwii'na', tyeⁿ ty'ecuena' hasta too' wantyjo. Ee cantyati xjeⁿ na cwiñe'quia'yo' ndaa_o nn'aⁿ, majo'ti nntseilcwe' Ty'oqots'om na cwii nnjoom ndaa_o'yo'.

³⁹ Mati seineiⁿ Jesús ndaana cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa_o nncjaañ'oom tsaⁿnchjaaⁿ cwiicheⁿ tyjenchjaaⁿ'aⁿ? ¿Aa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'aⁿ na matsei'naaⁿ cwiluiit'maⁿñe-tyeeⁿ, nchiiti ts'aⁿ na ma'moⁿ nnoom. Saa quia na jnda sei'naaⁿñ'eeⁿ cha'tso na t'moⁿ tsaⁿñeeⁿ nnoom, quialjo'cheⁿ nntseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na t'moⁿ nnoom.

⁴¹ ¿Chiuu na jeeⁿ ndo' jnda na njom ts'omnom x'ia', saa tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'? ⁴² ¿Chiuu na jeeⁿ ñe'catseijndaa'ndyu' jnaaⁿ x'ia'?

¿Aa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'a^{na}, quiaa' na nncwjiia' ntquiioo' jnda na njom ts'omnjom'”, saa manncu' tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'aⁿ na mache' na matseicanda^andyu' cha canty'iaa nn'aⁿ, najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquiioo' jnda ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' ta na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meiⁿ xocats'aana' ta na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, taa'na' ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'aⁿ ta higo ts'oom nioom. Meiⁿ tijoom nntseicjoo ts'aⁿ tauva cwii ts'oo nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'aⁿ cha'na n'oom ntjom. Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe, mach'eeⁿ yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ na ya na matseitoom. Saa ts'aⁿ na wi'ñe, mach'eeⁿ yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ nawil' na matseitoom. Ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na matseitiuu naquii' ts'om, maxjeⁿ jo' matseineiⁿ.

We nnom tsiaⁿtsjo'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿyo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiⁿ, ndo' matseicanda' joona', m'mooⁿya ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo' cha jndei w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndei tyocjaacameiⁿñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saa t'icats'eina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. ⁴⁹ Saa juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda' joona', tsaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jnaⁿtona' nomtyuaa. Tjaa'na' niaⁿljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndei tyocjaacameiⁿñena' w'aa'ñeeⁿ, mantya tmeiⁿna' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantyja 'naaⁿna'.

7

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano
(Mt. 8:5-13)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsa'ntjom cwii siaⁿnto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

⁴ Jnda tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'aⁿ na jñom já, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catseiñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyâ.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ nañeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' waⁿaⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u. ⁷ Meiⁿ cwe' na ndyocatjomñê 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿaⁿ. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cja'”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwicheⁿ: “Candyo' luaa’”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa’”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyo'yo' nntsjo, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuii na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyona 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macanda ñenquii tuiiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquiom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjoo njom': Quicantyja'.

¹⁵ Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', toqⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oⁿots'om, tyoluena:

—Jnda teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'oⁿots'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindy^o cwentaaⁿaⁿ.

¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiiñe nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'loomñe nn'aⁿ, jom jñoom já na m'aaⁿ na cata'x'aa^yâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindy^u nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na t'cuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

²² Jnda chii tsoom ndaa nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oⁿots'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'naⁿya.

²⁴ Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuua na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿ'yo' cwentaa, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ. ²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiiñe profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti meiⁿnquia profeta. ²⁷ Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjoo, quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na Juan. Saa meiiⁿ na ljo', ts'aⁿ na cjeti mach'ee, juu t'maⁿti cwiluiiñe yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na seineiⁿ Juan mandiiñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ, teits'oom-ndyena s'aa Juan ee jla'noⁿna na xcwe mach'ee Ty'o^ots'om. ³⁰ Saa nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nlui'n'maaⁿndyena, jo' chii tñquandyena na nntseits'oomñe Juan jooa.

³¹ Quia jo' tso Jesús nda^ana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'na'yo' ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' na m'aⁿ je'? Ndo' ¿ñeeⁿ matseijomna' 'o? ³² Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquoo' na meindyuaandye ts'om nataa. Cwila'xuaana nda^a nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoo'â tsmaaⁿ na macoco ts'aⁿ saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatyuee'yo'.” ³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ, jom tîcwaaⁿaⁿ nantquie na ya, meiⁿ winom tîc'om. Saa 'o cwindu'yo': “Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ.” ³⁴ Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jnda^a tyjacañooⁿya 'o. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindy^o ts'aⁿ na jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^ots'om. ³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'o^ots'om cwit'mooⁿna' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'aⁿ fariseo

³⁶ Cwii ts'aⁿ fariseo tqueeⁿñê Jesús waⁿaⁿ na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñeeⁿ ndo' tjacjom nacañom' meiⁿsa. ³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom, quia na jñeeⁿ na wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na njom ncheⁿ cachi. ³⁸ Jndyomeintyjeeⁿeⁿ nacañoom' nc'ee Jesús. To^on'ōⁿ na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxqueeⁿ tyowee'ñê nc'ee Jesús. Ty'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñê ncheⁿ cachi'ñeeⁿ. ³⁹ Ndo' juu ts'aⁿ fariseo na tqueeⁿñê Jesús na catseijomñe ñ'eⁿñê, nty'iaaⁿaⁿ na luaa'. Quia jo' seitioom naquii' ts'oom: “Tsaⁿm'aaⁿ, xeⁿ mayuu' cwiluiiñe profeta, jnda^a sei'noⁿōⁿ ñ'eeⁿ yuscum'aaⁿ na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaaⁿ. Ee tsaⁿm'aaⁿ, ts'aⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom.” ⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñeeⁿ:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'ō Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndei s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocachol'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿnto denarios. Ndo' cwii cheⁿ tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios. ⁴² Ndo' naⁿñeeⁿ tîcanda^a nntioomna, saa meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jo' ¿cwaaⁿ cwii na wendye naⁿñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eⁿñê?

⁴³ T'ō Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwenta.

⁴⁴ Jnda^a jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', tñquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'a^a saa tsaⁿm'aaⁿ je', jnda^a tmaaⁿ nc'a^a ñequio ndaannoom. Ndo' jnda^a tyuee'ñê nc'a^a ñequio sooxqueeⁿ. ⁴⁵ 'U tîc'ua' ntsmaaⁿa cha'na waa costumbre, saa tsaⁿm'aaⁿ cantyjati na jndyoquia'a wa', tyoocjaameintyjeeⁿeⁿ na ma'om nc'a^a. ⁴⁶ 'U tîcwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ saa tsaⁿm'aaⁿ jnda^a ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'a^a. ⁴⁷ Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjoñê jnda^a seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Saa juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om

nquii na tit'maⁿ matseitjooñe, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'ooⁿ juu, maxjeⁿ ticuee' na jnda ntyjii ñ'eⁿndyo.

⁴⁸ Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jnda seit'maⁿ ts'ooⁿya cha'tso jnaⁿ!

⁴⁹ Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿñê nacañoom' meiⁿsa, to'na na cwiluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ! na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

⁵⁰ Saa matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yuya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na meiⁿcwii ñomtiuu tanc'oom'!

8

Yolcu na tei'jndei Jesús

¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê. ² Mati ty'e ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyeta. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndy María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee' naⁿjndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'eeⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'naⁿ na macaⁿna' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ! t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joonaa' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jnda t'oomna', mantyja tjacaaⁿna' ee titeiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijndana', saa l'oo nioom'ñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿnto lqueeⁿ na cwiina'.

Jnda na tsoom ñ'oommeiⁿ!, seineiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaa' 'o mañequiaa Ty'oots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saa ndaa' nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndaana saa tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saa xocala'noⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'oots'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Mantyja ndyo tsaⁿjndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yuna, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'yuna cwantindyo xuee saa quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cw'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oo nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Saa joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿtina. Ñe'cuua 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantyja na neiⁿnco tsjoomnancue.

Jo' chii tjaa'naⁿ cwii nnom na cwiwitquioo' cantyja 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oo^ts'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oo^ts'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwiitjoomna. Cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lámpara
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jndaⁿ chii nntseicoom'm juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñê juuna' nacjee' jnduu. Maxjeⁿ nntseintyja ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacanooⁿyo' joona' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncue'ntyjo na meiⁿquiyuucheⁿ nla'noⁿ nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ 'Jo' chii queⁿya'yo' cwenta joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿya ndaa'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saa ts'aⁿ na tjaa ljo' coleñ'oom, nlui'ñ'eⁿ mandíñ'eⁿ ljo' na matseitoom na niom naquii' l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyena
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saa tîcandaⁿ nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naaⁿ Ty'oo^ts'om ndo' cwila'candaⁿ juuna', naⁿñeeⁿ cwiluiindyey tsondyoya ndo' ntyjoya.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuo Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿ na ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'. ²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndei tío jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿaⁿ jndye ñequio nmoⁿ ndo' jla'cheⁿna'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Yuu waa na ma'moⁿna' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candana' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye naⁿjndii naquii' ts'om
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ naⁿjndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, jndei seixuaⁿ s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndei seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'oo^ts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jndā sa'ntjom Jesús na calui' jndyeta naquii' ts'om tsa'ñ'neeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyeta juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñê joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyeta'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o' ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye naⁿjndii jndā tuo naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye naⁿjndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcul quiu' jndā na cwicwa'. Naⁿjndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcul'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jndā na jlui' jndyeta ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om tsa'ñ'neeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcul. Ndo' tmaaⁿ calcul'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeñaⁿ jooyo' quiu' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcul'ñeeⁿ, jndā na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'nei'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jndā. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jndā jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jndā tco'yañ'e'na' jom. Ndo' naⁿñ'eeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ naⁿjndii, jla'nei'na ndā nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quiu'ntaaⁿna, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondā Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jndā jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsa'ñ'neeⁿ ñ'oom' na nñ'eⁿ ñ'eⁿñê, saa sa'ntjom Jesús na caljoo'ñê. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'l'cwe' na waa wa', catseineiⁿ ndā nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jndā s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsa'ñ'neeⁿ, tyotseineiⁿ ndā nn'aⁿ cha'waa quiu' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na nei'na, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsa'ñ'neeⁿ wa'naⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macandā juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsa'ñ'neeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quiu'ntaaⁿna m'aaⁿ cwii yuscu na jndā canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jndā seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saa meiⁿcwiindye joona tîcandā nntsein'maⁿ jom. ⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquiom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jndā seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'o' Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jndā teil'ue juu najndeiⁿ na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jndā na ljeii yuscu'ñeeⁿ na xocandā nncwanty'iuu'ñê, ñequio na cwiteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquiom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—U jndaaya, nc'e na matsei'yulya' ts'om' ñ'e'ndyo jo' na jnda n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiiu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jnda tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macanda na catseyu' ñ'e'ndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tñquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'e'ñê, macanda Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee.

⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeiⁿ cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Saa matso Jesús ndaana:

—Tantyyee'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Saa joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jnda tue' tsaⁿñeeⁿ. ⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'õ, seineiⁿ jndeiⁿ, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantyya'.

⁵⁵ Mantyya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantyya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saa Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'e'ñê, tquiaaⁿ na cala'xmaⁿ na najneiⁿ cha ndaaⁿ nntjeiⁿ na naⁿjndii, ndo' na ndaaⁿ nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantyya na matsa'ntjom Ty'õots'om ndo' na nla'n'maⁿ na nn'aⁿwii. ³ Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'ooml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, manda liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Meiⁿnquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'ojndaⁿ na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo naⁿñeeⁿ na tñcato'ñoomna ñ'oom' Ty'õots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlui'n'-maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿ na nn'aⁿ wii.

Tileicatsei'ngⁿ Herodes cantyya 'naaⁿ Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndii Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿ na' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jnda wando'nnda'. ⁸ Nt'om tyolue na Elías jnda teitquioo'ñeennda'. Ndo' nt'om tyolue na jnda wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'õots'om. ⁹ Saa tso Herodes:

—Nncõ sa'ntjoⁿ na catyyena xtyo' Juan. Quia jo' ¿ñeeⁿ luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantyya 'naaⁿ?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'aⁿ na canchoo'we ts'iaaⁿ na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntyja jo jndaⁿ ndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'aⁿ na ljo', ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. To'ñoom joona ndo' tyotseineiⁿ ndaana cantyya na matsa'ntjom Ty'õots'om. Ndo' sein'maaⁿ nn'aⁿ wii.

¹² Jnda na jaamaaⁿ, ty'entyjaa' nn'aⁿ na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'aⁿ na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'aⁿ nmeiⁿ ndiocheⁿ na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaaⁿ tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaana:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oo naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Macanda ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'oo^{nyâ}. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macandato xeⁿ tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsondye na^maⁿ.

¹⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaa nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa na^maⁿ na cwindyuaandyena xjeⁿ ntmaaⁿ na wen'aaⁿ wen'aaⁿ nchoo' qui na cwii cwii tmaaⁿ.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsondye nn'aⁿ. ¹⁶ Jnda jo' to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ. Jlundaañê cañoom'luee, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tyjeeⁿ joona', tquiaaⁿ ndaa nn'aⁿ na t'maaⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ na cat'oom naⁿñeeⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiicheⁿna' na tîcandyue lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñeeⁿ m'aaⁿndyo Jesús cwii ntyja na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Mañ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyo?

¹⁹ Joona t'ooⁿna nnoom:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyo?

T'oo Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

Matseicandii Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' saⁿntjoomtyeeⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom na ljo'. ²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ tseixmaⁿya na jndye nawi' catjoⁿ. Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

²³ Jndanquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa, meiiⁿ quio jo' cueeⁿeⁿ. ²⁴ Ee meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, ts'aⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeiina' ts'aⁿ meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naaⁿaⁿ xeⁿ nntsuu añmaaⁿaⁿ ndo' matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ²⁶ Ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnaaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya 'naⁿya, ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nc'ooⁿya na jnaaⁿa ts'aⁿñeeⁿ quia ndyooⁿnda'a na matseit'maaⁿñena' ja, ñequio na matseit'maaⁿñena' Tsotyá ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa mayuu'cheⁿ, nndye'yo' nntsjoⁿ, nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jndāa cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiⁿ nnom Ty'oōts'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo. ²⁹ Ndo' yocheⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oōts'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'. ³⁰ Ndo' teitquoo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'. ³¹ Seixueñena' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. ³² Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saa jndāa l'ana na tîcandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquoo'ndye ñ'eⁿñê. ³³ Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nlaⁿaayâ ndyee xquie'ncwaⁿ, cwii cwenta' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saa ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. ³⁴ Yocheⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ niom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. ³⁵ Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oōts'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

³⁶ Jndāa na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'oōts'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'aⁿtina, meiⁿcwii ts'aⁿ tîcaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Cwiicheⁿ xuee quia na jndāa tquiocuenta sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. ³⁸ Naquii' tmaaⁿñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê.

³⁹ Luaa matjoom, mat'uii jndyeta jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jndāa seity'uiiñe jom. ⁴⁰ Ndo' jndāa seity'oondyo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjei'na jndyeta saa tîcandāa l'ana.

⁴¹ T'o Jesús, matsoom:

—'O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'ooⁿya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiqui ts'ooⁿya quiondyo'.

Jndāa jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

⁴² Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saa seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jndāa chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye. ⁴³ Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oōts'om.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. ⁴⁴ Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ ñeiquiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

⁴⁵ Saa joona tîcala'noⁿna ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena 'ñom chiuu ma'moⁿna'.

;'Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jndāa na sei'noⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm. ⁴⁸ Tsoom ndaana:

—Meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe qui'ntaa'yo', tsaⁿñeeⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'ō Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

⁵⁰ Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyō jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jndâ jaawe'ntyjō xjeⁿ na nncō'ñom Ty'ōots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñê na wjaⁿ Jerusalén. ⁵² Ndo' jñomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ⁵³ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñê tsjoomna ee jla'noⁿ'na na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jluea:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nlaayâ cha'na s'aa Elías? Nntaaⁿya na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo naⁿm'aⁿ cha nntseicwjeena' jooa.

⁵⁵ Saa jom taqueeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jooa, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿ'yo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tîcandyō na nncwji'a na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyō na nncwji'n'-maaⁿndyō jooa.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyō ñ'eⁿndyū' meiⁿyuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'ō Jesús nnom, tsoom:

—Candy majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo', saa ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na nncwajndyā, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyū' ñ'eⁿndyō.

Saa tso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iujndyā tsotyā, quia jo' yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyū'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿ!. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwi-jom l'oo. Jooa caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsā'ntjom Ty'ōots'om ndaa' cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyō ñ'eⁿndyū', saa quiaa' ñ'om' na jocwaⁿjndyā nn'aⁿ w'aya na majō.

⁶² T'ō Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matō' na matseijomñe ñ'eⁿndyō, aa tixcwee' ts'om, ñenquii'cheⁿ ñjom ts'om cantyja na jndâ 'ndii, matseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii ts'oomsnda saa mawaqueⁿxeⁿ!, tsaⁿ'ñeeⁿ ticatsona' na nncjaaquiee'ñe cantyja na matsā'ntjom Ty'ōots'om.

10

Majñom Jesús ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹ Jndâ teinom nmeiⁿ!, tjeii'ñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyeeⁿ ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe' jo' cataⁿ'yo' nnom Ta Ty'o^ots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nntei'jndeiⁱ 'o na nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.

³ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa'yo'. Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. ⁴ Tintsaañ'om'yo' 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom. Ndo' nchii na nla'chjuundyo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ: “Quiaa Ty'o^ots'om na ya m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ ntyjee'yo'.” ⁶ Ndo' nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ xeⁿ cwila'x-maⁿ na cato'ñoom naya'ñeeⁿ, quia jo' caljona' quiondyena, saa xeⁿ na ticala'xmaⁿ na na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'eⁿndyo'. ⁷ Ndo' w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe' cwii ndo' cwii w'aa nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na ñe'quiana ndaa'yo'. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co'ñoom na mawantjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' meiⁿnquia nantquie na ñe'quiana ndaa'yo'. ⁹ Calan'ma'yo' nn'aⁿwii na m'aⁿ jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo': ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jndaⁿ na niom tsjom'yo' na chuu'nc'aa'â. Nmeiⁿ cwil'aayâ na cwit'mooⁿya' na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. Saa cala'nō'yo' juu na matsa'ntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿ'yo'.”

¹² Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye'yo' nntsjo^o quia na nncue'ntyjo^o xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ, nl-co'wi'tina' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'la'canda

(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeiⁱ na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ t'mooⁿya ndaaⁿ 'o, tyuaa' jla'candaⁿndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee'na liaa na taa ndo' tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ¹⁴ Cwe' jo', xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya' cwilatuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'o^ots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

¹⁶ 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'o^o 'o, maja mach'ee tsaⁿñeeⁿ na nts'o^oⁿ. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'o^o ja, nquii na jñom ja mach'ee tsaⁿñeeⁿ na nts'o^oⁿ.

Na lwee' ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹⁷ Quia na jnda tquienda' ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we naⁿñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluena:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaayâ ñequio xue'.

¹⁸ Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiiya na jnda tyuui' najndeiⁱ na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñeⁿ cha'cwijom tío chom tsuee. ¹⁹ Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeiⁱ na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacjo'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ' xocal'a nata' 'o. ²⁰ Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii ndaa'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' ncl'e na jnda teiljeii ncue'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿ'eⁿ

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús nc'e Espíritu Santo. To^oⁿoⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy^u na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿl'. Ndo' jnda seicanooⁿl' joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²² Jnda jo' seineiⁿnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oots'om cha'tso nnom jnda tiom l'oo^oya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿl' chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy^o Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿl' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ na nntsei'noⁿl' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'noⁿl'.

²³ Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenqueena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaanda^a ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya.

²⁴ Candye'yo' nntsjoo, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaana ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na ndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saa t'icantyyaana meiⁿ t'icandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

²⁵ Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

²⁶ T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'noⁿl' na matsei'naⁿl' juuna'?

²⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': “C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'.” Ndo' mati matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.”

²⁸ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicanda' nmeiⁿl', quia jo' nda' na nncwando'.

²⁹ Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿaⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaaya?

³⁰ T'o Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿaⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na mawjaaweeⁿeⁿ. ³¹ Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tquiee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm. ³² Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawíñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm. ³³ Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿaⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴ Tjantyyaaⁿaⁿ juu. Tiom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tquiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵ Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿeⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tquiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: “Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia ndyolcwa'a, ntseicanda^andyo.” ³⁶ Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿl' ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom: “¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?”

³⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwi'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo jooa waa'. ³⁹ M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiⁿ. ⁴⁰ Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantyyaaⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñencō ma'ndii nomtyjō na catsei'n'ōōⁿndyō? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹ T'ō Jesús, tsoom nnom:

—'U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿna' 'u na jndye ñ'omtiuu m'aaⁿ!. ⁴² Saa ñecwii waa na macaⁿna', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaaⁿaⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

11

Ma'mōⁿ Jesús chiuu nlanāⁿya nnom Ty'ōōts'om

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'mōⁿ! ndāyâ chiuu nlanāⁿya nnom Ty'ōōts'om, cha'xjeⁿ na t'mōⁿ Juan ndāⁿ nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

² Tsoom ndāⁿana:

—Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'ōōts'om, candu'yo':

Tsotyayâ na m'aaⁿ! cañoom'luee

ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

Candyo cantyja na matsa'ntjom' naquii' n'ōōⁿyâ.

Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwiluii cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catseit'maⁿ ts'om' jâ jnaaⁿyâ,

ee mati cwila't'maⁿ n'ōōⁿyâ cha'tso nn'aⁿ na cwila'tjoōndye ndāyâ.

Cateijndei' na tincjaachuuñena' jâ na nl'aayâ yuu na ticsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'ō juu natia.

⁵ Mati tsoom ndāⁿana:

—Cal'uuya xeⁿ cwiindyo' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'aⁿ, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee taⁿ tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿñê w'aya na cwe' mawinomyaaⁿ, tquia quia wjaatyeeⁿcheⁿ. Ndo' ja tjaa'naⁿ ljo' ya na nlcwaaⁿaⁿ.” ⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'ōōⁿ,

nntsoom: “Jeeⁿ sa 'u, tañe'quicantyya, ee jnda seicu'tyaⁿ 'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda jdana. Jo' chii xondaⁿ na nnteijndei na macoⁿ!” ⁸ Candye'yo' nntsjōō, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom 'u ñ'eⁿñê, xoquintyyaaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe' ee na jndei' 'ndyo', jo' na nnquicantyyatoom na ñnequiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'u. ⁹ Jo' chii ja matsjōō ndāⁿyo': Cataⁿyo' nnom Ty'ōōts'om quia jo' ñnequiaaⁿ. Cjoo'ya n'om'yo' na call'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'maⁿyo' ndo' nnaaⁿ cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndāⁿyo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿ nnom Ty'ōōts'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ na mal'ue, maxjeⁿ nljeii. Ndo' ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aaⁿ cwiindyo' 'o xeⁿ nlcaⁿ jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjō' ñnequiaa'yu' nnoom? Oo xeⁿ nlcaⁿ catscaa njom', ¿aa catsuu ñnequiaa' nnoom? ¹² Oo xeⁿ nlcaⁿ tsei'caxti njom', ¿aa ñnequiaa'yu' catsjō nnoom? ¹³ Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿndyo' nquii'yo' na ñnequia'yo' 'naⁿ na ya ndāⁿ nda'yo', majndeiiticheⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñnequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsaⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ. Jnda na jlui' tsaⁿjndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, ya seineiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ. ¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndei' tsaⁿjndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ. ¹⁷ Saa jom na mantyjeeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaana:

—Xeⁿ cwitoⁿndye nn'aⁿ ndyuaa yuu na matsaⁿ'ntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantyja na matsaⁿ'ntjoom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ titjoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ¹⁸ Mati Satanás xeⁿ matoⁿñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' ¿chiiu nnts'aayuuna' na nljotyeeⁿ cantyja na matsaⁿ'ntjoom? Luaa' matsjooya ee 'o cwindu'yo' na ja macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú. ¹⁹ Ee xeⁿ mayuu' na ja macwjii'a naⁿjndii ñequio najndei' na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei' jom cwitjei'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁰ Ee xeⁿ ja ñequio najndei' na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsaⁿ'ntjom Ty'o^ots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²¹ 'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwenta' tia', waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwenta waⁿaⁿ. Ndo' tjaa'na' ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom. ²² Saa quia nncwjee'cañoom cwicheⁿ ts'aⁿ na jndeiiti, nchiiti jom, quia jo' taxocanaⁿjneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yuna ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'na' ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiⁿ jo', seitoom: “Jonlcwaⁿnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a.” ²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiⁿ na jnda taa ndo' jnda teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjoom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

—Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

²⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naaⁿñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, tooⁿoⁿ na matsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda nluui 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñe ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixmaⁿya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ, nncwando'nda' yuscu na tyotsaⁿ'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñnequiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoo m'aaⁿya je' na t'maⁿti cwiluiindy^o, nchiiti Salomón, saa tiñecandyeyo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ na jnda tja,

nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandí'neeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'oowjee. Ndo' nnt'uiiyeⁿna' joona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oots'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyá, nchiiti Jonás, saa ncha' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseintyaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaaⁿñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwenta na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja 'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaaⁿñe. ³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaaⁿ nn'aⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸ Juu fariseo'ñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjocheⁿ na nlcwaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona. ³⁹ Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa n'omna' ndicwaaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu ndaaⁿ nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰ Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oots'om seijndaa'ñe nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñe naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹ Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyoyo' naquii' n'om'yo'.

⁴² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om hasta meiⁿ cwe' ñequio tsojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'oots'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titaawi'ntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om.

⁴³ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuundaa'yo' ntsulá na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

⁴⁴ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwenta. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuuñena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jnda tsu. Meiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saa ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵ T'o cwiindyeyo' naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matseijnaaⁿna' jâ.

⁴⁶ Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'candaⁿ nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saa ncjo'yo', ncha' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷ 'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹ Jo' chii cantyja na jndo' ts'om Ty'oqots'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaa' nn'aⁿ njñooⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye jona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." ⁵⁰ Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿje' nnts'aa Ty'oqots'om na chojnaⁿ na nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹ Wjaac'oomna' na tío nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandá na tío nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjo^o, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿje'.

⁵² Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jnda' jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatsejndo'na' n'om nn'aⁿ. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'noⁿyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'aⁿna queeⁿ n'om na ñecala'noⁿna juuna'.

⁵³ Jnda' na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaana, quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, to'na na t'maⁿ tyola'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. To'na na tyola'lloo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eeⁿ nnoom. ⁵⁴ Tyoqueⁿna cwenta xeⁿ nntsoom cwii ñ'oom na ñequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'moⁿ Jesús na tinc'oqⁿya na we waa cwilatuuuya

¹ Yocheⁿ na luaa', jndye meiⁿ nn'aⁿ tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyeeⁿ m'aⁿna. Toqⁿoⁿ na tyotseineiⁿjñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿ fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsqueeⁿ tyoo'. ² Tjaa'naⁿ cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocano^ondo' tjaa'naⁿ meiⁿcwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'aⁿ. ³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaaⁿñe, maxjeⁿ nleitquioo' ñ'oom'ñeeⁿ yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jnda' jlaneiⁿyo' na ñemaaⁿ ñemaaⁿ naquii' l'aa na ta', maxjeⁿ nleic'uaana' ch'eⁿ.

Ñeeⁿ juu laxmaaⁿ na c'oqⁿ na nquiaaya

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿndyo', nndye'yo' nntsjo^o, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ ee tjaa ljo' cwii nnda^a nlatina ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ja m'mooⁿ ñeeⁿ na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' naquii Ty'oqots'om. Ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jnda' tjeiiⁿeⁿ na cwitando'yo'. Mayuu' matsjo^o ndaa'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u ¿aa nchii ñewe tsjo'ñjeeⁿ cwileil'uandyeyo'? Saa meiⁿ na ljo', meiⁿcwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oqots'om. ⁷ Majndeiticheⁿ 'o. Hasta ticwii cwii soonqueⁿyo', jnda' tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesucristo

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oqots'om. ⁹ Saa juu ts'aⁿ na macwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nntsjo^o na ticwajnaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oqots'om.

¹⁰ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matso cwii ñ'omntjeiⁿ nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ty'oqots'om nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Saa ts'aⁿ na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om juu.

¹¹ Quia na nnc'oocho nn'aⁿ 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ, xjeⁿñeeⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaaⁿ ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xjeⁿñeeⁿ naquii Espíritu Santo m'mooⁿ ndaa'yo' cwaaⁿ ñ'oom nndu'yo'.

Maquiu'nn'aⁿna' ts'aⁿ na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiōō na catōōⁿōⁿ 'naⁿ na 'ndii tsotyaa^yâ, nlo'ñōⁿya na tseixmaⁿna' cwentaya.

¹⁴ T'ō Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindyō na cu'xaⁿya ñ'oom 'naⁿyo' oo na catōōⁿa 'naⁿyo'.

¹⁵ Jnda jo' tsoom ndaa cha'tsondye nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwenta na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'naⁿ. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿna' cwe' na jndye 'naaⁿaⁿ niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineiⁿ cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ya tyuaaⁿaⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm. ¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'naⁿ na tue'.” ¹⁸ Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseyuii'a nda' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwā cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'naⁿya. ¹⁹ Ndo' nntsjocheⁿncō nōōⁿ: Je' je' yuu'a, jndye 'naⁿya jnda seiwā na nleijndeina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'ōōⁿ na neiⁿncō ts'ōōⁿ.” ²⁰ Saa tso Ty'ōots'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'naⁿ na jnda seiwe', ¿'ñeeⁿ nljona' l'ō?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿ. Saa jo nnom Ty'ōots'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'ōots'om cwenta ntseinaaⁿ

(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cwe' jo' na matsjōō ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naⁿ na macaⁿna' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naaⁿyo' tjaa'naⁿ saa Ty'ōots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿'Ñeeⁿ cwii 'o ndaa nnts'aa na nleitcoñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseituu? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaā nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatiuu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeiticheⁿ jo' xondaā nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwenta chiuu waa na neiⁿncōō' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saa ndye'yo' nntsjoō, meiⁿ nquii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantyja na tyañê ticue'ntyjō na neiⁿncōō' liaⁿaⁿ cha'na neiⁿncōō' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luaa' waa na mach'ee Ty'ōots'om, na neiⁿncōō' ljaa' tsojndaā, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿjom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nquii Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoōndyo' cha'tso nmeiⁿ. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsā'ntjom Ty'ōots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'naⁿmeiⁿ.

Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotye'yo' na nlaxmaⁿyo' cantyja na matsā'ntjoom. ³³ Candaā'yo' 'naⁿyo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ. Xeⁿ luaa' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'naⁿyo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaā nncjaaquee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaā'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿyo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'endyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ. Tsoom:

—C'om'c'eendyo' na cwime'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'a'n na m'a'n moso na ñequi'che'n xuee chom lámpara 'naa'na. ³⁶ Cwime'ndoo'na patrom 'naa'na na nncwjee'n'e'n na tjaa'n yuu toco ts'a'n. Quia na m'maa'n 'ndyoots'a, m'a'c'eendyena na nla'canaa'ndyena. ³⁷ Matseinei'n'ñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeii'n na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'che'n matsjoo'nda'a'yo', nntseijndaa'ñê na nntseiñ'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aa'n na cwindyuaandyena nacañoom' mei'na na nndi'ntjoom nda'ana. ³⁸ Maxje'n matio'naa'ñena' moso'ñee'n xe'n nljeii'n na m'a'c'eendyena, meii'n aa nncwjee'n'e'n xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'no'nyo' ñ'oomwaa, juu ts'a'n na cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xe'n ntyjee'n ljo' xje'n nncwjee' tsa'cach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê ndo' tixonquiaa'n na nncjaaquiee' tsa'ñee'n naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'om'c'eendyo', ee ja na cwiluiindyö ts'a'n na jna'n cañoom'luee majuuto xje'n na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xje'ñee'n nncwja'cañoo'n.

Moso na matseicandq ñequio moso na ticatseicandq

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaa' jâ matsei'nei'n' ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaa cha'tsondye nn'a'n?

⁴² T'ö Jesús, toom:

—¿Ñee'n juu jo' matseitiuu' na cwiluiñe moso tquiee na cjee matseino'n' ndo' na matseicandq? Tsa'ñee'n nnty'iom patrom ts'iaa'n na cando' tsa'ñee'n ntyje mosoñe na ñnequiaa nantquie na nlcwa' na'ñee'n quia cwiwee' xje'n. ⁴³ Mañequiaana' na neii'n moso'ñee'n quia na nncwje'cañoom patrom 'naa'a'n na nljeii'n na ya mach'ee'n. ⁴⁴ Mayuu'che'n matsjoo'nda'a'yo', l'ö juu ñnequiaa patrom cha'tso 'naa'a'n na niom na cateix'ee jona'. ⁴⁵ Saa' xe'n mosotquiee'ñee'n nntseitoom: “Tjooche'n na nncwjee' patrom 'na'ya.” Ndo' jo' na nntoo'no'n na nncwjaa'a'n cha'tso ntyjemosoñê, na'nom ndo' na'lcu. Nlcwa'jndoo'ñê, nnc'om ndo' ñee'n. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'e'n ndo' na taque'ntoom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naa'a'n, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jnda' jo' nncju'na' jom yuu na m'a'n nn'a'n na t'cala'yuu' ñ'e'n Ty'oots'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñee'n mantyjee'n ljo' l'ue ts'om patrom 'naa'a'n na cats'aa'n saa' t'icatseijn-daa'ñê, mei'n t'icatseicanaa'n yuu na l'ue ts'om tsa'ñee'n, jo' chii'jee'n jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa' moso na seitjooñe cwe' ticatsei'no'n' ljo' nnts'aa, meii'n na nnchuu' saa' tijndye. Mei'ncwi'ñee'nche'n ts'a'n na t'ma'n ts'iaa'n maco'ñom, jndye nlca'na' na cats'aa'n. Ndo' ts'a'n na t'ma'n xuu jnda' ty'iom ts'a'n juu, majndyeti nnom ñnequiaa'n cwenta.

Matö'na' nn'a'n cantyja 'naa'n Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ja jndyoo' na jndyocwjaa'ndyö chom quii'ntaa'n nn'a'n tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndeina' na catjony'a, na nnc'ioya. Ndo' jee'n matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandaa'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiUU'yo' na jndyoo' tsjoomnancue na caljayaandy'e nn'a'n ñ'e'n nc'iaana. Ja jndyoo' na jndyocwjaa'ndyö tia' nn'a'n. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'a'n na ñe'cwii w'aa nntö'ndyena, ndyeendye na'ñee'n nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye na'ñee'n nnc'omna nacjoo ndyee. ⁵³ Maxje'n nntö'ndye nn'a'n. Tsotye ts'a'n wja'n nacjoo' til'jnaa'n, ndo' til'jnaa'n wjaa nacjoom'm. Tsondyee ts'a'n wja'n nacjoo' nomjnaa'n ndo' nomjnaa'n wjaa nacjoom'm. Ndo' wja'n nacjoo' nomntsaa'a'n ndo' nomntsaa'a'n wjaa nacjoom'm.

'Naa'n na ma'mo'na' cantyja na macwiluii

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaa' nn'a'n na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quiom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na mana'n jndye ntyja na macalui' caxjuu toom'naa'n, quindu'yo': “Je' nleijmei'n'”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ 'O nn'a'n na cwe' cwil'a'ya'yo' na jee'n cwilacandaa'ndyö' cwe' cha canty'iaa

nn'aⁿ, jeeⁿ jndo' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Saa ¿chiiuu na tileicala'noⁿ'yo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿ'yo' je'?

*Caljoya n'ogⁿ*ya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—¿Chiiuu na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomyana'? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na tsa'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿ'ya' jom, cha tints'aana' na nleiñ'oomtscoo'ñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ññequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' jooa nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjo^o, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda tiom'n-chaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—¿Aa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuaa'ñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye jooa. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja quia na tiao w'aandye nacjoona nndyoo' peila Siloé, ¿aa cwilatiuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjo^ondyena, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaa' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye jooa.

Ts'oom higuera na tjaa'naⁿ ta coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tja-cal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa tjaa ljo' ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higerawaañe, jnda ndyee chu na mandyo^ocal'ua taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityeeⁿñena' nomtyuaa.” ⁸ Saa t'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chuwa hasta na jnda 'ñaⁿ ndiocheⁿ x'eeⁿ ndo' nntio^o ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' ta, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'.”

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo tyojaacaⁿ ndo' meiⁿchjoo tileicwintyjeeⁿeⁿ nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjo^o, je' jnda jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tiom l'o^on nacjo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'o^oots'om. ¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeeⁿ. Tsoom ndaa nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncuemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaa'ndyo', ¿aa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'cana'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya? ¹⁶ Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na nndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tío na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nogoⁿ a cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿna'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿna' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nogoⁿ a cantyja 'naaⁿ ndaaljo'
(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿna' ndaana:

—¿Ljo' cwiicheⁿ na nntseijooⁿ a juu na matsa'ntjom Ty'oots'om? ²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jnda tyoo'. Ndo' seicandeii'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. ²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndyee?

²⁴ T'ooⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xocandaa nl'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantyya nquii ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': “Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaquiaa'â.” Saa jom nnc'ooⁿ ndyue'yo', nntsoom: “Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o.” ²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: “Jâ tsuu, tyocwaa'â ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ ndaayâ xcwe naquii' tsjoomyâ.” ²⁷ Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: “Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindyoyoy' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia.” ²⁸ Jo' jo' nnc'om'yo' na nlaxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquii'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'aⁿna yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'aⁿ na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiⁿ na'ñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' mei'sa yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om na nlcwa'na. ³⁰ Queⁿ'yo' cwenta, m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwilatiuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyee, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tquie'cañom nt'om nn'aⁿ fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ cwenta, ja manncwii'tyaya na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' nntsein'maⁿtyaya nn'aⁿwii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjo na nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na jndyooya.” ³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha jjo'ya cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticsatona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'aⁿ Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'aⁿ na majñooⁿya na m'aaⁿ. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿya ntseinda' cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiaandyu'. ³⁵ Queⁿ'yo' cwenta, Ty'oots'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'na'yo'.

Quia jo' seineiiⁿ ndaa nn'aⁿ, tsoom:
 –Nndye'yo' nntsjoō na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo':
 “Matio'naa'ñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oōts'om.”

14

*Sein'ma*ⁿ Jesús ts'aⁿ na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjatseijomñe Jesús waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, na nlcwaaⁿ jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'aⁿ na wii' jo' nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwit'moōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tsoom:

–¿Aa maty'iomyana' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ tsaⁿ wii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'aⁿ wii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

–Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaa fariseos'ñeeⁿ:

–¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseicjeeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

⁶ Saa ticat'oona 'ñom.

*Nn'a*ⁿ na 'oo yuu na macoco ts'aⁿ

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqueeⁿ ts'aⁿ fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqueⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsula nacañoom'ticheⁿ nacañoom' mei'sa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

–Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sula nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyyaaⁿ 'u, nntsoom njom': “U quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyeeⁿ.” Quia jo' nlui'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sula na macanda. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿñe ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sula na we'yandyoy, cha quia na nncjaantyyaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñe 'u, nntsoom njom': “U x'iaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' mei'sa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿn-quii, maxjeⁿ nntseiquio Ty'oōts'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oōts'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñe jom:

–Quia na maqueeⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jnda teitquioō', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ nndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xjeⁿ na sa' 'u?

¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaⁿ luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luaa' nntsa'. Ee joona xocandaⁿ nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saa 'u nnc'oñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

*Nantquie t'ma*ⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' mei'sa, quia na jndii na luaa', tso nnom Jesús:

–Ññequiaana' na neiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oōts'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndye yuu na matsa'ntjom Ty'oōts'om. Tsoom:

–Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñê jndye nn'aⁿ.

¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaa nn'aⁿ na maqueeⁿñê: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jnda maya waa.” ¹⁸ Saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ

na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndaⁿ seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocandoⁿ'a juuna'." ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: "Ja jnda seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaaⁿ ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja." ²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: "Cwe' xcondyo na tmaⁿ'co, jo' na xocandaⁿ nncjo." ²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿ'aⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ'. Ndo' seiloo'ñee patrom. Tsoom nnom mosoom'm: "Catseytua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaⁿ luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ." ²² Jnda chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: "Ta, jnda tuii cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saa ndicwaⁿ wanaaⁿti." ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: "Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' nndye'yo' nntsjoo na meiⁿcwiindyee nn'aⁿ na tquaaⁿ'ndyojndyaa xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandoo'a."

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:

²⁶ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyoⁿ xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ xocandaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁷ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawil na matjoom cantyja 'naⁿya meiiⁿ cueeⁿ'eⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ xocandaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁸ Xeⁿ cwiindyoy' 'o ñe'cats'aa w'aandyee, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlcaⁿna' cha ntyjii aa nleijndeiⁿ cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaⁿ w'aa'ñeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿ'tsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿ na jom. ³⁰ Nluena: "Tsaⁿm'aaⁿ toonⁿ'oⁿ cwii ts'iaaⁿ saa cwe' ts'iaaⁿ taⁿ!. Títseicandaⁿñê." ³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñê cwiicheⁿ rey na ndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquiuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa nndaⁿ nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿ'aⁿ na tixocandaⁿ nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿ'ñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ticaⁿ'ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jnda jluil' na chjeⁿ'na'

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saa xeⁿ nlui' na chjeⁿ'na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nnda'na'? ³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeⁿ'quiee' nn'aⁿ jona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿ'yo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñee

(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsondyee nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na nndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' macwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

⁴ —Xeⁿ cwiindyoy' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿ'nto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñee cwii jooyo', ¿aa nchii n'ndiyyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñee hasta xjeⁿ na nljeii'cheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ

catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿeⁿ. ⁶Ndo' quia na nncueⁿeⁿ waⁿaⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ. Nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiiⁿya, ee catsmaⁿ tsmāaⁿa na tsuuñe jnda ljeinnda'a juuyo'.” ⁷Luua nntsjoo nndye'yo', maluaa' na t'maⁿti neiiⁿ Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿna' na nlcwe' ts'om.

Tsjō'ñjeeⁿ na tsuu

⁸Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿñe chom, ndo' ya ya nlcaañe, tcuutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁹Ndo' xeⁿ jnda ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ ndo' nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiiⁿya, ee jnda ljeiya tsjō'ñjeeⁿ na tsuu.” ¹⁰Luua nntsjoo nndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿndye ángeles cwentaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹Seineⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom. ¹²Juu tsaⁿchee tsoom nnom tsotyeeⁿ: “Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿya na nnc'o'ñōⁿ.” Quia jo' tōⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom. ¹³Tyoowijndye xuee na tuii na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿaⁿ, tjaaⁿ tquia cwicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicoōⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ cwe' luua'. ¹⁴Jnda na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿna' na tco'wi'na' jom na tjaa'naⁿ ljo' cwii ya nleil'uee'ñe. ¹⁵Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jnda. ¹⁶Jeeⁿ ñe'cwaaⁿaⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jnda na cwicwa' calcu. Saa meiⁿcwii tjaa' ñeeⁿ tquiaa ljo' nlcwaaⁿaⁿ. ¹⁷Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: “Jndye moso m'aⁿ waa' tsotyā, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸Je' yuu' nluii'a ljo, nncjolcwa'nnda'a m'aaⁿ tsotyāya, ndo' nntsjoo nnoom: Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. ¹⁹Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja.” ²⁰Quia jo' mana tjalcweeⁿeⁿ na m'aaⁿ tsotyeeⁿ.

'Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotyeeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eñe. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿaⁿ. ²¹Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: “Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja.” ²²Jnda tquiena na waa w'aa, tso tsotyeeⁿ ndaa moso': “Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'ooⁿ cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meiiⁿñe. Calacue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴Ee ti'jndaaya luua, cha'cwijom jnda tueeⁿeⁿ ndo' wando'nnaaⁿaⁿ, tsuuñe ndo' teijndaa'ñennaⁿaⁿ.” Quia jo' tō'na na tyola't'maaⁿndyena.

²⁵Saa jnaaⁿ tsaⁿtquiee, tic'oomñe, jnda tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶Tcwaaⁿ cwii mosoona, tax'leeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷T'ō tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ti'ty'iu' jnda tyjeeⁿeⁿ jo' na seicuee' tsotyē' quioo'jndyo chjoo na t'meiiⁿñe ee ya tyjeeⁿeⁿ, tiweeⁿeⁿ.” ²⁸Saa tsaⁿñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿeⁿ. Jo' chii jlui' tsotyeeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿeⁿ. ²⁹Saa jom t'ooⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoom: “Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mandi'ntjōⁿya njom' meiⁿ tyootseiquie' ts'ooⁿya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiⁿcwii ndii' tyooñequiaa' meiiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua'a na nnc'ooⁿya na neiⁿya ñequio nc'iaa. ³⁰Saa je' na tyjee' ti'jnda' luua' na tjatseicoōⁿ 'naⁿ ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meiiⁿñe jnda seicue' cwentaaⁿaⁿ.” ³¹Ndo' t'ō tsotyeeⁿ nnoom, tso: “U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eñeⁿndyo ndo' cha'tso 'naⁿya 'u 'naⁿ. ³²Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'ooⁿya na neiiⁿya ee ti'ty'iu' luua' cha'cwijom jnda tueeⁿeⁿ ndo' wando'nnaaⁿaⁿ, jnda tsuuñe saa teijndaa'ñennaⁿaⁿ.”

16

Mosotquiee na seitjooñe

¹ Mati seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. ² Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” ³ Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿen ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaa ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaa nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na macaⁿna' ja. ⁴ Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xeⁿ jnda 'ndiina' ja na mosotquiee.” ⁵ Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” ⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na teiljeii cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñ'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” ⁷ Jnda jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñ'eñequeen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” ⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

⁹ Candye'yo' ntsjoo, cwil'uee'ndyo' 'naⁿyo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿyo' jo', m'aⁿ ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandye cañoom'luee.

¹⁰ Ts'aⁿ na ya matseicanda ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicanda meiiⁿ ñ'oom na ti't'maⁿ tseixmaⁿna', majndeiticheⁿ ti'xotseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ 'o ticalacanda'yo' ñequio 'naⁿyo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa ñeeⁿ juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ. ¹² Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'naⁿ na nchii 'naⁿyo' jona', meiiⁿ tjaa ñeeⁿ juu na ñnequiaa naya luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

¹³ Tjaa'naⁿ moso na ndaa nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saa cwiicheⁿ nntseijnaaⁿaⁿ. 'O xocandaa nndye'ntjom'yo' nnom Ty'ooots'om ndo' mati ndaa s'om.

¹⁴ Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿna jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. ¹⁵ Saa tsoom ndaana:

—'O cwitjei'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaa nn'aⁿ saa Ty'ooots'om wajnaⁿaⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'ooots'om jnoom'm nmeiⁿ.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'ooots'om

¹⁶ Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na tqueeⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿna' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'ooots'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndei cha ndaa nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹⁷ Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaa'ñe-na' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'ooots'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'aⁿ

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿjñeeⁿ Lázaro

¹⁹ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jndana' na tuiina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ'aⁿ nantquie na yaticheⁿ. ²⁰ Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtya'ñeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañê chom ntyje'. ²¹ Tyocantyjaa' ts'oom na nlcwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' na cajnda^a na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquicatyueendyeyo' ntyje' na chom. ²² Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añmaaⁿ'aⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñê. ²³ Tyom'aaⁿñê yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañê, nty'iaa'tquiaaⁿ na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham. ²⁴ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsoyaya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñê nomts'ooⁿ naquii' ndaatioo cha nntseicanaⁿ'aⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa." ²⁵ Saa tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saa je' je' jom ljoowawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'. ²⁶ Ndo' nchii macanda^a cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha 'ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocanda^a nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocanda^a nncwinom ntyjawaa." ²⁷ Quia jo' matso tsaⁿtya: "Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsoya, ²⁸ ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona ljoone yuu na jeeⁿ wi'." ²⁹ Saa tso Abraham nnoom: "Joonaa macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena." ³⁰ Saa jom tsoom nnom Abraham: "Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jnda^a tjâ wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna." ³¹ Ndo' t'oo Abraham nnoom: "Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'nnda' na jnda^a tue'."

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jnaⁿ ts'aⁿ

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Tso Jesús ndaa^a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saa nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati n'l'ana jnaⁿ. ² Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'. ³ Queⁿyo' cwenta cantyja 'naⁿyo'.

'Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyu' matseitjooñê njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom. ⁴ Ndo' meiiⁿ matseitjooñê njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': "Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ", maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndeii matseixmaⁿna'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'ooⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, nnda^a nndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': "Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee." Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mandi'ntjom macaⁿna' na catseicana^a

⁷ Cal'uu cwiindyoyo' 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwenta quioo' jo jnda^a, ndo' quia jnda^a tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jnda^a, ¿aa mantyja nntsu' nnom: "Cwinoom' luaa, cajmaⁿ na nlcwa'?" ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: "Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseiñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda^a tcwaa'a ndo' jnda^a t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwaa' ndo' nnc'ua'." ⁹ ¿Aa nnts'aacheⁿna' na ñequiaa' na quianl'uaa' moso' nc'e na seicana^a ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseituu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda^a l'a'yo'

cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': "Jâ cwiluiindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaaⁿyâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ."

Sein'maⁿ Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Jesús na ma'moqⁿl' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' jâ.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaa ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa' ñom na matseit'maaⁿñe Ty'oqots'om.

¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quianl'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ.

¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ¿yuu m'aⁿ?

¹⁸ Macanda juu tsaⁿm'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿñê Ty'oqots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyja', cja'to'. Nc'e na matsei'yuy'ya ts'om' ñ'eⁿndyo jnda n'maⁿ'.

Luaa waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oqots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om. T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'. ²¹ Tjaa ñeeⁿ nndaⁿ nntso: "Luaa' m'aaⁿ", oo "La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom", ee jnda mamatsa'ntjom Ty'oqots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñ'e'canty'ia'nda'yo' ja na cwiluiindyô nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja. ²³ Nluena ndaa'yo': "Luaa' jom", oo "Luaa." Saa tintsantyja'yo'. Meiⁿ tintsantyjo'yo'. ²⁴ Ee cha'xeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na ndyooⁿnda'a na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saa najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawil' catjoⁿ ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' n'l'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyooⁿnda'a na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuô Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jnaⁿna' na tua'nty'a, tja cha'tsondyee naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuui quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oqots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufrã na jnaⁿna' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nnc-jaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaⁿ tindyolcweeⁿeⁿ na ndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿl' scuu' Lot. ³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñ'e'cwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saa meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaaⁿe na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nluin'n'maaⁿñê.

³⁴ 'Candy'e'yo' nntsjoo, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na ndyooⁿnda'a, we nn'aⁿ maⁿl' cjoo' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿl' cwitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu cwii jom jo', Ta?

T'ooⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om, tincwintqueeⁿna. ² Tsoom nda^ana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'o^ots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiqutseit'maaⁿñê. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee t'icatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitioom naquii' ts'oom: “Meiⁿ na tinquiaya Ty'o^ots'om ndo' meiⁿ na ticatseit'maaⁿndyo nn'aⁿ, ⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseilioo' yuscum'aaⁿ ja, nncwañomⁿto jom cwitjoocheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'o^oñ ñ'eⁿñê.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiⁿ na wi'ñe saa ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta na tsoom na nncwañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nquii Ty'o^ots'om, ¿aa nchii nncwañom'm nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatseiñ'oom'ñê joona. ⁸ Nndye'yo' nntsjo^o, jom mantya nntseiñ'oom'ñê. Saa quia na nndyo^onda'a, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yuya n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ na cwitjeii' cheⁿnquiee cwenta na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

¹⁰ —Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. ¹¹ Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'o^ots'om: “U Ta Ty'o^ots'om, mañequiaya na quianl'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿ, tsaⁿquiñom s'om. ¹² Ja we ndii' matseicwejndo'ndyo na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo.”

¹³ Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'nda^añê tsjo'luee. Macandá tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'o^ots'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ.” ¹⁴ Candye'yo' nntsjo^o, tsaⁿquiñom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'o^ots'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseit'maaⁿñeⁿ Ty'o^ots'om tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naaⁿñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom l'ooⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa', jla'tia'na nn'aⁿ na tquiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁶ Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaa nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ñnequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyjaa' ts'om na nntsaj'ntjom Ty'o^ots'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocanda^a nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

*Matseinei*ⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

—'U Ta na ma'moqⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ¿chiiu ya nnts'aa cha nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

¹⁹ T'o Jesús nnom:

—Matsu' na ja ya ts'aⁿndyo, macandā nquii Ty'o^ots'om cwiluiñê na ljo'. ²⁰ 'U mantyji' ñ'oom na matsa'ntjoom na matsona': "Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwii cheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

²¹ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandā xjeⁿ na cachjoondyo.

²² Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoo'. Cajndaa' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.

²³ Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luaa', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê. ²⁴ Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandye naⁿtya na nntsā'ntjom Ty'o^ots'om joona.

²⁵ Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

²⁶ Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' ñeeⁿ juu ndaa nlu'i'n'maaⁿñe?

²⁷ Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaa n'l'a nn'aⁿ, nquii Ty'o^ots'om nndaā nnts'aaⁿ.

²⁸ Tso Pedro:

—Canty'ia', jâ jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwilajomndyô ñ'eⁿndyu'.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', meincwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, ³⁰ tsaⁿñeeⁿ jndyetei nmeiⁿ nnc'o'ñoom tiempomeiⁿ, ndo' xuee na cwii nndyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyo Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'o^ots'om na jla'ljeii profetas cantyja 'naⁿya na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³² Ee ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ gentiles, nla'jnaaⁿna ja, cwajndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xeⁿ jnda nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwando'xcô.

³⁴ Saa naⁿñeeⁿ ticala'noⁿna ljo' cwit'moqⁿ ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanooⁿ Ty'o^ots'om joona' ndaana. Jo' chii tileicala'noⁿna.

Matsein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuui. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ 'ndyoo nato, macaaⁿ ljo' tjooñê ndaa nn'aⁿ. ³⁶ Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom, tax'eeⁿ ljo' cwiluii. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndeiⁿ seixuaⁿ:

—'U na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.
⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, saⁿntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:
⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyu'?
 T'õ tsaⁿñeeⁿ nnoom:
 —Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'õõⁿ na nleitquioya.
⁴² T'õ Jesús nnom:
 —Cwitquio'. Nc'e na matsei'yuya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ.
⁴³ Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjoõⁿ naxeⁿ Jesús, tyotseit'maaⁿñê Ty'õõts'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'õõts'om.

19

Jesús ñ'eⁿ Zaqueo

¹ Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyu Zaqueo. Tsaⁿñeeⁿ cwiluiitquieñê jo ndaa nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoqueⁿñê na nncwajnaⁿaⁿ ñeeⁿ jo' na Jesús, saa tileicandaa ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿna' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿaⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿeⁿ seiljoom Jesús waⁿaⁿ. ⁷ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿeⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjoõⁿe nnom Ty'õõts'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaa ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ ts'aⁿ, je' manntseilcwa'a ñequiee ndii' cha'xjeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'õõts'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwiluiindyõ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyõcal'ua ndo' jndyõcwji'n'maaⁿndyo nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndi' ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsaⁿntjom Ty'õõts'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'oñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda ndyolcweeⁿeⁿ. ¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndeiyaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yocheⁿ na ja nncwja.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoonaa jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿñeeⁿ: “Jâ tical'ue n'õõnyâ na tsaⁿm'aaⁿ nluiiñê rey cwentaaya.” ¹⁵ Jnda na to'ñom tsaⁿñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcweeⁿeⁿ. Tqueeⁿñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿaⁿ ndaa. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindyee naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xjeⁿ na to'ñõⁿ jnda tantjoⁿ ñ'eⁿ juuna.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na to'ñom' saa seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿntjom' qui tsjoom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na to'ñõⁿ jnda tantjoⁿya ñ'eⁿ juuna.” ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿntjom' 'om tsjoom t'maⁿ.” ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwaⁿ naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñom' yuu na nchii cwenta', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.” ²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'naⁿya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿna' 'u. Xeⁿ

ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñ^on yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nnc^o jno^on'a, ²³ quia jo' ¿chiiuu na tícja'ca'ndii' s'om 'naⁿya banco yuu na nncwantjomna' cha quia na nndyooⁿnda'a, nnc^oñ^on s'om 'naⁿya mandíñ'eeⁿ ts'iaaⁿndaana'?" ²⁴ Ndo' tsoom ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm: "Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿm'aaⁿ na tantjom qui ndii'." ²⁵ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ, jluena: "Ta, ¿chiiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?" ²⁶ Candye'yo' nntsjo^o, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saa ts'aⁿ na tjaa'naⁿ na cuaa l'o, nlui'ñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsá'ntjoⁿya joo, quiocho'yo' joona ñjaaⁿñe ndo' ñequio na ndoo'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa', tjatjatyeⁿ na nncueⁿeⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania nndyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe na c'loona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndeyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacana'yo', nquioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ. ³¹ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiiuu na cwilacana'yo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: "Nqui Ta na matsá'ntjom já tjoñê juuyo'."

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwila'cana'na snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—¿Chiiuu na cwilacana'yo' snomm'aaⁿ?

³⁴ Quia jo' t'ooⁿ:

—Nqui Ta tjoñê juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tioona liaana naxeⁿyo', tei'caljoona jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsa' nn'aⁿ liaateincoo 'naa'na ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyooⁿna tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndei tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús. ³⁸ Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsá'ntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nqui na tjacantyja cwilui t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'o^ots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticeⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—'U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitia' naⁿm'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Candye'yo' nntsjo^o, xeⁿ naⁿm'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ juuna', ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'noⁿyo' ljo' na maca'na' cha nndaⁿ ljoya ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' jo ndaa'yo'. ⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwañoom'na' joona. Ndo' nnta'na 'o meiⁿnquia ntyja. ⁴⁴ Nla'tyuii'ñ'eⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na niaⁿljo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxoca'ndyena nacjoo' x'iaa'na', cwe' nc'e na ticalañ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'o^ots'om cha nndaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, tooⁿñ'eeⁿ tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': "W'aya cwiluiñena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om." Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjō' yuu na cwica-too'ndye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. ⁴⁸ Saa meiⁿchjoo tileicaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondye nn'aⁿ tyocantyjaa' n'om ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom. ² Jluue naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiiⁿ? Ndo' ¿'ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'ō Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'ō'yo' nndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ ncl'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na t'cala'yu'yo' ñ'eⁿñê?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiñê profeta.

⁷ Jo' chii t'ōona nnoom:

—Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndei Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjōō ndaa'yo' 'ñeeⁿ mañequiaa najndō na mats'aa nmeiiⁿ.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'ōontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Tōōⁿōⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'ōō uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiyaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjō xjeⁿ na tquie ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na ññe'quiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ 'Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjoom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñōōⁿ nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'ōōⁿ. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaa ncl'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'ō. Cwa nla'cuaa'a jom cha jaa nljo ntjom luaya.” ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na ntjoom' jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio naⁿñeeⁿ? ¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' ññe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Jnda na jndyena na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'oots'om na caluii na luaa'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿaⁿ ndaana. Tjeiiⁿeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjō' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na tîcwil'uee'ndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo',
jnda mameiⁿntyjee'na' nqui tsiaⁿtsjo'.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatseiⁿnoⁿl cantyja 'naⁿya, maju'wi'na' juu cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tíoñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyiu' ñ'eⁿndyo, maxjeⁿ nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tío cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo', na seitiuujndaⁿana' juu.

*Ñeeⁿ nnom ñe'quiaana ts'iaaⁿndaⁿana
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)*

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyola'jndana na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿna na nacjoo joona seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'aⁿ na ty'equen cwenta ñ'oom na matseineiⁿ. Tyol'a naⁿñeeⁿ na ya nn'aⁿndyena, cha nnty'iaana aa nntseineiⁿ ñ'oom na quio majuutina' ndaa nla'quioona jom l'õ gobiernom na cu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. ²¹ Joo naⁿñeeⁿ ta'x'ee nnoom:

—U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ, nquiuyâ na ndyeyu matseineⁿndo' ya ma'mooⁿ meⁿ tyooche' na cwe' jndaa' ñeeⁿ neiⁿ. Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom na mayuu' ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyayâ, ¿aa matsona' na ñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'?

²³ Saa jom sei'nooⁿ cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaⁿana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'moⁿyo' cwii tsjo'ñjeeⁿ nooⁿ. ¿Ñeeⁿ ndyoonnom luaa ndo' ñeeⁿ xuee' ljeiiwaa?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Nquii César, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaⁿana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaay'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ, ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ.

²⁶ Tîcandaⁿ nnc'omna jom ñ'eⁿ ñ'oom na matseineiⁿ. Yacheⁿ jla'cheⁿna na tjawee' n'omna ñ'oom na t'ooⁿ.

*Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'aⁿ saduceos nam'aaⁿ Jesús. Joona nn'aⁿ na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'aⁿ. ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jluena:

—U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ, 'ndii Moisés ñ'oom luaayâ na matsona' xeⁿ nncue' cwii tsa's'a ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'naⁿ ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁹ Luaa tuii. Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ, tjaa ndana ñ'eⁿ scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom, ndo' mati jom tueeⁿeⁿ, tjaa ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'naⁿ ñ'eⁿñê. ³² Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿ñeeⁿ cwiindyene joona na saaⁿaⁿ? Ee cha'tso ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ scuuna jom.

³⁴ T'õ Jesús ndaⁿana, tsoom:

—Nn'aⁿ tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xmaⁿna na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Naⁿñeeⁿ taxoc'uncona, meⁿ naⁿnom, ndo' meⁿ naⁿlcu. ³⁶ Meiⁿ taxocwjennada'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'oots'om. ³⁷ Saa cantyja 'naaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, maquiiti Moisés t'mooⁿ na ljo' ñequio ñ'oom na seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'oom nioom zarza. Naquiii'

ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na Ta Ty'oots'om cwiluiñê Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiñê Ty'oots'om cwentaa l'oo, jom cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo'. Jo' chii maxjeⁿ ma'moⁿna' na cha'tso nn'aⁿ cwita'ndo'na cantyja 'naaⁿaⁿ.

³⁹ Cwantindye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés t'oona nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaa' n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'eetina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiñe Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

⁴³ hasta xjeⁿ na jnda tsaa' na nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' ee manquiti David matsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luua ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ:

⁴⁶ —Queⁿndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwilla nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿna na nnc'oⁿnomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee.

⁴⁷ Ndo' cwinty'uetyeⁿnquiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tja noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om cha tinooⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oots'om.

21

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu nnom Ty'oots'om

(Mr. 12:41-44)

¹ M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oots'om. Cwitiomna joona' ts'om castom. ² Mati nty'iaaⁿaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajndana' jo' jo'.

³ Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'-maaⁿti tquiaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omcheⁿ. ⁴ Ee cha'tso naⁿm'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñ'eeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿaⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'naⁿ na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ. ⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ, manncue'ntyjo^o xuee na nntyuii'ñ'eⁿna'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿl ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ, ¿cwaan nluui na luaa'? Ndo' ¿cwaan cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo' nluui nmeiⁿ'?

⁸ Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cha tinguio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyō Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjō xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ. ⁹ Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

¹⁰ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿt-s'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. ¹¹ Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjō'luee.

¹² 'Saa cwii tjocheⁿ na nluui cha'tso nmeiⁿ, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjōna 'o ndo' mati ññe'quiana cwenta 'o ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o l'aancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹³ Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya. ¹⁴ Calajndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaan ñ'oom na nnt'ō'yo' cha nncwañoom'na' 'o, ¹⁵ ee xjeⁿñeeⁿ nncō nncwjaa'ndyo' ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ññequia na jndō' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindye joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaⁿ nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. ¹⁶ Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ññe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹⁸ Saa xoca'ndiya na nntsuundyo'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonqueⁿyo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ 'Saa quia na nnty'ia'yo' na cwitjaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿyo' na jnda tue'ntyjō xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'ooleinomna, c'oonna quii' ntsjō. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaⁿ tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwitioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaⁿñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindye joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnquioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' joona. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na ticwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlcō'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na nndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na nndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmōⁿ ndaaluee, nntseicaty'uenal joona. ²⁶ Nnts'aana' na tajndeiⁿ n'omna nc'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'eetina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjō'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndeiⁿ na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluii't-maⁿndyō. ²⁸ Quia na jnda jnaⁿna' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, c'omt'maaⁿndyo' n'om'yo', c'om'c'eendyo' ee jnda teindyoo' na nluin'maaⁿndyo'.

²⁹ Mati seineiiñ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom. ³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscoo'na', cwila'noⁿyo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwilui cha'tso nmeiⁿ, cala'noⁿyo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna' na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om.

³² 'Candyeyo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandañ'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa juu ñ'oom 'naⁿya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ 'Cal'andyo' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candyeyo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'naⁿyo' 'naⁿ na macaⁿna' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyo' ndo' majndeito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnquioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyo' cha'waa xuee na m'aⁿyo'. Ndo' calaty'oondyo' nnom Ty'o^ots'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na nndañ nnaⁿndyo' nawi' na quia nndyo, ndo' nndañ nncwintyje'tyeⁿyo' jo no^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'moⁿ Jesús ndañ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿeⁿ, tyocaⁿ ta na jndyu Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiena wats'om t'maⁿ na nndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

22

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndañ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'l-mo^oñ ljeii na tqeⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha nndañ nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xjeⁿñeeⁿ tu^o Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. ⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndañ ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatseijndaa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' naⁿñeeⁿ jeeⁿ jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿna na ñne'quiaana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naa'ñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tue'ntyjo^o ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ macaⁿna' na cala'cwjeena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'o^oñ ndaana:

—Quia na jnda saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeeⁿ, nntjomndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mo^oñ ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandyena na maniomcandañ 'naⁿ. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jnda tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuwaa ñ'eⁿndyo' cwii tjocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjoo, taxocwa'nnda'a juuna' hasta xjeⁿ na jnda seicandañe-na' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jnda jo' to'ñoom cwii waso, jnda chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjoo, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nntsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiñena' sei'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaal'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jnda na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixmaⁿna' ñ'oom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio nioom'a na nquioo cwenta'yo'.

²¹ 'Saa queⁿ'yo' cwenta, ñe'cwii meiⁿsa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manntjoⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijndaa' cantyja 'naⁿya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, ñeeⁿ cwiindye joona na nnts'aa na ljo'.

¿Ñeeⁿ cwiluiit'mañeti?

²⁴ Mati jla'ñ'eeⁿ ndyueena ñeeⁿ cwiindye joona na nnc'oom na t'mañeti. ²⁵ Saa jom tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuwaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a.

²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mandi'ntjom. ²⁷ Ee ¿ñeeⁿ cwiluiit'mañeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa, oo aa juu ts'aⁿ na mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa? Saa queⁿ'yo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo' na mandi'ntjoⁿ.

²⁸ 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿ'yo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xjeⁿ na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nntsa'ntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nntsa'ntjom'yo'.

³⁰ Yuu na nntsa'ntjoⁿya, jo' ñnequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' meiⁿsa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿ'yo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ' cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿen 'o cha'na matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿ cha tintseintycwiina' na matsei'yu'ya' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa nn'aⁿ nmeiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'q Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandañena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na j̄nooⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'naⁿya, tsjo^o na t̄catsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjoona' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajnda^a liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjo^o!

³⁷ Ee candye'yo' nntsjo^o, maxjeⁿ jndei'na' na catseicanda^añena' ljeii na mawaa cantyja 'naⁿya na matsona': “Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñê cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye.”

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oots'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calanei'yo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiñooⁿ nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xyeeⁿ ndo' seineiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñe- quiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnd^a teicantyyaaⁿ na seineiⁿ nnom Ty'oots'om, tjantyyaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee t̄canaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna.

⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwinda'yo'? Quicantyya'yo', calanei'yo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñe'queⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tqie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaa naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñê nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ!. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿa?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntua^aa xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona mañoom' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquiom'm tsua'qui tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tqio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tqio'yo' nacjaya. Ndo' na tqioc'om'yo' cwii tsaⁿcanch'ue. ⁵³ 'Io ndii' io tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ t̄cat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnd^a tue'ntyjo na juu na jaaⁿñe maqueⁿna' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue naⁿñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjo^oⁿ tquiacheⁿ tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyena ndiocheⁿ nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaaⁿna. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandiantjom ljeii jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsaⁿm'aaⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ!

⁵⁷ Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajnaⁿ'a tsaⁿm'aaⁿ!

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—'U, maxjeⁿ cwiindyee jooona.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda tjawiquiuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndeiⁱ' 'ndyoo, tso:

—Tsaⁿm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'õ Pedro nnom:

—Ja re, meiⁿchjoo ticaljeii ñ'loom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiⁱ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'loom na jnda tso nnoom: “Cwii tjo^ocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñeeⁿ 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jeeⁿcheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaaⁿna Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿna ndo' tyotjaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿna liaa nnoom, tyotmeiⁱ'na nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'loom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ judíos. Jlua naⁿñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiⁱ xeⁿ na nntsjo^o ndaa'yo', saa xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiⁱ xeⁿ na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'õ'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyõ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndeiⁱ na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluena:

—¿Ljo' cwii macaⁿtina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaa jnda jndyaaya ñ'loom ñom.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jnda jliuuyâ na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na nñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquityeeⁿ matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey na catsa'ntjom nn'aⁿ judíos?

T'õ Jesús nnom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'xjeⁿ na mats'u'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na jndyendye:

—Ja meⁿcwii jnaaⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ ticaljeiya.

⁵ Saa naⁿñeeⁿ jla'jndei' ndyueena, jluena:

—Ñ'oom na ma'mooⁿ matseijmeiⁿ'na' nn'aⁿ cha'waa ts'õndaa Judea. Tyoch'eeⁿ na ljo' ts'õndaa Galilea, ndo' mati ñjaaⁿ.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naaⁿ Galilea, tax'eeⁿ:

—¿Aa ts'aⁿ ts'õndaa Galilea tsaⁿs'am'aaⁿ?

⁷ Quia na ljeiijndaa'ñê na jnaⁿ Jesús ts'õndaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ na tsaⁿñeeⁿ cu'xeeⁿ Jesús. Ee tyjee' tsaⁿñeeⁿ Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jeeⁿ neiiⁿeⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús ee jaach'ee xuee na jeeⁿ ñe'cwajnaⁿaⁿ juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ. Jo' jeeⁿ queeⁿ ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ na nnts'aa Jesús cwii ts'iaaⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' cwii ts'aⁿ. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'eeⁿ, saa meⁿcwii ñ'oom tic'õ Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mati ty'ena na m'aaⁿ. Tyoqueⁿya n'omna na tyoñequiana jnaaⁿ Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaaⁿ'na jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnda'na jom na m'aaⁿ Pilato. ¹² Juu xuee'ñeeⁿ ljoyaañe Pilato ñ'eⁿ Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndaana:

—O tquioñ'om'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ na cwindu'yo' matseijmeiⁿ'eⁿ nn'aⁿ judíos. Saa queⁿ'yo' cwenta, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaaⁿ'a ñ'oom nnoom, ndo' meⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwiqueⁿ'yo' nacjoom'm. ¹⁵ Meiⁿ Herodes ticaljeii jnaaⁿaⁿ, jo' na seicwanomnda' tsaⁿñeeⁿ jom na m'aaⁿya. Queⁿ'yo' cwenta, meⁿcwii tyootseitjooñê na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñeeⁿ xeⁿ jnda nntseicandyaandyo' jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'aⁿ xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'aⁿ na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluena:

—Quindyoo' luua' ñjaaⁿñe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsaⁿñeeⁿ tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿaⁿ na seiweñê nacjoo' gobiernom. Ndo' seicueⁿ'eⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañê Jesús, seineiⁿnaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. ²¹ Saa joo naⁿñeeⁿ jndeiiti jla'xuaannda'na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndaana na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿcheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljeiya na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jnda nntseicandyaandyo' jom.

²³ Saa naⁿñeeⁿ jndei' ndyueena, jndei' tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee jnaⁿjndeiina'. ²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna.

²⁵ Seicandyaañê ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'laancjo, meiiⁿ na tyotseiweñe nacjoo' gobiernom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jndaa, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantjooⁿ naxeⁿ! Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjō naxeⁿ! Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—'O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿ'yo' cwenta, manncue'ntyjō xuee na nluen nn'aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na t'candeiindy, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.” ³⁰ Ncuae'ñeeⁿ nnto' nn'aⁿ na nluena ndaa ntsjō: “Catquiaandyo' nacjooyâ”, ndo' nluena ndaa nta: “Cala'catā'yo' jâ.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyō ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿya, cwanti na t'maⁿti nawi' nntjoom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

³² Ndo' mati ty'echona we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ. ³³ Quia na tquiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Tsotyaya, catseit'maⁿ ts'om' jooa, ee ticala'noⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyō.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ. ³⁵ Jo' jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiñê nquii Cristo tsaⁿ na tjeii'ñe Ty'oots'om na catsa'ntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na ñee'quiana winom na ta na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Rey na catsa'ntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'.

³⁸ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': “Luaañe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁹ Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñê, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindy'? Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu' ndo' mati jâ.

⁴⁰ Saa t'ō cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'oots'om. Ndo' 'u jndā t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xjeⁿ matjom' jom? ⁴¹ Ndo' wendyō jaa nmeiiⁿ mayuu'cheⁿ maty'ioomyana' na catjooⁿya na luaa ee cwitiooⁿndyō cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿcwii nawi' t'icats'aaⁿ.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na nndyō' na nnts'a'ntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjōō njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyō jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ!, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁵ Ee na teijaaⁿ ñe'quiom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'ō'.

Jndā tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsa'ntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'oots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿl matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeii'na nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na' nquiuna. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tquiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsa'ntjom Ty'oots'om. Tîcatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jndaⁿ chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sábana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jo' jo' mei'cwii tjaa'naⁿ ñeeⁿ cojaaquiee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sábado. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawee'ya xjeⁿ cantyja 'naa'na'.

⁵⁵ Yolcu na tquio ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuaa, tqueⁿna cwenta chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jndaⁿ jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿl. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii naqui.

24

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuaa. Ty'echona nasei cachi na jnda'jla'jndaa'ndyena. ² Jndaⁿ na tquiana jliuna na jnda' teindyjo tsjo' na ta' 'ndyoo tsue'tsjo'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿl Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseiñ'eeⁿñena' joona na cwicatyuena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuaa. Jluu naⁿñeeⁿ ndaana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jndaⁿ wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ñe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ. Saaⁿ xuee jndaⁿ ndyee ncwando'xcoom.

⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ. ⁹ Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuaa, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tîcala'yu'na.

¹² Saa Pedro teicantyjaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuaa. Quia na nty'iaaⁿaⁿ naquii' tsei'tsuaa, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿaⁿ waⁿaⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndaⁿ tuii.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' cheⁿnquieena cantyja cha'tso na nmeiiⁿl tuii. ¹⁵ Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiiti Jesús tue'ntyjooⁿ joona. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Saa tîcata'jnaaⁿna jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilanei'yo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjee'na na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindye joona na jndyu Cleofas t'ò nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'a'n na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'òo'n ndaana:

—¿Ljo' tuii?

Joona t'òona nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyja 'naa'n Jesús, ts'a'n tsjoom Nazaret na tyotseixma'n profeta. T'ma'n najnei'n ts'iaa'n na tyoch'ee'n ñequio ñ'oom na tyotseinei'n jo ndaa cha'tso nn'a'n ndo' jo nnom Ty'òots'om. ²⁰ Saa nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio na'ma'n'iaa'n cwentaayâ tqiiana cwenta jom na cat'uiitye'na' jom na cuee'n'en, ndo' ty'ioom nn'a'n jom ts'oom'naa'n. ²¹ Ndo' jâ jee'n ñentyjaa' n'òo'nyâ na jom nluiiñê nquii na nntseicandyaañe nn'a'n Israel. Ndo' waa cwiiche'n, je' jnda ndyee xuee na tuii na nmeii'n. ²² Ndo' nchii macanda' jo', mati joo yolcu na ñ'ee'n tmaa'n na laxmaa'nyâ, tquiñ'omna ñ'oom na jee'n seiñ'ee'n'na' jâ. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsua'n'a', ²³ saa taticaluuna sei'ts'o 'naa'n'a'n. Tquiolcwee'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñee'n ndaana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuaa ndo' jliuna na mayuu' cha'xje'n na jlue yolcu'ñee'n. Saa maxje'n t'canty'iaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—'O nn'a'n na tileicala'no'nyo' maxje'n tique'nyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. ²⁶ Aa nchii maxje'n matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'mei'n' cwitjooche'n na nntseit'maa'n'ñena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'moo'n naquii' ljeii 'naa'n Ty'òots'om cha'tso ñ'oom na matseinei'na' cantyja 'naa'n' nque'n. Tòo'n'ò'n ñequio ljeii na tque'n Moisés ndo' tcuu ty'oomna' hasta xje'n ljeii na tque'n cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyooona tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aa'n na ndoo' wjaatyee'n'che'n. ²⁹ Saa joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'e'ndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'e'ndyô ee je' jnda tmaa'n ndo' manleincòo'n.

Jo' chii tjaque'n'en naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' mei'nsa ñ'e'ndyena, to'ñoom tyoo', tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'òots'om cantyja 'naa'n'na', tyjee'n ndo' tquiaa'n juuna' ndaana. ³¹ Ndo' xje'n'ñee'n s'aana' joona cha'cwijom ts'a'n na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaa'n'na na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana. ³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teii'n n'òo'nyâ yoche'n na matseinei'n ndaaya xje'n na ñjomndyò nato quia na seicanòo'n chiuu ma'mo'n ñ'oom' Ty'òots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xje'n'ñee'n teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'a'n na canchoo'cwii ñe'naa'n' m'a'n na'ñee'n ñequio nt'omche'n nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue na'ñee'n ndaana:

—Jee'n sa, mayuu'che'n jnda mawando'xco Ta Jesús, ee jnda teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' joona tyola'nei'na chiuu waa na tuii quia na m'a'n'na nato ndo' chiuu waa na ta'jnaa'n'na jom quia na tyjee'n tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yoche'n na cwila'nei'na ñ'oommei'n', teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaa'n'na. Tquiaa'n na xma'ndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa joona nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaa'n'a'n jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jee'n matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' na luaa' m'aa'n' n'om'yo'?

³⁹ Canty'ia'yo' l'òoya ñ'e'n nc'aya na manncotyâ luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaa'n' ts'a'n tjaa'na'n sei' cachuuna', mei'n ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na chò ja.

⁴⁰ Jnda tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. ⁴¹ Saa ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿ tona' joona na jeeⁿ neiiⁿna, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tqiana cwii taⁿ catscaa jneiiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'. ⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿ aⁿ ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mooⁿya ndaa'yo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. Joona' wjaatseicandaⁿñena', ndo' je' macwiluii cha'xjeⁿ na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'cheⁿ tqiaaa Jesús na nla'noⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeina'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii, matsona' na nquii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawil' t'maⁿ, ndo' xuee na jnda ndyee nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha na nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om joona. Ñ'oommeiiⁿ nnaⁿna' Jerusalén, nncjaanty'eena' xjeⁿ cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xmaⁿyo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeiiⁿ. ⁴⁹ Queⁿyo' cwenta, ja njñooⁿya nquii Espíritu Santo na jnda tso Tsotyaya na ññequiaaⁿ ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nnaⁿ nandye na ññequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom joona nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjooⁿ l'ooⁿ nacjoona, tio'naaⁿñê joona. ⁵¹ Majuu xjeⁿ na matio'naaⁿñê joona toⁿna' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oomna' jom nandye cañoom'luee. ⁵² Ndo' joona, quia jnda jla'tl-maaⁿndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna. ⁵³ Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Mantyjati luaa'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljei Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñê na ts'aⁿ jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqueeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tso na cwiluiiñê mati juu candaa'ñ'eⁿ cwiluiiñe. ² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna'. ³ Cha'tso na maniom na tqueeⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqueeⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqueeⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matseijomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanooⁿna' cha'tso na cwi'oo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' tîcandaaⁿ nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueⁿ cwiluiiñê naxueeñe saaⁿ jñoom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñê naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñê tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saaⁿ meiiⁿ na jom tqueeⁿ juuna', maxjeⁿ tîcala'noⁿ nn'aⁿ ñeeⁿ cwiluiiñê. ¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñê, saaⁿ tîcato'ñoomna jom. ¹² Saaⁿ nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñê. Ndaaⁿ joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyena ndaⁿ nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Candaa'ya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaayâ quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyâ na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu quia seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—Nquii'yo' na jndaⁿ ñetsjooⁿ na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñê, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindyoo. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luua' jo'.

¹⁶ Jom candaa'ñ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' matio'naaⁿñe Ty'oqots'om cha'tsondyo. Cwii nnom na jndaⁿ to'ñooⁿya na matio'naaⁿñê jaa, jndaⁿ mañoomcheⁿ na cwito'ñooⁿya. ¹⁷ L'o Moisés tquiaa Ty'oqots'om ljeii na matsa'ntjomna'. Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa ndo' na cwiluiiñê ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na jndaⁿ nty'iaa' Ty'oqots'om. Macandaaⁿ nquii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jndaⁿ t'moⁿ ndaaya chiuu cwiluiiñê.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindye'ntjom naquii' wats'om. Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyee'ñeeⁿ na cata'x'ee naⁿñeeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñê. ²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñê, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindyoo.

²¹ Jo' chii ta'x'etina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindyu' profeta'ñeeⁿ na matso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya?

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluena nnoom:

—¿Quia jo' ñeeⁿ cwiluiindyu'? Catsu' cha ya nnt'oo^{yâ} ndaa nn'aⁿ na jñoom jâ. ¿Chiuu matsu' cheⁿncu' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matsei'xmaⁿ'?

²³ Luaa ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xjeⁿ na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseiwe jndyee' jo ndo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantyja na cwiluii'tmaⁿñe nntsá'ntjom 'o.”

²⁴ Nn'aⁿ na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos jñoomna naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti naⁿñeeⁿ nnoom. Jluena:

—Matsu' na 'u meiⁿ nchii Cristo cwiluiindyu', meiⁿ Elías, meiⁿ nquii profeta na tso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya, quia jo' ¿chiuu na matseits'oomndyu' nn'aⁿ?

²⁶ Ndo' t'o Juan ndaana. Tsoom:

—Ja matseits'oomndyo^o nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa quii'ntaaⁿyo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ticala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ. ²⁷ Majom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om quia na jnda 'ndiina' ja, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjo^ocheⁿ na nluindyo^o. Ja meiⁿ cwe' na nndi'ntjoⁿya nnoom til'uendyo^o.

²⁸ Luaa' tuii cwii joo na jndyu Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quoom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ.

Jesús cwiluiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuii na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aaⁿ. Matsoom ndaa jâ na m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo':

—Queⁿyo' cwenta, luaa' ts'aⁿ na cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om na juu matse-icanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Mañejuu ts'aⁿ na jnda ñetsjooya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na 'io cha nleitquoo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti ja. Ee m'aaⁿ cwii tjo^ocheⁿ na nluindyo^o. ³¹ Xjeⁿ na to'a na matseits'oomndyo^o nn'aⁿ ñequio ndaatoo, meiⁿ ticatsei'noⁿa na jom ts'iaⁿaⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ cha catseica'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na ljo' cwiluiñê.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyeeⁿ ndaayâ. Matsoom:

—Nty'ianooⁿ na jnaⁿ Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'eⁿñê. ³³ Xjeⁿñeeⁿ meiⁿ t'icatsei'noⁿa 'ñeeⁿ juu na nluíñe nquii na nntseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa tjañjoom' ts'ooⁿ quia jñom Ty'oots'om ja na catseits'oomndyo^o nn'aⁿ, tsoom nooⁿ: “Nnty'ia'njom' na ndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'aⁿ, ndo' nljoo'ñe ñ'eⁿñê. Juu tsaⁿñeeⁿ jnda ty'ioⁿya ts'iaaⁿ jom na nntseits'oomñe nn'aⁿ ñ'eⁿ Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianooⁿya na tuii na ljo' ñ'eⁿñê. Jo' chii macwji'yuu'ndyo^o na jom cwiluiñê Jnda Ty'oots'om.

Nn'aⁿ na t'maⁿjndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'eⁿñê

³⁵ Cwiicheⁿ xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaaⁿ. ³⁶ Ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaayâ:

—Canty'ia'yo', luaa' ts'aⁿ na cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om.

³⁷ Ndo' wendyô jâ na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', saantyjooyâ naxeⁿ Jesús. ³⁸ Taqueⁿ Jesús ndo' nty'iaaⁿaⁿ na cwitsaantyjooyâ naxeⁿeⁿ. Tax'eeñê ndaayâ, tsoom:

—¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyâ nnoom:

—Rabí, ¿cwaaⁿ w'aa nncja'meintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om.

³⁹ Matsoom ndaayâ:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayâ ñ'eⁿñê w'aa na tjameintyjeeⁿeⁿ. Ndo' cha'na ñequiee na matmaaⁿ na squiaayâ ñ'eⁿñê. Ljoo'ndyô ñ'eⁿñê hasta na jnda teincooⁿ.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, já jndyaayâ ñ'oom na tso Juan'ñeeⁿ, ndo' saantjyoo^{yâ} naxeⁿ! Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñeeⁿ tjacal'ueeⁿ xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ juu na cwiluiñe Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nquii na tqueⁿ Ty'oots'om na cwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aaⁿ Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—'U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

*Ma'ma*ⁿ Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiicheⁿ xuee seijndaa'ñe Jesús na nncjaⁿ ts'ondaa Galilea. Quia ljo'cheⁿ teincwiñê ñ'eⁿ Felipe. Matsoom nnom:

—Candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyô ts'iaaⁿ na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñeeⁿ mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'eⁿ Pedro. Joona nn'aⁿ tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ nquii na cantyja 'naaⁿ! seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuuna' ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omcheⁿ profetas tyola'ljeiina cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ! Majuu Jesús jo', ts'aⁿ tsjoom Nazaret, na cwilue nn'aⁿ na jnda José juu.

⁴⁶ Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿ nnteijneiⁿ nn'aⁿ.

T'ô Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'njom' jom.

⁴⁷ Nty'iaa' Jesús na ndyocwje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsaⁿm'aaⁿ! tiquinquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ. Jom mayuu'cheⁿ cwiluiñê ts'aⁿ Israel.

⁴⁸ Tax'eeñe Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixmaⁿya?

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjoocheⁿ na nncjaacwaⁿ Felipe 'u, nty'iaya 'u quia m'aaⁿ wa' x'ee ts'oom higuera 'naⁿ!

⁴⁹ Ndo' t'ô Natanael, matsoom:

—'U ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ, 'u maxjeⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om. 'U cwiluiindyu' rey cwentaa já nn'aⁿ Israel.

⁵⁰ T'ô Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjooya na nty'iaya 'u x'ee ts'oom higuera 'naⁿ!, aa cwe' jo' na matseyu' ñ'eⁿndyô? Maxjeⁿ maniom na jndati la'xmaⁿna' cantyja 'naⁿya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹ Ndo' matsotyeeⁿ nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaaⁿ cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nnquiocue ángeles na m'aaⁿ ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaaⁿya na m'aaⁿ Ty'oots'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'aⁿ tsjoom Caná ts'ondaa Galilea

¹ Xuee jnda ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'aⁿ tsjoom Caná, ts'ondaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús. ² Ndo' joo nn'aⁿ na t'unco t'maⁿna Jesús ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na mati calajomndyô ñ'eⁿndyena na cwi'uncona. ³ Jnda na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnoom:

—Ticwijndeii winom.

⁴ T'õ Jesús nnom, matsoom:

—Naⁿ, ¿ljo' nntsa' ja? Tyoowe'ntyjõ xjeⁿ na nnts'aa cwii nnom na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁵ Matso tsoñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsa'ntjoom 'o.

⁶ Maniom ñ'oom na cwiquaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos na cwinndyuu'a ñequio na cwitmaaⁿya 'naⁿ. W'aa yuu na toco tsaⁿñeeⁿ meintyjee' yom ljo' t'maⁿ na tuiina' ñ'eⁿ ljo', na quiwil'uee'ndyena na cwila'candaa'ndyena costumbre'ñeeⁿ. Cwiwijndeii cwii cwii tsjoo'ñeeⁿ cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa. ⁷ Seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' ljoomeiⁿ ñequio ndaatioo.

Ndo' jla'catoo' naⁿñeeⁿ joona' hasta too' cwijomna'. ⁸ Jnda' jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwila'ñ'oom'ndye nantquie.

Jo' chii ty'eñ'omna' juuna' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Ndo' juu ts'aⁿ na matsa'ntjom naⁿñeeⁿ t'uu chjoowi' ndaatioo na jnda' seicwaqueⁿ Jesús na winom. Ticaljeii tsaⁿñeeⁿ yuu jnaⁿna' saa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo' nquiucheⁿ na yuu tjei'na juuna'. Quia jo' tcwaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na macoco. ¹⁰ Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjõ na t'unco nn'aⁿ, najndyee tyoñe'quia nn'aⁿ winom na yaticheⁿ na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jnda' mawjaacjoo naⁿñeeⁿ na cwiwena, quia jo' cwiñe'quiana winom na ticue'ntyjõ na yana'. Saa 'u je', jnda' seiljo' winom na yaticheⁿ na quia je'cheⁿ nleil'uena'.

¹¹ M'aaⁿ Jesús Caná ts'õndaa Galilea quia s'aañeeⁿ ts'iaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aaⁿ t'mooⁿ na t'maⁿ cwiluiiñê. Manc'e jo' na jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, jnaⁿna' na cwilayuu'â ñ'eⁿñê.

¹² Jnda' na tuii na luaa', quia jo' jâ nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, saayâ Capernaum ñ'eⁿñê, ñequio tsoñeeⁿ ñequio ntyjeeⁿ. Ndo' ljo'ndyô jo' jo' cwantindyo xuee.

Tjei' Jesús nn'aⁿ quii' wats'om t'maⁿ Jerusalén

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jnda' wjaawindyoo' nncuee' ncuee pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaa canmaⁿ. Jo' chii saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiⁿ nn'aⁿ na cwindaa quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandye nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jnda' na nty'iaaⁿ na luaa', quia jo' s'aaⁿ l'uaa tsjal'neiⁿ, jnda' chii jleintyjoon naⁿñeeⁿ. Tjeiⁿen cha'tsondye joona ch'eeⁿ tach'eⁿ wats'om'ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seicantqueeⁿ meiⁿsa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndaa nn'aⁿ na cwindaa cantu' matsoom:

—Catjei'yo' quioo'm'aⁿ ñjaaⁿñe. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na mawaa cjoo' libro Salmos. Matsona': “Nla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'.”

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntsa' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿna' ndaayâ na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiⁿ mache'?

¹⁹ T'õ Jesús ndaana, matsoom:

—Calatyui'yo' wats'omwaañe ndo' ñe'ndyee xuee nntseiwanda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Wen'aaⁿ nchoo' yom ntyu tjacaa na tuii wats'omwaañe, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiwe' juuna'?

²¹ Saa seijoom'ñê na juu seiiⁿeⁿ cwiluiñena' wats'om. ²² Jo' chii jndâ na tquiaa Ty'o^ots'om na tando'xcoom jndâ na tueeⁿeⁿ, jâ nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ tjañjoom' n'o^oyâ na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'â ñ'oom na seineiiⁿ ndo' mati ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyó teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ

²³ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwila'wjaaya canmaⁿ, nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yua'na na cwiluiñê Cristo. ²⁴ Saa tñquiaañê ñ'eⁿndyena, ee ntyjeeⁿ chiuu n'omna. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' na cwji'yuu'ñê ts'aⁿ nnoom cantyja ljo' la'xmaⁿ nn'aⁿ, ee maxjeⁿ mantyjeeⁿ chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsaⁿñeeⁿ tyotseijomñê ñ'oom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Jom jñoom Nicodemo. ² Jñoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Matsoom nnom:

—Maestro, manquiuyuâ na 'u cwiluiindy' ts'aⁿ na jñom Ty'o^ots'om na ca'moⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaayâ. Ee xocandaa nntsa' ts'iaaⁿmeiⁿ xeⁿ nchii Ty'o^ots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyu'.

³ Jesús t'o^o, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo njom', xeⁿ ticaluiixcoñe ts'aⁿ tixocandaa nntseijomñê cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

⁴ Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

—¿Chiuu nnts'aa ts'aⁿ na nluuiñennaⁿaⁿ na jndâ tquieñê? Ee tixocandaa nnc-jaaquiee'nnaaⁿaⁿ tsiatsjaaⁿ tsoñeeⁿ ndo' na nluuiñennaⁿaⁿ.

⁵ Jesús t'o^o, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿa njom'. Xeⁿ ticaluiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatioo ndo' ñequio Espíritu, tixocandaa nncjaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

⁶ Nc'e na nn'aⁿ jaa, jo' chii mati ndaaya mann'aⁿ joona. Maluaa' matseijomna' ts'aⁿ na tuiñe cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo. Tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om.

⁷ Tinntseñ'eeⁿñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjooⁿa: “Maxjeⁿ jndei'na' na caluiindy'o'x-co'yo'.” ⁸ Ndi' na c'uaa cam'aaⁿ jndye, saa tileicantyo' yuu jnaⁿna', meiⁿ yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na tileicala'noⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu.

⁹ T'o Nicodemo, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ ticatsei'noⁿa.

¹⁰ Matso Jesús:

—Aa ljo', ndo' 'u t'maⁿ cwiluiindy' na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'noⁿ ñ'oommeiiⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿa njom'. Matseinaⁿya cantyja na mantyjiiya, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jndâ nty'ianooⁿ, saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹² Jndâ mamatseinaⁿya ndaa nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na niom tsjoomnancue cha cala'noⁿyo', saa tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. Quia jo', ¿chiuu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cantyja 'naaⁿ cañoom'luee?

¹³ 'Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ na jndâ tjawa cañoom'luee cha nndaa nntseicandii nn'aⁿ chiuu macaⁿna' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyena. Macandâ ja na cwiluiindy' ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee ntyjiiya. ¹⁴ Quia ñet'om nn'aⁿ judíos jo ndo' ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuiina' cha'na catsuu cjo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'ioom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ na cwiluiindy' ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee. ¹⁵ Luaa' nluui cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando'.

Ty'o^ots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ

¹⁶ Nc'e Ty'oots'om t'maⁿ waa na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñennco na cwiluiindyō Jnaaⁿ tquiaaⁿ na tuiindyō cha ticwii cwii ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿndyō tixocatsuñe. M'aaⁿ na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om nchii jñoom ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha na cat'uiiya jooa cantyja jnaaⁿna. Jom jñoom ja cha ndaa nlu'i'n'maaⁿndyena.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oots'om juu cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ'. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseyu', je' mamat'uiina' juu cantyja jnaaⁿ', ee na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyō na macandā ja cwiluiindyō Jnaaⁿ. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'aⁿ na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyō naxuee jnda tyjacanooⁿya jooa, saa neiintina' na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ na jooñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjomna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee natia, jeeⁿ jnoom'm ja na cwiluiindyō naxueeñe. Tsaⁿ'ñeeⁿ tiñe'catseijomñe ñ'eⁿndyō ja, ee jeeⁿ nquiaⁿ'aⁿ na nntseicanooⁿya natia na mach'eeⁿ. ²¹ Saa juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyaⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ matseijomñe ñ'eⁿndyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwitquooⁿya na cha'tso na mach'eeⁿ, mach'eeⁿ nc'e Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê.

*Matseineⁿ*ti Juan cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, mati jlui'â ñ'eⁿñê. Tyoma'nooⁿyâ ñ'eⁿñê ts'onⁿdaa Judea. Tyom'aaⁿyâ jo' jo' cwantindyō xuee. Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ cwii joo na jndyū Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatioo m'aaⁿ jo'. Ndo' tyo'oo nn'aⁿ na tyotseits'oomñe jooa. ²⁴ Ee xjeⁿ'ñeeⁿ tyooju' Herodes jom w'aancjo.

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'eeⁿ ndyueena ñequio nc'iaana nn'aⁿ judíos na cwe' tquieya. Ee cwila'ntja'ndye na'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena cwaaⁿ cwii nnom na jndati tseixmaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ. ¿Aa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cantyja 'naaⁿ Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—U ta na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndaayâ, juu ts'aⁿ na tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyū' xndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyū' cantyja 'naaⁿ ndaayâ, canty'ia', cwiwits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ, ndo' cha'tsonⁿdye nn'aⁿ cwi'oontyjo naxeeⁿ'eⁿ.

²⁷ Juan t'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Tjaa na ndaa nnts'aa ts'aⁿ xeⁿ nchii Ty'oots'om matseijndaa'ñê ljo' nntseixmaⁿ ts'aⁿ. ²⁸ Mancjo'yo' nquii'yo' na ñetsjoō cantyja 'naⁿya, ja nchii Cristo cwiluiindyō. Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na catseijndo'a n'om nn'aⁿ na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ 'O cwila'noⁿ'yo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsaⁿ's'a na maco'ñom yuscu na macoco ñ'eⁿñê, masaa' yuscu'ñeeⁿ jom. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ tsaⁿ's'a'ñeeⁿ, nchii m'aaⁿ na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñeeⁿ. Nchii jo'. Cwiquoo na neiiⁿ na mandiiñe ñ'oom na matseineiⁿ x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicandaa'ñena' na neiⁿya cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁰ Jo' chii jeeⁿ xcwe na jom cjaaluiit'maⁿñetyeeⁿ saa ja catseicjetina'.

Luaa nquii na jnaⁿ cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsaⁿ'm'aaⁿ jnaaⁿ cañoom'luee, t'maⁿti cwiluiñê, nchiiti cha'tsonⁿdye nn'aⁿ. Ja na cwe' ts'aⁿ ja, matseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue ndo' matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ'na'. Saa nquii tsaⁿ'm'aaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee, cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñê cantyja na jnda nty'iaaⁿ'aⁿ ñequio na jnda jñeeⁿ, saa tjaa'naⁿ ñeeⁿ juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê. ³³ Juu ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê, matseijomñe tsaⁿ'ñeeⁿ na Ty'oots'om cwiluiñe na mayuu'. ³⁴ Ee nquii na jñom Ty'oots'om jo ndaa nn'aⁿ, ñ'oom'm matseineiⁿ, ee candaa'ya mañequiaaⁿ Espiritu na cwiluiñê naquii' ts'om. ³⁵ Nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotyaaⁿya m'aaⁿ na candya' ts'oom Jnaaⁿ. Ndo' naquii' l'ō jnda tqueeⁿ cha'tsoti na maniom. ³⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ

na matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om, matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. Saa ñeeⁿ juu na ticatseñ'oomñe na nntseyu' ñequio Jnaaⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa' na nncwando' añmaaⁿ. Tyeⁿ waa na matseiw'ii Ty'oots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'aⁿ na cwiluiindyē tmaaⁿ nn'aⁿ fariseos tyondyena na majndyendyeti nn'aⁿ teits'oomndyē cantyja 'naaⁿ Jesús, nchiiti cantyja 'naaⁿ Juan. ² Saa na mayuu'cheⁿ nquii Jesús tícatseits'oomñê nn'aⁿ. Macandā jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, jā l'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ. ³ Jo' chii quia na jñeeⁿ na luaa' cwilue fariseos'ñeeⁿ, jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Judea ñ'eⁿndyô na nntsaayâ Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayâ jo' jo' majndaa' na nncwinooⁿyâ ts'ondaa Samaria. ⁵ Jo' chii squiaayâ cwii tsjoom na jndyū Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijñaⁿaⁿ na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jndā tuee' quiajmeiⁿ. ⁷ Xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatioo. Matsoom nnom:

—Quiaa' ndaatioo nnc'ua.

⁸ Ndo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, xjeⁿñeeⁿ jndā saayâ quii' tsjoom. Saalajndaayâ na nlcwaa'â ñ'eⁿñê.

⁹ Matso yuscu Samaria nnoom:

—¿Chiuu na macaⁿ ndaatioo nqoⁿ, ee 'u cwiluiindyū' ts'aⁿ judío ndo' ja cwiluiindyō samaritana?

Luaa' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e nn'aⁿ judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'aⁿ samaritanos.

¹⁰ T'ō Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ cwe' matsei'nqoⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ naya na ñe'cats'aa Ty'oots'om 'u, ndo' xeⁿ matsei'nqoⁿ ñeeⁿ cwiluiindyō na macaⁿ'a ndaatioo njom', nntseyi'oondyū' nqoⁿ na cateijndeiya 'u, ndo' ja jndā tquiaya cwii na matseijomna' ndaatioo na ñnequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ta, tjaa'naⁿ 'naⁿ c'oom' na nncwji' ndaatioo, ndo' tsui'waa, jeeⁿ njoomna'. Quia jo' ¿yuu nnc'oom'yu' ndaatioo'ñeeⁿ na nntseixmaⁿya na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aacheⁿna' na mache' na 'u cwiluiit'maⁿndyū'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaaⁿ ñequio quioo' ntsmeiiⁿeⁿ, ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaa jā.

¹³ T'ō Jesús nnom, matsoom:

—Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe ndaatioomeiiⁿ nndyō na ñe'cwennda'na. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwiwena ndaa na mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'woona' ts'om xo' na ticantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

—Jeeⁿ 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyō na ñe'c'uatya, meiⁿ tantseicachju-undyō na ñequii'cheⁿ na candyōcwjii'a juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

—Cja', cwaaⁿ sa', ndo' jndā jo' quio'yo' ñjaaⁿ.

¹⁷ T'ō yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja tjaa'naⁿ s'aya.

Matso Jesús nnom:

—Majo'ndyō ñ'oom na matsū' na 'u tjaa'naⁿ sa'. ¹⁸ Ee jndā ñet'oom 'om sa' ndo' juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿndyū' je', nchii sa' jom. Cantyja na luaa' waa, mayuu' ñ'oom tsū'.

¹⁹ Jndā na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, matsei'nōⁿa na 'u cwiluiindy^u profeta. ²⁰ Weloo weloo jâ nn'aⁿ samaritanos tyola't'maaⁿndyena Ty'ōots'om sjowaa. Saa 'o nn'aⁿ judíos cwindu'yo' wats'om t'maⁿ 'naⁿ'yo' Jerusalén jo' jo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—'U yuscu, catseyu' ñ'oom na matsjoo njom' na manncue'ntyjo xjeⁿ na nla't'-maaⁿndye nn'aⁿ Tsotyaya meiⁿquiayuucheⁿ, nchii cwe' sjowaa oo Jerusalén. ²² 'O nn'aⁿ Samaria jeeⁿ cachjoo cwila'nōⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'ōots'om, ndo' cwe' cwila't'-maaⁿndyo'to'yo' jom. Saa jâ nn'aⁿ judíos cwila'nōⁿ'yayâ 'ñeeⁿ cwila't'maaⁿndyô. Ee cantyja 'naaⁿyâ jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ²³ Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' mamawe'ntyjo na joo nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na cwila't'maaⁿndye Tsotyaya, macaⁿna' na cala't'maaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luaa' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. ²⁴ Ty'ōots'om cwiluiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na ñe'cala't'maaⁿndye jom, macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ Espíritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañoom Mesías, manqueⁿ na cwiluiñê Cristo. Jom quia na nncwjeeⁿeⁿ, nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaya.

²⁶ Matso Jesús nnom:

—Manncō na matseinaⁿya ñ'eⁿndyu' cwiluiindyō nqueⁿ.

²⁷ Majuu xjeⁿñeeⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê squie'cañōⁿyâ jooⁿa. Ticjawee' n'ōōⁿyâ na matseineiⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu, saa meiiⁿ na ljo' tjaa'naⁿ na ta'x'aaⁿyâ 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ: “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaaⁿ ñ'oom matseineiⁿ ñequio yuscum'aaⁿ?” ²⁸ Ndo' 'ndii yuscu'ñeeⁿ tsjoo 'naaⁿaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ tsjoom. Tjacatsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

²⁹ —Quio'yo' na nntsaacanty'ia'yo' cwii tsaⁿs'a na jndaⁿ tso nōōⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jndaⁿ ñes'aa. M'aaⁿ ts'ōōⁿ na juu cwiluiñê Mesías.

³⁰ Ndo' jlui' naⁿñeeⁿ tsjoomna, ty'ena yuu na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús. ³¹ Yocheⁿ na tyooquiena, jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê l'uuyâ nnoom:

—'U Maestro, cwa sa, cwa'.

³² Saa matsoom ndaaⁿyâ:

—Ja mañ'ōⁿ cwii na nlcwaa'a na 'o ticaliu'yo'.

³³ Quia jo' jâ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ jlanaaⁿ cheⁿncjooyâ ndaaⁿ nc'iaayâ. L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na jndyoñ'oom cwii ts'aⁿ na nlcwaaⁿaⁿ?

³⁴ Saa matso Jesús ndaaⁿyâ:

—Luaa waa na matseijomna' nantquie 'naⁿya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja, hasta na jndaⁿ jndaⁿ ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ³⁵ 'O waa ñ'oom tjañoom' na cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjoō ndo' nntyjeendye nn'aⁿ. Saa ja matsjoo ndaaⁿ'yo': Caleity'iom ndaaⁿ'yo', ndo' canty'ia'yo' ndiocheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ cha'cwijom ntjom na jndaⁿ tmaⁿ na nncwantjom ts'aⁿ cwentaa' Ty'ōots'om. Matseijomna' jooⁿa na jndaⁿ tue'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeñe ts'aⁿ. ³⁶ Juu ts'aⁿ na matyjee ntjom na jndaⁿ tue' waa na mawantjoom ee matseitjoom nn'aⁿ na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luaa' waa, juu ts'aⁿ na manom' ntjom ñecwiixjeⁿ na ñnequiaana' na neiiⁿeⁿ cha'xjeⁿ juu ts'aⁿ na matyjee ntjom. ³⁷ Ee juu ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwii ts'aⁿ manom' saa cwiicheⁿ ts'aⁿ matyjeeñe, ñ'oom na mayuu' jo'. ³⁸ Na majñōōⁿya 'o naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya matseijomna' cha'cwijom na cwitsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'cato'yo' ts'iaaⁿ. Nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndaⁿ jla'nchu'na na nncuaa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ōots'om naquii' n'om nn'aⁿ ndo' 'o jndaⁿ macwitsaquei'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ.

³⁹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ samaritanos tsjoom'ñeeⁿ tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ na tjei'yuu'ñe ndaana na matso: “Jndaⁿ t'mōōⁿ nōōⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jndaⁿ ñes'aa.” ⁴⁰ Jndaⁿ na tquie'cañom nn'aⁿ samaritanos'ñeeⁿ yuu na m'aaⁿ Jesús, tyotaⁿna nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, ndo' ljoo'ñê tsjoomna we xuee. ⁴¹ Ndo'

quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jndyendyetina tyola'yu'na. ⁴² Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Je' tachii macanda cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'â. Ee mancjootyayâ jnda jndyayâ ñ'oom 'ñom. Je' cwila'nooⁿâ na jom mayuu'cheⁿ cwiluiñê Cristo na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ tsjoomnancue.

*Sein'ma*ⁿ Jesús jnda ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe

⁴³ Ndo' quia na jnda teinom we xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'â ñ'eⁿñê Galilea. ⁴⁴ Ee manquityeeⁿ tjei'yuu'ñê na ticala't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii profeta na mañe'cwii ndyuuaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squiaayâ Galilea ñ'eⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jeeⁿ neiiⁿna jom, jla'ljona jom. Ee mati joona ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuee Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ jo' jo'.

⁴⁶ Jnda jo' saannda'â ñ'eⁿñê Caná ts'onda Galilea, yuu na seicwaqueeⁿ ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe cantyja 'naaⁿ gobiernom. Tyochjoo, jnda tsaⁿñeeⁿ, m'aaⁿ na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na jnda squiaayâ Galilea ñ'eⁿ Jesús na jnaaⁿyâ Judea, tja tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿyâ. S'aa ty'oo nnoom na cjaⁿ waa', na catsein'maaⁿ tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—'O maxjeⁿ tixocala'yu'yo' na waa najndo xeⁿ ticanty'ia'nda'yo' na nnts'aa yuu na xocanda na nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe ñ'eⁿ gobiernom t'o 'ndyoo Jesús. Tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' ti'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja' ee maxjeⁿ nlco'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ seiyoomb'm ñ'oom na tso Jesús. Tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ⁵¹ Ndo' yocheⁿ na mawjaaweⁿeⁿ Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluena:

—Jnda wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ljo' xjeⁿ jnaⁿna' na tjaco'yana' jnaaⁿ. Ndo' t'oⁿ naⁿñeeⁿ nnoom:

—Wjacheⁿ chjooti na teinom na quiajmeiⁿ 'ndii tycu na matseicona' jom.

⁵³ Quia jo' tsotye tyochjoo'ñeeⁿ sei'nooⁿoⁿ na mañejuu xjeⁿñeeⁿ tso Jesús nnoom na nlco'yana' tyochjoo jnaaⁿ. Ndo' seiyoomb'm ñ'eⁿ Jesús, mati cha'tsondye nn'aⁿ waⁿaⁿ.

⁵⁴ Luaa' ts'iaaⁿ na jnda we na s'aa Jesús na tueⁿeⁿ Galilea na jnaaⁿ Judea, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ tixocaluii na cwe' meiⁿnquia ts'aⁿ nnts'aa.

5

*Sein'ma*ⁿ Jesús ts'aⁿ yuu waa peila

¹ Jnda na tuii nmeiⁿ, saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyo. ² Nnom tsjoom Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'maⁿ na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canmaⁿ. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'maⁿ na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndiocheⁿ peila'ñeeⁿ niom 'om l'aa na cwe' wanaaⁿto. ³ Naquii' l'aa'ñeeⁿ tyomaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿwii, ñ'eⁿ nn'aⁿ na nchjaaⁿ, ñ'eⁿ nn'aⁿ na tileic'ooca', ñequio nn'aⁿ na jnda teintjeiⁿ luee, nc'ee'. Tyomeindoo'na na nleiwoⁿ ndaatoo na ñjom peila'ñeeⁿ. ⁴ Ee tquiacheⁿ tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda tuii na ljo', juu ts'aⁿ najndyee na nncuoⁿ jo' jo', nn'maⁿ meiⁿquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñeeⁿ chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e na ntyjeeⁿ na jnda teijndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'maⁿ?

⁷ Ndo' t'o ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa 'ñeeⁿ nchjeeⁿ ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matseijndo, cwiicheⁿ ts'aⁿ jnda teinom' ja.

⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantyja', catseilcwiindyu' tsue' ndo' cja'ca'.

⁹ Mañoom' tco'yana' tsa'ñee'n, n'maa'n. Jnda' jo' seilcwiñê tsuee 'naa'n'a'n, too'n'o'n na tjaca'n. Ndo' xuee'ñee'n xuee na jaa nn'a'n judíos cwita'jndyaaya. ¹⁰ Cwe' jo' nt'om nn'a'n judíos tyoluena nnom juu ts'a'n na jnda' n'ma'n:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaa'n na nncja'ñ'oom' tsue'.

¹¹ T'o' tsa'ñee'n ndaana:

—Nquii ts'a'n na sein'ma'n ja matso noo'n na catseilcwiindyō tsuee 'na'ya ndo' cjoñ'o'nyā juuna'.

¹² Ta'x'ee na'ñee'n nnoom, jluena:

—¿Ñee'n juu tsa'ñee'n na matso njom' na catseilcwiindyu' tsue' ndo' cja'ca'?

¹³ Saa juu ts'a'n na jnda' n'ma'n ticaljeii' ñee'n sein'ma'n jom. Ee nc'e jndye nn'a'n tyom'a'n jo' jo', jo' chii teindyōō Jesús. ¹⁴ Jndañquia ljeii Jesús tsa'ñee'n naquii' wats'om t'ma'n 'naa'n nn'a'n judíos. Matsoom nnom:

—Je' que'n' cwenta, jnda' n'ma'n', cja'meintyje' na matsei'tjoōndyu' nnom Ty'oōts'om cha tintjom' cwii na cwajndiitiche'n.

¹⁵ Ndo' tsa'n's'a'ñee'n tjacatsoom ndaa' nn'a'n judíos na nquii Jesús sein'ma'n jom. ¹⁶ Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'a'n judíos'ñee'n na cat'uiina' Jesús. Tyojoo' n'omna na nla'cuee'na jom, ee tyoch'ee'n ts'iaa'nmei'n' meii'n xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Saa Jesús t'oō'n ndaana, tsoom:

—Tsotyāya ñequii'che'n mach'ee'n ts'iaa'n, ndo' mati ja.

¹⁸ Jnaa'n' ñ'oomwaa' nn'a'n judíos'ñee'n tyojoo'ti n'omna na nla'cuee'na jom. Ee cantyja na cwitjeii'na cwenta nchii macanda' na seitjoōñê cantyja 'naa'n' xuee na cwita'jndyeena, saa' mati nquiuna na seitjoōñê na tsoom na Ty'oōts'om cwiluiiñe Tsotyee'n, ee na laa'ti' mach'ee'n na ñe'cwii cwiluiiñê ñ'e'nñe.

Waa najndeii na matseixma'n Jnda Ty'oōts'om

¹⁹ Quia jo' matso Jesús ndaa' na'ñee'n:

—Ñ'oom na mayuu'che'n matseina'ya ndaa'yo'. Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantyja na l'ue ts'oō'n nnts'aa. Ja ñequii'che'n cantyja na manty'ia na mach'ee Tsotyā, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyō Jnaa'n, ñequii'che'n mats'aa cha'xje'n na manty'iaaya na mach'ee'n. ²⁰ Ee Tsotyāya m'aa'n na candya' ts'oom ja na cwiluiindyō Jnaa'n. Ma'moō'n noo'n cha'tso na mach'ee'n. Ndo' m'mo'ntyee'nche'n ts'iaa'n na t'ma'nti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawee'tiche'n n'om'yo'. ²¹ Ee cha'xje'n nquii Tsotyāya mañequiaa'n na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyō Jnaa'n mei'nquia ts'a'n na l'ue ts'oō'n mañequia na tseixma'n na ticantycwii na wando'. ²² Tsotyāya mei'cwii ts'a'n ticu'xee'n. Saa' l'oō ja na cwiluiindyō Jnaa'n jnda' tquiaa'n cha'waati na nntu'xe'ndye nn'a'n. ²³ Ee l'ue ts'oom na ñecwii xje'n cala't'maa'n'ndye nn'a'n ja na cwiluiindyō Jnaa'n, cha'xje'n cwila't'maa'n'ndyena jom. Saa' mei'ncwi'ñee'nche'n ts'a'n na tiñe'catseit'maa'n'ñe ja na cwiluiindyō Jnaa'n mei'n Tsotyāya ticatseit'maa'n'ñe tsa'ñee'n.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'che'n matsjoō ndaa'yo'. 'Ñee'n juu na mandii ñ'oom 'ndyō ndo' matseyu' ñequio nque'n na jñoom ja, juu tsa'ñee'n matseixma'n na ticantycwii na wando', mei'n ticatu'xe'nñe cantyja jnaa'n'. Ñeseixma'n na ts'oo juu saa' je' matseixma'n na ticantycwii na wando'. ²⁵ Ñ'oom na mayuu'che'n matsjoō ndaa'yo'. Nncue'ntyjō xje'n ndo' je' mawe'ntyjōna' quia na ndye nn'a'n na jnda' tja' jndye ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om. Ndo' nn'a'n na cwila'yu' ñ'e'ndyō ñe'quia na nnta'ndo'na. ²⁶ Ee cha'xje'n nquii Tsotyāya matseixmaa'n na wanoom'm cantyja 'naa'n' nque'n, malaa'ti' jnda' tquiaa'n noo'n na cwiluiindyō Jnaa'n, na matseixma'ya na wando'a cantyja 'na'n nncō. ²⁷ Ndo' jnda' tquiaa'n najndeii na matseixmaa'n na ja nncu'xā'n nn'a'n cantyja jnaa'na, nc'e cwiluiindyō ts'a'n na jna'n cañoom'luee. ²⁸ Tacal'a'yo' na jee'n cwijaawee' n'om'yo' na luaa' tsjōō ee nncue'ntyjō xje'n na cha'tso l'oo na too'ndye ndei'luaa, ndyena jndyeya. ²⁹ Joo nn'a'n na jnda' ñel'a na maty'iomyana', nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndo'na. Saa' joo nn'a'n na tyoolaxma'n na maty'iomyana', nntando'nnda'na na nnt'uiitye'na' jona.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ 'Tjaa na nndaꝯ nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncꝯ. Cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'ooⁿya, jo' na macu'xaⁿ. Ndo' macu'xaⁿya cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿ!. Ee nchii mal'uee'ndyo na nluii yuu na l'ue ts'ooⁿ nncꝯ. Mal'uee'ndyo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyꝯ na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, ticajnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Saa m'aaⁿ cwicheⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, majuu Juan. Ndo' ntyjiiyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' na mayuu'. ³³ Mancjo'yo' jñom'yo' nn'aⁿ na m'aaⁿ ndo' ñ'oom na tjei'yuu'ñê cantyja 'naⁿya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Saa ja ticantyyaa' ts'ooⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naⁿya. Luaa' matsjoo cha nndaꝯ nncwji'n'maaⁿndyo 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueena' jo ndaa nn'aⁿ. Ndo' 'o xjeⁿ na ñet'oom t'om'yo' na neiⁿyo' ee nquii'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cha'cwijom seixueeñena' naquii' n'om'yo'. ³⁶ Saa waa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naⁿya na t'maⁿti cwiluiñena', nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan. Joo ts'iaaⁿ na tqúiaa Tsotyꝯ na catseicandaꝯ'ndyo na mats'aa, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndo' nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' macwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom'm. 'O meijjom ndii' tyoondye'yo' jñeeⁿeⁿ, meiⁿ na nnty'ia'yo' chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oomna' naquii' n'om'yo', ee 'o tiñe'cala'yuy'yo' ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'naⁿyo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii teiyo ee cwila'tiuu'yo' cwe' na cwil'a'yo' na ljo', jo' na nnda'yo' na ticantycwii na cwitando'yo' jo nnoom. Ndo' joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya. ⁴⁰ Saa tiñe'cala'jomndyo' cantyja 'naⁿya cha nndaꝯ nlaxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

⁴¹ 'Ja ticantyyaa' ts'ooⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'noⁿa cantyja 'naⁿyo' na juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿyo' jo'. ⁴³ M'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' ñequio xuee' Tsotyꝯ, saa 'o ticala'ljo'yo' ja. Saa xeⁿ cwicheⁿ ts'aⁿ nncwjee' ñequio xuee' nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yo' juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yo' na nla't'maaⁿndye nc'ia'yo' 'o, saa tical'ue'yo' na ntseit'maaⁿñe nquii Ty'oots'om 'o. Ndo' na luaa' cwil'a'yo', tixocandaꝯ nla'yuy'yo' ñ'eⁿndyo. ⁴⁵ Saa ticala'tiuu'yo' na manncotyꝯ nntsjoꝯ jnaⁿyo' nnom Tsotyꝯ. M'aaⁿ cwicheⁿ na mañequiaa jnaⁿyo', manquiiti Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yuy'yo' ñequio Moisés, quia jo' mati nla'yuy'yo' ñ'eⁿndyo, ee seiljeiⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴⁷ Saa xeⁿ 'o tiñe'cala'yuy'yo' ñ'oom na seiljeiⁿ, quia jo' ¿chiuu ya nl'a'yo' na nla'yuy'yo' ñ'oom na matseinaⁿ?

6

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jnda teinom na nmeiiⁿ, teity'ioꝯ'â ndaaluee Galilea ñ'eⁿ Jesús na mati jndyu juuna' Tiberias. ² Ndo' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ty'entyjona naxeeⁿeⁿ ee jnda nty'iaandaꝯana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na tyotsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ³ Quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, saawaayâ cwii sjô ñ'eⁿñê. Jo' jo' saawindyuaandyô. ⁴ Ndo' quia ljo' manndyoo' nncuee' xuee pascua na jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaꝯaya canmaⁿ. ⁵ Ndo' Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaaⁿaⁿ jnda manquioque cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Quia jo' matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jndaaya nantquie cha nndaꝯ nlcwa' cha'tsondye naⁿm'aⁿ?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aaⁿ ts'om Felipe. Ee nqueⁿ mantyjiicheeⁿ ljo' nnts'aaⁿ. ⁷ T'ô Felipe nnoom, matso:

—Meiⁿ xeⁿ we siaⁿto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saa maxjeⁿ xocwijndeii juuna' na nlcwa' cwii cwii joona meiⁿ ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjoondyô nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsaⁿ na jndyu Andrés, tjjee Simón Pedro, matso nnom Jesús:

⁹ —Ñjaaⁿ m'aaⁿ cwii tyochjoo na maleiñ'oom 'om taⁿ tyoo' na tuiina' ñequio jndaā-tyoo' lqueeⁿ cebada ñ'eⁿ we catscaa chjoo na jnda jneiⁿ saa ¿cwaaⁿ ndaa' nmeiⁿ na jndyendye nn'aⁿ?

¹⁰ T'ō Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jnda nch'u niom. Quia jo' teindyuaandye nn'aⁿ, ndo' tuee' cha'na 'om meiⁿndye naⁿnom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñeeⁿ. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Tsotyeeⁿ cantyja 'naaⁿ joona'. Jnda jo' tyoc'oom joona' ndaa jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'ōōⁿyâ joona' ndaa nn'aⁿ na meindyuaandye. Ndo' malaa'ti' s'aaⁿ ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwiindyena. ¹² Jnda na tjacjoona, quia jo' ndaa jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê tsoom:

—Cala'tjom'yo' ntaⁿ cajndaā na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjooⁿyâ ntaⁿ ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' naⁿñeeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ jndaatyoo' cebada. Jla'catōō'â canchoo'we tsquiee ñ'eⁿ joona'. ¹⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ, jnda na nty'iaana ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aaⁿ na ma'mōⁿna' na waa najndeiⁿ na cwiluiñê, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiñê nquii profeta na mawaa ljei na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'ōots'om.

¹⁵ Ndo' sei'noⁿ Jesús na mawaa xjeⁿ na nnquioc'om naⁿñeeⁿ jom ndo' ñequio najndei'na' na nlqueⁿna jom na nluiñê rey. Cwe' jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjannaaⁿaⁿ na ñenqueⁿ jo sjo.

Tjacaā Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jnda tmaaⁿ, jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuōoyâ cwii w'aandaa, na nncwity'ioō'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaaⁿ, ticando' na nncwje'cañoom jâ. ¹⁸ Ndo' nc'e na jndeiⁿ tioo jndye tyotseiwena' ndaaluee'ñeeⁿ. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilómetros jnda tjacaā w'aandaa'ñeeⁿ na cwicantyaandyô n'oom pala'. Xjeⁿñeeⁿ nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyoo'ñê na m'aaⁿyâ. Jeeⁿ ndya' jla'catyuendyô. ²⁰ Tsoom ndaayâ:

—Mannco luaañe, tilacatuendyo'.

²¹ Jeeⁿ ndya' neiⁿyâ s'aana' na to'ñōōⁿyâ jom ts'om w'aandaa. Ndo' mantyjacheⁿ tue'cañoom juuna' yuu na cwitsaayâ.

Cwil'uee nn'aⁿ Jesús

²² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, nn'aⁿ na jndyendye na ljoo'ndye xndyaa' ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoqueⁿna cwenta na ñe'cwii w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjañjoom' n'omna na t'cuōōⁿ juuna' ñequiondyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ. ²³ Saa nt'omcheⁿ l'aandaa nch'u na jnaⁿ Tiberias, tquie'cañomna' yuu na tcwa' naⁿñeeⁿ ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquiaa Ta Jesús na quianl'uaa' Tsotyeeⁿ. ²⁴ Quia jo' tuō naⁿñeeⁿ l'aandaa nch'u'ñeeⁿ. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'noⁿna na tac'oomñê yuu na tquiaaⁿ na tcwa'na, meiⁿ jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Jesús cwiluiñê tyoo' na cwita'ndo' nn'aⁿ

²⁵ Ndo' quia na jnda jliuna Jesús cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿ljo' xjeⁿ jndyo' luaa'?

²⁶ T'ōōⁿ ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo'. 'O cwil'ue'ya'yo' ja nchii nc'e na nty'ia'yo' ts'iaaⁿ na s'aa na tixocandaā nts'aa cwe' meiⁿquia ts'aⁿ saa cwe' nc'e na tcwa'yo' tyoo' na tquiaana' na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo' n'om'yo' na nlei'ndaa' nantquie, ndo' joona' 'na na cwilei'ndaa'. Saa ticaty'iomna' na cwil'a'yo' na ljo'. Calajnda'yo' na nliu'yo' cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naaⁿ juu jo' nla'xmaⁿ'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ñnequia juu

na matseijomna' nantquie naquii' n'om'yo' ee Tsotyaya Ty'oots'om ma'mooⁿ na jnda tqueeⁿ ja ts'iaaⁿmeiiⁿ.

²⁸ Quia jo' nt'omndyena jluena nnoom:

—¿Ljo' macaⁿna' na cal'aayâ cha na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om jâ?

²⁹ T'ô Jesús ndaana, matsoom:

—Luua waa na l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' na cala'yuyoyo' ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo' chii t'ooⁿna nnoom:

—¿Cwaan cwii nnom na nntsa' nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa cha m'moⁿna' ndaayâ na waa na cwiluiindy^u' ndo' cha na nla'yuu'â ñ'eⁿndyu'? ³¹ Nquiee weloo welooya tyocwa'na maná quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, cha'xjeⁿ na matso ljeii ñ'loom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii: “Tquiaa Ty'oots'om tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee na tcwa'na.”

³² T'ô Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiiñe-na' tyoo' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om. Saa nquii Tsotyaya mañequiaaⁿ juu na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee na matseijomna' juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiiñe tyoo' na mañequiaa Ty'oots'om, cañoom'luee jnaⁿ jndyocue. Juu mañequiaa na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

³⁴ Quia jo' tyoluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñenquii'cheⁿ quiaa' tyoo'meiⁿ ndaayâ.

³⁵ Ndo' t'ô Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oo, matseijomna' juu cha'cwijom ts'aⁿ na jnda tjacjoo' na macwa'. Ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nquioo na teiiⁿ naquii' ts'om cha'na quia ma'uu ts'aⁿ ndaa. ³⁶ Saa cha'na ñ'oom na jnda tsjoo^{ya} ndaa'yo', meiiⁿ na jnda nty'ia'ndaa'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa, maxjeⁿ t'icala'yuyoyo'. ³⁷ Cha'tso nn'aⁿ na mañequiaa Tsotyaya l'oo, nntioondyena l'oo. Ndo' ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oo^{ya} tijoom nnts'aa na tico'ñooⁿ juu. ³⁸ Ee ja na jnaaⁿya caáoom'luee nchii na jndyoo na cats'aa ljo' na l'ue ts'ooⁿ. Saa jndyoo na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luua waa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tquiaaⁿ l'oo^{ya}, meiⁿcwiindy^e joona ticatsuuñe añmaaⁿ. Ndo' xuee na macandá ñ'equia na nnta'ndo'xco cha'tsondye joona. ⁴⁰ Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwinty'iaa ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿndyo nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macandá ja ñ'equia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jnda tja.

⁴¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñ'oom na toom: “Ja cwiluiindy^o tyoo' na jnaaⁿya cañoom'luee.”

⁴² Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿ! ¿aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaaⁿ'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na toom na jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

⁴³ T'ô Jesús, matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁴ Ee tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndaⁿ nntioñe l'oo xeⁿ nchii Tsotyá na jñoom ja nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macandá ja nnts'aa na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁵ Ee profetas, waa ñ'oom na jla'ljeiina na matsona': “M'moⁿ Ty'oots'om ndaa cha'tso nn'aⁿ.” Luua' ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jnda jndii ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndo' jnda sei'noⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'oo^{ya}.

⁴⁶ Ñ'oomwaa' tica'moⁿna' na jnda nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya Ty'oots'om. Macandá ja na jñoom quii'ntaaⁿ'yo', ja jnda nty'ianooⁿ'ya jom. ⁴⁷ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndyo juu matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. ⁴⁸ Ja cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁹ Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjana. ⁵⁰ Ja cwiluiindy^o tyoo' na

jnaaⁿya cañoom'luee. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa', tixocatsuuñe. ⁵¹ Ja na jnaaⁿya cañoom'luee cwiluiindyō tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom Ty'ooots'om, seii'a cwiluiñe Jo'.

⁵² Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñequio ncl'iaana. Tyoluena:

—Manquiuyu na xocandaā ñequiaa tsaⁿm'aaⁿ seiiⁿeⁿ na nntquiaā.

⁵³ Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndaāna:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', xeⁿ ticatquie'yo' seii' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na cwe'yo' nioom'a, ticala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tando' añmaaⁿ. ⁵⁴ Nquii ts'aⁿ na jnda tquii seii'a ndo' jnda t'uu nioom'a tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macanda nnts'aaya na nncwando'xcoom. ⁵⁵ Ee seii'a matseixmaⁿna' nantquie na tjacantyja naya ndo' nioom'a matseixmaⁿna' juu na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantyja naya. ⁵⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matseitjoom'na' tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyō, ndo' tyeⁿ matseitjoom'na' ja ñ'eⁿñê. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaaⁿyo', jom wanoom'm ndo' cantyja 'naaⁿaⁿ mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a, nncwando' añmaaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁵⁸ Matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjana. Saa ticatseijomna' cantyja 'naⁿya cha'na maná'ñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixmaⁿya, tijoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

⁵⁹ Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'moōⁿ ndaa nn'aⁿ quii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

⁶⁰ Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa' jluena:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaā nlajomndyō juuna'.

⁶¹ Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ cantyja ñ'oom na seineiⁿ ndaāna. Jo' chii tsoom ndaāna:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommeiⁿ 'o? ⁶² Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'ndaā'yo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncjowaannda'a nandyē yuu na ñet'ooⁿjndyāā. ⁶³ Macanda nquii Espíritu mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ jo nnom Ty'ooots'om. Nchii cantyja 'naaⁿ seiina na la'xmaⁿna na ljo'. Ñ'oom na mañequiaya cwiluiñena' cantyja 'naaⁿ Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'aⁿ. ⁶⁴ Saa ndicwaⁿ ñ'eeⁿndyō' na ticalayu'yo' ñ'eⁿndyō.

Luaa' matsoom ndaāna ee cantyjati na toōⁿoⁿ na mañequiaaⁿ ñ'oom, mantyjeeⁿ 'ñeeⁿ joo na ticala'yu' ñ'eⁿñê, ndo' 'ñeeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom. ⁶⁵ Matsotyeeⁿcheⁿ:

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjoo ndaa'yo' macanda ndaā ntseijomñe ts'aⁿ ñ'eⁿndyō quia mañequiaa Tsotyaya na caluii na ljo'.

⁶⁶ Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'aⁿ na tyondyejndyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, ty'elcwee'na. Taticala'jomndyēta ñ'eⁿñê. ⁶⁷ Jo' na tax'eeñê ndaa jā nn'aⁿ na canchoo'we na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñê, matsoom:

—Ndo' 'o je' ¿aa mati nntoⁿndyō' ñ'eⁿndyō?

⁶⁸ Simón Pedro t'ooⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyō ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, ee ñ'oom na matseineiⁿ mañequiaana' na ticantycwii na cwitandoō'â. ⁶⁹ Ndo' jā jnda macwila'yuu'â ndo' jnda macwila'noōⁿâ na 'u cwiluiindyū' Cristo, Jnda Ty'ooots'om na wando'.

⁷⁰ T'o Jesús, matsoom ndaayâ:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendyō'. Ndo' cwii 'o m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii.

⁷¹ Luaa' matsoom na ma'moōⁿ Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsaⁿñeeⁿ ñnequiaa cwenta jom. Mati juu cwii jā na canchoo'wendyō.

7

Tiñecala'yu' ntyjee Jesús ñ'eⁿñê

¹ Jnda tuui na nmeiiⁿ tyoma'nooⁿya ts'ondaa Galilea ñ'eⁿ Jesús. Ee jnaaⁿ na tyoqueⁿndye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos na ñe'cala'cuee'na jom, jo' chii tiñe'cjaⁿ Judea. ² Ndo' jaawindyoo' na nncuee' ncuee na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos quia na quil'ana xeⁿnquie' ncwaⁿ na cwijaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyu'ñeeⁿcheⁿ. ³ Ndo' na manncuee' xuee'ñeeⁿ tyolue ntyjeeⁿ nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaaⁿñe. Cja' Judea cha nn'aⁿ na m'aⁿ la'ñeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' mati nnty'iaana ts'iaaⁿ na mache'. ⁴ Ee ts'aⁿ na matseicantyyaa' ts'om na cala'yu' nn'aⁿ ñ'eⁿñe, ticatsona' na nljoo'ñe jo jnda. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'aⁿ ts'iaaⁿ na mache'.

⁵ Nmeiiⁿ jluena nnoom ee meiⁿ joona t'icala'yu'na ñ'eⁿñê. ⁶ Quia jo' matsoom ndaana: —Tyooe'ntyjo xjeⁿ na ca'mooⁿya ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na cwiluiindyoo nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Saa 'o meiⁿquia xjeⁿ na ñe'conom'yo', tjaa'naⁿ na teincuu'. ⁷ Joo nn'aⁿ tsjoomnancue tijdoona 'o. Saa cantyya 'naⁿ ja luaaⁿñe, ñequii'cheⁿ m'aⁿna na jndona ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndyo cantyya 'naaⁿ natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjoocheⁿ na nncjo xuee. Ee tjoocheⁿ na nntseica'moⁿndyo na cwiluiindyoo nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' jnda na toom na luaa' ndaana, ljoo'ñetyeeⁿ we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xeⁿnquie' ncwaⁿ

¹⁰ Ndo' jnda na ty'e ntyjeeⁿ na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyyooⁿ, saa t'itseica'-moⁿñê ndaa nn'aⁿ. Tjaaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tical'ue ts'om na caliu nn'aⁿ na m'aaⁿ. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ judíos na ticuee' n'omna jom jeeⁿ tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tqiuo ncuee. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'maⁿ waa na ticatjoom' na jla'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyya 'naaⁿaⁿ. Ee cwantindye joona tyolue: “Ya ts'aⁿñe tsaⁿm'aaⁿ.” Saa nt'omcheⁿ tyolue: “Tiyuu', ee manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ.”

¹³ Saa cwe' nc'e na nquiaana nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye ndaana, jo' na t'icala'neiⁿndyeyuna cantyya 'naaⁿaⁿ.

¹⁴ Jnda na tuee' xcwe ncuee, tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ndo' jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ¹⁵ Saa tileicala'noⁿ nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'uu na tja tsaⁿm'aaⁿ scwela. Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ ya matseitjoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Nchii nncō matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'mooⁿya. Nqueⁿ na jñoom ja seijndaa'ñê chiuu catsjooⁿya. ¹⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa cantyya na matsa'ntjom Ty'ooots'om, juu nntsei'noⁿ aa Ty'ooots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'mooⁿya, oo aa cwe' ñ'oom na seitiuu nncō na mañequiaya. ¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji' ñ'oom cantyya 'naaⁿ nquii, matseijndeii tsaⁿñeeⁿ na caluiit'maⁿñê ndaa nc'iaaⁿaⁿ. Saa ts'aⁿ na matseijndeii na catseit'maaⁿñena' nquii na jñom jom, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñê na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aaⁿ.

¹⁹ Moisés seiljeiⁿ ñ'oom na tqeⁿ Ty'ooots'om ndaa'yo' na matsa'ntjomna'. Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindyoo' 'o tyoola'candaⁿndyo' juuna'. Ee xeⁿ cwila'canda'yo' juuna' xoqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja.

²⁰ Nn'aⁿ na jndyendye t'oona nnoom, jluena:

—'U tsaⁿjndii matseixmaⁿ!. ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ maqueⁿñe na nntseicuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya ts'aⁿ na leicjaciaa, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'noⁿyo'. ²² Saa cala'noⁿyo' ñ'oom na nntsjoo. Tso Moisés na cal'a'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandyee. Ndo' cwila'candaⁿndyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Saa nchii jom seicatooⁿoⁿ costumbre'ñeeⁿ. Nquiee weloo welooya

ɟla'catoo'na juuna'. ²³ Nquiu'yo' na mañequiaa ljeii na tqueeⁿ na wanaaⁿ na cwil'a'yo' costumbre'ñeeⁿ meiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luaa' waa, chiuu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'ma'ya cwii ts'aⁿ na wii'. ²⁴ Jo' chii tintjei'yo' cwenta na cwe' tomti cantyja na cwiwitquioo'. Catjei'yo' cwenta cantyja na maty'iomyana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiñê?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ Jerusalén tyota'x'eeena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsaⁿs'am'aaⁿ ts'aⁿ na cwil'uee naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nla'cuee'na? ²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ matseineiⁿ, meiⁿ tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aache'na' na cwila'tiuu naⁿmaⁿn'iaaⁿ cwentaaya na tsaⁿm'aaⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiñê Cristo? ²⁷ Saa nqueⁿ quia nncwjeeⁿeⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ yuu jnaⁿyom. Saa tsaⁿm'aaⁿ manquiuuyaaya yuu jnaaⁿ.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Matsoom:

—Mach'eeena' na cwita'jna'yo' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'aⁿ ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'naⁿ nncō. Nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaa'yo' cwiluiñê na mayom'm, saa jom ticata'na'yo'. ²⁹ Saa ja mawajna'a jom, ee jnaa'ya jo nnoom, ndo' manquiiyeeⁿ jñoom ja quii'ntaa'yo'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoqueⁿndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjō na ntyjii Ty'oots'om na nncwinoom nawil' t'maⁿ, jo' chii meiⁿcwiindyena t'icat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ na tyom'a'na jo' jo', jla'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjee' nquii Cristo, ¿aa nnts'aache'na' jndyetei ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ na tixocandaa na nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa nchiiti na mach'ee tsaⁿm'aaⁿ?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tyondyena na nmeiiⁿ ñ'oom tyola'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos. Jñoomna nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om na c'oocat'ue naⁿñeeⁿ jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Chjootindyo cwii m'aaⁿtya ñ'eⁿndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'nda'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja na m'aⁿyo'. ³⁴ Quia ljo'cheⁿ nl'ue'yo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'ooⁿya, 'o xocandaa nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aa'ya nn'aⁿ judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsaⁿm'aaⁿ na xocandaa nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñê quii'ntaaⁿ nc'iaaya nn'aⁿ judíos na jnda t'oom'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ griegos, cha nndaⁿ m'mooⁿ ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseineiⁿ luaa' na nl'uaaya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wjaⁿ jaa xocandaa nntsquiaⁿcañooⁿya jom.

Candaa na cwiñequiana' na cwita'ndo' nn'aⁿ

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuue cwil'ana na t'maⁿti xuee juuna' na cwila't'maaⁿndyena. Juu xuee'ñeeⁿ tjameintyjee' Jesús, seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Tsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseiquee'na' ts'om na ñec'oomñe nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, candyontyjō naxaⁿa, ndo' catseyu' ñ'eⁿndyo. ³⁸ Nnts'aana' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii. Juu ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo, nnaaⁿ quii' ts'oom cha'cwijom candaa na cwiñequia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ.

³⁹ Luaa' matsoom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê. Ee xjeⁿñeeⁿ tjocheⁿ na ñnequiaa Ty'oots'om juu naquii' n'om nn'aⁿ, ee tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nntseit'maaⁿñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

⁴⁰ Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye quia tyondyena ñ'oommeiⁿ, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiñê nquii ts'aⁿ na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya.

⁴¹ Ndo' jlue nt'omcheⁿ:

—Tsaⁿm'aaⁿl cwiluiiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

—Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaaⁿ Galilea. ⁴² Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' na juu Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'. Ndo' mati jom ts'aⁿ tsjoom chjoo Belén yuu na jnaⁿ David.

⁴³ Ñ'oomwaa' tōⁿna' nn'aⁿ cantyya 'naaⁿ Jesús. ⁴⁴ Ee cwantindye joona ñe'cat'uena jom, saaⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ tîcat'uui jom.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ ticala'yu'na na Jesús cwiluiiñê Cristo

⁴⁵ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'aⁿ ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos. Tax'ee naⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'a na cwil'a cwenta wats'om:

—¿Chiuu na tînquio'ñ'om'yo' jom?

⁴⁶ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jluena:

—Mei'jom ndii' tyoondyaayâ na nntseineiⁿ cwii ts'aⁿ cha'na na matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿl.

⁴⁷ Quia jo' fariseos'ñeeⁿ t'ooⁿna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, jluena:

—¿Aa cha' mati 'o manquiun'aⁿna'? ⁴⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na matseixmaⁿ n'iaaⁿ oo cwii fariseo na matseyu' ñ'eⁿñê. ⁴⁹ Saaⁿ naⁿm'aⁿl na cje cwil'a, ticala'noⁿl na ljeii na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Joona la'xmaⁿna na catsuundyena.

⁵⁰ T'ooⁿ Nicodemo, tsaⁿ na tyje'cañoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom macañ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ. ⁵¹ Tsoom:

—Ñ'oom na matsaⁿntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'ooⁿya, manquiuyu na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaaⁿya cwii ts'aⁿ cwii tjoocheⁿ na nndyaaya jnaaⁿl, ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

⁵² T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'u ts'aⁿ na jnaⁿl Galilea? Tcuu tcuu catsei'naⁿl ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, quia jo' nljei' tjaa'naⁿ cwii profeta na nnaⁿ Galilea.

Jnooⁿ na seitjooñe cwii yuscu

⁵³ Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

¹ Saa Jesús tjaaⁿ ta na jndyu Olivos. ² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, lcweeⁿeⁿ, tjaquiee'nnaaⁿaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tquie'cañomna jom. Quia na jndaⁿ tjacjom, tyo'mooⁿ ndaana. ³ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ joo nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na matsaⁿntjomna' ñequio nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos tquioñ'omna cwii yuscu na m'aaⁿ. Yuscu'ñeeⁿ jliuna juu xcwe na matseitjooñe na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. Tquioqueⁿna juu xcwe quii'ntaaⁿna. ⁴ Ndo' jluena nnom Jesús:

—'U na ma'mooⁿl cantyya 'naaⁿl Ty'oots'om, jliuuyâ yuscum'aaⁿl xcwe na matseitjooñê ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. ⁵ Ndo' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés matsaⁿntjomna' na catuaaⁿl ljo' cjoo yolcu na cwil'a na luaa'. Saaⁿ 'u je', ¿chiuu matsu'?

⁶ Luaa' jluena nnoom cwe' ee cwil'ueena na cat'uiina' jom. Saaⁿ jom je', sein-tquie'ñê, seiljeiⁿ nomtyuaa ñequio nomts'ooⁿ. ⁷ Ndo' cwe' nc'e na tic'oowintyjee'na na cwita'x'eena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuiñê. Matsoom ndaana:

—Ñeeⁿ cwiindyoyo' 'o na tjaa jnaⁿl tseixmaⁿ, juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aaⁿl.

⁸ Jndaⁿ jo' seintquie'ñennaⁿaⁿ nomtyuaa, seiljeiityeen. ⁹ Saaⁿ quia jndye naⁿñeeⁿ ñ'oomwaa', jnaⁿna' na maco'tiana' nquiuna. Quia jo' tōⁿna na cwii ndo' cwiindyena jlui'na jo' jo'. Nn'aⁿ na tquiendye jlui'jndyeena, jndaⁿ jo' nn'aⁿ na cjeti m'aⁿ. Na macanda 'ndiina' nquii Jesús ñequio yuscu'ñeeⁿ na meintyjee' jo nnoom. ¹⁰ Jndaⁿ jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e meiⁿcwiindyena naⁿñeeⁿ tac'oomndyena, macandaⁿ juu yuscu'ñeeⁿ cwii m'aaⁿ, jo' chii tsoom nnom:

—'U yuscu, ¿yuu m'aⁿ nn'aⁿ na tquicalue jnaⁿl? ¿Aa meiⁿncwii ts'aⁿ ticatseijndaa'ñe jnaⁿl?

¹¹ T'ō nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, meiⁿcwii ts'aⁿ tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnom:

—Meiⁿ ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jnaⁿ.

Jesús cwiluiñê naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ

¹² Ndo' seineiⁿnnda' Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—Ja cwiluiindyō naxueeñe na mañequia naxuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿndyo, nntseixmaⁿ naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Tijoom nntseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ najaaⁿ.

¹³ Quia jo' nn'aⁿ fariseos jluena nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyu' che'nncu' cantyja 'naⁿ!. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiyuu' joona'.

¹⁴ T'ō Jesús ndaana:

—Meiⁿ na macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiiya yuu jnaaⁿya, ndo' ntyjiiya yuu joyō. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jnaaⁿya, meiⁿ yuu na jo. ¹⁵ 'O cwilajndaa'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ cantyjati na jndo' n'om nn'aⁿ saa ja meiⁿcwii ts'aⁿ ticat'uiya juu cantyja jnaaⁿ!. ¹⁶ Saa quia nncue'ntyjō xjeⁿ na nncu'xaⁿ, nncu'xaⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ee nchii m'aaⁿya na ñencō na nnts'aa ts'iaaⁿñeeⁿ. Nquii Tsotyā na jñoom ja, m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. ¹⁷ Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': “Quia na cwitjoom' ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye we nn'aⁿ, maxjeⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ.” ¹⁸ Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindyō cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, ndo' Tsotyāya cwiluiñê cwiicheⁿ na jnda we.

¹⁹ Quia jo' tax'eena nnoom:

—¿Yuu m'aaⁿ Tsotye'?

T'ō Jesús matsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' cantyja 'naⁿya meiⁿ cantyja 'naaⁿ! Tsotyāya. Ee xeⁿ cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naⁿya mati nla'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ! jom.

²⁰ Ñ'oommeiiⁿ seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mqōⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, yuu cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' Ty'oots'om. Ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ t'icat'uii jom, ee tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nntjoom nawil' t'maⁿ.

“Yuu na jo xondaq nntsquie'yo”

²¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' matso Jesús ndaana:

—Ja majo, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwaⁿ cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jo 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

²² Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'aⁿ judíos:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicuee'ñe che'nqueⁿ, na matsoom yuu na mawjaⁿ jaa xocandaq nntsquie'cañoⁿya?

²³ Jo' chii t'ōⁿ ndaana, tsoom:

—'O ticalaxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ! cañoom'luee saa ja tseixmaⁿya jo'. 'O laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ! tsjoomnancuewaañe, saa ja nchii jo' tseixmaⁿya. ²⁴ Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjooya ndaa'yo' na ndicwaⁿ cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo' ndo' nncwje'yo'. Ee xeⁿ ticalayu'yo' na ja cwiluiindyō nquii na jñom Ty'oots'om, quia jo' meiⁿchiuucheⁿ ndicwaⁿ cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo' quia na nncwje'yo'.

²⁵ Quia jo' tax'eennda'na nnoom, jluena:

—'U je', ¿ñeeⁿ cwiluiindyu'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xjeⁿ na jnda ñetsjōō ndaa'yo' xjeⁿ na to'a na mañequiaya ñ'oom naya.

²⁶ Nqueⁿ na jñoom ja cwiluiñê na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom noōⁿ na catsjooya ndaa'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ matseiteincōō'a joo ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Saa jndye niom na ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo' na macaⁿna' na cu'xaⁿya.

²⁷ Saa naⁿñeeⁿ tîcala'noⁿna na ma'mooⁿ ndaana na Ty'oots'om cwiluiiñe Tsotyeⁿ.
²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindyō nquii ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljo'cheⁿ nla'noⁿyo' na jo' cwiluiindyō, ndo' nncjaantyjoō' n'om'yo' na tjaa'naⁿ cwii na mats'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cantyjati na t'moⁿ Tsotyā noōⁿ, ntyjati jo'ndyo na mats'aa. ²⁹ Ndo' Tsotyā na jñoom ja m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. Tica'ñeeⁿ ja na ñencō, ee ñequii'cheⁿ mats'aa yuu na cjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo.

³⁰ Jnda na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ, jndye nn'aⁿ jla'yu' ñ'eⁿñê.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

³¹ Ndo' matso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na jnda macwila'yu' ñ'eⁿñê:

—Xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'cheⁿ na cwiluiindyō nn'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. ³² Ndo' nla'noⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ nntseicandyaañena' 'o.

³³ Joo naⁿñeeⁿ t'oona nnoom, jluena:

—Jâ cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoō'. Mei'jom ndii' tyoom'aaⁿyâ moso ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¿Chiuu na mats'aa na nnc'ooⁿcandyaañ'ndyo na m'aaⁿyâ nacje 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoōya ndaa'yo'. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjoōñe nnom Ty'oots'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ jnaⁿ. ³⁵ Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ ndaaⁿ nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿ, saa nquii jnda patrom ñenquiicheⁿ m'aaⁿ. ³⁶ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om, ja nntseicandyaandyō 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaⁿya na jnda jndyaandyō'. ³⁷ Mantyjiiya na 'o cwiluiindyō' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoō', saa cwiqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja jnaaⁿ na tileicjo ñ'oom 'naⁿya naquii' n'om'yo'. ³⁸ Ljo' na jnda ñenty'iaya na ñet'ooⁿya ñequio Tsotyā, jo' matseinaⁿya ndaa'yo'. Saa 'o je', cantyja na jnda ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsotye'yo', jo' cwil'a'yo'.

³⁹ T'oo naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Abraham cwiluiiñê tsotyāya.

Matso Jesús ndaana:

—Xeⁿ 'o na mayuu'cheⁿ cwiluiindyō' ntseinda Abraham na jndyowicantyjoō', quia jo' nl'a'yo' cha'xjeⁿ s'aaⁿ. ⁴⁰ Saa je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ ñ'oom na jndiia 'ndyoo Ty'oots'om. Nquii Abraham tîcats'aaⁿ cha'na ñe'cal'a' o' ñ'eⁿndyo. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na mach'ee nquii tsotye'yo'.

Jluena nnoom:

—Jâ nchii na tuiindyō na tijndaa' tsotyāyâ. Jâ la'xmaaⁿyâ na ñecwii tsotyāyâ, nquii Ty'oots'om.

⁴² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na mayuu'cheⁿ Ty'oots'om cwiluiiñê tsotye'yo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaaⁿya na m'aaⁿ ndo' jndyoōya na m'aⁿyo'. Nchii jndyoō cantyja 'naⁿ nncō, nqueⁿ jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tileicala'noⁿyo' ñ'oom na matseinaⁿ? Maxjeⁿ cwtjom'yo' na nmeiiⁿ nc'e na tiñe'calañ'oom'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsotye'yo', juu tsaⁿjndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaⁿndyo'. Jom cwiluiiñê na matseicwjeⁿ nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Jom tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' catseixmaaⁿ, ee tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseineiⁿ cantu, matseineiⁿ cantyjati na matseixmaaⁿ, cwe' nc'e tsaⁿcantu jom, ndo' cwiluiiñê tsotye cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Saa ja meiiⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' maxjeⁿ tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyo. ⁴⁶ Tjaa 'ñeeⁿ cwiindyō' 'o ndaaⁿ nncju' jnaⁿ nacjoya. Ñ'oom na matsjoō ndaa'yo' cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo'

ñ'e'ndyo? ⁴⁷ Meiⁿ cwil'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om mandii ñ'oom ñ'om. Saa cwe' nc'e na ticaluiindy^o cantyja 'naaⁿaⁿ, jo' chii tiñe'candy'e'yo'.

Mam'aaⁿ Jesús cwii tjo^ocheⁿ na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'o^o nn'aⁿ judíos nnoom. Jluena:

—Jeeⁿ xcwe cwil'uuyâ na 'u cwiluiindy^o ts'aⁿ Samaria. Mati m'aaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om' jo' na matseintjeiⁿna' 'u.

⁴⁹ Jesús t'o^on nda^ana. Matsoom:

—Ja tic'oom tsaⁿjndii quii' ts'o^on. Ja Tsotyaya matseit'maaⁿndyo, saa 'o cwilajnaⁿyo' ja. ⁵⁰ Saa nchii mal'uee'ndyo na calat'maaⁿndyo' ja. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mach'ee na nluui't'maaⁿndyo, ndo' manquii nncu'xeⁿ aa cwilui na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjo^o ndaa'yo'. Meiⁿ cwil'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿya, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'o^o nn'aⁿ judíos, jluena:

—Je' manquiujndaa'ndyo na matsei'xmaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Saa 'u matsu': “Xeeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿ, tijoom cue'.” ⁵³ Chaa l'uu na cwiluii't'maⁿndyuti', nchiiti weloo welooya Abraham tsaⁿ na teiyo tue' ndo' mati jnda tja profetas. ¿Ñeeⁿ juu mache' cheⁿnncu' na cwiluiindy^o?

⁵⁴ T'o^o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ ñequii'cheⁿ na matseit'maaⁿndyo cheⁿnnc^o, maxjeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo. Juu Tsotyaya cwiluiiñe na matseit'maaⁿñe ja, nqueⁿ na cwiluiiñe Ty'o^ots'om na cwila't'-maaⁿndyo'. ⁵⁵ Meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom. Ja mayuu' mawajnaⁿa jom, ndo' xeⁿ nntsjo^o na ticwajnaⁿa jom, quia jo' nnts'aa cheⁿnnc^o na cantundy^o cha'xeⁿ 'o. Saa mayuu'cheⁿ mawajnaⁿa jom, ndo' matseicanda^andyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiiⁿ ts'om weloo'yo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyo na sei'no^on'na na nncuee' xjeⁿ na nluindy^o na ts'aⁿ ja. Nty'iaaⁿaⁿ jo', ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'aⁿ judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jnda nty'ia' Abraham ee 'u meiⁿ cwe' wen'aaⁿ nchoo' nqui chu' tyoo^owee'.

⁵⁸ T'o^o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa'yo', cwii tjo^ocheⁿ na nluuñe Abraham, saa ja maxjeⁿ mam'aaⁿya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na njñomna jom. Meiⁿ tiqueⁿna cwenta teiño^on xcwe quii'ntaaⁿna. Mana jlueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna.

9

Sein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ

¹ Já nn'aⁿ na canchoo'we na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñe tyoma'no^onyâ ñ'eⁿñe. Yocheⁿ na saawi'no^onyâ cwii joo, nty'iaayâ cwii tsaⁿs'a xjeⁿ na tuiiñe na nchjaaⁿ. ² Ndo' tax'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—'U Maestro, ¿ñeeⁿ juu seitjo^oñe nnom Ty'o^ots'om, jo' na tuiiñe tsaⁿm'aaⁿ na nchjaaⁿaⁿ? ¿Aa nqueⁿ oo aa nn'aⁿ na nda jom?

³ T'o^o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Meiⁿ nchii jnaaⁿ nquii na tuiiñe na nchjaaⁿ, meiⁿ nchii jnaaⁿ nn'aⁿ na nda juu. Luaa' tjom cha cantyja 'naaⁿ ca'moⁿna' na nquii Ty'o^ots'om waa najndeii na matseixmaaⁿ. ⁴ Tseixmaⁿya na cats'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ na jñoom ja yocheⁿ na ndicwaⁿ wando'a. Ee quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nncwja^aya, quia jo' xonda^a n'la^atya^aya ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁵ Yocheⁿ na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, cwiluiindy^o chom na mañequiaa naxuee jo nda^ana.

⁶ Jnda na tsoom na luaa', tjoom'm ndaajnaⁿ nomtyuaa. S'aaⁿ tsoo' ñequio juuna', jnda jo' ty'oomñe tsoo'ñeeⁿ lua'nnom tsaⁿnchjaaⁿ. ⁷ Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndy^o Siloé, camaⁿ n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tmaaⁿ nnoom. Ndo' quia jndyolcweeⁿeⁿ xuee manty'iaaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' nn'aⁿ na nndyoo' m'aⁿ yuu na mac'eeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñenty'iaana jom na ñetcaaⁿ ljo' tjo^oñê, ta'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Aa nchii luaa' tsaⁿnchjaaⁿ na tacatyeeⁿ na tcaⁿ ljo' tjo^oñê?

⁹ Nt'omndye joona jluena:

—Majom luaa'.

Saa nt'omcheⁿ jlue:

—Nchii jom, cwe' na jeeⁿ tseijomna'.

Saa nqueⁿ matsoom:

—Maja luaa.

¹⁰ Jo' na ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Chiuu tuiyuu na ya teitquio' je'?

¹¹ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Juu ts'aⁿ na jndyu Jesús s'aaⁿ tsoo', ty'oomñê juuna' lua'nooⁿ. Jnda jo' matso na cjoya Siloé na cjocamaaⁿ nooⁿ. Ndo' tjo jo', tmaaⁿ nooⁿ, ndo' je' xuee manty'iaa.

¹² Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluena:

—¿Ndo' juu tsaⁿñeeⁿ, yuu m'aaⁿ?

T'ooⁿ ndaana:

—Ticaljeiya.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'maⁿ tsaⁿnchjaaⁿ

¹³ Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ jo ndaa nn'aⁿ judíos na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos. ¹⁴ Ee xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ quia s'aa Jesús tsoo' na s'aaⁿ na ya manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' mati nn'aⁿ fariseos'ñeeⁿ tyota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiyuu na ya manty'ia'?

T'ooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsaⁿñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nooⁿ, jnda chii tmaaⁿya lua'nooⁿ, ndo' je' ya manty'iaa.

¹⁶ Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ nchii m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oo^ots'om, ee ticatseit'maaⁿñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nc'iaana jlue:

—Ts'aⁿ na tseixmaⁿ jnaⁿ tixocandaa nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' t'cwijom ñ'oom na jla'neiⁿna. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿ljo' matsu' cantyja 'naaⁿaⁿ na s'aaⁿ na ya manty'ia'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Tsaⁿñeeⁿ cwiluiñê profeta.

¹⁸ Saa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ maxjeⁿ tiñe'cala'yuna na ñet'oom na nchjaaⁿaⁿ ndo' je' jnda ljoya manty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii tqueeⁿndyena nn'aⁿ na nda jom. ¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nda'yo' jom? Chiuu cwindu'yo', ¿aa mayuu' na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ?

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ na nda jom. Jluena:

—Manquiuyâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyâ na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ. ²¹ Saa cantyja chiuu tuiyuu na ya manty'iaaⁿaⁿ je', jo' ticaliuuyâ. Meiⁿ ticaliuuyâ ñeeⁿ s'aa na ya manty'iaaⁿaⁿ. Saa jnda tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yo' ñom chiuu waa. Manquiityeeⁿ nntsoom chiuu tuii.

²² Luaa' ñ'oom t'ooⁿ joo nn'aⁿ na nda jom, ee nquiaana nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aaⁿna. Ee jnda jla'jomndyena xeⁿ na nncwji'yuu'ñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na Jesús cwiluiñê Cristo, tixonquiiana na wanaaⁿ na nntseijomñe tsaⁿñeeⁿ xjeⁿ na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'oo^ots'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'aⁿ na nda jom: “Jnda tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yo' ñom.”

²⁴ Quia jo' jnda we ndii' tqueeⁿ¹ nn'aⁿ judíos juu tsaⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ¹. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'oots'om catseineiⁿ¹ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Jâ cwila'nooⁿ¹â na juu tsaⁿs'am'aaⁿ¹ matseixmaaⁿ jnaⁿ.

²⁵ Ndo' t'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Ticaljeiyya, aa jom ts'aⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ. Ñe'cwii waa na matsei'noⁿ¹a, meiiⁿ na ñet'ooⁿ na nchjaⁿya, saa je' ya manty'iaya.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—¿Ljo' s'aaⁿ 'u? ¿Chiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'ooⁿ ndaaⁿ naⁿ¹ñeeⁿ, matsoom:

—Majnda tsjooⁿya ndaaⁿyo', saa ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' ¿chiuu na ñe'candye'n-nda'yo'? ¿Aa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaaⁿ?

²⁸ Ndo' jla'jnaaⁿ¹ naⁿ¹ñeeⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ¹. Jluena:

—'U cwiluiindyⁿ¹ ts'aⁿ na matseijomne ñ'oom'm, saa jâ cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Jâ manquiuyayâ na seineiⁿ Ty'oots'om nnom Moisés, saa tsaⁿm'aaⁿ¹ meiⁿ cwe' ticaliuuyâ yuu jnaⁿyom.

³⁰ T'o tsaⁿ¹ñeeⁿ ndaana, matsoom:

—Jeeⁿcheⁿ ndya' cjaawee' ts'ooⁿ na luaa', na 'o ticaliu'yo' yuu jnaⁿyom, ndo' jnda tquiaaⁿ na ya manty'iaya. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyⁿ na Ty'oots'om xocañeeⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseit'maaⁿ¹ñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿ¹ñeeⁿ ñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndii' tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na tuiñe na nchjaaⁿ¹. ³³ Xeⁿ nchii Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ¹, tjaa na ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

³⁴ T'ooⁿna nnoom, jluena:

—'U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindyⁿ¹ matsei'xmaⁿ¹ jnaⁿ. Ndo' ¿aa matseijindu' na m'moⁿ¹ ndaaⁿ jâ?

Quia jo' tjeii'na jom wats'om chjoo 'naaⁿna yuu cwitjomndyena.

*La'xmaⁿ*na cha'na nn'aⁿ nchjaaⁿ jo nnom Ty'oots'om

³⁵ Jndii Jesús na tjeii'na tsaⁿ¹ñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Quia ljeiiⁿ juu, matsoom nnom:

—¿Aa matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om?

³⁶ T'o tsaⁿ¹ñeeⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ¿cwaan ts'aⁿ jom cha ya nntseyu'a ñ'eⁿñê?

³⁷ Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Manncō na matseinaⁿya njom' cwiluiindyō nqueⁿ.

³⁸ Quia jo'cheⁿ matsoom:

—'U Ta, matseyu'a ñ'eⁿndyu'.

Ndo' seit'maaⁿ¹ñê Jesús.

³⁹ Ndo' Jesús matsotyeeⁿcheⁿ:

—Ja jndyoo tsjoomnancuewaañe na nntoⁿ¹a nn'aⁿ. Nquiee nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na cwila'noⁿ¹na chiuu waa cantyja 'naaⁿ¹ Ty'oots'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'aⁿ na nchjaaⁿ¹. Ndo' joo nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na m'aⁿna na nchjaaⁿna cantyja 'naaⁿ¹ Ty'oots'om, joona ñequeiaya na candaⁿya nla'noⁿ¹na cantyja 'naaⁿ¹aⁿ.

⁴⁰ Nndyoo' meintyjee' cwantindye nn'aⁿ tmaaⁿ¹ fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa mati jâ mach'eena' na nchjaaⁿyâ?

⁴¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿ¹yo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ Ty'oots'om quia jo' tjaa'naⁿ jnaⁿ na cwilaxmaⁿ¹yo'. Saa nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿ¹yo' nn'aⁿ na candaⁿya cwila'noⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ Ty'oots'om, jo' chii cwilaxmaⁿ¹yo' na cho'nqueⁿ¹yo' jnaⁿ¹yo'.

10

Ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naa' tiom canmaⁿ

¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaquee' yuu na ñjomndye canmaⁿ, saa cwiicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom. ² Saa nquii ts'aⁿ na cwiluiiñê na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿ eⁿ. ³ Ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿñê na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿeⁿ. Macwjeeⁿeⁿ ncueeyo', wjaachom jooyo'. ⁴ Ndo' quia na jnda tjeiiⁿeⁿ cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwenta, wjaajñeeⁿ jo ndaa'yo', 'oontyjoyo' naxeeⁿeⁿ ee cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿeⁿ. ⁵ Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿyo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjoyo' naxeⁿ, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿyo' jndyee' cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

⁶ Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineiⁿ Jesús ndaana. Saa tâcala'noⁿ na ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiiñê ts'a' na candaⁿya mateix'ee canmaⁿ

⁷ Ndo' seineiⁿticheⁿ Jesús ndaa' naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', ja cwiluiindy^o 'ndyoots'a tiom na cwi'ooquie' canmaⁿ. ⁸ Cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tquiocalue na cwiluiindy^e na nntei'x'ee canmaⁿ cwii tjoocheⁿ na jndyoo^o, joo naⁿñeeⁿ la'xmaⁿ na naⁿcanty'ue ndo' nn'aⁿ na cwiwincje' tiom. Saa joo canmaⁿ na mayuu'cheⁿ cwiluiindy^e cwentaya tînquiandyena cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ⁹ Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindy^o. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncjaaquiee' cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nluin'naaⁿñê. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na maljeiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñeeⁿ ndo' na macwjee'nnda'yo'.

¹⁰ 'Tsaⁿcanch'ue ñequi'cheⁿ na macwjeeⁿeⁿ na nnch'ueeⁿ nntseicueⁿeⁿ ndo' na nntsei'naⁿaⁿ. Ja jndyoo^o na ñequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ, ndo' cha na candaⁿya na nla'xmaⁿ na juu jo'. ¹¹ Ja cwiluiindy^o ts'aⁿ na candaⁿya mateix'ee canmaⁿ. Juu ts'aⁿ na candaⁿya na mateix'ee canmaⁿ ntsmeiⁿ, mañequiaaⁿñê na cue' cwentaayo'. ¹² Saa juu tsaⁿntjom na nchii cwiluiiñê ty'oyo' ee cwe' mach'eeⁿ cwenta jooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñeeⁿ canmaⁿñeeⁿ, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñeeⁿ mantyjo ndo' mat'uii jooyo'. ¹³ Maleinom tsaⁿñeeⁿ ee cwe' tsaⁿntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjeeⁿ canmaⁿñeeⁿ.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ja cwiluiindy^o ts'aⁿ na candaⁿya mateix'aya canmaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ wajnaaⁿ Tsoty^a ja, mati ja mawajnaⁿa jom. Maluaa' matseijomna' na wajnaⁿa canmaⁿ ntsmaaⁿa, ndo' quioo' ntsmaaⁿa cwitajnaaⁿyo' ja. Ndo' mañequiaandy^o na c'io cwentaa canmaⁿ ntsmaaⁿa. ¹⁶ Mati mam'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena canmaⁿ ntsmaaⁿa na tic'omna tmaaⁿwaa. Mati joona cwiluiindy^o na cjocachooya, ndo' nnquiontyjona na nncwaⁿya joona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaaⁿ, ndo' ñe'cwii ts'aⁿ na nntei'ee joona.

¹⁷ 'Nquii Tsoty^a jeeⁿ candya' ts'oom ja, ee mañequiaandy^o na c'io cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindy^e canmaⁿ ntsmaaⁿa cha ñequiaaⁿ na nncwando'nnda'a. ¹⁸ Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na ndaaⁿ nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncoty^a mañequiaandy^o na ljo' catjoⁿ. Waa najndo na cwiluiindy^o na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndo na nncwando'xc^o. Luaa' ñ'oom na sa'ntjom Tsoty^a na catseixmaⁿya.

¹⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos ñ'oommeiⁿ s'aana' na tâcatjoom'nnda' na jla'neiⁿ na cantyja 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Ee jndyendye joona jluena:

—Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ, ndo' jnda teintjeiⁿñê. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ?

²¹ Saa nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na nntseineiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii. ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii ndaaⁿ nnts'aa na nnty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ?

Tînquiandy nn'aⁿ judíos cautyja 'naaⁿ Jesús

²² Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos na cwijaañjoom' n'omna xjeⁿ na tiooxconnda' weloo weloona cwenta wats'om t'maⁿ l'õ Ty'õots'om.

²³ Ndo' xcwe ncuéesua' quia tuee' xuee'ñeeⁿ. Jesús m'aaⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna. Manoom naquii' cwii w'aa cwentaa' wats'om'ñeeⁿ na cwe' wanaaⁿ ndiocheⁿ na s'aa Salomón. ²⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'leena nnoom jluena:

—¿Cwanti yo na maleichu' jâ na matseiñ'eeⁿndyu' jâ? Xeⁿ na mayuu' cwiluiindy' Cristo, ntyjaju catsu' ndaayâ.

²⁵ Matso Jesús ndaana:

—Jnda tsjoõ na ljo' ndaa'yo', saa maxjeⁿ ticalayu'yo'. Majoo ts'iaaⁿ na mats'aa ñequio najndei na matseixmaⁿ Tsotyã, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cautyja 'naⁿya. ²⁶ Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyõ cwe' nc'e nchii cwiluiindy' canmaⁿ ntsmaaⁿa. ²⁷ Ee nn'aⁿ na cwiluiindy' canmaⁿ ntsmaaⁿa cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajnaⁿa joona, ndo' joona cwinquiontyjõna naxaⁿa. ²⁸ Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, meiⁿ tajom catsuundyena. Ndo' tjaa meiⁿcwii ts'aⁿ na nndaã nncwji' joona l'õõ. ²⁹ Ee nquii Tsotyã na tquiaaⁿ joona l'õõ, jom cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso, ndo' meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ juu ndaaⁿ nncwji' joona l'õõⁿ. ³⁰ Ja ñequio Tsotyã ñe'cwii cwiluiindyõ ñ'eⁿñê.

³¹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. ³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Majndye ts'iaaⁿ na ya jnda s'aaya jo ndaa'yo' ñequio najndei na matseixmaⁿ Tsotyã. ¿Cwaan cwii juuna' na mach'leena' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

³³ Ndo' t'õõ judíos'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Nchii ñe'cajñõnyâ ljo' 'u cwe' cwii ts'iaaⁿ na ya mache'. Nl'aayâ na luaa' 'u ee matseijnaⁿ Ty'õots'om. Ee 'u cwe' ts'aⁿ 'u, saa mache' na cwiluiindy' Ty'õots'om.

³⁴ Jesús t'õõⁿ ndaana, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom' Ty'õots'om na cwileiñ'om'yo', manquiu'yo' na nquii Ty'õots'om matsoom: “Ndaa' 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ matsjõõ na matseijomna' 'o cha'na nncõ.”

³⁵ Matsoticheⁿ Jesús:

—Tso Ty'õots'om ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na matseijomna' joona cha'na nqueⁿ. Ndo' manquiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom.

³⁶ Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaaⁿa jom nc'e na tsjõõ na cwiluiindyõ Jnaaⁿ. Ee nqueⁿ ty'ioom ts'iaaⁿ ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'õõⁿndyõ quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ tsjoomnancue. ³⁷ Jo' chii xeⁿ nchii ts'iaaⁿ 'naaⁿ Tsotyã mats'aa, ticalayu'yo' ñ'eⁿndyõ. ³⁸ Saa nc'e na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, jo' chii calayu'yo' cautyja 'naaⁿ mañejoo ts'iaaⁿñeeⁿ meiⁿ na tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyõ ja. Ee cautyja 'naaⁿ joona' nliu'yo' ndo' nla'noⁿ'yo' na nquii Tsotyã ñe'cwii cwiluiiñê ñ'eⁿndyõ, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyõ ñ'eⁿñê.

³⁹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa tîcandaã l'ana, tjaaⁿ.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioõnndaã'â jnda Jordán ñ'eⁿ Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ. Ndo' majndye xuee ñet'õõnyâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'aⁿ tqiue'cañom na m'aaⁿyâ na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Juan meiⁿcwii ts'iaaⁿ tyooch'eeⁿ na xocandaã nluina' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Saa cha'tso ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cautyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ, ñequii'cheⁿ na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'aⁿ tyola'yu' ñ'eⁿ Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ wii' na jndyu Lázaro. Juu tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta. ² Majuu María, xjo Lázaro'ñeeⁿ, tsaⁿ na tu'nquio

ncheⁿ nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxqueeⁿ tyuee'ñê nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñeeⁿ jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ Jesús. Jluena:

—'U Ta, juu ts'aⁿ na jeeⁿ candya' ts'om', weeⁿeⁿ.

⁴ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandá na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maaⁿñe Ty'oots'om cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati nntseit'maaⁿñê ja na cwiluiindyó Jnaaⁿ.

⁵ Jeeⁿ wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ ñequio nquii Lázaro. ⁶ Jnda na jñeeⁿ na wii' Lázaro'ñeeⁿ, ljoo'ñetyeeⁿ we xuee jo' jo' yuu na m'aaⁿ. ⁷ Jnda teinom we xuee'ñeeⁿ, já nn'aⁿ na t'maaⁿ na calajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, matsoom ndaayâ:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸ Jo' chii l'uuyâ nnoom:

—'U ta na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaayâ, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na njñomna ljo' 'u, ndo' ¿aa jo' wja'nnda'?

⁹ T'ô Jesús ndaayâ, matsoom:

—Ndicwaⁿ waa xjeⁿ na nnts'aatyá ts'iaaⁿ cwii tjocheⁿ na nnt'ue nn'aⁿ judíos ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na candaa'ya canchoo'we horas na nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ. Quia naxuee manom ts'aⁿ, xocwity'ueeⁿ, ee ya tquoom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quoom' tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Saa tixocandaa nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ natsjom. Xeⁿ nnts'aaⁿ na ljo' nncwity'ueeⁿ, ee tjaa'naⁿ naxuee c'oom ñ'eⁿñê.

¹¹ Jnda tsoom na luaa' ndaayâ, tsotyeeⁿcheⁿ:

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa jo na nntseilcwiya jom.

¹² Quia jo' t'ooyâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ 'u Ta, xeⁿ na cwe' watsom, maxjeⁿ nlco'yana' jom.

¹³ Seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aaⁿ ts'ooñe Lázaro, saa já jlatiuuyâ na ma'mooⁿ na watsoo tsaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tsondyeyoom ndaayâ:

—Jnda tue' Lázaro. ¹⁵ Ndo' neiⁿya na tic'ooⁿya jo' jo' quia na tueeⁿeⁿ cha na nlayu'yo'. Je' cjaaya na m'aaⁿ.

¹⁶ Tomás, tsaⁿ na cwilacajndyuyâ catyeⁿnquiee, juu cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê, matso ti'ñeeⁿ ndaayâ:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'eⁿñê.

Tseixmaⁿ Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja

¹⁷ Quia jo' saayâ, squiaayâ Betania. Jnda na squiaayâ jo' jo' tyolue nn'aⁿ nnom Jesús na jnda ñequiee xuee na ndii' Lázaro tsei'tsuaa. ¹⁸ Tsjoom'ñeeⁿ cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁹ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos jnda tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ na tue' Lázaro. ²⁰ Jnda na jndii Marta na jnda wjaawindyoo'â ñ'eⁿ Jesús, jlueeⁿeⁿ na jndyocatjomñê juu yuu na m'aaⁿyâ. Saa María ljoo'ñê na waa w'aa. ²¹ Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿ, tîcúe' ñetyjo. ²² Saa meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ ntyjiiyaya na meii'cwi'ñeeⁿcheⁿ ñ'oom na nlcaⁿ nnom Ty'oots'om, ñnequiaaⁿ.

²³ T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ.

²⁴ T'ô Marta nnoom, matso:

—Ntyjiiya na nncwando'nnda' ñetyjo xuee na macandá quia na nntseinlwi Ty'oot's'om nn'aⁿ na jnda tja.

²⁵ Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyó na mañequia na cwita'ndo'xco nn'aⁿ, ndo' ja mañequia na ticantycwii na mawando' ts'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyó, meiiⁿ na cue', maxjeⁿ nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyó, ticantycwii na nncwando', ndo' meiiⁿ tijoom nntsuuñe. ¿Aa matseyiu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyiu'a na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoomnancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jnda na tso Marta na luaa', quia jo' tjaaⁿ, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jnda tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿ'aⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aaⁿyâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaaquiaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñê Marta já. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿ'aⁿ, teicantyyaaⁿ, jlueeⁿ'eⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. Ee jla'tiuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuaa.

³² Quia na tueⁿ'eⁿ na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñê, quia jo' tîcúe' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tqiontyjo naxeeⁿ'eⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saa cwantindyee joona jluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati nndaⁿ nnts'aaⁿ na tîcúe' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'nnda'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñê yuu na waa tsue'tsjo' na tuii tsei'tsuaa juuna'. Cwita' tsjo' 'ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyó'yo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñê ee jnda jnda' ñequiee xuee na tueeⁿ'eⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjoⁿ njom', xeⁿ nntseyiu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyoona tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundañê, matsoom:

—Jeeⁿ quianl'ua' 'u Tsotyaya na mandi' ñ'oom 'ndyoya. ⁴² Ee mantyjiiya na ñequii'cheⁿ mandi' ñ'oom na matseina'ya njom'. Saa cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿna na cañomya jo' chii tsjooya ñ'oomwaa' cha cala'yuna na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿ'eⁿ na chu'tyjoo liaa na tintmeiⁿ nc'eeⁿ ndo' l'ooⁿ. Ndo' ta' nnom payom. Matso Jesús ndaa naⁿñeeⁿ:

—Calacano'yo' liaameiⁿ cha nndaⁿ nncjaⁿ.

Jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luaa' s'aa Jesús, jla'yuna ñ'eⁿñê. ⁴⁶ Saa nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'aⁿ fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. ⁴⁷ Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'aⁿ n'iaaⁿ. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu nl'aayoⁿ? Ee teijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'ee tsaⁿm'aaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. ⁴⁸ Ndo' xeⁿ cwe' n'ndyaatoⁿ na ncjaach'eetyeeⁿ na luaa', quia jo'

cha'tso nn'aⁿ nla'yu' ñ'eⁿñê. Ndo' na ljo' nquiee naⁿmaⁿn'iaaⁿ nn'aⁿ romanos nla'tyuii'na wats'om 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos ñequio ndaandyuaa 'naaⁿya.

⁴⁹ Caifás jndyu cwiindye joo naⁿñeeⁿ na luaa' tso. Juu cwiluiitquieñê chu'ñeeⁿ ndaa ntyee cwentaa jaa nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—'O meiⁿchjoo ticala'noⁿyo'. ⁵⁰ Meiⁿ ticaliu'yo' na yati xeⁿ na cue' cwii tsaⁿs'a cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

⁵¹ Saa nchii cantyja na jndo' ts'om nqueⁿ na luaa' ñ'oom tjeiiⁿeⁿ. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluiit'maⁿñê ndaa jaa nn'aⁿ judíos chu'ñeeⁿ, jo' chii seijndo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'aⁿ judíos. ⁵² Ndo' nchii macandā cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ na meiⁿquiayuucheⁿ na m'aⁿ na quit'maⁿ n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantyja 'naaⁿaⁿ. ⁵³ Jo' chii nc'e na luaa' tso Caifás, cantyjati xuee'ñeeⁿ jnaⁿna' na jla'jomndye naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ na nla'cuee'na Jesús.

⁵⁴ Cwe' nc'e jo', tîconom xcweyaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'eⁿñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñeeⁿ candyoo' m'aaⁿna' ñequio ndyuaa na tjaa nn'aⁿ c'oom. T'ooⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo' cwantindyo xuee.

⁵⁵ Ndo' jnda jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. Cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee pascua'ñeeⁿ, jndyendye nn'aⁿ jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha ndaa nntjei'ljuu'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om. ⁵⁶ Joo nn'aⁿ na ty'e xuee tyol'ueena Jesús. Yocheⁿ na tyom'aⁿna wats'om, tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo', aa nnts'aacheⁿna' na ticañoom ncuee'?

⁵⁷ Ntyee na cwiluiitquiendye ndaa jaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tqueⁿna ñ'oom na jndeina'. Saⁿtjomna xeⁿ m'aaⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjii yuu m'aaⁿ Jesús, catseicandii tsaⁿñeeⁿ joona, cha na ndaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María ncheⁿ cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjoo na nla'tyeⁿ nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canmaⁿ, ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eⁿ Jesús. Squiaayâ na m'aaⁿ Lázaro, tsaⁿ na tquiaaⁿ na wando' xco jnda na tue'. ² Tyola't'maaⁿndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantquie na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaaayâ ndo' juu Lázaro'ñeeⁿ tacatyeeⁿ ñ'eⁿndyô na meindyuaandyô nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿ Jesús. ³ Ndo' juu María maleiñ'oom cwii tsua' xjo ncheⁿ na ñequii'cheⁿ nardo. Juuna' jeeⁿ jdana'. Tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ nc'ee Jesús, jnda jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxqueeⁿ. Na s'aaⁿ na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eⁿ Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xjeⁿ na ñequeiaa cwenta Jesús. Tsaⁿñeeⁿ cwii jâ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua ncheⁿwaa' na cwii ndyee siaⁿnto s'om denario. Ñequio s'om'ñeeⁿ ndaa nnteijndei ts'aⁿ ndyeñeeⁿ.

⁶ Saa nchii tsoom na luaa' nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom ndyeñeeⁿ saa ee na jeeⁿ canch'ueñe ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xjeⁿto jom macwjeeⁿeⁿ s'om jo' jo'. ⁷ Saa matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aaⁿ na luaa' mach'eeⁿ. Matseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ xuee na nncjaanty'liuu'ndyo. ⁸ Ee ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna ñ'eⁿndyo', saa ja nchii ñequii'cheⁿ na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tquie'cañomna na m'aaⁿyâ. Ee nchii macandā nc'e na ñ'e'canty'iaana Jesús, saa mati ñ'e'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tquiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluiitquiendye

ndaꝯ nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tꝯⁿndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yuna ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maaⁿndye nn'aⁿ Jesús quia squiaꝯyâ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoo cwiiⁿcheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tquo ncuⁿee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaꝯyâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echona njom, ty'ecatjomndyena já ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñê Ty'oꝯts'om. Catio'naaⁿñê nquii ts'aⁿ na mandyo ñequio xuee' nquii na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicandaꝯ'ñena' ñ'oom' Ty'oꝯts'om na teiyo teiljeii. ¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyo'.

Canty'ia'yo' macwjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiiñê

Rey cwenta' lo, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ticala'nꝯꝯⁿâ ñ'oommeiⁿ najndyee. Saa ndanquia quia na jnda seit'maaⁿñê Ty'oꝯts'om jom, tjañjoom' n'ꝯꝯⁿyâ na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuii na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuaa. Jnda na tquiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyotjeii'yuu'ndye na'ñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuii. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocandaꝯ nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndye nn'aⁿ na jndyendye jom quia jnda jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Saa joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na ndaaꝯ nl'aaya. Cha'tsondye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncuⁿee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tquie'cañom na'ñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjoom Betsaida, ts'ondaꝯ Galilea. Nn'aⁿ griegos'ñeeⁿ ty'ecataⁿna cwii naya'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Aa re sa, l'ue n'ꝯꝯⁿyâ na nlanaꝯⁿyâ ñ'eⁿ Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye joona ty'ecaluena na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndaaꝯna:

—Ja cwiluiindyꝯ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jnda tue'ntyjꝯ xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'oꝯts'om nntseit'maaⁿñê ja. ²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjꝯꝯya ndaaꝯ'yo', cwii lqueeⁿ na cwiquioo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Saa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'. ²⁵ Ñeeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijndaa'ñê nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñê. Saa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, nndaꝯ' tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom nꝯꝯⁿ, candyontyjꝯꝯⁿ naxaⁿa. Ndo' yuu na nnc'ꝯꝯⁿya majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mandi'ntjom nꝯꝯⁿ. Ndo' ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nꝯꝯⁿ nntseit'maaⁿñê Tsotyaya tsaⁿñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ 'Je' mamatsei'ndaa'na' ts'ꝯꝯⁿ, ndo' ¿chuu nntsjoꝯ cantyja 'naaⁿ jo'? ¿Aa nntsjoꝯ: “Tsotyaya, cwji'n'maaⁿndyu' ja juu xjeⁿ na nntjoⁿya nawi'waañe”? Saa xocatsjoꝯ na ljo' ee jnda jndyꝯꝯ cha na nnc'ioꝯ cwentaa nn'aⁿ. ²⁸ 'U Tsotyaya, quiaa' na catseit'maaⁿñena' 'u.

Xjeⁿñeeⁿ teic'uaa jndyee' Tsotyeeⁿ cañoom'luee. T'ꝯ:

—Jnda tquia na matseit'maaⁿñena' ja ndo' wjaatseit'maaⁿñetina' ja.

²⁹ Nn'aⁿ na jndyendye na meintyjee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndaa ntyjeena na seixuaa tsuee. Saa nt'om nn'aⁿ jlue:

—Cwii ángel seineiⁿ nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndaana:

—Jndye'yo' na teic'uaa na seineiⁿ cha cateijndeina' 'o, nchii cha cateijndeina' ja.

³¹ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿna' nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' mati nntyuii' na matseixmaⁿ tsaⁿjndii na matsaⁿntjom quii' n'om nn'aⁿ. ³² Ndo' quia na jnda jla'we nn'aⁿ ja na nla'cuee'na ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'aⁿ cantyja 'naⁿya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'moⁿna' cwaaⁿ cwii nnom na nntjoom na nncueeⁿeⁿ.

³⁴ T'oqo nn'aⁿ na jndyendye, jluena:

—Majnda macwindyaaya na matso ñ'oom na saⁿntjom Ty'oqots'om na teiljeiina' na juu Cristo xocantycwii na m'aaⁿñê. Quia jo' ¿chiiuu na matsu' na matsona' na nla'we nn'aⁿ juu na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nla'cuee'na juu? ¿Ñeeⁿ juu luaa' na matsu' na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—Ja na cwiluiindyō naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndicwaaⁿ m'aaⁿtyaya quii'ntaaⁿyo'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' cantyja 'naⁿya yocheⁿ na cwii m'aaⁿtyaya ñ'eⁿndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿñe nacje 'naaⁿ natia, ticaljeii yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿya na mañequia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlxamaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om na nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe.

Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tjaaⁿ yuu na xocaliu naⁿñeeⁿ jom.

Tiñe'calayu' nn'aⁿ jndíos ñ'eⁿ Jesús

³⁷ Meiiⁿ jndye ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ jo ndaana na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, saa tiñe'cala'yu'na ñ'eⁿñê. ³⁸ Luaa' tuii cha catseicandañ'ena' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaías, matso:

Ta, ¿ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'oom na cwiñe'quiaayâ?

Ndo' tsotyeeⁿ cwiicheⁿ ñ'oom:

¿Ñeeⁿ juu na jnda t'moⁿ Ty'oqots'om nnom najndei na matseixmaaⁿ?

³⁹ T'moⁿ Isaías chiiuu waa na tileicandañ' nla'yu' nn'aⁿ judíos, ee waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xjeⁿ tileicanty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ, maluaa' s'aa Ty'oqots'om quii' n'omna, ndo' tquiaaⁿ na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeiiⁿ tuii cha tixocaliuna chiiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyena,

meiⁿ na nla'noⁿna quii' n'omna.

Ee xeⁿ nnc'ooliuna chiiuu l'ue ts'oom ndo' nla'noⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maaⁿñê joona.

⁴¹ Seineiⁿ Isaías ñ'oommeiⁿ quia na tco'na' nnoom na seit'maaⁿñe Ty'oqots'om Jesús, ndo' seineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu.

⁴² Saa meiiⁿ na luaa' tso Isaías, majndyendye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jo ndaa nn'aⁿ judíos, tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús. Saa jnaaⁿ na nquiaana nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, jo' chii ticatjei'yuu'ndyena na ljo'. Ee xeⁿ nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñeeⁿ na wanaaⁿ na nla'jomndyena xjeⁿ na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neiiⁿtina na calue ncl'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oqots'om na ya ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena.

Ñ'oom na mañequiaa Jesús macu'xeⁿna' nn'aⁿ

⁴⁴ Jndeiⁿ seineiⁿ Jesús. Matsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndyo, nchii macanda ñequio ja matseyu' tsaⁿñeeⁿ. Mati matseyu' ñequio nquii Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ⁴⁵ Ndo' ñeeⁿ juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyō naxuee, jndyōō tsjoomnancue, cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nncwji'na' juu naquii' natia. ⁴⁷ Saa xeⁿ cwe' na mandii ts'aⁿ ñ'oom na mañequiaya, meiⁿ ticatseinda joona', nchii ja tseixmaⁿya na nncu'xaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee nchii ty'iom Tsotyā ts'iaaⁿ ja na nncu'xaⁿya nn'aⁿ, ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwji'n'maaⁿndyo joona. ⁴⁸ Ñeeⁿ juu na ticuee' ts'om ja, meiⁿ tico'ñom ñ'oom na mañequiaya, waa cwii na nncu'xeⁿna'

tsaⁿñeeⁿ. Ee xuee na macandā majooti ñ'oom na jndā seinaⁿya, joona' nntu'xeⁿna' jom.
⁴⁹Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndei' 'ndyo nncō ñ'oommeiⁿ na matseinaⁿ. Nquii Tsotyā
na jñom ja, nqueⁿ sa'ntjoom na nmeiⁿ catseinaⁿya ndo' na ca'mōōⁿya joona' ndaa'yo'.
⁵⁰Ndo' ntyjiiya ñ'oom na matsa'ntjoom mañequiaana' na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii
na wando'. Jo' chii matseinaⁿya cha'xjeⁿ ñ'oom na jndā tsoom noōⁿ.

13

Tmaⁿ Jesús nc'ee' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

¹ Cantyjati na jnaⁿna' na t'maⁿ Jesús jā na cwilajomndyō ñ'eⁿñê, t'mōōⁿ na jeeⁿ
candya' ts'oom jā. Ntyjeeⁿ na jndā jaawe'ntyjō xjeⁿ na nlueeⁿeⁿ tsjoomnancuewaañe
na nncjaalcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ. Jo' chii quia majaawe'ntyjō xjeⁿ na nlatyaaⁿ
jaa nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwilacwjaaya canmaⁿ, t'mōⁿtyeeⁿ na jeeⁿ t'maⁿ waa na
candya' ts'oom jā.

² Cwicwaa'â ñ'eⁿ Jesús natmaaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ jndā seijndo' tsaⁿjndii ts'om x'iaayâ Judas
Iscariote, jnda Simón, na quiaa tsaⁿñeeⁿ cwenta jom. ³ Ndo' jom majndaa'ya ntyjeeⁿ
na l'ōōⁿ jndā tqiaa Tsotyeeⁿ na meicwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjeeⁿ
na jnaaⁿ na m'aaⁿ Ty'ōots'om, ndo' na majo' wjaalcweeⁿeⁿ. ⁴ Teicantyjaaⁿ yocheⁿ na
cwicwaa'â natmaaⁿ. Tjeiiⁿeⁿ liaatco na cweⁿ, to'ñoom cwii liaa na cwityuee' luayâ,
seityeeⁿ juuna' tsiaⁿaⁿ. ⁵ Jndā jo' tiom ndaatioo ts'om 'naⁿ na cwicandyuu'â. Tōōⁿōⁿ
na maaaaⁿ nc'aa'â na t'maaⁿ na calajomndyō ñ'eⁿñê, jndā chii mawee'ñê nc'aa'â ñequio
liaa'ñeeⁿ.

⁶ Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyeeⁿ Simón Pedro, matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Ta, ¿aa mmaⁿ nc'aya?

⁷ T'ōōⁿ nnom, matsoom:

—Ts'iaaⁿ na mats'aa tileicatsei'noⁿ na maje'ndyo, saa ndaquiacheⁿ nntsei'noⁿ.

⁸ Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mmaⁿ nc'aya.

T'ō Jesús, matsoom nnom:

—Xeⁿ ticamaaⁿya nc'e' ticatseixmaⁿ cantyja 'naⁿya.

⁹ Matso Simón Pedro nnoom:

—Xeⁿ luaa'waa Ta, nchii macandā nc'a. Mati camaⁿ l'ōōya ñequio xquaaⁿya.

¹⁰ Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'aⁿ na jndā jndaa', ticaⁿna' na nntmaⁿñe na cha'waañe ee jndā lju'ñe, manda
nc'ee macaⁿna' na nntmaⁿ. 'O laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' saa ticha'tsondyo'.

¹¹ Ee ntyjeeⁿ ñeeⁿ juu ñequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saa
ticha'tsondyo' laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo'.”

¹² Quia na jndā tmaaⁿ nc'aa'â, ndo' tcweennaaⁿaⁿ liaatco 'naaⁿaⁿ, jndā jo' tjacjoon-
naaⁿaⁿ nacañoom' meiⁿsa. Matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwila'noⁿ'yo' cantyja na s'aaya 'o? ¹³ 'O cwilacajndy'yo' ja Maestro ndo' na
cwiluiindyō na matsa'ntjōⁿya 'o. Ndo' maty'iomyaⁿ na ljo' cwindu'yo', ee maxjeⁿ jo' ja.

¹⁴ Ndo' na jndā tmaaⁿya nc'ee'yo' na cwiluiindyō na matsa'ntjōⁿya 'o ndo' na ma'mōōⁿya
ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ōots'om ndaa'yo', mati 'o matsona' na nntue'ndyo'cje'yo' na
nndye'ntjom'yo' ndaa' nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jndā s'aaya cwii nnom na ma'mōōⁿna' ndaa'yo'

cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omcheⁿ cha'xjeⁿ jndā s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ
matsjōōya ndaa'yo', juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maⁿñe cha'na nquii ts'aⁿ na
matsa'ntjom juu. Mati ts'aⁿ na mawjaa ts'iaaⁿ na jñom ts'aⁿ juu, ticaluiit'maⁿñeti
cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na jñom juu. ¹⁷ Xeⁿ cwila'noⁿ'yo' ñ'oommeiⁿ ndo' cwil'a'yo' na ljo',
nntio'naaⁿñe Ty'ōots'om 'o.

¹⁸ 'Nchii matsjōō ñ'oomwaa' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Mantyjiiya chiuu n'om'
'ō na jndā tjeii'ndyo. Ee maxjeⁿ macaⁿna' na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'ōots'om na
teiljeii. Matsona': “Manquii na macwa' ñ'eⁿndyō malcwe' nacjōya.” ¹⁹ Je' matsjōōya
ñ'oomwaa' ndaa'yo' cwii tjoōcheⁿ na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaa'ñena'

nlayu'yo' na ja cwiluiindyō manquiiti na jnda tsjoo ndaa'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. 'Ñeeⁿ juu na matseiljo ts'aⁿ na majñooⁿya, ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ñeeⁿ juu na matseiljo ja, matseiljo tsaⁿñeeⁿ nqueⁿ na jñoom ja.

Matso Jesús na ñnequiaa Judas cwenta jom

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' ndyeyu tjei'yuu'ñê ndaayâ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cwiindyō 'o ñnequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyō ñ'eⁿñê tyonty'iaa ntyjaayâ ndaayâ. Ee ticala'nooⁿâ ñeeⁿ cwiindyō jâ na matsoom na luaa' nnts'aa. ²³ Xjeⁿñeeⁿ ja Juan na jeeⁿ candya' ts'om Jesús, mawacatyāⁿ nacañom'm na cwicwaa'â. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'oo l'ooⁿ nooⁿ na cwax'a 'ndyoo Jesús cwaaⁿ cwiindyō jâ na ñnequiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintyjondyō jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoo:

—Aa ndi' Ta, ¿ñeeⁿ cwii jâ na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'ooⁿ nooⁿ, tsoom:

—Majuu ts'aⁿ na nnom ñnequiaa cwii taⁿ tyoo' xjeⁿ na jnda seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jnda seicanaⁿaⁿ tyoo'ñeeⁿ tquiaaⁿ juuna' nnom Judas Iscariote, jnda Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jnda na to'ñoom taⁿ tyoo'ñeeⁿ, mana tuō Satanás quii' ts'oom. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Queⁿndyu' ts'iaaⁿ na nnts'a'.

²⁸ Saa meiⁿcwiindyō jâ na meindyuaandyō nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿñê ticala'nooⁿâ chiuu na luaa' ñ'oom tsoom. ²⁹ Ndo' ee na manquiuyâ na Judas maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyō, jo' chii nt'omndyō jâ jla'tiuuyâ na ñe'catso Jesús nnoom na catseijnaaⁿ ljo'tindyō na macaⁿna' na nleil'uee'ndyō na waa xuee, oo quiaaⁿ cwantindyō ndaa ndyeñeeⁿ. ³⁰ Ndo' jnda na tcwa' Judas tyoo'ñeeⁿ, mañoom' jlueeⁿeⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ jnda teijaaⁿ.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

³¹ Jnda na jlui' Judas quii'ntaaⁿyâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, manntseit'maaⁿñena' ja. Ndo' cantyja 'naaⁿ ljo' na manntjōⁿya nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. ³² Ndo' xeⁿ nntseit'-maaⁿñena' jom cantyja na manntjōⁿ, quia jo' mati cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñê ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aaⁿ na ljo'. ³³ 'O ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, chjootindyō cwii m'aaⁿya ñ'eⁿndyō'. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xjeⁿ tsjooⁿya ndaa nc'iaa'yo' nn'aⁿ judíos, je' mati matsjoo ndaa' 'o: 'O xocandaa nntsquie'cañom'yo' yuu na nncjō. ³⁴ Cwii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' mañequiaya ndaa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'. Cha'xjeⁿ na m'aaⁿya na candya' ts'ooⁿya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' nc'iaa'yo'. ³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'noⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na 'o cwiluiindyō nn'aⁿ na cwilajomndyō ñ'eⁿndyō, xeⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'ō Jesús, matsoom nnom:

—Cantyja na nntjōⁿ je' 'u xocandaa nntseijomndyū', saa mati 'u nncue'ntyjō nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiuu na xocandaa nntseijomndyō je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meiiⁿ quio jo' c'io.

³⁸ T'ō Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na ñnequiaandyū' na nnc'io' cantyja 'naⁿya. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo njom', cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyō na jaawixuee, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyū' cantyja 'naⁿya.

14

Jesús cwiluiñê nato

¹ Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'eeñ'ñena' n'om'yo'. Cala'yu'yo' ñ'eñ Ty'oots'om ndo' mati cala'yu'yo' ñ'eñndyo' ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'añ. Xeñ nchii na luaa' waa, jnda tsjoo ndaa'yo'. Manncjo na nntseijndaa'ndyo joona' na nleil'uee'ndyo'. ³ Ndo' na jo na nntseijndaa'ndyo yuu na nnc'om'yo', ndyolcwa'nnda'a na nncjoch' 'o yuu na m'aa'ya, cha yuu na mac'a'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiu'yo' yuu na majo' ndo' mati cwita'jna'yo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—'U Ta, ticaliuuyâ yuu wja', jo' chii ¿chiiu ya na nla'nooñâ yuu waa nato'ñeeñ?

⁶ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiluiindy' nato, ndo' ñ'oom na mayuu', ndo' na tijoom cwintycwii na wando' ts'añ. Ñequii'cheñ cantyja 'nañ ja jo' na ndaa' nncuee' ts'añ na m'aañ Tsotyaya. ⁷ Xeñ na cwila'noñ'yo' 'ñeeñ cwiluiindy', quia jo' mati nla'noñ'yo' cantyja 'naañ Tsotyaya. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jna'yo' ja, mati cwita'jna'yo' jom, ndo' jnda nty'ia'ndaa'yo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayâ Tsotyey', quialjo'cheñ nljoya n'ooñyâ.

⁹ T'o Jesús nnom:

—Chiiu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aa'ya ñ'eñndyo', ¿aa maxjeñ ticwajnañ ja? Ts'añ na jnda nty'iaa' ja, mati jnda nty'iaañ'añ Tsotyaya. ¿Chiiu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayâ Tsotyey'?" ¹⁰ ¿Aa ticatseyu' na ljo'yu cwiluiindy' ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yu cwiluiñê ñ'eñndyo' ja? Ñ'oom na matseinañya ndaa'yo', nchii matseinañya joona' cantyja 'naañ na jndo' ts'ooñ nnc'o. Nquii Tsotyaya na ñequii'cheñ m'aaññê ñ'eñndyo', nqueñ mach'eeñ ts'iaañ 'naañ'añ cantyja 'nañya. ¹¹ Cala'yu'yo' na ljo'yu cwiluiindy' ñequio Tsotyaya, ndo' Tsotyaya ljo'yu cwiluiñê ñ'eñndyo' ja. Xeñ tileicala'yu'yo' na ljo', saa quiandyo' na nla'yu'yo' ñ'eñndyo' cantyja 'naañ mañejoo ts'iaañmeiñ na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'cheñ matsjoo ndaa'yo', 'ñeeñ juu ts'añ na matseyu' ñ'eñndyo', mañejoo ts'iaañ na mats'aa nnts'aañ. Hasta jndaticheñ ts'iaañ nnts'aañ, nc'e na majo na m'aañ Tsotyaya. ¹³ Ndo' meñcwiñeeñcheñ ñ'oom na nnta'yo' nnom Tsotyaya ñequio xueya, jo' jo' ñequia cha na catseit'maaññena' jom cantyja 'nañ ja na cwiluiindy' Jnaañ. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

Njñom Jesús Espíritu Santo

¹⁵ 'Xeñ m'añ'yo' na jnda nquiu'yo' ja, quia jo' cala'canda'yo' ñ'oom na matsa'ntjoñ. ¹⁶ Ndo' ja nlcaa'na nnom Tsotyaya na ñequiaañ cwiicheñ na nnteijndeiñ 'o, nquii Espíritu na cwiluiñe na mayuu' na ñequii'cheñ nnc'oomñe ñ'eñndyo'. ¹⁷ Nn'añ na m'añ cantyja 'naañ tsjoomnancue xocandañ nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, meiñ ticata'jnaañ na jom. Saa 'o cwita'jna'yo' jom, ee m'aaññê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'cheñ nnc'oomñê ñ'eñndyo'. ¹⁸ Tixoca'ndiya 'o na macanda, maxjeñ nncwjannda'a na m'añ'yo'. ¹⁹ Mawaa xjeñ na nla'cuee' nn'añ ja, ndo' jnda jo' taxocanty'iaana ja. Saa ñ'eñndyo' 'o ñequii'cheñ na nnc'ooñya, ee nc'e na nncwando'xc'o, jo' chii mati 'o nlaxmañ'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²⁰ Quia na jnda tue'ntyjo xjeññeeñ nla'noñ'yo' na m'aa'ya ñ'eñ Tsotyaya, ndo' 'o m'añ'yo' ñ'eñndyo', ndo' ja m'aa'ya ñ'eñndyo'. ²¹ Ñ'eeñ juu na matseiljo ñ'oom na matsa'ntjoñ ndo' matseicanda joona', tsaññeeñ jnda ntyjeeñ ja. Ndo' 'ñeeñ juu na jnda ntyjii ja, nquii Tsotyaya candya' ts'oom juu. Ndo' mati ja candya' ts'ooñya juu, ndo' m'mooñya cantyja 'nañya nnom.

²² Tsañ na jndyu Judas, saa nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiiu na cwe' ndaa' jâ m'moñ' cantyja 'nañ saa ndaa' nn'añ tsjoomnancue xocatsa' na ljo'?

²³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na jnda ntyjii ja maxjeⁿ nntseiñ'oom'ñe ñ'oom na maquaⁿ. Nnc'oom Tsotyā na candyā' ts'oom tsaⁿñeeⁿ, ndo' nntsquiacañooⁿyā juu. Nnc'ooⁿyā ñ'eⁿñe.
²⁴ Ñeeⁿ juu na ticajnda ntyjii ja, tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseicanaⁿ ñ'oom na mañequiaya. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿ ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncōya. Matseixmaⁿna' ñ'oom 'ndyoo Tsotyāya ee jom jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

²⁵ Ñ'oommeiⁿ matseinaⁿ ndaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿndyo ñ'eⁿndyo'. ²⁶ Saa ja nlcaaⁿa nnom Tsotyāya na njñoom Espíritu Santo na nnteijndeiⁿ 'o. Juu m'moⁿti ñ'oom ndaa'yo' na macaⁿna' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa na nncjaañjoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñetsjoo ndaa'yo'.

²⁷ Ja tjaa'naⁿ ñomtiuu tseixmaⁿya. Mañequiaya na cala'xmaⁿyo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'maⁿti tseixmaⁿna', nchiiti juu na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ na mañequiaa tsjoomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'eeⁿñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' meiⁿ tila'catyuendyo'. ²⁸ Jnda jndye'yo' na tsjoo ndaa'yo', majo, saa ndyondā'a na m'aⁿyo'. Xeⁿ na mayuu' jnda nqui'yo' ja, quia jo' ñnequiaana' na neiⁿyo' meiiⁿ na tsjoo na majo ee na m'aaⁿ Tsotyāya jo. Jom t'maⁿti cwiluiñê, nchiiti ja. ²⁹ Ndo' je' cwitjoocheⁿ na nluii na ljo' matsjooⁿya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'yū'yo'.

³⁰ Tajndye cwimatseinaⁿtyāya ñ'eⁿndyo', ee mandyo nquii na cwiluiitquieñe quii' n'om nn'aⁿ tsjoomnancuewaañe. Saa tjaa meiⁿcwii na matseixmaⁿya na juu jo' nndaⁿ nleil'uee'ñe na cat'uiina' ja. ³¹ Saa cha nnc'ooliu nn'aⁿ tsjoomnancue na m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya Tsotyā, ndo' na matseicandaa'ndyo cha'tso na matsā'ntjoom ja, mañequiaandyo na nnc'iq. Quicantyja'yo', cjaaya, caluii'a ñjaaⁿñe.

15

Jesús cwiluiñê ts'oo ntjom na mayuu'cheⁿ

¹ Ja cwiluiindyō ts'oo ntjom na mayuu' ndo' Tsotyāya cwiluiñê ts'aⁿ na mateix'ee juuna'. ² Matyjeeⁿ meiⁿnquia l'ō ts'oo'ñeeⁿ na tyool'ana' tā. Saa ticwii l'ō ts'oo'ñeeⁿ na cwil'ana' tā, matyjeeⁿ nqueⁿna' cha majndyeti tā cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na ma'mooⁿ ndaa'yo' maqueⁿlju'na' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿya. ⁴ Jo' chii caljoo'ndyo'-tyeⁿyo' cantyja 'naⁿya, cha'xjeⁿ macwiljoo'ndyotyāⁿya ñ'eⁿndyo'. Ee cha'xjeⁿ ts'ō ts'oo xondaⁿ nnts'aa cheⁿnquiina' tā xeⁿ ticat'uiina' nquii ts'oo, majo'ti cantyja 'naⁿyo', meiⁿ xocats'aana' na nncue' tā nl'a'yo' xeⁿ ticaljoo'ndyo' cantyja 'naⁿya.

⁵ Ja cwiluiindyō x'ee ts'oo, ndo' 'o cwiluiindyō l'ō ts'oo. 'Ñeeⁿ cwii 'o na tyen matseijomñe cantyja 'naⁿya, ndo' na cwiljoo'ndyo ñ'eⁿñe, tsaⁿñeeⁿ jndye cha'cwijom tā nncue' cantyja 'naaⁿa'. Saa xeⁿ na nntoⁿñe cantyja 'naⁿya, tjaa'naⁿ ljo' cwii nndaⁿ nnts'aa. ⁶ Ñeeⁿ juu na ticaljoo'ñe cantyja 'naⁿya, nntquie'na' juu cha'xjeⁿ cwityeⁿquie' l'ō ts'oo, ndo' jo' jo' cwicaaⁿna'. Jnda chii cwicajñeeⁿ nn'aⁿ l'oo'ñeeⁿ, cwitioomna joona' quii' chom.

⁷ Xeⁿ cwila'jomndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naⁿya, meiⁿ ticatsuu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaya, quia jo' cataⁿyo' nnom Ty'oots'om cha'tso na l'ue n'om'yo', ndo' ñnequiaaⁿ. ⁸ Luaa waa na matseit'maaⁿñena' Tsotyāya, na cantyja 'naⁿyo' jndye tā nncue'. Ee laa'ti' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwila'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xjeⁿ juu Tsotyāya candyā' ts'oom ja, mati ja candyā' ts'ooⁿya 'o. Jo' chii caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Ja matseicandaa'ndyo ñ'oom na matsā'ntjom Tsotyā, ndo' cwiljoo'ndyo cantyja na candyā' ts'oom ja. Ñequii'cheⁿ cala'canda'yo' ñ'oom na matsā'ntjoⁿya 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na candyā' ts'ooⁿya 'o.

¹¹ Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿya ndaa'yo' cha nla'xmaⁿyo' na neiⁿyo' ñ'eⁿndyo ndo' cha candaⁿya nnc'om'yo' na neiⁿyo'. Hasta quiaana' na waljoo'cheⁿ na neiⁿyo' na cwila'candaⁿndyo' yuu na matsā'ntjoⁿya. ¹² Luaa waa ñ'oom na matsā'ntjoⁿ: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xjeⁿ m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya 'o. ¹³ Tjaa'naⁿ cwii

na t'maⁿti na ma'moⁿna' na wi' ts'om ts'aⁿ nc'iaa' cha'na juu ts'aⁿ na ñeiquiaañe na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindyoy' nc'iaaya xeⁿ cwila'canda^andyoy' na matsa'ntjonyaya 'o. ¹⁵ Je' tacatsjootyaya na 'o cwiluiindyoy' moso. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaljeiⁿ ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naaⁿaⁿ. Je' matsjoo^yya na 'o cwiluiindyoy' nn'aⁿ na ya ñ'oom ñ'eⁿndyoy ee jnda^a tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jnda^a jndiia^y 'ndyoo Tsotyaya. ¹⁶ 'O nchii tjeii'ndyoy' na nla'xmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya, nnc^o tjeii'ndyoy 'o, ndo' jnda^a ty'ioⁿya ts'iaaⁿ 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'cheⁿ nntseit'maaⁿ'ñena' Ty'o^ots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' meiⁿquia ñ'oom na ntaⁿ'yo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jom ñeiquiaaⁿ. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsa'ntjonyaya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'aⁿ Jesús

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue 'o, cala'noⁿ'yo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xeⁿ cwila'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nn'aⁿ cwentaa'na' nnc'omna na neiiⁿna 'o cha'xjeⁿ na neiiⁿna nc'iaana, saa^a nc'e jnda^a tjeii'a 'o quii'n-^{taa}na, jo' chii ticala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'aⁿ 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda^a ñetsjoo ndaa'yo', na juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluii'tmaⁿ'ñê cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'aⁿ ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xeⁿ cwila'canda^andyena ñ'oom na mañequiaya, quia jo' mati nla'canda^andyena ñ'oom na ñe'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmeiⁿ nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xmaⁿ'yo' cwentaya ee ticata'jnaaⁿna nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿna.

²² 'Xeⁿ nchii na jndyotseinaⁿya nda^ana, quia jo' tixocwijndaa' na la'xmaⁿna jnaⁿ. Saa^a je' tixocanda^a nluena na ticaliuna na cwila'tjoondyena nnoom. ²³ Ee 'ñeeⁿ juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsaⁿ'ñeeⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotyā. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiicheⁿ ts'aⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na mats'aa. Xeⁿ na nchii ts'iaaⁿmeiⁿ mats'aa, quia jo' tixocwijndaa' na cwila'tjoondyena nnoom, saa^a je' meiⁿ na jnda^a ñenty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa cantyjati xjeⁿ na to'a, m'aⁿna na jndooⁿna ja ndo' mati nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotyā. ²⁵ Saa^a luaa' waa cha catseicanda^a'ñena' ñ'oom na teiljeii naquii' ljeii na cwilei'ñ'omna na matsa'ntjomna', na matsona': "Jndooⁿna ja meiⁿ tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naⁿya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ 'Ja nlcaaⁿa nnom Tsotyā na cajñoom Espíritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jnda^a tyjeeⁿ'eⁿ nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya. ²⁷ Ndo' mati 'o nntjei'yuu'ndyoy' cantyja 'naⁿya, ee m'aⁿ'yo' ñ'eⁿndyoy xjeⁿ na to'jndyaa^a ts'iaaⁿmeiⁿ.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommeiⁿ jnda^a seināⁿ cantyja 'naⁿya ndaa'yo' cha tintseiquiaana' 'o. ² Ee nntjeii' nn'aⁿ judíos 'o naquii' lan'om 'naaⁿna. Ndo' manncue'ntyjō xjeⁿ na meiⁿquiandyoy ts'aⁿ na nntseicuee' cwii 'o nntseitiuutoom na mandiantjoom nnom Ty'o^ots'om na ljo' nnts'aaⁿ. ³ Nmeiiⁿ nl'ana cwe' nc'e ticala'noⁿ'na cantyja 'naaⁿ Tsotyā, meiⁿ cantyja 'naⁿ ja. ⁴ Saa^a jnda^a tsjoo^yya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha quia na nncue'ntyjō xjeⁿ'ñeeⁿ nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda^a tsjoo^a ndaa'yo'.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Espíritu Santo

'Tîcatsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na to'jndyaa^a ts'iaaⁿ na maleiñ'ōⁿya nc'e m'aaⁿya ñ'eⁿndyoy'. ⁵ Saa^a je' majolcwa'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿ'yo', ndo' meiⁿcwii 'o tyoowaxe' no^on yuu jo. ⁶ Saa^a cwe' ee na tsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo', jo' na jeeⁿ ndya' chjoo' n'om'yo'. ⁷ Saa^a ñ'oom na mayuu' matsjoo^yya ndaa'yo', maxjeⁿ nnteijndeitina' 'o xeⁿ joya. Ee xeⁿ ticjō, nqueⁿ na nnteijneiⁿ 'o ndo' na ñeiquiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' tixocwjee'cañoom 'o. Ndo' na nncjō, njñooⁿya jom na nñoom na m'aⁿ'yo'. ⁸ Ee quia na jnda^a tyjee'cañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tiana' nquii nn'aⁿ na la'xmaⁿna jnaⁿ ndo' na cala'noⁿ'na na c'omna cantyja na maty'iomyana' ndo' na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om jooⁿa. ⁹ M'mooⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cwe' nc'e na tiñe'cala'yuna ñ'eⁿndyoy. ¹⁰ Ndo' m'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na c'omna nc'e jō na m'aaⁿ Tsotyā ndo' taxocanty'iaatina

ja. ¹¹ M'moⁿ chiuu na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ ee na jnda tu'xeⁿñe nquii na cwiluitquieñe tsjoomnancuewaañe.

¹² 'Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿna' na catsjooya ndaa'yo', saa tile-icala'noⁿyo' joo ñ'oom'ñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjee'cañoom juu Espíritu na cwiluiñe na mayuu', juu nncjaa'moⁿ ndaa'yo' cha'tso ñ'oom na mayuu' ee nchii nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquii, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'o^ots'om. Ndo' m'moⁿ ndaa'yo' 'naⁿ na quia nluui. ¹⁴ Juu nntseit'maaⁿñe ja, ee nnco'ñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o, ndo' m'moⁿ joona' ndaa'yo'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaa' Tsotyaya macwentaya joona'. Cwe' nc'e jo' na tsjoo na nnco'ñom juu Espíritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o ndo' m'moⁿ joona' ndaa'yo'.

Juu na chjoo' n'om'yo' nntseicwaqueⁿna' na neiⁿyo'

¹⁶ 'Chjootindyo cwii ñ'aⁿtya ñ'eⁿndyo', ndo' jnda jo' taxocanty'ia'yo' ja. Ndo' ndanquia chjootindyo cwii nnty'ia'ti'yo' ja, cwe' nc'e nncjo na m'aaⁿ Tsotyaya.

¹⁷ Jnda tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyâ ndaa ntyjaayâ:

—¿Chiuu ñeca'moⁿ ñ'oomwaa' na matseineiⁿ ndaayâ, na chjootindyo cwii ñ'eⁿtyeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'iaa'ya jom, ndo' ndanquia jo' chjootindyo cwii nnty'iannda'a jom? Ndo' na tsoom cwe' nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ.

¹⁸ L'uutyayâ:

—Juu ñ'oomwaa' na chjootindyo na tsoom, ¿jo' ñe'ca'moⁿna'? Ticala'noⁿñâ ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' sei'noⁿ Jesús na ñe'cata'x'eendyotyayâ ñ'oomwaa' nnoom. Quia jo' matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwita'xe'yo' ndaa ntyjee'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjoo na chjootindyo meiⁿ taxocanty'ia'yo' ja, ndo' ndanquicheⁿ na chjootindyo quia jo' nnty'ia'nda'yo' ja? ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa'yo', joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiⁿna nnty'iaana ljo' nntjoⁿ. 'Naⁿ na nntjoⁿ nnts'aana' na 'o nntyuee'yo' na matseichjoo'na' n'om'yo', saa juu na chjoo' n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿyo'. ²¹ Manquiu'yo' cwii yuscu quia manntseincuii, maquiina' juu, cwe' ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii. Saa quia na jnda tuiñe yu'ndaa, cwitsuu' ts'oom na tquiina' jom, ee m'aaⁿ na neiⁿeⁿ na jnda tuiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', saa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'cheⁿ ñequiaana' na neiⁿyo'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaa nncwji' na neiⁿyo'.

²³ Juu xuee'ñeeⁿ, taxocaⁿna' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom noⁿ. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cha'tso na ntaⁿyo' nnom Tsotyaya cha catseit'maaⁿñena' ja, jo' ñequiaaⁿ na nda'yo'. ²⁴ Hasta xjeⁿ je'cheⁿ tyoocaⁿna' na candu'yo' na catseit'maaⁿñena' ja joo ñ'oom na nntaⁿyo' nnoom. Saa je' call'a'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilatyo'ndyo', cha ñequiaana' na candaa'ya na neiⁿyo'.

Jnda jnaⁿndyo ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue

²⁵ 'Jnda seinãⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Saa manncue'ntyjo xjeⁿ na taxocatseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantyja 'naaⁿ Tsotyaya. ²⁶ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ, nntaⁿyo' nnoom ñequio xueya cha catseit'maaⁿñena' ja. Ndo' quia ljo'cheⁿ meiⁿ taxocaⁿna' na nntseity'oondyo nnom jom na ñequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo', ²⁷ ee manquiti Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, nc'e na jnda nquiu'yo' ja ndo' jnda macwilayu'yo' na jnaaⁿya na m'aaⁿ. ²⁸ Ja jnaaⁿya na m'aaⁿ, tyja'cañooⁿya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na manncjolcwa'a na m'aaⁿ.

²⁹ Quia jo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê l'uuyâ:

—Je' ndyeyu matsei'neiⁿ, nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'. ³⁰ Je' macwila'nooⁿâ na 'u cha'tso ntyji' meiⁿ ticaⁿna' na nnta'x'aatyayâ njom'. Jo' chii cwilayuu'â na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

³¹ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Je' cwila'tiuu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwiindy'o' nntsa'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñenco. Saa tiñenco m'aaⁿya, ee nquii Tsotyaya m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. ³³ Jnda seinãⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha cantyja na cwilajomndyo' ñ'eⁿndyo meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom. Ñequii' nawi' nntjom'yo' na m'aⁿyo' tsjoomnancue, saa c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo', ee jnda jnaⁿndyo ñequio juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

17

Mateijndei Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús

¹ Jnda na seiⁿi Jesús ñ'oommeiⁿ, jlundañê cañoom'luee. Matsoom:

—Tsotyaya, jnda tue'ntyjo na nlui cha'tso na teijndaa' cantyja 'naⁿya. Je' catseit'-maaⁿndyu' ja na cwiluiindy'o' Jnda', cha mati ja nntseit'maaⁿndyo' 'u. ² Ee 'u jnda tqueⁿ na waa na jndo na matseixmaⁿya jo ndaa' cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticwii cwii ts'aⁿ na mañequiaa' l'ooya na ñequiaya na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿaⁿ, na catsei'nooⁿoⁿ na ñenncu'cheⁿ cwiluiindyu' Ty'oots'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiluiindy'o' Cristo na jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'Ja jnda seit'maaⁿndyo' 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' majnda mamañequiaandyo' na c'io cwentaa nn'aⁿ, mañejuu ts'iaaⁿñeeⁿ na tqiaa' nooⁿ na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyaya, catseit'maaⁿndyu' ja cha'xjeⁿ na cwiluiit'maⁿndyu' yuu na m'aaⁿ, na juu jo' matseixmaⁿya ñ'eⁿndyu' cwii tjocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue.

⁶ 'Ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tqiaa' joona l'o'o, jnda t'mooⁿya chiuu cwiluiindyu'. Tyom'aⁿna cwent'a', ndo' tqiaa' na cwila'xmaⁿna cwentaya. Joona cwila'wena ñ'oom naya 'naⁿ ndo' cwila'candana juuna'. ⁷ Ndo' macwila'nooⁿna na cha'tso na cwicandaa mats'aa, ñenncu' tqiaa' na matseixmaⁿya na ljo'. ⁸ Ee ñ'oom na tsu' nooⁿya, jnda tqia joona ndaana. Ndo' joona jnda to'ñoomna ñ'oom'ñeeⁿ. Cwila'nooⁿna na mayuu'cheⁿ jnaaⁿya na m'aaⁿ, ndo' cwila'yu'na na 'u jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

⁹ 'Macaⁿa naya njom' cantyja 'naaⁿna, nchii cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ja macaⁿa na cateijndei' joo na jnda tqiaa' l'ooya, ee cwila'xmaⁿna cwent'a'.

¹⁰ Cha'tsondye joona na la'xmaⁿna cwentaya, mati la'xmaⁿna cwent'a'. Ndo' joona na la'xmaⁿna cwent'a', mati la'xmaⁿna cwentaya, ndo' matseit'maaⁿñena' ja cantyja 'naaⁿna.

¹¹ 'Je' taxoc'oⁿtya tsjoomnancue, saa joo naⁿm'aⁿ cwiljoo'ndyena juuna', ee ja jonlcwa'a na m'aaⁿ. 'U Tsotyaya na lju' cwiluiindyu', catsa' cwent'a naⁿm'aⁿ na jnda tqiaa' l'o'o ñequio juu najndei na matsei'xmaⁿ cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwilaxmaaⁿya. ¹² Yocheⁿ na tyom'aaⁿya naquii'ntaaⁿ naⁿm'aⁿ na jnda tqiaa' l'o'o, tyots'aa cwent'a joona ñequio najndei na matsei'xmaⁿ nncu'. Ndo' meiⁿcwiindyena t'catsuñe, macandã tsuñe juu ts'aⁿ na matseixmaⁿ na catsuñe, cha na catseicandaa'ñena' ñ'om' na teiljeii.

¹³ 'Saa je' na nncjolcwa'a na m'aaⁿ. Ndo' matseinaⁿya ñ'oommeiⁿ yocheⁿ na ndi m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aaⁿya na neiⁿya, candaa' nla'xmaⁿna juuna'.

¹⁴ Jnda tqiaya ñ'oom naya 'naⁿ ndaana, saa nn'aⁿ tsjoomnancue ticuee' n'om joona ee ticala'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁵ Nchii macaⁿa na cwji' joona tsjoomnancue, saa na cwañom' joona ljo' na ñe'cats'aa tsajndii ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Joona ticalaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁷ Queⁿ joona na cwiluiindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juuna' cwiluiñena' na mayuu'. ¹⁸ Cha'xjeⁿ na

jñom' ja na jndyoo tsjoomnancue, mati majñooⁿya joona na c'oocatjei'yuu'ndyena ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Ee nc'e joona maquaⁿ cheⁿnncō na lju' ts'ooⁿ jo njom' cha mati nlqueⁿlju'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰ 'Ndo' nchii macandā macaⁿa cantyja 'naaⁿ joo naⁿm'aⁿl. Mati macaⁿa na catei-jndei' joo nn'aⁿ na quia nla'yul ñ'eⁿndyō nc'e ñ'oom na quia nntjei'yuu'ndyena ²¹ cha ñe'cwii nla'xmaⁿna, cha'xjeⁿ 'u Tsotyaya ñe'cwii cwiluiindyul ñ'eⁿndyō, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyō ñ'eⁿndyul. Ee na ljo' mati joona nndaā nla'xmaⁿna na ñe'cwii cwiluiindyena ñequiondyō jaa. Quia jo' nla'yul nn'aⁿ tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²² Juu na tqiaa' na matseit'maaⁿñena' ja, mati tquiaya jo' na cala'xmaⁿna, cha na ñe'cwii cala'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwila'xmaaⁿya. ²³ Ja m'aaⁿya ñ'eⁿndye joona, ndo' 'u m'aaⁿl ñ'eⁿndyō ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xmaⁿna. Ndo' na ljo' nla'noⁿl nn'aⁿ na 'u jñom' ja, ndo' na candyal ts'om' joona cha'xjeⁿ na candyal ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyaya m'aaⁿl na candyal ts'om' ja cwii tjoocheⁿ na tqueⁿl tsjoomnancue. L'ue ts'ooⁿ na naⁿm'aⁿl na jnda tqiaa' l'ooⁿya, c'omna yuu na m'aaⁿya ñ'eⁿndyul. Ee quia ljo'cheⁿ nndaā juu na matseit'maaⁿñena' ja na tqiaa' na matseixmaⁿya. ²⁵ Tsotyaya 'u na cwiluiindyul na maty'iomyana', nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue ticala'noⁿna cantyja 'naⁿl, saa ja mawajnaⁿa 'u ndo' naⁿm'aⁿl cwila'noⁿna na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda t'mooⁿya cantyja 'naⁿl ndaana, ndo' m'mooⁿtyaya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa cha juu na m'aaⁿl na candyal ts'om' ja, mati nlaxmaⁿna juuna'. Ndo' mati nnc'ooⁿya ñ'eⁿndye joona.

18

'Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿl nnom Ty'oots'om, mana jlueeⁿeⁿ jo' jo' ñ'eⁿndyō^l ja na cwilajomndyō ñ'eⁿñê. Tei'ty'iōo^lâ tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyjooyâ na tjaqueⁿeⁿ. ² Ndo' Judas, juu x'iaayâ na tqiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñeeⁿ, to'ñoom cwii tmaaⁿl sondaro ñ'eⁿ nt'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye, ndo' mañ'eeⁿ nt'om nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos. Tjachom naⁿñeeⁿ jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo' chom nlca ñ'eⁿ l'ō ts'iaaⁿ ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjeeⁿ cha'tso na mawaa xjeⁿ na nntjoom, tjacatjomñê naⁿñeeⁿ. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'ooⁿa, jluena:

—Cwil'uaayâ Jesús na jnaⁿ Nazaret.

Matsoom:

—Maja luaa jo'.

Ndo' mati Judas na tqiaa cwenta jom, mañ'eⁿ ñequio naⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' quia tso Jesús: “Maja luaa jo'”, seilcwe'ntyana' joona hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ tquiaandyena. ⁷ Quia jo' tax'eeñennda' Jesús ndaana:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'ooⁿnda'na nnoom:

—Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁸ T'ō Jesús ndaana:

—Jnda tsjooya, maja luaa jo'. Jo' chii xeⁿ ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' naⁿm'aⁿ na nnc'oona.

⁹ Luaa' tuui cha catseicandaaⁿñena' ñ'loom na tsoom quia seineiⁿl nnom Tsotyeeⁿ. Tsoom: “Nn'aⁿ na jnda tqiaa' l'ooⁿya, meiⁿcwiindyē joona títseicatsuuya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na maleiñ'oom. Seiquiee'ñê ts'aⁿ na jndy Malco. Tyjeeⁿ tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. Juu tsaⁿñeeⁿ mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyu'nnda' xjo' quii' tjaⁿwaa'na'. ¿Aa matseituu' na ticaty'iomyana' na catjoⁿya nawi' t'maⁿ na seijndaa'ñe Tsotyaya na nntjoⁿ?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñeeⁿ ñequio capeitaⁿ na cwiluiitquieñe ndaana ñequio naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, t'uena Jesús, jla'tyeⁿna jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aaⁿ Anás, xeeⁿ tyee na jndyu Caifás na cwiluiitquieñe chu'ñeeⁿ. ¹⁴ Majuu Caifás'ñeeⁿ jndaⁿ seijnooⁿoⁿ n'om nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na yaticheⁿ na cwii ts'aⁿ cue' cwentaa cha'tsondye jona.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Wendyô já, nquii Simón Pedro ñ'eⁿ ja Juan saantyyooyâ nanqueⁿ naⁿñeeⁿ. Juu tyee na cwiluiitquieñe mawajnaⁿaⁿ ja. Macwe' jo' tjoquia'a tach'eⁿ waa' tyee'ñeeⁿ xjeⁿ na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. ¹⁶ Saa Pedro tjawintyjeeⁿeⁿ 'ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaaⁿ tyee na cwiluiitquieñe, jluii'a ch'eⁿ, seinãⁿ nnom yuscu na mach'ee cwenta 'ndyoots'a'ñeeⁿ. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'eⁿ w'aa. ¹⁷ Ndo' tax'ee yuscu'ñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii jona na matseijomñe ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ?

T'ô Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom w'aa'ñeeⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jndaⁿ jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, ee jeeⁿ teiⁿ. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaaⁿna, matseiwiñê ñ'eⁿndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluiitquieñe ñ'oom nnom Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ndo' nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaaⁿ ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ.

²⁰ T'ô Jesús matsoom:

—Ñequii'cheⁿ ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyotseinãⁿya. Ndo' na tyo'mooⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ judíos naquii' lan'om 'naaⁿna ñequio wats'om t'maⁿ yuu na cwitjomndyena. Meiⁿcwii ñ'oom tyootseinãⁿ na cwe' ñe'we ndyee ts'aⁿ ndii. ²¹ Na mawax'e' nooⁿ, ¿chiuu na ticwax'e' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjooⁿ? Naⁿñeeⁿ nquijndaa'ndyena ñ'oom na ñet'mooⁿ.

²² Ndo' quia na jndaⁿ tso Jesús ñ'oomwaa', cwii naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om na tyom'aⁿ jo' jo' tquiaa tsaⁿñeeⁿ nda' watmeiⁿ jom. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' 'ndyoo nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ ntyee cwentaya?

²³ T'ô Jesús, matsoom:

—Xeⁿ tia ñ'oom na matsjoo, cwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'omtia'ñeeⁿ, saa xeⁿ ñ'oom na maty'iomyana' matseinãⁿ, tis'a na macwja' ja.

²⁴ Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tyeⁿñê l'ô Caifás, tyee na cwiluiitquieñe ndaaⁿ nn'aⁿ judíos.

Macwji'ñennda' Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Yocheⁿ na meintyjee' Pedro 'ndyoo chom na matseiwiñê, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwilajomndyo' ñ'eⁿñê?

Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Nchii jo' ja.

²⁶ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ tyee na cwiluiitquieñe ndaaⁿ ntyee. Juu tsaⁿñeeⁿ mann'aaⁿaⁿ ts'aⁿ na tyjee Pedro tsua'qui. Matso tsaⁿñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'eⁿ ñ'eⁿñê yuu waa ntjom?

²⁷ Saa Pedro tjei'ñennaaⁿ aⁿ. Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo.

Nn'aⁿ judíos tioona cwenta Jesús l'ō Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Quia jo' ty'eñ'om nn'aⁿ judíos Jesús, jnaⁿna waa' Caifás, tqiiena w'aa yuu na mac'len gobiernom. Ndo' ndicwaⁿ cwitsjoom xjeⁿñeeⁿ. Saa tic'ooquie' nn'aⁿ judíos naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxmaⁿna, ee xeⁿ na ljo' tixonquiaana' na wanaaⁿ na nla'jomndyena xuee na cwitquiina catsmaⁿ chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñeeⁿ tjatseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwiqueⁿyo' nacjoo' tsaⁿs'am'aaⁿ?

³⁰ Joonaa t'ooona nnoom:

—Xeⁿ nchii ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe jom, xonquiōōñ'ōōⁿyâ jom na m'aaⁿl'.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaaⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xeⁿyo' jom cantyja 'naaⁿl' ljeii 'naⁿyo' na waa. T'ōō naⁿñeeⁿ nnoom:

—Tjaa'naⁿ najndaaya na nlacuaa'â ts'aⁿ.

³² Luaa' tuui cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Jesús na t'mōōⁿ cwaaⁿ cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'nnda' Pilato quii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ. Tax'eeñe nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

³⁴ T'ō Jesús, matsoom nnom:

—¿Aa luaa' matsu' ee na matsei'nōⁿl' cheⁿnncu'? Oo, ¿aa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilue na ljo' cantyja 'naⁿya njom'?

³⁵ T'ō Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'aⁿ judío ja. Manquiee nn'aⁿ ndyua' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa ntyee 'naⁿyo', joona tqiiana cwenta 'u l'ōōya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'ō Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyō na catsa'ntjōⁿya, nchii cantyja 'naaⁿl' tsjoomnancuewaañe na matseixmaⁿna'. Ee xeⁿ cwiluiiñena' na ljo', quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo n'l'ana tia' cha na tiñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos, saa nchii cantyja 'naaⁿl' tsjoomnancue tseixmaⁿya na catsa'ntjōⁿ.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyu' rey?

T'ō Jesús, matsoom nnom:

—Maxjeⁿ jo' cwiluiindyō. Macwe' jo' na tuiindyō na jndyōō tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyō ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ, tsaⁿñeeⁿ mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñe Pilato nnom Jesús:

—¿Ljo' jo' na cwiluiiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jnda na tso Pilato na luaa', jlui'nnaaⁿ aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsoom ndaana:

—Tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿm'aaⁿl'. ³⁹ Saa mawaa costumbre quii'ntaaⁿyo' na catseicandyaandyō cwii praso na nntiōō juu luee'yo' xuee na cwitquie'yo' catsmaⁿ chjoo. Quia jo' ¿aa l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyō juu rey na matseixmaⁿ na catsa'ntjom 'o?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jluena:

—Nchii tsaⁿm'aaⁿl'. Catseicandyaandyu' Barrabás.

Luua' ñ'oom taⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' juu Barrabás'ñeeⁿ, tsaⁿcanch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' sa'ntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñeeⁿ l'ana tsei nioom, jnda chii toomna juuna' xqueⁿ Jesús, ndo' jla'cweena jom cwii liaatco colo catsioo'.

³ Ndo' ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñeeⁿ jom. Cwe' tyoncona, jluena:

—Caluit'maⁿndyu' 'u Rey na cwiluiindyu' na catsa'ntjom' nn'aⁿ judíos.
Ndo' tyotmeiiⁿna nda' watmeiⁿ nnoom.

⁴Jnda' jo' jlui'hnda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwjii'a jom jo ndaa'yo' cha queⁿyo' cwenta meiⁿcwii jnaⁿ ticatseixmaaⁿ.

⁵Xjeⁿñeeⁿ jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xqueeⁿ, ndo' cweⁿ liaatco colo catsioo'. Tso Pilato ndaana:

—Luaañe tsaⁿs'am'aaⁿ.

⁶Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

T'õ Pilato ndaana, matsoom:

—Ncjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naaⁿ ee jnda' ljeiya na meiⁿcwii jnaⁿ ticatseixmaaⁿ.

⁷T'õnnda' nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—Mawaa ljeii na cwileiñ'õõⁿyâ, ndo' cantyja 'naaⁿ juuna' matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ ee na tsoom na Jnda Ty'õõts'om cwiluiñê.

⁸Jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿ, seicaty'uetina' jom. ⁹Ndo' tjaquiee'nnaaⁿaⁿ wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Tax'leeñê 'ndyoo Jesús:

—¿'U yuu jnaⁿ'yu'?

Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tîc'õõⁿ.

¹⁰Jo' chii matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'õ' 'ndyõ? Ja waa na jndõ na nntseicandyaandyõ 'u, oo na nnty'ioⁿya 'u ts'oom'naaⁿ.

¹¹T'õ Jesús, matsoom:

—Xeⁿ nchii Ty'õõts'om tquiaa na jndu' tjaa meiⁿcwii na nndaã nntsa' ñ'eⁿndyõ. Macwe' jo' juu ts'aⁿ na tio ja l'õ' mat'maⁿti jnaaⁿ mawaa.

¹²Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijneiⁿ na nntseicandyaañê Jesús. Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos jla'xuaana:

—Xeⁿ nntseicandyaandyu' tsaⁿm'aaⁿ, tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsaⁿmaⁿt-s'iaaⁿ t'maⁿ, ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'caluiñe rey cha'na tsaⁿm'aaⁿ, mawjaa nacjoo' César.

¹³Ndo' jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿ, tjeiiⁿeⁿ Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naaⁿaⁿ cwii joo na jndyu Nataa Ljõ' yuu quicu'xeeⁿ ñ'oom. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴Ndo' juu xuee'ñeeⁿ, xuee na cwilajndaa'ndyõ jaa nn'aⁿ judíos na nntquiaaya catsmaⁿ chjoo. Tuii na luaa' cha'na quiajmeiⁿ. Quia jo' matso Pilato ndaa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixmaⁿ na nntsa'ntjom 'o.

¹⁵Saa naⁿñeeⁿ jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

Matso Pilato ndaana:

—Nquii rey na nntsa'ntjom 'o, ¿aa maxjeⁿ caty'ioⁿya jom ts'oom'naaⁿ?

Ntyee na cwiluitquiendye t'õõna, jluena:

—Jâ tjaa'naⁿ cwiicheⁿ rey na catsa'ntjom jâ, macanda nquii César.

¹⁶Quia jo'cheⁿ tquiaa Pilato Jesús ndaa naⁿñeeⁿ na caty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mana ty'eñ'omna jom.

Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naaⁿ cwentaⁿaⁿ cwii joo na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gólgota. ¹⁸Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mati ty'ioomna cwiicheⁿ we ts'aⁿ noom'naaⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na cwii ntyjaaⁿaⁿ, ndo' m'aaⁿñê xcwe. ¹⁹Ndo' sa'ntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xqueⁿ ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ matsona': “Llua

Jesús, ts'aⁿ Nazaret na cwiluiiñe rey na matsa'ntjom nn'aⁿ judíos.”²⁰ Jndye nn'aⁿ judíos jla'naaⁿna ljeiwa^a, ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñeeⁿ teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ romanos, ndo' nn'aⁿ griegos.²¹ Quia jo' jla'neiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye cwentaa nn'aⁿ judíos nnom Pilato. Jluena:

—Tintseiljei' na tsa^m'aaⁿ cwiluiiñê rey na nntsa'ntjoom jâ. Luaa catseiljei': “Tsa^m'aaⁿ matsoom: Ja cwiluiindyô Rey na catsa'ntjôⁿya nn'aⁿ judíos.”

²² T'ô Pilato ndaana, matsoom:

—Cantyja na jndâ seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

²³ Jndâ na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ, quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii liaⁿaⁿ. Mati to'ñoomna liaatco 'naaⁿaⁿ na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'.

²⁴ Jluena ndaa nciaana:

—Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñeeⁿ cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luaa l'ana cha catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': “Tquiiana cwii cwii liaya ndaa nciaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya.” Nc'e na luaa' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

²⁵ Ndo' macañoom' ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús meintyjee' tsoñeeⁿ. Mati jo' jo' m'aaⁿ María tyjee tsoñeeⁿ, scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena.²⁶ Jndâ na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñeeⁿ na cañom ja na jeeⁿ candya' ts'oom, tsoom nnom:

—U naⁿ, tsa^m'aaⁿ nntseixmaaⁿ ti'jnda'.

²⁷ Jndâ jo' matso Jesús nooⁿ:

—Luaañe tso'ndyo'.

Ndo' majuu xjeⁿ'ñeeⁿ to'ñôⁿya tsoñeeⁿ. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'aⁿ w'aya.

Na tue' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Jndâ tuii na luaa', ntyjii Jesús na jndâ jndaa' cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ. Jo' chii cha na nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsoom:

—Ñe'c'ua ndaa.

²⁹ Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na tã. Quia jo' nchjeendye sondaro'ñeeⁿ cwii 'naⁿ na ya maw'ana' winom'ñeeⁿ. Chii tioona juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jndâ chii ty'ioomna juuna' 'ndyoo Jesús.³⁰ Ndo' jndâ na tjawe'na' 'ñom, matsoom:

—Jndâ seicandaa'ñena' cha'tso cantyja 'naⁿya. Jndâ chii seintyanquiooñê xqueeⁿ.

Tioom cantyja na wanoom'm l'ô Ty'oots'om.

Seicjooñe cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

³¹ Xuee na cwila'tyeⁿ nn'aⁿ judíos xuee pascua quia ty'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ. Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, tical'ue n'omna na ñom ndyee naⁿ'ñeeⁿ noom'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena. Ee juu xuee'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿ'na' quia cwila'cuee'na catsmaⁿ chjoo. Jo' chii ty'ecataⁿna nnom Pilato na catsa'ntjoom na catom ndei'nc'ee' naⁿ'ñeeⁿ cha catseityuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena naⁿ'ñeeⁿ noom'naaⁿ.³² Jo' chii sondaro'ñeeⁿ ty'ecatoma ndei'nc'ee' ts'aⁿ najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ cwiicheⁿ ntyjaa' Jesús.³³ Saa quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jndâ tueeⁿeⁿ. Tatâcatoma ndei'nc'ee'.

³⁴ Saa meiiⁿ na ljo' cwii sondaro'ñeeⁿ tjaa'ñe lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa.³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuii, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'noⁿ'yo' na mayu'a ñ'oom matseinaⁿ cha mati nndaⁿ nla'yuyoyo'.³⁶ Ee nmeiiⁿ tuii cha na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': “Meiⁿcwii tseiⁿ'eⁿ tâtatom.”³⁷ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na matsona': “Nnty'iaana nquii ts'aⁿ na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'.”

Tjacanty'iuu'ñe Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jnda teinom nmeiⁿl, José ts'aⁿ na jnaⁿ Arimatea, tjacaaⁿ nnom Pilato na nñequiaa tsaⁿñeeⁿ sei'ts'o 'naaⁿl Jesús. José'ñeeⁿ matseijomñê ñ'oom na mañequiaa Jesús saa cwe' nty'iu ee nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos. Pilato tquiaaⁿ ñ'oom'm. Jo' chii José tjaaⁿ, tjac'oom sei'ts'o 'naaⁿl Jesús. ³⁹ Ñ'eⁿ Nicodemo, tsaⁿ na tja na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom tjañ'oom cha'na ntquiuu nchoo' nqui kilos ncheⁿ na tjoom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o 'naaⁿl Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ñoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena ncheⁿl cachi'ñeeⁿ liaa na jndyuna' lino. Jnda chii jla'tyjoondyena liaa'ñeeⁿ jom. Ee luaa' waa costumbre 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'iroom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñeeⁿ waa cwii tsei'tsuaa xco, na meiⁿjom ndii' tyoojaanty'iuu'ñe ts'oo. ⁴² Ndo' nc'e na mawaa xjeⁿ na nnc'ooquie' nn'aⁿ judíos xuee sauro', jo' chii jo' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuaa'ñeeⁿ ndyoo' waana' yuu na ty'iroom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ.

20

Tquiaa Ty'oqts'om na wando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee neiⁿnco', xuee najndyee smaⁿna, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuaa'ñeeⁿ, ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ. Nty'iaaⁿaⁿ na jnda teindyō tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaaⁿ yuu na m'aaⁿ ja na jeeⁿ candya' ts'om Jesús ñ'eⁿ Simón Pedro. Matsoom ndaayâ:

—Jnda tjeii'na sei'ts'o 'naaⁿl Ta Jesús tsei'tsuaa, meiⁿ ticaliuuyâ yuu tqeⁿna juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaayâ yuu waa tsei'tsuaa. ⁴ Ñe'cwi saayâ, jleinooyâ, saa jndeiiti jleinoōⁿ, nchiiti Pedro. Jo' chii ja tuajndyaaya yuu waa tsei'tsuaa. ⁵ Seintyanquiondyo, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoone Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuaa, saa tîcjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyjoōⁿ naxaⁿa, jom tjaqueⁿeⁿ hasta naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. Mati nty'iaaⁿaⁿ joo liaa'ñeeⁿ na ñechu'tyjoone Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xqueⁿ Jesús ljeiiⁿ na ticwacatyeeⁿna' ñequio nt'omcheⁿ liaa na ñechu'tyjoone. Wacatyeeⁿna' na ñenquiina', chi'lcwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyō ñ'eⁿ Jesús, tjoquia'a naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'cheⁿ seiyu'a. Ee meiiⁿ na ja tuajndyaa jo' jo', saa tîcjoquia'a na mandiñoom'. ⁹ Ee xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ tjocheⁿ nla'noōⁿâ ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii na matsona' maxjeⁿ nñequiaa Ty'oqts'om na nncwando'xco Jesús xeⁿ jnda tue'. ¹⁰ Quia jo' wendyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê jluii'â tsei'tsuaa. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquio'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Saa María meintyjee'cheeⁿ nacañoom' tsei'tsuaa, maty'iroom. Yocheⁿ na maty'iroom jo' jo', seintyanquioñê na nty'iaaⁿaⁿ naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. ¹² Jo' jo' nty'iaaⁿaⁿ we ángeles, jeeⁿ canchii' liaa cwee'na. Cwii tsaⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ jo yuu na ñet'oom xqueⁿ Jesús, ndo' x'iaaⁿaⁿ wacatyeeⁿ jo yuu ñet'om nc'ee Jesús. ¹³ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'aⁿ na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jnda ty'eñ'omna nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom ja, meiⁿ ticaljeiia yuu ty'equeⁿna jom.

¹⁴ Jnda ncue na tsoom na luaa', quia jo' teiqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ na meintyjee' Jesús jo' jo', saa ticwajnaⁿaⁿ na nquii Jesús jo'. ¹⁵ Tso Jesús nnoom:

—'U yuscu, ¿chiiu na jeeⁿ maty'ioo'? ¿Ñeeⁿ juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjom'ñeeⁿ juu Jesús. Jo' chii matsoom nnom:

—Aa ndi' ta, xeⁿ 'u tjañ'oom' jom, catsu' noōⁿ yuu tja'queⁿl jom, quia jo' nncjoc'ōⁿya jom.

¹⁶ Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jndā na jñeeⁿ na tjei' Jesús xueⁿeⁿ, quia jo' teiqueeⁿ. T'ooⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñeeⁿ matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nciaa'.

¹⁷ Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tyeⁿ ja, ee tyoocjowaa na m'aaⁿ Tsotyaya. Saa cja' na m'aⁿ ti'nc'iaya na cwiteijndeina ja, catseicandii' na majowaa na m'aaⁿ Tsotyaya na mati cwiluiiñê Tsotye'yo', na m'aaⁿ Ty'o^ots'omya ndo' Ty'o^ots'om cwenta'yo'.

¹⁸ Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañeeⁿ jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'mooⁿ ndaayâ ñ'oom na jndā seineiⁿ Jesús nnoom, ndo' na jndā nty'iaaⁿaⁿ juu.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ndo' mañejuu tmaaⁿ xuee neiⁿnco'ñeeⁿ, jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús tjomndyô na ñe'naaⁿ. Jla'cata'tyaaⁿyâ ndyueel'a nc'e na nquiaayâ nciaaya nn'aⁿ judíos. Xjeⁿ'ñeeⁿ tyjee'cañoom na m'aaⁿyâ, teintyjeeⁿeⁿ xcwe quii'ntaaⁿyâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁰ Ndo' jndā tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ñequio tsei'ntsqueeⁿeⁿ ndaayâ. Ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiⁿyâ na nty'iaanndaa'â jom. ²¹ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Quiaa Ty'o^ots'om na tjaa ñomtiuu laxmaⁿ'yo'. Cha'xjeⁿ jndā jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ malaa'ti' majñooⁿya 'o.

²² Ndo' quia na jndā tsoom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espíritu Santo. ²³ 'Ñeeⁿ joo na cwilat'maⁿ n'om'yo' jnaaⁿ, mati Ty'o^ots'om matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna. Saa 'ñeeⁿ joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ, maxjeⁿ tyeⁿ jndā t'uii' jnaaⁿna joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xjeⁿ na jndyoyndyee Jesús, juu Tomás, cwii jâ na cwilajomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tic'oomñê, jom tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô jâ l'uuyâ nnom Tomás:

—Jndā nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'ooⁿ ndaayâ:

—Ja xeⁿ ticanty'ianooⁿ 'naaⁿ yuu na tjaa clavos n'oml'ooⁿ, ndo' na nncw-jaa'ndyô nnomts'oo yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xeⁿ ticantquieendyô jnda'ts'oo tsei'ntsqueeⁿeⁿ maxjeⁿ xocatseyu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jndā ñeeⁿ xuee na tuui na luaa' quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyom'aaⁿnndaa'â w'aa'ñeeⁿ, ndo' quia ljo'cheⁿ mati ñ'eⁿ Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii' ntaaⁿyâ na ndi tã' ndyueel'a. Tsonnaaⁿaⁿ ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'o' ts'om ts'ooya, ndo' canty'ia' l'ooya. Ndo' cwjaa'ndyu' jnda'ts'o' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'o^ots'omya ndo' nquii na matsa'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jndā nty'ia'njom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyô meiiⁿ tyoonty'iaandaana ja.

Jndaa' ts'iaaⁿ na teiljeii librowaañe

³⁰ Jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ s'aaⁿ na tixocaluii na cwe' meiiⁿquia ts'aⁿ nnts'aa. Joona' tîcwiljeii nacjoo' librowaa. ³¹ Saa nmeiiⁿ matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiiñê Cristo, ndo'

Jnda Ty'oots'om. Matseiljeiya nmeiiⁿ cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa ntquiee'ndyô jâ

¹ Jnda tuui nmeiⁿ, Jesús seica'moⁿñennaaⁿaⁿ ndaa jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. S'aaⁿ na ljo' yocheⁿ na m'aaⁿyâ xndyaa' ndaaluae Tiberias. Luaa waa na seica'moⁿñê ndaayâ. ² Ñe'naaⁿ m'aaⁿ Simón Pedro ñequio Tomás tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee, ñequio Natanael na jnaⁿ Caná ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô jâ ntseinda Zebedeo ñequio nt'omcheⁿ nc'iaayâ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwji'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'eⁿndyu'.

Quia jo' saayâ, tuoo^yâ ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñeeⁿ meiⁿcwii catscaa tîcatjeii'â.

⁴ Ndo' jnda wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús jâ. Meintyjeeⁿeⁿ 'ndyoo ndaaluae, saa tîcala'nooⁿâ na manqueⁿ jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—'O tyjanoⁿ, ¿aa jnda tjei'yo' calcaa?

T'oo^yâ nnoom:

—Tjaa'naⁿ.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catue'yo' tsqui' na'yo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'cheⁿ nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuaa'â juuna' jo' jo', jnda jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee jeeⁿcheⁿ ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jeeⁿ wi' ts'om Jesús, tsjooya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luaa'.

Quia jñeeⁿ na ljo' tsjoo, tcweeⁿ liaa maseta, ee jnda tjeiiⁿeⁿ juuna' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ. Jnda jo' tju'ñê ts'om ndaaluae, mana tueⁿeⁿ tyuaatcwii. ⁸ Ndo' nt'omndyô jâ tquiontyjooyâ cha'na wen'aaⁿ nchoo' nqui nc'aa ñ'eⁿ w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo' saantyjaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jnda squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo' catscaa ñ'eⁿ tyoo' cjoo ñoom'ñeeⁿ, cwineiiⁿna'. ¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jnda tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuo Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'maⁿ. Tueⁿtyjo jooyoo' cwii siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meiiⁿ na jeeⁿ ndya' jndye calcaa'ñeeⁿ, saa tîcaty'ioo' tsqui'.

¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saa meiⁿcwiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tic'oom na t'maⁿ ts'om na nncwax'ee nnoom, ¿'Ñeeⁿ 'u? Ee manquiuuyaayâ na manquii Ta Jesús jo'. ¹³ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'eⁿ catscaa. Tquiaaⁿ joona' ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tqiaa Ty'oots'om na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, luaa' jnda ndyee ndii' na seica'moⁿñê ndaa jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Ñ'oom na sq'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jnda tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón Pedro. Tsoom:

—'U Simón jnda Jonás, ¿aa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaaⁿmeiⁿ na mache'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'ooⁿya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canmaⁿ nch'u cwentaya.

¹⁶ Jnda we ndii' tax'eennaaⁿaⁿ nnom Pedro:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'oo Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'ooⁿya 'u.
Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya.

¹⁷ Na jnda ndyee ndii' tax'eeñê nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jnda ndyee ndii' mawax'eeñê Jesús: “¿Aa wi' ts'om' ja?”
Quia jo' t'ooⁿ, tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'noⁿl. Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'a'ndyu', seijndaa'ndyu' na nntsa' mei'ljo'cheⁿ na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nntseitsaa'ñe 'u yuu na ñe'cja'. Saa quia na jnda teinc'uaa'ndyu' nntseiliuu' l'õ' ndo' nntseityeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ 'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luaa' ñ'oom na tso Jesús na ma'mooⁿ ljo' cwii nnom na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naaⁿl jo' nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Quia na jnda seineiⁿ ñ'oommeiⁿl, matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxaⁿa.

Ñ'oom na seineiⁿ Jesús cantyja 'naaⁿl Juan

²⁰ Teiqueⁿ Pedro ndo' nty'iaaⁿaⁿ na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyjondyo jo ndo' jñaaⁿ quia na tcwaa'â teijaaⁿñeeⁿ ñ'eñê juu xjeⁿ na tax'aya 'ñom: “Ta, ¿'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na ñeiquiaa cwentá 'u?” ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñê 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsa^m'aaⁿl je', ¿ljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'õ Jesús nnoom:

—Xeⁿ l'ue ts'ooⁿ na ñec'oom hasta quia nndyoonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'ioya. Saa nchii matsoom na xoc'io. Tomti tsoom: “Xeⁿ l'ue ts'ooⁿ na ñec'oom hasta quia nndyoonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u, Pedro?”

²⁴ Maja luaa jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommeiⁿl. Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiunna'ya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ maniom na s'aa Jesús. M'aaⁿl ts'ooⁿ xeⁿ nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndeii tsjoomnancue libros na nluui na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luaa'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na nndyo Espíritu Santo

¹⁻² U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjocheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿeⁿ, tando'nnaaⁿaⁿ, teitquioo'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿna' na wando'xcoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya na tsoom na nndyo Espíritu Santo cha'xeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoo ndaa'yo'. ⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndei na matseixmaaⁿ na matseijndaa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii nnom na matseijndaa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ñequiaaⁿ na nlxmaa'yo' najndei na cwiluiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na' ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luaa' jndoo'cheⁿna tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlu naⁿñeeⁿ ndaana:

—O nn'aⁿ Galilea, ¿chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús m'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' ndyonnaaⁿaⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcwee'na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyo Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿna' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'eeⁿyana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiⁿna nnom Ty'oots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿnto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—O nn'aⁿya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naaⁿ Judas cha'xeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô já ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilaxmaaⁿyâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aaⁿ, tiom'l'uaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tíoñê meintyjee' xqueeⁿ, t'ioo'ñexcweeⁿ. Jlu' cha'tso tsiaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaa' s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom

na cwila'nei^{na} na jla'cajndyuna tyuaa'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'.
²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona':

Caljo waⁿaⁿ na ñeⁿnquiina'.

Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsona':

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aa^{nyâ} ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Macaⁿna' na nntseijomñê tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mooⁿna we ts'aⁿ, José ñequio Matías. José'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿeⁿ Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolaneiⁿna nnom Ty'ooots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'naⁿ naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿ cwaan cwii na wendye na^maⁿ na nncwiji'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿ. Nntseinoomñe tsaⁿñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jnda tjei'ñe, ndo' jnda tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuu' ñe'cwii tmaaⁿ tjomndyena. ² Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandye cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jnaⁿna' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

⁵ Joo ncuee'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jeeⁿ queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. ⁶ Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena. ⁷ Jeeⁿ ndya' tyueneiiⁿna, ndo' tyom'aaⁿ n'omna. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Cha'tsondye na^maⁿ na cwila'neiⁿna ñequii'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea jooa, ⁸ quia jo' ¿chiiu waayuu na cwindyaaya na ya cwila'neiⁿna cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ na tquiowijndaaya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto ñ'eⁿ ndyuaa Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma, na tuiindyô nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa macwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyô jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saa cha'tsondyô cwindyaa na ya cwila'neiⁿ na^maaⁿ ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee Ty'ooots'om.

¹² Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' jooa. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

¹³ Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Na^maⁿ jnda jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿñeeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiiⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ:

—'O nn'a^{ny}a ntyjaño^{ny}a nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿ'yo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁵ Ee na^m'aⁿl nchii na candyeena cha'xeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwitsjoom. ¹⁶ Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuee na macandā, matso Ty'oōts'om,

njñoō^{ny}a Espíritu na cwiluiindyō naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoō ndaana.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaana na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuee'ñeeⁿ njñoō^{ny}a Espíritu na cwiluiindyō naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom noōⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Ññequia naⁿ'ñeeⁿ ñ'oom na nntsjoō ndaana.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandy tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue,

cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

²⁰ Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿ'na' na joōⁿ'ñe nnom,

ndo' chi' nntseicwaqueⁿ'na' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ'nluii cwii tjoōcheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿ'ticheⁿ matseixmaⁿ'na' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿ'ya.

²¹ Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿ'ñeeⁿ nluiin'maaⁿ'ñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'oōts'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—'O nn'a^{ny}a Israel, candyeya'yo' na nntsjoō cantyja 'naaⁿl Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'oōts'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na nchii na nndaā nlluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjoō' n'om nn'aⁿ chiuu tuiiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oōts'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'oōts'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñê na tuui na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'oōts'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿl na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaaya Ty'oōts'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ'ñê jo noō^{ny}a.

Nc'e na m'aaⁿ'ñê ñ'eⁿndyō, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿnco ts'oō^{ny}a,

ndo' ñequio na neiⁿ'ya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindoō'nty'iaandyō,

jo' na mach'eeena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyō tsei'tsuua

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyō ee cwiluiindyō na lju' ts'oōⁿ na mandi'ntjoⁿ'ya njom'.

²⁸ 'U t'moⁿ'l noō^{ny}a nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'oō^{ny}a ñ'eⁿndyū' nnts'aana' na neiⁿ'tyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—'O nn'a^{ny}a, ndyeyu nntsjoō nndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuaⁿ'aⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. ³⁰ Jom tyoluiiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oōts'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiiñe Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nndyowicantyjoō' ndo' juu tsaⁿ'ñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. ³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najnda tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ' yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja' ndo' meiⁿ seii' xocatōō'. ³² Ñ'oommeiⁿ'l seineiⁿ cantyja 'naaⁿl Jesús. Ndo' cha'tsondyô cwtjei'yuu'ndyô

na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. ³³ Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jnda jñom Tsotyeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. ³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Jesús seneiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'ooya ntyjaya

³⁵ hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee' nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqueⁿ Ty'oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaa nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyoy' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿyo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. ³⁹ Ee ñ'oomtyeⁿwaa' tseixmaⁿna' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'oots'om cwentaaya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotseijndo'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha nndaⁿ nluin'-maaⁿndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'aⁿ na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee mei'ndyena jla'yu'na. ⁴² Tyoqueⁿndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿna ñequio naⁿñeeⁿ. Tyotjomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yu'jndyee

⁴³ Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿna' joona ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocandaⁿ nluui na cwe' na jnda nquieena meiⁿ xocjaantyjoⁿ n'om nn'aⁿ 'naaⁿ na tuii. ⁴⁴ Cha'tsondye nn'aⁿ na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'naⁿ na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naaⁿna joona'. ⁴⁵ Tyondaana ndyuaana ñequio nt'omcheⁿ 'naaⁿna na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotoⁿna joona', tyoñequiana ndaa nn'aⁿ na tyotseitjoona' joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'maⁿ. Mati naquii' l'aana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neiiⁿna ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyotjeii'ya joona. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maaⁿñeticheⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Jo' chii tjawit'maⁿti tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.

3

Tco'yana' cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'eⁿ Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'maⁿ na ndyee na matmaaⁿ xjeⁿ na cwiloola'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na tuiiñe na ntjeiⁿ nc'ee. Juu tsaⁿñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo' cha nndaⁿ nlcaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaa nn'aⁿ na cwi'ooquie' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaaⁿaⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooquie'na naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaaⁿ'aⁿ ndaana ee seitioom waa na nñequiana na nnc'o'ñoom. ⁶ Saa matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaⁿ tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿya, saa cantyja na maleiñ'oⁿtya nñequiaya na nnc'o'ñoom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uui Pedro ts'ooⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyaⁿ. Teintyjeeⁿ'eⁿ ndo' tooⁿ'oⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿ'ñê Ty'o^ots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿ'ñê Ty'o^ots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿ'na na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿ'ñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿ'ncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaa nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿ'na' jona ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro leiroo' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroo'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneiiⁿ'na. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee' jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya Israel, ¿chiuu na jeeⁿ matseitsaⁿ'na' 'o? ¿Chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' ndaayâ na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda ncjooyâ oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿ'ndyô Ty'o^ots'om jo' na majaaca tsaⁿ'm'aaⁿ'? Meiⁿchjoo nchiijo'. ¹³ Ee nquii Ty'o^ots'om na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿ'ndye nt'omcheⁿ welooya na jndyowi'cantyjo', jom seit'maaⁿ'ñê Jnaaⁿ Jesús, na jla'quoo'yo' luee naⁿ'maⁿ'iaaⁿ cha cue'. Ndo' meiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, saa títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na ndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyaⁿ'. 'O taⁿ'yo'yo' na ndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Saa Ty'o^ots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ ndo' jâ cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'o^oyâ ñ'eⁿ xuee' Jesús, jo' na tqiaana' najnda nc'ee tsaⁿ'm'aaⁿ' na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'yo'. Ee nc'e juu na cwilayu'yâ n'o^oyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na canda' tco'yana' tsaⁿ'm'aaⁿ'.

¹⁷ 'Ndo' ntyjiiya, 'o nn'aⁿya, na tícala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿ'maⁿ'iaaⁿ 'na'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saa laa'ti' waa na seicanda'ñe Ty'o^ots'om ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'o^ots'om cha nntseicanoom'm jna'yo' ndo' na nñequiaaⁿ na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿ'aⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿ'ñe 'o, ee teiyo seijndaa'ñê na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Saa macaⁿ'na' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicanda'ñena' cha'tso ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaa welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'o^ots'om njñoom cwii nn'aⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na nñequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿ'yo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ndaa'yo'. ²³ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿ'ñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, tyoluena na nluii cha'xjeⁿ na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'o^ots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿ'yo' na nda'yo' naya na cwit'mooⁿ jona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'o^ots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ' na nncjaawi'cantyjo' nluiiñe ts'aⁿ na njñoonyâ na m'aⁿ'yo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿ'ndyo cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'o^ots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee

tio'naaⁿñê 'o na jñoom juu na m'aⁿyo' cha tincwiindyoy' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿna ndaa nn'aⁿ, ndo' tquie ntyee na m'aⁿna ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿna tmaaⁿl saduceos tquiena. ² Jnda teilioo naⁿñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na jnda mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda tja maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Saa nn'aⁿ na tyondye ñ'loom' Ty'oots'om na tyoñe'quiana, jndyendye naⁿñeeⁿ jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tye na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿna ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsa'na naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñeeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñeeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿ na m'aⁿyo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyjeeⁿeⁿ jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluiine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsiaⁿtsjo' yuu na t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ ñeeⁿ cwiicheⁿ na nndaa nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'naⁿ xuee' cwiicheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om na juu nndaa nncwji'n'maaⁿñe jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'noⁿna na tyoola'naaⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ meiⁿquiandye joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana nacañoom naⁿñeeⁿ meintyjee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayo^o ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a naⁿm'aⁿl cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ ndo' jaa xondaⁿ nl'uuya na tiyuu' na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa naⁿm'aⁿl ñequio na jndei'na' meiⁿcwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom cantyja 'naaⁿl Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿl quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Quia jo' t'maⁿna naⁿñeeⁿ. Sa'ntjomna na meiⁿcwii ñ'oom tala'neiⁿti naⁿñeeⁿ, tant'mooⁿna ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Saa Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'oots'om na calacandaayâ ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee já tijoom jndaa ca'ndyaayâ na nlanaaⁿyâ ljo' na ñenty'iaayâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondyaayâ na tyotseineiⁿ.

²¹ Saa joo naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyoluena ndaa naⁿñeeⁿ. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ, ee tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. ²² Ee tsaⁿs'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'oots'om na tco'yana' jom, jnda teinom wen'aaⁿ choom'm.

*Nn'a*ⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jndā na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ ncl'iaana. Jla'candiina naⁿñeeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om, jluena:

—'U Ta Ty'oots'om, macandā 'U na mayuu'cheⁿ na matsa'ntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom: ¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwitsa'ntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'oots'om, ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñeeⁿ nnom Ty'oots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jndā l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwenta ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena ndaayâ, ndo' cateijndei' jâ na cwindya'ntjooⁿyâ njom' na calanaaⁿyâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'ooⁿyâ. ³⁰ Ndo' catseintjoo' ts'o' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantjoo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda' na jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwiitjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

*Cha'tso 'na*ⁿ tjom na 'naaⁿna joona'

³² Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿna na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindye joona ticatso na joo 'naⁿ na maleiñ'oom macandā juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'naⁿ na tyoleichona tyol'ana na tjom na 'naaⁿna joona'. ³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na jndā mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'oots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ ñeeⁿ c'oom na matseitjooⁿna' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuaa ndo' niom l'aa tyondaana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na ndaana joona' tquioñ'omna.

³⁵ Tquiana s'om'ñeeⁿ ndaa' apóstoles. Ndo' naⁿñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjooⁿna' 'naⁿ na macaⁿna' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿna tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantjoo', tuiiñê tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿna xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaaⁿ juuna', jndā chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndaa' apóstoles.

5

*Seitjooñe Ananías ñ'e*ⁿ Safira

¹ Saaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndaana cwii tyuaana. ² Ananías'ñeeⁿ seitjooⁿ cantyja na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaa' apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiuu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantyja na jndaⁿ tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndaⁿ juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda' jndaⁿ juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiuu na luaa' seitiuu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaa' nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oots'om waa jnaⁿ'.

⁵ Jndā na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tíoñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Teicantyja naⁿnom na titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jndā chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jndā teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Meiⁿchjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nōōⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndāa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiuu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqiuo'nn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiñe Ty'ōots'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tíoñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jndā tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'ueña' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaā nluui na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jndā cwila'yu' tjoom' t'maⁿ na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndy leiroo'na' Salomón. ¹³ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawijndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. ¹⁵ Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnquioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tqiuochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿ'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndy saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'ueña naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saa teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ōots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndāana:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿyo' ndāa nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jndā na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mōōⁿna ndāa nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jndā na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena naⁿmaⁿ'iaaⁿ ndāa nn'aⁿ Israel, sa'ntjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tioomna w'aancjo. ²² Saa quia na jndā tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om naⁿñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om naⁿñeeⁿ. ²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ ta'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saa quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluui cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii joona, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'mōōⁿna ndāa nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsa'ntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ty'ecachona naⁿñeeⁿ saa nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'ñeeⁿ njñom ljo' joona.

²⁷ Ndo' quia na jndā tquiennnda'na yuu cwitjomndye naⁿman'iaaⁿ, tqiiana cwenta prašo ndāa naⁿñeeⁿ. Ndo' tyee na cwiluiitquieñe, seilcwii'ñê ndāa prašo'ñeeⁿ. ²⁸ Matsoom:

—Mandyeyo' na tyol'uuyâ ndaa'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'mo'nyo' ñ'oom cantyja 'naa' Jesús. Saa 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jnda manquiun'na' ñ'oom na cwit'mo'nyo' ndaana. Mati cwindu'yo' na jâ chooyâ jna' na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omche' apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'a'. ³⁰ Manque' na tyola't'maa'ndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaa' na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naa'. ³¹ Seit'maa'ñê juu. Tquee' juu ntyjaa' ts'o' ntyjaya. Tquee' juu na cwiluiit'maa'ñe ndo' na macwji'n'maa'ñe nn'a' cha calcwe' n'om nn'a' Israel ndo' na nntseit'ma' ts'om jnaa'na. ³² Já cwitjei'yuu'ndyê cantyja 'naa' ñ'oommeii', ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii' na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'a' na cwila'candâ ñ'oom na matsoom.

³³ Jnda na jndye na'ma'n'iaa' ñ'oommeii' jee' ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena na'ñee'. ³⁴ Saa teicantya cwiindyee joona, ts'a' na jndyu Gamaliel. Jom ts'a' tmaa' fariseos ndo' ma'moo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés, cha'tsondye nn'a' ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naa'na. Teintyjee'e' ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'e' chjoowi' ta'ndyo. ³⁵ Tsoom ndaa' nc'iaa'na:

—O ntyjaño' nn'a' Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'e' na'nomm'a'. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aa' Teudas. Tyotsoom na jom ts'a' na t'ma' cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee sia'nto na'nom jla'jomndyena ñ'e'ñê. Saa jla'cuee' nn'a' jom, ndo' cha'tsondye nn'a' na jla'jomndye ñ'e'ñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naa'na. ³⁷ Jnda teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'a', mati seis'añe Judas ts'a' Galileo. Ndo' jndye nn'a' jla'jomndyena ñ'e'ñê. Saa mati jla'cuee' nn'a' jom, ndo' cha'tsondye nn'a' na tyola'jomndye ñ'e'ñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'a'. Cajndoo' nquieena, ee xe' ñ'oommeii' ñequio ts'iaa'mei' cwila'xma'na' cwe' ts'iaa' 'naa' nn'a' quia jo' nncjaandyue che'nquieena'. ³⁹ Saa xe' cwila'xma'na' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, quia jo' tijoom candaa' na nlatyui'yo' joona'. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaana. Jo' chii tquee'nnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na na'ñee'. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'moo' na'ñee' ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jnda chii jñoomna na'ñee'. ⁴¹ Ndo' na'ñee' je', jlui'na quii'ntaa' na'ma'n'iaa' ñequio na neii'na na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xma'na na co'wi'na' joona nc'e' na cwitjei'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tîc'oomeintyjee'na na tyot'moo'na naquii' wats'om t'ma' ndo' mati l'aa' nn'a'. Tyot'moo'na ndo' tyola'nei'na ñ'oom cantyja 'naa' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'a' na nndye'ntjom naquii' ntaa'na

¹ Majoo ncuee'ñee' tjawijndyendye nn'a' na cwila'yu'. Saa we ndi'ndyena. Nt'om'ndyena nn'a' judíos na cwila'nei' griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'nei' hebreo. Ndo' na'ñee' na cwila'nei'na griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'a' na cwilayu' na cwila'nei' hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yu' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'nei' griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xje' cwito'ñoom nc'iaana na cwila'nei' hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'a' na cwila'yu'. Jluena ndaa' na'ñee':

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oots'om na njndoo'â cantyja 'naa' nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aa'ya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsa'ns'a quii'ntaa'nyo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na, na too' m'aa' Espíritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Joona nnt'ioo'ya ts'iaa' na njndoo'na cantyja 'naa' nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa jâ ñecwitco nlanaa'yâ nnom Ty'oots'om ndo' na ñnequiaayâ ñ'oom'm ndaa' nn'a'.

⁵ Ndo' cha'tso nn'a' na cwila'yu' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'a' na matseyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Ndo' mati

Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'aⁿ judío saa jaach'ee xuee matseijomñê ñ'oom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena naⁿñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jooa jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Jnda chii tioon lueena nacjoo naⁿñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'oots'om jndyetei tianty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyetei nn'aⁿ na cwila'yua' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'yua' cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'maⁿ najndeii Ty'oots'om tyotseixmaaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nluui na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'aⁿcandyaa'ndye. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Asia. Nt'omndye naⁿñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'neiⁿna ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰ Saa tileicanaⁿndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseineiⁿ ee jom matseineiⁿ ñequio na jndoy'a ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espíritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oots'om. ¹² Jnda na jlue naⁿñeeⁿ cantu jeeⁿ seijmeiⁿna' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ. ¹³ Ndo' tqueeⁿndyena nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Tyolue naⁿñeeⁿ:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ ñequii'cheⁿ matseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixmaⁿna' cwentaa' Ty'oots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés. ¹⁴ Ee jnda jndyaayâ na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ Nazaret nntseityuui' wats'omwaañe ndo' nntseichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndaaya.

¹⁵ Ndo' cha'tso naⁿmaⁿ'iaaⁿ na meindyuaandye nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom

¹ Quia jo' tye na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

—O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o nn'aⁿya, candye'yo' ñ'oom na nntsjo^o. Nquii Taya Ty'oots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, jom seica'moⁿñê nnom welooya Abraham quia na tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii tjo^ocheⁿ na nnc'oom tsjoom Harán. ³ Tsoom nnom: “Calui' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii' nn'aⁿ, cja' ndyuaa yuu na m'mooⁿya njom'.” ⁴ Quia jo' jlueⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm, ndyuaa Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñê jo' jo'. Ndo' jnda na tue' tsotyeeⁿ, jndyoñ'oom Ty'oots'om jom ndyuaameiⁿ yuu na m'aⁿ'yo' je'. ⁵ Saa tñquiaa Ty'oots'om na nnaaⁿ'aⁿ ndyuaameiⁿñe meiⁿ cwe' yuu na nncwintyjeeⁿeⁿ. Saa tyeⁿ 'ndii Ty'oots'om ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿ'aⁿ ndyuaameiⁿ. Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ jom xeⁿ jnda tueeⁿeⁿ meiⁿ xjeⁿñeeⁿ tjaaⁿna' ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ ndyentjomna ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿnto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'oots'om nnoom: “Ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ yuu na nndyentjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ na wjaawicantyyoo', jnda chii nluina jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maaⁿndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ yu'ndaa na nluieñe na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiieñe jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jnda na jndaⁿ ñeeⁿ xuee na tuiieñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindyee weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

⁹ 'Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taa' n'omna tyjeena José. Ndaana jom ndaa nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oots'om tyom'aaⁿ ñ'eñê ndyuaa'ñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawi' na tyotjoom. Tquiaa na jndō' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ ts'om Faraón jom. Faraón'ñeeⁿ cwiluiñê tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'ioom ts'iaaⁿ José na catsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsa'ntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

¹¹ 'Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawi' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya taticaliuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jnda na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jnda chii ty'ennda'na na jnda we. Jo' na secañoōⁿ José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿaⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Ndanquia seijndaa'ñe José na quiona ñequio tsotyena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Jona jndaa' ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿeⁿ ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo. ¹⁶ Jnda chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naaⁿaⁿ tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jnaⁿna. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuua na seijnda Abraham ñequio s'om xuee ndaa ntseinda Hamor.

¹⁷ Tsoti Esteban:

—Welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om teiyo, tyom'aⁿtina ndyuaa Egipto. Ndo' yocheⁿ na tjatseicandaa'ñena' ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ, yacheⁿ tjawijndyendyena. ¹⁸ Jndye nn'aⁿ ñet'om ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ na ticaljeii cantyja 'naaⁿ ts'oo José. ¹⁹ Cwajndii s'aaⁿ. Tco'weeⁿeⁿ welooya. Sa'ntjoom na ca'ndyeta na yo'ndaa ndana na cwjeto. ²⁰ Joo ncuee'ñeeⁿ tuiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'oots'om yu'ndaa. Tyom'aaⁿñê waa' tsotyeeⁿ cha'na ndyee chi' na teix'etina jom. ²¹ Jnda chii 'ndyena jom na cueeⁿeⁿ saa majuuto yuscu jnda tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. ²² Jo' chii tyotsei'naⁿaⁿ cha'tso na jndō' n'om nn'aⁿ ndyuaa Egipto. T'oom na jndō' ts'oom na tyotseineiⁿ ndo' na tyoch'eeⁿ.

²³ 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aaⁿ choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaa-canoom'm nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiñê ntseindacantyjo Israel. ²⁴ Tjaaⁿ ndo' nty'iaaⁿaⁿ na maco'wi' cwii ts'aⁿ Egipto cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ na tuiñê. Jo' chii tjacwañom'm tsaⁿñeeⁿ. Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicueⁿeⁿ ts'aⁿ Egipto. ²⁵ Ee seitioom na nla'nōⁿ nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na Ty'oots'om nntseicandyaañe jona ñequio l'ō jom, saa tícala'nōⁿna. ²⁶ Ndo' cwiicheⁿ xuee ljeiiⁿ we nn'aⁿ Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljyaandyena, jo' chii tsoom ndaana: “O re mann'aaⁿndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” ²⁷ Quia jo' juu ts'aⁿ na mal'ue tia' ñ'eⁿ x'iaa', ntqueeⁿ Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñeeⁿ juu tqueⁿ 'u na nntsa'ntjom' jâ, ndo' na nncu'xeⁿ jâ? ²⁸ ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'aⁿ Egipto wja?” ²⁹ Jnda na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaaⁿ ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaaⁿ jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindywe we ntseinaaⁿ naⁿnom.

³⁰ 'Quia na jnda teinom wen'aaⁿ ntyu na m'aaⁿ jo' jo' seijomna' na m'aaⁿ cwii joo quii' jndaa na nndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'oo n'ioom. ³¹ T'maⁿ seitsaⁿna' jom na nty'iaaⁿaⁿ na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñê na nnty'iaa'yaaⁿ ndo' jñeeⁿ na matseineiⁿ Ta Ty'oots'om. ³² Matso: “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' welo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyoticheⁿ, ñ'eⁿ Isaac, ñ'eⁿ Jacob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñê na macaty'ueeⁿ. Meiⁿ tîc'oomt'maaⁿñê ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ. ³³ Ndo' matso Ty'oots'om nnoom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixmaⁿna' tyuaa na lju' ee ñjaaⁿ tyje'cañoōⁿya. ³⁴ Ja jnda nty'iayaya na cwita'wi' nn'aⁿ ndyuaa Egipto nn'aⁿya nn'aⁿ Israel ndo' jnda jndiia na cwitcweena. Ndo' jnda jndyocuaⁿya na nntseicandyaandyō jona. Jo' chii majñoōⁿya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

³⁵ Tsoticheⁿ Esteban:

—Moisés'ñeeñ, ñel'a nn'a^n Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: “¿Ñeeñ tqueñ 'u na nntsa'ntjom' jâ ndo' na nncu'xeñ' jâ?” Saa majuutoom ty'iom Ty'oöts'om ts'iaa^n jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naa^n na ndyaandyena nawi' na tyom'a^nna. Luaa' s'aa Ty'oöts'om xjeñ na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'oö nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñeeñ tjeii^n'e^n welooya nn'a^n Israel na ñet'om ndyuua Egipto. Jndye 'naa^n t'ma^n tyoch'eeñ ndyuua'ñeeñ na tjaa 'ñeeñ juu ndaa nnts'aa na cwe' na jndeiñ nquii. Mati tyoch'eeñ ts'iaa^n t'ma^n quia na tei'nomna Ndaaluee Wee ndo' quia na tyom'a^nna ndyuua yuu tjaa nn'a^n c'oom wen'aa^n ntyu. ³⁷ Manqueñ na tsoom ndaa nn'a^n Israel: “Ty'oöts'om nlqueeñ cwii nn'a^n'yo' na ñnequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xjeñ na tqueeñ ja.” ³⁸ Majom na tyocañ'eeñ ñ'e^nndyena quia na tyotjomndyena ndyuua yuu tjaa nn'a^n c'oom. Jo' jo' seineiñ ángel ñ'e^nñê sjo Sinaí. Jnda chii jom seineiñ ndaa welooya nn'a^n Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaana' na tseixma^n ts'a^n na wando' añmaa^n na jndyoteincoo' ñ'oom'ñeeñ ndaa jaa.

³⁹ Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuua Egipto. ⁴⁰ Yocheñ na tyom'aa^n xqueñ sjo Sinaí jluena nnom Aarón: “Catsa' 'na na nlat'maa^n'ndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee ticaliuuya ljo' tjom Moisés ts'a^n na tjei' jaa jo' jo'.” ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'na^n cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maa^n'ndyena na l'ana xuee. Jeeñ neii'na ñequio juuna', ndo' cwe' 'na^n na l'a nquieena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oöts'om joona. 'Ndiitoom na calat'maa^n'ndyeta na meii' cwe' cancjuu na m'a^n tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'a^n Israel, ¿aa noo'ya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo' wen'aa^n ntyu'ñeeñ na tyom'a^n'yo' ndyuua yuu tjaa nn'a^n c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maa^n'ndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maa^n'ndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheñ 'na na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maa^n'ndyo'.

Jo' chii je' nncwji'a 'o ndyuua tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwicheñ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuua yuu tjaa nn'a^n c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljei na tqueñ Ty'oöts'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeñ tuiina' cha'xjeñ na sa'ntjom Ty'oöts'om Moisés na cats'aa^n juuna' cha'xjeñ na jnda t'moo^n nnom. ⁴⁵ Juuna' tquiñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué joona ndyuuaameiñ'ñe, ndyuua na seijndaa'ñe Ty'oöts'om na ndaana. Jo' chii tjeii^n'e^n nn'a^n na ñet'om ndyuuaameiñ'ñe cha ljoon'dye welooya juuna'. Ndo' ljoñe tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeñ hasta quia na tyom'aa^n David. ⁴⁶ Tjawei' ts'om Ty'oöts'om ñ'e^n David. Ñe'cats'aa^n w'aa yuu na nnc'oom Ty'oöts'om na tyotseit'maa^n'ñe weloom'm Jacob tsa^n na ñet'oom teiyocheñ. ⁴⁷ Saa jnaa^n Salomón juu s'aa w'aa'ñeeñ cwentaa' Ty'oöts'om. ⁴⁸ Saa nquii Ty'oöts'om na m'aa^n na ndyeticheñ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'a^n mac'eeñ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiñ tsa^n'ñeeñ ñ'oom na seijnoo'ñ'ñe ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixma'na' ndio 'na'ya yuu na mawacatyā^n na matsa'ntjo'ya.

Ndo' tsjoomnancue matseixma'na' cwe' cha'na 'na^n yuu na cwiquie' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaa^n w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nncō s'aa cañoom'luee ñ'e^n tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—'O maxjeñ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'a^n na tyoolat'maa^n'ndye Ty'oöts'om ee tiñe'candy'e'yo' meiñ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espíritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o. ⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aa^n 'ñeeñ na tyoñequiaa ñ'oom Ty'oöts'om na tícata'wi'na

juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ. Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na nndyo nquii Cristo na cwiluiiⁿ na maty'iomyaⁿ!. Ndo' 'o je' jnda tquia'yo' cwenta jom ndo' jnda jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa tîcalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jnda na jndye naⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundaañê nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿaⁿ na neiⁿcoo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'o^ots'om ndo' nty'iaaⁿaⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'o^ots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaⁿ na jnda jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'o^ots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndeiⁿ tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndeiⁿ ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jnda chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿaⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsa'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieⁿ na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta joona'. Jnda chii tyotmeiiⁿna ljo' Esteban.

⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwitmeiiⁿna ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'naⁿya.

⁶⁰ Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndeiⁿ seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿna na cwila'cuee'na ja.

Jnda tsoom na luaa' mana tueeⁿeⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñê na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿna' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macanda nquiee apóstoles tîcat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ meiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿeⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuaa Samaria

⁴ Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na toleichuu jndyetia n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyetia'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiiⁿna.

⁹ Jnda jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ.

¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiⁿndye meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aaⁿ, juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jnda jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om ndo' cantyja 'naaⁿ xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oom'ndyena. ¹³ Ndo' manquiti Simón seiyoom'm ndo' teits'oom'ñê. Ndo' ñequi'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom

'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocanda^a nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantyjo^o ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jnda na jndyena na mati nn'aⁿ ts'onda^a Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'o^ots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jnda na tqie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindy^e naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macanda^a na jnda teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jnda na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'o^ots'om tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndaana na s'om ñequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixmaⁿya najndeii na cwilaxmaⁿyo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntio^o l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'o'ñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saa matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catsuuna' ñ'eⁿndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'o'ñom' naya na mañequiaa Ty'o^ots'om na cwicanda^a nn'aⁿ na cwe'yu. ²¹ 'U ticsatona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om na cwil'aayâ ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseyto'ondyu' nnom Ty'o^ots'om nts'aacheⁿndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaa juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'na' ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tyeⁿndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaana:

—Cataⁿyo' nnom Ty'o^ots'om na meiⁿcwii ticsatjⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ndo' tjei'yuⁿndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda chii jnaⁿna tsjoom'ñeeⁿ ndyuaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndy^e njoom nch'u tyo'oowi'nomna ndyuaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa^a nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ Ty'o^ots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyyaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiopía. Tsaⁿñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mandi'ntjom nnom Candace tsaⁿscu na matsaⁿntjom ndyuaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsom na chuu' ñ'oom' Ty'o^ots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espíritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyyaa' Felipe tsaⁿñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'noⁿ ñ'oom na matsei'naⁿ?

³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'noⁿa ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'moⁿ nooⁿ?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na cjawa Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'o^ots'om na matsei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ:

Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿeⁿ juuyo' meiⁿchjoo ticsatseixuaayo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ som'm ñemaaⁿ 'ñom, malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiñê catsmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om meiiⁿ na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom meiⁿ tîcatu'xeⁿyana ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Ndo' 'ñeeⁿ juu ndaa^a nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿaⁿ na tjawicantyyoo', maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' nooⁿ, ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oommeiiⁿñe ¿aa matseineiiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ oo aa cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁵ Quia jo' Felipe tooⁿ na tyotseineiiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeii naquiiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na sei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Tyotseineiiⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁶ Ndo' yocheⁿ na cwi'oonata, tquiena cwii joo yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatioo. ¿Aa waa na nntseicu'na' na nnleits'oomndyo?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matseyu' ñequio na xcwee' ts'om' nndaⁿ ñleits'oomndyu'.

T'o tsaⁿñeeⁿ matsoom:

—Matseyu'a na Jesucristo cwiluiñê Jnda Ty'oots'om.

³⁸ Quia jo' ts'aⁿ Etiopía saⁿntjoom na cjaameintyjee' tornom. Jnda chii wendyena tquiocuena, ty'ecuona quii' ndaatioo, mana seits'oomñe Felipe jom. ³⁹ Jnda na jlui'na quii' ndaatioo, nquii Espiritu na cwiluiñe Ty'oots'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticanty'iaa'tyeeⁿ Felipe, saa tjaaⁿ nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿ ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquoo'ñê tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'nnaaⁿ aⁿ tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿ aⁿ

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjeeⁿ eⁿ na matseicaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ macantyjaa'ñê na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ² Tcaaⁿ ljeii nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿna. Ljeii'ñeeⁿ tquiaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿ nom ndo' naⁿ lcu nn'aⁿ na m'aⁿ nato' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tío cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tíoñê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyo'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantyja', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'.

⁷ Ndo' naⁿ nom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ saa titquoo'ñe. ⁸ Quia jo' teicantyja Saulo nomtyuaa. Sein'meiiⁿ eⁿ lua'nnoom saa tileicanty'iaaⁿ aⁿ. Jo' chii t'uena ts'ooⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicanty'iaaⁿ aⁿ, ndo' t'cwaaⁿ aⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaa'naⁿ.

¹⁰ Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿ aⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ooⁿ, matsoom:

—Luua ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantyja' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiiⁿ nooⁿ. ¹² Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿ aⁿ na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha nndaⁿ nnty'iaa'nnaaⁿ aⁿ.

¹³ Jnda na jndii Ananías na luua', toom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jnda tyjeeⁿeⁿ ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom jooa na chu'tyeⁿndyena na nntioom jooa w'aancjo.

¹⁵ Saa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeii'ndyo jom na nntseineiⁿ cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom jooa, ndo' mati ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantyja na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿeⁿ, tioom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'aⁿya Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ. L'ue ts'oom na nnty'ia'nda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jnda na nty'iaa'nnaaⁿaⁿ. Quia jo' teicantyyaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿaⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om Damasco

²⁰ Mantyya tooⁿoⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿna' jooa. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndaa ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjana'ndeiityeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. Tyo'mooⁿ na mayuu' na Jesús cwiluiiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

*Jlui'n'maaⁿ*ñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'moⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiiina jom natsjom. Tuooⁿ ts'om cwii tsquiee l'oo. Jlac'oⁿna jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿeⁿ Jerusalén ñe'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿchjoo tinqiaⁿaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa jooa tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uiitina' jooa l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oots'om ndo' ñequio na tyoteijndeii Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyya na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjaacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee. ³⁴ Matso Pedro nnom:

—U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantya teicantyja tsaⁿñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuaa su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nnda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿscu na matseyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluena jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeñeeⁿ. ³⁷ Ncuee'ñeeⁿ teiweeⁿeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jnda tueeⁿeⁿ chii jlacandaⁿ na jom, ndo' tqueⁿna jom w'aa na nda we teicantyjo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿs'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we teicantyjo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mooⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Jnda jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿaⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiⁿeⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿaⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jnda chii t'maaⁿ yolcu na jnda ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñê tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitoo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ Ty'o^ots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'o^ots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeeⁿ niroom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿñena' jom. Jnda chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'o^ots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndeⁿ ndyeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jnda tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñê tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' mandiantjoom nnom Cornelio.

⁸ Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿaⁿ. Jnda chii jñoom naⁿñeeⁿ tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyooⁿna tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nntseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ¹⁰ M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñe'jnoom'm, saa yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿaⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ. ¹¹ Nty'iaaⁿaⁿ na jnaaⁿ

cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. ¹² Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'õ Pedro, matsoom:

—Xoquia Ta. Ee meiⁿjom tyooquia cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Naⁿ na jnda tqueⁿ Ty'oots'om na lju' tseixmaⁿna', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

¹⁶ Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee.

¹⁷ Ndo' xcwe na m'aaⁿ ts'om Pedro ljo' ñe'ca'mõⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na ñjom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'eⁿya Pedro. ¹⁸ Jnda na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

¹⁹ Xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'om Pedro cantya na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. ²⁰ Jo' chii quicantya', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñoõⁿya joona.

²¹ Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿna. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

²² Jluena nnoom:

—Jâ tqiioyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneiⁿna cantya 'naaⁿ'aⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na ñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

²³ Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' ty'ena ñ'eⁿñê.

²⁴ Cwiicheⁿ xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye. ²⁵ Jom jlui'noom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu. ²⁶ Saa seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantya' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

²⁷ Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿna 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nqui'yo' juu ljeii na cwileiñ'õõⁿyâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantya' meiⁿnquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saa Ty'oots'om jnda t'mooⁿ nõõⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ tantsjoo na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. ²⁹ Jo' chii quia na tqueⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿ'ndyõ, maxjeⁿ jndyõõ. Saa je' ñecaljeiya chiuu na tqueⁿ'yo' ja.

³⁰ Ndo' t'õ Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿmeiiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwe-jndo'ndyõ ndo' matseinaⁿya nnom Ty'oots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nõõⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. ³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nõõⁿ: “U re Cornelio, mandii Ty'oots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndei' nn'aⁿ ljo' na matseitjooⁿ joona. ³² Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿ'ndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” ³³ Jo' chii mantya jñoõⁿ nn'aⁿ na c'ooc'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyõ ljoo m'aaⁿyâ jo nnom Ty'oots'om na nndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu' ndaayâ.

*N'oom na seinei*ⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu' Ty'oots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaa jâ nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ jâ ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuu tic'oom naquii' n'ooⁿyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiu'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantyja 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'oots'om na jom matseixmaaⁿ najndei Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'oots'om ñ'eⁿñê. ³⁹ Jâ cwitjei'yuuⁿdyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saa xuee jnda ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'oots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaaⁿ ndaa jâ. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, macanda ndaa jâ. Ee jnda tjeii'ñe Ty'oots'om jâ na cwilaxmaaⁿyâ na catjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Jâ tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñê jnda na tando'xcoom. ⁴² Sa'ntjom Ty'oots'om jâ na ñequiaayâ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tqeeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jnda tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaana ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'oots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jnda to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jnda chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jnda to'ñoomna ñ'oom' Ty'oots'om. ² Saa jnda na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro toⁿoⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaana cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnom Ty'oots'om waa na tco'na' nooⁿya. Nty'iaaya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya. ⁶ Quia na nty'iaayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jnda ndo' quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'oots'om nooⁿ, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.” ⁸ Saa tsjoo: “Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa meiⁿnquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna'.” ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom nooⁿya: “Naⁿ na jnda tquaaⁿya na lju' tseixmaⁿna' 'u tintsu' na cwajndiina'.” ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'oots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿñeeⁿ tyjee' ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aaⁿyaya. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ jona na quiocal'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nooⁿ na cjo ñ'eⁿndyena na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿ. Mati yom nn'aaⁿya nmeiⁿ na cwilayu' ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyô. Cha'tsondyô

saquiaa'â naquii' waa' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿñeeⁿ ndaayâ na nty'iaaⁿaⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿaⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlui'n'maaⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jnda tō'a na matseinaⁿya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'”. Ee njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.” ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tquiaa Ty'oots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ç'ñeeⁿ cwiluiindyō ja na nntseitsaaⁿndyo Ty'oots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommeiⁿ jla'cheⁿna. Tyolat'-maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oomⁿndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om saa ñequii'cheⁿ ndaaⁿ nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'eeⁿndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jnda na tqiiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndei Ty'oots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tueⁿen nty'iaaⁿaⁿ na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnooⁿoⁿ n'omna na ñ'cwii cala'tiuuna na caljooⁿndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jnda na ljeiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaaⁿ. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquíaⁿñeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuee'ñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindyene joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuaaⁿñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaⁿñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía jla'jndaaⁿndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuaa Judea nc'e na matseitjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na ndaaⁿ nnts'aaⁿ. ³⁰ Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tqiiana joona' l'ō Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ōndaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuee'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿen nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ² Saⁿntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuii xcwe ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jnda na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta

tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitioom xeⁿ jnda teinom ncuee pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaa nn'aⁿ. ⁵Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'o^oots'om tjei'n'maaⁿñê Pedro

⁶Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaa nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'o^oots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'o^on tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'o^o Pedro. ⁸Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jnda s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿa.

⁹Jlui' Pedro, tjantyjo^on naxeⁿl' ángel, saa ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jnda chii yuu m'aaⁿ sondaro na jnda we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuo^on nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquiina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñeⁿnqueⁿ. ¹¹Quia jo' sei'nq^oyaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'o^oots'om jñoom ángel 'naaⁿaⁿ na catseicandyaañe ja l'o^o Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹²Jnda na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jnda tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹³Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandi'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴Tajnaⁿaⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê 'ndyoots'a tîcatseicanaaⁿñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jnda tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵Saa jluena nnoom:

—Jeeⁿcheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿl'.

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luua' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶Yocheⁿ na luaa', tîcjaameiⁿntyjee' Pedro na macjo^on'qⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaaⁿndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueneiiⁿna' joona. ¹⁷Saa s'o^o l'o^on na calacheⁿna. Tsoom ndaaⁿna chiuu s'aa Ta Ty'o^oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aaⁿya na cwilayu'.

Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ joo.

¹⁸Jnda teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuui ñequio Pedro. ¹⁹Herodes tcuu tcuu tyol'ueeⁿ tsaⁿñeeⁿ saa tîcaljeiiⁿ juu, Jnda jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sa'ntjoom na cwje naⁿñeeⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Saa ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blasto ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsaⁿñeeⁿ na cateijneiⁿ joona na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'eⁿndyena ee nantquie na macaⁿna' joona cwinaⁿna' yuu na matsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ. ²¹Quia jo' tqueⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ tcweeⁿ liaa na ya cantyja na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sula

yyu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jnda jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ. ²² Quia jo' jlat'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Jluxuaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oqots'om matseineiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oqots'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'-maaⁿñê Ty'oqots'om. Tueeⁿeⁿ na tcwa' canti jom.

²⁴ Saa ñ'oom' Ty'oqots'om tjanty'eetina', tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jnda na jndaa' ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiiana ñ'oom' Ty'oqots'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía, quii'ntaaⁿna tyom'aⁿ profetas ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tyot'moqⁿ. Joo naⁿñeeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsa'ntjom ts'ondaa Galilea.

² Cwii xuee na cwila't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ Ty'oqots'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xjeⁿñeeⁿ tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿya joona.

³ Quia jo' jlacwe'jndo'ndyetina, ndo' tyola'neiⁿtina nnom Ty'oqots'om. Jnda chii tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiiana ñ'oom Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo joona. Ty'ecuenta tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿna ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiiana ndyuaaxeⁿncwe Chipre.

⁵ Ndo' jnda na tqiiana tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiiana ñ'oom' Ty'oqots'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena na tyoteijneiⁿ joona.

⁶ Tei'nomna cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tqiiana hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saa tiyuu' ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús.

⁷ Tyocañ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsa'ntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om. Ndo' Sergio'ñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacala'neiⁿna nnom ts'aⁿ na matsa'ntjom ndo' seijneiⁿ na tintseñ'oom'ñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwit'moqⁿ naⁿñeeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nntseyu' juu.

⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿaⁿ tsaⁿcalua'ñeeⁿ. ¹⁰ Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiunⁿaⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyu', 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintyje' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om?

¹¹ Na nmeiiⁿ mache' m'aaⁿ Ty'oqots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oom' na nchjaⁿ. Ndo' cwantindyo xuee taxocanty'ia' naxueeñe ñe'quiom'.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tío nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaaⁿñe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'oqⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquiom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom, quia na nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuii seiyoom'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'moqⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'oqots'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

¹³ Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jluina tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tqiiana tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan joona, tjalcweeⁿeⁿ Jerusalén.

¹⁴ Jnda jo' jluina Perge, ty'ety'etina. Tqiiana tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwital'jndyee nn'aⁿ judíos ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena.

¹⁵ Jnda jo' sei'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'aⁿ na cwiluitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñe'calajndo'yo' n'oqⁿya, candu'yo' ndyaayâ.

¹⁶ Jo' chii teicantyja Pablo, seintyjaaⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjoō: ¹⁷ Nquii Ty'oots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeii'ñê welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teit'maⁿ tmaaⁿ jooⁿa yocheⁿ na tyom'aⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañom'm jooⁿa, tjeii'eⁿ jooⁿa ndyuaa'ñeeⁿ. ¹⁸ Tyotseiquii ts'oom ñ'eⁿndyena cha'na wen'aaⁿ ntyu quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ¹⁹ Jnda chii tquaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa'ñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om jooⁿa. ²⁰ Jnda jo' tqueeⁿ na tyotsa'ntjom jwe jooⁿa cha'na cwii ñequiee siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' qui ntyu. Tyotsa'ntjom naⁿñeeⁿ jooⁿa hasta na macanda cwii t'oom profeta Samuel. ²¹ Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'oots'om na ñequiaaⁿ cwii rey na nnts'a'ntjom jooⁿa. Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ sa'ntjom jooⁿa cwii wen'aaⁿ ntyu. ²² Jnda jo' tjeii'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isaí, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'ooⁿ. Cha'tso na l'ue ts'ooⁿ nntseicanaaⁿ.” ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjoōcheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iom Ty'oots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaaⁿ na calcwe' l'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatseicanaaⁿñe Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “'O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na ndyocwji'n'maaⁿñe 'o saa nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿa.”

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aaⁿya, nt'omndyo jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saa mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om. Ndaa jaa na cha'tsondyō seicwanom Ty'oots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu cal'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'noⁿna ñeeⁿ cwiluiñe Jesús. Ee meiⁿ ticwii cwii xuee na cwita'jndyena cwila'naaⁿna ñ'oom na tyola'ljeii profetas saa ticala'noⁿna na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ ticatseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ ee meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ tjaa'naⁿ, saa tyotaⁿna nnom Pilato na cueeⁿeⁿ. ²⁹ Jnda na jlacandaⁿndyeñ'eⁿna cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saa s'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñê quii'ntaaⁿ l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majooⁿa cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaa jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ jooⁿa jnda seicanaaⁿñê ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': “'U cwiluiindyu' ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'mooⁿya ndaa nn'aⁿ na cwiluiindyō tsotyē'.” ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿeⁿ, meiⁿ xocatōō' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': “Nntio'naaⁿndyo 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjoō nnom David na nnts'aa.” ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': “'U xonquiaa' na nnto'ndyo ee na cwiluiindyō ti'jnda' na lju' ts'ooⁿya jo njom'.” ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaa nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om. Jnda chii tueeⁿeⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñê. ³⁷ Saa Jesús ticatōō'ñê. S'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿyo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaa'yo', ee cantyja 'naaⁿ jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿyo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés xocalui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Saa cantyja 'naaⁿ Jesús meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseiyu'

ñ'eñê nluin'n'maañê. ⁴⁰ Jo' chii queñ' queñ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeñ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena:

Queñ'yo' cwenta 'o nn'añ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundyoy'.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'oots'om nnts'aa ts'iaañ t'mañ na nntseicaty'uena' 'o, na xocala'yuy'yo' ñ'eñdyo meiiñ na nntso ts'añ ndaa'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seineiñ Pablo jlueeñ'eñ naquii' wats'om'ñeeñ ñequio nn'añ na ñ'eeñ ñ'eñê. Ndo' nn'añ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaañ nañ'ñeeñ na cala'neiñtina ñ'oom'ñeeñ ndaañna cwiicheñ xuee na cwita'jndyee nn'añ judíos. ⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'añ na tyotjomndye wats'om'ñeeñ jndye nn'añ ty'elajomndyena ñ'eñ Pablo ñ'eñ Bernabé. Ñ'eeñ nn'añ judíos ndo' ñ'eeñ nn'añ na nchii judíos saa ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maañndyena Ty'oots'om cha'xjeñ nn'añ judíos. Pablo ñ'eñ Bernabé tyolajndo'na n'om nañ'ñeeñ na tyeñ c'omna na quit'mañ n'omna Ty'oots'om ee jom matseixmaañ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'añ judíos manndyo ndyuendye nn'añ quii' tsjoom tjomndyena na ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ⁴⁵ Saañ nn'añ judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'añ jnda tjomndye, tyola'taañ n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiñ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiñ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé tyolaneiñna ñequio na t'mañya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleineiñjndyee ñ'oom' Ty'oots'om ndaañ 'o nn'añ judíos, saa tiñ'e'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmañ'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaañ nn'añ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luua sa'ntjom Ta Ty'oots'om jâ, tsoom:

Ja jnda tquaañya 'o na n'laxmañ'yo' cha'cwijom chom na nntseixueeñena' ndaañ nn'añ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaañ nn'añ cantyja na nluin'n'maañndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'añ na nchii judíos ñ'oomwaañ tquiaana' na jeeñ neiiñ n'omna. Tyolat'maañndyena ñ'oom' Ty'oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondyee nn'añ na maxjeñ ntyjii Ty'oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oots'om cha'waa ndyuaañ'ñeeñ. ⁵⁰ Saañ nn'añ judíos tyolajndo'na n'om nañ'lcu na t'mañ cwilaxmañ ndo' na cwilacandâ cantyja na cwiloo wats'om 'naañna. Mati tyolajndo'na n'om nañnom na cwiluitquiendye tsjoom Antioquíañ'ñeeñ. Jo' na jla'jomndye nn'añ na tyota'wi'na Pablo ñ'eñ Bernabé hasta tjeii'na nañ'ñeeñ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'ojndaañ na chuu' na t'moñna' na tis'a l'a nn'añ tsjoom'ñeeñ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saañ nn'añ na cwilayu' na m'añ tsjoom Antioquíañ'ñeeñ neiiñna ndo' too' naquii' n'omna m'aañ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eñ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naañ nn'añ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. Jeeñ ya tyola'neiñna. Jo' chii jndyendye nn'añ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheñ nn'añ na nchii judíos. ² Saañ nn'añ judíos na tyoolayu' tyola'ndaañna n'om nn'añ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye nañ'ñeeñ nacjooñna na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeñ. Ndo' ñequio na t'mañya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naañ naya na matseixmañ Ty'oots'om ee nquiuna na ñ'eññ'eeñ ñ'eñndyena. Ndo' jom t'mooñ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aañ na tyol'ana 'naañ t'mañ na xocandaañ nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'añ meiñ xocatsei'noñ ts'añ chiuu tuiiyuu. ⁴ Saañ nn'añ tsjoom'ñeeñ toñna' jooña. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'añ judíos ndo' nt'omcheñ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'añ judíos ñequio nn'añ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio nañmañ'naañ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na nañ'ñeeñ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saañ Pablo ñ'eñ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom

Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'e'n ndyuaa'ñee'n. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naa'n Ty'oots'om.

Nn'a'n tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyee'n cwii tsa'n's'a na tileicjaacaa ee maxje'n ntjei'n nc'ee'n tuiiñê. Mei'jom ndii' tyoojaaca'n. ⁹ Jndii tsa'n'ñee'n na seinei'n Pablo. Ndo' nquiee nty'iaa'n'a'n juu, ee sei'nqoo'n'q'n na tseixma'n tsa'n'ñee'n na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndei' seinei'n, matsoom:

—Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'a'n ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oo cha'na nn'a'n jndā tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'oo Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'oo Mercurio ee jom mañequiaa'n ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'oo Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñee'n jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'a'n quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñee'n na nla't'maa'ndyena Bernabé ñ'e'n Pablo. ¹⁴ Saa apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'a'n, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a na'ñee'n. Jndei' ty'equie'na quii'ntaa'n nn'a'n. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'a'n na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'a'n jâ cha'na 'o. Tquioñ'oo'nyâ ñ'oom naya na ndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmei'n na cwe' ts'iaa'ndyo. Calat'maa'ndyo' nquii Ty'oots'om na wando' ee jom tquee'n cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxma'na'. ¹⁶ Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'a'n mei'n'joch'e'n na l'ue n'omna. ¹⁷ Saa tîca'ñee'n na ticwji'yuu'ñê cantyja 'naa'n' nque'n, ee mach'ee'n naya cha'tsondye nn'a'n. Mañequiaa'n ndaaluaa' na cwina'na' tsjo'luee. Ndo' mach'ee'n na cwiquie ntjom. Mach'ee'n na cwijaacjooya ñ'e'n nantquie na mañequiaa'n ndo' mach'ee'na' na neii'ya.

¹⁸ Saa meii'n na jluena ñ'oommei'n' jee'n nc'uaa' tjawitsaa'n' na ñe'calacwjee nn'a'n quioo' jo ndaana na nlat'maa'ndye na'ñee'n joona.

¹⁹ Juu xje'n'ñee'n tquiecañom nn'a'n judíos na jna'n tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'ma'na ñequio nn'a'n tsjoom Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jndā chii ty'eñ'omtscoo'ndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jndā tuee'n'e'n. ²⁰ Saa nn'a'n na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndioche'n nacañom'm. Quia jo' teicantyyaa'n, tjaquie'nnaa'n'a'n quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiche'n xuee jluee'n'e'n tjaa'n ñ'e'n Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa' nn'a'n tsjoom'ñee'n, ndo' jndye nn'a'n jlayu'. Jndā chii ty'elcwee'nnda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. ²² Njoom'ñee'n tyoteijndeiitina nn'a'n na cwilayu' na c'omt'maa'ndyeti na'ñee'n n'omna. Tyola'jndo'na n'om na'ñee'n na cwintyjee'tye'na na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxje'n cwilaxmaa'ya na jndye nawi' nntjoo'nyā na cwitsaaquiaa'a cantyja 'naa'n' na matsa'ntjom Ty'oots'om.

²³ Mati tjei'ndyena nn'a'n na nntioona ts'iaa'n na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n. Tyola'nei'na nnoom Ty'oots'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona na'ñee'n l'oo'n ee na ñ'e'n jom jndā jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nnda'na tsjoom Antioquía ndyuaa Siria

²⁴ Jndā jo' tei'nomna ndyuaa Pisidia, tqiiena ndyuaa Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jndā chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñee'n tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nnda'na tsjoom Antioquía yuu na jna'na jndā na tiao nn'a'n joona l'oo Ty'oots'om ndo' je' jndā jlacandana ts'iaa'n'ñee'n. ²⁷ Ndo' jndā na tqiiena Antioquía jla'tjomna nn'a'n tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n. Tyoluena ndaa' na'ñee'n cha'tso

na tyoteijndei Ty'oots'om na tyol'ana ndo' na mati s'aa' na cwilayu' nn'a' na nchii judíos. ²⁸Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'a' na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'a' na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹Xje'ñee' nt'om nn'a' jna'na ts'ondaa Judea, tqiuocuena Antioquía. Tyot'moo'na ndaa' nn'a' na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a na'ñee' costumbre cha'xje' ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'a' judíos ñequio yo'ndaa na na'nom. Ee xe' ticalacanda' na'ñee' jo', jluena na xocalui'n'maa'ndye na'ñee'. ²Ndo' Pablo ñ'e' Bernabé tyolañ'ee' ndyueena ñ'e' na'ñee' na tquie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na maca'na' na cal'a na'ñee' costumbre'ñee'. Jnda' chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omche' nn'a' na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyja'na nquie apóstoles ñequio nn'a' na cwiluitquiendye quii'ntaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom'ñee'. Jo ndaa' na'ñee' nleijndaa' ñ'oomwaa'.

³Quia jo' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaa' na'ñee'. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuaa Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'a' na cwilayu' jo' jo' na mati nn'a' na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye na'ñee' na ljo', cha'tsondyena tqiaana' na jee' neii'na.

⁴Quia tuee' Pablo ñ'e' Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaa' nn'a' na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'a' na cwiluitquiendye quii'ntaa'na ñequio apóstoles to'ñoomna na'ñee' ñequio na neii'na. Quia jo' na'ñee' tyoluena cha'tso na jnda' s'aa Ty'oots'om ñ'e'ndyena. ⁵Saa' nt'om nn'a' na cwilayu' na cwilaxma' tmaa' nn'a' judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a na'ñee' costumbre na cwil'aa jaa nn'a' judíos ñequio yo'ndaa na na'nom ndo' cal'uuya ndaana na calacanda'ndyena cha'tso ljeii na tque' Moisés.

⁶Ndo' apóstoles ñequio nn'a' na cwiluitquiendye tjomndyena na m'ma'na ñ'oomwaa'. ⁷Mayo tyol'uee'ndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaa'ndyena ñ'oom'ñee'. Jnda' chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—O re nn'a'ya na cwilayu'yo' manquiu'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'oots'om ja quii'ntaa'yo' na ñequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maa'ndye nn'a' na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸Ee nque' mantyjee' chiuu cwila'xma' nn'a' naquii' n'om. Ndo' jnda' t'moo'na na mati maco'ñoom nn'a' na nchii judíos laxma' ee tqiaa' Espíritu Santo na nnc'oom'ñe naquii' n'omna cha'xje' tqiaa' juu na nnc'oom'ñe naquii' n'oo'na jaa. ⁹Mei' tiquich'ee' na we waa ñ'e'ndye joona ndo' ñ'e'ndyō jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'e'ñê. ¹⁰Quia jo' je' je' ¿chuu na ñe'cal'a'yo' xje' Ty'oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'a' na cwilayu' na nchii judíos calacanda'na ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa nn'a' judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñee' mei' welooya na ñet'om teiyo tîcana'ndyena mei' jaa. ¹¹Saa' tiyuu' na ljo' maca'na' ee cwilayu'na na macanda' juu naya na matseixma' Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maa'ndyō jaa ndo' mati joona.

¹²Quia jo' cha'tsondye nn'a' na tjomndye jla'che'na. Tyoque'na cwenta ñ'oom na tyotseinei' Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naa' ts'iaa' t'ma' ñequio 'naa' na tyol'ana quii'ntaa' nn'a' na nchii judíos na xocanda' nluina' na cwe' najndei' nquii' ts'a'. ¹³Jnda' na jla'nei' na'ñee' quia jo' t'ō Jacobo, matsoom:

—O re nn'a'ya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁴Juu Simón Pedro jnda' tsoom ndaaya chiuu waa na jna'ndyena' na tio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na nchii judíos na macwji'ñê nn'a' quii'ntaa' na'ñee' na nlaxma' tmaa' cwentaa'a'. ¹⁵Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixma'na' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶Luua matsona':

Quia na jnda' tuui cha'tso nmei',
nnc'oo'nda'a na wi' ts'oo'nyaa tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyjoō'.
Matseijndaa'ndyō na cwii joona nntsa'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndyo cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindyö na matsa'ntjona.

Cha'tsondye nañ'neeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'oöts'om ndaaya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu joona joo ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa. ²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' n'la'jeiia ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jnda tsa' nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'oöts'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyoy'. Ndo' tantquiina niom'. ²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwit'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'jndyena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oöts'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjeii'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿ cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio nañ'neeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

“Jâ apóstoles ñequiondyö jâ nn'aⁿ na cwiluiitquiendyö quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oöts'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanooⁿyâ cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿyo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuaa Siria ñ'eⁿ Cilicia. Cwil'uuyâ na xmaⁿndyo' 'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. ²⁴ Jâ jnda jndyaayâ na ljo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na tye na m'aⁿyo' ndo' tyolañ'eeⁿndyena 'o ñ'eⁿ ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñeeⁿ. Saa nchii jâ l'uuyâ na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chii jâ tjomndyö ndo' ñe'cwii jnda t'maaⁿyâ na ya na nntjeii'ndyö nt'om nn'aⁿ quii'ntaaⁿyâ na nnc'oona na m'aⁿyo' ñequio Bernabé ñ'eⁿ Pablo, nquiee nn'aaⁿya na jeeⁿ jnda nquiuuya. ²⁶ Ee naⁿm'aⁿ ti'maaⁿ n'omna meiⁿ cwjena na m'aⁿna cantyja 'naaⁿ Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñooⁿyâ Judas ñequio Silas na m'aⁿyo'. Jona nlue jndaa'ndyena ndaa'yo' ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaayâ na tilacachuutyaayâ xuu 'o, macandâ nmeiiⁿ laxmaⁿyo' na calacandâ'yo': ²⁹ Tacwa'yo' nantquie na jnda tsa' nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Tantquie'yo' niom' meiiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyoy'. Ndo' meiⁿ tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacandâ'yo' nmeiiⁿ quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'a'yo'. Macandâ ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo'. Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'.”

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tqiiana jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tqiiana carta na cwileiñ'omna ndaaⁿ nañ'neeⁿ. ³¹ Ndo' jnda na jla'naaⁿ nañ'neeⁿ juuna' tqiiana na neiiⁿna, ty'omt'-maaⁿndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿna ndaaⁿ nañ'neeⁿ, tqiiana na t'maⁿ n'om nañ'neeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿna jo' jo' cwantindyö xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom joona, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía tioo joona l'ö Ty'oöts'om na c'oona na tjaa ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitoom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé ljoo'ndyena. Jona ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oöts'om ndaaⁿ nn'aⁿ.

Pablo na nda we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oöts'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nom Bernabé:

—Cwa nntsaalcwaaⁿndaa'a nntacanty'iaaya chiuu cwi'oom'aⁿ nn'aaⁿya na cwilayu' cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oöts'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'eñ Juan ñ'eñndyena, ts'a^n na nda we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsañ'ñee^n ee 'ñee^n joona ndyuaa Panfilia ts'iaa^n na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañjoom' t'ma^nna hasta toñ'ndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxe^ncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñê Silas. Cwii tjooche^n na nnc'oona tioo nn'a^n na cwilayu' joona l'o Ty'oqots'om na catio'naa^nñê joona. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei'jndeina na ty'enajnda ntmaa^n nn'a^n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa^n'a^n.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'e^n Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Listra. Jo' jo' tajnaa^nna cwii ts'a^n na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'a^n judía na matseyu' saa tsotyee^n nchii ts'a^n judío juu. ² Nn'a^n na cwilayu' na m'a^n tsjoom Listra ñ'e^n tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eñ Timoteo ñ'e^nñê. Jo' chii seijndaa'ñê na tuii ñ'e^n tsañ'ñee^n cha'xje^n costumbre na cwil'a nn'a^n judíos ñequio yo'ndaa na na^n nom. S'aa^n na ljo' cha nn'a^n judíos na m'a^n ndyuaa na cwi'oona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwiñequiana ee nquiu nañ'ñee^n na Timoteo nchii ts'a^n judío tsotyee^n. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'e^n Timoteo tyoma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'a^n na cwila'yuu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'a^n na cwiluiitquiendye quii'ntaa^n tmaa^n nn'a^n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa^n'a^n tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaa^n nn'a^n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa^n'a^n tyo'oonajndana na cwila'yuu'ya n'omna ndo' 'io ndii 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'a^n ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'a^n na ñ'ee^n ñ'e^nñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'nei^nna ñ'oom' Ty'oqots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tye^ncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuaa Bitinia saa tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuena hasta tquiena tsjoom Troas, ndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaa^n'a^n meintyjee' cwii tsa'ns'a ts'a^n ndyuaa Macedonia. S'aa tsañ'ñee^n ty'oo nnoom, tso: "Cwinoom' ntyjawaa ndyuaa Macedonia. Candyo'tei'jndeijâ." ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantyja jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioq'â ndaaluee nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nqo^n'â na majñom Ty'oqots'om jâ na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaa nn'a^n ndyuaa'ñee^n.

Tyjee' Pablo ñ'e^n Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuqoyâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxe^ncwe Samotracia. Teincoo cwiiche^n xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluui'â ñ'e^n w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñee^n m'aa^nna' nacje 'naa^n nn'a^n romanos ndo' t'ma'ti matseixma^nna' na cha'tso njoom cha'waa ndyuaa Macedonia. Tsjoom Filipos'ñee^n ljoo'ndyoyaayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'a^n judíos jluui'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'nei^n nn'a^n nnom Ty'oqots'om, nlajomndyô ñ'e^nndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuaandyô jlanaa^n'yâ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa nañ'ñee^n. ¹⁴ Quii'ntaa^n yolcu'ñee^n ñ'e^n ts'a^n na jndyu Lidia. Jom ts'a^n na jna^n tsjoom Tiatira na majndaa liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'a^n na matseit'maa^nñê Ty'oqots'om. S'aa Ta Ty'oqots'om naquii' ts'oom na ya tquee^n cwenta ñ'oom na tyoñee^n na seinein Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'e^n nn'a^n wa^n'a^n. Jnda chii seity'ooñê ndaayâ, tsoom:

—Xe^n cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aa^n na caljoo'ndyô wa^n'a^n.

Pablo ñ'e^n Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñeeⁿ saayâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Tsaⁿ'ñeeⁿ m'aaⁿtyeeⁿ luee nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ'aⁿ. T'maaⁿ s'om cwiquioo luee naⁿ'ñeeⁿ nc'e na macjawee' 'ñom. ¹⁷ T^ooⁿ'oⁿ na tyojaantyjo^oⁿ nanquaaⁿ'â ñ'eⁿ Pablo. Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Naⁿnomm'aⁿ cwindye'ntjomna nnom Ty'o^ots'om na m'aaⁿ nandyeticeⁿ. Cwila'-candiina 'o cantyja nato na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ.

¹⁸ Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñeeⁿ na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taqueeⁿ seineiiⁿ nnom jndyeta na m'aaⁿ naquii' ts'om yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U jndyeta, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjoⁿya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aaⁿ'.

Ndo' mantyjacheⁿ jlui' jndyeta'ñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ' juu, quia na nty'iaana na jnda jlui' jndyeta'ñeeⁿ naquii' ts'oom jla'noⁿ'na na jnda tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' 'ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'eⁿ Silas. Ty'echona naⁿ'ñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿ'naaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ'. ²⁰ Quia na tquiena ndaa naⁿmaⁿ'naaⁿ jluena:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cweitjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. ²¹ Ee cweit'mo^oⁿna ñ'oom na jaa na cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

²² Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿ'naaⁿ sa'ntjomna na calui' liaa naⁿ'ñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ. ²³ Jndye tjaa'na naⁿ'ñeeⁿ. Jnda chii tiomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsaⁿ'ñeeⁿ, jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñê naⁿ'ñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye naⁿ'ñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndei s'eii, teincwii' tsiaⁿ'tsjo' w'aancjo. Xjeⁿ'ñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jnaⁿ'na'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo l'weeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naaⁿ'aⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitoom na jnda jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndei seixuaⁿ nnom tsaⁿ'ñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿya.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ chom. Jndei tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñê na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jnda chii tjeiiⁿ'eⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—'O ta, ¿ljo' macaⁿ'na' na cats'aaya cha nluin'n'maaⁿndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nluin'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om nnom tsaⁿ'ñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ³³ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ na ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tquee'ndyena na cho'na. Jnda chii teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ³⁴ Jnda jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿ'aⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ neiiⁿna na jnda macwilayu'na ñequio Ty'o^ots'om.

³⁵ Quia na jnda teixuee, naⁿmaⁿ'naaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿ'naaⁿ jnda jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nluioyo'. Catsa'yo', meiⁿcwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jâ cwilaxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ' tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jâ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjo^ondyô. Jnda chii tiomna jâ

w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jâ meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsonaⁿ na nl'ana na ljoⁿ nn'aⁿ romanos. Ndoⁿ jeⁿ ¿aa cweⁿ nt'iu nntjeiiⁿ na jâ? Xoya na ljoⁿ. Nquieena quicocatjeiiⁿ na jâ.

³⁸ Quia joⁿ policiaⁿ ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿ maⁿ n'iaaⁿ ñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndoⁿ naⁿ ñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿ na nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Joⁿ chii naⁿ maⁿ n'iaaⁿ ty'ecataⁿ na ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ. Jndaⁿ chii tjeiiⁿ na joo w'aancjo. Jlaⁿ ty'oondyena na caluiⁿ naⁿ ñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia joⁿ jluiⁿ na w'aancjo, ty'ena waaⁿ Lidia. Joⁿ joⁿ tyola'neiⁿ na ñequio nn'aⁿ na cwila'yⁿ. Tyoñeⁿ quiana na t'maⁿ n'om naⁿ ñeeⁿ. Jndaⁿ joⁿ jluiⁿ na tsjoom Filiposⁿ ñeeⁿ.

17

Jlajmeiⁿ ndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jndaⁿ chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ² Ndyee smaⁿ na tyom'aⁿ na tsjoom'ñeeⁿ. Ñequiiⁿ quia xuee na cwitaⁿ jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿ ñeeⁿ na cwitjomndyena wats'om 'naaⁿ na. Tyotseineiⁿ ndaana. ³ T'mooⁿ na juu ñ'oomⁿ Ty'ooots'om na teiyo teiljeii matsonaⁿ na maxjeⁿ jndeiⁿ naⁿ na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿ eⁿ jndaⁿ chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyō cantyja 'naaⁿ Jesús ndaaⁿ yo', jom cwiluiñê Cristo.

⁴ Quia joⁿ nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yⁿ na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿ ndye Ty'ooots'om jndyendyena jla'yⁿ na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yⁿ na. ⁵ Saaⁿ joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yⁿ jeeⁿ ndyaⁿ taaⁿ n'omna nn'aⁿ na cwila'yⁿ ñ'oom na mañequiaa Pablo. Joⁿ chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jndaⁿ chii jlajmeiⁿ na nn'aⁿ tsjoomna. Ndoⁿ ty'ena waaⁿ ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equieⁿ na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndeiⁿ naⁿ na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsaⁿ na naⁿ ñeeⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomna. ⁶ Saaⁿ ticaliuna naⁿ ñeeⁿ, joⁿ chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yⁿ. Ñequio na jndeiⁿ naⁿ ty'echona naⁿ ñeeⁿ jo ndaaⁿ naⁿ maⁿ n'iaaⁿ tsjoomna. Jndeiⁿ tyolaxuaana, jluena:

—Joo naⁿ nom na cwila'ñ'eeⁿ ndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jndaⁿ tquiena. ⁷ Ndoⁿ Jasónm'aaⁿ jndaⁿ seiljoom joona waⁿ aⁿ. Ndoⁿ cha'tso naⁿ m'aⁿ cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿ maⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿ ntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndoⁿ naⁿ maⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿ jlajmeiⁿ ndyena. ⁹ Saaⁿ Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yⁿ, jndaⁿ na tiomna s'om, quia joⁿ jla'candyaandyen naⁿ ñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwíñequiana ñ'oomⁿ Ty'ooots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jndaⁿ na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yⁿ mañoomⁿ jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿ ñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jndaⁿ tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿ ndyetina nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcweeⁿ n'omna tyoqueⁿ na cwenta ñ'oom na tyolue naⁿ ñeeⁿ. Ndoⁿ 'io ndi 'io tyola'naaⁿ na ñ'oomⁿ Ty'ooots'om na teiyo teiljeii na tyoll'ueena aa mayuuⁿ ñ'oom na cwilue naⁿ ñeeⁿ ndaana. ¹² Joⁿ chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yⁿ na. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿ ti cwiluiitquiendye ndoⁿ mati naⁿ nom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yⁿ na. ¹³ Saaⁿ nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oomⁿ Ty'ooots'om ndaaⁿ nn'aⁿ Berea. Joⁿ chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmeiⁿ na naⁿ ñeeⁿ. ¹⁴ Joⁿ chii nn'aⁿ na cwila'yⁿ jla'tyuaaⁿ na jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saaⁿ Silas ñequio Timoteo ljooⁿ ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'ecaⁿ ndyena jom tsjoom Atenas. Jndaⁿ chii ty'elcweeⁿ na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyjaañe Pablo ndaana na catseyuuaⁿ Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjoⁿ na xeeⁿ eⁿ. Tila'yooⁿ ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo jooa tsjoom Atenas seiloo'ñê na nty'iaaⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwi^tjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'o^ots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwi^t'mo^o nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwi^t'mo^o nn'aⁿ estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye jooa jluena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jluena:

—Ndoo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'o^ots'om xcondye.

Luaa' jluena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaaⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jndaⁿ tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwi^tjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mo^o ndaaⁿ nn'aⁿ. ²⁰ Ee tijoom ñejndyaayâ ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuyâ chiuu cwi^t'mo^o ñ'oommeiⁿ.

²¹ Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jndaⁿ ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'-maaⁿndyo'. ²³ Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'o^ots'om na ticata'jnaaⁿ’a.” Majuu Ty'o^ots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ’aⁿ.

²⁴ 'Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿna' w'aa na nl'a nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' nn'aⁿ na nntei'x'ee jom ee tjaa'naⁿ ljo' na matsei'tjoona' jom. Ee nqueⁿ mañequiaaⁿ na cha'tsondyo cwi^tandoo'a, cwi^tjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'naⁿ na macaⁿna' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jndaⁿ t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿ’a jom, meiiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwi^tandoo'a, cwima'no^oya ndo' cwic'aaⁿya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿyo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿya ntseinda Ty'o^ots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿya ntseinda Ty'o^ots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaan, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. ³⁰ Ncuee na jndaⁿ teinom, Ty'o^ots'om seiquii ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja na tijndo' n'omna, saaⁿ je' je' cha'tso nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ joo na m'aⁿna matsa'ntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jndaⁿ seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomyana'. Jndaⁿ tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jndaⁿ t'mo^o na mayuu' na nluii na ljo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco juu jndaⁿ na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tja, cwantindye jooa cwe' tyoncona. Saaⁿ nt'omndye jooa tyoluena:

—'Io cha luaa' nndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saaⁿ cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandiiñ'eⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

*Pablo mañequiaa*ⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Corinto

¹ Jnda tuii na nmeiiⁿ jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqueⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jnda tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macanda ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwji'yuu'ñê ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñê Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona. ⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmeiⁿndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncweeⁿeⁿ liaⁿaⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'oⁿ joona, je' nncjaⁿ cwiicheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyoy' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjo na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jlueeⁿeⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'-maaⁿñe Ty'oots'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii t'uii' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintyje' na matsei'neiⁿ ñ'oom 'naⁿya. Tintseicheⁿ. ¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.

¹² Jnda chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ. ¹³ Ty'enquiana jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'oots'om, tachii cha'xeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos:

—O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsaⁿm'aaⁿ oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿaⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyoy na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saa 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'aⁿ judíos nchii ljeii cantyja 'naaⁿ wats'iaaⁿ. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xãⁿya ñ'oommeiⁿ.

¹⁶ Ndo' tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotjaa'na jom tach'eⁿ wats'iaaⁿ. Saa Galión tîcatseiñ'oom'ñê naⁿñeeⁿ.

*Tjalcwe' Pablo Antioquia, jnda chii wjaanquiaa*ⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyeeⁿ Corinto. Jnda jo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na mawjaⁿ. Jnda chii mana tjaaⁿ. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila ty'ena ñ'eⁿñê. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xqueeⁿ na ma'moⁿna' na matseicandaⁿñê ñ'oom na jnda tsoom nnom Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. Jnda jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. ¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'eⁿ Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tjaqueⁿeⁿ tyotseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁰ Ndo' naⁿñeeⁿ tyol'ana ty'oo

nnoom na majndyete xuee caljoo'ñê ñ'e'ndyena, saa ticwancue'ne. ²¹ Jnda chii t'maan' jooona na mawja'. Tsoom ndaana:

—Jndeina' na jo Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saa xe' Ty'oots'om l'ue ts'oom ndyonda'a na m'a'yo'.

Jnda jo' jlue'e' Efeso ñ'e' wa'anda. ²² Ndo' quia na jnda tue'e' tsjoom Cesarea, tjawaa' Jerusalén yuu na tjanquiaa' na xma'ndye tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. Jnda chii jlue'e' jo' tue'e' tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jnda teinom cwantindyo xuee na tyom'aa' tsjoom'ñee' jlue'e' jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaa', tquiaana' na ty'ena-jndati cha'tsondye nn'a' na cwila'yu'.

Apolos mañequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Efeso

²⁴ Tsjoom Efeso tuee' cwii ts'a' judío na jndy Apolos, ts'a' tsjoom Alejandría. Jom ts'a' na mawajnaa'ya ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii, ndo' jee' ya matseinei' cantyja 'naa'na'. ²⁵ Jnda ñet'moo' nn'a' nnoom cantyja 'naa' natoo' nquii na ndyocwji'n'maa'ñe nn'a'. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseinei' ndaa' nn'a'. Xcwe tyo'moo' cha'waa na ntyjiityee' cantyja 'naa' na ndyocwji'n'maa'ñe Jesús nn'a', saa cantyja 'naa' na nleits'oomndye nn'a', macanda ntyjee' cantyja 'naa' ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Toot' na tyotseinei' naquii' wats'om 'naa' nn'a' judíos. Mei'chjoo t'maa' ts'oom. Ndo' Priscila ñ'e' Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seinei', quia jo' ty'eñ'omna jom wa'ana. T'moot'ina nnoom cantyja 'naa' natoo' Ty'oots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cja' ndyuaa Acaya, quia jo' nn'a' na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'a' nn'a' na cwila'yu' ndyuaa'ñee' na cala'ljo na'ñee' jom. Na'ñee' jnda jla'yu'na nc'e naya na matseixma' Ty'oots'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'a'na t'ma' tyoteijndei' tsa'ñee' jooona. ²⁸ Ndo' tyo'moo' ndaa' nn'a' judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jee' jnda ñ'oom tyotseinei' t'canda' nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii tyo'moo' ndaana na Jesús tseixma' Cristo tsa' na meindoo'na na ndyocwji'n'maa'ñe jooona.

19

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Efeso

¹ Yoche' na m'aa' Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsjo. Jnda chii tue'e' tsjoom Efeso yuu na ljeii' cwanti nn'a' na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ² Matsoom ndaa' na'ñee':

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'na'. Mei'chjoo tyoondyaayâ aa m'aa' Espíritu Santo.

³ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Cwaa' ñ'oom t'moo' nn'a' ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naa' ñ'oom na tyo'mo' Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴ Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñê nn'a' quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa' na'ñee' na cala'yu'na ñequio Jesús tsa' na ndyontyjo naxee'ne. Juu tseixma' Cristo.

⁵ Ndo' jnda na jndyena ñ'oommei' quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús.

⁶ Ndo' quia na jnda tio Pablo l'oo' nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na nchii' ñ'oom na maxje' cwila'nei'na. Tyoñequiana ñ'oom na t'mo' Ty'oots'om ndaana. ⁷ Na'nom'ñee' cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee' chi' tyom'aa'ñe Pablo tsjoom Efeso ndo' ñequi'che' tyoca' wats'om 'naa' nn'a' judíos. Tyotseinei' ndaa' na'ñee' ñequio na t'ma' ts'oom. Tyoque'ñê tyo'moo' ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om na mal'uee'ñê na nla'yu'na. ⁹ Saa

cwantindye naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁰ We chu tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ ndyuaa Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ¹¹ S'aa Ty'oots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii, jnda na ty'ioom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyeta naquii' n'om tjei'na' jndyeta'ñeeⁿ.

¹³ Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Jnda chii jla'tiuuna na nntjeii'na jndyeta ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaa jndyeta:

—Matsa'ntjoⁿya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ.

¹⁴ Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'aⁿ judío na jndyu Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluitquieñe. ¹⁵ Saa t'o jndyeta, matsoom ndaana:

—Jesús mawajna'a, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ¿ñeeⁿ cwiluiindyoy'?

¹⁶ Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta, tju'ñê nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndeiⁿ jlu'i'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jnda jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñell'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjeii'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jndana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿ ñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oots'om. Tjawijndyendyeta nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndaⁿquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndeiⁿ jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saa nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuaa Asia.

*Jla'jmeiⁿ*ndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

²³ Ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlu'i'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿaⁿ na tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. ²⁶ Saa cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oots'om joona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saa manntycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandyee nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'etona' na cwe' ts'iaaⁿndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'etona' tjaa' ñeeⁿ cwitjooⁿñe wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿndyena juu saa cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndeiⁿ tyola'xuaana, tyoluena: —Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

²⁹ Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantya t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuaa Macedonia. Ty'echona

naⁿñeeⁿ, ty'equieⁿna naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'cjaaqueⁿeⁿ w'aañeeⁿ saa tinquia nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ ndyuaa Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿeⁿ w'aañeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aañeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. ³³ Saa nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaa nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jluena nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'oⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'catseineiⁿ ñ'oom ndaana ñ'oom na ncwañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saa quia na tqueⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿtseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jnda jnda s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyua na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aaya tsjo' na tuiina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuen' na m'aaⁿya. ³⁶ Meiⁿ tjaa ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' n'l'a'yo'. ³⁷ Ee ti'maⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jnda nty'ueena 'naⁿ na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee ndaa nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndaaya tjaa'na' ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

⁴¹ Quia na jnda seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jnda na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ ndaana ñ'oom na ñnequiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye ntyjeena. Jnda chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jnda chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jnda chii manncuooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindoo nn'aⁿ judíos jom. Jo' chii seitoom na nomtyuaa nncjaalcweeⁿeⁿ, nncwinomnaaⁿaⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, joona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófimo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿyâ tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jnda teinom ncuee'ñeeⁿ tuooⁿyâ w'aandaa. Saayâ squiaaçañooⁿyâ naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jnda 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yu' tjomndyena na n'l'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndaana. Na nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandyee yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndyu Eutico wacatyeeⁿ mantana cuarto'ñeeⁿ na jnda ndyee na teicantjoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii

jnaⁿjndei tsaⁿtsjom ñ'eⁿñê. Mana tíoñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿ jom, jnda tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu':

—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

¹¹ Jnda tsoom na ljo' tjawannaⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿ tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿtyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jnda jo' mana tjaaⁿ. ¹² Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

¹³ Já saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jnda t'maaⁿyâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. ¹⁴ Jnda na teincwindyô tsjoom Asón ñe'cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluu'â jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee tei'nooⁿyâ ndyuaaxeⁿncwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samos. Jnda chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jnda seitiuu Pablo na ticjaameintyjeeⁿeⁿ tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyoo'na' jom ndo' matseyuaaⁿaⁿ cha xeⁿ na a nndaã mam'aaⁿ Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aaⁿyâ tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooqueeⁿndyena nn'aⁿ Éfeso na cwiluiitquiendye naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁸ Ndo' jnda na tquie'cañom naⁿñeeⁿ, matsoom ndaãna:

—O manquiu'yo' chiuu tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' cantyjati xuee na tyajjndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjoⁿya nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo' tyot'iooya na jnda ntyjiiya ndo' wi' tyotjoⁿya na tyondooⁿ nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyjaa'a na tyotseinaⁿya ndaa'yo' na tyotsjoo cha'tso ñ'oom na mateijndeiina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaa'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyo ndaa'yo', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsjoo na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oots'om ndo' cala'yu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, meiⁿ ticaljeiia ljo' nntjoⁿya la'ñeⁿ. ²³ Macandã ntyjii ticwii cwii tsjoom na mawinooⁿya ma'moⁿ Espíritu Santo nooⁿ na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlacuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'ooⁿya na ñequio na neiⁿya nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús nooⁿ na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'yu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nnda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaa'yo' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwii cachooⁿya ndaa'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oots'om na catsjoo ndaa'yo' jnda tsjoo. Meiⁿcwii ñ'oom tícata'iuu'ndyo ndaa'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'cheⁿncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu', ee jnda ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'ooⁿndyo ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿyo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwila'yu' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿyo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mooⁿna ndaa'yo' saa taxcwe cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mooⁿna cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'eⁿndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom tícjomeintyjaa'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'noⁿti'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'iooya na jnda ntyjiiya.

³² 'Ndo' je' je' 'o nn'a^{ny}a ma'ndiya 'o ñequio l'ō Ty'ōots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cautyja 'naaⁿl juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyē cwentaaⁿaⁿ. ³³ Ja tyootseiqueeⁿ ts'ōōⁿ meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om cajaan, meiⁿ liaa' ts'aⁿ. ³⁴ 'O nquiuy'yo' nncō tyots'aa ts'iaaⁿ ñequio l'ōō na tyowantyjoⁿ 'naⁿ na tyocaⁿna' ja ñequio nn'aⁿ na ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿndyō. ³⁵ Cautyja na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'mōō^{ny}a ndaa'yo' na ts'iaaⁿ call'a'yo' cha nnda nntei'jndei'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseineiⁿ Ta Jesús. Tyotsoom: “Mat'maⁿti matio'naaⁿñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom.”

³⁶ Quia na jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿl, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio cha'tsondye naⁿñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'ōots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'ōōⁿ. ³⁸ Ee jeeⁿ jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocauty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda toⁿndyō ñequio naⁿñeeⁿ, tuōyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ hasta tsjoom Rodas. Jluui'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuōyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxeⁿncwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñeeⁿ jo ntyja tymaaⁿl. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluui'â w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uaayâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyō ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'mōⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnoom na tincjaⁿ Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyō tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena jâ nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaayâ nnom Ty'ōots'om. ⁶ Jnda jo' t'maⁿndyō ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyō. Jnda chii tuōyâ ts'om w'aandaa. Ndo' naⁿñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'â tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluui'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyō ñ'eⁿndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee jluui'â tsjoom'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'aⁿ na quijaanquiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿl Jesucristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquiee'ndye na tyoty'ioom nn'aⁿ ts'iaaⁿ joona na nndye'ntjomna naquii' tmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaaⁿaⁿ Jerusalén. Jo' ljoo'ndyō na m'aaⁿ jom. ⁹ M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'ōots'om. ¹⁰ Cwantindyō xuee na m'aa^{ny}â jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyū Agabo na jnaⁿ ts'ōnda Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aaⁿ jâ tyjeeⁿeⁿ. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'ōōⁿ ñequio 'naⁿ na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

—Luua matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaa'ti' nla'tyeⁿna ts'aⁿ na 'naaⁿl 'naⁿwaa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿl, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'oondyō nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saã matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿl cwil'a'yo' yacheⁿ ñe'quia'yo' na chjoo' ts'ōō^{ny}a. Ee ja mañequiaandyō ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'eⁿndyō. Meiiⁿ na nlatyeⁿna ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿl xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

¹⁴ Tîcandaã nl'aayâ nalcwaa'â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatōyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'ōots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jnda jo' mana jla'jndaa'ndyō saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindyē nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyō. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyō.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jndā squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jndā tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁹ Pablo tquiaaⁿ na xmaⁿndye naⁿñeeⁿ. Jndā chii tcuu tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyoteijndeiⁿ Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' jooa jndā na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya sãa mantyji' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jndā jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicandā ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²¹ Sãa jndā jndyena cantyja 'naⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿ ndaa cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii' ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jndā jndyena na matsu' na tacalan'oom'ndye naⁿñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jndā jndyena na matseijndō' n'om naⁿñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacandaaⁿndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiiu ya nl'aayooya? Ee nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jndā jndyena na mam'aaⁿndyu'. ²³ Cwa sa luaa catsa' cha'xjeⁿ na nl'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaaⁿndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jndā tqueⁿna nnom Ty'oots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'oots'om. Ndo' cation'!ua' cantyja na maca'na' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jndā t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'nōⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jndā jndyena cantyja 'naⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandaaⁿndyu' ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Sãa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii nn'aⁿ judíos, jndā jla'cwanōⁿyâ ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. Macandā t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jndā tsã' nn'aⁿ ndaaⁿ 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Tantquiina niom' meiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uōō cantyō'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñê ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' jooa jo nnom Ty'oots'om. Jndā chii tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaaⁿndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñnequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaaⁿ ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candaaⁿndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿna cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jeeⁿ jndeiⁿ tyola'xuaana jluena:

—O re nn'aaⁿya Israel catei'jndei'yo' jâ ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyō ñequio nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macandā luaa', mati jndā jndyochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jndā seits'iaaⁿñê juuna' na matseixmaⁿna' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndy Trófimo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtscooⁿndyena jom, tjeii'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jndā jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'. ³¹ Manla'cuee'na jom sãa majuu xjeⁿñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿndyena. ³² Jo' chii tsaⁿñeeⁿ mantyja tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsa'ntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye. Quia na nty'iaa naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, quia jo' mañoom' 'ndyena na cwtjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, quia na jndā tyjee'cañoom, sã'ntjoom sondaro na cat'uena

Pablo, cala'tyeⁿ na tsaⁿñeeⁿ ñequio we l'uaancjo. Jndaⁿ chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo' ljo' s'aa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Saaⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na mayuu'. Yati sa'ntjoom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jndaⁿ tquiena tioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaqueie' naquii' w'aa'ñeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye naⁿñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjo^o cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿ ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'aⁿ egipto 'u na nmeiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'ō Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuiindyō tsjoom Tarso, tsjoom t'maⁿ na matsa'ntjom ndyuaa Cilicia. Saa mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseinaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

⁴⁰ Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaqueie' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'ooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿna, seineiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nntseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naⁿya.

² Quia na jndyena na seineiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'naⁿya na tyo'mōⁿ maestro Gamaliel nooⁿ. Jom tcuu tyo'mōoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na tyoleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'ooⁿya mand'iⁿtjoⁿ nnom Ty'oots'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿlcu, tyotiōoⁿya joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñōⁿ carta lueena na nncjoñ'ōⁿya na m'aⁿ nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachooya nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ñnequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantyja na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njooⁿ nato na jo Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quia-jmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿna' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tioondyo nomtyuaa ndo' jndiia na matseineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiuu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'ōya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nooⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saa tîcandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' tsjooya: “¿Chiiuu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nooⁿ: “Quicantya', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa'ntjoⁿya na nntsa'.” ¹¹ Seinchjaaⁿna' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo cwe' ts'ooⁿ ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom.

¹³ Tueⁿeⁿ na m'aaⁿya. Matsoom nooⁿ: “U re nn'aⁿya Saulo canty'ia'nda'.” Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioo'ñê nty'ia. ¹⁴ Tsotyeeⁿ nooⁿ: “Nquii Ty'oots'om cwentaa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñê na 'u nljei' chiuu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa cha'tso nn'aⁿ. Nntsu' ndaana cantyja na jnda nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyu'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ.”

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'oots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoocwaa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseinaⁿya nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Nty'iaya Jesús. Matsoom nooⁿ: “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya.” ¹⁹ Quia jo' tsjoⁿ nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia'a naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyu' ndo' tyotiooⁿya joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, ja ñ'aⁿya. Seijomndyo na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿñeeⁿ xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saa matso Ta Jesús nooⁿ: “Cja', ee tquia majñooⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'õ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa sondaro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

²³ Jndeiⁿ tyola'xuaana. Tjeiⁿna liaana, tyola'caandyena joona' na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'oⁿjndaⁿ na ticuee' n'omna. ²⁴ Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro saⁿntjoom na c'ooñ'om naⁿñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsaⁿm'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiⁿya chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

²⁵ Quia jo' jla'tyeⁿna jom na nntjaa'na jom. Saa tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaaⁿaⁿ?

²⁶ Ndo' capeitaⁿñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

²⁷ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' nooⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ?

Ndo' t'ooⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyõ tseixmaⁿya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ saⁿntjoom na cwityeⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saa juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwiicheⁿ xuee saⁿntjoom na catjomndye ntyee na

cwiluiitquiendye ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jnda chii seicanaaⁿ'aⁿ l'uaancjo na chu'tyeⁿñe Pablo, tjañ'oom tsaⁿ'ñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ'ñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'noⁿ'a na maty'iomna' jo nnom Ty'o^ots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeiiⁿ'na nda' 'ndyoo tsaⁿ'ñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñeeⁿ:

—Ty'o^ots'om nlco'weeⁿ'eⁿ 'u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿ' na nncu'xeⁿ ja cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saa matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeii'ñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿ' ñ'oom na matseijnaaⁿ'na' tyee na cwiluiitquieñe na mandin'tjom nnom Ty'o^ots'om?

⁵ Matso Pablo:

“'O re nn'aⁿya, ticaljeiia na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'o^ots'om na maxjeⁿ waa na jnda teiljeiina' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnaaⁿ'na' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndii' naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndaa. Nt'omndye joona cwilaxmaⁿ'na tmaaⁿ' nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxmaⁿ'na tmaaⁿ' fariseos. Jo' chii jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—'O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿ'ya fariseo. Mati tsotyá majo' jom. Saa 'o cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

⁷ Quia na jnda tsoom na nmeiiⁿ, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿ'na. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Saa nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'cantyjana, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ' tjaa jnaaⁿ'aⁿ coliuuyâ. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'o^ots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Nty'iaaⁿ'aⁿ maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿ'na.

¹¹ Quia na jnda teijaaⁿ teitquoo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maaⁿ'ndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwii'cheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿ'na cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jnda jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'. ¹⁴ Ty'e naⁿ'ñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos. Jluena ndaa naⁿ'ñeeⁿ:

—Jâ jnda tquaⁿtyaaⁿ'yâ ñ'oom na w'ii nacjooyâ na tacwaa'â hasta cue'jndyee Pablo nl'aayâ. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿ'yo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿ'ñeeⁿ na m'aⁿ'yo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jâ m'aaⁿ'c'eendyo' na nlacuaa'â jom cwii tjocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿ'yo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿñ'eeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿñ'eeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndaana. Matsoom:

—Nquii praso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ, ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana t'ueeⁿ ts'oⁿ tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñeⁿ nnom, matsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom na ñe'catsu' nooⁿ?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñ'eeⁿ:

—Nn'aⁿ judíos jnda t'maⁿna na ntaⁿna njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'aⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti naⁿmaⁿn'iaaⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ.

²¹ Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aaⁿndyena na m'aⁿc'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye cheⁿnquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xjeⁿ na nla'cuee'cheⁿna jom. Je' macandaⁿ cwii meindoo'na xeⁿ chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñ'eeⁿ na tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñ'eeⁿ.

Cwilacwanomna Pablo na m'aaⁿ gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro t'maaⁿ we capeitaⁿ. Saⁿntjoom na calajndaa'ndyena we siaⁿnto sondaro na cwilooca' nc'ee' ñequio ndyeen'aaⁿ nchoo' qui sondaro na ntyjondye catso ndo' we siaⁿnto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Saⁿntjoom na ñjeeⁿ na teijaaⁿ nlui' naⁿñ'eeⁿ na nnc'oona tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncueⁿeⁿ na m'aaⁿ Félix ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljeiⁿ cwii carta na 'ooñ'omna na m'aaⁿ tsaⁿñ'eeⁿ.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwanoⁿ na xmaⁿndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsaⁿs'am'aaⁿ t'ue nn'aⁿ judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'eⁿ sondaro 'naⁿya. Tjeii'ndyo jom luee naⁿñ'eeⁿ. ²⁸ Ee l'ue ts'oⁿ na nlejndaa'ya chiuu na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'oⁿ jom jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñ'eeⁿ. ²⁹ Ndo' ljeiya na cwe' cwiqueⁿtona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo. ³⁰ Saa jndiia na cwindoo nn'aⁿ jom. Jo' chii matseicwanoⁿya jom na m'aaⁿ. Ndo' mati matsjoo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom nacjoom'm na c'oon na m'aaⁿ na calajndaa'ndyeyana ñ'oom'ñ'eeⁿ. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

³¹ Ndo' sondaro'ñ'eeⁿ jla'candana ñ'oom na saⁿntjom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tqiiena tsjoom Antípatris. ³² Teincoo cwiicheⁿ xuee sondaro na cwilooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'eeⁿna. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jnda na tqiiena Cesarea, tqiiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'oⁿ. ³⁴ Quia sei'naaⁿ gobiernom carta'ñ'eeⁿ, ta'x'eeⁿ 'ndyoo Pablo cwaaⁿ ts'ondaa jnaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na jnaⁿ tsaⁿñ'eeⁿ ts'ondaa Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsaⁿñ'eeⁿ:

—Quiejndyee nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijn-daa'ya.

Ndo' saⁿntjoom na call'a sondaro cwenta tsaⁿñ'eeⁿ naquii' wats'iaaⁿ na jndo' Herodes na tuii.

24

*Pablo matseinei*ⁿ cantyja 'naaⁿl nqueⁿ jo nnom Félix

¹ Xuee jnda 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'eⁿñê. Jnda na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ññe'quiiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naaⁿti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿñe gobiernom Pablo. Jnda chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndō' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaaⁿyâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiⁿ. ³ Jo' chii jâ cwila't'maaⁿndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa ticaⁿna' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiiⁿ na tiyo. ⁵ Jâ jnda jliuuyâ Pablom'aaⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê jâ nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿl nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ōōⁿyâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luaayâ. ⁸ Tsoom na jâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿl quiōōyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u nndaⁿ nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿl ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'ōō l'ōōⁿ na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'ō Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ōōⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatseit'maaⁿndyō Ty'ōots'om, ndo' 'u ta nndaⁿ nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meii'cwii t'icatseitja'ndyō ñ'eⁿ nn'aⁿ meii' ticwjaa'ndyō tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meii' naquii' lan'om nch'uu oo meii'quia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii naⁿm'aⁿl xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matseit'maaⁿndyō Ty'ōots'om na tyola't'maaⁿndye weloya na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyō majuu nato xco na cwilue naⁿm'aⁿl na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseyu'a cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'ōōⁿya cantyja 'naaⁿl Ty'ōots'om cha'xjeⁿ na ntyjaa'ya n'om naⁿm'aⁿl. Ntyjaa'ya ts'ōōⁿya na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja nnta'ndo'nnda' meiiⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na jnda jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyō na ñequii'cheⁿ nnc'ōōⁿya na tico'tiana' ntyjiya jo nnom Ty'ōots'om ndo' ticatseitjoōndyō meiiⁿ nnom jom meiiⁿ jo ndaa nn'aⁿ.

¹⁷ Je' jnda s'aa xuee na tacoca ndyuua tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ññe'quiaya cwentaa' Ty'ōots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda tqueⁿlju'ndyō cha'xjeⁿ costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'ōots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyō ndo' meiiⁿ nchii c'uaa ndyueena na cwila'ntja'ndyena. Saa jnda na tqueⁿlju'ndyō cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quiocaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinguio naⁿñeeⁿ quia jo' calue naⁿm'aⁿl ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aaⁿya jo ndaa naⁿman'iaaⁿ cwentaa jâ nn'aⁿ judíos. ²¹ Macandâ cwii waa na c'uaa seinãⁿya quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿl Cristo. Jo' chii t'icatsein'oom'ñê nn'aⁿ na tquionquia jnaaⁿ Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nquii Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeitaⁿ na cal'ana cwenta Pablo na cwe' nnc'oomjnaⁿyaaⁿ ndo' nchii na nla'cu'na na nnquiocajndoo' nc'iaaⁿaⁿ jom.

²⁴ Tyoowijndyecheⁿ xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'eⁿ scoom'm Drusila, ts'aⁿ judía. Tqueeⁿñê Pablo na ndyena nntseineiⁿ cantyja na nntseyu' ts'aⁿ ñequio Jesucristo.

²⁵ Quia jo' Pablo tyotseineiⁿ na cats'aa ts'aⁿ cantyja na maty'iomzana' ndo' na tiñequiaañe ts'aⁿ na nnts'aaⁿ yuu na tis'a. Mati tyotseineiⁿ na maxjeⁿ nncuee' xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia na jndii Félix ñ'oommeiⁿ, ty'ueeⁿ. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaaⁿ na nncju'naa'ñena' ja, nlqueeⁿndyonnda'a 'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañe tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii jndye ndii' tyoqueeⁿñê Pablo na tyola'neiⁿna. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aaⁿ Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jeeⁿ l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'aⁿ judíos na jom ya ts'aⁿñê, ñeeⁿ Pablo na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na praso.

25

Pablo matseineiⁿ jo nnom Festo

¹ Jndaⁿ ndyee xuee na mam'aaⁿ Festo ts'iaaⁿ quia jo' jlueeⁿeⁿ Cesarea tjaaⁿ Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos ty'enquiana jnaaⁿ Pablo nnom tsaⁿñeeⁿ. ³ Tyotaⁿna na cats'aaⁿ cwii naya'ñeeⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. Taⁿna na ljo' ee jnda jla'tiuuna na nndoona tsaⁿñeeⁿ nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa Festo tinquiaaⁿ ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Pablo maxjeⁿ m'aaⁿ praso Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoⁿ na nncjolcwa'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'eⁿndyo. Jo' jo' ñe'quia'yo' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ xeⁿ waa ljo' s'aaⁿ.

⁶ Ñe'ñeeⁿ ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda chii tjalcweeⁿeⁿ Cesarea. Teincoo cwicheⁿ xuee tjawacatyeeⁿ yuu na maxjeⁿ quiwacatyeeⁿ na m'aaⁿ gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda tyjee' Pablo, mam'aⁿ nn'aⁿ judíos na tquiona Cesarea na jnaⁿna Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'maⁿ jnaaⁿaⁿ tyol'ana saa ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja meiⁿchjoo tjaa na cotseitjoondyo meiⁿ na cjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooⁿ jâ nn'aⁿ judíos, meiⁿ na cjoo' wats'om t'maⁿ, meiⁿ nnom tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

⁹ Saa Festo l'ue ts'oom na c'om nn'aⁿ judíos na ya ñ'oom ñ'eⁿñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'naⁿ na nncu'xaⁿya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyyaa'a jo njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xeⁿndyo ee 'u waa na matsei'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ee nn'aⁿ judíos tjaa na cotseitjoondyo ndaana ndo' mantyji'ya' na ljo'. ¹¹ Ja ñe'quiaandyo na nnc'ioⁿ xeⁿ waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'ioⁿ na nntiooⁿya jnaⁿya. Saa tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ naⁿm'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñe'quiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿa na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ ja.

¹² Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio naⁿtquie. Jnda chii tsoom nnom Pablo:

—Jnda tcaⁿ ñ'oom na tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wja' na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripa

¹³ Jnda teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xmaⁿñe Festo. Agripa'ñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿ na matsa'ntjom

nn'aⁿ judíos. ¹⁴ Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripa'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsa^{ns}'a na 'ndii Félix na praso juu. ¹⁵ Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos tyoñe'quiiana jnaaⁿ'aⁿ nooⁿya. Tyotaⁿna na catsa'ntjoⁿya na cueeⁿ'eⁿ. ¹⁶ Saa tsjoo ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cwe' nncue'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ. ¹⁷ Jo' chii quia na jnda tqiue naⁿ'ñeeⁿ ñjaaⁿ t'icatseyoo'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowa'catyaⁿya yuu na maxjeⁿ quiwa'catyaⁿya na m'aaⁿya ts'iaaⁿ. Sa'ntjoⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. ¹⁸ Seitiiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿ'aⁿ. Saa quia na jlue naⁿ'ñeeⁿ jnaaⁿ'aⁿ sei'noⁿ'a tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Macanda cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿ'ñê cantyja ñ'oom na cwila't'maaⁿ'ndyena ndo' cantyja 'naaⁿ Jesús. Ee jnda tue' tsaⁿ'ñeeⁿ saa Pablo matsoom na mawando'xco tsaⁿ'ñeeⁿ. ²⁰ Saa ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncu'xaⁿya jom cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Saa jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ jom. Jo' chii sa'ntjoⁿya na caljoo'ñê na praso jom hasta xjeⁿ na nndaⁿ njñoⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ.

²² Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

²³ Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcwee'na liaa na jeeⁿ ndya' ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' sa'ntjom Festo na c'ooc'omna Pablo. ²⁴ Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿ's'am'aaⁿ. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jndei' ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. ²⁵ Saa ja jnda ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. Ndo' jnda tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Jo' chii jnda seitiiuuya na nntseicwanⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. ²⁶ Saa tjaa'naⁿ jnaaⁿ'aⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ. Jo' na jnda jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeiticheⁿ jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'oⁿya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na nntseiljeiya. ²⁷ Ee ja matsjoo cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na nntseicwanⁿya cwii praso ndo' ticatsjooⁿya chiuu waa jnaaⁿ'aⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ cantyja 'naⁿ.

Seintyja Pablo ts'oⁿ. Toⁿ'oⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom 'ndyo nncⁿo xuee je'. Nntsjoⁿya cantyja na ntyjiiya na mei'chjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyi'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa jâ nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿya. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjoⁿ.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjoⁿcheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'aⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'oⁿya quii'ntaaⁿna xjeⁿ na cachjoondyo ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'oⁿya tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina

chiiu na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aaⁿya ljoon na nntu'xeⁿndyoo cwe' ee ntyjiiyaya naquii' ts'ooⁿya na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncue'ntyjoo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'ooⁿya, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqueⁿ nt'om nc'iaaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjaya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncoo tyotseitiuuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcoo'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcoo'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiiooⁿya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyoo na tja naⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyoo chiiu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmei'na' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tquia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseineiⁿnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njooⁿya nato, ndo' cha'na quiajmeiⁿ nty'iaaya chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quioom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyoo. ¹⁴ Cha'tsondyo tquiaandyo nomtyuaa, ndo' jndiia na seineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' cheⁿnncu' cha'na matjom quioo'jndyoo na mameiⁿ ntsio' nnom ts'oom ta na ñ'eⁿ matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjoo: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom nooⁿ: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'. ¹⁶ Saa quicantja', cwintyje', ee ja jnda teitquioo'ndyoo njom' na nnt'ioⁿ ts'iaaⁿ 'u na ndi'ntjom' nooⁿ. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia'je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti'ja. ¹⁷ Nncwañooⁿa 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñoⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nnteijndei' naⁿñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jooⁿñe. Saa nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Cantyja na nla'yu'na ñ'eⁿndyoo jo' na nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom ndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda lju' naquii' n'om.”

Pablo matseicanagⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñe nooⁿ. ²⁰ Najndyee seinagⁿya ndaa nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjoo na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjoⁿna naxeⁿ Ty'oots'om. Mati tsjoo na cal'ana yuu na maty'iomyana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jnda lcwe' n'omna. Jnda jo' majo'ti seinagⁿya ndaa nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seinagⁿya ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseinagⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndei Ty'oots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyoo ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindyoo. Ñ'oom na matseinagⁿya meinchjoo tjaa na matseicwaljoo'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiiu waa na quia lliui. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja. Cautyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndaa jâ nn'aⁿ judíos ndo' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jnda jndyo.

Pablo mal'uee'ñê chiuu nndaq nnts'aaⁿ na nntseyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ ndo' majndeiiito t'ō Festo. Jndeiⁿ seiineiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye sei'naⁿ, jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'ooⁿ matseinaⁿya jo nnoom ee ntyjiiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ mantyjeeⁿ cantyja na jnda tuui, ee nchii na tuui jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda tsu' luaa', manntseyu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiⁿ na jndye oo meiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi' tsjoo ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinaⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'oots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tyeⁿndyo' cha'na chu'tyeⁿndyo' ja, saa na nlayu'yo' cha'xeⁿ na matseyu'a.

³⁰ Jnda seiineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿndyena. ³¹ Jlui'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaana. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsaⁿm'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaq na ndyaañe tsaⁿm'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'ō capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. ² Saacuoyâ w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿna' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuaa Asia. Jnda tuoyâ, mana saayâ. ³ Cwiicheⁿ xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. ⁴ Jnda chii saacuonndaa'â w'aandaa. Jnaaⁿyâ tsjoom Sidón. Saanquiandyô nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre ee jo' jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantyja na tsaayâ. ⁵ Saawi'nooyâ ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

⁶ Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jna'na' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuoyâ. Jo' chii tuoyâ juuna'. ⁷ Jndye xuee niom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaa nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyô tei'nooyâ ndyuaa Salmón, saawi'nooyâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'nooyâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na nndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'ooⁿyâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjō ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwitsaaquiaâⁿ ncueesua'. Jo' chii Pablo seijnōōⁿoⁿ n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Luaa matsei'noⁿa 'o re, xeⁿ nntsaatyāya nntjooⁿya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyō. Nchii macandā canchuu ñequio w'aandaa, saa mati ncjooⁿya nncwjaāya.

¹¹ Saa capeitaⁿ seiyoom'm ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo tîcatseiñ'oom'ñê. ¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Saa ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyāyâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiaçañōōⁿyâ yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya njoo'ndyô ncueesua' ee tijndei mawinom jndye.

Jndei tío jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndei tijndei. Tjantquiēna' w'aandaa jo ntyja na cwitsaayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'noōⁿyâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jna'na' jondo' cantyja na cwicalui' cancjuu ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatōōyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'noōⁿyâ cwii ndyuaaxeⁿncwe chjoo na jndyu Clada. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jee'cheⁿ jndei m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsacantyjaandyô, nc'uaa' chii jndaâ tuaa'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuaa'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tye'na w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndei mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyeta na tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndei maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oo' ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjooⁿyâ tyotjeii'â joona' ñequio luaayâ, tyotuaa'â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quoom' meiⁿ cancjuu. Ndo' jeeⁿ ndya' jndei tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuuyâ tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—'O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aaⁿya Creta na tinquiōōya. Quia jo' xocatjooⁿya na nmeiⁿ, ndo' meiiⁿ canchuu xocatsuuna'. ²² Saa je' mat-sjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyō xocwjaāya macandā nquii' w'aandaa nntsuuna'. ²³ Ee ja matseixmaⁿya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandi'ntjōⁿya nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaaⁿa' na m'aaⁿya. ²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ noōⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'na' 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.” ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel noōⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'naⁿ na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatoo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'e-ty'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'che'na'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana'

na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿ!:

—Xeⁿ na^m'aⁿ ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocanda^a nlui'n'maaⁿndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaa nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿ'yo' na chjoo' n'om'yo', tyocwa'yo', ndo' tyoon-da'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndei' n'om'yo' ee mei'cwiindyoo' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlui'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jnda tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om jo ndaa cha'tso naⁿ'ñeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', to^o'n' on na macwaaⁿ'aⁿ. ³⁶ Ndo' na luaa' s'aaⁿ cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyo' na m'aaⁿ'yâ ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' yomndyô. ³⁸ Jnda na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqueeⁿ trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿ'ñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jnda teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa tîcata'naaⁿ'na ndyuuaa'ñeeⁿ. Saa jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xeⁿ nnda^a n'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'canaⁿ'na n'oom pala' na jla'tyeⁿ'na ee joona' cwileil'uee'ndyena na wjaantquiena' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiena' w'aandaa. Jnda chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Saa squiaayâ cwii joo yuu cwtjom we tsei' ndaa. Mana tjac'oo' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeii' m'aaⁿ ndaa. Mana taticanda^a nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aaⁿ'na' jnaⁿ'na' na tjatyuii' s'aa nm^o'n t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'ljoo' naⁿ'ñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Saa capeitaⁿ ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naaⁿ na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlquiena tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omcheⁿ c'oontyjonnye cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'ntaⁿ' na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyo' ya squiaayâ tyuaatcwii.

28

'Naaⁿ na tyoch'ee Pablo na tyom'aaⁿ ndyuuaaxeⁿncwe Malta

¹ Jnda na jlui'n'maaⁿndyô nawi'ñeeⁿ chii jliuyyâ na Malta jndyu ndyuuaaxeⁿncwe yuu squiaayâ. ² Nn'aⁿ ndyuuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyô. Jla'canaaⁿndyena chom. Jluena na calawiindyô, ee jeeⁿ teiⁿ ndo' jnda macwiwa'. ³ Pablo seixcweeⁿ cwii saa' n'oom teincwe. Ndo' quia na tiom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'ooⁿ tyeⁿ. ⁴ Ndo' nn'aⁿ ndyuuaa'ñeeⁿ quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'ooⁿ tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaa nc'iaana. Jluena:

—Tsaⁿ'm'aaⁿ! ¿aa nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maaⁿñê ts'om ndaaluee saa je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿ'eⁿ.

⁵ Saa Pablo seitei'ncweeⁿ'eⁿ ts'ooⁿ. Mana tioonneyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm.

⁶ Naⁿ'ñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncueeⁿ'eⁿ. Saa jnda tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwicheⁿ ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'oots'om.

⁷ Ndyoo' yuu tyolawindyô waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluiitquieeñeti tyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Publio jndyu tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyaayâ waⁿ'aⁿ. Quia jo' ljoo'ndyô jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñê jâ tquiaaⁿ na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseicono' juu ndo' mateii' ndaaniom'. Tjantyyaa' Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ. Seineiⁿ nnom Ty'oots'om. Jnda chii tiom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ, sein'maaⁿ

juu. ⁹ Jndā tuui na luaa', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maa'na. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ jâ. Ndo' quia na saacuoyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yocheⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jndā teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuoyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jna'na' tsjoom Alejandría, sãã tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncuuesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluu'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'noonyâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiicheⁿ xuee jndyo jndye na jna'na' jo' ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo' cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jndā we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluu'â w'aandaa na macandā. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluue naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jndā chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jâ xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye jâ cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jndā na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' ty'oomt'maa'ñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jndā squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'ô ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Sãã Pablo tquiana na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jndā ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jndā tjomndyena seineiiⁿ ndaana. Matsoom: —O nn'aⁿya mei'chjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo ncl'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Sãã meiiⁿ na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ taⁿna na catsjoo nncō chiuu waa. Jndā jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'noⁿna tjaa ljo' s'aa na tseixmaⁿ na c'io. ¹⁹ Sãã tical'ue n'om nn'aⁿ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Sãã ja nchii na maquaⁿya ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuaa tsjomya na jndyoo ñjaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿndyô 'o na nnty'iaaya 'o ndo' na nntseinaⁿya ñ'eⁿndyô'. Ee cantyja 'naaⁿ na matseyu'a na jndā jndyo nqueⁿ na ntyjaa' n'ooⁿ jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maa'ñe jaa, jo' na chu'tye'ndyô ñequio l'uaancjomeiiⁿñe.

²¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Jâ meiⁿcwii carta tyoocwjee' na m'aaⁿyâ na nnaⁿna' ts'ondaa Judea na matseineiⁿna' cantyja 'naⁿ. Ndo' mati ncl'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñjaaⁿ tjaa'naⁿ ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Sãã ñe'candyaayaayâ chiuu waa na matsei'noⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'a ñ'oom'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwitsjoom tōōⁿōⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta xjeⁿ na tmaaⁿcheⁿ. Tyotseineiⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. L'ue ts'oom na nla'noⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiiⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ²⁴ Nt'om naⁿñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiiⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ ticala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Sãã tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiiⁿ ndaa welooya na ñet'om teiyo. ²⁶ Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿm'aⁿ. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'oots'om 'o:

'O mayuu' ndyeyo' sãã xocala'noⁿyo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'nda'a'yo' saa xoqueⁿ'yo' cwenta.

²⁷ Ee jnda teiquie' n'om'yo'.

Jnda s'aana' ñ'eⁿndyo' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jnda s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Ty'o^ots'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿ'yo' ndo' na candaa'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'maⁿ ts'o^on'ya jnaⁿ'yo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saa cala'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'o^ots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joon nndyena juuna'.

²⁹ Jnda na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwity-ola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaa nc'iaana.

³⁰ Candaa' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiomi'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' na matsa'ntjom Ty'o^ots'om ndo' tyo'mooⁿ cantyja 'naaⁿ' Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ na ñnequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê joona.

² Matseicwanom Ty'oots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Tandyo xuee t'mooⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿna'. ³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿl' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cantyja na ts'aⁿ jom, tuiiñê tsjaaⁿ 'naaⁿl' rey David na jndyowicantyyoo'. ⁴ Jndaⁿ chii t'moⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oots'om juu ndo' waa najndei. Teitquioo' naljo' ee jnda na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo. ⁵ Ndo' cantyja 'naaⁿl' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na majñoom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na meiⁿquiayuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jnda s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omna ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' l'o, ee maqueeⁿñê l'o na cala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿl' Jesucristo.

⁷ Matseicwanoⁿ cartawaa na m'aⁿl' cha'tsondyo' l'o na candya' ts'om Ty'oots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñê na cwiluiindyo' cwentaaⁿaⁿ. Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaaⁿ ñequio naya na laxmaⁿna.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'omya cantyja 'naⁿ'yo'. Ee meiⁿyuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñê. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyyaa'la na macaⁿ'a nnoom na cateijneiⁿ l'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'ooⁿya na mandi'ntjoⁿya nnoom. Ndo' ñequii'cheⁿ matseinaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿl' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequii'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjo na nndaⁿ nncjocandoⁿ'a l'o. ¹¹ Ee ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncua'cañoⁿya na nnteijndeiya l'o ñequio ñ'oom' Ty'oots'om cha nntsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'ooⁿ cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ñequio juu na matseyu'ya ts'ooⁿya tjoom' nnteijndeiina' l'o ndo' nnteijndeiina' ja.

¹³ l'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, l'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyō na nncua'cañoⁿya l'o, saaⁿ ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetqueⁿ ts'ooⁿ, cha cantyja 'naaⁿl' ts'iaaⁿ na nnts'aaya majndyeti nn'aⁿ nntioondye l'ooⁿ, ndo' mati l'o nntsaala'nōⁿti'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ quiluii quii'ntaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁴ Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'aⁿ na t'maⁿ chujnaⁿ, tseixmaⁿya na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, ndo' mati ndaaⁿ meiⁿquia nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ. Oo ndaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿl' ljeii, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿl' ljeii. ¹⁵ Jo' chii jeeⁿ queeⁿ ts'ooⁿya na mati ñnequiaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ ndaaⁿ l'o quia na nncuaya na m'aⁿ'yo' Roma.

Waa najndei ñ'oom naya

¹⁶ Tijnaaⁿ'a cantyja 'naaⁿl' ñ'oom naya 'naaⁿl' Ty'oots'om, ee juuna' cwiluiiñena' najneiⁿ na macwji'n'maaⁿñê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'oom naya'ñeeⁿ. Najndyee mach'eeⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos ndo' mati ñequio meiⁿquia nn'aⁿ. ¹⁷ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oots'om na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya jo nnoom nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona' na ljo': "Nquii ts'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, catseyu'ya ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê."

Cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'tjoondyena

¹⁸ Ee xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ matseicanooⁿ Ty'oots'om na matseiw'eeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeiiⁿ cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'aⁿ na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁹ Ee naquii' n'omna maxjeⁿ manquiuyana ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee manquityeeⁿ jnda t'mooⁿ chiuu matseixmaaⁿ ndaana. ²⁰ Ee ljo' na titquioo' na matseixmaⁿ Ty'oots'om nndaā nncwajnaaⁿ ts'aⁿ jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aaⁿ. Ee xjeⁿ na tuiicheⁿ tsjoomnancue cwiwitquioo'ya na jom cwiluiiñê Ty'oots'om ndo' cha'waa xuee waa na jneiⁿ. Jo' chii nn'aⁿ natia ljo' cwil'a xocandaā nluena na tjaa'naⁿ jnaⁿ cachona, meiⁿ xocandaā nta'ñoom'ndyena. ²¹ Ee meiiⁿ na cwila'noⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om saa maxjeⁿ t'icala't'maaⁿndyena jom cha'xjeⁿ na maca'na'. Meiⁿ na quianl'uaaⁿaⁿ tiñe'nquiiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ chiuu cwiluiiñê jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. Jo' chii s'aana' ntjeiⁿ naquii' n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaaⁿñe naquii' n'omna. ²² Meiiⁿ na cwiluena na la'xmaⁿna nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, saa cwinooⁿ na cwe' ntjeiⁿndyeton. ²³ Ndyena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om na ticantycwii na wando' na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ nei'ncoo'. To'yoona na cwila't'maaⁿndyena ndyueendaā nn'aⁿ na cwintycwii na ta'ndo', ñequio cantsaa ñequio quioo' na cwi'ooa' ñequio quioo' na tjaa'naⁿ nc'ee'.

²⁴ Jo' chii 'ndiito Ty'oots'om na cal'atona meiⁿquia na ntjeiⁿ na ñe'cal'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyja 'naaⁿ joona' ñel'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ ñequio ntyjeena. ²⁵ T'icala'yuna ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. Yacheⁿ jla'yuna ñ'oom na cwe' cantu. Ee tyola't'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ cha'tso nnom. Ndo' matsona' na ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom cha'waati xuee. Cal'a cha'tsondye nn'aⁿ naljo'.

²⁶ Macwe' nc'e jo' chii 'ndiito Ty'oots'om joona na cal'ana ljo' na mach'eeⁿ nquiuna na ñe'cal'ana. Hasta yolcu tquiandyendaā ntyjelcu ndo' nchii ljo' teincoondyena. ²⁷ Ndo' mati naⁿnom nchii macanda cwe' ñequio yolcu tyom'aⁿna. Seijmeiⁿtina' joona na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyom'aⁿna meiiⁿ ñ'eⁿ ntyjenomna, ndo' nchii ljo' teincoondyena, cwii na jnaaⁿticheⁿ. Ndo' na ljo' l'ana, tyota'wi'ndye cheⁿnquieena, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljo' ñel'ana.

²⁸ Ndo' nc'e na l'ayana na tsuu' n'omna Ty'oots'om, jo' chii mati 'ndiitoom na cal'atona meiⁿljo'cheⁿ natia na ñe'cal'ana. ²⁹ M'aⁿna na cwil'ana cha'tso nnom na ticaty'iomyana'. Cha'na ts'aⁿ na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ x'iaa', oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljo' mach'ee ñ'eⁿ x'iaa' oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na ticatseiñ'oom'ñe yuu na maty'iomyana', ts'aⁿ na taa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ, ts'aⁿ na matseintja'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na manquiu'nn'aⁿ x'iaa', ts'aⁿ na matsei'ndaa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto chiuu waa ñ'oom na mandii cantyja 'naaⁿ x'iaa', ³⁰ ts'aⁿ na matioñ'oom x'iaa', ts'aⁿ na ticuee' ts'om Ty'oots'om, ts'aⁿ na wi'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na sañe scuiñe, ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, ts'aⁿ na matseijndaa'ñexco natia, ts'aⁿ na ticatseit'maaⁿñe nn'aⁿ na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaañe na nntsei'noⁿ yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiiⁿ na ñ'oom 'ndyoo saa xocatseicanda, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljo' cwitjoom nc'iaa', ts'aⁿ na tixocatseit'maⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na tic'oom na wi' ts'om nn'aⁿ, ³² joona manquiujndaa'ndyena na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nntsuundyee nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a, saa meiiⁿ na ljo', wjaana' na 'ool'ana na ljo', ndo' yacheⁿ ya nquiuna quia na cwinty'iaana na majo'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

2

Xcwe macu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ na tjaa'naⁿ yuu cowañoom'na' 'u, nts'oonal' ñeeⁿ cwiluiindyu', maco'wi'ndyu' cheⁿnncu' quia na jeeⁿ matsu' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ jeeⁿ tiann'aⁿndye ndo' majo'to ljo' na cwil'ana mache' 'u. ² Ee manquiuyaaya quia na nt'uiityeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, nncu'xeeⁿ joona cantyjati na mayuu' na l'ana. ³ U na matseitiuu' na cats'aaⁿ na cat'uiina' nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, ¿aa ndya'

matseitiuu' na tixocat'uiina' 'u ndo' ljo'waayu mache' cha'xjeⁿ naⁿñeeⁿ? ⁴ Cwa ndya' canda' ts'om' na ntso' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyu'. Jom na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyu', ndo' waljoo'cheⁿ na wi' ts'oom 'u. ¿Aa ticatsei'noⁿ na luaa' mach'eeⁿ cha cjaañ'oomna' 'u na calcwe' ts'om' jnaⁿ? ⁵ Saa 'u nchii jo' ñe'catsa', 'u maxjeⁿ quie' ts'om', tiñe'calcwe' ts'om'. Maty'iomna' cantyja 'naⁿ na matseit'ue'ya' na cat'uiina' 'u. Ee nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana'. ⁶ Maquialjo'cheⁿ manquiityeeⁿ ñnequiaaⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ nncwantjom cantyjati na jnda ñes'aa. ⁷ Ndaa joo nn'aⁿ na cwijoo' n'om na cwil'a yuu na maty'iomyana' na cantyja 'naaⁿ jo' cwil'uee na nl'a yuu na matseit'maa'ñena' jom, ñnequiaaⁿ na nla'xmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo' añmaaⁿ. ⁸ Saa t'maⁿ waa na nntseiw'eeⁿ nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje nnoom, na cwi'oo nacjoo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿaⁿ, na cwil'a cha'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ nawil' nntseiquoom nacjoo cha'tsondye nn'aⁿ na cwil'a natia ndo' t'maⁿ nntsei'ndaa'na' nquiuna. Najndyee nntjoom nn'aⁿ judíos na ljo', ndo' majo'ti nntjoom nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Saa cha'tso nn'aⁿ na cwil'a yuu na ya, tjoom' nntseit'maaⁿñe Ty'oots'om joona, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena ndo' ñnequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'omna jo nnoom. Najndyee nnts'aaⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos, ndo' mati nn'aⁿ na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'oots'om nchii na nncjaañ'oom'ñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saa cwiicheⁿ tineiiⁿeⁿ. ¹² Cha'tso nn'aⁿ na nchii judíos na la'xmaⁿ jnaⁿ na tyoondye chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena nc'e na jnda jla'tjoondyena cantyja 'naaⁿna' meiiⁿ tyoondyena juuna'. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na la'xmaⁿ jnaⁿ, majuuna' nnt'uiityeⁿna' joona. ¹³ Ee cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, nchii nn'aⁿ na cwe' cwindye chiuu matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, macandaⁿ nn'aⁿ na cwil'a chiuu na matsa'ntjomna'. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na nchii judíos na ticuaa ljeii lueena na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, saa cwil'ana cha'xjeⁿ na ma'moⁿna' ndo' na ljo' nquieena laxmaⁿna' cha'cwijom ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee cantyja na cwil'a naⁿñeeⁿ cwit'moⁿna na juu ljeii'ñeeⁿ teiljeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ n'omna ma'moⁿna' na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ cantyja na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom naya na mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqueⁿ Moisés

¹⁷ 'U je' na cwiluiindyuu' ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿnncu' na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁸ Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ ljeii'ñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwjii'ndyu'. ¹⁹ Jndaa'ya ntyji' na ndaaⁿ nntsa' na nncja'chuundyuu' nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindyuu' chom na matseixueeña' ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. ²⁰ 'U matseitiuu' na jeeⁿ 'naⁿ na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tijndo' n'om cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' na cwiluiindyuu' cha'cwijom maestro 'naaⁿ nn'aⁿ na tijndye nqui cantyja 'naaⁿaⁿ ee ñequio ljeii na matsa'ntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluii ndo' tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu'. ²¹ 'U na ma'moⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ njom' nncu'? Xeⁿ ma'moⁿ na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? ²² Xeⁿ ma'moⁿ na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'naⁿ na cwiñequia nn'aⁿ ndaaⁿ joona'? ²³ Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, saa quia matsei'tjoondyuu' jo nnom juuna', ¿aa nchii maju'cje' Ty'oots'om? ²⁴ Ndo' na luaa', jeeⁿ xcwe ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oots'om nc'e natia na cwil'a' 'o nn'aⁿ judíos.”

²⁵ 'Naaⁿ na cwiluii ntjaaⁿ yo'ndaa naⁿnom nda nn'aⁿ judíos jnda tseixmaⁿna' xeⁿ matseicanda' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés. Saa xeⁿ matsei'tjoondyuu' nnom ljeii'ñeeⁿ maty'iomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom na ticaluii 'naaⁿñeeⁿ 'u. ²⁶ Ndo' ts'aⁿ

na quich'ee cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ meiiⁿ tyooluii 'naaⁿñeeⁿ juu, naljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ na cha'cwijom jnda' tuii 'naaⁿñeeⁿ juu meiiⁿ ticaluii. ²⁷ Juu ts'aⁿ na tyooluii 'naaⁿñeeⁿ, saa mach'ee chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nñequiaa jnaⁿ 'u ts'aⁿ judío ee meiiⁿ na waa ljeii'ñeeⁿ l'õ', saa tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'aⁿ na jnda' tuii 'naaⁿ tjaaⁿ. ²⁸ Ee nchii cwe' tsjaaⁿ na tuiiñe ts'aⁿ, jo' na cwiluiiñe judío, meiiⁿ nchii cwe' 'naaⁿ na cwil'ana ndana na naⁿnom. ²⁹ Cwiwitquioo' na cwiluiiñe ts'aⁿ cwii judío quia na m'aaⁿ na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oõts'om. Juu 'naaⁿ na cwiluii tjaaⁿ ts'aⁿ matseicanda'ñena' quia nquii Espíritu Santo maqueⁿ xcoom naquii' ts'om ts'aⁿ. Ts'aⁿ na luaa' matseixmaⁿ, mal'ueeⁿ yuu na nncjaawee' ntyjii Ty'oõts'om ñ'eⁿñê, tints'aa meiiⁿ nn'aⁿ ticjaawee' nquiuuna ñ'eⁿñê.

3

¹ Quia jo' ¿aa waa yuu mateijndeitina' ts'aⁿ nc'e cwiluiiñê ts'aⁿ judío oo aa jndati cwiluiiñê nc'e na tuii 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ? ² Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nnom niom na cwit'mõõⁿna' na ljo'. Najndyee nc'e na tquiaa Ty'oõts'om ñ'oom'm ndaana. ³ Saa je' je', xeⁿ na nt'omndye naⁿñeeⁿ ticala'yuya' n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanaaⁿ ñ'oom'ñom? ⁴ Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'eeⁿ cantyja na maty'iomyaana' meiiⁿ na cha'tso nn'aⁿ cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona': Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindyu' na maty'iomyaana'. Meiⁿ xoca'mõõⁿna' na matsei'tjõõndyu' quia cwilue nn'aⁿ na tixcwe mache'.

⁵ Saa xeⁿ joo na ticaty'iomyaana' na cwil'aaya cwit'mõõⁿna' na Ty'oõts'om cwiluiiñê na maty'iomyaana', ¿chiuu nl'uuyõõya? ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia na matseijndaa'ñê na nntiõõⁿya jnaaⁿya? Matseinchu'a ñ'oommeiiⁿ cha'xjeⁿ na cwila'nchu' nn'aⁿ ñ'oom. ⁶ Saa meinchjoo nchii ljo', ee xeⁿ Ty'oõts'om tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia jo' ¿chiuu nnts'aayom na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue?

⁷ Saa xeⁿ juu na cantu na matseixmaⁿya matsei'maaⁿñena' Ty'oõts'om na cwiluiiñê na mayom'm, quia jo' ¿chiuu na macu'xeⁿna' ja na cwiluiindyõ ts'aⁿ jnaⁿ? ⁸ Xeⁿ na luaa' waa quia jo' chiuu tical'aayaaya natia cha cantyja 'naaⁿ jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xjeⁿ cantu na cwila'neiⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilue na ljo' cwil'uuyâ. Maxjeⁿ maty'iomyaana' na cat'uiityeⁿ Ty'oõts'om naⁿñeeⁿ na nmeiiⁿ cwiluena.

Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na tyootseitjõõñe

⁹ Quia jo' jaa nn'aⁿ judíos, ¿aa waa cwii nnom na mach'eena' na yati cantyja 'naaⁿya jo nnom Ty'oõts'om, nchiiti nn'aⁿ na nchii judíos? Meiⁿchjoo nchii jo', ee jnda' macwil'uuya na cha'tso nn'aⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oõts'om na teiljeii na matsona': Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ juu c'oom na mach'ee na maty'iomyaana'.

¹¹ Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matsei'nõõⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oõts'om.

Tjaa 'neeⁿ juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jnda' macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu nndaã na nleil'uee'ñê joona.

Meiⁿcwiindyena joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, meiⁿcwii, meiⁿcwii.

¹³ Cantyja na cwila'neiⁿna ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei't-suaa na ticata' na maju'na' jndye c'ee.

Jeeⁿ yõõ' ndyueena ñ'eⁿ cantu.

Ñ'oom wi' na cwila'neiⁿna matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

¹⁴ Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁵ Cwii ñ'oom na tit'maⁿ saa nla'cuee'na x'iaana.

¹⁶ Meiⁿyuucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ, ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁷ Ndo' ticaliuna chiuu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Meiⁿ cwe' tic'oom' n'omna na nnc'omna na nquiaana Ty'oõts'om.

¹⁹ Jaa manquiuyu na tquiaa Ty'oots'om ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaa jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿna' meincwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿ. Ee cantyja 'naaⁿ juuna' matseijndaa'ñê na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ. ²⁰ Ee nchii nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnom Ty'oots'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaaⁿna' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyō nn'aⁿjnaⁿ jo nnoom.

*Nlui'n'maa*ⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om

²¹ Saa je' jnda t'moⁿ Ty'oots'om chiuu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicandā ts'aⁿ ljeii na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'mooⁿna' na ljo'. ²² Je' tomti matsa' Ty'oots'om nn'aⁿ na meincwii jnaⁿ tacola'xmaⁿna, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseiñ'oom'ñê. ²³ Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' meincwii ticuaa cantyja 'naaⁿna na nlquiena jo nnom Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna. ²⁴ Saa nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yu cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿna jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tioml'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ²⁵ Tqueⁿ Ty'oots'om jom na cueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha meincwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê matseicanduu'na' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Laa'ti' seijndaa'ñe Ty'oots'om cha ca'moⁿna' na mach'eeⁿ yuu na maty'iomyana'. Ee teiyoticheⁿ cwii tjoocheⁿ na nncue'ntyjō xjeⁿ na nncue' Cristo, nc'e na m'aaⁿ niroomcheeⁿ, ticwjaa'ñê cwenta jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ Maluaa' ma'moⁿna' je', na Ty'oots'om xcwe mach'eeⁿ quia na mañequiaaⁿ na caliu nn'aⁿ na matsaaⁿna' joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom, nc'e na cwila'yuya n'omna ñequio Jesús.

²⁷ ¿Yuu waa je' na nndaā nntseis'añe cheⁿnquii ts'aⁿ? Tquia jnda tquie'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaa'ndyō ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuya cwii n'ooⁿya ñequio Jesucristo. ²⁸ Quia jo' cwiwitquioo'ndyeyu na maqueⁿ Ty'oots'om ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom nc'e na matseyu'ya ts'om, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta aa matseicandā chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ oo aa tyootseicandā juuna'. ²⁹ Ndo' Ty'oots'om je', ¿aa ñequiicheⁿ m'aaⁿñê cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'aⁿ na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. ³⁰ Ee ñecwii Ty'oots'om m'aaⁿ na juu matsa' nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwii cola'xmaⁿ ee na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Ticwjaa'ñê cwenta aa jnda tuii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ oo aa tyooluii. ³¹ Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo jo' chii mach'eeⁿna' na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuya cwii n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo cwitjei'yuu'ndyō na l'ue ljeii'ñeeⁿ.

4

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Abraham

¹ Ndo' na luaa' waa, ¿cwaaⁿ cwii nnom na jndaā tue'ntyjō s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'? ² Ee xeⁿ mayuu' tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ cwe' ee cwii nnom na s'aaⁿ, nndaā nntseis'añe cheⁿnqueⁿ, saa nchii cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na nluii na ljo'. ³ Ee ¿ljo' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'? Matsona': "Tyotseyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, ndo' na s'aaⁿ naljo', Ty'oots'om tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ." ⁴ Quia na mach'ee ts'aⁿ ts'iaaⁿ, s'om na nnjoml'uañê, nchii cwe' na macanaaⁿna' jo', macoñoom ee jnda tantjoom. ⁵ Saa nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'aⁿ, jo' chii maqueⁿ Ty'oots'om juu na cwiluiiñe na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ. Maqueeⁿ nn'aⁿjnaⁿ na tjaa jnaⁿ cwicalaxmaⁿna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Cristo. ⁶ Nquii David, seineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Tsoom na t'maⁿ mañequiaana' na neiiⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ quia maqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta cantyja na mach'ee. ⁷ Tsoom: Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿna jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om, ndo' jnda seicanoom'm joona'.

⁸ Jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oots'om na chujnaⁿti nnoom.

⁹ Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neiiⁿeⁿ ¿aa cwe' tomti ncjoo nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jndā l'uuya quia na seiyu'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oots'om, xjeⁿñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ ¿Ljo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oots'om jom na ljo'? ¿Aa quia jndā na s'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿoⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿnom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuii na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ 'naaⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndānquia chii sa'ntjom Ty'oots'om jom na cats'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ. Juu 'naaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' na jndā tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ jo nnom nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Quia ljo'cheⁿ tso Ty'oots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotye cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñe meiiⁿ ticaluii 'naaⁿ joona. Ndo' nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿñe, jo' na maqueⁿ joona na ticala'xmaⁿna jnaⁿ. ¹² Mayuu' cwiluiiñe Abraham tsotye nn'aⁿ na jndā tuii 'naaⁿ ntjaaⁿna, saaⁿ nchii macandā cwiluiiñe na ljo' ndāaⁿ nn'aⁿ na jndā tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ xeⁿ nchii mati ndāaⁿ nn'aⁿ na majo'ti cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoocheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandaa'ñe Ty'oots'om ñ'oom'm nnon Abraham nc'e na tyotseyu'ya ts'om ñ'eⁿñe

¹³ Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantyjoo' tso Ty'oots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cwe' nc'e na seicandaa'ñe Abraham ljeii na matsa'ntjomna', jo' na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na ljo', saaⁿ nc'e seiyu'ya ts'om ñ'eⁿñe, jo' na tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴ Ee xeⁿ na mayuu' na joo nn'aⁿ na cwila'candā ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia jo' cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila'yuy'ya n'omna, ndo' mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jndā tyuii'na'. ¹⁵ Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, matseijndaa'ñena' na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macandā xeⁿ ticuaa ljeii'ñeeⁿ ndāana, quia jo' xocatsona' na cwila'tjooⁿdyena nnomna'.

¹⁶ Jo' chii ñ'oom na tju' Ty'oots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waana' jo ndāaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantyjoo'. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljo', cwiluiiñena' cwii naya na cwe'yuy' jnaaⁿaⁿ ee na seiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Jo' chii ñ'oom'ñeeⁿ nchii macandā cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjoⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii, xeⁿ nchii mati cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyu' cwii ts'om jom. Luaa' waa na maqueⁿna' Abraham na cwiluiiñe tsotyaaⁿ na cha'tsondyoⁿ ¹⁷ jo nnom Ty'oots'om na ñ'eⁿ seiyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitando'xco l'oo, ndo' mach'ee na cuaa 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luaa' matseicandaa'ñena' cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsona': “Ja maquiaⁿya 'u na cwiluiindyuy' tsotye cha'tsondye nn'aⁿ.”

¹⁸ Ndo' meiiⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom na m'moⁿna' na juu ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandaa'ñena', saaⁿ tyotseyoom'm ndo' tyocantyjaa' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndo' na ljo' tue'ntyjoⁿ na cwiluiiñe tsotye jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnoom: “Maluaa' nncue'ntyjoⁿ na jndye nncjaawicantyjoo' tsjaaⁿ 'naⁿ.” ¹⁹ Meiiⁿ na manndyoo' ndāa' cwii sianto chuu' Abraham, ndo' ntyjeeⁿ na manndyoo' na nncwjena ñequio scoom'm Sara ndo' jeeⁿ jndā tquiendyena na nnc'oomya ndana, saaⁿ maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²⁰ Tícats'aana' na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiiⁿ na n'ñeeⁿ na ntyjaa' ts'oom ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa. Yacheⁿ tyotseyu'ya ts'oom ndo' tyocantyjaa' ts'oom juu ndo' tyotseit'maaⁿñe juu, ²¹ ee majndaa'ya ntyjeeⁿ na Ty'oots'om waa najndei na nntseicandaa'ñe ñ'oom'ndyoo. ²² Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, jo' chii tqueⁿ Ty'oots'om jom na cwiluiiñe na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

²³ Ndo' juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oots'om juu na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na tyotseyu'ya ts'om, nchii macandā waana' cantyja 'naaⁿ Abraham. ²⁴ Mati teiljeiina' cwentaa jaa. Ee na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii mati jaa maw'ana' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya, ee na cwila'yuu'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tando'xco Jesús jndā na

tue', nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, ²⁵ manquiti tsaⁿ na tquia nn'aⁿ cwenta na cue' cwentaa' jnaaⁿya ndo' na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwji'n'maaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya

¹ Jo' chii nc'e na jnda tqueⁿna' na cwiluiindyō nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya nc'e na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, jnda ljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyō nc'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa. ² Macantya 'naaⁿl jom, jo' na macwjaañena' jaa naquii' nayawaañe na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ, na cwila'yuya n'om ñ'eⁿñê. Ndo' tyeⁿ m'aaⁿya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya, ee ntyjaa'yuya n'ooⁿya na nla'jomndyō na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. ³ Ndo' nchii macanda jo', mati mañequiaana' na neiiⁿya naquii' nawil' na cwitjooⁿya. Ee nquiuuya na joo nawil'ñeeⁿ 'oon'omna' jaa na c'ooⁿya na t'maⁿ n'ooⁿ. ⁴ Ndo' juu na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya mach'eenaa' na cwinaⁿndyō quia cwiwinooⁿya nawil', ndo' juu na cwinaⁿndyō mañequiaana' na tyeⁿ cwicantyyaa' n'ooⁿya Ty'oots'om. ⁵ Ndo' juu na cwicantyyaa'yuya n'ooⁿya Ty'oots'om, tacats'aana' nquiuuya na cwe' ts'iaaⁿndyō jo', ee jnda seicato' Ty'oots'om naquii' n'ooⁿya ñequio juu na candyaa' ts'oom jaa ee jnda tquiaaⁿ Espiritu Santo naquii' n'ooⁿya.

⁶ Juu xjeⁿ na ñet'ooⁿya na tjaa chiuuya na nl'aaya na nntjei'n'maaⁿndyō cheⁿncjoo, majuuto xjeⁿñeeⁿ tquiaañe Cristo na cueeⁿeⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyō. ⁷ Jeeⁿ jndei'na' na ñequiaañe ts'aⁿ na cue' cwentaa' x'iaa' meiiⁿ cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee na maty'iomyana'. Saa nndaā nnts'aana' na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nljoya ts'om na cue' cwentaa' cwii ts'aⁿ na mayuu'cheⁿ ya ts'aⁿñe. ⁸ Saa Ty'oots'om ma'mooⁿ na candyaa' ts'oom jaa, ee xjeⁿ na ndicwaⁿ cwiluiindyō nn'aⁿjnaⁿ jñoom Cristo na cue' cwentaaya. ⁹ Je' je' na jnda tue' Cristo, jnda tqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnom Ty'oots'om, jo' chii cantyya 'naaⁿl Cristo, majndaaya na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ xuee na macanda. ¹⁰ Ee xeⁿ juu xjeⁿ na ñet'ooⁿ nndiaaⁿndyō ñ'eⁿ Ty'oots'om tqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyō nc'e na tue' Jnaaⁿ, majndeiticheⁿ je' na nlui'n'maaⁿndyō nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macanda jo', xeⁿ nchii mati mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Ty'oots'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyō.

Xuii' cantyya 'naaⁿl Adán ñequio Cristo

¹² Luaa waa cantyya 'naaⁿl ñ'oomwaa'. Jnaaⁿl cwii ts'aⁿ, jo' na jndyoquiee' jnaⁿ tsjoomnancue ndo' jnaaⁿl jnaⁿñeeⁿ jo' na cwiwje nn'aⁿ ndo' na cwiwje nn'aⁿ, luaa' ty'oomna' cha'tsondye nn'aⁿ ee cha'tsondyena laxmaⁿna jnaⁿ. ¹³ Cwitjoocheⁿ na nncuaa ljeii na matsa'ntjomna', maxjeⁿ cwila'tjoondye nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om, saa tîcatsoom na waa jnaaⁿl ts'aⁿ quia na tjaa'naⁿ ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ. ¹⁴ Saa meiiⁿ na ljo', xjeⁿ na t'oomcheⁿ Adán hasta xjeⁿ na t'oom Moisés, maxjeⁿ tyowje nn'aⁿ na tyola'tjoondyena meiiⁿ na nchii tyola'tjoondyena nnom cwii ñ'oom na jnda sa'ntjom Ty'oots'om, cha'xjeⁿ s'aa Adán, juu na cwiluiiñe cwii na matseijomna' nquii na quia ndyō.

¹⁵ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo titseijomna' ñequio juu naya na mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñooⁿya. Ee cwe' na seitjooñe cwii ts'aⁿ, jo' na cwiwje nn'aⁿ, saa juu naya na cwe'yuya na mañequiaa Ty'oots'om na cwito'nooⁿ cantyya 'naaⁿl ñecwii ts'aⁿ, majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixmaⁿna' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'aⁿ. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo ticatseijomna' ñequio na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om añaⁿya. Ee cantyya 'naaⁿl jnaaⁿl ñecwii ts'aⁿ mat'uiityeⁿna' cha'tsondye nn'aⁿ. Saa cantyya 'naaⁿl juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, cwe'yuya matsaaⁿl aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom meiiⁿ na jndye nnom jnda jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xeⁿ cantyya na seitjooñe Adán, teijnda' na maxjeⁿ nncwje cha'tso nn'aⁿ, majndeiticheⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cwe'yuya, maqueⁿna' nn'aⁿ na cwilaljo

Jesucristo na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿna jo nnom Ty'oots'om. Cantyja 'naaⁿ juu jndyendye nn'aⁿ nluixcondyena.

¹⁸ Ee cha'xjeⁿ juu na seitjooñe Adán seijndaa'ñena' na mat'uiina' cha'tsondye nn'aⁿ, maluaa' cantyja 'naaⁿ juu na seicandaa'ñe Jesucristo, maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ. ¹⁹ Ñe'ca'moⁿna' cwe' nc'e na tîtseicanda Adán jo nnom Ty'oots'om jo' na s'aana' na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ, maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo seicanaaⁿ jo nnom Ty'oots'om, jo' na jndyendye nn'aⁿ maqueⁿ Ty'oots'om na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna jo nnoom.

²⁰ Saa quia na teitquioo' ljeii na tqueⁿ Moisés seicanto'tina' jnaaⁿ nn'aⁿ, ndo' jnda na tjawijndyete jnaaⁿ nn'aⁿ, Ty'oots'om seicwaljoo'tyeeⁿ na ya ts'aⁿñê ñequio nn'aⁿ. ²¹ Ndo' cha'xjeⁿ juu jnaⁿ waa najndeii na tseixmaⁿna' na cwje nn'aⁿ, malaa'ti' juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya waaticheⁿ najndeii na matseixmaⁿna' na ñequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e nquii Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

6

L'oo jaa cantyja 'naaⁿ jnaⁿ saa cwitandoo'a nc'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiiu nl'uuyoo cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? ¿Aa tsal'aatyaaya jnaⁿ cha na nnto'ñooⁿtyaa naya na matseixmaaⁿ? ² Tijoom jndaa. Ee juu ts'aⁿ na jnda tue' xocandaa nntsa'ntjomti natia jom. Ndo' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo cwiluiindyoo l'oo jo nnom jnaⁿ. Jo' chii ¿chiiu nluuiyuu na nl'aatyaaya natia? ³ ¿Aa ticala'noⁿyo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cantyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqueⁿna' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco Cristo cantyja 'naaⁿ juu na t'maⁿ najndeii na matseixmaⁿ Tsotyaaya Ty'oots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na jaa ñ'eⁿñê cantyja na tueeⁿeⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿñê cantyja na tando'xcoom. ⁶ Manquiuuya juu na ñe'jla'xmaaⁿya na tyoll'aaya jnaⁿ, ty'ioomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eena' na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, catyuii' najndeii na matseixmaⁿna' na nndyaandyoo na cwindya'ntjooⁿya nnom jnaⁿ cha'xjeⁿ mandiantjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seijnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañê na maqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿeⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿñê. ⁹ Ee manquiuuya na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿaⁿ ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'na' ljo' cwiya nndaⁿ nnts'aana' ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na cue'nnaaⁿaⁿ. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'oots'om. ¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tja'yo' cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyo' na nna'jndeii jnaⁿ na nntsa'ntjomna' seii'yo' na cwiwje, na nlqueⁿna' xjeⁿ 'o na nla'candaa'ndyo' chiiu l'ue ts'omna'. ¹³ Meiⁿ tintio'yo' seii'yo' l'oo jnaⁿ, na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na ticaty'iomyana'. Je' je' quiandyo' cheⁿncjo'yo' l'oo Ty'oots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'ooⁿ na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ 'o, ee nchii m'aⁿyo' nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, 'o m'aⁿyo' nacje 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na teijndañe

¹⁵ Quia jo' ¿chiiu nncuaa? ¿Aa nc'e na tic'ooⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, jo' chii nla'tjoondyotyaa nnom Ty'oots'om? ¿Aa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquijndaa'ndyo' quia mañequiaaⁿ ts'aⁿ na nndi'ntjomtyeeⁿ nnom cwiicheⁿ na nntseicanaaⁿ ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñe tsaⁿñeeⁿ

ts'aⁿ na tyeⁿ mandí'ntjom nnom patrom 'naaⁿ ndo' jndei'na' na catseicanaaⁿ ljo' na matsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii xeⁿ mandí'ntjom ts'aⁿ nnom jnaⁿ, wjaan'omna' juu na nntsuuñe, oo aa nntseicanaaⁿ nnom Ty'oots'om, na cantyja 'naaⁿ jo' nnc'oom cha'xjeⁿ na ma'moⁿna'. ¹⁷ Saa jeeⁿ ndya' quian'uaa' Ty'oots'om, na 'o meiiⁿ na tyeⁿ ñejndye'ntjom'yo' nnom jnaⁿ, saa je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na t'mooⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañê 'o nnom jnaⁿ, jo' chii cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ cantyja na maty'iomyaⁿa'. ¹⁹ Matseinaⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nc'e 'o ticala'noⁿya'yo' jona'. Quia jo' cha'xjeⁿ na jnda tquia'ñ'eⁿyo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ ñequio ndaa' cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljeii na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñ'eⁿyo' na ndye'ntjom'yo' cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿa' na cantyja 'naaⁿ jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'oots'om.

²⁰ Xjeⁿ na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ, tíc'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luua' tyol'a'yo', ¿yuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeiiⁿ ñel'a'yo', yacheⁿ mach'eena' jnaaⁿyo', ee jona' 'oochona' 'o na nntsuundyoy'. ²² Saa je' je' jnda jndyaandyoy' na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ, ndo' jnda saaquiee'ndyo' na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' nnom Ty'oots'om, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' waa naya 'na'yo' na maqueⁿlju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jnaⁿ matioml'uana' jaa na cwiwjaaya, saa naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo'a nc'e Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na jnda toco

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, manquiuyoy' chiuu waa na matsa'ntjom ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, na juu ljeii'ñeeⁿ taxoqueⁿtina' xjeⁿ ts'aⁿ na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jnda toco, matseityeⁿ ljeii jom ñequio saaⁿaⁿ yocheⁿ na wando'. Saa xeⁿ nncue' quia jo' cwindyaañê 'o ljeii 'naaⁿna. ³ Jo' chii xeⁿ ndicwaⁿ wando' saaⁿaⁿ ndo' nnc'ooⁿ 'ndyoo cwiicheⁿ tsaⁿs'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ. Saa xeⁿ na jnda tue' saaⁿaⁿ quia jo' wanaaⁿ na nncoconnaaⁿaⁿ ndo' xocatsona' na cwe' m'aaⁿyaan ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindyoy' l'oo cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés nc'e ts'oom'naaⁿ ty'ioom nn'aⁿ Cristo, cha na ndaaⁿ nla'xmaⁿyo' cwentaa' cwiicheⁿ, manqueⁿ na wando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Maluaa' waa cha ndaaⁿ nleil'uee'ñê 'o. ⁵ Ee quia na ñet'ooⁿya xjeⁿ 'naaⁿ na teincoondyo na nn'aⁿ jnaⁿ jaa, ljeii'ñeeⁿ tyotseilcwii'ñena' ndaaya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na queeⁿ ts'om seii'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyoy. ⁶ Saa je' je' jnda tjaaya cantyja 'naaⁿ ljeii na ñetqueⁿna' xjeⁿ jaa, jo' chii je' mam'aⁿcandyaandyoy na ndya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om nc'e cwitandoo'xcooya na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espíritu, tachii cantyja 'naaⁿ ñ'oom tquiee na ñesa'ntjom.

Jnaⁿ ñe'queⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja

⁷ Quia jo' ¿chiuu nl'uuyooⁿya je' cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, aa jnaⁿ matseixmaⁿna'? Meiⁿchjoo nchii jo' ee xeⁿ nchii juuna', xocatsei'noⁿa na ticatsa'ntjomna' na matseiqueeⁿ ts'ooⁿ 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ hasta quia ljeiya na tso ljeii'ñeeⁿ: “Tintseiqueeⁿ ts'om' 'naaⁿ x'ia’”. ⁸ Saa juu ljeii'ñeeⁿ teil'uee'ñe jnaⁿ na s'aana' na tyotseiqueeⁿna' ts'ooⁿ jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñeeⁿ m'aaⁿ ts'ooñe jnaⁿ. ⁹ Tyowaa xjeⁿ na ticaljeii chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, xjeⁿñeeⁿ tícatsai'ndaa'na' ntyjiiya na ñeseitjooⁿndyo nnomna', saa quia na sei'noⁿa chiuu matsa'ntjomna', quia jo' ljeiya na wando' jnaⁿ, na wjaañ'oomna' ja na ntsuundyoy. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñeeⁿ na ts'iaaⁿna' na ñnequiaana' na nndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyoy cantyja

'naaⁿna'. ¹¹ Ee juu jnaⁿ teil'uee'ñena' ljeii'ñeeⁿ na tquiu'nn'aⁿna' ja ndo' tqueⁿna' na nntsuundyō.

¹² Jo' chii nquii ljeii'ñeeⁿ lju' cwiluiñena' cantyja 'naaⁿna', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluiñena' na lju', mati xcwe ndo' jeeⁿ yana'. ¹³ Quia jo' ¿aa ñe'catsona' na ljeii na cwiluiñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyō? Meiⁿchjoo nchii ljo'. Juu jnaⁿ na waana' quii' ts'ōōⁿ, seijndaa'ñena' na nntsuundyō ndo' t'mōⁿ jndaa'ñena' na jnaⁿ jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jeeⁿ ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'mōⁿna' na jeeⁿ tia tseixmaⁿ jnaⁿ.

¹⁴ Manquiuuya na tquiaa Espíritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'aⁿ ja matseijomna' cantyja 'naⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na seijnda jnaⁿ, na tyeⁿ mandi'ntjōⁿya nnomna'. ¹⁵ Tileicatsei'noⁿa chiuu na matjōⁿya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yacheⁿ mats'aayoya majo'to ljo' na jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'noⁿa na jeeⁿ ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'mōⁿna' na nchii nncō mats'aa. Juu jnaⁿ na m'aaⁿ naquii' ts'ōōⁿ mach'eena' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyjiiya nc'e na ts'aⁿ ja, tjaa'naⁿ cwii na matseixmaⁿya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'ōōⁿ na nnts'aa yuu na ya saa leicandaa nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñequii'cheⁿ natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xeⁿ juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncotyā mats'aa jo'. Juu jnaⁿ na m'aaⁿ quii' ts'ōōⁿ, juuna' mach'eena' na ljo'.

²¹ Jo' chii luua waa na maljeiya cantyja 'naⁿya. Quia na matseijndō na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'ōōⁿ, yacheⁿ maljeiya na m'aaⁿ natia naquii' ts'ōōⁿ. ²² Ee nncō jeeⁿ nei'ncoo' ntyjii ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ nnom Moisés, ²³ saa maquaⁿ cwenta naquii' seii'a m'aaⁿ cwii na matseiwēne nacjoo' juu na m'aaⁿ ts'ōōⁿ na ma'mōⁿna' na cats'aa, majuu jnaⁿ na matsa'ntjomna' seii'a, na maleiñ'oomna' ja praso.

²⁴ Jeeⁿ ndya' nty'iaa'ndyō. ¿Ñeeⁿ nndaā nntseicandyaañe ja ñequio seii'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyō? ²⁵ Jeeⁿ ndya' quianl'uaa' Ty'oots'om na macanda jom nndaā nncwji'n'maaⁿñê ja nc'e Taya Jesucristo. Je' je' matsei'noⁿa na tseixmaⁿya na cju'ndyō cja jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ na ts'aⁿ jnaⁿ ja ndicwaⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ jnaⁿ.

8

C'ōōⁿya cha'xjeⁿ matsa'ntjom Espíritu cwiluiñe Ty'oots'om

¹ Jo' chii jaa nn'aⁿ na cwilajomndyō ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Luua' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu na l'ue n'ōōⁿ ncjōō. ² Ee juu ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naaⁿ Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'oots'om nc'e na matseijomndyō ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñeeⁿ jnda seicandyaañena' ja jo nnom ljeii na ma'mōⁿna' na matseixmaⁿya jnaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nntsuundyō. ³ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés, tîcandaa nqueⁿna' na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya ee tjaa'naⁿ najndei na matseixmaⁿna' cha nla'candaaya juuna' ee la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'tjōōndye. Saa yuu na tîcandaa nnts'aa juuna', nquii Ty'oots'om jnda s'aaⁿ. Ee jñoom Jnaaⁿ na ts'aⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ, na juu nncue' cwentaa jnaaⁿya. Ndo' na ljo' seijndaa'ñe na cwintycwii najndei na matseixmaⁿ jnaⁿ na c'ōōⁿya nacje 'naaⁿna'. ⁴ Luua' s'aaⁿ cha nndaā nla'candaaya ljo' na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee jaa tac'ōⁿtyaaya cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'ōōⁿya. Jaa cwitsaam'aaⁿya nacje 'naaⁿ na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'aⁿ na cwiñe'quiandyē na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macanda tomti jo' cwijoo' n'omna. Saa nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo macanda cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁶ Quia na macanda tomti nnc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ljo' na l'ue ts'om seiiⁿeⁿ, wjaañ'omna' jom na nntsuuñê. Saa quia na nnc'oom' ts'om ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo wjaañ'omna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'oom. ⁷ Saa nn'aⁿ na cwiñequiandyē cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, m'aⁿwjeena nacjoo' Ty'oots'om, ee tiñe'catuee'ndyecjena jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', meiⁿ

xondaꞑa n'l'ana. ⁸ Jo' chii nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, xocandaꞑa n'l'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'oots'om.

⁹ Saa 'o tac'om'yo' cantyja 'naaⁿ na teincoondyo' na nn'aⁿ, 'o tsaam'aⁿyo' nacje 'naaⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om, xeⁿ na mayuu'cheⁿ Espíritu na cwiluiiñe m'aaⁿñe naquii' n'om'yo'. Ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ Espíritu na cwiluiiñe Cristo tyooluiiñe cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Ndo' xeⁿ Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meiiⁿ na mayuu' seii'yo' m'aⁿl'oondyena' nc'e jnaⁿ, nquii espíritu na la'xmaⁿyo' m'aaⁿ na wando' ee jnda seicandyaañe Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿyo'. ¹¹ Ndo' xeⁿ Ty'oots'om na tqiaaⁿ na tando'xco Cristo m'aaⁿ Espíritu na cwiluiiñe naquii' n'om'yo', majom ñeiquiaaⁿ na nnta'ndo'nnda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espíritu na cwiluiiñe m'aaⁿñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', waa cwii na jeeⁿ matsona' na cal'aaya, saa nchii n'l'aya yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ¹³ Ee xeⁿ na cwiñequiandyo' joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundyoy', saa xeⁿ ñequio Espíritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nluin'maaⁿndyo'.

¹⁴ Cha'tsondye nn'aⁿ na 'oontyjo ljo' na ma'moⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om, naⁿñeeⁿ cwiluiindyena ntseinaaⁿ. ¹⁵ 'O nchii to'ñoom'yo' cwii espíritu na nnts'aayuuna' nquiu'yo' na ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' moso ndaa joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiicheⁿ cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'uii Ty'oots'om 'o. 'O jnda to'ñoom'yo' Espíritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ. Jom mach'eeⁿ na cwil'uuya: "Ta Tsotyaaaya." ¹⁶ Manquiiiti Espíritu Santo macwji'yuu'ñe nnom espíritu na laxmaaⁿya na matsoom na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, mati la'xmaaⁿya na nndaaya cha'tso na jnda seijndaa'ñe na nndaaya nn'aⁿ na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, mañejuuti na nndaaya Cristo, mati jo' nndaaya xeⁿ cwilajomndyoy' nawi' na tjatjoom cha ndañquia n'lajomndyoy' na cwiluii'tmaⁿñe.

¹⁸ Ee ntyjiyyaya na nawi' na tsatjooⁿya je', meiⁿchjoo xocatseijomna' ñequio na nntseit'maaⁿñena' jaa xuee na macanda. ¹⁹ Cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om ñequio na ntyjaa' n'omna meiⁿndoo'nty'iaandyey' xuee quia na m'mooⁿ 'ñeeⁿ joo cwiluiindyoy' na nntseinaaⁿ. ²⁰ Ee cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om tei'ndaa'na' saa nchii tjoomna' na luaa' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luaa' l'ue ts'oom. Saa maxjeⁿ ntyjaa'ya n'omna' na nncue'ntyjyoy' cwii xuee na nlco'yannda'na', ²¹ na nncue'ntyjyoy' xjeⁿ na ndyaandyey' joona' na tyeⁿ m'aⁿna' nacje 'naaⁿ na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndyey' joona' ñequio juu na cwindyaandyey' ntseinaaⁿ, cwii na jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'. ²² Manquiuuya na cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om hasta xjeⁿ je'cheⁿ jeeⁿ cwitcweena' nawi' cwitjoom joona' cha'xjeⁿ maquiina' yuscu na matseincuii. ²³ Ndo' nchii macanda joo na tqueeⁿ cwitjoomna' na wi', mati jaa na jnda to'ñooⁿya Espíritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xeⁿ jnda nnto'ñooⁿñ'aaⁿ na jnda seijndaa'ñe na nndaaya, jaa t'maⁿ wi' cwitjooⁿya yocheⁿ na cwimein'ndoo'a na nncwjaa'ñe Ty'oots'om jaa na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, cha na nndaaya ndyaandyey' seii'a. ²⁴ Nc'e na luaa' waa na cwicantyyaa' n'ooⁿya, jo' chii na cwilui'n'maaⁿndyoy', saa quia jnda nty'iaa' ts'aⁿ cwii na macantyyaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamantyy'iaa' ts'aⁿ, ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Saa xeⁿ ljo' na meiⁿndoo'a na nnty'iaaya ndicwaⁿ tyoonty'iaaya jo', macaⁿna' na c'oⁿt'maaⁿndyoy' n'ooⁿya yocheⁿ na meiⁿndoo'a juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espíritu, mateijneiⁿ jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naaⁿya nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ na macaⁿna', jo' chii manquiiiti Espíritu Santo matseity'ooñe nnom Ty'oots'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaaya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'aⁿ. ²⁷ Ndo' Ty'oots'om tcuu mal'ueeⁿ chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ, jo' chii ntyjeeⁿ ñ'oom na matseity'ooñe Espíritu nnoom cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ, ee juu matseity'ooñe cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Nndaꞑa nnaⁿñe ts'aⁿ nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuuya nn'aⁿ na jnda nquii Ty'oots'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cwhitei'jndeina' joona, nquiee nn'aⁿ na maqueeⁿñe cha'xjeⁿ na l'ue ts'om nqueⁿ.

²⁹ Ty'oots'om ntyjeeⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ cwtijoocheⁿ na nluindyena. Ndo' teiyo tqueeⁿ na catseijomna' jooa cha'xjeⁿ na Jnaaⁿ Jesucristo cha na juu nluittquieñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye ntseinaaⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ na tqueeⁿ na cwiluiindyewentaaⁿ'aⁿ, maqueeⁿ'ñê jooa. Ndo' joo nn'aⁿ na maqueeⁿ'ñê, maqueeⁿ jooa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ'na, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ'na, nñequiaaⁿ na nluitt'maⁿndyena ñ'eⁿ'ñê.

³¹ Quia jo' ¿ljo' cwii ya nluuuya cantyja 'naaⁿ' ñ'oommeiⁿ? Xeⁿ Ty'oots'om m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ'ya, ¿ñeeⁿ nleichuu xjeⁿ 'naaⁿ' jaa? ³² Ee Ty'oots'om tîcwañom'm Jnaaⁿ, tquiaaⁿ na tue' juu cwentaaya. Ndo' na luaa' s'aaⁿ, ma'moⁿ'na' na mati nñequiaaⁿ na nnto'ñooⁿ'ya cha'tso nnom na macaⁿ'na' jaa cha'xjeⁿ mañequiaaⁿ na tseixmaⁿ Jnaaⁿ. ³³ ¿Ñeeⁿ juu nndaⁿ nncju' jnaⁿ cjoo nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ? Tjaa 'ñeeⁿ juu ee manquiiyeeⁿ jndaⁿ tqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿ'ya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñeeⁿ joo nntuee' jnaⁿ nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aaⁿ ee nqueⁿ tquiaañê na tueeⁿ'eⁿ cwentaaya ndo' tando'xcoom jndaⁿ na tueeⁿ'eⁿ. Je' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya na macaaⁿ ñ'oom 'naaⁿ'ya nnom. ³⁵ ¿Aa waa cwii nnom nawil' na nndaⁿ nnts'aana' na nntseitsaaⁿ'ñena' na Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa? Nawil' na cwtijooⁿ'ya, ¿aa nndaⁿ nnts'aana' oo na cwintyjo nn'aⁿ jaa nc'e na m'aaⁿ'ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ, ndo' na matsei'tjooⁿ'na' na nlcwaa'a, oo na matsei'tjooⁿ'na' liaaya? Oo, ¿cwii nnom na jeeⁿ teincuu' na cwtijooⁿ'ya oo na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nla'cwjeena jaa? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ meiⁿ'cwii nnom na nndaⁿ nntseitsaaⁿ'ñena' na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teiljeii naquii' libro Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ cwenta', jo' chii meinchaa' xuee na ñe'cala'cwjee nn'aⁿ jâ.

Cwil'ana ñ'eⁿndyô cha'na cwtijoom canmaⁿ na jndaⁿ teijndaa' na nncwje.

³⁷ Saaⁿ meiiⁿ na luaa' waa cantyja 'naaⁿ' cha'tso nmeiⁿ', waljoo'cheⁿ na tsanandyo nmeiⁿ', nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiiya tjaa meiⁿ'cwii na nndaⁿ nntoⁿ'na' jaa na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyja na cwiwjaa, cantyja na cwitandoo'a, meiⁿ ángeles, meiⁿ ljo' na t'maⁿ waa najnda, meiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ la'xmaⁿ, meiⁿ ljo'cheⁿ na matseicaty'uená' jaa na maje', ndo' meiⁿ ljo' na wjaach'eena' jaa 'io cha, ³⁹ meiⁿ ljo' na m'aⁿ nandye, meiⁿ ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, meiⁿ ljo' na s'aa Ty'oots'om. Meiⁿ'cwii na cha'tso nmeiⁿ', xocandaⁿ nntoⁿ'na' jaa na t'mooⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiñê na catsa'ntjoom jaa.

9

Tjeii'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ Israel na nla'xmaⁿ'na cwentaaⁿ'aⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'eⁿ Jesucristo, matseinaⁿ'ya ñ'oom na mayuu', nchii cwe' cantu. Juu na m'aaⁿ' ts'ooⁿ, ma'moⁿ Espíritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'maⁿ waa na matseichjoo'na' ts'ooⁿ ndo' matsei'ndaa'na ntyjiiya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ'ya nn'aⁿ judíos na ti'ñe'calayu' ñ'eⁿ Cristo, ³ ee cwiljoya ts'ooⁿ meiiⁿ na catoⁿ'na' ja ñ'eⁿ Cristo, ndo' meiiⁿ nncju'wi'na' añmaaⁿ'ya xeⁿ na cantyja 'naaⁿ' jo' nnteijndeina' nn'aⁿ'ya na mañe'cwii tsjaaⁿ cwiluiindyô ñ'eⁿndyena. ⁴ Jooa cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ' nquii Israel na jndyowicantyyoo'. Tjaa'ñe Ty'oots'om jooa na ntseinaaⁿ. Juu na tseixmaaⁿ na caxueeñê tyom'aaⁿ quii'ntaaⁿ'na quia na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Tquiaaⁿ ljeii nnom Moisés na matsa'ntjomna' chiuu nnc'omna. Seijndaa'ñê chiuu l'ue ts'oom na nla't'maaⁿ'ndyena jom naquii' wats'om, ndo' jndye nnom nt'omcheⁿ ñ'oom tsoom ndaana na nnts'aaⁿ. ⁵ Cwiluiindyena ndacantyyo welooya ndo' cantyja 'naaⁿ' tsjaaⁿ 'naaⁿ jooa tuiñe Cristo na ts'aⁿ jom, na cha'tso na cha'tso cantyja 'naaⁿ'aⁿ cwiluiñê Ty'oots'om. Ñequii'cheⁿ na cala't'maaⁿ'ndyena nn'aⁿ jom. Amén.

⁶ Ndo' meiⁿ nchii ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na nnts'aaⁿ, tîcatseicandaⁿ'ñena'. Luaa' waa ee nn'aⁿ na jndyowicantyyoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ticha'tsondyena na mayuu'cheⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ Israel. ⁷ Ee ticha'tsondye ntseindacantyyo Abraham mayuu'cheⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, ee tso Ty'oots'om nnoom: “Ntseindacantyyo ti'jnda' Isaac, jooa nncwjaa'ñena' na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ’.” ⁸ Ñ'oommeiⁿ

cwiñe'quiana' na caliuuya na nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ, jo' na macwjaa'ñena' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om. Tomti cwiluiindyena ntseinaaⁿ nc'e ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel na nnts'aaⁿ. ⁹ Ee tso Ty'oots'om nnom Abraham chiuu na nnts'aaⁿ, luaa matsona': "Tiepmomeiiⁿ ndyooⁿnda'a na m'aⁿyo', ndo' nquii scu' Sara nnleiñ'oom cwii tyochjoo nda'yo'."

¹⁰ Ndo' nchii macandā luaa' waa na ma'moⁿna' chiuu na maqueⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na ntseinaaⁿ. Ee we ntseinda Rebeca ñecwii tsotyena majuu Isaac na cwiluiñe welooya. ¹¹⁻¹³ Ee cwitjoocheⁿ na nluindyena catyeⁿnquiee'ñeeⁿ, meiⁿ na l'ana na tis'a oo ljo' na ya, ndo' tso Ty'oots'om nnom Rebeca: "Juu tsaⁿ na nluinejndyee nndi'ntjoom nnom tyjeeⁿ." Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "T'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya Jacob ndo' s'aaya na ticuee' ts'ooⁿya Esaú." Luaa' ma'moⁿna' na Ty'oots'om wanaaⁿ na nncwjiñê nn'aⁿ na nluindyena cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ na l'ue ts'oom, joo nn'aⁿ na macwaaⁿ na nluindyena cwentaaⁿaⁿ. Meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta ljo' cwii nnom na cwil'ana. ¹⁴ Ndo' na luaa' waa, ¿chiuu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo' mach'ee Ty'oots'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. ¹⁵ Ee tsoom nnom Moisés: "Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteijndeiya maxjeⁿ nnteijndeiya tsaⁿñeeⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnc'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya maxjeⁿ jo' nnts'aaya." ¹⁶ Jo' chii Ty'oots'om nchii macwjeeⁿeⁿ ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndei ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'eñê. Jom macwjeeⁿeⁿ ts'aⁿ na nluine cwentaaⁿaⁿ ee na wi' ts'oom juu. ¹⁷ Ee naquii' ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiuu tsoom nnom rey ndyuaa Egipto. Tsoom: "Ja tquiaya na cwiluiindyu' rey, cha cantyja 'naⁿ nleitquioo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue caliuna chiuu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya." ¹⁸ Ndo' na luaa' waa, ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ jo' nnts'aaⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquie' ts'om, maxjeⁿ jo' nluui. ¹⁹ Nndaⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso nooⁿ: "Xeⁿ na luaa' waa quia jo' ¿chiuu na matseincjoo'ñe Ty'oots'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ nndaⁿ nncjaa nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom." ²⁰ U na cwe' ts'aⁿ 'u, ¿ljo' ts'iaaⁿ na ñe'catseincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'oots'om? ¿Aa maty'iomna' na xuaa na tuii ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna': "¿Chiuu ts'iaaⁿ na luaa' sa' ja?" ²¹ Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuaa na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

²² Ndo' nquii Ty'oots'om ¿ljo' mach'ena' xeⁿ seijndaa'ñê na m'mooⁿ na matseiw'leeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjooⁿdyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndei na cwiluiñê? Jndyocaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanoomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿna, na la'xmaⁿna na nntsuundyena. ²³ S'aaⁿ na luaa' cha cantyja 'naaⁿ jaa nleitquioo' na juu na cwiluiit'maⁿñê, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', jaa na cwitjoocheⁿ na ncuua cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaa'ñê na nla'jomndyo na matseit'maaⁿñena' jom. ²⁴ Ty'oots'om tqueeⁿñê jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Nt'omndyo jaa tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. ²⁵ Cha'xjeⁿ na matso ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas: Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya, je' nntsjoⁿ ndaana na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa'ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿna nn'aⁿ na wi' ts'ooⁿya joona.

²⁶ Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

"O na nchii cwiluiindyo' nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaya",

naⁿñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om na wando'.

²⁷ Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, tsoom: "Nn'aⁿ na wjaawicantjoo' nn'aⁿ Israel, meiiⁿ na nleijndyendyena cha'na jndye tei' 'ndyoo ndaaluee, saa cwe' cwantindye joona nluin'maaⁿndyena." ²⁸ Ndo' tjatsoticheⁿna': "Ta Ty'oots'om maxjeⁿ nntseicandaa'ñê ñ'om ñ'om ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue, na nncu'xeeⁿ joona cha'xjeⁿ na matsona' ndo' jndei m'aaⁿ na nnts'aaⁿ na ljo'."

²⁹ Cha'xjeⁿ na jnda tso Isaías:

Nquii Ty'oots'om na matsa'ntjoom cañoom'luee,

xeⁿ nchii ñeeⁿ cwantindyo tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos,
maxjeⁿ jnda ljoo'ndyo cha'xjeⁿ tjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

Luaa mañ'oomna' nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya

³⁰ ¿Chiuu nl'uuyoo je' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Joo nn'aⁿ na nchii judíos cwilui-indyena tqeⁿ Ty'oots'om jona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nlui'n'maaⁿndyena. ³¹ Ndo' nn'aⁿ Israel je', na tyoqueⁿndyena na nla'candaⁿndyena chiuu t'maⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés cha queⁿna' jona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, tîcandaⁿ nla'candana juuna'. ³² ¿Ndo' chiuu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantyyaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na tyola'candaⁿndyena ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqeⁿ Moisés, ee nchii tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naaⁿna na jnda tei'ty'uiina “Tsjo' na cwiwi'ty'uii nn'aⁿ” ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Ja maquiaⁿya tsaⁿ na nluiñe tsjo' na nquiee nn'aⁿ tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naaⁿaⁿ,
jom nluiñe tsjo'ty'a na cantyja 'naaⁿaⁿ nntseiquiaana' nn'aⁿ,
saa ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿñê, xocats'aana' ntyjeeⁿ ndoo' cwe' ts'iaaⁿndyo na matseyi-oom'm.

10

¹ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', macaⁿa nnom Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ Israel ndo' ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nlui na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna na cwijoo' n'omna na nluiit'mañe Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna. Saa ticwixcwe na cwindye'ntjomna nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. ³ Ee tîcala'noⁿna chiuu waa na maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ jo nnoom. Jona cwil'uee'ndye cheⁿnquieena chiuu ya na nlqueⁿna' jona na ljo'. Tîcatuee'ndyecjena cha'xjeⁿ na seijndaa'ñê na maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿ jo nnoom. ⁴ Ee juu ljeii na tqiaa Ty'oots'om nnom Moisés, cwintycwii najndei na matseixmaⁿna' quia na matseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo. Jo' chii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿñê, maqueⁿna' tsaⁿñeeⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

⁵ Ee cantyja 'naaⁿ na nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', luaa seiljeii Moisés: “Juu ts'aⁿ na matseicandā ñ'oom na matsa'ntjomna', maxjeⁿ c'oom nacje 'naaⁿna'.” ⁶ Saa juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ na nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, luaa matsona': “Tinc'oom' ts'om': ¿Ñeeⁿ nncjaawa cañoom'luee na juu ndyoñ'oom Cristo? ⁷ Oo meiⁿ tintsu': Ñeeⁿ nncjaacue yuu na m'aⁿ añmaaⁿ l'oo” cha na ndyoñ'oomlwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'?: 'Matsona': “Juu ñ'oom' Ty'oots'om candyoo' nacañom' waana', mati naquii' ndyo' ndo' naquii' ts'om'.” Majuu ñ'oomwaa' na cwiñe'quiaayâ na c'oom ts'aⁿ na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Cristo. ⁹ Xeⁿ na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiñe na matsa'ntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwee' ts'om' matseyu' na tqiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'aⁿ matseyoom'm ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' na maqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ. Ndo' ñequio ñom macwji'yuu'ñê na cwilui'n'maaⁿñe nc'e Jesucristo.

¹¹ Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Xocats'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo na seiyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.” ¹² Ee jo nnoom meiiⁿ nn'aⁿ judíos, oo meiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ, jom ñecwii xjeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndye jona. Ee manquiiti na cwiluiñe na matsa'ntjom, cwiluiñe na matsa'ntjoom cha'tso nn'aⁿ. Ndo' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xueⁿeⁿ, candaⁿya mañequiaaⁿ na macaⁿna' jona. ¹³ Cha'xjeⁿ tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: “Nlui'n'maaⁿñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na malcwii' xuee' nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa.” ¹⁴ Saa ¿chiuu nl'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maaⁿñê jona xeⁿ na tyoola'yu'na ñ'eⁿñê? ¿Ndo' chiuu nl'ayoona na nla'yu'na ñ'eⁿñê xeⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿaⁿ? Ndo' ¿chiuu nl'ayoona na ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ xeⁿ tjaa ñeeⁿ ñnequiaa ñ'oom'm ndaana? ¹⁵ Ndo' ¿chiuu nluiiyuu na nnc'oonquia nn'aⁿ ñ'oom'm ndaa

nt'omcheⁿ xeⁿ na tjaa ñeeⁿ majñom naⁿ ñeeⁿ? Cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii: “Jeeⁿ neiⁿncoo' quia cwiⁿquie'cañom nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom naya.”

¹⁶ Saa ticha'tsondye nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'moⁿna' na ljo' ee tso Isaías: “Jeeⁿ 'u Ta, tijndye nn'aⁿ cwila'yu' ñ'oom na cwiñequiaayâ.” ¹⁷ Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om.

¹⁸ Saa mawax'a: ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tyoondye nn'aⁿ Israel ñ'oom' Ty'oots'om? Maxjeⁿ jnda jndyena juuna', ee luaa matso ñ'oom'm na teiljeii:

Jnda teineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om meiⁿyuucheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuaa jnda tja ñ'oom'm.

¹⁹ Mawax'atya: ¿Aa ndya' nnts'aacheⁿna' na nn'aⁿ Israel tîcala'noⁿna na luaa' nnts'aa Ty'oots'om? Maxjeⁿ jla'noⁿna ee Moisés najndyee tsoom ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om:

Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseñ'oom'ndyo nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona.

Ndo' nnts'aa na nla'líoo'ndyena cwe' jnaaⁿ nc'e nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿna cantyja 'na'ya.

²⁰ Tîcatseiwee ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om:

Nn'aⁿ na tîcal'uee ja joona jliuna ja.

Ndo' ndaa nn'aⁿ na tîcata'x'e ja, seica'moⁿndyo ndaana.

²¹ Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel seineiⁿ Isaías ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om: “Tyooⁿcjomein-tyjaa'a na matseiliuuya l'ooⁿya ndaa'yo' na ñe'cateijndeiya 'o. Saa 'o jeeⁿ quie' n'om'yo' ndo' cwila'wendyo' nacjoa.”

11

Nn'aⁿ Israel na cwicalui'n'maaⁿndye

¹ Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, ¿aa jnda tyeⁿnquie' Ty'oots'om nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tyooch'eeⁿ na ljo', ee mati ja luaañe cwii joona. Tuiindyó na jndyowicantyyoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ñ'eⁿ jndacantyyoom Benjamín. ² Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'oots'om na jnda ntyjeeⁿ nn'aⁿ Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjeeⁿ. ¿Aa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teiljeii na seineiⁿ Elías xjeⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om na mañequiaaⁿ jnaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tsoom: ³ “Jeeⁿ 'u Ta, jnda jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda jla'tyuii'na ndio yuu na ñe'jla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'u. Je' ñencó cwima'ndiina', ndo' mati ñe'cala'cuee'na ja.” ⁴ Saa t'ó Ty'oots'om nnoom, tso: “Tiñencu' cwima'ndiina', ee m'aⁿ ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyo cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'oo Baal.” ⁵ Ndo' majo'ti je', nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ma'ndiina' cwii tmaaⁿ chjoo na macwjií'ñê cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, jo' na cwicalui'n'maaⁿndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xeⁿ naljo', juu naya na matseixmaaⁿ na cwe' yu, tixocatseixmaⁿna' naya.

⁷ Luaa waa ñ'oomwaa'. Majndyendyetei nn'aⁿ Israel tîcato'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tyol'ueena, macandá nt'omndye joona na tjeii'ñe Ty'oots'om to'ñoomna jo'. Saa nt'omndye joona s'aana' na quie' n'omna. ⁸ Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaías: “Na Ty'oots'om tquiaaⁿ na tjoomna, s'aana' cha'na ts'aⁿ na ñe'catsoo cha meiiⁿ na niom n'om ndaana saa titquioona, ndo' meiiⁿ na niom lua'quina saa ticandyena ndo' luaa' cwitjoomna hasta xjeⁿ je'cheⁿ.” ⁹ Mati seineiⁿ David cantyja 'naaⁿna, tsoom:

Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaqueⁿna' teiⁿnco' na nntseityuu'na' joona, ndo' mañequio joona' cwi'ty'uiina cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

¹⁰ Cats'aana' ñ'eⁿndyena cha'cwijom nn'aⁿ na 'oowinchjaaⁿ na tileicanty'iaa.

Cats'aana' na ñequii'cheⁿ catseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ na jaa' xuu' na jnda'jom ntyjô wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos

¹¹ Quia jo' ¿chiuu waa na cala'noⁿa na luaa' waa? ¿Aa ñe'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'aⁿ judíos, jo' cha wjaachuuna' joona na nntsuundyena? Jeeⁿ nchii jo'. Nc'e

na jla'tjoondyena na tîcala'yu'na ñ'eⁿ Ty'oöts'om, jo' chii tju'naaⁿñeyuuna' na nlui'n'-maaⁿndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tachii judíos. Tuii na luaa' cha mati catseiqueeⁿna' n'omna na nla'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ na cwiluiindyewentaa' Ty'oöts'om. ¹² Xeⁿ juu na jla'tjoondye nn'aⁿ judíos mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ tsjoomnancue ndo' juu na ticjaacañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona, quia jo' juu xjeⁿ na nnc'ooquieⁿnda'na cantyja 'naaⁿ Ty'oöts'om, cwanti t'maⁿti naya nntseixmaⁿna'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'oöts'om ts'iaaⁿ ja jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindyoy', macwji-i'la cwenta na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'. ¹⁴ Queeⁿ ts'ooⁿya na cats'aana' na ticjaawee' n'om nn'aⁿya na ñe'cwii tsjaaⁿ quio tuiindyoy' na macandā 'o cwicalui'n'maaⁿndyoy' ndo' catseiqueeⁿna' n'omna na mati joona cwji'n'maaⁿñe Ty'oöts'om. ¹⁵ Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na 'ndiina' nn'aⁿ judíos, tju'naaⁿñena' na joo nn'aⁿ tsjoomnancue nljyaandyena jo nnom Ty'oöts'om, c'oom' n'om'yo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwilui-indyennda'na cwentaaⁿaⁿ. Na nluii na luaa', nntseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'cwijom ts'aⁿ na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xeⁿ juu tsqueeⁿtyoo' na cwineiiⁿjndyee cwiluiñena' na lju'na', ma'moⁿna' na mati cha'waa tsqueeⁿñeeⁿ lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xeⁿ maqueⁿ lju'na' joona', mati chatso l'ō ts'oom jnda tqueⁿlju'na'. ¹⁷ Saa xeⁿ nt'om l'ō ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jnda, jnda ñjoom'ndyoy' quii'ntaaⁿ l'ō ts'oom olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naaⁿ nch'ioo' ts'oom'ñeeⁿ ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Saa tinc'oom' ts'om' na 'u cwiluiit'maⁿndyoy'ti' nchiiti l'ō nquii ts'oom. Ee xeⁿ na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiluiindyoy' nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

¹⁹ Nnts'aacheⁿna' na nntsu': "Mayuu' na ljo', saa nc'e na jndii' l'ō ts'oom olivo'ñeeⁿ, jo' chii ñjoom'ndyoy' ja." ²⁰ Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yu'ya n'omna, ndo' 'u tyeⁿ meiⁿntyje' na matseyiyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyoy' ndo' tintseiscundyoy', yati c'oom' na nquia'. ²¹ Ee xeⁿ tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oöts'om l'ō nquii ts'oom'ñeeⁿ, majndeiticheⁿ cwe' 'u. ²² Canty'ia' chiuu t'maⁿ ts'om Ty'oöts'om ndo' mati jeeⁿ ñecwii ñ'oom jom. Cantyja na ñecwii ñ'oom jom, jo' na seiquiaana' naⁿñeeⁿ. Saa ñequiondyoy' 'u yats'aⁿñê. Queⁿndyoy' na nntsa' yuu na l'ue ts'oom ee xeⁿ tjaa jo' mati 'u nntseiquioona'. ²³ Mati nn'aⁿ judíos na tiñe'cala'yu' ñ'eⁿ Jesucristo, xeⁿ nncueⁿntyjō na nla'yu'na ñ'eⁿñê, ndaaⁿ nnts'aa Ty'oöts'om na nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona, ee waa na jneiⁿ na ndaaⁿ nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona. ²⁴ Ee 'u na nchii ts'aⁿ judío cwiluiindyoy', xeⁿ na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jnda, saa jnda ñjoom'ndyoy' ts'oom olivo xiom', meiiⁿ na tiquiluii na ljo', majndeiticheⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tijndeina' na ññjoom'ndyennda'na manquiiiti ts'oom olivo xiom' na la'xmaⁿna.

Na cwii macandā nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ Israel

²⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue ts'ooⁿya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naaⁿ Jesucristo hasta xjeⁿ na nntseicandaa'ñena' lojoo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ jom na nchii cwiluiindyena tsjaaⁿ nn'aⁿ judíos. ²⁶ Quia na jnda tuii nmeiⁿ, cha'tsondyey' nn'aⁿ judíos nlui'n'maaⁿndyena cha'xjeⁿ na matso ñ'oom' Ty'oöts'om na seiljeii Isaías:

Naquii' tsjoom Sión nnaⁿ tsaⁿ na nntseicandyaañe nn'aⁿ

ndo' nn'aⁿ na jndyowicantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Jacob nquindyoy' natia na la'xmaⁿna.

²⁷ Quia na nntseicanduu'a jnaaⁿna quia jo'

nntseicandaa'ñena' ñ'oom na t'maⁿtyaaⁿya ñ'eⁿndyena.

²⁸ Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oöts'om nn'aⁿ, jo' na m'aⁿntiaaⁿndye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' s'aana', tju'naaⁿñena' na cwitsaaquieeⁿndyoy' 'o. Saa ndicwaⁿ m'aaⁿ na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluiindyewentaaⁿaⁿ. ²⁹ Ee quia na jnda tquiaa Ty'oöts'om cwii nnom na macandaa' ts'aⁿ ndo' na maqueeⁿñê juu na nntseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ taxocatseichueeⁿeⁿ jo'. ³⁰ Ee cha'xjeⁿ na ñet'om'yo' na ñejla'quie' n'om'yo'

nnom Ty'oots'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, saa je' je' nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna nnoom. ³¹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿna. Je' cwila'quie' n'omna cha ndanquia nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona, cha'xjeⁿ je' m'aaⁿ na wi' ts'oom 'o. ³² Ee s'aa Ty'oots'om na cha'tsondyo la'xmaaⁿya na tyoola'candaⁿndyo jo nnoom, cha na cha'tsondyo nnc'oom na wi' ts'oom.

³³ Joo na maqueⁿna' Ty'oots'om na tyañe, jeeⁿ jnda laxmaⁿna', jeeⁿ jndō' ts'oom, cha'tso matsei'nooⁿōⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ nntseinchu'tcuuñe chiuu matseijndaa'ñê, tjaa 'ñeeⁿ nndaⁿ nntsei'noⁿl'jo' na mach'eeⁿ. ³⁴ Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaías: “¿Ñeeⁿ cwii jaa nmeiiⁿñe nndaⁿ nntseinoⁿl' chiuu m'aaⁿl' ts'om nqueⁿ na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na jeeⁿcheⁿ jndō' ts'om cha na nndaⁿ nntseijndō' ts'oom? ³⁵ ¿Ñeeⁿ teijndeiijndyee jom cha je' macaⁿna' na catseilcweeⁿeⁿ jo' nnom juu?” ³⁶ Ee cha'tsoñ'eⁿ niom nc'e jom, ndo' tseixmaⁿñ'eeⁿ jo'. Jo' chii macandaⁿ jom caluiit'maⁿñê cha'waati xuee. Amén.

12

Maqueⁿ lju'na' ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om

¹ Macwe' jo' 'o nn'aⁿya na cwila'yuyō', nc'e na m'aaⁿ Ty'oots'om na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, macaⁿa ndaa'yō' yocheⁿ na cwitsaam'aⁿti'yō' na ñnequiandyō'ñ'eⁿyō' na nla'xmaⁿyō' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nl'a'yō' na ljo' jeeⁿ xcwe nla't'maaⁿndyō' jom. ² Tanc'om'yō' na mati 'o cwil'a'yō' ljo' na cwinty'ia'yō' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, cala'chui'yō' cantyja na cwila'tiuu'yō' cha na luaa' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'aⁿyō'. Ee na nl'a'yō' naljo' nncue'ntyjo na nla'noⁿyō' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyō', na juu jo' tjacantya naya tseixmaⁿ, ndo' cjaawee' ts'oom ndo' candaⁿl' tseixmaⁿna'.

³ Nc'e ts'iaaⁿ na jnda tquiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿya, jo' na matsjooya ndaa'yō', meiⁿcwiindyō' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naaⁿl' nquii cha'xjeⁿ na matsona' na nncwjeiiⁿeⁿ cwenta chiuu matseixmaaⁿ. Cwii ndo' cwiindyō' cwji'ya cwenta cwanti na jnda tquiaa Ty'oots'om nnom na matseixmaⁿ na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê. ⁴ Ts'aⁿ ñecwiiñê saa jndye tjaacañjoom'ñê, ndo' cwii cwii joo na tjacañjoom'ñê tiljo'yū ts'iaaⁿna' ñ'eⁿ nc'iaana'. ⁵ Maluaa' waa na matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a, meiiⁿ na jndyendyō saa matseijoom'na' cantyja 'naaⁿya na ñe'cwii sei' cwiluiindyō cantyja 'naaⁿl' Cristo. Ndo' ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'oots'om na cal'aaya cwentaaⁿaⁿ tjachuii'na' na cwii cwiindyō.

⁶ Ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'oots'om na cal'aaya, tiñecwii xjeⁿ joona'. Nqueⁿ matseijndaa'ñê cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ cwii cwiindyō. Saa macaⁿna' na calacandaⁿndyō cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaaⁿ. Xeⁿ na jnda tquiaaⁿ na 'naaⁿl' ts'aⁿ na nndaⁿ nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ, cwa catseicandaⁿñê tsaⁿñeeⁿ juuna'. ⁷ Ndo' xeⁿ mañequiaaⁿ na macandaⁿl' ts'aⁿ na candi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yū', cats'aa ts'iaaⁿñeeⁿ ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'aⁿ na macandaⁿl' na ma'mōⁿ ndaaⁿ nc'iaaⁿl', queⁿñe ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Ts'aⁿ na macandaⁿl' na mañequiaa na t'maⁿ n'om nn'aⁿ, ts'iaaⁿñeeⁿ cats'aa. Ndo' juu ts'aⁿ na niom s'om l'ō tintseintycwii' na nnteijndei n'iaaⁿ 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ts'aⁿ na 'naaⁿl' na nluiitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'aⁿ na mateijndei nn'aⁿ na nty'iaandyē cats'aa naljo' ñequio na neiiⁿl'.

Ñ'omeiiⁿ laxmaaⁿya na calacandaⁿndyō

⁹ C'om'yō' na wi' n'om'yō' nc'iaa'yō' ñequio na mayo'cheⁿyō', nchii cwe' cwil'a'ya'yō'. Catseiqueeⁿna' n'om'yō' cha'tso yuu na ya, saa yuu na tia c'om'yō' na jndoo'yō'. ¹⁰ C'om'yō' na jnda nquii'yō' nc'iaa'yō' cha'xjeⁿ ñeⁿnquii ts'aⁿ ntseinda 'o, ñequii'cheⁿ cal'a'yō' na joona t'maⁿti caluiindyē, ñecuaa meiiⁿ 'o tjaa 'ñeeⁿ catseit'maaⁿñe.

¹¹ Tila'nchqueeⁿndyō' ts'iaaⁿ 'naaⁿl' Ty'oots'om na la'xmaⁿyō'. Cjoo' n'om'yō' na cwindyē'ntjom'yō' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na nei'yo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oqots'om na ñequiaaⁿ na nnda'yo'. Quia maju'wi'na' 'o, c'om't'maa'ndyo' n'om'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ calanei'yo' nnoom.

¹³ Quia matseitjoona' 'naⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ cwentaa'aⁿ, quia'yo' cantyja na cwileiñ'om'yo' na nnteijndeiina' na'ñeeⁿ. Catei'x'ee'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'yo'.

¹⁴ Quia matseitaa' ts'om ts'aⁿ 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsa'ñeeⁿ. 'O cata'yo' na Ty'oqots'om catio'naa'ñê juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'yo' na neiiⁿ nc'iaa'yo' na cwila'yu', mati 'o c'om'yo' na nei'yo' ñ'e'ndyena. Saa quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁶ Tjoom' c'om'yo' ñ'e' nc'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundy'o'. Catsañ'oom'ndyo' ñequio nn'aⁿ na nty'iaandye, tints'aana' nquiu'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

¹⁷ Natia na nnts'aa ts'aⁿ 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequii'cheⁿ cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xma'yo' na ya nn'a'ndyo' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. ¹⁸ 'O tacala'nt-ja'ndyo' ñequio nn'aⁿ. 'O cha'tso na nnda' nla'yo' ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naa'ñena' na nl'uee'ndye nn'aⁿ tia' ñ'e'ndyo'. ¹⁹ 'O nn'a'ya na jeeⁿ wi' ts'o'o'ya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oqots'om nnts'aaⁿ na nnjoom, xeⁿ naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Matso Ty'oqots'om: Nnc'o nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye noo'." ²⁰ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona': "Juu ts'aⁿ na jndoo' 'u, xeⁿ na ñejnoom'm, quiaa' na nlcwaa'aⁿ. Xeⁿ na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nnts'a' na luaa', nnts'aana' na jnaa'aⁿ chiuu waa na mach'eeⁿ ñ'e'ndyu'." ²¹ Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsa'ntjomna' nna'ndyena' ñ'e'ndyu'. Catsa' yuu na ya cha cana'ndyu' nacjoo' joo na ticatsa'ntjomna'.

13

Calan'o'o'ndyo' ñ'oom ntyuee na'ma'n'iaaⁿ

¹ Cwii cwiindy'o' 'o cju'ñecje ndaa na'ma'n'iaaⁿ, ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, Ty'oqots'om maqueeⁿ joona ts'iaa'ñeeⁿ. Tjaa'na' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'iaaⁿ na nchii jom tqueeⁿ juu. ² Quia jo' 'ñeeⁿ juu na wjaa nacjoo na'ma'n'iaaⁿ, mawjaa tsa'ñeeⁿ nacjoo' na seijndaa'ñe nquii Ty'oqots'om. Ndo' maxjeⁿ nnt'uiina' jom na nntioomñê na ljo' mach'eeⁿ. ³ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee yuu na tia m'aaⁿ na nquia'aⁿ na'ma'n'iaaⁿ. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na cwitsa'ntjom n'iaaⁿ, ya m'aaⁿ, tyocaty'ueeⁿ na'ñeeⁿ. Jo' chii catsa' yuu na cwitsa'ntjomna 'u, quia ljo'cheⁿ taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxjeⁿ nnc'omna na neii'na 'u. ⁴ Ee na'ma'n'iaaⁿ la'xma'na na cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om cha catei'jndeiina 'u. Saa xeⁿ mache' na til'uee ljeii na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' joona, ee ticwe' ts'iaa'ndyo na la'xma'na sayo ee cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na cwita'wi'na nn'aⁿ na cwil'a yuu na tia. ⁵ Quia jo' we ndii' maca'na' na cala'canda'yo' jo ndaa na'ma'n'iaaⁿ. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljeii na cwileiñ'omna 'o. Ndo' na jnda we nc'e na nquiu'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Macwe' jo' na cwitiom'yo' ts'iaa'nda'yo', ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ñequio ts'iaa'mei' cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaaⁿ na maqueeⁿ Ty'oqots'om joona. ⁷ Nnom cwii cwii ts'aⁿ na waa na matseixmaⁿ na nntseit'maa'ndyu' juu, catsa' naljo' ñ'e'ñe. Quia maca'na' na nntiom'yo' ndaa na'ma'n'iaaⁿ, catiom'yo', cha'na ts'iaaⁿ nnom tyuaa. Cala'canda'yo' nnom ljeii na cwiqueⁿ na'ma'n'iaaⁿ, ndo' cala't'maa'ndyo' cha'tsondye joona na matsona' na cala't'maa'ndyo'. ⁸ Mei'ncwii ts'aⁿ tincho'jna'yo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jna'yo'. Juu ts'aⁿ na m'aaⁿ na wi' ts'om x'iaa', matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ⁹ ee ljeii'ñeeⁿ matsa'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, tintseicue' ts'aⁿ, tinch'uee' 'naa' ts'aⁿ, tintseiqueeⁿ ts'om' 'naa' ts'aⁿ." Ee cha'tso ñ'oommei' ñequio nt'omcheⁿ na sa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cwila'x'iaa'ndye

joona' ñequio ñ'oomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntyji' tyjets'aⁿndyu' cha'xjeⁿ na wi' ts'omndyu' cheⁿncu'." ¹⁰ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jnda ntyjii tyjets'aⁿñe, xocats'aa na wi'ñe ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na jnda ntyjii ntyjenn'aⁿñe, matseicandañ'eeⁿ ljeii na tquiaa Ty'o^ots'om nnom Moisés.

¹¹ Cala'noⁿ'yo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ tiempo na m'aaⁿya je'. Matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' cha'cwijom na cwinda'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aaⁿna' na nlui'n'maaⁿndyo, nchiiti quia jlayuu'jndyaa ñ'oom'm. ¹² Juu na cwitsaam'aaⁿya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maaⁿndyo. Jo' chii ca'ndyaa na cwilajomndyo ts'iaaⁿ na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ najaaⁿ. Cal'uee'ndyo l'o ts'iaaⁿ ya na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ naxuee. ¹³ C'o^oya cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cats'aa ts'aⁿ quia naxuee. Nchii c'o^oya na cwicwa'jndoo'ndyo meiⁿ nchii na cwicandyaaya. Nchii c'o^o ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa'ndyo ñequio nt'omcheⁿ nnom natia la'xmaⁿ. Tac'o^oya na cwila'ntja'ndyo ñequio nn'aⁿ meiⁿ tala'taa' n'o^oya joona. ¹⁴ Saa 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xjeⁿ macwee ts'aⁿ liaa. Tañe'quiandyo' na joo na neiⁿnco nquiu nn'aⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'aⁿ na matseyiu'

¹ Cato'ñoom'yo' meiiⁿ ts'aⁿ na ticuee' na matseyiu'ya ts'om, saa nchii na nnto'yo' na nla'ñ'eeⁿndyue'yo' ñ'eⁿñê. ² Cal'uu, m'aⁿ nn'aⁿ nquiu na wanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom 'naⁿ, saa m'aⁿ nt'omcheⁿ na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, joona cwe' tscocwicwa'na. ³ Luaa macaⁿna': Juu ts'aⁿ na ntyjii na meiⁿquia nantquie wanaaⁿ na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaa'ndyu' cwenta cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'o^ots'om jom. ⁴ ¿Ñeeⁿ cwiluiindy' na matsei'ncjoo'ndyu' ljo' mach'ee cwicheⁿ x'ia' na matseyiu'? Ee nquii na matsa'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'eeⁿ. Nljoñeya tsaⁿñeeⁿ ee waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús na matsa'ntjom jom.

⁵ M'aⁿ nn'aⁿ na cwitjeii'na cwenta na waa cwii xuee na t'maⁿti tseixmaⁿna' ndo' m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'tiuu na meiⁿquia xuee ñecwii xjeⁿ. Saa cwii cwii ts'aⁿ c'oom'tyeⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'aⁿ na maqueⁿ na t'maⁿti cwii xuee, mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'aⁿ na mach'ee na ñe'cwii xjeⁿ tseixmaⁿna', mach'ee na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsa'ntjom juu. Ndo' ts'aⁿ na macwa' cha'tso nnom nantquie, macwaaⁿaⁿ joona' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsa'ntjom jom, ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om. Mati ts'aⁿ na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uaa'. ⁷ Ee tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquii, ndo' tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquii. ⁸ Cantyja na tandoo'a, tandoo'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naaⁿ jom. Jo' chii aa na tandoo'a oo aa na nncwjaaya, maxjeⁿ m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ jom. ⁹ Manc'e jo' na tueeⁿeⁿ ndo' tando'xcoom cha na nntseixmaaⁿ na matsa'ntjoom jaa cha queⁿna' jom na cwiluiñê na matsa'ntjoom nn'aⁿ na jnda tjā ndo' cwentaa nn'aⁿ na ta'ndo'.

¹⁰ Saa 'u je', ¿chiiu na xjeⁿto 'u ñe'cu'xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyiu' oo chiiu na m'aaⁿ na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo nncwinooⁿ jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa. ¹¹ Ee mawaa ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii na matsona':

Ja wando'a, matso nquii Ty'o^ots'om,

nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ nnta'na cantyena jo nooⁿya,

ndo' nla't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'aⁿ.

¹² Luaa waa cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ, cwii cwiindyo ñequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naaⁿya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyiu'

¹³ Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'ooⁿya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaaⁿ jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjooñe. ¹⁴ Nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na matseyu'a ñ'eⁿ Jesucristo, jo' chii m'aaⁿtyeⁿ ts'ooⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom 'naⁿ na tilju' matseixmaⁿna'. Saa xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu na niom 'naⁿ na tilju', cantyja 'naaⁿ nquii tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ljo' na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii nn'aⁿ na matseyu' ndo' na luaa' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntsei'ndaa'na' cwii nn'aⁿ na tue' Cristo cwentaaⁿaⁿ. ¹⁶ Tiñe'quia'yo' na nncju'naa'ñena' na nlaneiⁿ nn'aⁿ ñ'oom na tijo'ndyo nacjo'yo' ljo' na 'o nquiu'yo' na ya. ¹⁷ Ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, nchii tomti waana' na nleijndaa' ljo' na wanaaⁿ na nntquiaaya oo na nncwaaaya. Matsa'ntjoom jaa cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nndaⁿ nl'aaya yuu na maty'iomyana'. Ndo' mati na nnc'ooⁿya na neiiⁿya ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya jo nnoom. ¹⁸ Ts'aⁿ na luaa' mandi'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, ndo' mati neiiⁿ nn'aⁿ jom.

¹⁹ Cwe' nc'e jo' tsantyjooya meiⁿnquia nnom na nndaⁿ nl'aaya na tical'uaⁿ ndia' ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu'. Ee na nl'aaya na ljo' nnteijndeiindy^o ntyjaa na nntsanajndaaya na cwila'yuu'a. ²⁰ Jo' chii tintseyuui' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xmaⁿna', saa tia matseixmaⁿ xeⁿ cantyja 'naaⁿ cwii nnom na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii x'ia' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²¹ Yati na tinlqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tints' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aaⁿ jnaⁿ oo na nnts'aana' na tityeⁿ matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²² Juu na matseyu' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, matsa'ntjomna' na c'oom'tyeⁿ cantyja 'naaⁿna' jo nnom Ty'oots'om. Ee jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om na xcwe mach'ee cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na tjaa meiiⁿcwii na maco'tia'na' ntyjii. ²³ Saa ts'aⁿ na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'aⁿ cwii nnom nantquie ndo' xeⁿ nlcwaaⁿaⁿ jo', nnts'aayuuna' jnaaⁿaⁿ waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee ts'aⁿ ndo' ticaljeiiyaaⁿ aa mayuu' na ya jo', maxjeⁿ jnaⁿ jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeiindy^o ntyjaa

¹ Jaa na tyeⁿ la'xmaaⁿya na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, joo nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yu'na cantyja 'naaⁿ jo', laxmaaⁿya na cachoo^oya na cateijndei jona, nchii macanda' cwijndoo'a cantyja 'naaⁿ ncjooya. ² Cwii cwiindy^o cal'aaya yuu na nncjaawee' n'om nc'iaaya, cha nnteijndeiina' jona, ndo' cha na nnc'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. ³ Ee meiⁿ nquii Cristo t'cats'aaⁿ yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. Jom tjoom cha'xjeⁿ waa ljeii naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotuee' nn'a nacjo', mati ty'oomna' ja." ⁴ Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'moⁿna' ndaaya chiuu na c'ooⁿya jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naaⁿ jona' nndaⁿ nntsaantyjooya cantyja 'naaⁿaⁿ na ñecwii n'ooⁿya ndo' na nnc'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na nntyjaa' n'ooⁿya na nluii cha'tso chiuu t'maⁿ ljeiiñeeⁿ. ⁵ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ ndaaya na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, ⁶ cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om Tsoty^e nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom 'o, cha na nluiit'maⁿñe Ty'oots'om. ⁸ Luaa matsjoo ndaa'yo', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos cha na nntseicandaⁿñê ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'moⁿna' na mayom'm. ⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos nndaⁿ nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii:

Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'o^oots'om na cwiluiindy^e cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindy^e,

cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'o^oots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isai ndei' ts'oom'ndaa,

jom nntseiwena' na nntsaⁿntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindy^e.

Joonā nla'canyjaa' n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'o^oots'om mañequiaaⁿ na cwicanyjaa' n'o^onyā. Macaⁿa na ññequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿ'yo' na neiⁿ'yo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiuu m'aⁿ'yo' nc'e na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê, cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿ'yo' na cwicanyjaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantyja 'naⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsei'noⁿ'a na cwila'xmaⁿ'yo' cha'tso nnom na nnteijndeina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwilayuu'a, hasta mati ndaaⁿ nnt'moⁿ'yo' joona' ndaaⁿ nc'iaa'yo'. ¹⁵ Saa ti'maaⁿ ts'o^onyā na matseiljeiya cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' nc'e cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'o^oots'om na matseixmaⁿ. ¹⁶ Ndo' naljo', majo' na tqueeⁿ ja na mandi'ntjoⁿ'ya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha ññequiaya joona nnom Ty'o^oots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnc'o'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jndaⁿ tqueⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ Nc'e na matseyu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿ'ya na laa'ti' waa na mandi'ntjoⁿ'ya nnom Ty'o^oots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjiia' cwenta cwanti ya ts'iaaⁿ na nla' nt'omcheⁿ, macandaⁿ ntyjiiya na Ty'o^oots'om ñeteil'uee'ñê ja na nncwantjoⁿ'ya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaaⁿaⁿ, cha nla'candaⁿndyena jo nnoom. Ñtantjoⁿ'ya joona ñequio ñ'om'ndyoyā, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿna. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jndaⁿ seicandaⁿndyo na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñê Cristo nn'aⁿ, tyots'aa na ljo' Jerusalén ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuaa Ilírico. ²⁰ Luaa' waa na tyotseijndō na tyoñequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyena, tyots'aa ts'iaaⁿ yuu na tijoom ñejndye nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, cha nchii ts'iaaⁿ na jndaⁿ to' nt'omcheⁿ nntseicañjooⁿ'a.

²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyja 'naaⁿ Cristo, tsoom:

Nn'aⁿ na tijoom ñenty'iaa jom nndyena cantyja 'naaⁿ'a.

Ndo' joo nn'aⁿ na tijoom ñejndye cantyja 'naaⁿ'aⁿ, nla'noⁿ'na.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaaⁿmeiⁿ', jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuacañooⁿ'ya 'o na m'aⁿ'yo' Roma. ²³ Saa je' ticaⁿ'na' na ñequii'cheⁿ nñ'aⁿ ñjaaⁿ. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiqueeⁿ'na' ts'o^onyā na ñe'cjocandoo'a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinooⁿ'ya na m'aⁿ'yo' quia na nncjoya ndyuaa España, ndo' xeⁿ jndaⁿ tquiaana' na neiⁿ'ya na mam'aaⁿtjooⁿ'ya cwantindy^e xuee, quia jo' mancjo'ti'yo' nnteijndeiy^e'yo' na nncjoⁿncjotyā. ²⁵ Saa jōjndyaaya Jerusalén, ee jōn'oⁿ'ya cwii na nnteijndeina' nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na cwila'yu' na m'aⁿ jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aaⁿya na m'aⁿ ndyuaa Macedonia ñequio Acaya jndaⁿ jla'tjomna tsjo'ñjeeⁿ na nla'cwanomna na matei'jndeina' nn'aaⁿya na cwila'yu' na jeeⁿ jñeeⁿndye na m'aⁿ Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nla' naya'ñeeⁿ nn'aⁿ jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jnaⁿna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee cwicandaana na cwicalui'n'maaⁿndyena nc'e nn'aⁿ judíos. Jo' chii matsona' na catei'jndeina

naⁿñeeⁿ 'naⁿ na macaⁿna'. ²⁸ Ndo' quia na jnda seicandaaⁿndyo ts'iaaⁿmeiⁿ!, ndo' xeⁿ jnda ljo tsjoⁿñjeeⁿñeeⁿ lueena, quia ljo' nncwinooⁿya na m'aⁿyo' na jo ndyuua España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'aⁿyo', jeeⁿ ya nntio'naaⁿñe Cristo 'o na ñequiaya ñ'oom'm ndaaⁿyo'.

³⁰ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿ na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'ooⁿya nc'iaaya, macaⁿna' na queⁿndyo' na calajomndyo' ñ'eⁿndyo' na nlanaaⁿya nom Ty'oots'om cantyja 'naⁿya. ³¹ Cataⁿyo' nnoom na nluin'maaⁿndyo' luee joo nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea na tiñe'cala'yu'. Ndo' mati joo nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na joñ'oⁿ cwentaana. ³² Cha xeⁿ na Ty'oots'om l'ue ts'om nncue'cañoⁿya 'o ñequio na neiⁿya, ndo' na nnty'iaya 'o nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'oots'om na mañequiaa na tjaa'naⁿ ñomtiuu cwic'ooⁿya jo nnoom, c'oomñê ñ'eⁿndyo' na cha'tsondyo'. Amén.

16

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na cateijndei'yo' nomnn'aaⁿya Febe. Jom mandi'ntjoom qui'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Cencrea. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee' Nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa cha'xeⁿ na macaⁿna' na cal'aa jaa nn'aⁿ na cwilayu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ndo' catei'jndei'yo' jom ñequio mei'nquia nom na macaⁿna'. Ee jom jndye nn'aⁿ jnda ñeteijneiⁿ, ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xmaⁿñe Priscila ñ'eⁿ ti'Aquila. Jona cwila'jomndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿ Cristo Jesús ñ'eⁿndyo. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'aⁿna, cwe' cha calui'n'-maaⁿndyo ja. Jo' chii cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na nchii judíos cwiñequia na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xmaⁿndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na cwitjomndye w'aana. Xmaⁿñe Epeneto, tsaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiya. Jom ts'aⁿ najndyee na seiyu' ñ'eⁿ Cristo ndyuua Acaya. ⁶ Candu'yo' xmaⁿñe María. Jom jeeⁿ jndye ts'iaaⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿyo'. ⁷ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na ñecwii tsjaaⁿ ñ'eⁿndyo juu Andrónico ñ'eⁿ Junias. Maljoyu ñet'ooⁿya w'aancjo ñ'eⁿndyena. Jnda nquii apóstoles jona. Jona tyuaa'ti jla'yu'na ñ'eⁿ Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nom ti'x'iaya Amplias xmaⁿñê. Ee na jnda ntyjeeⁿ Ta Jesús, mati na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya jom. ⁹ Ndo' xmaⁿñe Urbano. Jom matseijomñê ts'iaaⁿ 'naaⁿ Cristo ñ'eⁿndyo. Ndo' mati xmaⁿñe Estaquis, jom jeeⁿ wi' ts'ooⁿya. ¹⁰ Candu'yo' na xmaⁿñe Apeles. Cantyja na mach'eeⁿ jnda teitquioo' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Cristo. Ndo' mati xmaⁿndye nn'aaⁿ Aristóbulo. ¹¹ Xmaⁿñe Herodión tsaⁿ na mañe'cwii tsjaaⁿ jâ ñ'eⁿñe. Ndo' xmaⁿndye nn'aaⁿ Narciso na m'aⁿna cantyja 'naaⁿ Jesucristo. ¹² Xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Trifena ñ'eⁿ Trifosa na cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' xmaⁿñe nomnn'aⁿya Pérsida, jom jeeⁿ jnda ntyjiya. Jeeⁿ maqueⁿñê na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús. ¹³ Xmaⁿñe Rufo. Jom jeeⁿ t'maⁿ matseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' mati xmaⁿñe tsoñeeⁿ. Juu jnda ntyjiya cha'cwijom ntyjii na tsondyo nncō. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na candu'yo' na xmaⁿñe Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿñe Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjeeⁿ, ñequio Olimpás, ñequio cha'tso nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyena.

¹⁶ Quia'yo' na xmaⁿndyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwitaⁿyo' luee'yo'. Ticwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ñ'eⁿ Cristo ndyuuaameiⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

¹⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mats'aa ty'oo ndaaⁿyo' na queⁿndyo' cwenta cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a na cwitoⁿndye nn'aⁿ tmaaⁿ 'o, na cwil'ana na cwila'tjoondye nc'iaa'yo' jo nom Ty'oots'om. Ee ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ tixcwe m'aⁿna' ñ'eⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿya ndaaⁿyo'. Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, ¹⁸ ee ticala'xmaⁿna nn'aⁿ na cwindye'ntjom nom nquii Ta Jesucristo. Naⁿñeeⁿ ticatuee'ndyecjena cantyja

'naaⁿaⁿ. Macandā na cwijndoo'na ljo' na macaⁿna' nquieena. Cwila'neiⁿna ñ'oom ca'naaⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' jooⁿa', saa joo ñ'oom'ñeeⁿ cwinquio'nn'aⁿna' joo nn'aⁿ na ticuee' na cwila'noⁿl'. ¹⁹ Saa jnda t'om ñ'oom cantyja 'naⁿyo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jeeⁿ neiⁿya. Ndo' l'ue ts'ooⁿ na c'om'c'eendyo' na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. ²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya jo nnoom, mawaa xjeⁿ na nnts'aaⁿ na nntseicachquiaañena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixmaⁿ Jesucristo, c'omna' ñ'eⁿndyo'.

²¹ Timoteo na ñ'eⁿ cwil'aayâ ts'iaaⁿ 'naaⁿl' Ty'oots'om, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'aⁿ na mañecwii tsjaaⁿ ja ñ'eⁿndye cwilacwanomna na xmaⁿndyo'.

²² Maja Tercio matseicwanoⁿ na xmaⁿndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseiljeiya na matseicwanom Pablo na m'aⁿyo'.

²³ Matseicwanom Gayo na xmaⁿndyo'. Ja Pablo m'aaⁿya waⁿaⁿ na mateix'leeⁿ ja. Ndo' mañjaaⁿ cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jom tsaⁿcoñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'aⁿya Cuarto matseicwanoom na xmaⁿndyo'.

²⁴ Ty'oots'om quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'nnaaⁿl'aⁿ Ty'oots'om

²⁵ Ndo' je', cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om. Jom waa najneiⁿ na nnts'aaⁿ na nnc'om'jnda'ti'yo' cantyja 'naaⁿl' ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' nc'e ñ'oom na ma'mooⁿya cantyja 'naaⁿl' Jesucristo. Ndo' na luaa' waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aaⁿna' xjeⁿ cwitjoocheⁿ na ncuaa tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwiwitquioo' xcweyana' ndaaⁿ nn'aⁿ ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na tyola'neiⁿ profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xjeⁿ na tyotsa'ntjom Nqueⁿ na ticantycwii na m'aaⁿ. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñeeⁿ jnda seicanooⁿ cha nn'aⁿ meiⁿnquia ndyuaa nndaⁿ nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nquii Ty'oots'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'maⁿñê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿ ndye nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Corinto

¹ Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ na ndaaⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om. Nquii nn'aaⁿya Sóstenes matseijomñê ñ'eⁿndyō na matseiljeiya cartawaañe. ² Matseicwanoⁿya juuna' ndaaⁿ 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto, 'o na maqueⁿñooⁿ cwentaaⁿ nc'e Cristo Jesús, na jndaⁿ tqueeⁿñê na calajomndyō' ñ'eⁿñê, ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿquiayuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiñê na matsaⁿntjoom joona ndo' mati jaa. ³ Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naaⁿndyena 'o. Quiana na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana.

Matio'naaⁿ ñe Ty'oots'om nn'aⁿ nc'e Cristo

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequia na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. ⁵ Ndo' nc'e na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿñe, mañequiaa Ty'oots'om na la'xmaⁿyo' cha'tso nnom na mateijndeina' 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teincō'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿ aⁿ. ⁶ Ndo' na luaa', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantyja 'naⁿyo'. ⁷ Ndo' na ljo', titseitjōona' 'o meiⁿcwii nnom na mañequiaa Ty'oots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ yocheⁿ na cwimeiⁿndo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁸ Nquii Ty'oots'om wjaañequiaaⁿ najnda'yo' na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjō xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwicwila'xmaⁿyo'. ⁹ Ty'oots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tjoom'm na cjoom'm, ndo' manquiityeeⁿ jndaⁿ tqueeⁿñê 'o na calajomndyō' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa.

Nn'aⁿ tsjoom Corinto na cwila'y^u titjoom' m'aⁿna

¹⁰ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo' ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, ñequio najndei na cwiluiñê matseyty'oondyō ndaaⁿyo' na c'om'yo' na tjoom' m'aⁿyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'y^u, tanc'om'yo' na meiⁿtoⁿ ñ'eⁿndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquii'yo' ñ'eⁿndyena. ¹¹ Luaa' matsjōo ndaaⁿyo' 'o nn'aⁿya ee joo nn'aⁿ waa' Cloé jndaⁿ jluena nooⁿya na m'aⁿntiaa'ndyō' ñequio ntyjee'yo' na cwilayu'. ¹² Luaa waa na ñe'catsjōo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', ñ'eeⁿndyō' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyō cantyja 'naaⁿ Pablo"; nt'omndyō' 'o: "Ja ñ'eⁿ Apolos"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Pedro"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Cristo". ¹³ ¿Aa nts'aacheⁿna' na matoⁿñe Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'ioom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ cwent'a'yo'? Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyō'? ¹⁴ Quianl'uaa' Ty'oots'om na macandaⁿ Crispo ñ'eⁿ Gayo na seits'oomndyō, tjaa'naⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō, ¹⁵ cha tjaa 'ñeeⁿ nndaⁿ nntso na ñequio xueeya seits'oomndyō jom. ¹⁶ Ndo' je' macjaañjoom' ts'ooⁿ na mati seits'oomndyō Estéfanos ñequio nn'aⁿ waⁿ aⁿ. Meiⁿ tileicjaañjoom'ti ts'ooⁿ aa m'aⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō. ¹⁷ Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaaⁿ ja na catseits'oomndyō nn'aⁿ. Jñoom ja na catseicandiiya nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna, meiⁿ nchii nts'aaya ts'iaaⁿñeeⁿ ñequio ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ, ee xeⁿ naljo', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, tjaa'naⁿ najndei na matseixmaⁿna'.

Cristo cwiluiñê najndei Ty'oots'om ñequio na jndo' ts'om

¹⁸ Ndaaⁿ nn'aⁿ na cwi'ootsuundyē añmaaⁿ, juu ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ, nquiuna ticajndana', saaⁿ jo ndaaⁿ jaa na matsaⁿacalui'n'maaⁿndyō, tseixmaⁿna' ñ'oom najndei cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ¹⁹ Cha'xjeⁿ matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: Nn'aⁿ na jeeⁿ jndye nquii,

nnts'aa na catyuii' na jndo' n'omna,
ndo' juu na jeeⁿ cwila'noⁿna, nnts'aa na cwe' ts'iaaⁿndyo juu jo'.

²⁰ Nc'e luaa' tso ljeii'ñeeⁿ, ¿yuu l'ueñe ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om ndo' mati ts'aⁿ na jndye matsei'naaⁿ ndo' ñequio ts'aⁿ na jeeⁿ ya matseitjoom' ñ'oom? Ee jnda tqueⁿ Ty'oots'om cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ, cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ²¹ Nc'e na jndo' ts'om Ty'oots'om, sei'nooⁿoⁿ na nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue tixocata'jnaaⁿna jom cantyja 'naaⁿ na jndo' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm na cwiñequia nn'aⁿ, meiiⁿ cwitjeii'na cwenta na juuna' ñ'oom na ticajnda tseixmaⁿna'.

²² Nn'aⁿ judíos cwitaⁿna na nnty'iaandaana cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluiina' na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ cha nla'yu'na. Saa nn'aⁿ na nchii judíos, joona cwil'uee'ndyena ñ'oom na nntseijndo'tina' n'omna cha na nla'yu'na, ²³ saa já cwiñequiaayâ ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ tia nquiu nn'aⁿ judíos ndo' nn'aⁿ na nchii judíos cwitjeii'na cwenta na jeeⁿ cje tseixmaⁿna'. ²⁴ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'oots'om, meiiⁿ nn'aⁿ judíos oo meiiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ tsjaaⁿ, macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' na cwiluiiñe na jndo' ts'oom. ²⁵ Ee juu na ndoo' nquiu nn'aⁿ na tseixmaⁿna' na tixcwe mach'ee Ty'oots'om jndo'ti ts'oom na luaa' mach'eeⁿ, nchiiti juu na jndo' n'om nn'aⁿ, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijneiⁿ na tquiaaⁿ na luaa' tjom Cristo, juu jo' ma'moⁿna' na jndeiityeeⁿ, nchiiti cha'tso najnda na la'xmaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', queⁿyo' cwenta na ma'maⁿ Ty'oots'om 'o meiⁿ tijndyendyo' cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindyoy' nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyey', tijndyendyo' tuiindyoy' nda nn'aⁿ na tyandyey'. ²⁷ Ee macwjii'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ cwentaaⁿna' na tijndo' n'om cha catseijnaaⁿna' nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwjii'ñe cwentaaⁿna' nn'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyey' cha cantseijnaaⁿna' nn'aⁿ na waa na jnda la'xmaⁿ. ²⁸ Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue macwjii'ñe nn'aⁿ cwentaaⁿna' na cje la'xmaⁿ, macwjii'ñe nn'aⁿ na ticuee' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ, nn'aⁿ na cwitjeii' nt'omcheⁿ cwenta na tjaa yuu l'uendyey'. Nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha' m'moⁿna' na joo nn'aⁿ na nquiu na t'maⁿ la'xmaⁿ ticjaaquiee' cantyja 'naaⁿna. ²⁹ Cha'tso nmeiⁿ mach'eeⁿ cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwji's'añe tincwji'scuñe cheⁿnquii jo nnoom. ³⁰ Manquiiityeeⁿ jnda s'aaⁿ na tjoom' cwiluiindyoy' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naaⁿ jom cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'aⁿyo' na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿyo', ndo' na maqueⁿñooⁿ 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maaⁿndyo'. ³¹ Cha'xjeⁿ na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: "Xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na ñe'catseis'aañe cheⁿnquii, cwji's'aaⁿ Ty'oots'om cantyja na mach'ee ñ'eñê."

2

Cristo jñoom ts'oom'naaⁿ

¹ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', quia tuacañoⁿya 'o na ñequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, nchii seinⁿya ndaa'yo' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ meiⁿ nchii ñ'oom na jeeⁿ ca'naaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndye ñ'oom nquiu. ² Xjeⁿñeeⁿ tyeⁿ tyom'aaⁿ ts'ooⁿ na ñe'cwii ñ'oom na ñequiaya ndaa'yo', ndo' cantyja 'naaⁿ nquii Jesucristo, saa ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ³ Ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' na tijndo, tyoteindyoy' na tyocat'ua na aa nncjaacañoⁿ ts'iaaⁿ na nnts'aa. ⁴ Saa quia tyoñequiaya ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo', nchii seinⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, tquioo' na nquii Espíritu ñequio najndeii na matseixmaaⁿ teil'uee'ñê ñ'oom'ñeeⁿ. ⁵ Luaa' tuii cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' c'oomna' cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' nc'e juu na jndo' n'om nn'aⁿ.

Nc'e Espíritu Santo, cwijaantyyoo' n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om

⁶ Saa jo ndaaⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om na cwila'yu'ya n'om, cwilanaaⁿya ñ'oom na jndo n'ooⁿya, saa juuna' titseijomna' cha'na juu na jndo' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue, meiiⁿ nchii cha'na ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ, na juu jo' wjaantycwii

cantyja 'naaⁿna. ⁷ Ee jâ cwilanaaⁿyâ ñ'oom na jndo' ts'om Ty'oots'om. Teiyoticheⁿ wanty'iuu' tyom'aaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeⁿ na caliu nn'aⁿ juuna'. Ee cwitjoocheⁿ na nlqueeⁿ tsjoomnancue saa jnda seijndaa'ñê na nnto'ñooⁿya na nlui'n'maaⁿndyo. ⁸ Nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy^e n'iaaⁿ tsjoomnancue tîcala'noⁿna cantyja 'naaⁿ na luua' seijndaa'ñê Ty'oots'om. Ee xeⁿ jla'noⁿna na Jesús cwiluiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantyja na jeeⁿ neiⁿncoo', quia jo' tîxocaty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ⁹ Naⁿñeeⁿ tjoomna cha'xjeⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii. Matsona':

Joo nn'aⁿ na jnda nquii Ty'oots'om,

jnda seijndaa'ñê jndye nnom cwentaana na tjacantyja na ya na meiⁿjom tyoonty'iaa nn'aⁿ.

Meiⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿ joo jo',

majndeiticheⁿ na nnc'oom' n'omna chiuu la'xmaⁿna'.

¹⁰ Nquii Espíritu Santo t'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaya, ee jom mal'uetcuuñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'maⁿti na matsei'noⁿ nquii Ty'oots'om.

¹¹ Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ, ¿ñeeⁿ nntsei'noⁿ chiuu m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ ts'aⁿ? Macanda nquii ntyjii. Maluua' waa cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, macanda nquii Espíritu na cwiluiñê ntyjii chiuu m'aaⁿ ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñooⁿya juu na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na tyoola'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. Jaa cwito'ñooⁿya Espíritu na mañequiaaⁿ cha ndaa nla'noⁿa cha'tso na cwe'yu na mañequiaaⁿ na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na ma'moⁿ Espíritu ndaayâ, nqueⁿ na cwiluiñê Ty'oots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ cantyja na jndo' n'om nquiee. Ndo' na luua', cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwit'mooⁿyâ ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿna jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiñê cwenta' Ty'oots'om titseiñ'oom'ñê ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwiluiñê ee ndoo' ntyjii tsaⁿñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue joona'. Ee manda ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu, juu ndaa nntsei'noⁿ. ¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espíritu ndaa nntsei'noⁿ ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ. ¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “¿Ñeeⁿ ts'aⁿ jnda sei'noⁿ chiuu na m'aaⁿ ts'om Nquii na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa? ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ ndaa nntseijndo' ts'oom?” Saa jaa laxmaaⁿya juu na m'aaⁿ ts'om Cristo.

3

Cwiluiindy^o nn'aⁿ na cwila'x'iaa'ndye ñ'eⁿ Ty'oots'om

¹ Cantyja 'naⁿya, 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', tîcanda nntseinaⁿya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yoyo' cha'xjeⁿ na ma'moⁿ ts'aⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ Espíritu. Tcaⁿna' na nntseinaⁿya juuna' ndaa'yoyo' na cha'cwijom cwiluiindyoyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'cwijom ndaa yonch'uu. ² Ee yo'ndaa tileicanda nntquiina sei'. Jona macanda ndaatsuu' tsondyena cwiwena. Maluua' matseijomna' cantyja 'naⁿ 'o. 'O tileicala'noⁿyoyo' ñ'oom' Ty'oots'om na jndei'tina', ee tyooquiee n'om'yoyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' meiⁿ je' tileicala'noⁿyoyo' ñ'oom'm na jndei'tina'. ³ 'O ndicwaⁿ la'xmaⁿyoyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yoyo' ncl'iaa'yoyo' ndo' cwila'ntja'ndyoyo' ñ'eⁿndyena, ma'moⁿna' na tjaa na matseichuii'na' 'o ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿna'. ⁴ Ee quia cwiindyoyo' 'o nntso: “Ja matseijomndyoyo' cantyja 'naaⁿ Pablo”, ndo' cwiicheⁿ nntso: “Ja matseijomndyoyo' cantyja 'naaⁿ Apolos”, ma'moⁿna' na la'xmaⁿyoyo' cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁵ Ja Pablo ¿ñeeⁿ cwiluiindyoyo'? Ndo' ¿ñeeⁿ cwiluiñê Apolos? Ñequii'cheⁿ cwiluiindyoyo' nn'aⁿ na cwindyantjooⁿyâ nnom Jesucristo na cantyja 'naaⁿyâ jla'yuyoyo' ñ'eⁿñê. Cwii cwiindyoyo' ñel'aayâ ts'iaaⁿ na tquiaaⁿ ndaayâ. ⁶ Ts'iaaⁿ na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na manom'. Ndo' ts'iaaⁿ na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na matseicanda' ntjom. Saa nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ na tjaanajndei ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁷ Ndo' na luua', meiⁿ juu ts'aⁿ na manom' tit'maⁿ cwiluiñê, meiⁿ ts'aⁿ na matseicanda'.

Nquii Ty'oots'om t'maⁿ cwiluiiñê ee jom mach'eeⁿ na wjaanajndei ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Juu ts'aⁿ na manom' ñequio ts'aⁿ na matseicandaa', ñe'cwii xjeⁿ cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'oots'om nntioml'uuaⁿ ts'aⁿ cantyjati na jnda ñejndi'ntjom nnoom. ⁹ Ee jâ cwe' cwila'xmaaⁿyâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' 'o la'xmaⁿyo' tyuaaⁿaⁿ, la'xmaⁿyo' cha'cwijom w'aa na mach'eeⁿ. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿna', ja cwiluiindyô cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'oots'om na maquaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' cwiicheⁿ ts'aⁿ matseicandaa'ñe w'aa nacjoo' juuna'. Saa cwii cwii ts'aⁿ queⁿñe cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mach'ee. ¹¹ Ee tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nndaⁿ nlqueⁿndyô cwiicheⁿ ts'iaaⁿtsjo' ñequio tsiaⁿtsjo' na waa, na juu jo' tseixmaⁿna' Jesucristo. ¹² Saa tiñe'cwii nnom 'naⁿ na cwileil'uee'ndye nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na xcwee'ya ts'om na mand'i'ntjom nnom Ty'oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'eⁿ s'om cajan, oo ñ'eⁿ s'om xuee, oo ñ'eⁿ ljo' na jeeⁿ jnda. Saa ts'aⁿ na tixcwee' ts'om na mand'i'ntjom nnom Ty'oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'eⁿ n'oom, oo ñ'eⁿ neiⁿjnda, oo ñ'eⁿ n'oomljooto'. ¹³ Juu xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nleitquioo'ya chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿ chom nncuaa, jo' jo' m'mooⁿna' chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. ¹⁴ Jo' chii xeⁿ tilco ts'iaaⁿ na tyoch'ee ts'aⁿ, waa naya na nlo'ñoom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda ñes'aaⁿ. ¹⁵ Saa xeⁿ nlco ts'iaaⁿñeeⁿ, nntsuuñê cantyja 'naaⁿ juuna'. Nqueⁿ nlu'i'n'maaⁿñê, saa cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luua' nntjoom nntseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñê naquii' chom.

¹⁶ ¿Aa ticaliu'yo' na 'o cwiluiindyô' waa' Ty'oots'om ndo' na m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'om'yo'? ¹⁷ Xeⁿ na m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseyuui' waa' Ty'oots'om, nntseyueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ee lju' cwiluiiñe juuna', ndo' mancjo'yo' cwiluiindyô' w'aa'ñeeⁿ.

¹⁸ Meiⁿcwiindyô' 'o tinquiun'na'ñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na matseitiuu na jndo' ts'om cha'xjeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomanan-cue cwitjeii'na cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na meiⁿchjoo tijndo' ts'om, cha mayu-u'cheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndo' ts'om. ¹⁹ Ee juu na cwitjeii' nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndo' n'omna, Ty'oots'om macwjeeⁿeⁿ cwenta na ntjeiⁿ jo'. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiina' na matsona': "Nnt'uui Ty'oots'om nn'aⁿ ñequio mañejuu na jndo' n'omna". ²⁰ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na matsona': "Nqueⁿ na cwiluiiñê na catsa'ntjoom jaa mantyjeⁿ joo ñomtiuu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, cwe' ts'iaaⁿndyô jona'." ²¹ Nc'e na ljo', tintjei's'andyô' na majndaa' ts'aⁿ na cwilajomndyô' ñ'eⁿñe. Ee cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oots'om la'xmaⁿna' cwenta'yo'. ²² Meiiⁿ nncô Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyô cwiluiindyô na cwindya'ntjooⁿyâ ndaa'yo'. Ee cha'tso na s'aa Ty'oots'om m'aaⁿna' cwentaaya. Cantyja na cwitandoo'a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya ee na cwito'ñooⁿya na cwitandoo'a ñ'eⁿñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya, nc'e cantyja 'naaⁿ jo' cwitsaaquiaa' cañoom'luee. Cha'tso na cwiwinooⁿya je' ñequio na quia wjaawe'-cañoomna' cwila'xmaⁿna' na nnteijndeiina' jaa. ²³ Ndo' 'o m'aⁿyo' cwenta' Cristo ndo' jom cwiluiiñê cwenta' Ty'oots'om.

4

Ts'iaaⁿ na maty'iom Jesucristo apóstoles

¹ Jo' chii catjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿyâ na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Cristo, ndo' na cwit'mooⁿyâ ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na wanty'iuu' tyom'aⁿna'. ² Juu ts'aⁿ na waa cwii ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, macaⁿna' na cwitquioo' cantyja 'naaⁿaⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseicandaa'. ³ Saa cantyja 'naⁿya, ticwjaa'ndyô cwenta chiuu waa na 'o cwitjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya oo chiuu nquii nt'omcheⁿ. Meiⁿ ticu'xaⁿ cheⁿnncô cantyja 'naⁿya. ⁴ Juu na m'aaⁿ ts'ooⁿ tica'moⁿna' aa waa na matseitjoondyô, saa meiiⁿ na ljo' tica'moⁿna' na tjaa jnaⁿya. Nquii Ty'oots'om nncu'xeeⁿ ja. ⁵ Nc'e na luua', cwitjoocheⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesús, tintjei'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa'yo'. Ee xjeⁿñeeⁿ nnts'aaⁿ na nleitquioo'ya

'naⁿ na cwe' wanty'iuu' cwil'a nn'aⁿ ñequio joo 'naⁿ na cwila'jndaa'ndyena naquii' n'omna. Quia jo' ñequiaa Ty'o_ots'om nnom cwii cwii ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matsona'.

⁶ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', matseinaⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yoyo' cantyja 'naⁿya ñ'eⁿ Apolos cha nnteijndeina' 'o, ndo' cha cantyja 'naaⁿyâ nntsaala'n_o'yo' na tincwinom'yo' ñ'oom na teiljeii, ndo' cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwji's'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o_ots'om cha nnts'aana' na ticwentyjo 'naaⁿ cwiicheⁿ. ⁷ Ee ¿chiiu waa cantyja 'naⁿ na mach'eenⁿ ntyji' na jndandyu'ti' nchiiti cwiicheⁿ? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii nnom na matsei'xmaⁿ na nchii nquii Ty'o_ots'om mañequiaaⁿ na matsei'xmaⁿ jo'? Ndo' xeⁿ cwe' jnda' naya'ñeeⁿ, ¿chiiu na matseis'andyu' na cha'cwijom tiyuu' na jnda' juuna'?

⁸ Mach'eenⁿ na nquii'yo' na la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na tyandy^e. Cha'cwijom tjaa meiⁿcwii na macaⁿtina' 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyoyo' nn'aⁿ na cwitsaⁿ'ntjom, meiiⁿ na ticañ'aaⁿyâ. Toom cwe' na mayuu' cwiluiindyoyo' nn'aⁿ na cwitsaⁿ'ntjom cha mati jâ nla'jomndyô jo' ñ'eⁿndyoyo'. ⁹ Mach'eenⁿ ntyjii na maqueⁿ Ty'o_ots'om jâ apóstoles na wanty'iaa'ndyotyayâ na cha'tsondy^e nn'aⁿ. Matseijomna' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom nn'aⁿ na jnda' teijndaa' na nncwje na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ ndo' nnty'iaa' ángeles. ¹⁰ Cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na jâ na cwiñequiaayâ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo la'xmaaⁿyâ nn'aⁿ na ntjeiⁿndy^e saa 'o cwitjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na la'xmaⁿ'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Cwitjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ saa 'o jeeⁿ cwijaanjoom' cwil'a'yo'. Cwila't'maaⁿndy^e nn'aⁿ 'o saa jâ ticuee' n'omna. ¹¹ Hasta xjeⁿ je', waa xjeⁿ na matseijooma' na nntquiaayâ ndo' na nncwaaⁿyâ ñequio liaa na nlcwaaⁿ'â. Jndy^e ndii' cwicachooⁿ'â, ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ w'aaya. ¹² Cwiwinydyayâ na cwil'aayâ ts'iaaⁿ. Quia cwitioo nn'aⁿ ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaaⁿyâ na catio'naaⁿ'ñe Ty'o_ots'om joona. Quia cwileintyjona jâ, cwila'quii' n'ooⁿyâ. ¹³ Quia cwila'neiⁿ nn'aⁿ ñ'om taa' ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na jâ cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue saa cwit'ooⁿyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xjeⁿ je' cwil'a nn'aⁿ na cwila'xmaaⁿyâ cwii na jeeⁿ ts'iaaⁿ.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommeiⁿ cha catseijnaaⁿ'na 'o saa cha na nntseijndo'na' n'om'yo' nc'e na cwiluiindyoyo' ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o. ¹⁵ Ee meiiⁿ na aa m'aⁿ qui meiⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ'na cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yoyo', saa tijndy^e lotyeyoyo' m'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ na cwila'yuyoyo' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o_ots'om, ja cwiluiindyoyo' tsotyeyoyo' nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ. ¹⁶ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xjeⁿ na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majñoⁿya Timoteo na m'aⁿ'yo', cwiluiiñe jndaaya na jeeⁿ matseicañaⁿ ndo' na jnda ntyjiiya jom, jom nnts'aaⁿ na nncjaañjoom' n'om'yo' chiiu waa na jom'aaⁿ na matseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús cha'xjeⁿ na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿ'eⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Ñ'eeⁿndyoyo' 'o na cwilas'andyoyo' cheⁿncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Saa tyuaa' nncjocandoⁿ'a 'o xeⁿ l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'cheⁿ nljeiya chiiu n'om na ñ'eeⁿ na luaa' cwil'ana, nljeiya chiiu tseixmaⁿ ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'moⁿ'na' na matseixmaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom Ty'o_ots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' nc'e ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, nleitquioo' jo' cantyja 'naaⁿ na aa matseixmaaⁿ najndeiⁿ na cwiluiiñe Ty'o_ots'om. ²¹ ¿Chiiu nl'ue n'om'yo' na cats'aa? ¿Aa nncjocandoⁿ'a 'o na nntseitia'a 'o, oo aa nnc'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya 'o, ñequio na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o?

5

Catjei'yo' ts'aⁿ na m'aaⁿya ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu

¹ Waa ñ'oom na cwiindyoyo' 'o mañ'oom tsondy^e t'maⁿ ndo' na ljo' meiⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndy^e Ty'o_ots'om tiquil'ana na luaa'. ² Ndo' 'o cwitjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaⁿ'ndyoyo' meiⁿ tatiato nquii'yo' na luaa' waa. Matsona' na catjei'yo' tsaⁿ'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na luaa' mach'eeⁿ. ³ Meiiⁿ na tic'ooⁿndyoyo' ñ'eⁿndyoyo', saa cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya m'aaⁿya ñ'eⁿndyoyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda tu'xãⁿya ts'aⁿ na luaa' mach'ee. ⁴ Quia cwitjomndyoyo' na nla't'maaⁿndyoyo' Ty'o_ots'om ja nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyoyo' cwe' cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio juu najndeiⁿ

na matseixmaⁿ Ta Jesús nnc'oomna' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ndo' na luaa', la'xmaⁿyo' na catio'yo' tsaⁿñeeⁿ l'õ Satanás cha cwi'ndaa' seiiⁿeⁿ saa nlui'n'maaⁿñe espíritu 'naaⁿaⁿ quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Tixcwe na cwtjei'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaⁿndyo' jo nnom Ty'o^ots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luaa' waa quii'ntaaⁿyo'. ¿Aa ticaliu'yo' na meiiⁿ ñechjoowi' ndaaljo' matseicandeei'na' cha'waa tsqueeⁿtyoo'? ⁷ Jo' chii catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ cha'tsoñ'eⁿ na la'xmaⁿna' ndaaljo' tquie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina' ñ'eⁿ tsqueeⁿtyoo' xco na tjaa ndaaljo' tjaquiee' na cwicwa' nn'aⁿ judíos xuee Pascua, na juu tyoo'ñeeⁿ cwiluiindyoy'. Ee Cristo cwiluiiñê Catsmaⁿ chjoo cwentaaya cantyja 'naaⁿ xuee Pascua 'naaⁿya. Jla'cuee' nn'aⁿ jom ndo' tueeⁿeⁿ cwentaaya. ⁸ Jo' chii matsona' na calajomndyo xuee Pascua ñequio na xcwee' n'ooⁿya ndo' na mayuu'a, na joo jo' la'xmaⁿna' cha'cwijom tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Nchii nlajomndyo xuee Pascua'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' tquie na tseixmaⁿna' na quie' n'ooⁿya ndo' natia na cwil'aaya.

⁹ Ñequio cwiicheⁿ carta'ñeeⁿ tsjooya na tilajomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Saa ñ'eⁿ carta'ñeeⁿ nchii ñe'catsjooya na catjei'ndyo'ñ'eⁿyo' ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' m'aⁿyana ñequio nn'aⁿ oo na m'aⁿna na cwila'queeⁿ n'omna 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na jeeⁿ ya cwinquio'nn'aⁿna nc'iaana cha nndaⁿ ntjeii'na 'naaⁿ na'ñeeⁿ oo ñ'eⁿ joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Ee xeⁿ tilajomndyo' ñequio nn'aⁿ na laxmaⁿ nmeiⁿ, nlcaⁿna' na calui'yo' tsjoomnancue. ¹¹ Ñ'oom na l'ue ts'ooⁿ na cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ carta'ñeeⁿ, ts'aⁿ na matso na matseyu' ñ'eⁿ Jesucristo, meiⁿchjoo tilajomndyo' ñ'eⁿñê xeⁿ m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'ndyo', oo queeⁿ ts'oom 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo matseit'maaⁿñê 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, oo cantuñê, oo tsaⁿ candii jom, oo mach'ueeⁿ. Meiⁿ na nlcwa' ñequio ts'aⁿ na matseixmaⁿ nmeiⁿ til'a'yo'. ¹² Titseixmaⁿya na nncu'xⁿya nn'aⁿ na tyoola'yu'. Ncjo'yo' la'xmaⁿyo' na nntu'xeⁿyo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿyo'. ¹³ Nquii Ty'o^ots'om nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu'. Quia jo' catjei'yo' ts'aⁿ jnaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿyo'.

6

Ticaty'iomyana' na nlquaqⁿya ñ'oom cjoo nc'iaaya

¹ Quia cwiindyoy' 'o waa ñ'oom na malein'oomna' juu ñequio cwiicheⁿ x'iaa' na matseyu', ¿chiiu na cwiqueⁿyo' ñ'oom tsaⁿñeeⁿ jo nnom jwe na nchii ts'aⁿ na matseyu'? Cwa nchii ncjo'yo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om nla'jndaa'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ. ² ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'aⁿ na cwiluiindyoye cwentaa' Ty'o^ots'om nntu'xeⁿna nn'aⁿ tsjoomnancue? Ndo' nc'e na nntu'xeⁿyo' nn'aⁿ tsjoomnancue, ¿chiiu na tileicandaⁿ nntu'xeⁿyo' ñ'oommeiⁿ na cwe' cwantindyo joona'? ³ ¿Aa ticaliu'yo' na nntu'xⁿya ángeles? Ndo' nc'e na ljo', majndeiticheⁿ nndaⁿ nla'jndaa'ndyo' ñ'oom na mat'uiina' jaa yuu na ticjaañjoom' na cwil'aaya je'. ⁴ Jo' chii xeⁿ niom ñ'oom na maleichuuna' 'o ñequio nn'aⁿyo' na cwilayu', caty'iom'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na tit'maⁿ la'xmaⁿ na catu'xeⁿna ñ'oom 'naⁿyo'. ⁵ Matsjoo na luaa' cha catseijnaaⁿna' o'. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tjaa'naⁿ meiⁿñecwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om na nntseijndaa'ñê ñ'oom na maleichuuna' 'o? ⁶ ¿Aa maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiqueⁿyo' ñ'oom cjoo' cwii nn'aⁿyo' na mati matseyu'? Jo' chii cwtjomndyo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom, meiiⁿ na joona nchii nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁷ Juu na cwila'ntja'ndyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ma'moⁿna' na t'maⁿ waa na cwila'tjoondyo'. Yati caljoya n'om'yo' nawil' na cwil'ana 'o, meiiⁿ na cwinty'ueena 'naⁿyo'. ⁸ Saa 'o xuii' na cwil'a'yo', mancjoondyo' cwita'wi'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' hasta cwinty'uee'yo' 'naaⁿna. ⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'aⁿ na cwiñequiandyey cantyja 'naaⁿ natia ticalaxmaⁿna cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om? Tiñe'quio'nn'aⁿndyo' cheⁿncjo'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaañe. Nn'aⁿ na cwe' cwtjomndyeyana ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoo'uncona, tixocala'xmaⁿna cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om, meiⁿ nn'aⁿ na

cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ naⁿnom na cwe' ñ'eⁿ ntyjenom m'aⁿ, ¹⁰ meiⁿ nn'aⁿ na cwinty'uee, meiⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿl' cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiⁿ naⁿcandyee, meiⁿ nn'aⁿ na cwitioñ'oom nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwinquo'nn'aⁿ ts'aⁿ cha nnda^a ntjeii'na 'naaⁿaⁿ. ¹¹ Ñ'eeⁿndyo' 'o na ñe'jla'xmaⁿ'yo' nmeiⁿl' cwiitjoocheⁿ na nla'yuyoy', saa^a je' jnda tmaⁿndyo', jnda tqueⁿndyo Ty'o^ots'om 'o, jnda tqueeⁿ 'o na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ'yo' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿl' nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'o^ots'om cwentaaya.

Maqueⁿl'ju' Ty'o^ots'om seii' ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa meiⁿl'jo'cheⁿ na l'ue ts'o^oñ”. Mayuu^l na l'jo', saa^a ticha'tso mateijndeina' ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuu^l wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'o^oñ saa^a ticatsona' na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa' ts'aⁿ, ndo' tsiaa' ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa' nantquie.” Ñ'oom na mayuu^l jo', saa^a we nnom nmeiⁿl' nnts'aa Ty'o^ots'om na nndyuena'. Saa^a nchii tqueeⁿ seii' ts'aⁿ na cwe' luaa' nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tqueeⁿ seii'a na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsaⁿntjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' seii'a. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tquiaaⁿ na wando'xco Jesús mati ñequiaaⁿ na nntando^o'xcooya nc'e najndeii na cwiluiiñe.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu seii'yo' laxmaⁿna' cwii taⁿl' seii' Cristo? ¿Aa maty'iomna' na nntseitjooⁿ'a juuna' ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Meiⁿchjoo ticaty'iomna' ¹⁶ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na matseitjoom'ñe ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii sei' laxmaⁿna? Ee ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii matsona': “Wendye joona, ñe'cwii sei' la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luaa' waa, quia na matseijomñe ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê.

¹⁸ Cha'cwijom na jndei maleinom ts'aⁿ cha na ticat'uii cwii na teincuu' jom, maluaa' cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ ticat'uiina' seiiⁿl'eⁿ, saa^a ts'aⁿ na matseitjoom'ñe ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa', matseicw'aa'ñe jnaⁿ seiiⁿl'eⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiiñe seii'yo' wats'om cwentaa' Espíritu Santo na m'aaⁿ quii' n'om'yo' na jnda tquiaa Ty'o^ots'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿ'yo' na ñequiandyo' na nla' seii'yo' yuu na queeⁿ n'omna'. ²⁰ Ee jnda seijnda Ty'o^ots'om 'o ñequio cwii na jeeⁿcheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿ'yo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio seii'yo' ñequio espíritu 'naⁿ'yo' ee na we ndii' joona' la'xmaⁿna' cwentaaⁿ'aⁿ.

7

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na jnda t'unco

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' no^oñ nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiiⁿ ticoco tsaⁿs'a, ² saa^a jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luaa' cwi'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ ncl'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿs'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿscu c'oom saaⁿ'aⁿ. ³ Nquii tsaⁿs'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿscu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿ'aⁿ. Wendyena quiandyee ntyjeena ndaana na cala'canda^andyena ñ'oomwaa'. ⁴ Tsaⁿscu titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom saaⁿ'aⁿ ee saaⁿ'aⁿ tseixmaⁿ cwenta jom, meiⁿ tsaⁿs'a titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwenta jom. ⁵ Cwe' jo' tintseintycwii'ñe ts'aⁿ nnom saaⁿ'aⁿ, nnom scoom'm saa^a ñequii'cheⁿ wanaaⁿ na nla'l'jondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'maⁿ'yo' na ñe'calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om. Saa^a nchii na jndye xuee, tints'aana' na tileicala'quii n'om'yo' ndo' na l'jo' nnts'aa Satanás na nla'tjo^ondyo'.

⁶ Luaa' waa na matsjoo cantyja 'naaⁿl' ñ'oomwaa', saa^a tintjei'yo' cwenta na tseixmaⁿna' ñ'oom na matsaⁿntjomna'. ⁷ Cantyja 'naⁿya toom cwe' cha'tso naⁿnom laxmaⁿna cha'na ja, saa^a tiñe'cwii xjeⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om na laxmaaⁿya. Ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ waa cwii nnom na la'xmaⁿ, ndo' nt'omcheⁿ cwiicheⁿ l'jo' la'xmaⁿ.

⁸ Ndaa joo naⁿnom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda l'jondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueena cha'na m'aaⁿ ja luaañe. ⁹ Saa^a xeⁿ tileicwiquii n'omna na

m'aⁿ ñenqueena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aaⁿ ts'aⁿ na we caⁿ, nchiiti na cwe' matseiqueeⁿ ts'oom na ñe'c'oom ñ'eⁿ ts'aⁿ.

¹⁰ Saa ndaa 'o na jnda tma'co'yo', luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna', nchii cwe' ñ'oom 'ndyo ja, ñ'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'aⁿ ticatoⁿñê ñequio saaⁿaⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ ma'ñeeⁿ saaⁿaⁿ, ticwanaaⁿ na ncoconaaⁿaⁿ, matsona' na caljoyaandyennda'na. Ndo' mati juu saaⁿaⁿ, tintseityuui' ljeii 'naaⁿna.

¹² Ndaa nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luaa matsjoo nncō, nchii matsa'ntjom Ta Jesús na calui na ljo', xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseyiu' saa scoom'm tyootseyiu' ndo' tsaⁿñeeⁿ cwiljoya ts'om na m'aaⁿ ñ'eⁿñê, tintoⁿñê ñequio scoom'm. ¹³ Ndo' cwii yuscu na matseyiu', xeⁿ saaⁿaⁿ tyootseyiu', saa cwiljoya ts'om na cwiljoo'ñe ñ'eⁿñê, tintseityueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿñe. ¹⁴ Ee maqueⁿndyoo Ty'oots'om saa' yuscu na tyootseyiu' nc'e na cwiluiñê saa' yuscu na matseyiu'. Ndo' mati maqueⁿñooⁿ scuu' ts'aⁿ na tyootseyiu' nc'e saaⁿaⁿ tseixmaⁿ ts'aⁿ na matseyiu'. Ee xeⁿ nchii na luaa' waa, quia jo' nda joona nla'xmaⁿ cha'na nda nn'aⁿ na tyoola'yu', saa na mayuu' maqueⁿna' nda joona cantyja 'naaⁿl tmaaⁿl cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁵ Saa xeⁿ juu ts'aⁿ na tyootseyiu' ñe'catseyueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿñe saaⁿaⁿ oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñeeⁿ. Quia na luaa' waa maxjeⁿ til'aaya na jndei'na' na caljoo'ñe ts'aⁿ. Ee Ty'oots'om l'ue ts'oom na ticachooⁿya tia' ñequio nn'aⁿ w'aaya. ¹⁶ Ee ¿chiiu ntyji'yu' 'u tsaⁿscu na matseyiu' na jnda tma'co' na xocatseyiu' sa' ñ'eⁿ Ty'oots'om cantyja 'naⁿ? Ndo' mati 'u tsaⁿs'a na matseyiu' na jnda tma'co', ¿chiiu ntyji'yu' na xocatseyiu' scu' cantyja 'naⁿ?

Tilajndaqaya na nlachui'a na tyolaxmaaⁿya

¹⁷ Ticwii cwiindyo' 'o, caljoya ts'om chiiu waa na jnda tquiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿ quia na t'maaⁿ juu. Luaa' waa ñ'oom na mañequiaaya ndaa nn'aⁿ cha'tso ntmaaⁿl nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁸ Quia na t'maaⁿ 'u, ¿aa jnda tuii 'naaⁿ sei' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yonom ndana? Tintseichui' na luaa' waa. Ndo' xeⁿ aa tyooluii 'naaⁿ sei' quia na t'maaⁿ 'u, tacaⁿna' na calui na ljo'. ¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'aⁿ xeⁿ na tuii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿaⁿ meiiⁿ xeⁿ ticaluiina'. Ñ'oom na jndati na catseicanda' ts'aⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om. ²⁰ Jo' chii meiⁿquia cwii nnom na matseixmaⁿ ts'aⁿ quia na t'maⁿ Ty'oots'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom. ²¹ ¿Aa cwiluiindy' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maaⁿ 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', saa xeⁿ nncju'naaⁿñena' na ndyaandyu', cwa catsa' na ljo'. ²² Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maⁿ Ty'oots'om jom na catseyoom'm ñ'eⁿ Ta Jesús, je' cwiluiñe ts'aⁿ na jnda seicandyaa'ñê. Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿl ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿl quia na t'maⁿ Cristo jom, je' cwiluiñe ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnoom. ²³ Juu ñequio na seijnda Ty'oots'om 'o, jeeⁿ ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxmaⁿyo' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaa nn'aⁿ. ²⁴ Quia jo' 'o nn'aⁿya, cwii cwiindyo' caljoya ts'om chiiu waa na tyotseixmaⁿ xjeⁿ na t'maⁿ Ty'oots'om juu.

Nn'aⁿ na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljondye

²⁵ Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nooⁿ cantyja 'naaⁿ yolcu na tyoo'unco, tjaa'naⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naaⁿl ñ'oomwaa'. Saa nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na wi' ts'oom, ntyjii na ndaa nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿl ñ'oomwaa'. ²⁶ Cwe' nc'e jndye nnom quich'eena' tiempomeiiⁿ, jo' chii macwjii'a cwenta na yaticheⁿ caljoo'ñe ts'aⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijnoom'm. ²⁷ Xeⁿ m'aaⁿ scu', tintseityuui' ljeii na tma'co' jom. Saa xeⁿ tjaa'naⁿ scu', tical'ue' ts'aⁿ na nluiñe scu'. ²⁸ Saa xeⁿ aa mma'co', tjaa'naⁿ jnaⁿl naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyua, tjaa jnaaⁿl xeⁿ ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'eena' na nntjoom nn'aⁿ na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' joona'.

²⁹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', luaa waa na ñe'catsjooⁿya: Jnda teitsjoo' xuee na nncwjee'nda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'aⁿ na jnda t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'naⁿ lcuuna, tjaa'naⁿ s'aana. ³⁰ Joo nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, c'omna cha'xjeⁿ quia waa xuee. Ndo' joo nn'aⁿ na m'aⁿ ncuee, c'omna cha'cwijom m'aⁿna na chjoo' n'omna.

Ndo' nn'aⁿ na cwilajnda 'naⁿ c'omna cha'cwijom nchii 'naaⁿna jo'. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ na cwiwil'uee'ndye 'naⁿ na cwila'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na ticajnda nquiuna ljo' la'xmaⁿna', ee juu na matseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe mawjaantycwiina'.

³² Til'ue ts'o^o na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'aⁿ na tjaa'naⁿ scuu', m'aaⁿ ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe, ³³ saa ts'aⁿ na m'aaⁿ scuu', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' cha neiiⁿ scoom'm ñ'eⁿñê. ³⁴ Ndo' na luaa' waa, tiñecwii m'aaⁿ ts'oom. Ñecwii xjeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ yuscu na tjaa'naⁿ saa' ñequio yuscu ndyua na tyoococo. Joonaa m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, na ñequiandyen'eⁿna na la't'maaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ seiina ñequio espíritu 'naaⁿna. Saa yuscu na jnda mam'aaⁿ saa', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saaⁿaⁿ ñ'eⁿñê.

³⁵ Nchii matsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' ee tical'ue ts'o^o na nnc'unco'yo' saa cha na nnteijndeina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na nndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

³⁶ Ñ'oom na jndu'yo' na m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ nomjnda na jnda jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tsotyeeⁿ jnda mamatseitiuu' na ya xeⁿ nncocotoom, maxjeⁿ ya na nluii na ljo'. Ee nchii jnaⁿ na nntsa' na ljo'. ³⁷ Saa xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jnda seijndaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na ticaⁿna', ya cats'aa na ljo'. ³⁸ Quia jo' ya mach'ee ts'aⁿ na maw'ō ñomcaa' jnda, saa yati mach'ee juu ts'aⁿ na matseiljo nomjnda.

³⁹ Yuscu na m'aaⁿ saa', mat'uiityeⁿna' juu ñ'eⁿñê yocheⁿ na wando' tsaⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nncue' tsaⁿñeeⁿ, wanaaⁿ na ncoconnaaⁿaⁿ ñ'eⁿ meiquia ts'aⁿ na l'ue ts'oom, macanda ñequii'cheⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na matseyu'. ⁴⁰ Saa matseitiuu yati mach'eeⁿ xeⁿ na nljoo'ñê na ñenqueⁿ. Luaa' m'aaⁿ ts'o^o cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixmaⁿya Espiritu na cwiluiiñe Ty'o^ots'om.

8

Nantquie na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a

¹ Je' nnc'oya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naaⁿ seii quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo cwiluiindyoy' nn'aⁿ na jndoy' n'o^oya cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', ndo' juu jo' wjan'oomna' jaa na c'o^oya na s'andyoy', lcundyoy'. Saa juu na m'aaⁿya na jnda nquiuyua nn'aⁿ, mateijndeina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'aⁿ na matseitiuu na jndye waa na jndoy' ts'om, tyootsei'noⁿ cha'xjeⁿ na macaⁿna' na caljeii. ³ Saa nquii ts'aⁿ na jnda ntyjii ñequio Ty'o^ots'om, mawajnaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁴ Cantyja 'naaⁿ aa wanaaⁿ na nntquie'yo' seii quioo' na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, cwila'no^ona na meincwii tjaa ljo' la'xmaⁿ joona' ee maxjeⁿ macanda nqueⁿ m'aaⁿ. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ na cwiluena na t'maⁿ ñ'oom la'xmaⁿ, saa joona' nchii nquii Ty'o^ots'om cwiluiindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'naⁿ maniom na cwilue nn'aⁿ "Ta" ndaana', ndo' cwituee'ndyecjena cantyja 'naaⁿ joona'. ⁶ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nmeiiⁿ ñecwii Ty'o^ots'om m'aaⁿ, ndo' jom cwiluiiñê Tsotyaaaya. Cantyja 'naaⁿ jom cha'tso na maniom, jom tqueeⁿ jo', ndo' nc'e jom, jo' na m'aaⁿya. Ndo' mati ñecwii m'aaⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'aⁿna' nc'e nqueⁿ, mandii ñ'aaⁿ jaa.

⁷ Saa ticha'tsondye nn'aⁿ cwila'noⁿna na ljo' ee jnda ljeii'na' na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñeeⁿ, cwitjeii'na cwentaa na cwila't'maaⁿndyena juuna'. Ndo' nc'e na tyoowijndoy' n'omna cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' chii juu na m'aaⁿ n'omna tseixmaⁿna' cwii na jnda t'aa'na' na cwajndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'aⁿ nantquie'ñeeⁿ, oo, aa ticwaaⁿaⁿ joona', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'o^ots'om jom. Meiⁿ nchii na jeeⁿ ya nn'aⁿndyotyaa xeⁿ cwicwaa'a joona', oo nchii nn'aⁿ na tiann'aⁿndyotyaa xeⁿ ticwaa'a joona'. ⁹ Saa cal'andyoy' cwentaa na juu luaa' na

wanaaⁿ na c'om'yo', titseixmaⁿna' cwii na nnts'aana' na nntseitjooñe cwii nn'aⁿyo' na cachjoo matseyu'. ¹⁰Ee xeⁿ 'u na ntyji' chiuu wanaaⁿ na nnts'a', mawacatyⁿ cwii joo yuu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' cwii ts'aⁿ na tityeⁿ na matseyu' nty'iaaⁿaⁿ 'u jo', nndaⁿ nnts'aana' na mache' na luaa', nnc'omt'maaⁿñe ts'oom na mati lcwaaⁿaⁿ 'naⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ ty'o^oñeeⁿ. ¹¹Ndo' na luaa', juu na matsei'noⁿ na wanaaⁿ na ljo' mache', nntsei'ndaa'na' juu nn'aⁿ na tityeⁿ matseyu', na mati tue' Cristo cwentaaⁿaⁿ. ¹²Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'aⁿyo' na tit'maⁿ cwilayu'ya n'om, cwila'tjooⁿdyo' ndaⁿana na cwila'ñ'eeⁿndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxmaⁿyo' jnaⁿ jo nnom Cristo. ¹³Jo' chii xeⁿ cantyja 'naaⁿ na macwa'a cwii nnom nantquie na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, xeⁿ jnaaⁿ jo' matseitjooñe cwii nn'aⁿya na matseyu', quia jo' tajom cwinlcwaa'nnda'a juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'aⁿya.

9

Ts'aⁿ na cwiluiiñe apóstol, waa najndeii na matseixmaaⁿ

¹Joo na wanaaⁿ na l'a apóstoles, mati ja tseixmaⁿ jo' ndo' chiuu waa na laxmaⁿna, mati jo' matseixmaⁿya. Jnda nty'ianooⁿya Jesús na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'o cwiluiindy^o cwentaaⁿaⁿ nc'e ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿyo'. ²Nndaⁿ nnts'aana' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwiitjeii'na cwenta na ticaluiindy^o apóstol, saa jo ndaa 'o matsona' na cwiluiindy^o na ljo' ee juu na cwila'yu'yo' ma'moⁿna' na ljo'.

³Ndaⁿ joo nn'aⁿ na cwilue na nchii cwiluiindy^o apóstol, luaa waa ñ'oom na matseilcwa'a ndaⁿana. ⁴Waa na matseixmaⁿya na wanaaⁿ na nnc'o'ñioⁿ na macaⁿna' na nlcwaa'a ndo' na nlcwaa'a, ⁵ndo' mati wanaaⁿ na nnc'jaañ'eⁿ cwii yuscu na matseyu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xeⁿ cwil'a nt'omcheⁿ apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶Ndo' ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwe' macanda nquii Bernabé ñ'eⁿndyo ja na ticatsona' na nnteixe'yo' já? ⁷Ee ¿ñeeⁿ sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'naⁿ na macaⁿna' juu na macaa ndia'? Ndo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ na manom' cwii ntjom l'oo uva na tiquii taa'na'? Ndo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ na mateix'e canmaⁿ na tic'uu ndaatsuuyo'? ⁸Meiⁿ ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na macwjii'a. Ee ljei na tquiaa Ty'o^ots'om nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹Ee naquii' libro'ñeeⁿ teiljeii: “Tintjaa'ndyo' bosa ndyuee quioo'ndyo yocheⁿ na cwil'a'yo' ts'iaaⁿ.” Saa meiiⁿ na ljo' teiljeii, nchii macanda ma'moⁿna' na cwe' cantyja 'naaⁿ quioo'ndyo ñjom ts'om Ty'o^ots'om. ¹⁰Nc'e na m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿya, jo' chii teiljeii ñ'oomwaa'. Naya 'naaⁿya na teiljeiina', ee juu ts'aⁿ na matseindyaa tyuaa ñequio juu ts'aⁿ na macwja' lqueeⁿ, cwil'ana ts'iaaⁿmeiⁿ na ntyjaa' n'omna na nleil'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹Jo' chii nc'e na jnda jno^onâ tsjaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu naquii' ntaaⁿyo', ticwinom'na' na ñnequia'yo' na cwitaaⁿyâ ndaⁿyo' chjoowi' 'naⁿyo' cha'cwijom cwii na jnda tue'. ¹²Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaa'yo' cwil'ana na cateijndei'yo' joona. Ndo' majndeiticheⁿ já wanaaⁿ na cateijndei'yo'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaaⁿyâ na cal'a'yo' na ljo', saa meiⁿjom ndii' tyool'uuyâ. Ee cwila'quii n'ooⁿyâ naquii' na cwitjooⁿyâ cha ticatseitsaaⁿñena' na ya tsandy'e'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. ¹³O manquiu'yo' nquiee ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwitquiina sei quioo' na cwila'cwjeena na cwiñequia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴Ndo' cha'xeⁿ cwicandaa nañ'eeⁿ 'naⁿ na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' sa'ntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ nnto'ñoomna ljo' na macaⁿna' joona nc'e ñ'oom'm na cwiñequiana. ¹⁵Saa meiⁿjom ndii' tyooaⁿa na ñnequia'yo' ljo' na macaⁿna' ja, meiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nnteijndei'yo' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa nc'io na tintsuu nayawaañe na cantyja 'naaⁿ jo' matseis'andyo.

¹⁶Saa tyocwji's'andyo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om ndaa'yo' ee ts'iaaⁿñeeⁿ matseixmaⁿya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyo xeeⁿ ticatseicandaa juuna'. ¹⁷Jo'

chii xeⁿ mañequiaya ñ'oom nc'e na l'ue ts'ooⁿ nncō, matsona' na nncwantjōⁿ, saa xeⁿ mats'aa na ljo' nc'e na maty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaa'ndyō ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantyjōⁿ, na m'aaⁿya na neiⁿya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii na chojnaⁿyo' nooⁿ, na nchii nncwantjōⁿya 'naⁿ na macaⁿna' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiluiindyō moso na mandiantjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ, saa jnda tqueⁿndyō cheⁿnncō na matseixmaⁿya na ljo' ndaa cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa na ljo' cha majndyeti nn'aⁿ nncwantjōⁿ cwentaa' Cristo. ²⁰ Quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa cha'na cwii joona na m'aⁿna nacje 'naaⁿ ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjōⁿya joona cwentaa' Cristo, meiiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naaⁿna'. ²¹ Ndo' jo ndaa nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa cha'na cwii nquieena cha nncwantjōⁿya joona, meiiⁿ na mayuu' m'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii 'naaⁿ nquii Ty'oots'om nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo. ²² Quia na m'aaⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yuya n'om, mati mats'aa na cachjoo matseyu'ya ts'ooⁿ cha mati nncwantjōⁿya joona. Ndaa cha'tso nn'aⁿ mats'aa na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ joona cha nt'omndye joona nluin'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa cha'tso nmeiⁿ nc'e ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cha mati nntseijomndyō ñequio naya na cwito'ñoom nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna'.

²⁴ 'O manquiu'jndaa'ndyō quia cwitjomndye nn'aⁿ na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, saa macanda juu ts'aⁿ na nncuee'jndyee nla't'maaⁿndye nn'aⁿ juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xjeⁿ matseijndei tsaⁿñeeⁿ. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindyentjom'yo' nnom Ty'oots'om cha mati nntseit'maaⁿñe 'o. ²⁵ Saa cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyyaa' n'omna na nnta'ntjomna, meiiⁿ juu 'naⁿ na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'ooⁿya na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿya nnom Ty'oots'om nc'e juu na nnto'ñooⁿya na ñequiaaⁿ ndaaya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantyja 'naⁿ ja luaa tyoots'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na cwe' maleinomto na tijndaa' yuu wjaayuu. Cantyja na mandiantjōⁿya nnoom, meiiⁿ tyoots'aa cha' cwil'a nn'aⁿ na cwe' cwituee'to nnda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeiiⁿ mats'aa. Ja ñequio na jndei'na' maju'cja seii'a na catseicandana' na matsa'ntjōⁿya juuna', cha cwii na jnda t'mooⁿya ndaa nt'omcheⁿ ticwji'ndyona' ja na ticwil'uendyō naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Cristo.

10

*Ticala't'maaⁿ*ndyō meiⁿquia na cwe' nn'aⁿ l'a

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuya'yo', l'ue ts'ooⁿ na cala'noⁿyo' quia jlui' welooya nn'aⁿ judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintyō Ty'oots'om ncwaaⁿ nchquiu nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluee Wee. ² Ndo' na luaa', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'eⁿ Moisés quia na tyotseintyjona' nchquiu'ñeeⁿ cjoona ndo' na teinomna ndaaluee'ñeeⁿ. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na maná na tquiaa Ty'oots'om na jnaⁿna' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaatío na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'eⁿ ñ'eⁿna' ñ'eⁿndyena. Nquii Cristo cwiluiñe tsjo'ñeeⁿ. ⁵ Saa meiiⁿ na luaa' tyom'aⁿna, maxjeⁿ majndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena ee tical'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'aⁿ c'oom.

⁶ Cha'tso nmeiⁿ na tyotjoomna laxmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' ndaaya na tila'queeⁿ n'ooⁿya cwii cwii nnom natia cha'xjeⁿ tyola'queeⁿ n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maaⁿndyō cwii na cwe' nn'aⁿ l'a cha'xjeⁿ ñel'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljeii: "Ty'ewindyuaandyē nn'aⁿ na nlcwa' ndo' na nncwe, jnda jo' teicantyyana na l'ana cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om." ⁸ Meiⁿ tanc'ooⁿya na cwe' luaa'ndyō ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na tyol'a joona ee jnaaⁿ jo' na s'aa Ty'oots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu nchoo' ndyee meiⁿndyena. ⁹ Meiⁿ tacal'aaya xjeⁿ Cristo cha'xjeⁿ ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Meiⁿ tilancjoo'ndyō nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaaⁿ jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ na tyotjoom weloo welooya, laxmaⁿna' cwii na ma'moⁿndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljei jooⁿ quii' ñ'oom' Ty'o^ots'om cwii na matseijndoⁿna' n'o^onya chiuu macaⁿna' na c'o^onya ncueemeiⁿ na macanda. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseitiuu na meintyjee'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, cats'aañe cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maqueⁿna' xjeⁿ 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'o^ots'om, ticachuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Saa jom cwiluiiñê na mayoom'm, meiⁿ tijoom quiaaⁿ na juu na maqueⁿna' xjeⁿ 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaa nnaⁿndyo' ndo' mati ñequiaaⁿ na ya nluu'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'o^onya, cantyja 'naaⁿ na nla't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'aⁿ na jndei maleinom na nquiaⁿaⁿ na nnt'uii nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyjiia na 'o cwila'noⁿyo'. Jo' chii queⁿya'yo' cwenta ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwiñequiaaya na quianl'uaa' Ty'o^ots'om xjeⁿ na cwito'ñooⁿya waso, juu jo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ nioom' Cristo. Ndo' quia cwityaaya tyoo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ seiⁿeⁿ. ¹⁷ Ee meiⁿ na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nlc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindyo.

¹⁸ Cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel. Nn'aⁿ na cwitquiina sei quioo' na cwitioona nacjoo' tio wats'om t'maⁿ, xjeⁿñeeⁿ cwilajomndyena cantyja 'naaⁿ quioo' na cwila'cwjeena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luua', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'naⁿñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ waa najndei na matseixmaⁿna' meiⁿ nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwiñequia naⁿñeeⁿ nnom juuna' jndati matseixmaⁿna' ñequio meiⁿquia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', joo nn'aⁿ na tic'omna cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwiñequiana sei'ñeeⁿ, ndaa naⁿjndii cwiñequiana jooⁿ. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ naⁿjndii. Meiⁿ ticatsona' na nlcwa'yo' na cwila'jomndyo' ñequio Cristo, ndo' mati nlcwa'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ naⁿjndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaatyaya nchiiti jom ndo' jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyu' cats'aaⁿ cha'tso ñequio na wi' ts'oom tyjenn'aⁿñê

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiⁿquia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa ticha'tso mateijndeiina' jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'oom, saa ticha'tso mateijndeiina' na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁴ Ee nchii ñequi'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ nlc'iaaⁿaⁿ na cwila'yu', cwaan' cwii na nnts'aaⁿ na nnteijndeiina' jooⁿ na nnc'oonajndana cantyja na cwila'yu'na.

²⁵ Wanaaⁿ na nntquie'yo' cha'tso nnom sei' na cwileil'ua. Meiⁿ tinta'xe'yo' ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yo' na ljo' nndaa nnts'aana' na nntsei'ndaa'na' nquiu'yo'. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsona': “Tsjoomnancue ñequio 'naⁿ na matseixmaⁿna', cha'tso jo' 'naaⁿ nquii Ta Ty'o^ots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyu', xeⁿ maqueeⁿñê cwii 'o waⁿaⁿ na nlcwa' ñ'eⁿñê, wanaaⁿ na nncja' xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwa' meiⁿquia na mañequiaa tsaⁿñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'na' ntyji' tincwaxe' aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ njom': “Sei'waañe jnda tacatyeeⁿna' cwentaa' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a”, jo' chii 'u je' tinlqui' juuna'. Ee meiⁿ na xocatsei'ndaa'na' 'u xeⁿ na nlqui' juuna' saa nntsei'ndaa'na' ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsona' na nlqui' juuna'. ²⁹ Matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om tsaⁿñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om' nncu'.

Saa nndaa nnts'aana' na nncwax'ee cwiindyoy' 'o: “¿Chiuu na matsona' na ja catseiljondyoyo cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ? ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaya na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia jo' ¿yuu waa na nncju'naaⁿñena' na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?” ³¹ Quia jo' na cwicwa'yo' ñequio na cwiwe'yo', ñequio meiⁿquia

na cwil'a'yo', na cha'tso na cha'tso ñequii'cheⁿ cats'aana' na caluiit'mañeti Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ jo'. ³² Til'a'yo' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'na' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, meiiⁿ na ts'aⁿ judío, meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndo' meiiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ³³ Malaa'ti' waa na quits'aaya, ee matseijndo na cha'tso cantyja 'naⁿya nncjaawee' n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyo na joo na mats'aa na cwe' ja cateijndeina', saa cateijndeina' na majndyetei nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena.

11

¹ Jo' chii cw'aa'ndyo' ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aaⁿya cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luua c'om yolcu quia cwitjomndye nn'aⁿ

² Matseit'maaⁿndyo' 'o na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' ja ndo' cwilawe'yo' ñ'oom na jnda tquaaⁿya ndaa'yo' ³ Saa l'ue ts'ooⁿ na nla'nqⁿyo' na tseixmaⁿ Cristo xqueⁿ cwii cwii tsaⁿs'a ndo' juu tsaⁿs'a tseixmaaⁿ xqueⁿ scoom'm cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om tseixmaaⁿ xqueⁿ Cristo. ⁴ Jo' chii xeⁿ matiom tsaⁿs'a 'naⁿ xqueⁿ quia matseineiⁿ nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ Cristo na cwiluiiñe xqueeⁿ. ⁵ Saa xuii' cantyja 'naaⁿ cwii yuscu, xeⁿ ticatá' xqueⁿ quia na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaaⁿaⁿ saaⁿaⁿ. Xeⁿ na ljo' mach'eeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na jnda teinqui' caseii xqueeⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ, quia jo' cateinqui' xqueeⁿ. Saa nc'e na jeeⁿ t'maⁿ matseijnaaⁿna' jom na nnoⁿ soxqueeⁿ oo na nnteinqui' caseii, quia jo' cañjom 'naⁿ xqueeⁿ. ⁷ Saa tsaⁿs'a je', ticaty'iomna' na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ ee jluii'ñe Ty'oots'om ndo' tqueeⁿ na cantyja 'naaⁿ juu na caluiit'maaⁿñê saa wandyo' cantyja 'naaⁿ tsaⁿscu ee tsaⁿs'a matseit'maaⁿñena' cantyja 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ee quia na s'aa Ty'oots'om tsaⁿs'a, nchii teil'uee'ñê tsaⁿscu na tuii na ljo', teil'uee'ñê tsaⁿs'a na s'aaⁿ tsaⁿscu. ⁹ Meiⁿ nchii na s'aaⁿ tsaⁿs'a cha cateijndeina' tsaⁿscu, s'aaⁿ tsaⁿscu cha cateijndeina' tsaⁿs'a. ¹⁰ Manc'e na luua' waa ndo' nc'e na cwiqueⁿ ángeles cwenta, jo' chii matsona' na cañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu cha m'moⁿna' na maju'ñecjeeⁿ nnom saaⁿaⁿ. ¹¹ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yu', waa naya 'naaⁿ tsaⁿs'a nc'e tsaⁿscu, ndo' mati waa naya 'naaⁿ tsaⁿscu nc'e tsaⁿs'a. ¹² Ee meiiⁿ na mayuu' najndyee s'aa Ty'oots'om tsaⁿscu ee tsaⁿs'a, saa mati na mayuu' na m'aaⁿ tsaⁿs'a ee tsaⁿscu, ndo' cha'tsoñ'eⁿ cwinaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿aa ndya' maty'iomyana' na ticañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om? ¹⁴ Mati ma'moⁿyana' ndaaya na matseijnaaⁿna' tsaⁿs'a quia na teincoo soxqueeⁿ, ¹⁵ saa matseit'maaⁿñena' yuscu quia na cwiwiteincoo soxqueeⁿ, ee joona' tseixmaⁿna' cwii na matseicu'na' xqueeⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', macaⁿna' na catsei'nqoⁿ na meiⁿ já meiⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tqeⁿ Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseijeitya ndaa'yo' leicandaⁿ nntsjoⁿ na ya cwil'a'yo' ee mach'eeⁿna' quia cwitjomndyo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee najndyee jnda mandiiya quia cwitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, titjoom' m'aⁿyo', ndo' m'aaⁿ ts'ooⁿ na ljo'. ¹⁹ Ee maxjeⁿ nleitquoo'yuu na titjoom' m'aⁿyo' cha m'moⁿna' ñeeⁿ joo quii'ntaaⁿyo' m'aⁿna na xcwee' n'omna jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'aⁿyo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixmaⁿna' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyoy' matseyuua'ti na nlcwa' na jndyoñ'oom, meiⁿ tinquiaaⁿ na nntseijomñe cwiicheⁿ x'iaaⁿaⁿ na matseyu', ndo' na ljo' nt'om joona ma'ndiina' na ñe'lndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxjeⁿ tjaa'naⁿ l'a'yo' yuu na nleiñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyey tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jna'yo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa m'aⁿ. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jeeⁿ xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaⁿ nntsjoⁿ na ljo'.

ts'iaaⁿ t'maⁿ na ticaluiina' cantyja 'naaⁿ najndeii nquii ts'aⁿ. Ndo' nt'om joona cwicandaana na jeeⁿ ya cwiñequiana ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^ots'om ndaana. Nt'om joona cantyja 'naaⁿ Espíritu mañequiaa Ty'o^ots'om na nnda^a ntjeii'na cwenta quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicanda^a cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom ndo' wandyo^o nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwicanda^a cwila'teincoo'na chiuu ma'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Espíritu Santo ñecwii cwiluiñê. Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ cwii nnom ts'iaaⁿmeiⁿ nda^a nn'aⁿ cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tjat'uii'ndyo ñ'eⁿ Cristo

¹² Matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo cha'cwijom ts'aⁿ na majndye tjat'uii' ndo' meiiⁿ jndyena' saa ñecwii ts'aⁿ tseixmaⁿ. ¹³ Ee cha'tsondyo meiiⁿ nn'aⁿ judíos jaa, meiiⁿ cwiluiindy^o nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, oo meiiⁿ nn'aⁿ na cwindya^a ntjoo^ontyaaⁿya ndaa patrom 'naaⁿya, oo meiiⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ncjoo, cwii na jnda teits'oomndyo cwiluiindy^o ñecwii seiⁱ Cristo nc'e ñecwii cwiluiñê Espíritu, ndo' cha'tsondyo jnda to'ñooⁿya jom.

¹⁴ Ee seiⁱ ts'aⁿ nchii ñe'cwii nnom tseixmaⁿ, jndye nnom tjacañjoom'ñê. ¹⁵ Xeⁿ cwe' nntso x'ee ts'aⁿ: “Nc'e na titseixmaⁿya ts'lo ts'aⁿ jo' chii ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ seiⁱ ts'aⁿ.” ¹⁶ Ndo' mati xeⁿ nntso tsua'qui ts'aⁿ: “Nc'e na nchii cwiluiindy^o ts'omnom ts'aⁿ, jo' chii ticat'uiindy^o cantyja 'naaⁿ seiⁱ ts'aⁿ.” Meiiⁿ na luaa' nntso tsua'qui ts'aⁿ, saa tiyuu' na ljo'. Maxjeⁿ t'uii'na' ts'aⁿ. ¹⁷ Ee xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ n'omnnoom cwiluiñê, ¿chiuu nnts'aayom na ñeeⁿ? Ndo' mati xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ lua'queeⁿ, ¿chiuu nnts'aayom na nncwjaaⁿ jndye? ¹⁸ Saa Ty'o^ots'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmeiⁿ naquii' seiⁱ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. ¹⁹ Xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñe'cwii nnom cwiluiñê, meiⁿchjoo ticanda^añe seiⁱ ts'aⁿ. ²⁰ Saa meiiⁿ na jndye nnom na tqueⁿ Ty'o^ots'om na tjacat'uiiñe ts'aⁿ, maxjeⁿ ñ'eⁿ joo jo' canda^a cwiluiñe seiⁱ ts'aⁿ.

²¹ Ts'omnom ts'aⁿ tijoom nnda^a nntsona' nnom ts'lo ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'u.” Meiⁿ xqueⁿ ts'aⁿ tijoom nnda^a nntsona' ndaa nc'ee ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'o.” ²² Saa jeeⁿ wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Ee mañ'eeⁿ yuu na ñjoom'ñe ts'aⁿ na cwitjeii'a cwenta na ndoo' nquiuuya na meiⁿ ticaⁿna' joona'. Saa jeeⁿ l'uena'. ²³ Ndo' cwii cwii nnom seiⁱ na nquiuuya na tit'maⁿ la'xmaⁿna', cwil'aatyaa^a cwenta joona', ndo' cwii cwii nnom seiⁱ na tia nquiuuya na nleitquoo'na' ndaa nn'aⁿ, cwita'nty'iuu'ndyotyaa^a joona' ²⁴ saa joo na tjacañjoom'ndyo yuu na titia nquiuuya na nnty'iaa nn'aⁿ joona' meiⁿ ticaⁿna' na nla'cuu'ndyo. Jo' chii cwii'quoo' na Ty'o^ots'om seicañjoom'm cha'waandyoñ'aaⁿ, ndo' joo na cwila'cuu'ndyo, joona' t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwila'xmaⁿna'. ²⁵ Luaa' waa na s'aaⁿ na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ cha ticatseitiuu ts'aⁿ na ya nnc'oomñe meiiⁿ ticañ'eⁿ cwii joona'. Ee tqueeⁿ nmeiⁿ cha catei'jndeindyena' cwii cwii nnom seiⁱ na tjachuii'na'. ²⁶ Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, wi' mach'eena' cha'waañê. Ndo' quia ya cwii joona', cha'waañê yaaⁿaⁿ.

²⁷ O cwiluiindy^o seiⁱ Cristo, ee cwii cwiindy^o matseixmaⁿ cwii cwii na tjacañjoom'ñê na matseicanda^añena' seiⁿeⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' na jnda seijndaa'ñe Ty'o^ots'om quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena seiⁱ Cristo. Najndyee tqueⁿ apóstoles, nda^a we nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿ ndaana, jnda ndyee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, mati nn'aⁿ na nnda^a nla'naaⁿ t'maⁿ na xocanda^a nluina' cwe' najndeii nquii ts'aⁿ, nda^a jo' nn'aⁿ na nnda^a nla'n'maⁿna nn'aⁿwii, nda^a jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda^a jo' joo nn'aⁿ na mats'ia jo' nnda^a nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ²⁹ Ticha'tsondye cwiluiindy^e apóstoles, meiⁿ nchii cha'tsondye cwiluiindy^e profetas. Ticha'tsondye laxmaⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom'm. Meiⁿ nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocanda^a nluina' cwe' cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ nquii ts'aⁿ. ³⁰ Meiⁿ ticha'tsondye nnda^a nla'n'maⁿ nn'aⁿwii. Mati ticha'tsondye nnda^a nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixjeⁿ cwila'neiⁿ, meiⁿ nchii cha'tsondye nnda^a nla'teincoo' ljo' cwit'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³¹ Jo'

chii jo nnom Ty'oots'om queⁿndyo' na nla'xmaⁿyo' nt'om ts'iaaⁿmeiⁿ na t'maⁿticheⁿ la'xmaⁿna'. Ndo' je' ñeca'mooⁿya ndaa'yo' cwii nnom na mañequiaaⁿ quii' n'ooⁿya na cwiluiit'maⁿñeti juuna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ'.

13

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿ nc'iaaya

¹ Xeⁿ ndaa nntseinaⁿya nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ, meiiⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ ángeles, saa tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom na c'uaa tsom' na cwitjo' oo cha'cwijom ncjo cañjeeⁿ na cantseiiⁿ jndyeena'.

² Ndo' xeⁿ ndaa nntseinaⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ ndo' matsei'noⁿa cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñê na mandiiⁿeeⁿ cha'tso na matsei'noⁿa, hasta ndaa nquindyoo ntsjo nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ, saa xeⁿ tic'ooⁿya nawi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, meiiⁿchjoo tjayuu l'uendyo. ³ Ndo' xeⁿ cha'tso na maleiⁿoⁿ mañequia ndaa ndyeñeeⁿ ndo' meiiⁿ mañequiandyo na nla'cue' nn'aⁿ ja ñequio chom, saa xeⁿ tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿ nn'aⁿ, tjaa yuu l'uendyo.

⁴ Juu ts'aⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ, ticiation ts'om ñ'eⁿ nañ'eeⁿ, mal'ueeⁿ chiuu nnteijneiⁿ nn'aⁿ, titaa' ts'oom, titseis'añê titseiscuñê cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁵ tintjeiⁿñe ñ'eⁿ nc'iaa', nchii ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. ⁶ Juu na cwil'a nn'aⁿ na cwila'tjoondyena, tineiⁿen, saa quia na majo'ndyo cwil'a nn'aⁿ, m'aaⁿ na neiiⁿen. ⁷ Ts'aⁿ na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na ticiation ts'oom cantyja 'naaⁿ joona'.

⁸ Juu na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' tijoom cantycwiina'. Nncue'ntyjo xjeⁿ na tixocala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na quia nluii, meiⁿ xocala'neiⁿna ñ'oom na tjachuii', meiⁿ xocaⁿna' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ. ⁹ Ee ticandaa'ñ'eⁿ cwila'nooⁿâ ndo' mati quia nla'nooⁿñ'aayâ ñ'oom'm na cwiñequiaayâ, ¹⁰ saa quia nncwjee' juu na candaa'ñ'eⁿ quia jo' n'ndiina' nmeiⁿ na ticandaa' la'xmaⁿ. ¹¹ Quia ñet'ooⁿ na tyochjoo ja, tyotseinaⁿya, tyotseitiuuya ndo' ñet'oom' ts'ooⁿ cha'xjeⁿ cwii yucachjoo, saa quia na tue'ntyjo chuu'a 'ndi na ñet'ooⁿya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naaⁿya, je' juu na cwila'nooⁿâ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'aⁿ nnon tsjo'jñom na jnda teitsa nnomna'. Saa juu na candaa'ñ'eⁿ quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaa'ñ'eⁿ nntsei'noⁿa. Je' cwe' xeⁿntaⁿ xeⁿntaⁿ matsei'noⁿa saa quia ljo'cheⁿ nntsei'noⁿtcuundyo cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om candaa'ñ'eⁿ mawajnaⁿa ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, na macantyyaa' ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ jom ndo' na m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom jaa, saa t'maⁿti naquii' ntaaⁿ ndyee nmeiⁿ', juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ.

14

Nn'aⁿ na ndaa nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'aⁿ ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espíritu Santo ñequiaaⁿ na nda'yo' na ndaa nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, majndeitiicheⁿ na ndaa ñequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'aⁿ na matseineiⁿ meiⁿnquia nt'omcheⁿ nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'oots'om matseineiⁿ, nchii ndaa nn'aⁿ nc'e tjaa 'ñeeⁿ juu na matsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo matseineiⁿ ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna', saa tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³ Saa ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, 'oonajnda nc'iaaⁿaⁿ na cwilayu' nc'e ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ na ljo' cwiñ'omt'maaⁿndyena n'omna, ñ'oom'ñeeⁿ matseinjoom'na' joona. ⁴ Juu ts'aⁿ na ndaa nntseineiⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii', jaawijndei cheⁿnqueⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo saa juu ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ nquii Ty'oots'om nnom, ts'iaaⁿñeeⁿ mach'eena' na 'oonajnda nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ya ntyjii xeⁿ cha'tsondyo' ya nlaneiⁿyo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' saa neiⁿtyaya na ñe'quia'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' ee juuna'

xcweti, nchiiti juu na matseineiⁿ ts'aⁿ meiⁿnquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macanda xeⁿ na matseiteincoo' ts'aⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cha joo nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ nnc'oonajndana nc'e Espíritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwilayu'yo', meiⁿchjoo xocateijndeina' 'o na nnc'ocandoo'a 'o xeⁿ na matseinaⁿ cwe' ñ'oom na tjachuii', saa xeⁿ na nntseinaⁿya ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿya, oo cwii ñ'oom na matsei'ñoⁿ'a cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, oo cwii ñ'oom na m'mooⁿ ndaa'yo', nmeiⁿ mayuu' nnteijndeina' 'o. ⁷ 'Naⁿ na cwitjo' cha'na tsmaaⁿ ñequio arpa, xeⁿ nchii tjachuii' jndyeena', xotsei'ñoⁿ ts'aⁿ cwaaⁿ cwii joona' macjo' ts'aⁿ. ⁸ Ndo' sondaro na mation jndye ntu, xeⁿ tijndaa' c'uaa jndye mach'eeⁿ, tixocala'c'eendye nc'iaaⁿ'aⁿ na nl'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo', xeⁿ ñ'oom na cwilanei'yo' tijndaa' joona' na cwindye nn'aⁿ, ¿chiiuuya na nla'noⁿ'na ljo' na cwindu'yo'? Nntseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' cha'cwijom ts'aⁿ cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aacheⁿ'na' jndye nnom na tjachuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'moⁿ'na'. ¹¹ Saa xeⁿ titsei'ñoⁿ'a ljo' ma'moⁿ ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ cwii ñ'oom'ñeeⁿ, nntseijomna' ja cha'cwijom ts'aⁿ cwiicheⁿ ndyuua ndo' maljo'yu ntyjeeⁿ ñ'eⁿ ja. ¹² Jo' chii nc'e na cwila'queeⁿ n'om'yo' na ññequiaa Espíritu Santo na nlaxmaⁿ'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ, cjoo'ya n'om'yo' na jndye nnom ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na ññequiaana' na nnc'oonajndann'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om.

¹³ Jo' chii ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii', caⁿ nnom Ty'oots'om na nnda nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xeⁿ matseinaⁿ nnom Ty'oots'om ñequio cwii nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii ñ'oomya, na mayuu' matseinaⁿya ñequio espíritu 'naⁿya saa tic'oom' ts'ooⁿ cantyja na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiu macaⁿ'na' na cats'aa? Matsona' na catseinaⁿya cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio na nla'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na matseinaⁿ. Macaⁿ'na' na cataya ñequio espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio na cwila'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na mataya. ¹⁶ Xeⁿ quia na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' matseit'maaⁿndyu' Ty'oots'om, 'u mañequiaa' na quianl'uaaⁿ'aⁿ ñequio na xcwee'ya ts'om', saa ts'aⁿ na ticatsei'ñoⁿ ñ'oom na matseineiⁿ, ¿chiiu nnts'aayuu na nntso Amén? ee cha ntyjii ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁷ Nnts'aacheⁿ'na' na 'u xcwe mañequiaa' na quianl'uaa' Ty'oots'om saa ticateijndeina' tsaⁿ'ñeeⁿ na nncjaanajneiⁿ na matseiyoom'm. ¹⁸ Mañequia na quianl'uaa' Ty'oots'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseinaⁿya, nchiiti 'o, ¹⁹ saa quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ, yati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseinaⁿ na ya nla'noⁿ nn'aⁿ, nchiiti quii meiiⁿ ñ'oom ñequio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', cantyja 'naaⁿ natia, cala'xmaⁿ'yo' cha'na yonch'u saa cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Ñequio ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuua nntseinaⁿya ndaa nn'aⁿ tyuaawaa saa meiiⁿ na luaa' tixocala'ñ'oom'ndyena chiiu matsjoo”, luaa' matso nqueⁿ na tseixmaaⁿ na cats'a'n-tjoom. ²² Quia na nnda nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ matseineiⁿ, juu jo' tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. Saa juu na nnda nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nnoom tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nchii cwentaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwitjomndyo' na laxmaⁿ'yo' tmaaⁿ na macwji Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' xeⁿ cha'tsondyo' cwilanei'yo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om oo ts'aⁿ na tyootseyu' jom, nntseituuutoom na 'o jnda teintjeiⁿndyo'. ²⁴ Saa xeⁿ cha'tsondyo' cwilanei'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' ndo' xeⁿ juu xjeⁿ'ñeeⁿ nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na tyootseyu' oo ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om, nlco'tiana' ntyjeeⁿ na waa jnaaⁿ'aⁿ ndo' nnc'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ'aⁿ nc'e ñ'oom na cwilanei'yo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquoo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aaⁿ ts'oom. Quia jo' l'oom'm xtyeeⁿ na nntseit'maaⁿ'ñê Ty'oots'om ndo' nntsei'nooⁿ'oⁿ na mayuu'cheⁿ m'aaⁿ Ty'oots'om quii'ntaaⁿ'yo'.

*Cha'tso candaq'ya caluii xje*ⁿ na cwitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoy' quia cwitjomndyo' na cwila't'maaⁿndyo' Ty'ooots'om, nt'omndyo' 'o cata'yoy' salmos, nt'omndyo' 'o cat'moⁿyoy' ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'ooots'om ndaa'yoy', nt'omndyo' 'o ndaa nlaneiⁿyoy' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ cwilaneiⁿyoy', ndo' nt'omcheⁿ nc'iaa'yoy' cala'teincoo'na chiuu cwit'mooⁿ n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwila'yoy' caluiina' na cateijndeina' na nnc'oon-ajnda nn'aⁿ na cwila'yoy'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'we oo ndyeendyena na nla'neiⁿna. Cwii ndo' cwiindyena nla'neiⁿna ndo' mati ñ'eⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nndaq nseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndaa nn'aⁿ na cwila'yoy'. Cwe' naquii' ts'om nquii catseineiⁿ ñequio Ty'ooots'om. ²⁹ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'ooots'om naquii' n'om, cala'neiⁿ meiiⁿ we oo ndyeendye joona ndo' nt'om nc'iaana queⁿ cwenta aa xcwe n'oom'ñeeⁿ. ³⁰ Saa xeⁿ waa na m'moⁿ Ty'ooots'om nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ na wacatyeeⁿ jo' jo', quia jo' juu ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom quiaaⁿ na wanaaⁿ na nntseineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. ³¹ Ndo' na luaa' cwii ndo' cwii ts'aⁿ nndaq nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'ooots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu nn'aⁿ na cwila'yoy' ndo' nnc'oola'noⁿtina. ³² Juu ts'iaaⁿ na mañequiaa ts'aⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'ooots'om naquii' ts'om, matsona' na joo nn'aⁿ na cwiñequiaa ñ'oom c'omna xjeⁿ 'naaⁿ x'iaana na tjom cwiñequiana ñ'oom. ³³ Ee Ty'ooots'om nchii cañ'eeⁿ cwiluiiñê, jom cwiluiiñê na tjoom' m'aⁿ nn'aⁿ ñequio nc'iaana. Cha'xjeⁿ cwiwijndaa' quii'ntaaⁿ cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿ cwentaaⁿaⁿ, ³⁴ quia na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'ooots'om, matsona' na joo yolcu ñema'cheeⁿndyo c'omna ee ticwanaaⁿ na nla'neiⁿna xjeⁿ'ñeeⁿ. Macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ s'aana cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om. ³⁵ Xeⁿ waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyena w'aana, quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñeeⁿ ndaa s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu cwii ñ'oom quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om.

³⁶ C'oom' n'om'yoy' na nchii quii'ntaaⁿ 'o jnaⁿjndyee ñ'oom' Ty'ooots'om, meiⁿ nchii macanda ñencjo'yoy' na jnda to'ñoom'yoy' juuna'. ³⁷ Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na matseitiuu na cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om oo na waa cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaa Espíritu na matseixmaⁿ, catsei'nooⁿoⁿ na ñ'oomwaa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús juuna'. ³⁸ Saa xeⁿ titseiñ'oom'ñe ñ'oomwaa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

³⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yoy', cala'queeⁿ n'om'yoy' na nndaq nñequia'yoy' ñ'oom' Ty'ooots'om. Meiⁿ ticala'cu'yoy' nn'aⁿ na cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ⁴⁰ Saa cha'tso cantyja na cwitjomndyo', caluiina' cha'xjeⁿ na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aaⁿna'.

15

Cristo jnda mawando'xcoom

¹ Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'yoy', matseilcwii'ndyonnda'a joo ñ'oom naya na jnda ñet'mooⁿya ndaa'yoy'. Ñ'oom'ñeeⁿ jla'yoy' ndo' hasta xjeⁿ je'cheⁿ ndicwaⁿ tyeⁿ m'aⁿyoy' cantyja 'naaⁿ juuna'. ² Nc'e juu ñ'oom naya'ñeeⁿ cwilui'n'maaⁿndye añmaaⁿyoy' xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyoy' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequiaya ndaa'yoy', meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na jla'yoy'. ³ Tyo'mooⁿ ndaa'yoy' ñ'oom na to'ñoⁿya na t'maⁿti tseixmaⁿna', na tue' Cristo cwentaa' jnaaⁿya cha'xjeⁿ cwit'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii, ⁴ ndo' na ty'iuu nn'aⁿ jom, saa xuee na jnda ndyee tquiaa Ty'ooots'om na tando'xcoom cha'xjeⁿ na matso ñ'oom'm na teiljeii, ⁵ ndo' teitquioo'ñê nnom Pedro nda jo' ndaa cha'tso apóstoles. ⁶ Jnda jo', teinoom' 'om siaⁿnto nn'aⁿ na cwila'yoy', ñejom teitquioo'ñê ndaana na majndyendyeti nañ'eeⁿ ndicwaⁿ cwita'ndo'na je' saa nt'om jnda tja. ⁷ Jnda jo' teitquioo'ñê nnom Jacobo ndo' jnda jo' teitquioo'ñê ndaa cha'tsondye apóstoles. ⁸ Ndo' na macanda mati teitquioo'ñê nooⁿ ja. Matseijomna' cantyja 'na'ya

cha'cwijom cwii yu'ndaa na jnda teinom'na' xjeⁿ na nluiñe. ⁹ Ee cha'tso nt'omcheⁿ apóstoles, t'manti cwiluiindyena nchiiti ja, meiⁿ ticatseixmaⁿya na nntseicajndyu'na' ja cwii apóstol ee tyoco'wi'a tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Saa na matseixmaⁿya apóstol je', matseixmaⁿya jo' nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juuna', ee seijndotyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, nchiiti nt'omcheⁿ apóstoles, meiⁿ nchii cwiluii ts'iaaⁿñeeⁿ cwe' cantyja 'naⁿ nncq, saa cwiluii juuna' nc'e naya'ñeeⁿ na matseixmaaⁿ. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa joona. Ñ'oomwa' ñ'oom na cwiñequiayâ, ndo' juuna' ñ'oom na jnda jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja

¹² Cwiñequiaayâ ñ'oom na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ, quia jo' ¿chiiu na ñ'eeⁿndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? ¹³ Ee xeⁿ tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom. ¹⁴ Ee xeⁿ tîcwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwiñequiaayâ cwe' ts'iaaⁿndyo juuna' ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaaⁿndyo. ¹⁵ Ee xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿyâ na cwil'aayâ na cantuñe Ty'oots'om ee jnda macwil'uuyâ na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo saa xeⁿ xocata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'aⁿ na jnda tja, xeⁿ xocata'ndo'xcona, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom, ¹⁷ ndo' xeⁿ tîcwando'xcoom cwe' ts'iaaⁿndyo juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eñê. Ndicwaⁿ cho' nqueⁿyo' jna'yo'. ¹⁸ Ee xeⁿ luaa' waa mati nn'aⁿ na ñejla'yu' ñ'eñê na jnda tja, jnda tsuundy. ¹⁹ Ee juu na cwicantyyaa' n'ooⁿya Cristo xeⁿ macanda xjeⁿ na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyaya na cha'tsondye nn'aⁿ.

²⁰ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ na tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaaⁿ l'oo jom ts'aⁿ najndyee na tando'xco. ²¹ Cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ, jnaⁿna' na cwiwje nn'aⁿ tsjoomnancue. Mati cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿna' na cwita'ndo'xco nn'aⁿ. ²² Ndo' cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ Adán cha'tsondye nn'aⁿ cwiwje, mati cantyja 'naaⁿ Cristo, cha'tsondye nn'aⁿ nnta'ndo'xcona. ²³ Saa majndaa' na nluii na ljo': najndyee tando'xco Cristo, nda jo' quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, nnta'ndo'xco nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaaⁿaⁿ. ²⁴ Quia jnda seiyuii' Cristo cha'tsoñ'eⁿ na cwila'xmaⁿ na cwiqueⁿ xjeⁿ, ñequio cha'tso na cwitsantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'eⁿ. Nda jo' nquii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, ññequiaaⁿ cwentaa' jo' l'oo Tsotyeeⁿ Ta Ty'oots'om. ²⁵ Ee tseixmaaⁿ na nntsa'ntjoom hasta xjeⁿ na jnda tju'cje Tsotyeeⁿ nacjee' nc'eeⁿ cha'tso na cwi'oo nacjoom'm. ²⁶ Juu na macanda na nntseityueeⁿeⁿ na matseiwene nacjoom'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ²⁷ Ee jnda tju'cje Ty'oots'om cha'tso nacjee' nc'ee Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nquii Ty'oots'om. Ee jom cha'tso jnda tqueeⁿ nacje 'naaⁿ Cristo. ²⁸ Nquii Cristo cwiluiñê Jnda Ty'oots'om. Quia jnda s'aaⁿ na cha'tso na niom cwitue'ndyecje jo' nnoom, quialjo' manquiiyeeⁿ nncju'ñecjeeⁿ nnom Ty'oots'om cha nntseixmaⁿ na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiñe jo' ndaa cha'tsoñ'eⁿ.

²⁹ M'aⁿ nn'aⁿ na cwiwits'oomndye cwentaa nn'aⁿ na jnda tja. Saa xeⁿ na mayuu' tjaa'naⁿ na cwita'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' ¿ljo' ts'iaaⁿ na cwiwits'oomndyena cwentaa l'oo? ³⁰ Ndo' xeⁿ ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja ¿chiiu na jâ cha'tso xjeⁿ m'aaⁿyâ na teincuu' waa na cwitjooⁿyâ? ³¹ Ee 'io ndi 'io m'aaⁿya na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xjeⁿ mati na mayuu' na mañequiaana' na neiⁿya na cwiluiindy' nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nqueⁿ cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ³² Tsjoom Éfeso seijndoya cwii ts'ooⁿ ñequio quioo' wje saa meiiⁿ na ljo' ¿yuu' waa na mawantjoⁿ? Ee xeⁿ na mayuu' na ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja yati cal'aaya cha'xjeⁿ cwilue nn'aⁿ: “Cwa cwa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luaa' nncwjaaya.”

³³ Tiñequiandyo' na ñe'nquiu'nn'aⁿna' 'o. Waa ñ'oom na matso ts'aⁿ: “Joo nn'aⁿ na tis'a la'xmaⁿ cwila'ndaa'na ts'iaaⁿ na ya na cwiluii.” ³⁴ C'oom'nnda' n'om'yo' cha'xjeⁿ

na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo' jnaⁿ ee m'aⁿ nt'omndyo' 'o na ticalaxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Ty'o^ots'om. Matsjoo na ljo' cha calui'jnaaⁿ'ndyo'.

*Nmei*ⁿ n^laxmaⁿ seii nn'aⁿ na nnta'ndo'xco

³⁵ Nnts'aacheⁿna' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nncwax'eeⁿ: “¿Chiuu nluiyuu na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? ¿Chiuu mmaⁿ' sei' na nla'xmaⁿna?” ³⁶ Tijndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' nncwax'ee, ee tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. ³⁷ Quia na wjaacanom' ts'aⁿ, nchii ts'oomtsjoo wjaacanoom'm, nnaⁿ wjacanoom'm oo tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo oo cwiicheⁿ nnom tsjaaⁿ. ³⁸ Jnda na jnom' ts'aⁿ tsjaaⁿ'ñeeⁿ, nquii Ty'o^ots'om mañequiaaⁿ chiuu mmaⁿ'na' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaaⁿ mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na macaⁿ'na'. ³⁹ Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿ'na'. Nn'aⁿ la'xmaⁿ'na cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiiyo' ndo' cantsaa ñequio calcaa cwiicheⁿ nnom sei' la'xmaⁿ'yo'. ⁴⁰ Mati m'aⁿ cancjuu tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'o^ots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na neiⁿncoo' jona' ñequio juu na neiⁿncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. ⁴¹ Juu na caxueeñe ñe'quioom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjuu, ndo' joo cancjuu cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjuu.

⁴² Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaaⁿya quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' cwii na nto' saa quia na nncwando'xcona', nntseixmaⁿ'na' cwii na tijoom cwii cue'. ⁴³ Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixmaⁿ'na' cwii na tal'ue saa jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ'na' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, meiⁿcwii tjaa na nndaⁿ nnts'aaⁿ, saa quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najneiⁿ. ⁴⁴ Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ' ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tyuaa, saa quia na nncwando'xcona' tseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' Espíritu Santo.

⁴⁵ Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii, matsona': “Adán ts'aⁿ najndyee, tuiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando’”, saa nquii Adán na macanda cwiluiñe Espíritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁶ Nchii juu cantyja 'naaⁿ' Espíritu tyowaajndyee, tyowaajndyee cantyja 'naaⁿ' tyuaa, jnda jo' chii tuua cantyja 'naaⁿ' Espíritu. ⁴⁷ Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'o^ots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' tyuaa. Saa nquii ts'aⁿ na jnda we cwiluiñe na matsa'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' cañoom'luee. ⁴⁸ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿ'na' cha'na ts'aⁿ na tuiñejndyee ñequio ts'o. Saa seii'a na n^laxmaaⁿya quia na nntando'xcooya n^laxmaaⁿya cha'na seii' nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xjeⁿ tyowaa Adán na s'aa Ty'o^ots'om maluaa' cwimaaⁿ'a. Mati xjeⁿ na nntando'xcooya mmaaⁿ'a cha'xjeⁿ waa Cristo na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'aⁿya, ñe'catsjooya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' leicandaⁿ nntseijomna' jona' yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om meiⁿ 'naⁿ na cwiwi'ndaa' xocandaⁿ nntseijomna' jona' ñequio joo na ticantycwii na m'aⁿ. ⁵¹ Saa l'ue ts'ooⁿ na nla'noⁿ'yo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'aⁿ'na'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saa cha'tsondyo nntseichuiina'. ⁵² Jeeⁿ cjee na nlui na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsja ts'aⁿ lua'nnom, xjeⁿ na nleic'uaa ndu na macanda. Ee maxjeⁿ nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja na tajom cwjennda'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeiiⁿ na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa'a cwii na tijoom ncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ'na'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaaⁿya na cwiwi'ndaa'na', quia na jnda tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu seii'a na jaawe'na' quia na jnda tcweena' na tijoom cue', xjeⁿ'ñeeⁿ nntseicandaⁿ'ñena' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii na matsona': “Jnda seityuii' Ty'o^ots'om najndei na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ⁵⁵ 'U na mache' na cwiwje nn'aⁿ, ¿je' je' yuu waa na cwii nndaⁿ ntsa' ñ'eⁿndyo? Meiⁿchjoo tjaa yuu cwii cuua na ncwantjom'.” ⁵⁶ Juu jnaⁿ na laxmaaⁿya waa najndei na matseixmaⁿ'na', jo' chii cwiwjaaya. Ndo' juu ljeii na tqueⁿ Moisés waa najndei na matseixmaⁿ'na' na mañequiaana' na cat'uii jnaⁿ jaa. ⁵⁷ Saa jndye na quianl'uaa' Ty'o^ots'om na mañequiaaⁿ na cwinaⁿ'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo na matsa'ntjoom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio Ty'o^ots'om, ñecwiitco titsawintye'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús ee manquiu'jndaa'ndyo' na jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo' juu ts'iaaⁿ nats'aⁿ nnoom.

16

Cwila'tjomna s'om na nla'ana naya nc'iaana na m'aⁿ Jerusalén

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nla'tjom'yo' s'om na nla'a'yo' naya nn'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om na wi' m'aⁿna Jerusalén, luaa matseijndo'a n'om'yo'. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na tsjoo na calla ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿndyuaa Galacia. ² Ticwii xueeneiⁿnc^o cwii cwiindy^o 'o calat'ue'yo' cwanti na ñequia'yo' cantyja na cwantantjom'yo'. Quia jo' quia na nncuaya quii'ntaaⁿyo' nchii s'om quia nlat'ue'cheⁿyo'. ³ Ndo' catjeii'ndyo' cwii oo we x'iaa'yo' na cwila'noⁿyo' na joona ya na nnc'ooñ'omna s'om'ñeeⁿ Jerusalén. Quia jo' quia na nncuā na m'aⁿyo', nntseiljeiya cwii tsom na nnc'ooñ'omna. ⁴ Ndo' xeⁿ macaⁿna' na nncjo' jo' jo', quia jo' nnc'oona ñ'eⁿndyo.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo' na m'aⁿyo' xeⁿ jndā tjowinooⁿ ts'ooⁿdaa Macedonia ee maxjeⁿ matsei-jndaa'ndyo' na jo' jōjndyaa. Jndā jo' nncuacañoⁿya 'o. ⁶ Nndaā nnts'aana' na nljoo'ndyo' ñ'eⁿndyo' meiiⁿ ñe'cwantindy^o xuee oo cha'waa ncueeteiⁿ. Quia jo' 'o nndaā nntsalacwanom'yo' ja nato quia na nncjo' xeⁿ yuu cwijoyō. ⁷ Ee ticaljoya ts'ooⁿ na cwe' cjee cjee m'aaⁿna' nncwinooⁿ na m'aⁿyo'. Ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na majndye xuee nndaā nljoo'ndyo' ñ'eⁿndyo', xeⁿ Ty'o^ots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saa jndā seijndaa'ndyo' na nljoo'ndyotyā ñjaaⁿ tsjoom Éfeso hasta na jndā teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jeeⁿ t'maⁿ maju'naaⁿñena' na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús ndo' jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo' meiiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ja.

¹⁰ Nndaā nnts'aana' na nncuee'caño^m Timoteo 'o. Xeⁿ na ljo', cala'lui'yo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñê ñ'eⁿndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesucristo mach'eeⁿ cha'xjeⁿ ja. ¹¹ Jo' chii meiⁿcwiindy^o 'o tinc'om'yo' na tila'ñ'oom'ndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'om'yo' cateijndeiy^o jom cha quia nlueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿyo' quia jo' nndyolcweeⁿeⁿ ñequio na neiiⁿeⁿ. Meiⁿndo'a jom ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'.

¹² Tyocana' nnom nquii nn'aaⁿya Apolos na catseijomñê ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu' na cwi'oocajndoo'na 'o. Saa na maje'ndyo' ticats'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ. Majo' nncuee'caño^m 'o quia na ñequiaana' na wanaaⁿ.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

¹³ Queⁿ queⁿyo' cwenta chiuu cwii tsam'aⁿti'yo'. C'om'tyeⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. Catsanajndā'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê cha'na nn'aⁿ na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a. ¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', cat'moⁿyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

¹⁵ 'O nn'aⁿya, manquiu'yo' na cha'waa ts'ooⁿdaa Acaya, juu Estéfanos ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'jndyeena ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. Joona cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê jo' jo'. ¹⁶ Macwe' jo' macaⁿa na catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ cha'na joona. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿndyena na cwhiteijndeiⁱ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ¹⁷ Jeeⁿ neiⁿya na jndā tyjee'caño^m Estéfanos ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaya ncjo'yo' na manty'iaya joona, ee jndā jla'noomndyena cantyja 'na'ya cwii na leicandaā nl'a'yo' na tic'oomndyo'. ¹⁸ Na jndā tquiena na m'aaⁿya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiiana' na t'maⁿ ts'ooⁿ, majo'ti nnts'aana' ñ'eⁿndyo' 'o quia na nlquienna'na na m'aⁿyo'. Nn'aⁿ na cwindye'ntjomna cha'na joona matsona' na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joo naⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿna' na m'aⁿ ts'ooⁿdaa Asiawaa cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Majuu nn'aaⁿya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xmaⁿndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'aⁿ tmaaⁿ na cwitjomndye w'aana ñequio xuee' nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'

ñjaaññe cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oqots'om, quia cwitjomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyena, cataⁿ'yo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyena.

²¹ Nncō Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xmaⁿndyo'.

²² Meincwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'oqots'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nnda' nquii Ta Jesucristo.

²³ Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'.

²⁴ Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e jom. Mantyjati luaa'ndyo. Amén.

Carta na jnda we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matseicwanoⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eñê na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Matseiñjoom' Ty'oots'om jaa na wi' na cwiťjooⁿya

³ Cwila't'maaⁿndyō Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseiñjoom'm jaa. Jom cwiluiñê Tsoty Jesucristo na matsa'ntjom jaa. ⁴ Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿyâ nawi' na cwiwinooⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nla'xmaaⁿyâ na ndaa ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwilajomndyō ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿyâ. ⁶ Ndo' nc'e na ljo', quia matseijaa'ñena' nawi' na cwiwinooⁿyâ, luaa' waa cha nntseiñjoom'na' 'o ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ee quia matseiñjoom' Ty'oots'om jâ, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseiñjoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ndo' nc'e jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaa nla'quii n'om'yo' na cwiťjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinooⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantyjaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', ee manquiuyaayâ quia maleichuwi'na' 'o cha'xjeⁿ na cwiťjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'om't'maaⁿndyō n'ooⁿyâ.

⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ nawi' na tyotseijaa'ñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuaa Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'ooⁿyâ na nlui'n'maaⁿndyō naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jla'tiuyâ maxjeⁿ nntseicwjetona' jâ. ⁹ S'aana' nquiiuyâ na matseijomna' jâ cha'na nn'aⁿ na jnda teijndaa' na mañejom na cwje. Tuii na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaayâ na ñequii'cheⁿ c'ooⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om na mañequiaa na cwiťando'xco nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ tanc'ooⁿyâ na ntyjaa' n'ooⁿyâ chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jnda seicandyaañê jâ nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseicandyaañê jâ. Jo' chii jom ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿyâ na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ jâ, ¹¹ xeⁿ 'o cwiťejndei'yo' jâ na cwilanei'yo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ. Ee quia majndye nn'aⁿ cwiťjeii'na ncueyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyeti nn'aⁿ ñequiana na quian'l'uaaⁿaⁿ na matio'naaⁿñê jâ.

Waa na seitsaaⁿñena' na tícjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neiⁿyâ cantyja 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿya n'ooⁿyâ matsona' na cwitsaam'aaⁿyâ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿna' na c'oom ts'aⁿ na jnda tqeⁿ Ty'oots'om na cwiluiñê cwentaaⁿaⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaaⁿyâ na ljo' jo ndaa 'yo' nc'e juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndō' n'ooⁿ ncjooyâ. ¹³ Naquii' joo cartas na cwila'cwanooⁿyâ na m'aⁿyo' tomti cwiťmoōⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacjoona', ndo' cha'xjeⁿ na cwila'naⁿyo' ndo' na cwila'noⁿyo' ljo' cwila'candii joona'. Ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya na nncue'ntyjo na candaa' nla'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿyâ, ¹⁴ cha meiⁿ na cwe' cwantindyo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿyâ je', saa juu xuee quia na nncwjee'nda' Ta Jesús na cwila't'maaⁿndyo, 'o ndaa nla't'maaⁿndyo' jom cantyja 'naaⁿyâ cha'xjeⁿ jâ nla't'maaⁿndyō jom cantyja 'naⁿyo'.

¹⁵ Nc'e na luaa' waa na ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya cantyja 'naⁿyo', seitiuuya na wendii' nncwinooⁿ na m'aⁿyo' na nty'iaaya 'o cha we ndii' ñequiaana' na nei'yo' na nty'ia'yo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaaya 'o na mawinooⁿya na majō ts'ondaa Macedonia, ndo'

na nty'iannda'a 'o quia na ndyolcwa'a na nnaa'ya jo' jo', ndo' na ljo' 'o ndaa nnteijndei'yo' ja na jojotyā na nncua ndyuaa Judea. ¹⁷ Ndo' na luaa' seijndaa'ndyo, ¿aa mach'eena' nquiu'yo' na cwe' na s'aato na seijndaa'ndyo na luaa'? ¿Aa cwitjei'yo' cwenta na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue quia matsjoo "majo'ndyo" cwii ñ'oom saa ndanquia cwiwitquioo' na ma'moⁿna' na "nchii jo'", ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿna' na majo'ndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na nchii la'xmaaⁿya nn'aⁿ na mañejuu xjeⁿ cwil'uuyā ndaa'yo' na waa na l'aayā saa tical'aayā. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo na tyoñequiaayā ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo Jnda Ty'oots'om. Ñ'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixmaⁿna', na waa xjeⁿ na majo'ndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii jo'ndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ jom, ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ jom, cha'tso ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joona' na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndo' na ljo', quia cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequii'cheⁿ mañequiaa Ty'oots'om na 'o ndo' jā cwiljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' jnda tqueeⁿ na cwiluiindyō na lju' n'ooⁿya. ²² Ndo' cha m'moⁿna' na cwiluiindyō cwentaaⁿaⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, cwii na matseicandiina' na nnto'ñooⁿya cha'tso na matseijndaa'ñê.

²³ Macaⁿa nnom Ty'oots'om na cwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. Tîcjo tsjom'yo' quia na seijndaa'ndyo na ncjo jo' ee na wi' ts'ooⁿya 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿyo' jndei'na na nntseitia'a 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaaⁿya xjeⁿ 'o cantyja na cwila'yuy'yo' ee 'o xcweti waa na cwila'yuy'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Saa nc'e na ñe'cateijndeiiaⁿ 'o na c'om'yo' na neiⁿti n'om'yo'.

2

¹ Jo' chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tîcjo na m'aⁿyo', tints'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo'. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo', nnts'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo' ndo' na ljo' ntjom'yo', ¿'ñeeⁿ nñequiaa na neiⁿya? Macandā 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjo je' jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'na' n'om'yo'. ³ Cwe' jo' na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwanoⁿya na m'aⁿyo' ee tiñe'cjonty'ia 'o na nl'a'yo' na chjoo' ts'ooⁿ ee matsona' na 'o nñequia'yo' na neiⁿya. ⁴ Ee sei'ndaa'na' ntyjiiya quia seiljeiya carta'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya hasta ty'iooya. Nchii seiljeiya juuna' na catseichjoo'na' n'om'yo' saa cha cala'noⁿyo' na juu na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seitjoõñe

⁵ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjoo' n'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti ja na tquiaaⁿ na chjoo' ts'ooⁿ, s'aaⁿ na ljo' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o, meiⁿ nchii cwe' na mawinoⁿa na matsjoo na ljo'. ⁶ Saa je' malei'tyeⁿ jnda tuui chiuu na majndyendyo'ti'yo' jla'jndaa'ndyo' na catioom cantyja na seitjoõñê. ⁷ Je' macaⁿna' na cala't'maⁿ n'om'yo' jom ndo' quia'yo' na t'maⁿ ts'oom, tints'aana' na juu na m'aaⁿ na chjoo' ts'oom na seitjoõñê nncjan'oomna' jom na tacantyyaa' ts'oom Ty'oots'om. ⁸ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na cat'moⁿyo' na jnda nquiu'yo' jom. ⁹ Seiljeiya carta'ñeeⁿ na seicwanoⁿya na m'aⁿyo' cha nleitquioo' aa nla'candā'yo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yo' mati ja matseit'maⁿ ts'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia 'ñeeⁿ na jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo nnom Cristo mats'aa na ljo' na cateijndeiina' 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuyuaya chiuu mayaaⁿaⁿ.

Waa na seitsaaⁿñena' Pablo tsjoom Troas

¹² Quia na tjo tsjoom Troas na nñequiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, t'maⁿ tju'naaⁿñena' na nndi'ntjoⁿya nnoom jo' jo', ¹³ saa meiⁿ na ljo' tîleiquiaana' na ya ntyjii ee tîc'oomñe ti'nn'aaⁿya Tito. Nc'e na ljo', tsjooya ndaa naⁿñeeⁿ majoya, jlui'a na m'aⁿna, jndyoondyeyuya ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaa cwitantjooⁿya nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo

¹⁴ Matseit'maaⁿndyō Ty'oots'om na jeeⁿ quianl'uaaⁿaⁿ. Ee nc'e na m'aaⁿyâ nacje 'naaⁿ Cristo, jo' na meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequii'cheⁿ nqueⁿ wjaachom jâ na cwicandaa na nnaⁿndyô meiⁿljo'cheⁿ na cwitjooⁿyâ. Jo' chii ñequii'cheⁿ mawil'uee'ñê jâ na 'oondye nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ. Juu ts'iaaⁿmeiⁿ matseijomna' juuna' cha'cwijom na maju'na' jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo matseijomna' cha'cwijom tsioom suu na mañequiaaⁿ nnom Ty'oots'om na cwit'oom'na' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwicalui'n'maaⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaa nn'aⁿ na 'ootsuundyexaxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeena' joona saa jo ndaa nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿndye laxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaana' na cwita'ndo' añmaaⁿna. Meiⁿ tjaa ñ'eeⁿ c'oom na cwe' cantyja 'naaⁿ nquii na nleinaaⁿ na nnts'aa ts'iaaⁿmeiⁿ. ¹⁷ Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om cwe' cha ndaa nnta'ntjomna cantyja 'naaⁿna'. Saa jâ na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcwee'ya n'ooⁿyâ cwiñe'quiaayâ ñ'oom'm ndo' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Cristo.

3

Ñ'oom na tijoom cachuii' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om

¹ Quia cwil'uuyâ na luaa', ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwitoo'nnda'â na cwila't'maaⁿndyō cheⁿncjooⁿyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa cwila'tiuu'yo' na macaⁿna' na nntsaaⁿooⁿyâ cartas na cwilue nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ candaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa nntaaⁿyâ na quia'yo' carta na nndu'yo' na jeeⁿ candaⁿ ts'iaaⁿ cwil'aayâ? Nt'omcheⁿ nn'aⁿ luaa' cwil'ana. ² Saa mancjo'ti'yo' cwiluiindyō' cha'cwijom cwii tsom na teiljeiina' naquii' n'ooⁿyâ na ma'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaaⁿyo'. Nc'e cantyja 'naaⁿ juuna' ndaa nljeii ts'aⁿ chiuu waa ts'iaaⁿ na tyots'aa quii'ntaaⁿyo' ndo' ndaa ndii na jla'ljo'yo' Jesucristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxmaⁿyo' cwii carta na nquii Cristo seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda macwil'aayâ quii'ntaaⁿyo', na nchii teiljeii juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espíritu Santo, meiⁿ nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeiina' naquii' n'om'yo'.

⁴ Manquiuyuayâ na luaa' waa ee cwicantyyaa' n'ooⁿyâ Ty'oots'om nc'e Cristo. ⁵ Meiⁿ nchii ncjooⁿyâ waa cwii nnom na laxmaaⁿyâ na ndaa nl'uuyâ na jeeⁿ cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. ⁶ Nqueⁿ jnda ty'ioom ts'iaaⁿ jâ na cwicandaa cwindya'ntjooⁿyâ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Juu ñ'oom'ñeeⁿ waa najndeina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco añmaaⁿ nn'aⁿ nc'e Espíritu Santo. Nchii maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ mach'ee ljeii naqui. Ee ljeii'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwje nn'aⁿ.

⁷ Juu ljeii na tqueⁿ Moisés, teiljeiina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixmaⁿna' na caxueena' hasta tyoch'eeⁿna' na caxuee nnom Moisés, meiⁿ leicandaa nty'iaa nn'aⁿ Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom cheⁿndyocheⁿ tjanduu'na'. Juu ljeii'ñeeⁿ na seijndaa'ñena' na cwijje nn'aⁿ, tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, ⁸ nc'e na luaa' tyotseixmaⁿ juu na caxuee'ñeeⁿ, cwanti t'maⁿti tseixmaⁿ ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ñooⁿya na matseijndaa'ñe Espíritu Santo. ⁹ Ee xeⁿ juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ tyotseixmaⁿna' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ jlaxmaaⁿya, t'maⁿti na caxuee na tseixmaⁿna', nchiiti ñ'oom na tqueeⁿjñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ t'maⁿ na caxuee tyotseixmaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, saa juu ñ'oom na maqueⁿ Ty'oots'om jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, t'maⁿticheⁿ nacaxuee na tseixmaⁿna'. ¹¹ Jo' chii xeⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ na ticwiyo' meiⁿ t'maⁿ tyotseixmaⁿna' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotyeⁿ t'maⁿticheⁿ na caxuee na cwiluiiñe tseixmaⁿna'.

¹² Nc'e juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'ooⁿyâ, jo' jo' na cwilanaⁿyâ juuna' ndaa nn'aⁿ ñequio na t'maⁿya n'ooⁿyâ. ¹³ Meiⁿ tiquil'aayâ cha'na tyoch'ee Moisés na tyotseicataⁿaⁿ nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina',

titquioo' juuna' ndaa nn'a^n Israel. ¹⁴ Saa na^n ñee^n tîcala'no^n na luaa' tyoch'ee^n ee xje^n je'che^n quia cwila'naa^n na ñ'oom tquiee'ñee^n na tquiaa Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na' na nla'no^n na juu jo' macandâ maquindyona' quia na matseyu' ts'a^n ñequio Cristo. ¹⁵ Ee xje^n je'che^n, quia na cwila'naa^n na ñ'oom na tyoñequiaa Moisés, ticala'no^n na juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'no^n na juuna'. ¹⁶ Saa quia cwilcwe' ts'om ts'a^n jnaa^n na nntioñe l'õ nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, matseicanaa^n ñena' na nntsei'no^n ñ'oom'ñee^n. ¹⁷ Ee manquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa, manquiiyee^n cwiluiñe Espíritu, ndo' mei^n quia yuuche^n na m'aa^n Espíritu na cwiluiñe, jo' cwindyaandye nn'a^n. ¹⁸ Jo' chii cha'tsondyo jaa nc'e na ticatâ ndaaya ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom tsjo'jnom na maju'na' na caxuee na cwiluiñe Jesús na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nque^n na jaawijndyeti matseit'maa^n ñena' jom na juu jo' cwina'na' cantyja 'naa^n nque^n na matsa'ntjoom jaa, na cwiluiñe Espíritu.

4

Macandâ Jesucristo cwiluiñe na matsa'ntjoom

¹ Jo' chii nc'e na m'aa^n Ty'oots'om na wi' ts'oom jâ na mañequiaa^n na cwilaxmaa^nyâ ts'iaa^n meii^n na jee^n cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. ² Ndo' mei^n quia na jee^n jnaa^n na cwil'a nn'a^n na cwe' nty'iu, jndâ tjei'ndyô cantyja 'naa'na'. Mei^n tjaa'na^n cwii nnom na cwil'aayâ cha nñequiu'nn'a'na' nn'a^n. Mei^n tiquilachuii'â ljo' na ma'mo^n ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequii'che^n cwilanaa^nyâ ñ'oom na mayuu' ndo' nc'e na ljo' cwiñe'quiandyoñ'aa^nyâ jo nnoom mei'n ljo'che^n na m'aa^n n'om nn'a^n cantyja 'naa^nyâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xe^n tseixma'na' cha'cwijom cwii 'na' na matseicu'na' ndaana, macandâ ndaa nn'a^n na 'ootsuundye tseixma'na' na ljo'. ⁴ Ee nn'a^n tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yu'na, jo' chii juu na cwiluiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'no^n na, jo' na tileique^n na cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naa^n Cristo na jee^n cajnda tseixma'na' na jom jlui'ñe nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaa^nyâ chiuu laxmaa^n ncjooyâ, saa cwilanaa^nyâ na Jesucristo cwiluiñe na catsa'ntjoom ndo' na luaa', jâ cwiluiindyô na cwindya'ntjoo^nyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjoom na cwixueeñe yuu na jaa^n ñe, manquiiyee^n jndâ s'aa^n na seixueeñena' naquii' n'oo^nyâ, cha cantyja 'naa^n juu na caxuee'ñee^n nndaâ nnta'jnaa^n â na t'ma^n cwiluiñe nc'e mañejuu na xuee'ñee^n matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaa^nyâ cha'cwijom ncuua ts'ocachu

⁷ Juu nayawaañe na jee^n jndana', la'xmaa^nyâ juuna' naquii' seii'â na joo seii'â matseijomna' cha'cwijom ncuua ts'ocachu. Luaa' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaa cwil'aayâ ts'iaa^n meii^n nc'e Ty'oots'om mañequiaa^n na jndaayâ, mei^n nchii ncjooyâ waa na cwila'xmaa^nyâ. ⁸ Jo' chii meii^n na jndye nnom na ñe'catseic'oo'na' jâ, saa cwina'ndyô, mei^n niom na ñe'canchjena' jâ, saa ndicwa^n m'aa^nyâ na quit'ma^n n'oo^nyâ Ty'oots'om. ⁹ Jndye nn'a^n cwintyjo jâ saa tyoo'ndii Ty'oots'om jâ. Cwitmeii'ndyena jâ nnom tyuaa, saa ndicwa^n m'aa^ntyaayâ. ¹⁰ Mei^nyuuche^n na cwitsaayâ, ñequio seii'â nmeii^n cwitjoo^nyâ na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xje^n seicuee'na' Ta Jesús. Luaa' waa cha mati m'mo^n na la'xmaa^nyâ juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yoche^n na cwitandoo'â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aa^nyâ cantyja 'naa^n Jesús, cha mati cantyja 'naa^nyâ ñequio seii'â nleitquioo' na la'xmaa^nyâ juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' meii^n wi' cwitjoo^nyâ na ñe'catseicwjeena' jâ saa cantyja 'naa^n jo', 'o la'xma'nyo' na cwitando'yo' ñ'e^n Ty'oots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Matseyu'a ñ'e^n Ty'oots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyô cantyja 'naa'na'." Mati jâ cwilayu'ya n'oo^nyâ ñ'e^n ñe' ndo' cwilanaa^nyâ cantyja 'naa^n jo'. ¹⁴ Ee manquiiyuaayâ na nquii Ty'oots'om na tquiaa^n na tando'xco Jesús jndâ na tue', nnts'aa na nntandoo'xcooyâ ñ'e^n ñe', ndo' ñecwii tmaa^n nncjachom 'o ñ'e'ndyô jâ yuu na m'aa^n. ¹⁵ Cha'tso nawimeii^n na cwiwinoo^nyâ ts'iaa'na' na

cateijndeina' 'o, cha na majndye nn'aⁿ nnto'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ndo' na ljo' jndye jona nñequiana na quianl'uaaⁿ aⁿ cha catseit'maaⁿ ñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyô ee meiiⁿ na jaaju'cjena' seii'â saa 'io ndi 'io cwiwitei- iⁿxco naquii' n'ooⁿyâ. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwiⁿjooyâ je' ñequio seii'â, cwe' chjootindyo jona', tiyocheⁿ cwiwinooⁿyâ jona' ndo' cantyja 'naaⁿ jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseit'maaⁿ ñena' jaa na juu jo' t'maⁿti ndo' jndati tseixmaⁿna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ'. ¹⁸ Ee tiqitjaa'ndyô cwenta na wi' na tquioo' na cwiⁿjooyâ. Cwiquaaⁿyâ cwenta joo 'naⁿ na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljotyeⁿna', saa joo na titquioo' m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

5

Nnto'ñooⁿya seii'a na xco

¹ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿna' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xeⁿ nntyuii' juuna' jndâ sejindaan'ne Ty'oots'om w'aa na xcona' jo cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'aⁿ l'a juuna'. ² Ee mayuu' yocheⁿ na cwitandoo'a ñequio seii'a nmeiiⁿne, cwila'ncjoo'ndyo ee queeⁿ n'ooⁿya na nnc'ooⁿya w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaaⁿya juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na cwee liaa', nchii cha'na ts'aⁿ na ñecasei'ñe. ⁴ Seii'a nmeiiⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom w'aa yuu na cwi'aaⁿya, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyo ndo' matsei'ndaa'na' nquiuuya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya seii'a na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecantsei'ndyo, saa nc'e na ñe'cwaⁿa seii'a na xcona', cha juu na laxmaaⁿya na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje cwitsuun'eⁿna' nc'e na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁵ Nquii Ty'oots'om jndâ sejindaan'ñe na nluii na luua', ndo' cha na m'moⁿna' na nntseicandaa'ñe juuna', jndâ tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya, cwii na ma'moⁿna' na cwiljotyeⁿ ñ'oom na jndâ tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maaⁿndyo n'ooⁿya na yocheⁿ na ndicwaⁿ tandoo'a ñequio seii'a nmeiiⁿ, tyooto'ñooⁿya w'aaya, ñecatsona' na tic'ooⁿya ñequio nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwitsam'aaⁿtyaaya nc'e na cwila'yuy'ya cwii n'ooⁿya ñ'eñe, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saa m'aaⁿya na quit'maⁿ n'ooⁿya Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'ooⁿya na tacatandoo'tyaaya ñequio seii'a nmeiiⁿ cha nndaⁿ nntandoo'a yuu na m'aaⁿ. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'ooⁿya na ñequii'cheⁿ cal'aaya yuu na cwijaawee'ntyjeeⁿ, meiiⁿ na cwitsam'aaⁿtyaaya ñ'eⁿ seii'a nmeiiⁿ, oo meiiⁿ na jndâ 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyo nncwintyjaa'a jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa, cha cwii cwiindyo nnto'ñooⁿya cantyjati na jndâ ñel'aa xjeⁿ na ñet'ooⁿya ñequio seii'a, aa na maty'iomyana' ndo' aa na tia.

Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, jo' chii cwijoo' n'ooⁿyâ na quiandye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nquii Ty'oots'om ntyjiiindaan'ñe chiuu n'ooⁿyâ ndo' ntyjaa' n'ooⁿyâ na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maaⁿndyo cheⁿncjooⁿyâ ndaa'yo'. Jâ cwe' cwiñe- quiaayâ na wanaaⁿ na c'om'yo' na jnda nquiu'yo' jâ, cha nndaⁿ nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquioo', nchii cantyja chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ naquii' ts'om. ¹³ Ee meiiⁿ cwilue nn'aⁿ na jndâ teintjeiⁿndyô, luua' laxmaaⁿyâ nc'e Ty'oots'om, ndo' xeⁿ laxmaaⁿyâ ts'aⁿ na yaa', luua' waa cha' cateijndeina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jâ cwiluiiñena' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuuyaayâ na tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ, jo' chii cha'tsondyo cwiluiindyo l'oo. ¹⁵ Tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ cha joo nn'aⁿ na cwitandoo'na tic'omtina cantyja na l'ue n'om nquieena, saa catando'na cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na tueeⁿeⁿ ndo' tando'xcoom cwentaana. ¹⁶ Jo' chii je' tacotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cwiⁿjeii'na cwenta chiuu tseixmaⁿ cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ Cristo saa je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷ Jo' chii ts'aⁿ na matseitjoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluiiñe ts'aⁿ na jndâ tuiiñe xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaaⁿ jndâ teinom, cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ laxmaⁿ xcona'.

¹⁸ Nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ!, majom maqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyō nc'e Cristo ndo' maty'ioom ts'iaaⁿ jaa na quiandyē nn'aⁿ na caljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ¹⁹ Luaa matsona': Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ nc'e Cristo, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta na la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ndaayâ na ñequiaayâ ñ'loom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ²⁰ Je' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwila'candii 'o ñ'loom na matseicwanom Cristo na m'aⁿyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oots'om matse-ity'ooñê ndaa'yo' ñequio ñ'omndyuaayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyô ndaa'yo' na caljoya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²¹ Cristo meiⁿcwii jnaⁿ t'icatseixmaaⁿ, saa nc'e na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, jo' na s'aa na matseixmaaⁿ jnaⁿ cha jaa na matseitjoom'na' ñ'eⁿñê ndaaⁿ nla'xmaaⁿya cantyja na maty'iomyana' cha'xeⁿ na macaⁿna'.

6

¹ Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwil'aayâ ty'oo ndaa'yo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ. ² Ee naquii' ñ'loom' Ty'oots'om na teiljeii matsoom:

Jndiia ñ'loom na tsu' nooⁿ juu xjeⁿ na tjawee' ts'ooⁿ ñ'eⁿndyu'.

Teijndeiya 'u juu xuee na seijndaa'ndyō na nncwji'n'maaⁿndyō 'u.

Cala'nōⁿyo' ñ'loomwaa' na tso Ty'oots'om. Je' cwiwee' xjeⁿ na ñecateijneiⁿ 'o. Je' xcwe xjeⁿ na jeeⁿ ñ'e'cwji'n'maaⁿñê 'o.

³ Meiⁿcwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'aⁿ, tints'aana' na tia ñ'loom cwiwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ. ⁴ Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'ooⁿyâ na m'mōⁿna' na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oots'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinooⁿyâ, m'aaⁿyâ na t'maⁿya n'ooⁿyâ, ñequio na matseitjooⁿna' na nleil'uee'ndyô ndo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom najndei'na' na mat'uiina' jâ, ⁵ cwitjooⁿyâ na cwicachoo'â cwil'a nn'aⁿ, ndo' na cwitioomna jâ laancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aaⁿyâ na jndei'na' na cwil'aayâ ts'iaaⁿ cha'na meiⁿquiandyō ts'aⁿ na m'aaⁿ moso. Ndo' na macwji'na' tsaⁿtsjom ndaayâ ndo' mati cwitjooⁿyâ na matseitjooⁿna' ljo' nntquiaayâ, ⁶ mati cwit'mooⁿyâ na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ na lju' na cwitsaam'aaⁿyâ ndo' mati na cwila'nōⁿâ ñ'loom na mayuu' ndo' na m'aaⁿyâ na nioom' n'ooⁿyâ ñequio nn'aⁿ, ndo' na ya nn'aⁿndyô quio joona, ma'mōⁿna' na ljo' nc'e m'aaⁿ Espiritu Santo ñ'eⁿndyô, ndo' cantyja 'naaⁿ na xcwee'ya n'ooⁿyâ na wi' n'ooⁿyâ nn'aⁿ, ⁷ ma'mōⁿna' na ljo' nc'e xcwee' n'ooⁿya na cwiñequiaayâ ñ'loom na mayuu', cwiluii na ljo' ñequio najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om. Ntyjaya ndo' ntyjatymaⁿ cwiwil'uee'ndyô l'ots'iaaⁿ na maty'iomyana'. ⁸ Quia waa cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ jâ, quia waa ticuee' n'omna jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'aⁿndyô, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'aⁿndyô. Quia waa cwiluena na cantundyô meiiⁿ ñ'loom na mayuu' cwilanaaⁿyâ. ⁹ Waa xjeⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyô cha'cwijom la'xmaaⁿya nn'aⁿ na tjaa 'ñeeⁿ cwajnaaⁿ meiiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwita'jnaaⁿna jâ. Waa xjeⁿ teincuu' m'aaⁿya na ñe'cala'cwjeena jâ saa ndicwan cwitandoo'a, cwicachoo'â saa tyoowjaayâ. ¹⁰ Meiiⁿ na maniom na matseichjoo'na' n'ooⁿyâ saa m'aaⁿyâ na neiiⁿyâ. Meiiⁿ na jneeⁿndyô saa cantyja 'naaⁿyâ maqueeⁿna' jndye nn'aⁿ na tyandyena jo nnom Ty'oots'om. Meiiⁿ na meiⁿchjoo tjaa na cwileiñ'ooⁿyâ, saa cha'tsoñ'eⁿ la'xmaⁿna' cwentaayâ.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na m'aⁿyo' tsjoom Corinto, tyoonquioⁿnn'aaⁿyâ 'o, ndyeyu cwilanaaⁿyâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aaⁿ n'ooⁿyâ ñ'eⁿndyō'. ¹² Meiⁿcwii tyooch'leena' na wandii' n'ooⁿyâ ñ'eⁿndyō'. Saa xeⁿ laxmaⁿyo' na wandii' n'om'yo' ñ'eⁿndyô quia jo' ncjo'yo' waa chiuu cantyja 'naⁿyo'. ¹³ Cha'xjeⁿ nquii tqiue ts'aⁿ matseineiⁿ ndaaⁿ ntseinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' ja cha'xjeⁿ jnda ntyjiia 'o.

Cwiluiindyō wa'ts'om 'naaⁿ Ty'oots'om na wando'

¹⁴ Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'aⁿ na tyoolayu', ee xeⁿ luaa' cwil'a'yo' tixotseiljoyuna' 'o ñ'eⁿndyena. Ee nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyaana' xondaã nlajomndyena ñequio juu na matseixmaⁿ natia. Meiⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio na cwiluiiñe naxuee xondaã nla'x'iaa'ndye ñequio na tseixmaⁿ najaaⁿ. ¹⁵ Ee xotseitjoom'na Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'aⁿ na matseyu', xondaã nntseitjoom'na' jom ñequio cwii ts'aⁿ na tyootseyu'. ¹⁶ Nn'aⁿ na cwiluiindyey waa' Ty'oots'om, ¿aa nndaã nleijom ñ'oom joona ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyoy' wats'om 'naaⁿ Ty'oots'om na wando', cha'xjeⁿ tsoom:

Ja nnc'ooⁿ naquii' n'omna, ndo' nnconooⁿya quii'ntaaⁿna.

Ja nntseixmaⁿya Ty'oots'om cwentaana,
ndo' joona nluindyena tmaaⁿ cwentaya.

¹⁷ Ndo' na luaa' waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matso nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. Matsoom:

'O je', calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye.

Catjei'ndyo' cantyja ljo' laxmaⁿ naⁿñeeⁿ.

Meiⁿ tant'ue'yo' 'naⁿ na tilju' tseixmaⁿ.

Xeⁿ nmeiⁿ nla'nda'yo' quia jo' nloñoⁿya 'o.

¹⁸ Ndo' nntseixmaⁿya Tsotye'yo'.

Ndo' mati 'o nla'xmaⁿyo' ntseindaaya na naⁿnom ndo' naⁿlcu.

Nmeiⁿ ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsa'ntjoom jaa na tjacantyja na cwiluiiñe najneiⁿ.

7

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nc'e na la'xmaaⁿya ñ'oommeiⁿ na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ, jo' chii macaⁿna' na cala'lju'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso na matseicw'aa'ñena' seiia ñequio n'ooⁿya. Ndo' ñequio na nquiaaya na nc'oom na ticjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, candaã quiandyon'aaⁿ cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tioo' n'omna ñ'eⁿñê

² Cwa quiandyoy' na nntseitjoom'nnda'na' ja ñ'eⁿndyo'. Já meiⁿjom ndii' tyool'aayâ nawi'ndyô ñ'eⁿndyo'. Meiⁿ tyoola'tjoondyô nnom meiⁿcwiindyoy' 'o, meiⁿ na ññe'n-quiô'nn'aaⁿyâ 'o. ³ Saa nchii luaa' matsjoo na matseitia'a 'o ee jnda ñetsjoo na m'aⁿyo' naquii' ts'ooⁿya meiiⁿ na nntandoo'â oo meiiⁿ na nncwjaayâ ñ'eⁿndyo'. ⁴ T'maⁿ waa na t'maⁿ ts'ooⁿya 'o ndo' jeeⁿ neiⁿya 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso nawi' na cwiwinooⁿyâ tileicantycwii na m'aaⁿya na neiⁿya.

⁵ Ee cantyjati na squiaayâ ts'oondaa Macedonia, tileiquiaana' na nnta'jndyaayâ ee lomañjaaⁿ jndye nnom na tyoco'wi'na' ja, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo' macaty'uaya.

⁶ Saa nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, manquiityeeⁿ tquiaaⁿ na t'maⁿ n'ooⁿyâ na tyjee'cañoom Tito ja, ⁷ ee nchii macanda cwe' na tyje'cañoom ja, saa mati nc'e na tquia'yo' na neiiⁿeⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyo'. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñe'canty'ia'yo' ja, ndo' na tia nquiu'yo' ljo' na tuii quii'ntaaⁿyo'. Mati tsoom na tyojoo' n'om'yo' na nla'canda'yo' ñ'oom na seijndo'a n'om'yo'. Ndo' quia na jndiia na ljo', t'maⁿti tioo na neiⁿya.

⁸ Ee meiiⁿ na juu carta'ñeeⁿ seichjoo'na' n'om'yo', saa tico'tiana' ntyjii na ljo' s'aa ee jnda ljeiya na cwe' chjootindyoy s'aana' na tco'tiana' nquiu'yo', ⁹ saa je' neiⁿya na seicwanoⁿya juuna' meiⁿ nchii na seichjoo'na' n'om'yo' na tquiaana' na neiⁿya, tquiaana' na neiⁿya na 'o tioo' n'om'yo', na jo' jo' tjawee' ntyjii Ty'oots'om. Ndo' na luaa' tqiioo'ya na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe'tya'na' 'o. ¹⁰ Ee quia na mañequiaa Ty'oots'om na matseichjoo'na' ts'om ts'aⁿ cwii na ticatsa'ntjomna' na mach'ee, luaa' mach'eeⁿ cha nlcwe' ts'om ts'aⁿ, cha nndaã nncwji'n'maaⁿñê juu. Ndo' na luaa' mach'eeⁿ meiⁿ xocatso tsaⁿñeeⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo na lcwe' ts'om. Saa nn'aⁿ na tyoola'yu' meiiⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna mach'eena' na chjoo' n'omna, maxjeⁿ tiñe'calcwe' n'omna. Ndo' cwe' jnaaⁿ jo' cwitsuundye añmaaⁿna. ¹¹ Queⁿyo' cwenta juu na tyom'aⁿyo' na

chjoo' n'om'yo' teil'uee'ñe Ty'oots'om. Juuna' s'aana' na tque'ndyo' na jla'jndaa'ndyo'. S'aana' na jla'l'ioo'ndyo' na luaa' s'aa tsa'ñee'ndo' t'om'yo' na nquia'yo' xe' chiuu nnts'aa Ty'oots'om ñ'e'ndyo'. Mati s'aana' na ñe'canty'ia'yo' ja ndo' tque'ntye'nyo' na cjameintyjee'e' natia na s'aa'.

¹² Quia jo' nchii cwe' tomti cantyja 'naa' juu ts'a' na seitjoo'ne, jo' na seiljeiya carta'ñee', meii' nchii cwe' cantyja 'naa' tsotyee' na jlui'jnaa'ñe, saa seiljeiya juuna' cha' jo nnom Ty'oots'om nntseica'mo'nyana' na 'o jnda nquiu'yo' ja. ¹³ Ndo' na maljeiya na ljo', tquiaana' na ty'o'nt'maa'ndyo' ts'oo'.

Majndeitiche' quia na ljeiya na jla'ñ'oom'ndyo' Tito ts'iaa' na tjaa' na m'a'nyo'. Ndo' na teijndeiy'yo' jom mati tquiaana' na nei'ya nc'e s'aana' ntyjee' cha'cwijom na m'aa' wa'a'. ¹⁴ Mei' ticalui'jnaa'ndyo' quia na tjei's'aya 'o nnoom, na tsjoo'ya na ntyjiyaya na 'o nla'canda'ndyo' ñ'oom na nntsoom, ndo' cha'xje' jlui'yuu' cha'tso ñ'oom na jnda tjei'yuu'ndyo' ndaa'yo', mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyâ nnoom cantyja 'na'nyo', jnda jlui'yuu'na'. ¹⁵ Ndo' nc'e na luaa', jndati ntyjee' 'o na majaañjoom' ts'oom na tyola'canda'ndyo' ñ'oom na tsoom ndaa'yo', na ñequio na tyotue'ndyo'cje'yo' ndo' na cwicatyue' nei'nyo'. ¹⁶ Jee' ndyaa' nei'ya na canda'ya nnda' nnc'o'nt'maa'ndyo' ts'oo'nyâ ñ'e'ndyo'.

8

S'om na nnteijndeiiina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aa'nyâ na cwila'yuy'yo', l'ue n'oo'nyâ na caliu'yo' cantyja 'naa' naya na mach'ee Ty'oots'om ñequio ntmaa' nn'a' na macwjee'e' cwentaa'a' na m'a'na ts'oondaa Macedonia. ² Ee joona meii' jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'a'na na neii'na, ndo' meii' na jee' nty'iaandyena saa ndoo' ntyjii ts'a' na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijndeiiina nn'a' na matseitjoo'na'. ³ Macwji'yuu'ndyo' cantyja 'naa'na ee tquiana ñequio na xcwee' n'omna, ndo' mei' titomndyo' tquiana ee maxje' ljo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaayâ na nnta'ncueeyâ na nla'jomndyena na nnteijndeiiina nn'aa'nyâ na cwila'yuy' Jerusalén. ⁵ Mei' nchii l'ana cha'xje' na jla'tiuuyâ, ee tquiandyejndyena naquii' l'o Ta Jesús na calui ñ'e'ndyena yuu na maca'na', nda jo' jluena ndaayâ na cal'uuyâ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luaa' waa, l'aayâ ty'oo nnom Tito na catseicanda'ñê ts'iaa' nayawaañe na to'jñee' quii'ntaa'nyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñee'. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'na'ti'yo' nchiiti nt'omche' nn'a' na cwila'yuy': 'O t'ma'ti waa na cwila'yuy'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om. 'O jndyendyo' ya cwit'mo'nyo' ñ'oom'm ndaa' nt'omche'. 'O xcweti cwila'no'nyo' cantyja 'naa'a'. 'O quee'ti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñ'e'ndyo'. Nc'e na nmei' la'xma'nyo', jo' chii matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omche' nn'a' na cwilayu' na t'maa'ti ñequia'yo' na nnteijndeiiina' nc'iaa'yo' na cwila'yuy'.

⁸ Na matsjoo' ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjo'nyâ 'o chiuu cal'a'yo'. Saa ñequii'che' l'ue ts'oo' na caliu'yo' na nt'omche' nn'a' quee' n'omna na cwil'ana na ljo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'mo'nyana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñ'ee'. ⁹ Ee macwila'no'nyo' cantyja 'naa' juu naya na matseixma' Ta Jesucristo. Ee meii' ñet'oom na tjacantyja na tyañê cañoom'luee, saa nc'e na jee' candya' ts'oom 'o s'aañe che'nque' na nty'iaa'ñe'ee'. Ndo' na ljo' s'aa' maquee' 'o na cwiluiindyoy' na tyandyoy' jo nnom Ty'oots'om.

¹⁰ Matsjoo' ndaa'yo' chiuu waa na m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa' cha cateijndeiiina' 'o. Ee 'o machu'che' jla'tiuuy'yo' na ñe'cateijndeiyoy' nn'a' Jerusalén ndo' xje'ñee' jla'cato'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na nla'canda'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'a'nyo' na quee' n'om'yo' na ñequia'yo' s'om na nnteijndeiiina' nn'a' na cwila'yuy' jo' jo', cha'xje' na s'aana' naquii' n'om'yo' quia jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwilei'nyo'. ¹² Ee xe' na mayuu' na l'ue ts'om ts'a' na ñequiaa' cwentaa' Ty'oots'om, jom maco'ñoom na malei'ñoom ts'a', nchii macaa' na ticuaa' l'o ts'a'.

¹³ Meiⁿ nchii matsjoo na cateijndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha na catseitjooⁿ na cwileil'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeiⁿ nn'aⁿ nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'aⁿ'yo' maxjeⁿ nndaⁿ nnteijndei'yo' nn'aⁿ Jerusalén 'naⁿ na matseitjooⁿ joona, cha cwiicheⁿ ndii' quia na ndaa nliu joona mati nndaⁿ nnteijndeiina yuu na matseitjooⁿ 'o, ndo' na luaa' nl'a'yo', ñe'cwii xjeⁿ nnteijndeiina' 'o ñ'e'ndye joona, ¹⁵ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii: "Ts'aⁿ na majndye maná tyocañeⁿ, títseicwaljoo'na', ndo' mati juu ts'aⁿ na tijndye tyocañeⁿ, tícateitjooⁿ jom."

Tito ñequio nn'aⁿ na cwiteijndei jom

¹⁶ Mañequiaya na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿya Tito. Ee cha'xjeⁿ na m'aaⁿ ts'o^on chiuu nnteijndeiya' 'o, maluaa' m'aaⁿ ts'oom cantyja 'na'yo'. ¹⁷ Ee neiiⁿeⁿ quia tsjooⁿ na nnoom na cjaacanty'iaa'naaⁿ'aⁿ 'o. Ndo' nc'e na queeⁿ ts'oom na ñe'cateijneiⁿ 'o, jo' chii mawjaacando'naaⁿ'aⁿ 'o ee mati jom l'ue ts'oom na ljo'.

¹⁸ Ñ'eⁿ Tito cwijñooⁿya cwiicheⁿ nn'aaⁿya na matseyu'. Quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ waa ñ'oom na jeeⁿ ya mañequiaa tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macandā na luaa' waa. Joo ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ ndyuameiiñe, jnda ty'ioomna ts'iaaⁿ jom, na nncjaañ'eeⁿ ñ'e'ndyô quia nntsaayâ Jerusalén na nntsaaca'ndyaayâ s'om na cwil'a'yo' naya nañ'eeⁿ, na cantyja 'naaⁿ jo' matseit'maaⁿ'ñena' Ty'o^ots'om ndo' m'moⁿna' na ñe'cateijndeiina nañ'eeⁿ. ²⁰ We ndyeendyô ñecwi nntsaayâ Jerusalén cha tjaa ñ'eeⁿ nntseituu na tis'a cwil'aayâ ñ'eⁿ s'om'ñeeⁿ. ²¹ Ee nchii macandā jo nnom Ty'o^ots'om cwiqueⁿndyô na nl'aayâ yuu na maty'iomyana', saaⁿ mati jo ndaa nn'aⁿ.

²² Ñequiondye joona cwila'cwanooⁿya cwiicheⁿ nn'aaⁿya na jndye nnom na mach'eeⁿ ma'moⁿna' ndaayâ na jeeⁿ queeⁿ ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om ndo' je' majndeiiticheⁿ na luaa' ee cantyja 'na'yo' mañ'oom t'maaⁿ'ñê ts'oom. ²³ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na mawax'ee ñ'eeⁿ cwiluiñe Tito, candu'yo' na cwiluiñê x'iaya. Matseijomñê ñ'e'ndyô na cwindye'n-tjooⁿya ndaa'yo'. Ndo' xeⁿ cwita'x'ee nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ naⁿm'aⁿ candu'yo' na ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ cwijñoomna naⁿm'aⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndo' matseit'maaⁿ'ñena' Cristo cantyja 'naaⁿna. ²⁴ Jo' chii cat'moⁿndyeyu'yo' na mayuu'cheⁿ jnda nquiuy'yo' naⁿm'aⁿ cha caliu ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwitjeii'â ñ'oom na jeeⁿ ya cwila'candaa'ndyo'.

9

Nla'tjomna s'om na nl'ana naya nc'iaana na cwila'yu'

¹ Cantyja 'naaⁿ na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na nntseiljeityaya ñ'oommeiⁿ. ² Ntyjiyaya na queeⁿ n'om'yo' na nnteijndei'yo'. Jnda ñetjeii's'aya 'o ndaa nn'aⁿ ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia na 'o na m'aⁿ'yo' ts'ondaa Acaya, machu' jla'jndaa'ndyo' na nnteijndei'yo'. Ndo' majndye nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia mati ñe'cateijndeiina nc'e 'o jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ³ Saaⁿ meiiⁿ na luaa', majñooⁿya naⁿm'aⁿ na nnc'oona na m'aⁿ'yo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooⁿ cantyja 'na'yo', cha na c'omc'eendyo' cha'xjeⁿ na jnda tsjooⁿ ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'aⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyô, ndo' xeⁿ nleitquioo' na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñeeⁿ, jeeⁿ t'maⁿ nlui'jnaaⁿndyô, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na caⁿ'a ndaa nn'aaⁿya nmeiiⁿ na nnc'oojndyeena na m'aⁿ'yo' na nla'candaa'ndyo' s'ommeiⁿ na jnda jndu'yo' na ñnequia'yo'. Ndo' na luaa', joo s'ommeiⁿ cwiñequia'yo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jndei' ndyuayâ.

⁶ Saaⁿ cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom': Juu ts'aⁿ na tijndye tsjaaⁿ manom', tit'maⁿ nntseiwe. Saaⁿ ts'aⁿ na maya tsjaaⁿ manom', majndyeti nntseiwe. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyô 'o catseituu cwanti na ñnequiaa na nnteijndei ts'iaaⁿwaa'. Nchii ñnequiaa ñequio najndei'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'o^ots'om nn'aⁿ

na cwiñequia 'naⁿ na waa luee ñequio na jnda nquiuna jom. ⁸ Ee jom canda^a'ya nnda^a ññequiaaⁿ cha'tso na macaⁿ'na' 'o hasta waljoo'cheⁿ na nleil'uee'ndyo', ndo' mati nnda^a nnteijndeiyoy' nt'omcheⁿ. ⁹ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii na matsona':

Ty'o^ots'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'eeⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye,
Cha'tso na maty'iomiana' na matseixmaaⁿ, m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ'na'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'o^ots'om na mañequiaaⁿ tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ, ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'aⁿ, ññequiaaⁿ na nleil'uee'ndyo' ndo' nleijndyena' cha nnda^a nnteijndeiyoy' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na macaⁿ'na' joona. ¹¹ Ndo' na luaa', nleijndye 'naⁿ'yo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' nnda^a nnteijndeiyoy' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Ndo' quia na nntsañ'o^o'yâ tsjo'ñjeeⁿ na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'aⁿ na matseitjoona' ññequiana na quianl'uaa' Ty'o^ots'om. ¹² Ndo' na ljo' nl'a'yo', nchii macand^a na matseijndaa'ñena' ljo' na macaⁿ'na' na'ñeeⁿ, mati nla't'maaⁿ'ndyena Ty'o^ots'om na nluena na quianl'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. ¹³ Joona nla't'maaⁿ'ndyena Ty'o^ots'om ee juu na cwiteijndeiyoy' joona m'moⁿ'na' ndaana na cwilacanda^a'ndyo' chiuu cwit'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ' Cristo. Ndo' mati nla't'maaⁿ'ndyena jom na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwiteijndeiyoy' joona ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'neiⁿ'na nnom Ty'o^ots'om na catio'naaⁿ'ñê 'o. Nnc'omna na jnda nquiuna 'o nc'e cantyja 'naaⁿ' juu naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwil'a'yo' naya joona. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'o^ots'om ee jnda tquiaaⁿ cwii na jeeⁿ cajnda na cwicandaaya na tjaa'naⁿ ñ'oom na nnda^a nlan^a'ya na nleixcwe na m'moⁿ'na' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndei na matseixmaaⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿ'ndyo waa na mats'aa ty'oo ndaa'yo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aaⁿ'ya ñ'eⁿ'ndyo', jeeⁿ nioom' ts'o^o'naⁿ saa quia na tquia m'aaⁿ'ya ñ'eⁿ'ndyo', jeeⁿ s'andyo. ² Macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ ndaa'yo' quia na jnda tuanda'a na m'aⁿ'yo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tyoola'yu', til'a'yo' na nlcaⁿ'na' na nntseijndei' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia na jnda mam'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' nliu'yo' na ti'maaⁿ ts'o^o'naⁿ nntseijndei' 'ndyo nacjoo na'ñeeⁿ. ³ Ee meiiⁿ na laxmaaⁿ'yâ cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tiquila'jnda^a'yâ cha'xjeⁿ cwil'a joona na cwila'jndana na cala'jomndye nn'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'o ts'iaaⁿ na cwiwil'uee'ndyô cha catyuii' ts'iaaⁿ'tyeⁿ na matseijndaa'ñe tsaⁿ'jndii tila'xmaⁿ'na' cha'xjeⁿ joo na cwiwil'uee'ndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Juu najndei na cwiluiñe Ty'o^ots'om, tseixmaⁿ'na' l'o ts'iaaⁿ 'naaⁿ'yâ na nntseyuii'na' najndei na matseixmaⁿ tsaⁿ'jndii. ⁵ Ñequio najndei na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om cwila'tyuii'â cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati meiiⁿ quia na matseit'maaⁿ'ñe cheⁿ'nquii ts'aⁿ, na juu jo' matseitsaaⁿ'ñena' na nntsei'noⁿ' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Cha'tso cantyja na matseituu ts'aⁿ, mats'aa na cju'cjena' juu jo' cantyja 'naaⁿ' Cristo, cha catseicanda^a'ñe ts'aⁿ jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jnda macwila'canda^a'ndyo'ñ'eⁿ'yo', m'aⁿ'c'aayâ na nnta'wii'a meiiⁿ quia nn'aⁿ na cwila'wendye nacjooyâ.

⁷ 'O macand^a cwe' ljo' na cwiwitquioo', jo' cwitjei'yo' cwenta. Meiiⁿ'ñeeⁿ'cheⁿ 'o na macwji' cwenta na m'aaⁿ'ñe cantyja 'naaⁿ' Cristo, matsona' na cwji'ya tsaⁿ'ñeeⁿ cwenta na mati jâ majo' la'xmaaⁿ'yâ. ⁸ Meiiⁿ ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndei' 'ndyo naquii' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ'ya na ty'iom Ty'o^ots'om ja. Ee tquiaaⁿ na matseixmaⁿ'ya na ljo' cha nnteijndeiina' na nntsanajnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ, nchii cha nlco'wi'na' 'o. ⁹ Meiiⁿ ticatsona' na cwiindyoy' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartameiiⁿ cwe' cha catseicaty'uena' juu. ¹⁰ Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseiteincuu'ndyo ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom cho carta 'naⁿ'ya. Mati cwiluena quia mawaⁿ na m'aⁿ'yo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'aⁿ na meiiⁿ cwe' ti'naaⁿ'to meiiⁿ ti'naⁿ'ya na nntseichu'a ñ'oom. ¹¹ Nquii ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ' ts'om, catsei'no^o'naⁿ quia na jnda mam'aⁿ'tjooⁿ'a mati mañe'cwii xjeⁿ nnts'aa cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cjoo' cartawaañe.

¹² Tquie nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jeeⁿ neiⁿncoo' ñ'oom cwila'neiⁿna ndaaⁿyo' cantyja 'naaⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nquieena. Jâ xocal'aayâ na ljo'. Laxmaⁿna nn'aⁿ na cwe' cwil'ato quia na cwitjeii' cheⁿnquieena cwenta cantyja 'naaⁿna ñequio chiuu cwi'oom'aⁿ nt'omcheⁿ nc'iaana. ¹³ Saa tixocwinooⁿâ na nla't'maaⁿndyo cheⁿncjooyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na laxmaaⁿyâ. Jâ ñequii'cheⁿ nlanaaⁿyâ cantyjati na matseijndaa'ñe Ty'ooots'om ee jom tquiaaⁿ na squia'cañoⁿyâ 'o na m'aⁿyo' tsjoom Corinto. ¹⁴ Jo' chii quia cwil'uuyâ na Ty'ooots'om ty'ioom ts'iaaⁿ jâ na cala'candiiyâ 'o cantyja 'naaⁿ Cristo, tyoowinooⁿâ meiiⁿ na wanaaⁿ na nla't'maaⁿndyo cheⁿncjooyâ. Ee majâ squia'cañoⁿjndyaayâ 'o ñequio ñ'oom naya'ñeeⁿ. ¹⁵ Meiⁿ tixocal'uuyâ na cwentaa jâ ts'iaaⁿ na jnda mach'ee cwiicheⁿ. Jâ wandyo' cwil'aayâ. Cwicantyyaa' n'ooⁿyâ na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om, nleit'maⁿtina' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nncjaawit'maⁿti ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na cwil'aayâ quii'ntaaⁿyo', saa na nluii naljo' cha'xjeⁿ na matseijndaa'ñê. ¹⁶ Quia jo' nndaⁿ nntsañ'ooⁿyâ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiati m'aⁿna ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaaⁿñena' na l'uuyâ na ts'iaaⁿ na mach'ee cwiicheⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿna' ts'iaaⁿ na l'aa jâ.

¹⁷ Jo' chii ts'aⁿ na ñe'catseit'maaⁿñe cheⁿnquii, catseit'maaⁿñe cantyja na mach'ee Ty'ooots'om ñ'eⁿñe. ¹⁸ Ee nchii matseit'maaⁿñena' ts'aⁿ quia na matseijndeii cheⁿnquii na jeeⁿ cwijaacanjoom' cantyja 'naaⁿ. Matseit'maaⁿñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'eⁿñe.

11

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

¹ Toom cwe' na nnc'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' ñ'eⁿndyo na nntseinaⁿ cha'xjeⁿ ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. ² Ee m'aaⁿya na xuaya 'o cha'xjeⁿ nquii Ty'ooots'om m'aaⁿ na xueeⁿ 'o. Ee seijndaa'ndyo ñomca 'naⁿyo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'catiⁿooya 'o l'ooⁿ na nla'xmaⁿyo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿs'a. ³ Eva tquiu'nn'aⁿ catsuu jom cantyja na jndo' ts'omyo'. Mati macat'ua na joo ñomtiuu 'naⁿyo' nnquiu'nn'aⁿna' 'o, nnts'aana' na nla'tquiⁿo'ndyo' ñequio na xcwe c'oom ts'aⁿ na candya' ts'om Cristo. ⁴ Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya na m'aⁿyo' na cwila'neiⁿna ndaaⁿyo' cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayâ ñ'oom' ndaaⁿyo'. Ndo' wandyo' espírtu na cwito'ñoom'yo', tanchii nquii Espírtu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwiñequia na ñ'eeⁿ cantyja chiuu na nlui'n'maaⁿñe añmaaⁿ ts'aⁿ, wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaaⁿyo'. ⁵ Naⁿñeeⁿ na cwiquie'cañom 'o na cwiluena na joona cwiluiindyena apóstoles na tjacantyya, saa meiⁿchjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixmaⁿya ñ'eⁿndye joona. ⁶ Ee meiiⁿ na aa ti'naⁿya na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xjeⁿ joona, saa xcweya ñ'oom mantyjiiya cantyja 'naaⁿ Jesucristo ndo' juu jo' jnda t'mooⁿndyeyuuyâ ndaaⁿyo' cantyjati cha'tso na tyol'aayâ.

⁷ Tícwantjoⁿya na tyoñequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om ndaaⁿyo', ndo' nc'e na ljo' ¿aa mach'eeena' ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ seitjoⁿndyo ndaaⁿyo' na tju'ndyocja cha nluiit'maⁿndyo' 'o? ⁸ Nt'omcheⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tquiiana s'om na tcaⁿna' ja. S'om'ñeeⁿ teil'ueeⁿndyo cha nndaⁿ ndi'ntjoⁿya ndaaⁿyo'. ⁹ Xjeⁿ na ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' ndo' na ñeseitjoⁿna' ja, tícju'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aaⁿ Macedonia tquiecanomna ja, tquiiana s'om na seitjoⁿna' ja. Na cha'tsoñ'eⁿ seijndo na tícatiⁿoo xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo, jo' chii meiⁿcwii ts'aⁿ ts'ondaⁿ Acaya xonndaⁿ nnts'aa na nntseitsaaⁿñe na macwji's'andyo' na neiⁿya na mats'aa naljo'. ¹¹ Ndo' na luaa' matsjoⁿ, ¿aa nla'tiuto'yo' na tiwi' ts'ooⁿya 'o? Mantyjiiicheⁿ Ty'ooots'om na wi' ts'ooⁿya 'o.

¹² Saa xuee na cwijwaatina' jots'aa cha'xjeⁿ jnda ñes'aa cha nntseitsaaⁿñena' na nntjeii's'andye cheⁿnquiee na ñ'eeⁿ na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹³ Ee naⁿm'aⁿ nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xmaⁿna nn'aⁿ

na cwe' cwinquo'nn'aⁿ. Joonā cwe' cwil'ayana na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindyentjom nnom Cristo. ¹⁴ Meiⁿ ticats'aana' na jeeⁿ m'aaⁿ n'om'yo' na nmeiⁿ cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaaⁿ na cwiluiiñê cwii ángel na caxueeñe. ¹⁵ Nc'e na luaa' ts'oom, mati nn'aⁿ na cwindyentjom nnoom, cwe' cwil'ayana na m'aⁿna cantyja na maty'iomyana', saa na macandā nnt'uiityeⁿna' joonā cantyjati na jndā ñel'ana.

Nc'e na cwiluiiñe Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

¹⁶ Matsjooⁿnda'a tila'tiuu'yo' na ja ntjeiⁿndyo, saa xeⁿ na ljo' cwil'a'yo', quiandyo' na nntseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjeiⁿñe cha nncju'naaⁿñena' na nncwji's'andyo cantyja 'naⁿya. ¹⁷ Ñ'oom na matsjoo, nchii ñ'oom na saⁿntjom Ta Jesús na catsjoo^ya. Cwe' na matsjoo nncō ee mat'uiina' cantyja na macwji's'andyo. ¹⁸ Nc'e jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwitjeii's'andyo cha'na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, mati ja nncwji's'andyo cantyja 'naⁿya. ¹⁹ Ndo['] nquiu'yo' na jeeⁿ jndō' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia na nntjeiⁿm'aⁿ. ²⁰ Ee cwiljoya n'om'yo' quia cwil'a naⁿñeeⁿ na cwindyentjom'tyeⁿyo' ndaana, quia cwitjeii'na 'naⁿyo', ndo' quia cwitmeiⁿna nda'watmeiⁿ ndaa'yo'. ²¹ Meiiⁿ na jeeⁿ jnaaⁿ'a na nntsjoō na ljo', saa tileic'ōⁿ t'maaⁿndyō n'ooⁿyâ na nl'aayâ cha'xjeⁿ cwil'a naⁿñeeⁿ.

Meiiⁿ na matseinaⁿya cha'na ts'aⁿ na jndā teintjeiⁿñe, saa yuu na wanaaⁿ na cwila't'-maaⁿndye naⁿñeeⁿ, mati wanaaⁿ na ljo' nnts'aa ja. ²² Joonā, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyō. ¿Aa nn'aⁿ na jndyowicantyjoo' tsjaaⁿ Israel joonā? Mati majo' ja. ¿aa tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo' joonā? Majo' ja. ²³ Joonā, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindyentjom nnom Cristo? Ntyjii na matseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjeiⁿñe, saa ja t'maⁿti ts'iaaⁿñeeⁿ mats'aa, nchiiti joonā. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na mañequiaya ñ'oom' Ty'oots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'aⁿ ja w'aancjo nc'e na mandintjōⁿya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na nntseicuee'na' ja. ²⁴ Om ndii' tyola'sei' nn'aⁿ judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiunchoo'nqui waljoo' ñjeiiⁿ ndii' tioona 'naⁿ ja. ²⁵ Ndyee ndii' tyotjaa' nn'aⁿ romanos ja ñ'eⁿ n'ooml'eii. Cwii ndii' tyotmeiiⁿ nn'aⁿ ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuii' w'aandaa xjeⁿ na wa'ñjooⁿya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantjō nnom ndaaluee meiⁿchaa' xuee ndo' meiⁿchaa' tsjom. ²⁶ Na jndye joo manooⁿya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwjee' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyo naⁿcanty'ue. Quia waa nquiee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos cwil'ana na teincuu' m'aaⁿya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'aⁿ na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aaⁿna' na mawity'ioya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. ²⁷ Quia waa na matseicwejndyaa'ndyōñ'aⁿ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Quia waa maquiina' ja ndo' macwji'na' tsaⁿtsjom noōⁿ. Majndye ndii' m'aaⁿya na tileicaljeiya ljo' na nlquiāya ndo' na jaa' m'aaⁿna' na ñec'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejndo'a. Quia waa teiⁿ m'aaⁿya na matseitjooⁿa' liaa na nlcwaya.

²⁸ Ndo' wandyo' nmeiⁿ, 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aaⁿ m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ. ²⁹ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na tijndeiⁿ ts'oom cantyja na matseiyoom'm mati mach'eena' na tijndo cantyja na matseiyu'a. Quia na cwinajndeiⁿ jnaⁿ ñ'eⁿ cwii nn'aⁿya na matseiyu', matjōⁿ na jnaaⁿ'a ndo' matseilioⁿndyo. ³⁰ Xeⁿ macaⁿna' na nntseit'maaⁿndyō cheⁿnncō, nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ³¹ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaya, mantyjeeⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ³² Quia ñet'ooⁿya tsjoom Damasco, nquii Aretas tyom'aaⁿ gobiernom. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ cwii ts'aⁿ Damasco na saⁿntjom na cat'ue sondaro ja xjeⁿ na jocaluii'a 'ndyoots'a nnom tsjoom'ñeeⁿ. ³³ Saa jla'c'ōⁿ nn'aⁿ ja cwii mantana tatsiaⁿ nnom tsjoom na wa'ñjooⁿya cwii tsquieel'oo. Ndo' laa'ti' jlui'n'maaⁿndyō naquii' l'ō tsaⁿmaⁿts'iaaⁿñeeⁿ.

12

'Naaⁿ na tco'na' nnom Pablo

¹ Tjaa'naⁿ naya 'naaⁿ ts'aⁿ na macwji's'añe cheⁿnquii, saa nntseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ joo na tco'na' nooⁿ ñ'eⁿ joo ñ'oom na t'moⁿ Ta Jesucristo nooⁿ. ² Wajnaⁿa cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿ Cristo. Jnda^a' canchoo'ñequiee chu na tjañ'loom Ty'ooots'om tsaⁿñeeⁿ cañoom'luee na jnda ndyee. Aa ndiñ'eⁿ seiiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ, jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii. ³ Ntyjiiya na tja tsaⁿñeeⁿ jo' jo', ¿aa ndiñ'eⁿ seiiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ? jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii, ⁴ saa tjañ'oomna' tsaⁿñeeⁿ paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'ooots'om. Jo' jo' jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' na ticwanaaⁿ na nntseiteincoo' ts'aⁿ joona'. ⁵ Nnda^a nntseit'maaⁿndyō cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ cha'na tsaⁿñeeⁿ, saa cantyja 'naⁿya tixotseit'maaⁿndyō, macanda^a nntseit'maaⁿndyō cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ⁶ Meiiⁿ xeⁿ na nntseit'maaⁿndyō cantyja 'naⁿya, tixocats'aana' na tseixmaⁿya cha'xjeⁿ ts'aⁿ na meiⁿ cwe' tijndo'to ts'om ee ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, saa tixocats'aa na ljo', cha titseitiuu ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyō, nchiiti cantyja na cwindyena na matseinaⁿ oo na mats'aa.

⁷ Joo nmeiⁿ na tco'na' nooⁿ na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', cha nntseicu'na' na nntseis'andyō na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jnaⁿna' na tyoquiina' ja cha'cwijom ndii' tsioom quii' seii' ts'aⁿ, luaa' s'aa Satanás cha co'wi'na' ja. ⁸ Ndyee ndii' tcaaⁿa nnom Ta Jesús na cwjeeⁿeⁿ juu nawi'ñeeⁿ. ⁹ Saa nqueⁿ tsoom nooⁿ: "Juu naya na matseixmaⁿya, macwiiwijndeiina' cantyjati na macaⁿna' 'u, ee t'maⁿti cwiwitquioo' juu najndo quia na mateijndeiya ts'aⁿ yuu na tileicanda^a nnts'aaⁿ." Luaa' tsoom. Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseit'maaⁿndyō meiiⁿ na nquii nn'aⁿ na cje mats'aa, cha juu najndei na cwiluiñe Cristo nleitquioo' na m'aaⁿna' ñ'eⁿndyō. ¹⁰ Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya meiiⁿ na cje mats'aa, meiiⁿ cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ ja, meiiⁿ na matseitjoona' na nleil'uee'ndyō, meiiⁿ cwintyjo nn'aⁿ ja, ñequio joo na wi' na mawinooⁿya nc'e na cwiluiindyō cwentaa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, saa cantyja 'naaⁿaⁿ m'aaⁿya najndo.

M'aaⁿ ts'om Pablo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Corinto na cwila'yu'

¹¹ Na nmeiiⁿ matseinaⁿya, maty'iomna' cantyja 'naⁿya na tseixmaⁿya ts'aⁿ na tijndo'to ts'om saa 'o cwil'a'yo' najndei'na' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yu'ndyō cantyja 'naⁿya. Ee meiiⁿ ja tit'maⁿ cwiluiindyō saa tjaa'naⁿ cwii nnom na tit'maⁿ tseixmaⁿya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyō. ¹² Quia na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo', tyom'aaⁿ niomchaⁿya xjeⁿ na teil'uee'ñe Ty'ooots'om ja na tyoch'eeⁿ 'naaⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluiina' cantyja najndei nquii ts'aⁿ, niom ts'iaaⁿ na tuii na tqiaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmeiⁿ tyot'mooⁿndyeyuna' na cwiluiindyō apóstol quii'ntaaⁿ'yo'.

¹³ Cantyja 'naⁿ'yo' ñequio nt'omche ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, ñecwii xjeⁿ mats'aaya ñ'eⁿndyō' cha'xjeⁿ ñequio joona. Macanda^a tîcaⁿaⁿ na catei'xe'yo' ja. Calat'maⁿ n'om'yo' ja na mach'eeⁿna' nquii'yo' na cantyja 'naaⁿ jo' seitjoondyō ndaa'yo'.

¹⁴ Je' matseijndaa'ndyō na nnda ndyee ndii' na majocandoo'nnda'a 'o. Meiⁿ xocaⁿa na nntei'xe'yo' ja ee nchii mal'uaya 'naⁿ'yo', mal'uaya na 'o ncwantjoⁿya ee matsona' na nquiee tquie nn'aⁿ nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchii ndana nntei'ee joona. ¹⁵ Ndo' ñequio na xcwee'ya ts'ooⁿ hasta meiiⁿ na nntseicatsuuya cha'tso na matseixmaⁿya, mati meiiⁿ cha'waa cantyja 'naⁿya cha na nnteijndeina' añmaaⁿ'yo'. Ndo' nnts'aa naljo' meiiⁿ 'o ticajnda nquii'yo' ja saa ja t'maⁿ wil'ts'ooⁿya 'o.

¹⁶ Tîcatiōo xuu 'o na catei'xe'yo' ja, saa nt'omndyō' 'o cwitjei'yo' cwenta na ta'ntjoⁿya 'o ñequio cwii na tquii'nn'aⁿna' 'o cha'cwijom tyuu'ndyō' ñ'eⁿ cwii tei'co'. ¹⁷ ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwitjei'yo' cwenta na tquii'nn'aⁿya 'o ñequio cwii nn'aⁿya na jñoōⁿya na m'aⁿ'yo'? ¹⁸ Tcaaⁿa nnom Tito na cjacanty'iaaⁿaⁿ 'o ndo' jñoōⁿya cwicheⁿ nn'aⁿya na matseyu' ñ'eⁿñê. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tquii'nn'aⁿ Tito 'o? ¿Aa tiyuu' na wendyō ñecwii xjeⁿ m'aaⁿ n'ooⁿnyâ?

¹⁹ Nndaā nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jeeⁿ cwila'cajñoom'ndyô ndaa'yo' saa tiyuu' naljo'. Cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntyjii Ty'oōts'om ñ'oom na cwilanaā'yâ ndaa'yo' ndo' na cwila'xmaa^{nyâ} cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a^{nyâ} na jeeⁿ wi' ts'oō^{nyâ}, cwil'aayâ na ljo' cha nnteijndeiina' 'o na nntsanajnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua xeⁿ na nncuacañooⁿnda'a 'o nndaā nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xjeⁿ na ntyjaa' ts'oōⁿ, meiⁿ 'o xocaliu'yo' ja cha'xjeⁿ na ntyjaa' n'om'yo'. Nquiaya na nljeiya na cwila'ntja'ndyo', na cwila'taa' n'om'yo' ncl'iaa'yo', cwilawjee'yo' jooa, cwitjei'ya'ndyo' cheⁿncjo'yo', ndo' cwilaneiⁿyo' cantu nacjoona, na cwitio'ñ'oom'yo' jooa, na cwitjei's'andyo', cwitjei'lcundyo' cheⁿncjo'yo' ndo' na tixcwe m'aⁿyo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om'yo'. ²¹ Matseicaty'uena' ja quia na ncuacañooⁿnda'a 'o, nquii Ty'oōts'omya nnts'aaⁿ na nlui'jnaaⁿndyo' quii'ntaaⁿyo' ndo' na nntseity'ioona' ja cantyja 'naaⁿ jndyendyo' 'o na jaach'ee xuee cwila'tjoondyo' nnoom meiⁿ tyoolcwe' n'om'yo' jnaⁿyo', na tilju' tsaam'aⁿyo' jo nnoom, na ndicwaⁿ cwim'aⁿya'yo' ñequio nn'aⁿ ndo' na cwila'queeⁿ n'om'yo' chiuu tseixmaⁿ tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandā na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda ndyee ndii' na majocandoo'a 'o. Ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii matsona' quia na m'aⁿ we ndyee nn'aⁿ na manquiujndaa'ndye cwii nnom na matsei'tjoōñe ts'aⁿ, maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' tsaⁿñeeⁿ. ² Quia na ñet'oō^{nyâ} ñ'eⁿndyo' na jnda we tsjooya na xoc'oō^{nyâ} na t'maⁿ ts'oō^{nyâ} ñequio nn'aⁿ na ndicwaⁿ cwila'tjoondye. Je' cwitjoocheⁿ na nncuannnda'a na m'aⁿyo', mañejuu ñ'oom'ñeeⁿ matsjoo tixoc'oōⁿ na t'maⁿ ts'oōⁿ ñequio naⁿñeeⁿ, ³ ee 'o cwil'ue'yo' cwii na ma'moⁿna' quia matseina^{nyâ} ndaa'yo', matseineiⁿ nquii Cristo. Ee quii'ntaaⁿyo' nchii cwiluiñê na tijneiⁿ na nnt'ueiiⁿ 'o. Nqueⁿ waa najneiⁿ quii'ntaaⁿyo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tijndei matseixmaⁿ, saa wanoom'm nc'e najndei na cwiluiñê Ty'oōts'om, ndo' mati jâ na cwilajomndyô cantyja na tijndei ñeseixmaaⁿ, cha nc'e jo', mati nntandoo'â ñ'eⁿñê nc'e najndei na matseixmaⁿ Ty'oōts'om cha nnteijndeiina' 'o.

⁵ Catjei' cheⁿncjo'yo' cwenta aa xcwee' n'om'yo' jo nnom Ty'oōts'om, cha nleitquioo' ¿aa cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê? Queⁿya'yo' cwenta cantyja 'naaⁿyo'. Xeⁿ leiqueⁿyo' cwenta na m'aaⁿ Jesucristo quii' n'om'yo' quia jo' ¿aa chii ma'moⁿna' na cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwe' cwila'yu'to? ⁶ Saa ntyjaa'ya cwii ts'oō^{nyâ} na nla'noⁿyo' na jâ nchii cwila'xmaa^{nyâ} nn'aⁿ na cwe' cwila'yu'to. ⁷ Cwita^{nyâ} nnom Ty'oōts'om na til'a'yo' 'naⁿ natia, nchii cwil'uuyâ naljo' cha nleitquioo' na jâ jlui'yaayâ jo', cwil'uuyâ cha nla'yo' 'naⁿ na maty'iomyaⁿ. Tints'aa meiⁿ 'o cwitjei'yo' cwenta na tixcwe cwil'aayâ. ⁸ Ee xocandaā nntsaayâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiñena' na mayuu'. Ñequii'cheⁿ cwilajomndyô cantyja 'naaⁿ juuna'. ⁹ M'aa^{nyâ} na neiⁿya' quia na laxmaa^{nyâ} na tijndaayâ cha na m'moⁿna' na 'o laxmaⁿyo' na jnda'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo. Ñecwitco cwita^{nyâ} na nlaxmaⁿyo' na candaā'ndyo' jo nnom Ty'oōts'om. ¹⁰ Waa najndei na matseixmaⁿ Cristo na juu jo' mañequiaaⁿ na matseixma^{nyâ} cha cateijndeiina' 'o na nntsanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, nchii cha na catseityuii'na' na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda tuaya quii'ntaaⁿyo', meiⁿ ticaⁿna' na nleil'uee'ndyo' najndei na matseixma^{nyâ} na cat'uiina' 'o.

Matseit'maaⁿñe Pablo Ty'oōts'om

¹¹ Ñ'oom na macandā, 'o nn'a^{nyâ}, c'om'yo' na neiⁿyo'. Calajnda'yo' na nla'xmaⁿyo' na candaā'ndyo' jo nnom Ty'oōts'om. Quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio jooa na tjaa'naⁿ tia' cacho'yo' ñ'eⁿndyena. Quia jo' nquii Ty'oōts'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaaⁿ na tjaa ñomtiu c'oō^{nyâ} jo nnoom, nnc'oomñê ñ'eⁿndyo'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseyu' cataⁿyo' ts'oōⁿ na cwinequia'yo' na xmaⁿñê nc'e na jnda nquiu'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyo' 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, ñequio juu na m'aaⁿ Ty'oo^{ts}'om na candya' ts'oom jaa, ñequio nquii Espíritu Santo na m'aaⁿ naquii' n'oo^{ny}a, ñequii'cheⁿ cala'x-maⁿ'yo' cha'tso nmeiⁿ'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Galacia

*Xma*ⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuaa Galacia

¹Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tsotyeeⁿ Ta Ty'oots'om tquiiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'. ²Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyō cwilaljeiia tsomwaañe na cwila'cwanooⁿya juuna' na m'aⁿ 'o ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ'yo' ndyuaa Galacia. ³Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaana. ⁴Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na cueeⁿ'eⁿ cwentaa jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om cha ndyaandyō natia na tseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe. ⁵Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Amén.

*Tjaa'na*ⁿ cwiiⁿcheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nndaⁿ nluin'maaⁿñe ts'aⁿ

⁶Matsei'ndaa'na' ntyjiiya na cwitjei'ndyō' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na jom tqueeⁿ'ñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyō' cwiiⁿcheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nluin'maaⁿndyō'. ⁷Saa nchii na mayuu' na waa cwiiⁿcheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nluin'maaⁿñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nluin'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁸Ee meiiⁿ xeⁿ cwii jâ nmeiiⁿ ñnequiaayâ ñ'oom na tjachuii'na' cantyja na nluin'maaⁿñe ts'aⁿ, oo meiiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁹Jnda ñetsjoo ndo' je' matsjoo nda'a: Xeⁿ ñnequiaa ts'aⁿ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na nluin'maaⁿñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jnda to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁰Quia matsjoo ñ'oomwaa' zaⁿ matsjoo naljo' ee l'ue ts'ooⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oots'om nntsoom na ljo' cantyja 'na'ya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndō na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyō, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'noⁿ'yo' na juu ñ'oom na mañequia cantyja na nluin'maaⁿñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ jla'jndaa'ndye juuna'. ¹²Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñooⁿya juuna' meiiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'moⁿ juuna' nooⁿ, manquiti Jesucristo t'mooⁿ juuna' nooⁿya.

¹³Ee jnda ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿya xjeⁿ na tyotseijomndyō ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos, na tyoco'wi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Tyoqueⁿya ts'ooⁿ na nntseityuii'a tmaaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁴Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowinoⁿ'a jndye ntyjanoⁿ na ljoyu tquiendyō, ee tyoo'ti ts'ooⁿ na nntseicandaa'ndyō ñ'oom tquie na jla'jndaa'ndye weloo welooya. ¹⁵Saa cwitjoocheⁿ na nluindyō, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om tjeiⁿ'ñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jnda tue'ntyjō xjeⁿ, ¹⁶seijndaa'ñe na ljeiya chiuu cwiluiiñe Jnaaⁿ cha nntseinaⁿya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nluin'maaⁿndyena. Ndo' quia tui na ljo', tícwax'aⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cha na caljeiya cwaaⁿ ñ'oom na ñnequiaa. ¹⁷Meiⁿ tícjō Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo jona ñequio ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cwitjoocheⁿ na tjaa'ñe ja ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Tjojndyaaⁿ ndyuaa Arabia, ndo' jnda jo' tuannda'a Damasco.

¹⁸Tjacaⁿ cwii ndyee chu ndo' tjo Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿ'aⁿ Pedro. Tyom'aaⁿya ñ'eⁿñeⁿ cwii quin'oom xuee. ¹⁹Saa tícanty'iaya nt'omcheⁿ naⁿ'ñeeⁿ na jñom Cristo ñequioñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaya. ²⁰Jo nnom Ty'oots'om, juu ñ'oom na matseiljeiya luaa', ñ'oom na mayuu' juuna'.

²¹ Jndañquia tjo ts'ondaa Siria ñequio ndyuaa Cilicia. ²² Saa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Cristo cwentaaⁿa na m'aⁿna ts'ondaa Judea, tícata'jnaaⁿna ja. ²³ Ñenquii'cheⁿ tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: “Juu tsaⁿñeeⁿ na tyotseijneiⁿ na tyoleintyjoⁿ jâ, je' nqueⁿ mañequiaaⁿ ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseityueeⁿeⁿ.” ²⁴ Ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja 'naⁿya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omcheⁿ apóstoles

¹ Jnda na tjacaa cwii canchoo'ñequiee chu, tjonnda'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'eⁿndyo. ² Tjo jo' ee jnda t'moⁿ Ty'oots'om noⁿ na l'ue ts'oom na cjo. Jo' jlanaaⁿyâ na ñencjoochaⁿyâ ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Tcuu tcuu t'mooⁿya ndaaⁿna ñ'oom na mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ na chii judíos cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'ooⁿ na juu ts'iaaⁿ na jnda ñes'aa ñequio ts'iaaⁿ na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' tsiaaⁿndyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyo, meiiⁿ na nchii ts'aⁿ judío jom, tjaa'naⁿ ñ'oom jlue naⁿñeeⁿ na jndei'na' na caluii ñ'eⁿñê cha'na cwil'aa jâ nn'aⁿ judíos ñequio ndaayâ na naⁿnom. ⁴ T'uiina' ñ'oom'ñeeⁿ nc'e yuu na m'aaⁿyâ ty'equie' nn'aⁿ na cwil'a cheⁿnquieena na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa joona cwe' ty'equena cwentaa naya na la'xmaaⁿya na m'aⁿ candyaandyo jo nnom ljeii na matsa'ntjomna' nc'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiicheⁿ ndii' candya'ntjooⁿtyaaⁿya nnom ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Saa meiiⁿ chjoowi' tícate'ndyocjaayâ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ee til'ue n'ooⁿyâ na nnchuii' juu ñ'oom na xcweti ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ.

⁶ Saa joo naⁿñeeⁿ na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'naⁿ ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaaⁿ nn'aⁿ. Meiiⁿ tjaa na coch'eenaa' ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwentaa chiuu tseixmaaⁿ ts'aⁿ. ⁷ Ee jla'noⁿna na nquii Ty'oots'om jnda ty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, cha'xjeⁿ jnda ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Pedro na mañequiaaⁿ juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. ⁸ Ee manquiiiti Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, mati jñoom ja na quiaaya ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ⁹ Nc'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluiitquiendye, jla'noⁿna na jnda ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿñeeⁿ ja, ndo' ñequio na neiiⁿna cwii cwiindyo tyot'uaa ntyjaaya luaaya, joona ndo' jâ ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'mooⁿna na cwila'jomndyena na nl'aayâ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos yocheⁿ na cwil'a joona ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na taⁿna na cal'aayâ, na cjañjoom' n'ooⁿyâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Jerusalén na nty'iaandyena, ndo' jo' maqueⁿ ts'ooⁿ na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquía tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquía, nnoom tsjoⁿ na tixcwe mach'eeⁿ, ee 'naⁿ na s'aaⁿ tcaⁿna' na candi'tiaaⁿaⁿ. ¹² Ee xjeⁿ na tyooquie nt'om nn'aⁿ judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii judíos. Saa jnda na tquie naⁿñeeⁿ, toⁿoⁿ na macwji'ñê ee nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwilue jndei'na' na caluii nacjoo' tjaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ cwil'ana ndana na naⁿnom. ¹³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu', jla'jomndyena ñ'eⁿ Pedro na tis'a na we waa na s'aaⁿ, hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luaa'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiaaⁿ cwentaa na juu na cwil'ana tixcwe m'aaⁿna' cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, jo ndaaⁿ cha'tsondyena nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoⁿ nnom Pedro: “'U je' na ts'aⁿ judío 'u, saa ljoone mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiuu na ñe'catsa' na c'omna cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos?”

Ñequii'cheⁿ cantyja na cwila'yu'ya n'om nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena

¹⁵ 'U ndo' ja tuiindyo nn'aⁿ judíos, nchii nn'aⁿ na cwila'tjoondye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena. ¹⁶ Saa meiiⁿ na luaa', manquiiuu jndaa'ndyo na tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nlqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna'

na tqueⁿ Moisés, ñequii'cheⁿ nc'e na matseyiu' ñ'eⁿ Cristo, jo' na nlui'n'maaⁿñe. Ee cha na nlqueⁿna' ts'aⁿ na m'aaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, macaⁿna' na catseyiu'ya ts'om, ee tjaa meiiⁿcwii ts'aⁿ na nlqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xeⁿ yocheⁿ na cwijoo' n'ooⁿ na nlqueⁿna' jaa na cwiluiindy^o nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ nc'e na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo, cwiwitquioo' na manncjootyaa cwiluiindy^o nn'aⁿ na waa jnaⁿ, ¿aa ñe'ca'moⁿna' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ jnaⁿ nc'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xeⁿ waa cwii na matsetyui'a ndo' ndanquia mats'aa xco juuna', mati matseijndaa'ñena' na mayuu' waa jnaⁿya. ¹⁹ Ja cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñeeⁿ na tqueⁿna' ts'oo ja cha nndaⁿ nncwando'a jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ñe'naaⁿ jnda ty'ioomna' ja ts'oom'naaⁿ ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'naⁿya nchii ja cwiluiindy^o na wando'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'ooⁿ. Ndo' na wando'a na ts'aⁿ ja, wando'a ee na matseyiu'ya ts'ooⁿ ñequio Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaañe ncheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿya. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om ee xeⁿ nndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ee matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ quia jo' cwe' ts'iaaⁿndyo na tue' Cristo.

3

Ty'oots'om maqueeⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' na m'aⁿyo' ndyuaa Galacia, jeeⁿ ndya' ntjeiⁿ ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñeeⁿ tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacandaⁿndyo' ñ'oom na tseixmaⁿna' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo' s'aana' ndoo' nquii'yo' na nty'ia'ndaⁿyo' na jñoom Jesucristo ts'oom'naaⁿ. ² Candu'yo' nndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'candaⁿndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, oo aa nc'e na jla'yuyoyo' n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? ³ ¿Aa maxjeⁿ ntjeiⁿ nqueⁿyo'? ¿Aa nndaⁿ nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' najnda' ncjo'yo' na nndaⁿ nla'candaⁿndyo' jo nnom Ty'oots'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'eⁿ Espíritu? ⁴ ¿Aa cwe' ts'iaaⁿndyo cwii cwii nnom nawi' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijndeina' 'o. ⁵ Quia mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo' na tixocaluiina' nc'e na jndei nquii ts'aⁿ, nchii mach'eeⁿ na ljo' ee na cwila'candaⁿndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, saa nc'e na cwila'yuyoyo' ñ'oom na jnda macwindye'yo'.

⁶ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Abraham. Tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' nc'e jo' tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ. ⁷ Jo' chii cala'noⁿyo' na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, maqueeⁿ joona na cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo'. ⁸ Ñ'oom'm na teiyo teiljeii, tyuaa' t'moⁿna' na nlqueⁿ nn'aⁿ na nchii judíos joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'eⁿñê. Luaa ñ'oomya na seicañeeⁿ juu: “Nndio'naaⁿndyo nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa nc'e 'u.” ⁹ Quia jo' ljo'yuyoyo' matio'naaⁿñê nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ seiyu' Abraham ñ'eⁿñê.

¹⁰ Nn'aⁿ na cwilacantyyaa' n'om na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na quit'maⁿ n'omna ljeii na tqueⁿ Moisés m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' joona. Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'candaⁿñ'eⁿ ñ'oom na jnda teiljeii naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' ts'aⁿ.” ¹¹ Cwiwitquioo'ya na tjaa ñeeⁿ maqueeⁿna' juu na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ nc'e mach'ee chiuu macaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ jo nnom Ty'oots'om, macaⁿna' na catseyiu'ya ts'om ñ'eⁿñê.” ¹² Saa ljeii na tqueⁿ Moisés tica'moⁿna' na macaⁿna' na catseyiu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ee matsona': “Ts'aⁿ na matseicanda ljeii 'naaⁿ Moisés, c'oom na cje'naaⁿna'.”

¹³ Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaa'ñe ljeii na tqueⁿ Moisés na nnt'uiwi'na' nn'aⁿ, ee t'uiwi'na' jom cwentaaⁿya nc'e ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Meiⁿquia ts'aⁿ na cwila'ntyja nn'aⁿ cwii ts'oom, m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ

ñ'oomwi'." ¹⁴ Luaa' matsona' cha joo nn'a'n na ticaluiindyee nn'a'n judíos, cantyja 'naa'n' Cristo Jesús nndaꞗ nla'xma'n na juu ñ'oom na tio'naa'ñe Ty'oꞗts'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yuya n'omna ñ'e'n Ty'oꞗts'om nndaꞗ nnto'ñoomna Espíritu Santo na tsoom na ñequiaa'n.

Ljeii na matsa'ntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'oꞗts'om na nnts'aa'n

¹⁵ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo', mantseina'ya ñ'oom ndaa'yoyo' cantyja 'naa'n' na matseijndaa'ñe cwii ts'a'n ñ'oomtye'n ñ'e'n x'iaa'n'a'n. Quia na jnda s'aa'n xue'n'e'n cjoo' tsoom'ñee'n, ticwanaa'n na nntso cwii'che'n ts'a'n na ticaluii chiuu tso tsoom'ñee'n oo na nntseicwaljo'ti ts'a'n ñ'oom na tso juuna'. ¹⁶ Ndo' nnom Abraham tso Ty'oꞗts'om chiuu nnts'aa'n cantyja 'naa'n' jnda ts'a'n'ñee'n. Ñ'oom' Ty'oꞗts'om na teiljeii tic'oomna' ntseinaa'n, na cha'cwijom jndye nn'a'n ee matsona': "Cantyja 'naa'n' jnda' nncu'", ndo' naljo', ma'mo'na' ñecwii ts'a'n, manquii Cristo. ¹⁷ Luaa waa na ñe'catsjoo ndaa'yoyo'. Ty'oꞗts'om seijndaa'ñe cwii ñ'oom na xocachuii'na' ñequio Abraham. Tjaca ñequiee sianto waljoo' ntquiuu nchoo' nqui ndyu ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa Moisés. Saa juuna' tixocandaꞗ nntseityuii'na' najndeii na matseixma'n ñ'oom na tso Ty'oꞗts'om nnom Abraham na nnts'aa'n. ¹⁸ Saa xe'n ñequii'che'n nc'e na matseicandaꞗ'ñe ts'a'n chiuu matsa'ntjom ljeii na tque'n Moisés cha nloñom na jnda tso Ty'oꞗts'om na ñequiaa'n quia jo' tixocatsona' na to'ñom ts'a'n juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñequiaa'n saa ñ'oom na mayuu' cwe' yu tquiaa'n ñ'oom'ñee'n nnom Abraham. ¹⁹ Quia jo' juu ljeii na tque'n Moisés ¿yuu l'uena'? Ts'iaa'n'na' nc'e jndye nnom na cwila'tjoondye nn'a'n, jo' chii jndanquia chii tquiaa Ty'oꞗts'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xje'n na tyjee' Nquii na cwiluiiñe tsjaa'n 'naa'n' Abraham, nque'n na tso Ty'oꞗts'om nnoom chiuu nnts'aa'. Ljeii'ñee'n tyoñequia ángeles juuna', ndo' nquii Moisés ts'ia'n'a'n na tyotseixmaa'n ts'a'n na tyom'aa'n xcwe quii'ntaa'n nn'a'n ñequio jo' nnom Ty'oꞗts'om. ²⁰ Quia na ñecwii ts'a'n, tica'na' ts'a'n na nnc'oom xcwe ee nquii Ty'oꞗts'om ñequii cwiiñê.

Luaa ts'iaa'n' ljeii na matsa'ntjomna'

²¹ Ndo' na luaa', ¿aa ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aa'na' nacjoo' ñ'oom na jnda tso Ty'oꞗts'om na nnts'aa'n? Jee'n tic'oom'na' ee xe'n waa cwii ljeii na nndaꞗ nlque'na' ts'a'n na tjaa jna'n cwicatseixma'n nc'e na matseicandaꞗ'ñe juuna', quia jo' juu na tjaa jna'n catseixma'n ts'a'n, nntseixmaa'n juuna' ee na matseicañaꞗ'n ljo' matsa'ntjomna'. ²² Saa juu ñ'oom' Ty'oꞗts'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondyee nn'a'n m'a'ntye'na' nacje 'naa'n' jna'n. Luaa' waa cha cha'tsondyee nn'a'n na cwila'yuyoyo' ñ'e'nñê nndaꞗ nnto'ñoomna ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aa'n nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'e'n Jesucristo. ²³ Cwii tjoꞗche'n na teitquioo' na cala'yuyoyo' n'oo'ya, tye'n tyom'aa'ya nacje 'naa'n' ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xje'n'ñee'n tyom'aa'ya na cwicantyyaa' n'oo'ya na nleitquioo' na nluin'maa'ndyo' nc'e na cwila'yuyoyo' n'oo'ya ñ'e'n Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñee'n ts'iaa'n'na' na nnts'aana' cwenta jaa cha'cwijom na laxmaa'ya yonch'u na m'mo'na' ndaa'ya hasta xje'n na nndyo Cristo, cha nc'e na cwila'yuyoyo' n'oo'ya ñ'e'nñê nnts'aana' na tjaa jna'n la'xmaa'ya jo' nnom Ty'oꞗts'om. ²⁵ Saa je' na tyjee' na cwila'yuyoyo' n'oo'ya ñ'e'n Ty'oꞗts'om, tic'o'ntyaa' nacje 'naa'n' ljeii'ñee'n na tyoch'leena' cwenta jaa. ²⁶ Je' cha'tsondyo' cwiluiindyoyo' ntseinda Ty'oꞗts'om nc'e na cwila'yuyoyo' n'om'yoyo' ñ'e'n Cristo Jesús. ²⁷ Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo' cantyja 'naa'n'a'n, cwiw'aa'ndyo' cantyja na matseixmaa'n cha'xje'n na cwee ts'a'n liaa. ²⁸ Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixma'n', mei'n nchii cwe' ts'a'n na tuiiñe cwii'che'n nnom tsjaa'n. Je' mei'n nchii tseixma'n' ts'a'n na seijnda cwii patrom, mei'nchii tseixma'n' ts'a'n na m'aa'n xje'n 'naa'n' nquii, mei'n nchii tseixma'n' tsa'n's'a oo tsa'n'scu 'u. 'O ñe'cwii cwilaxma'n'yoyo' nc'e na cwila'jomndyo' ñequio Cristo Jesús. ²⁹ Ndo' nc'e na cwiluiindyoyo' cwentaa' Cristo, quia jo' mati cwiluiindyoyo' tsjaa'n Abraham na jndyowicantyyoo' ndo' maxje'n nnda'yoyo' naya na jnda tso Ty'oꞗts'om na nnts'aa'n.

4

¹ Luaa waa na ñe'catsjooya cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meiiⁿ na matsona' na nlo'ñom 'naaⁿ tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixmaⁿ, tjaa'naⁿ na cwichuii' juu ñequio cwii moso na seijnda tsotye, meiiⁿ cha'tso 'naaⁿ tsotyeeⁿ la'xmaⁿna' 'naaⁿaⁿ.

² M'aⁿ nn'aⁿ na cwiteix'ee juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ hasta nncue'ntyjo chu na jnda seijndaa'ñe tsotyeeⁿ. ³ Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a. Ee cwii tjocheⁿ na jndyaaya ñ'oom na catseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo, tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ cha'tso nnom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ na cantyja 'naaⁿ joona' ntyjaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena. ⁴ Saa quia na tue'tyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'ooots'om, jñoom Jnaaⁿ. Tuiiñe jnda cwii yuscu. Tyom'aaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. ⁵ Jñoom na nntseicandyaañe jaa na tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, cha ndaa nnc'o'ñom Ty'ooots'om jaa na nncwjaa'ñe na cwiluiindyō ntseinaaⁿ.

⁶ Ndo' cha na m'moⁿndyeyuna' na cwiluiindyō' ntseinaaⁿ jñoom Espíritu na tseixmaⁿ Jnaaⁿ naquii' n'om'yo' ndo' nqueⁿ mañequiaaⁿ na cwindu'yo': "Tsotyaya Ty'ooots'om."

⁷ Jo' na cwiluiindyū' jnaaⁿ, nchii cwe' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom. Ndo' nc'e na cwiluiindyū' jnaaⁿ, juu na ñnequiaaⁿ na nnda' Cristo, mati 'u nnda'.

M'aaⁿ ts'om Pablo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

⁸ Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'yo' Ty'ooots'om, tyondye'ntjom'tye'yo' ndaa nty'oōn'om na tyolue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom la'xmaⁿ, meiiⁿ tiyuu' na la'xmaⁿna' nqueⁿ. ⁹ Saa je' na cwita'jna'yo' Ty'ooots'om, oo yati na nl'uuya na mawajnaⁿaⁿ 'o, ¿chiuu waayu na cwilcwe'nnda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maaⁿndyo' cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na tijdana' ndo' til'uena', na ndye'ntjom'tye'nnda'yo' ndaana'? ¹⁰ 'O ndicwaⁿ na cwitjei'yo' cwenta na niom ncuee na t'mati laxmaⁿna', ndo' mati cantyja 'naaⁿ chi'ndaa ñequio nt'om ncuee na cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', ndo' mati na cwitjom ndyu. ¹¹ Ndo' na nmeiiⁿ cwil'a'yo', jeeⁿ matseicaty'uena' ja na cwe' ts'iaaⁿndyo ts'iaaⁿ na tyots'aaya quii'ntaa'yo'.

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, macaⁿa ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oommeiⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ candyaandyō cantyja 'naaⁿ joona'. Meiiⁿ na mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. ¹³ Manquiujndaa'ndyo' quia tjonquiajndyaa ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa'yo', t'oōⁿya na wii'a. ¹⁴ Ndo' juu tycu'ñeeⁿ na tjoⁿya, cwajndii tyoch'eeⁿ ja, saa meiiⁿ na ljo', t'ical'a'yo' na ty'aa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo' ja na cha'cwijom cwiluiindyō cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. ¹⁵ Quia jo' ¿chiuu tuii na je' tanei'yo' ja cha'xjeⁿ quialjo'? Ee macwji'yuu'ndyō cantyja 'na'yo' chiuu tyom'aaⁿ n'om'yo', hasta meiiⁿ na n'omndaⁿyo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om noōⁿ. ¹⁶ ¿Aa mach'eeyuuna' nquii'yo' na jndoya 'o nc'e matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'?

¹⁷ Joo naⁿm'aⁿ na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jeeⁿ queeⁿ n'omna na nla'jom-ndyo' ñ'eⁿndyena, saa tixcwe ee l'ue n'omna na ntoⁿndyo' ñ'eⁿndyō cha ñenquieena nla'ñ'oom'ndyo' joona. ¹⁸ Ee ya na cwila'neiⁿndye naⁿñeeⁿ 'o, xeⁿ xcwee' n'omna ñ'eⁿndyo'. Ndo' majndeiticheⁿ quia na ticañ'aⁿya ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ 'O ntseindaaya cwiicheⁿ cwiindii' na maquiina' ja cantyja 'na'yo' cha'xjeⁿ na maquiina' cwii yuscu na matseincuii, maljo' na nntjoⁿ hasta xjeⁿ na nntseiluii'na' Cristo naquii' n'om'yo'. ²⁰ Toom cwe' na ñ'aⁿya ñ'eⁿndyo' je' cha' nncju'naaⁿñena' na ñomquia'ti nntseinaⁿ ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseñ'eeⁿñena' ja cantyja 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Agar ñequio Sara

²¹ 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naaⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés, candu'yo' noōⁿ: ¿Aa tyoondye'yo' chiuu matso juuna'? ²² Matso ljeii'ñeeⁿ na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsaⁿñeeⁿ tuiiñe jnda tsaⁿscu na tyondi'ntjomtyeⁿ ndaana, ndo' cwiicheⁿ tuiiñe jnda scuu' nqueⁿ, Sara'ñeeⁿ titseixmaaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ candyaañe. ²³ Jnaaⁿ na seincuii yuscu na tyondi'ntjomtyeⁿ ndaana, tuiiñe cha'xjeⁿ cwiluiindyē mei'nquia yo'ndaa, saa jnaaⁿ na tuiiñe jnda scuu' nqueⁿ, tuiiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'ooots'om

na nnts'aaⁿ. ²⁴ Ñ'oomwaa' tseixmaⁿna' ñ'oom tjañoom'. Ee we yolcu'ñeeⁿ la'xmaⁿna we ñ'oom na maxjeⁿ ntseicandaa'ñena'. Cwii ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿna' Sjo Sinaí, ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ nacje'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ. ²⁵ Juu ñ'oom Agar ma'moⁿna' sjo Sinaí na m'aaⁿna' ndyuaa Arabia, na juu sjo'ñeeⁿ matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cwindye'ntjomtyeⁿna nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁶ Saa juu tmaaⁿ nn'aⁿ Jerusalén na waa jo nandye na la'xmaaⁿya, m'aaⁿ candyaañena', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁷ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na tyoñequiaa Isaías teiyo. Matsona':
 'U yuscu na titsjaaⁿndyu' na tjaa'naⁿ ntseinda',
 jndei catseixua' na neiⁿ,
 'u na ticaljei' chiuu nliquiina' ts'aⁿ na nntseincuii,
 jndei catseixua' na manco' na neiⁿ,
 ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii
 nchiiti cha'tsondye tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', la'xmaaⁿya cha'na Isaac, ee mati jaa cwiluiindyoyo ntseinda Ty'oots'om na toom nnom Abraham na nc'om. ²⁹ Saa cha'xjeⁿ juu jnda Abraham na tuiñe cha'xjeⁿ meiⁿquia ts'aⁿ, tyoco'weeⁿeⁿ Isaac na tuiñe nc'e Espíritu Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saa ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na teiljeii, luaa matsona': "Caleintyjo' tsaⁿscu na mandi'ntjomtyeⁿ njom' ñequio jnaaⁿ, ee ticwanaaⁿ na nnc'o'ñoom 'naⁿ na waa, jnda scu' nncu' nnc'o'ñom." ³¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya, tila'xmaaⁿya ntseinda yuscu na ñejndi'ntjomtyeⁿ. Laxmaaⁿya ntseinda yuscu na m'aaⁿ candyaañe.

5

Cwintyje'tyeⁿyo' naquii' na jnda seicandyaañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiluiindyoyo nn'aⁿ na m'aⁿ candyaandyeyo jo nnom ljeii na matsa'ntjomna'. Caljoo'ndyoyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ na laxmaⁿyo' naljo', tantue'ndyoc-je'nda'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na nleichuuna' 'o na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' nnomna'.

² Candyeyoyo' ñ'oom na matsjooya, xeⁿ cwiñequiandyoyo' na nluii 'naaⁿ ntjaaⁿyo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yondaa ndana na naⁿnom, mach'eena' cantyja 'na'yo' na meiⁿchjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiicheⁿ cwii ndii' matsjoonnda'a meiⁿquiaa tsaⁿs'a na ñequiaa na nluii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿ jndei'na' na catseindaⁿñ'eeⁿ ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁴ 'O na cwila'tiuu'yo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿyo' jo nnom Ty'oots'om nc'e na cwila'candaⁿndyoyo' chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ jnda seitquiyoona' 'o cantyja 'naaⁿ Cristo. Ndo' jnda toⁿna' 'o ñequio na m'aaⁿ Ty'oots'om na candyayoyo' ts'oom 'o. ⁵ Ee m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿya na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya nc'e nquii Espíritu ndo' cantyja 'naaⁿ na cwila'yuyoyo' n'ooⁿya. ⁶ Ndo' quia na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, meiⁿ cwii ticajnda tseixmaⁿna' na aa tuii 'naaⁿ ntjaaⁿya oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda tseixmaⁿna', na cwila'yuyoyo' n'ooⁿya ñ'eⁿñê ndo' cantyja 'naaⁿ juu jo' m'aaⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ.

⁷ 'O ya ñejla'jomndyoyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ¿Ñeeⁿ seitsaaⁿñe 'o na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸ Nchii Ty'oots'om s'aaⁿ naljo' ee jom maqueeⁿñê 'o. ⁹ Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona': "Chjoowi' ndaaljo' matseicandeiñ'eⁿna' cha'waa tsqueeⁿtyoo'." ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ 'o, jo nnom nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, quit'maⁿ ts'ooⁿ na tixocala'tiuu'yo' na waa cwiicheⁿ chiuu ya cha nla'xmaⁿyo' na tjaa jnaⁿyo' jo nnom Ty'oots'om. Ee nqueⁿ nncu'xeeⁿ ts'aⁿ na matseiñ'eeⁿñe 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿñeeⁿ.

¹¹ 'O nn'aⁿya, cantyja 'naaⁿ ja luaañe, xeⁿ ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom na macaⁿna' na caluii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ, xocantyyo nn'aⁿ judíos ja. Ee xeⁿ mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ, quia jo' tixocala'líoo'ndyena ñequio ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ. ¹² Toom cwe' joo nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ñequio ñ'oomwaa' nntyjeñ'eⁿna yuu na naⁿnom jona.

¹³ Ee 'o nn'aⁿya tqueeⁿñe Ty'oots'om na cala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jnda jndyaandyoyo'. Saa nchii na nleil'uee'ndyoyo' naya'ñeeⁿ na nla'jomndyoyo' ñequio na neiⁿncoo' na ntyjii seii'

ts'aⁿ. 'O c'om'yo' na nnteijndeiindyoy' ntyjee'yo' nc'e na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' jooⁿa.
¹⁴ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oomwaa matseicandaa'ñena': "C'oom' na wi' ts'om'
 tyje ts'aⁿndyu' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵ Ee xeⁿ cwityeⁿnquiendyo' cheⁿncjo'yo',
 cal'andyoy' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om quii'ntaaⁿ'yo'.

Natia na matseiqueeⁿna' ts'om ts'aⁿ

¹⁶ Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naaⁿ Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu
 queeⁿ ts'om seii'yo'. ¹⁷ Ee ljo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ m'aaⁿna' nacjoo' Espíritu,
 ndo' Espíritu wjaam'aaⁿ nacjoo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ. Ndo' we ndii' nmeiⁿ
 m'aⁿ ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocandaa nla'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸ Saa
 quia cwiñe'quiandyoy' na wjaa'moⁿ Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo'
 cwindyaandyoy' cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

¹⁹ Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'aⁿ na teincoondye: m'aⁿna na cwe' luaa'ndyo
 ñequio nn'aⁿ, tilju' ljo' m'aaⁿ n'omna, wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, ²⁰ cwila't'maaⁿndyena
 'naⁿ na jnda l'a nn'aⁿ, ndo' cwil'ana ts'iaaⁿ calua', m'aⁿna na jndooⁿ na n'iaana, xueena
 nn'aⁿ. Cwii ñ'oom tit'maⁿna', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'aⁿ tixcwe m'aⁿ,
 mandā nquieena xcwe cwil'ana. Ñequi'cheⁿ na m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena,
²¹ cwila'taa' n'omna n'iaana, cwila'cwjeena nn'aⁿ, cwicandyena, cwicwa'caxii'ndyena,
 ndo' niom nt'omcheⁿ na matseijomna' nmeiⁿ na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'x-
 jeⁿ jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'aⁿ na cwila'jomndye naquii' natiameiⁿ, tixocala'jomndyena
 cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

Nmeiⁿ cwiwitquioo' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luaa waa ts'iaaⁿ Espíritu: mach'eeⁿ na m'aaⁿya na wi' n'o^oya nn'aⁿ, m'aaⁿya na
 neii'ya, m'aaⁿya na tjaa ñomtiuu c'o^oya jo nnom Ty'o^ots'om, m'aaⁿya na nioom'cheⁿ
 n'o^oya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, m'aaⁿya na ya nn'aⁿndyo ñequio nn'aⁿ,
 mach'eeⁿ na cwiteijndeiya nn'aⁿ, cwila'candaa'ndyo ñ'oom ntyuaaya, ²³ mach'eeⁿ na cje
 cwil'aaya jo ndaa nn'aⁿ, ndo' na cwiqueⁿndyo cheⁿncjo^oya xjeⁿ joo na l'ue ts'om seii'a na
 cal'aaya. Quia cwil'aaya nmeiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'aⁿ
 na cwiluiindyena cwenta' Cristo, nnom ts'oom'naaⁿ jnda ty'ioomna cha'tso na queeⁿ
 ts'om seina ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xjeⁿ na cwitandoo'a
 cantyja 'naaⁿ Espíritu, mati matsona' na ñequiaaya na ca'mooⁿ ndaaya chiuu waa na
 tsam'aaⁿtyaaya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyoy' nla'scundyoy' na nla'aaya na nla'lioo'a nn'aⁿ, meiⁿ na
 nnc'o^oya na taa' n'o^oya nt'omcheⁿ n'iaaya.

6

Cateijndeiindyoy' ntyjaa na cwila'yu'

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aⁿ'yo' na jnda tju'cje jnaⁿ juu, 'o na
 cwitsam'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Espíritu, laxmaⁿ'yo' na cateijndei'yo' jom na c'oomnaaⁿ'aⁿ
 nacje 'naaⁿ Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindyoy'
 'o cal'andyoy' cwenta cantyja 'naⁿ'yo', tints'aana' na mati nncju'cje jnaⁿ 'o. ² Cwii ndo'
 cwiindyoy' cateijndei'yo' nn'aⁿ'yo' na cwila'yu' meiⁿquia na cwitjoomna, ee na nla'yo'
 naljo' nla'canda'yo' ljeii na matsa'ntjomna'.

³ Ee xeⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe meiiⁿ ticatseixmaaⁿ na ljo', manquiu'n-
 n'aⁿñe cheⁿnqueⁿ. ⁴ Cwii cwiindyoy' 'o queⁿñe cheⁿnquii cwenta aa mach'ee cha'xjeⁿ na
 matsona', ee xeⁿ matseicandaa'ñe quia jo' ndaa nnc'oom na neiiⁿ cantyja 'naaⁿ, nchii
 ee macwji' cwenta na xcweti mach'ee, nchiiti cwiicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindyoy' chooya xuu
 'naaⁿya.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om na cwit'mooⁿ nn'aⁿ ndaana, matsona'
 ññequiana 'naⁿ na macaⁿna' naⁿñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyoy' na nnquiu'nn'aⁿna' 'o, tjaa ñeeⁿ juu na ndaa ntioñ'oom Ty'o^ots'om,
 ee meiⁿljo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ññequiaañeⁿ cantyja na

l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom, nntsei'ndaa'na jom ndo' nncueeⁿ'eⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espíritu, ñnequiaaⁿ na nnlo'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. ⁹ Jo' chii tilanchqueeⁿ'ndyo na nl'aaya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa'ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na nndaⁿ nntei'jndeiya nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeiticheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om.

Ñ'oom na cwimacandā na ma'moⁿ tsonwaa

¹¹ Queⁿ'yo' cwenta na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo naⁿ'ñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyo' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ'yo' cwil'ana na luaa' ee l'ue n'omna na ljoyaandye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naaⁿ' ts'oom'naaⁿ na tue' Cristo, nntyjo naⁿ'ñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticalacandana chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saa cwijoo' n'omna na quiandyo' na caluii naljo' cha nndaⁿ nla's'andye na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saa cantyja 'naⁿya, tijoom cwji's'andyo. Manda macwji's'aya cantyja 'naaⁿ' juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cantyja 'naaⁿ' ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue, maqueⁿ'na' ts'oo cantyja 'naⁿya ndo' mati cwiluiindyō ts'oo cantyja 'naaⁿ' juuna'. ¹⁵ Ee quia na macwjaa'ñena' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús, ticajnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seiiⁿ'eⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'oōts'om na meiiⁿcwii ñomtiuū tic'omna jo nnoom ñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', meiiⁿcwii ts'aⁿ tintseintjaaⁿ ja cantyja 'naaⁿ' ñ'oommeiⁿ'. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mooⁿ'na' na cwiluiindyō ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa, macaⁿ'a na catio'naaⁿ'ñê cha'tsondyo' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, cwiluiindy^o apóstol, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' ts'aⁿ na majñom Cristo Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Matseicwan^oya cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Éfeso na la'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'o^ots'om ndo' na cwila'y^uyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyaa^y Ty'o^ots'om na cwila't'maaⁿndy^o ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' juu naya na laxmaⁿna ñequio juu na tjañomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿna.

Matio'naaⁿñe Cristo jaa

³ Cwila't'maaⁿndy^o nquii Ty'o^ots'om na cwiluiñê tsotye Jesucristo na matseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequio Cristo, jo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ nc'e Espíritu Santo matio'naaⁿñê jaa ñequio cwii cwii nnom na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ⁴ Cwitjoocheⁿ na tqueⁿ Ty'o^ots'om tsjoomnancue, jnda tjeii'ñê jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequio Cristo. Luaa' s'aaⁿ cha nlqueⁿna' jaa na lju'ndy^o jo nnoom, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xjeⁿ na jndyeecheⁿ tjeii'ñê jaa na nluindy^o ntseinaaⁿ nc'e Jesucristo, ee luaa' tqueeⁿ ee na ljo' l'ue ts'oom na nluui. ⁶ Tuii na ljo' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' juu naya na matseixmaaⁿ, na cwe' yu tquiaaⁿ na la'xmaaⁿya nc'e nquii Jnaaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maaⁿñê jaa ee na tue' Jnaaⁿ, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya. ⁸ Candaⁿya ma'moⁿ Ty'o^ots'om na wi' ts'oom jaa na matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya ndo' mañequiaaⁿ na cwila'nooⁿa. ⁹ Ndo' jnda t'mooⁿ ndaⁿya juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aaⁿna', majuu cantyjati na jnaⁿ cha'tso na seijnadaa'ñê na nncjaacandaⁿna'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ ma'moⁿna' na quia nncue'ntyj^o xjeⁿ nntseicandaⁿñeñ'eⁿna', matseijnadaa'ñê na cha'tso na m'aⁿ cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue nc'om joo jo' nacje 'naaⁿ Cristo.

¹¹ Nc'e na jnda seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo, teiyo tjeii'ñe Ty'o^ots'om jaa cha na nc'oomna' jaa na nndaaya cha'na na nndaⁿ jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseiljo'yuna' ñequio na jnda seijnadaa'ñê na nnts'aaⁿ ndo' cwiluiina' cha'xjeⁿ na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'eeⁿ cha jâ nn'aⁿ judíos na ñentyjaa'jndyee n'ooⁿya Cristo, catseit'maaⁿñena' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿya. ¹³ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na nchii judíos quia na jndyeyo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maaⁿñena' 'o, jla'y^uyo' ñ'eⁿñê, jo' na jñoom sayo 'o ñequio Espíritu Santo na tsoom na nnto'ñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espíritu Santo na tjamei'ntyjee' nnom ñ'oom na cwiljotyeⁿ na maxjeⁿ nnto'ñooⁿya ljo' na ñnequiaa Ty'o^ots'om ndaⁿya quia na jnda seicandyaañeñ'eeⁿ nn'aⁿ na nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, cha na catseit'maaⁿñena' jom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiñê.

Quiaa Ty'o^ots'om na jndo' n'om nn'aⁿ na cwila'y^u

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ mati ja quia na mandiiya na cwila'y^uya n'om'yo' ñequio Ta Jesús ndo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomei'ntyjaa'a na mañequiaya na quian'luaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo' quia na matseinaⁿya nnoom. ¹⁷ Ty'o^ots'om caxuee cwiluiñê, nqueⁿ na cwiluiñê Tsotye Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa, macaⁿa nnoom na cantyja 'naaⁿ Espíritu quiaaⁿ na nla'noⁿyo' ñ'oom na ma'mooⁿ ndaⁿya ndo' yati ntsata'jnaⁿyo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaaⁿñê naquii' nqueⁿyo' cha na nndaⁿ nla'noⁿyo' ljo' tseixmaⁿ ñ'oom na cwicantyyaa' n'om'yo' na cantyja 'naaⁿ juuna' maqueeⁿñê 'o, ndo' juu na mañequiaaⁿ na cwicandaⁿ nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ cajndana' ndo' jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', ¹⁹ ndo' mati quiaaⁿ na caliuuya na jeeⁿcheⁿ ndya' t'maⁿ waa na jneiⁿ. Ñequio juu najndei na matseixmaaⁿ nndaⁿ nnteijneiⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'y^uya ñ'eⁿñê. Ndo' cantyja 'naaⁿ juu najneiⁿ luaa', ²⁰ s'aaⁿ na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aaⁿ na tjacjoo ntyjaa' ts'ooⁿ ntyjaya la'ñeⁿ cañoom'luee, ²¹ tqueeⁿ juu

na t'ma^{nti} cwiluiiñe nchiiti cha'tso na cwiluiitquiendye ndo' mati jo ndaa cha'tso na cwitsa^{ntjom} na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na waa najnda. Juu cwiluiit'ma^{nñeti} jo ndaa cha'tso na m'aⁿ je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aaⁿ na cha'tso nnom c'om nacje 'naaⁿ juu ndo' s'aaⁿ na juu cwiluiiñe xqueⁿ ñ'oom jo nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^{ots}'om cwentaaⁿaⁿ, ²³ ee tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^{ots}'om cwentaaⁿaⁿ cwiluiiñena' seii' Cristo ndo' matseicandaaⁿñeñ'eⁿna' jom nc'e juu tmaaⁿñeeⁿ ndo' cha'tso na niom, candaⁿ laxmaⁿna' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maaⁿndyo nc'e na jeeⁿ wi' ts'om Ty'o^{ots}'om jaa

¹ Mañejuu xjeⁿ na tquiaa Ty'o^{ots}'om na ta'ndo' xco Cristo tquiaaⁿ na 'o tando'yo' meiiⁿ na jo nnoom tyola'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e natia ñequio jnaⁿ na ñejla'xmaⁿ'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiameiⁿ, ñesantyjo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancuewaa, cha'xjeⁿ na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndei na m'aaⁿ naquii' jndye na maleichuu xjeⁿ 'naaⁿ'na' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'o^{ots}'om. ³ Mati tiempo na jnda teinom ñejla'jomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om seii'a ndo' ñejla'candaⁿndyo ñ'omtiuu 'naaⁿya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matseiw'iityeⁿ Ty'o^{ots}'om nn'aⁿ laxmaaⁿya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saa jeeⁿcheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'o^{ots}'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'ooⁿya na l'oo nc'e jnaaⁿya, xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na tando^o'xco^oya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maaⁿndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿya l'oo tquiaaⁿ na tando^o'xco^oya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimein^{ndyua}andyo ñ'eⁿñe cañoom'luee. ⁷ Luaa' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿna' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ Ty'o^{ots}'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maaⁿndyo' ee na cwila'yuya' n'om'yo' ñ'eⁿñe. Meiⁿ nchii laxmaⁿ'yo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿ'yo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwiluii'n'maaⁿñe, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿnqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluiindyo ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'o^{ots}'om. Jnda tqueeⁿxcoom jaa cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnom na maty'iomyana' na ndyu'ñeeⁿcheⁿ seijndaa'ñe na cal'aaya.

Cwiljyaandyo ñ'eⁿ Ty'o^{ots}'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cjañjoom' n'om'yo' chiuu ñejla'xmaⁿ'yo' cwiitjoocheⁿ na cwila'yuya'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿnom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Ty'o^{ots}'om nc'e na tiquil'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyja 'naaⁿ Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ee watooⁿ tyom'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^{ots}'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ. Xjeⁿñeeⁿcheⁿ meiⁿ ticantyjaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹³ Saa je' je' tjoom' m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'o^{ots}'om jnda seicandy-oo'ñena' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cwent'a'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñe na cwiljya n'ooⁿ ja' nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindyo'. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ laxmaaⁿya na ñet'ooⁿya na we tmaaⁿ jaa, ee seityueeⁿeⁿ juu na ñet'ooⁿ na wjeendyo ntyjaaⁿ cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿ'na' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqeeⁿ Moisés jndye nnom tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ. Saa cantyja na tue' Cristo seintycwiina' najndei na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we ntmaaⁿndyo nncwil'uee'ñe na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ xco na tjoom' m'aaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Laa'ti' waa na seintycweeⁿ na ticuee' n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ jo' na seintycwiiñeeⁿ na m'aⁿntiaa'ndye we ntmaaⁿ nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ joona, ljyaandyena ñ'eⁿ Ty'o^{ots}'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eeⁿna' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'o^{ots}'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ ja' nn'aⁿ

judíos na candyoo'ti ñet'ooⁿyâ cautyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Nc'e cautyja 'naaⁿ Cristo jo' na meiiⁿ we ntmaaⁿ jaa, wanaaⁿ na nntsaquiaa' na m'aaⁿ Ty'oots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyo'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyo' ñequio tmaaⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, cwiluiindyo' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii 'ñeeⁿ ntseinda 'o. ²⁰ O cwiluiindyo' cha'cwijom w'aa na jnaⁿna' nacjoo' ts'iaⁿtsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiiti Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacandaa'na' hasta na ncue'ntyjo na nluiiñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'oots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyo' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjomna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyo' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' na ja Pablo m'aaⁿya p^raso cautyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha catejndeina' 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'oots'om, matsona' na manquiuyoy' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿwaa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿyo' cha na catejndeina' 'o. ³ Ee t'mooⁿ nooⁿya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jnda seijndaa'ñe, ndo' tquiaaⁿ na catsei'noⁿa juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jnda seiljeiya na matseicwanooⁿya na m'aⁿyo'. ⁴ Quia nla'naⁿyo' juuna' quia jo' nla'noⁿyo' na matsei'noⁿa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cautyja 'naaⁿ Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'oots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ je' ñequio Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaa apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luaa waa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaana': Nn'aⁿ na nchii judíos joona, juu na nnts'aa Ty'oots'om na nndaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' joona ñequio seii' Cristo, mati mañ'oomna' joona naquii' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ cautyja 'naaⁿ Cristo Jesús.

⁷ Macautyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na jndaya na mañequiaya juuna' ndaa nn'aⁿ, ndo' tquiaaⁿ najndei na matseixmaaⁿ na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿwaa'. ⁸ Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tit'maⁿ cwiluiindy, cautyja 'naⁿya, ja tit'maⁿndyoty, nchiiti joona. Saa meiiⁿ na ljo', nooⁿ ja tquiaaⁿ ts'iaaⁿ na catseicandiiya nn'aⁿ na nchii judíos na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocandaa nntsei'noⁿ ts'aⁿ. ⁹ Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñe 'o nn'aⁿ na nchii tuiindyo' judíos. Quia na jnaⁿjndyeecheⁿna' na s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na maniom seijndaa'ñe na luaa' nncuaa, saa hasta quia je'cheⁿ matseicanooⁿ na ljo', ¹⁰ cha cautyja 'naaⁿ juu tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cha'tsondye na cwiluiitquiendye na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwitsa'ntjom jo' jo', caliuna na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'oots'om. ¹¹ Ty'oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ jnda seijndaa'ñe na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandaa'ñena' naljo' ee Taya Jesucristo. ¹² Ndo' nc'e na cwila'yuya n'ooⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, jo' na matseicanaaⁿñena' na cwila'candyo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹³ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na tintsei'ndaa'na' nquiuyoy' nawi' na matjoⁿya cautyja 'naⁿyo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena' 'o.

Cristo candya' ts'oom jaa

¹⁴ Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsoty Taya Jesucristo, ¹⁵ na cautyja 'naaⁿ jom cha'tso yo na m'aⁿ cañoom'luee ñequio yo na m'aⁿ tsjoomnancue, cwilcwii'na xueⁿeⁿ na cwiluiiñe Tsotyena. ¹⁶ Nquii Tsotyaya waa na jeeⁿ cajnda na tjaa ljo' cwii macaⁿna' na matseixmaaⁿ. Macaⁿa na cautyja 'naaⁿ joona', naquii' n'om'yo' ñnequiaaⁿ na nnaⁿndyo' ndo' nla'xmaⁿyo' najndei na cwiluiiñe nc'e Espíritu, ¹⁷ cha nndaa nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eⁿñe cha caljotyⁿ na m'aⁿyo' naquii' na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xjeⁿ njoom ty'e nch'ioo' ts'oom. ¹⁸ Mati macaⁿa nnom Ty'oots'om na cala'noⁿya'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuya cwanti na t'maⁿ na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom nn'aⁿ, ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye.

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsa'ntjoom jaa, luaa ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'a'na na tyootioondye l'ō Ty'oots'om. Ee jooa m'a'na ñomtiuu 'naa'na na cwe' ts'iaa'ndyo jooa'. ¹⁸ Ee juu na cwila'no'na matseijomna' cha'cwijom na jaa'ñe. Ee juu na wando' Ty'oots'om ticuaana' ñ'e'ndyena ee ticala'no'na cantyja 'naa'a'nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda' s'aana' na tajnaa'ntona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na quee' ts'om seiina cha ñequio na neii'na nnda' nl'añ'e'na cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa' 'o nchii luaa' waa ñ'oom na tyot'moo'nn'a'na cantyja 'naa' Cristo ndaa'yo', ²¹ xe'na na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'no'yo' na ñ'oom na mayu'che' juuna', ²² quia jo' cantyja 'naa' chiuu waa na ñet'om'jndyee'yo', catjei'ndyo' cantyja 'naa' natia na ñeseiquee' ts'om seii'yo' ee juu jo' tseixma'na' cwii na jnda' tei'ndaa'ñ'e'na na joo natia'ñee' cwinquo'nn'a'na' ts'a'. ²³ Maca'na' na cala'xco'yo' cantyja 'naa' espíritu 'na'yo' ñequio na m'aa' n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'a'na na macwee liaa xco na juu jo' cwiluiñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'a'na na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aa'.

²⁵ Jo' chii tacalanei'yo' cantu, cwii ndo' cwiindyo' catseinei' ñ'oom na mayuu' ñ'e'nc'iaa' ee cha'tsondyo' cwiluiindyo' cwii cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seii' Cristo.

²⁶ Quia matsei'w'ii' x'ia', tintseitjoondyu'ti' nnoom na jndaa'jom nntseicamaa'ndyu' na tincja'cwaan'ya' jom. ²⁷ Tiñenquia'yo' mei'cwii nnom na tsa'jndii nnda' nnts'aa' xje' 'o.

²⁸ Ñee' 'o na ñex'uee, je' tanch'ueeti, je' cats'aayaa' ts'iaa'na na yati cha nncuaa ljo' na nnda' nnteijnei' nt'omche'na na matseitjoona' jooa.

²⁹ Mei'cwii ñ'oomntjei' talanei'yo', macanda' calanei'yo' ñ'oom naya na nnteijndeina' ts'a'na na nncjaawijndeityee', ndo' nn'a'na na ndye ñ'oom'ñee' nntio'naa'ñena' jooa. ³⁰ Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espíritu Santo na cwiluiñe Ty'oots'om, nquii na ñequio juu ty'oom sayo' 'o, cha jndaa' 'ñee' 'o xuee quia na nnlui'n'maa'ndyeñ'e'nn'a'.

³¹ Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'a na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntseiw'ii ts'a'na x'iaa'na', nntseilioo'ñe ts'a'na ñ'e'na x'iaa'na', c'uaa c'uaati 'ñom na matseijmei'ñe nnom x'iaa'na', maju' ts'a'na ñ'oom wi' nacjoo' x'iaa'na', ñequio chatso nnom ljo' na tis'a.

³² Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e'nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' jooa, cala't'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xje'na mati matseit'ma' ts'om Ty'oots'om 'o nc'e Cristo.

5

Luaa maca'na' na c'om ntseinda Ty'oots'om

¹ Nc'e na cwiluiindyo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa'na na jee' candya' ts'oom 'o, jo' na maca'na' na calui'ndyo' cha'xje'na nque'. ² C'om'yo' na jnda nquii'yo' mei'quia nn'a'na cha'xje'na Cristo ty'oom na candya' ts'oom jaa, ndo' tquiaañê na tuee'na' cwentaaya. Ndo' na ljo' s'aa'na' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñê cha'cwijom catsma'na na cwila'cuee' nn'a'na judíos cha nntseit'ma'na ts'oom jooa jnaa'na. Manc'e jo' chii tío na jee' tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñê cha'cwijom cwii jndye cachi.

³ Saa' quii'ntaa' 'o na cwiluiindyo' nn'a'na cwenta' Ty'oots'om ticatsona' mei'na cwe' na nlanei'yo' ñ'oom cantyja 'naa'na na cwe' nnc'oomya ts'a'na ñ'e'na x'iaa'na' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo aa quee' ts'om ts'a'na na ñe'cwityañê. ⁴ Ticaty'iomna' na nlanei'yo' mei'quia nnom ñ'oom ntjei'na oo ñ'oom wi', oo ñ'omjnaa'na na cwila'nei'na nn'a'na. Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O cjaañjoom' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naa' joo jo' nñe'quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ⁵ Ee manquiu'yo' na juu ts'a'na na cwe' nnc'oomya ñequio x'iaa'na' oo na nntseiquee' ts'om na ñe'cwityañe, jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'maa'ñe ts'a'na cwii na cwe' nn'a'na nl'a, ndo' na ljo' nntseicu'na' na nncjaaquiee' tsa'ñee' cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'e'na Ty'oots'om. ⁶ Mei'cwii ts'a'na tinqiio'nn'a'yo' na nndu'yo' ñ'oom ntjei'na nnom, ee macwe' jnaa'na' jo' juu na t'ma'na nntseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'a'na na tilañ'oom'ndyena chiuu na matseicañee'na jooa. ⁷ 'O til'a'yo' cha'xje'na na cwil'ana.

⁸ Ee 'o jnda ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe saa je' na jnda seitjoom'na' 'o ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naaⁿ naxueeñe, ⁹ ee juu naxueeñe quia na matseixueeña' naquii' ts'om ts'aⁿ, mach'eenaa' na yats'aⁿñê, xcwe mach'eeⁿ ndo' mayom'm ñ'oom na nntseineiⁿ. ¹⁰ Cala'jnda'yo' na nntsawi'na'nyo' na nl'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesús ñ'eⁿndyo'. ¹¹ Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. 'O cala'canooⁿ'yo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹² Ee mach'eenaa' na jnaaⁿ ts'aⁿ na nntseineiⁿ ljo' na cwe' nty'iu cwil'a naⁿñeeⁿ, ¹³ saa quia na jnda seicanooⁿ naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwiwitquioo'ya. Ee juu naxuee matseicanooⁿ'na' cha'tsoñ'eⁿ ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ luua', luua matsona':

Calcwi' 'u na watsu',
quicantya' na wa' qui'ntaaⁿ l'oo
cha na ñequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ cal'andyo' cwenta cantyja chiuu waa na tsam'a'nyo'. Tinc'om'yo' na cwe' tijndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶ Jo' chii queⁿndyo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana'. Meiⁿ tila'catsuu'yo' xuee 'na'nyo' na cwe' chutindyo, ee cwii cwii xuee jaawiwiti. ¹⁷ Til'a'yo' cwii nnom na cwe' nl'a'to'yo', cala'noⁿ'ya'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'ooots'om na nl'a'yo'. ¹⁸ Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luua' nl'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundyo', 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'eⁿ Espiritu Santo. ¹⁹ Cala'na'nyo' ñ'oom na cho salmos na ndye'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndyo' Ta Ty'ooots'om ñequio na xcwee'ya n'om'yo'. ²⁰ Ñequii'cheⁿ quia'yo' na quian'l'uaa' Tsotyaa'ya Ty'ooots'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaanñê 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na t'unco.

²¹ Catue'ndyo' cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'maⁿñe Ty'ooots'om nquii'yo'.

²² 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³ Ee tsaⁿ's'a cwiluiiñê xqueⁿ scoom'm, cha'xjeⁿ Cristo cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿ'aⁿ ndo' na macwji'n'maaⁿñê tmaaⁿñeeⁿ, ee cwiluiiñena' seiⁿ'eⁿ, ²⁴ ndo' cha'xjeⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' maju'ñecje nnom Cristo, maluaa' macaⁿ'na' na joo yolcu na jnda t'unco catuee'ndyecjena ndaa s'aana.

²⁵ Naⁿnom na m'aⁿ lcuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿ'aⁿ ndo' na tquiaañê na tueeⁿ'eⁿ cwentaana. ²⁶ Luua' s'aaⁿ cha na nntseixmaⁿ tmaaⁿñeeⁿ cwenta' Ty'ooots'om ndo' tqueⁿ ljoom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm, ²⁷ cha ññequiaa cheⁿqueⁿ tmaaⁿñeeⁿ nnom na neiⁿncoo' caxuee tseixmaⁿ'na', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naaⁿ'na' meiⁿ tjaa'naⁿ na cantseiiⁿ'na' meiⁿ tjaa cwiicheⁿ na nljei' na ticuaaya cantyja 'naaⁿ'na', na ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ'na' cwenta' Ty'ooots'om ndo' candañ'ñ'eⁿ matseixmaⁿ'na' cwentaⁿ'aⁿ. ²⁸ Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsaⁿ's'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xjeⁿ jnda ntyjeeⁿ seiⁿ'eⁿ. Ee ts'aⁿ na wi' ts'om scuu' ma'moⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii. ²⁹ Ee tjaa 'ñeeⁿ quich'ee na jndoo'ñe cheⁿnquii. Macwaaⁿ'aⁿ nantquie cha nnc'oom na yaaⁿ'aⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ Cristo mach'eeⁿ cwenta jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿ'aⁿ, maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'aⁿ scoom'm. ³⁰ Ee jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿ'aⁿ, cwiluiindyō sei' Cristo na cha'waañê. Ndo' cwii cwiindyō matseijomna' cwii cwii nnom na matseicañjoom'na' jom. ³¹ "Jo' chii tsaⁿ's'a n'ñeeⁿ tsotyeeⁿ tsoñeeⁿ cha na nntseitjoom'na' jom ñ'eⁿ scoom'm ndo' wendyena nla'xmaⁿ'na' ñecwii ts'aⁿ." ³² Jeeⁿ t'maⁿ matseixmaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ wanty'iuu' waana'. Saa ja matseijoom'ndyo ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿ'aⁿ. ³³ Saa ñ'oom na macanda, cwii ndo' cwiindyō 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xjeⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii ndo' mati 'o naⁿlcu cala'l'uee'ndyo' s'aa'yo'.

6

Luaa maca^{na} na c'om nda nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ 'O yonch'u, nc'e na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo, laxmaⁿyo' na c'om'yo' na ndyaandyo' jo ndaa nn'aⁿ na nda o' ee maty'iomyaⁿ na nl'a'yo' naljo'. ² Ee ljeii najndyee na matsa'ntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'o^ots'om na nnts'aaⁿ. Matsona': "Catseit'-maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo' ³ cha na nnc'oom' na neiⁿ ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaa." ⁴ Ndo' 'o je', na m'aⁿ nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'lioⁿndyena, 'o cala'quie'yo' joona ñequio ñ'oom na matseijndo'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'moⁿyo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo joona.

*Ñ'oom cantyja 'naa*ⁿ nn'aⁿ na teil'uandye na cwindye'ntjomtyeⁿ

⁵ 'O nn'aⁿ na teijndandyo', c'om'yo' na ndyaandyo' ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndy-o'cje'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo cala't'maaⁿndyo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xjeⁿ nqui'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Cristo. ⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwiqueⁿndyo' ts'iaaⁿ na cwil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manqui'yo' na nnom nquii Cristo m'aⁿtyeⁿyo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om. ⁷ Ts'iaaⁿ na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xjeⁿ nnom nquii Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ.

⁸ Ee manqui'yo' na cwii cwii ts'aⁿ, aa m'aaⁿtyeeⁿ moso oo aa m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nqueⁿ, saa Ta Jesús ñnequiaaⁿ na nnc'o'ñom cantyjati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿtyeⁿ moso 'na'yo' meiⁿ nchii na nndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' joona. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'eⁿndye joona cañoom'luee m'aaⁿ Ta Jesús na matsa'ntjoom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xjeⁿ cwila'xmaaⁿya.

*L'o ts'iaa*ⁿmeiiⁿ cwil'uee'ndyo

¹⁰ 'O nn'aⁿya, Ta Jesús tjacantyja najndei na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' c'oom' jndeiⁿ n'om'yo' nc'e matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿñê. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'o ts'iaaⁿ ndia' na jnda tquiaa Ty'o^ots'om ndaa'yo', cha na nndaⁿ nnaⁿndyo' nacjoo' cha'tso nnom na manqui'nn'aⁿ tsaⁿjndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ seii ñequio ndeiⁿ cwil'aaya tia'. Jaa m'aaⁿya nacjoo najnda na wi'ndye na titquioo' na m'aⁿ jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwiqueⁿ xjeⁿ, na cwitsa'ntjom, ndo' nt'omcheⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jaaⁿwaañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñ'eⁿ l'o ts'iaaⁿ cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'o^ots'om cha quia na nncue'ntyjo xuee na wi' nntjom'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' ndo' na jnda jndaⁿ jnaⁿndyo' tia', ndicwaⁿ meiⁿntyje'-tyeⁿyo'. ¹⁴ Cwintyje'tyeⁿyo' cwentaaⁿ na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ sondaro matseityeeⁿ xcweeⁿeⁿ ñequio tjaⁿ, cal'a'yo' na maty'iomyaⁿ ee juuna' nncwaañoom'na' 'o cha'xjeⁿ cotom xjo wañoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xjeⁿ m'aaⁿc'eeñe sondaro na mañjoom lcoom'm na wjaⁿ tia', mati 'o ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na nntsancia'yo' ñ'oom na ya na mañequiaana' na cwiljoya ntyjii Ty'o^ots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Tsaⁿjndii majoom'm ndo nacjo'yo' na too' chom. Cha'xjeⁿ tjaⁿ tmeiⁿ mawañoom'na' sondaro na tinc'oom ndo jom, maluaa' cwil'uee'ndyo' juu na cwilayu'ya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo na maju' tsaⁿjndii nacjo'yo'. ¹⁷ Juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ cwil'uee'ndyo' juuna' na nncwaañoom'na' 'o cha'xjeⁿ tjaⁿxqueⁿ xjo' mawañoom'na' xqueⁿ sondaro ndo' mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ xjo espada na mañequiaa Espíritu Santo ndaa'yo'. ¹⁸ Tintsacwintyje'yo' na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ na mañequiaa Espíritu Santo naquii' n'om'yo', ñequii'cheⁿ cala'ty'loondyo' ndo' cataⁿyo' nnoom, tincwintqueⁿyo', ñequii'cheⁿ na c'om'c'eendyo' na calaneiⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿ. ¹⁹ Mati calaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿya na cateijneiⁿ ja ñ'oom na nntseinaⁿya nndaⁿ nn'aⁿ meiⁿ tintseicaty'uena' ja na ñnequiaa na caliu nn'aⁿ chiuu waa ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' waa na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. ²⁰ Jnda ty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaa ñ'oom naya 'naaⁿnaⁿ, ndo' cwe' jnaaⁿ jo' na m'aaⁿya w'aancjo, calaneiⁿyo' nnoom na c'oⁿt'maaⁿndyo' ts'oⁿya na nntseinaⁿya juuna' ndaa nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsona' na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseiljeii Pablo cartawaañe

²¹ Ti'nn'a^{ny}a Tíquico, tsaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jom jeeⁿ xcwee' ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ta Jesús, jom ntseicañeeⁿ 'o chiuu waa na m'aa^{ny}a cha caliu'yo' ljo' mats'aaya. ²² Cwe' jo' na majñoo^{ny}a jom na m'aⁿ'yo' na catseicañeeⁿ 'o chiuu waa na m'aa^{ny}a ñjaaⁿ cha na ññequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'.

²³ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yu'yo', nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotyaaya ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnda'yo' na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana ndo' na cato'ñoom'yo' na m'aⁿna na wi' n'omna 'o ee cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿndyena, ²⁴ juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, quiaaⁿ juuna' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na ticala'chuii' na m'aⁿ na jnda nquiu Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

*Xmaⁿ*ndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo, cwilaljeiiyâ cartawaañe, cwilacwanooⁿnyâ juuna' na m'aⁿ 'o na cwila'yu'yo' tsjoom Filipos na cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijndo'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ñequio 'o na cwindye'ntjom'yo' ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿana.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'ooⁿya 'o, nnom Ty'oots'omya, mañequiaya na quian'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo'. ⁴ Quia na matseinaⁿya nnoom, ñequio na neiⁿya macaⁿa na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'. ⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwila'jomndyô naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁶ Ee ntyjiiyaya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'oots'om naquii' n'om'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandaⁿñ'eⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'ooⁿya cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o na cwila'jomndyo' ñ'eⁿndyo naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, meiiⁿ na m'aaⁿya w'aancjo oo meiiⁿ na meiⁿntyjaa'a jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ na mawañoⁿa ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñeⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ee mantyjiiyndaⁿñe Ty'oots'om na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaⁿañe. ⁹ Macaⁿa nnom Ty'oots'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquii'yo' ncl'iaa'yo', ñequio na jndo'ti n'om'yo' ndo' na nla'noⁿti'yo' cha'tso, ¹⁰ cha nndaⁿ nntjei'yo' cwenta cwaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿna'. Ee na ljo' nndaⁿ nnc'om lju'ndyo' na cwitsam'aⁿti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, ¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿñe na nntseijomna' jooⁿa' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ jooⁿa' nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a nndi'tjoⁿya nnom Cristo

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue ts'ooⁿ na cala'noⁿyo' na joo nawi'meiiⁿ na matjoⁿya, mayuu'cheⁿ cwiteijndeina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹³ Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, manquiuyana na m'aaⁿya w'aancjo nc'e na majontyjoya cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwila'yu' na cwinty'iaana na m'aaⁿya praso, cwin'omt'maaⁿndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

¹⁵ Ñ'oom na mayuu' na cwantindye jooⁿa cwilaneiⁿna ñ'oom'ñeeⁿ na taa' n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinom'na ja, saaⁿ nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ¹⁶ Saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, tixcwee' n'omna ee cwila'tiuuna na cwil'ana na ljo', cha nnchjeetina' ja na m'aaⁿya praso, ¹⁷ saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwila'noⁿyana na ty'iom Ty'oots'om tis'aaⁿ ja na nncwintyyaa'a jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaⁿana. ¹⁸ Saaⁿ meiiⁿ na luaa' waa tjaa na coch'eeⁿa' ja, ee meiiⁿ na xcwee' n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, m'aaⁿya na neiⁿya na ljo'.

Ndo' nnc'ooⁿtyaya na neiⁿya, ¹⁹ ee ntyjiiya na cha'tso nmeiiⁿ nntseijndaⁿñena' na ndyaandyo w'aancjo nc'e na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿya ndo' na mateijndeii nquii Espíritu na cwiluiñe Jesucristo ja. ²⁰ Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na

tixonquiaa Ty'oots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'jnaaⁿndyo, xeⁿ nchii ñequio na t'maⁿya ts'ooⁿ nnda^a nntseinaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ ndo' na maje' ndo' 'iocha luaa' nleitquioo' cantyja 'naⁿya na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñe Cristo, meiiⁿ na nncwando'tya oo meiiⁿ na nntseicuee'tona' ja. ²¹ Ee cantyja 'naⁿya, meiiⁿ xeⁿ nncwando'a, maxjeⁿ nnom Cristo nndi'ntjoⁿya, ndo' xeⁿ nla'cuee'na ja, majo' t'maⁿti naya 'naⁿya. ²² Saa xeⁿ na aa nncwando'tya nnda^a nnts'aaty^a ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, jo' chii ticaljeii cwaaⁿ cwii na we joo nmeiⁿ na nncwjii'ndyo. ²³ Ee quii'ntaaⁿ we nmeiⁿ, jeeⁿ jndei'na' cwaaⁿ cwii na nncwjii'ndyo nayati, ee xeⁿ nnc'io nncjo na m'aaⁿ Cristo, na juu jo' jndati tseixmaⁿna' cantyja 'naⁿya, ²⁴ saa cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ luaa' macaⁿna' na nncwando'tya cha cateijndeina' 'o. ²⁵ Ndo' na mantyjiiyaya na ljo', matsei'noⁿa na nnc'oo'tya cantyja 'naⁿyo' cha nnteijndeina' 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na t'maⁿti ñequiaana' na neiⁿyo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁶ Jo' chii na nnc'ooⁿnnda'a quii'ntaaⁿyo' cha juu na neiⁿyo' na cwiluiindyoy' cwentaa' Jesucristo, nleit'maⁿtina'.

²⁷ Luaa queⁿyo' cwenta: juu cantyja na cwitsam'aⁿyo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Cristo, quia jo' meiiⁿ na nncjo nnty'ia 'o oo meiiⁿ na aa ti'cjo, nnda^a ndiia ñ'oom na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' na ñ'e'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaaⁿya nc'e juu ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ²⁸ na meiⁿcwii tintseicaty'uena' 'o ljo' na nl'a nn'aⁿ na jndoono 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixmaⁿna' cwii 'naaⁿ ndaa joona na nntsuundyena, saa cantyja 'naⁿyo' tseixmaⁿna' cwii 'naaⁿ na ñequiaa Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndyo'. ²⁹ Ee nchii ñequii'cheⁿ cwicanda'yo' na cwila'yuu'yo' ñ'eⁿ Cristo, saa mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁰ 'O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jndaa'ya. 'O jnda nty'ia'nda^ayo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwaⁿ matseijndo.

2

T'maⁿ tjuñecje Cristo mati t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'oots'om jom

¹ Jo' chii xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaa' Cristo, xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, xeⁿ m'aaⁿ Espíritu quii' n'om'yo', ndo' xeⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nt'omcheⁿ, ² quia jo' quia'yo' na canda^aya na neiⁿya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñ'e'cwii ñ'oom 'o, na ñ'e'cwii c'om'yo' na jnda nquiyo' ntyjee'yo', na ñ'e'cwii na m'aaⁿ n'om'yo' ndo' ñ'e'cwii ts'iaaⁿ cwil'a'yo'. ³ Meiⁿcwii til'a'yo' na watoⁿ m'aⁿyo' meiⁿ nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na cwitue'ndyo'cje'yo'. Cwii cwiindyoy' cwji' cwenta na t'maⁿti cwiluiñe x'iaa' nchiiti nquii. ⁴ Meiⁿcwiindyoy' 'o tinc'oom' ts'om na ñ'e'tomti chiuu waa na wjaawinom nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeina' nc'iaa'yo'.

⁵ Cwii cwiindyoy' ñ'e'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Cristo Jesús, ⁶ ee jom:

Meiiⁿ na ñ'e'cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om,
saa ticatseijneiⁿ na ñecwii xjeⁿ cwiluiñê ñ'eⁿñe Jom.

⁷ Tjei'ndyo^oñe cheⁿnqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ,
ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiñê cha'xjeⁿ jaa nn'aⁿ.

⁸ Ndo' na t'oomñê cha'na jaa nmeiiⁿ,
tjucjeñe cheⁿnqueⁿ,
ndo' na seicanda^añê, jo' na tueeⁿeⁿ,
cwii na seijnaaⁿna' na tueeⁿeⁿ cjoo' ts'oom'naaⁿ.

⁹ Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'oots'om jom.
Ndo' mati tqueⁿ na jndati tseixmaⁿ xueⁿeⁿ, nchiiti xuee' meiⁿquia ts'aⁿ,

¹⁰ cha cantyja 'naaⁿ xuee' Jesús
cha'tso joo na m'aⁿ cañoom'luee cata'na cantyena,
ndo' mati joo na m'aⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'aⁿ tsjoom l'oo,

¹¹ ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiiñe Jesucristo na catsa'ntjoom na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'nñena' Tsotyaa Ty'oots'om.

Laxmaa nya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaa nn'a' tsjoomnancue

¹² Jo' chii 'o nn'a'nya na jee'nda ntyjiiya, quia ñet'oo'nya ñ'e'ndyo', jla'canda'ndyo' chiuu ñetsjooya ndaa'yo', majndeitiche' je' na tic'oo'ndyo' ñ'e'ndyo' cala'canda'yo'. Cantyja na cwitsam'a'nyo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'mo'nyo' na cwiluiindy'o' nn'a' na macwji'n'maa'nñe Ty'oots'om, ¹³ ee manquityee' mach'ee' na l'ue n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya ndo' mateijnei' 'o na nla'canda'yo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', tila'ncjoo'ndyo' mei' ticalañ'ee' ndyue'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ¹⁵ cha tjaa 'ñee' juu nljeii na nntso waa na cwila'tjoondyo'. Calaxma'nyo' ntseinda Ty'oots'om na lju' m'a'nyo' quii'ntaa' nn'a' natia laxma' na quie' n'om. Jo ndaa na'ñee' calaxma'nyo' cha'cwijom cancjuu na cwiwixuee jo nnom tsjomnancue na jaa'nñe, ¹⁶ yoche' na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaa nn'a' na mañequiaana' na cwita'ndo' añmaa'na. Ndo' na ljo' quia na nncwjee'nnda' Cristo, nnda' nnc'oo' na nei'ya cantyja 'na'nyo', na matseinoo'nyana' na ticwe' ts'iaa'ndyo' ñes'aaya ts'iaa' quii'n-
taa'nyo'. ¹⁷ Ndo' meii' xe' na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om cha na nntseicanda'ñena' na cwiñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e'nñê maxje' m'aa'nya na nei'ya ndo' matseinei'ndyo' ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸ Mati c'om'yo' na nei'yo' ndo' calajomndyo' ñ'e'ndyo' na m'aa'nya na nei'ya.

Cantyja 'naa' Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹ Macantyyaa' ts'oo'nya jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñoo'nya Timoteo na m'a'nyo' cha quia na ndyolcwee'e' nndiia chiuu waa na m'a'nyo'. ²⁰ Ee ñenque' m'aa' ts'oom cantyja 'na'nyo' cha'xje' ja luaa na jaawa jaacue na m'aa' ts'oo' chiuu ya nnteijndeina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omche' nn'a' macanda' m'aa' n'omna cantyja 'naa' na cwila'jndaa'ndye nquieena nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aa' Timoteo ndo' chiuu waa na tyondi'ntjoom n'e'ndyo', teijnei' ja cha'cwijom mach'ee' jnda ts'a' ñequio tsoty. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseijndaa'ñena' ñ'oom na malei'ñ'oom ja, quia jo' njñoo'nya jom na m'a'nyo', ²⁴ saa mati quit'ma' ts'oo' Nquii na matsa'ntjom ja na tyuaa' nncjo' cando'o' 'o.

²⁵ Saa maqua' cwenta na maca'na' na catseicwan'lcwala' ti'nn'aa'nya Epafrodito, jom na matseijomñê ts'iaa' na mats'aa' ndo' tseimaa' sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñom'yo' na m'aa'nya na cwiteijndei'yo' ja 'na' na maca'na' ja. ²⁶ Jee' l'ue ts'oom na nnty'iaa'nnaa'a' cha'tsondyo' 'o ee matsei'ndaa'na' ntyjee' na jnda' jndye'yo' na ñeteiwee'e'. ²⁷ Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xje' na ntseicuee'na' jom saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'om jom, ndo' nchii macanda' jom, mati ja, titseicwaljoo'tina' na chjoo' ts'oo'. ²⁸ Jo' chii matyuaa'ti majñoo'nya jom na m'a'nyo' cha na ñequiaana' na nei'yo' na nnty'ia'nnda'yo' jom ndo' cha tic'oo'nya na chjoo' ts'oo'. ²⁹ Ñequio na nei'yo' cato'ñoom'nnda'yo' jom cha'na cwii ts'a' na matseijomñe ñ'e' Ta Jesús ndo' ñequii'che' cala't'maa'ndyo' nn'a' na laxma' cha'na jom. ³⁰ Ee mawaa mawaaxje' na nntseicuee'na' jom na mandi'ntjoom nnom Cristo. Tju'teincuu'ñena' jom na mateijnei' ja ts'iaa' na leicanda' nl'a' ncjo'yo'.

3

Cwii na mayuu'che' na jdana'

¹ Ndo' je' je' 'o nn'a'nya na cwila'yu'yo', quiaana' na nei'yo' na cwiluiindy'o' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyyaa' na nntsjoonnda'a' ñ'oom na jnda' seiljeiya ndaa'yo' ndo' mateijndeina' 'o. ² Cal'andyo' cwenta cantyja 'naa' na'm'a' na cha'cwijom calue' joona natia na cwil'ana na cwityjena seii' ts'a', ³ ee jaa laxmaa'nya nn'a' na mayuu'che' tuii 'naa', jaa na cwila't'maa'ndyo' Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo, na m'aa'nya na neii'ya na laxmaa'nya cantyja 'naa' Cristo Jesús mei' ticantyyaa' n'oo'nya 'naa' na tuii seii' ts'a'.

⁴ Cautyja 'naⁿ ja luaa, wanaaⁿ na nntseicautyjaa' ts'ooⁿ cha'na ts'iaaⁿwaa'. Xeⁿ aa m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu wanaaⁿ na matseicautyjaa' ts'om ts'iaaⁿmeiⁿl, majndeitiicheⁿ ja, ⁵ jnda ñeeⁿ xuee na tuiindyō tuii 'naaⁿ tjaaⁿya. Ts'aⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ Israel ja, tmaaⁿl cwentaa' Benjamín, ts'aⁿ hebreo ja ndo' tsotyā tsondyō mann'aⁿ hebreos joona. Cautyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ts'aⁿ tmaaⁿl fariseo ja. ⁶ Cautyja na tyojoo' ts'ooⁿ naquii' ñ'oom cwilein'om nn'aⁿ judíos, tyontyjoya tmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Cautyja 'naaⁿ na matseicandaa'ñe ts'aⁿ jo nnom ljeii na tqueⁿ Moisés, tjaa' ñeeⁿ juu na nndaā m'moⁿ na tyootseicandaa'ndyō jo nnom juuna'. ⁷ Saa' cha'tso nmeiⁿl na tandyo xuee tjeii'a cwenta na tjacautyja na jnda laxmaⁿna', je' nc'e na m'aaⁿya cautyja 'naaⁿl Cristo macwjii'a cwenta na cwe' ts'iaaⁿndyō laxmaⁿna', ⁸ ndo' nchii macandā luaa', tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na jnda ntyjiiya quia na macwjii'a cwenta na tjacautyja naya tseixmaⁿna' na cwiluiindyō cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiiñê na matsā'ntjoom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjii'a cwenta na jnda laxmaⁿna', je' macwjaa'ndyō cwenta na laxmaⁿna' cha'cwijom to' cha nndaā nntseixmaⁿya cwentaaⁿaⁿ, ⁹ ndo' na nleitquioo' na matseitjoom'na' ja cautyja 'naaⁿaⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿl nc'e matseicandaa'ndyō ljeii na tqueⁿ Moisés saa' nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ ñ'eⁿ Cristo. ¹⁰ Ñe'catseiljeii'ndyō cautyja 'naaⁿl Cristo ndo' na nntseixmaⁿya juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om na s'aa na tando'xcoom, ndo' na nntseijomndyō ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na nntseixmaⁿya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿeⁿ, ¹¹ ee na ntyjaa' ts'ooⁿ na ñ'aⁿ quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjā.

Cala'jndaqaya cha nntantjooⁿya

¹² Nchii ñe'catsjoo' na jnda mamatseixmaⁿya cha'tso nmeiⁿl meiⁿ nchii na candaā' matseixmaⁿya saa' matseijndyōya ts'ooⁿ na macantyjaa' ts'ooⁿ na ntseixmaⁿya joona' nc'e nquii Cristo tjei'lñeeⁿ ja. ¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyō', nchii matsjooⁿya na mamatseixmaⁿya juuna', saa' luaa mats'aa, cwitsuu'yaya ts'ooⁿ ljo' ñeseixmaⁿya jaach'ee xuee ndo' matseijndyōyaya na nncua'ntyjōya juu na waa jo nnooⁿ, ¹⁴ cha nncuacañoⁿya yuu na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ ndo' na nnto'ñooⁿya naya na ñnequiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cautyja 'naaⁿl Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyō jaa na laxmaaⁿya na candaā' cwila'yuyō n'ooⁿya matsona' na laa'ti' c'oom' n'ooⁿya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nnom na m'aaⁿl n'om'yo' cautyja 'naaⁿl ñ'oomwaa', nntseijndo' Ty'oots'om n'om'yo' cautyja 'naaⁿna'. ¹⁶ Saa' ñ'oom na mayu-u'cheⁿ, macaⁿna' na tjoom' c'ooⁿya cautyja 'naaⁿl ñ'oom na jnda to'ñooⁿya.

¹⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyō', cala'ljeii'ndyō' cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati queⁿyo' cwenta cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayâ, caluii'ndyō' joona. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjooⁿya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'iooⁿya matsjooⁿnda'a, jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cautyja 'naaⁿl na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ saa' na macandā maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequii'cheⁿ cwila't'maaⁿlndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona' na c'omna na jnaaⁿna cautyja 'naaⁿna' saa' juu na matsona' na c'omna na jnaaⁿna, cwitjeii's'andyena cautyja 'naaⁿna'. ²⁰ Saa' jaa nmeiiⁿ la'xmaaⁿya cautyja 'naaⁿl cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿna' tsjoomya, ndo' cwimeii'ndyō'nty'iaandyō na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿeⁿ seii'a na jeeⁿ cje tseixmaⁿna' na nntseijomna' joona' cha'na seiiⁿeⁿ na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jnda na wando'xcoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndei na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'ooⁿ na neiiⁿya na m'aaⁿya ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyō' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ndo' na jeeⁿ ñe'cauty'iaya, 'o na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jeeⁿ neiⁿya cautyja 'naⁿyo', na cwiluiindyō' cwii na tantjooⁿya, tyeⁿ caljoo'ndyō' cautyja 'naaⁿl Ta Jesús.

² Macaⁿla nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yuyō' ñ'eⁿ Ta Jesús, caljōyaandyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom'

ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om, macaⁿ'a na cateijndei' yolcum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñequiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, mandíñ'eⁿ Clemente ñequio nt'omndye jooⁿ na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jnda teiljei ncueena naquii' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na laxmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿ'yo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjooⁿnda'a: C'om'yo' na neiⁿ'yo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ'na na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na yann'aⁿndyo'. Jnda teindyoo' na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Meiⁿljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyo' na nntseiñ'eeⁿñena' 'o. Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om, cha'tso jo' cataⁿ'yo' nnoom ndo' ñequio na quian-l'uaaⁿ'aⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' ñequeiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixmaⁿ'na' nchiiti na ndaa nntseiñ'ooⁿ' ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwenta n'om'yo' ñequio joo ñomtiuu na m'aⁿ'yo' ee na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xmaⁿ'na'

⁸ Ñ'oom na macanda' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiñena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿñena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixmaⁿ'na', cha'tso na cjaawee' nquii nn'aⁿ, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'na'. Meiⁿnquia na ya laxmaⁿ'na' ndo' na matseixmaⁿ'na' na nntseiwendyena' ts'aⁿ, cha'tso nmeiⁿ' c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'.

⁹ Cha'tso na jnda ñet'mooⁿ'ya ndaa'yo' ñequio joo na jnda ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jnda ñejndye'yo' na ñeseinaⁿ, ñequii'cheⁿ jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'o^ots'om na mach'eeⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo jaa, nc'oomñê ñ'eⁿndyo'.

Nn'aⁿ na tyolayu' tsjoom Filipos tyoteijndeiina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na neiⁿ'ya na cwijaañjoom'nnda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoo na jnda tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na t'icju'naaⁿñena' na nnteijndei'ti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoo na luaa' ee na matseitjooⁿ' ja nc'e jnda ljei'na' na cwiljoya ts'ooⁿ aa maleiñ'oⁿ'ya oo aa tjaa'naⁿ. ¹² Ee jnda ljei'na' chiuu waa na m'aaⁿya ee quitjoⁿ'ya na matseitjooⁿ' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'oⁿ. Jnda sei'noⁿ'yaya na c'ooⁿ'ya na neiⁿ'ya meiⁿ'quia na matjoⁿ, meiiⁿ na aa tcwaa'a, meiiⁿ ticwa'a, meiiⁿ na ma'ndiina' l'oo, oo meiiⁿ na matseitjooⁿ'. ¹³ Cha'tso cwicandaⁿ mats'aa nc'e najndei nquii Cristo. ¹⁴ Saa jeeⁿ xcwe l'a'yo' na teijndei'yo' cantyja na matseitjooⁿ' ja.

¹⁵ Quia na jlui'a ts'ondaⁿ Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'-maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, macanda' 'o tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ'yo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndei'yo' ja na jndu'yo' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om na teijndei ñ'oom'ñeeⁿ 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aaⁿya Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndei'yo' ja 'naⁿ na matseitjooⁿ' ja. ¹⁷ Saa nchii cwe' ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ' ts'ooⁿ' cantyja 'naaⁿ' s'om na maco'ñooⁿ. Ja l'ue ts'ooⁿ' nleijndyeti naya 'naⁿ'yo' na cwileiwe jo nnom Ty'o^ots'om. ¹⁸ Jnda to'ñoⁿ'ya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'cheⁿ jndye to'ñoⁿ'ya. Cantyja 'naaⁿ' joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'o Epafrodito, jeeⁿ tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' tsioom suu na jeeⁿ cachi ntyjii Ty'o^ots'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'o^ots'omya nc'e Cristo Jesús ñequeiaaⁿ cha'tsoti na macaⁿ'na' 'o cantyjati na matseixmaaⁿ na tjacantya na tyañê. ²⁰ Ñequii'cheⁿ caluiit'maⁿñe Ty'o^ots'om na nqueⁿ Tsotyaaⁿ. Caluii na ljo'.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cantyja 'naⁿ'ya candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ'na tmaaⁿ' cwentaa' Ty'o^ots'om nc'e m'aⁿ'na cantyja 'naaⁿ' Jesucristo. Joo nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ljooñe ñ'eⁿndyo cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'aⁿ na la'xmaⁿ'na tmaaⁿ' cwentaa' Ty'o^ots'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyo', majndeiiticheⁿ nn'aⁿ na cwindyentjomna nnom tsaⁿmats'iaaⁿ't'maⁿ' tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo cwentaaⁿ, c'oomna' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

¹⁻² Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oots'om. Wendyō ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiiyâ cartawaa na m'aⁿ'yo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyō' cwentaa' Ty'oots'om. Cwitaⁿya na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oots'om naya na matseixmaaⁿ ndaa'yo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Quia cwilanaaⁿya nnom Ta Ty'oots'om, ñequi'cheⁿ cwiñe'quiaayâ na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. Jom cwiluiñe Tsotye nquii Ta Jesucristo cwentaaya. ⁴ Ee jnda macwindyaayâ na mati 'o cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquii'yo' cha'tsonde nn'aⁿ na cwiluiindyō' cwentaa' Ty'oots'om. ⁵ Juu na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwenaa' cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' tquiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁶ Ñ'oomwaa' na tqiaa nn'aⁿ ndaa'yo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' mateijndeina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na candyaa' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿ'yo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. ⁷ Juu Epafra tyo'mooⁿ ñ'oom nayawaañe ndaa'yo'. Tjom cwindyaa'ntjooⁿya nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiiyâ jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mandi'ntjoom ndaa'yo'. ⁸ Nqueⁿ seicañeeⁿ jâ cantyja 'naⁿ'yo' ndo' cantyja na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁹ Manc'e jo', xjeⁿ na jndyaayâ cantyja 'naⁿ'yo', ñecwii tco cwilanaaⁿya nnom Ty'oots'om cwenta'yo'. Cwitaⁿya nnoom na m'mooⁿ ndaa'yo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na ñnequiaaⁿ na jndō' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'yo' ljo' l'ue ts'om Espíritu Santo. ¹⁰ Ndo' naljo' nndaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxmaⁿna' cwentaa' Ta Jesús, na ñequi'cheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿ'yo' Ty'oots'om. ¹¹ Jom tjacantyya cwiluiñe najneiⁿ. Cwitaⁿya na cantyja 'naaⁿ' jo' ñnequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiⁿ' n'om'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na ñe'quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿya na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macwjeeⁿen cwentaaⁿ'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja na cwiluiñe na matsa'ntjoom yuu na jeeⁿ caxuee. ¹³ Ndo' seicandyaañe jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ' najaaⁿñe. Ndo' jnda tjaa'ñe jaa nacje 'naaⁿ' na matsa'ntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candyaa' ts'oom, ¹⁴ cantyja na tue' juu, jo' cwilui'n'maaⁿndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

Ljoyaandyē nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oots'om saaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿ'na chiuu cwiluiñe. Juu m'aaⁿ najndyee cwitjoocheⁿ na jl'ana cha'tso na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'i-aandaaya ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tileicantyyaaya, cha'na cantyja na cwitsa'ntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñ'eⁿ, cha catseit'maaⁿñena' juu cantyja 'naaⁿ' cha'tso nmeiⁿ'. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo cwitjoocheⁿ na ncuua cha'tso nmeiⁿ' ndo' cantyja 'naaⁿ' jom teinchu' cha'tso na seijndaa'ñe. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiñe xqueⁿ tmaaⁿ' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyō seiⁿ'eⁿ. Cwitandoⁿ'a nc'e jom, nqueⁿ na tqiaa jndyee Ty'oots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantyja

'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ maqueⁿna' jom na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'o^ots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandyê ñ'eñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñejndyowana', meiⁿtoⁿ ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñel'a'yo', saa je' jndā tqueeⁿ 'o na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantyja na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha ndaa m'mooⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ na meiⁿcwii tacwajndiindyoy' ndo' tatjaa'naⁿ jnaⁿ'yo'. ²³ Saa cantyja 'naⁿ'yo' macaⁿna' na caljoo'ndyo' o'tyeⁿ'yo' na cwila'yuy'ya n'om'yo' ñ'eñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oom naya na jndā jndye'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maaⁿndyo'. Juu ñ'oom'ñeeⁿ cwit'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaaya ndaa nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaa nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om

²⁴ Waa nawi' na mawinooⁿya cwentayoy', saa neiⁿya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿ jo', ñequio seii'a matseicandaⁿñena' juu nawi' na teinom Cristo cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na juu jo' seiiⁿeⁿ tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jndā ty'iom Ty'o^ots'om ja, jo' na cwiluiindyoy' ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seijndaa'ñê na mañequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ meiⁿquiayuucheⁿ, ndo' mati mateijndeina' 'o. ²⁶ Jndye ndyu na jndā teinom, ñet'oomn-ty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saa je' ma'moⁿ Ty'o^ots'om juuna' ndaa nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿ Cristo na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿ jo' cwentaa' 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luaa ma'moⁿna': Cristo m'aaⁿñê naquii' n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo' na nla'jomndyo' na nluiit'maⁿñê.

²⁸ Jā cwilacandiyyā cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilajndoo'ā n'om nn'aⁿ ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwit'mooⁿya ndaa cha'tso nn'aⁿ cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na candaⁿndyena jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁹ Ee na luaa' waa ts'iaaⁿ na to'ñooⁿ, matseijndoya na mats'aa juuna' ñequio najndei na mañequiaa Cristo na matseixmaⁿya.

2

¹ L'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoya cantyja 'naⁿ'yo', 'o ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yuy' na m'aⁿna tsjoom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'aⁿ na ticatal'naaⁿ ja, ² matseijndoy' cha nnc'om t'maaⁿndye n'om, ndo' cha tjoom' nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yuy', ndo' na jndyetyi na cwi'oola'noⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'o^ots'om na juuna' maquiiti Cristo cwiluiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndoy' ts'om Ty'o^ots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyyiicheⁿ. ⁴ Matsjoo ñ'oomwaa' ndaa'yo' cha tiñequiandyoy' na ññequiunna'na' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na nncjaachuuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'ooⁿya quii'ntaaⁿ'yo', saa naquii' ts'ooⁿya cha'cwijom na ñ'laⁿya ñ'eⁿndyo' na jeeⁿ neiⁿya na maquaⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yuy'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.

⁶ 'O jndā jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquii' n'om'yo' na cwiluiñê na matsa'ntjoom 'o. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eñê. ⁷ C'om'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jndā'yo' cantyja na cwila'yuy'yo' ñ'eñê. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na t'moⁿ ts'aⁿ ndaa'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na jeeⁿ quian'l'uaa' Ty'o^ots'om cha'tso nnom na matio'naaⁿñê 'o.

Nmeiiⁿ la'xmaaⁿya nc'e na cwitandoo'xcooya ñ'eⁿ Cristo

⁸ Cal'andyoy' cwenta na tiñequiandyoy' na nla'jomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ nt'omcheⁿ ñequio ñ'oom na m'aaⁿ n'omna, ñ'oom na matseñ'eeⁿñena' nn'aⁿ ee nchii cantyja 'naaⁿ Cristo cwila'jomndyena, macanda cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najndā na cwitsa'ntjom tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiñê Ty'oots'om candaa'ñ'eⁿ tseixmaⁿ Cristo na tuiñê na ts'aⁿ jom. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ jom maqueⁿna' 'o na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo na cwiluiñê na catsa'ntjoom cha'tsondyeñ'eⁿ na nchii nn'aⁿ cwiluiindy na waa najnda na cwitsa'ntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jnda tui ñ'eⁿndyo' cwii na matseijomna' cha'cwijom na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana. Saa juu na s'aa Cristo ñ'eⁿndyo', nchii cwe' cjoo' seii' ts'aⁿ tuiina', jom macwji'n'maañê 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na laxmaⁿ'yo' na teincoondyo' na nn'aⁿjnaⁿ 'o. Luaa' ts'iaaⁿ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitando'xco'yo' ñ'eⁿñê nc'e cwila'yu'yo' na waa najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco juu. ¹³ Ncúee na jnda teinom, ñejla'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e jnaⁿ'yo' ndo' nc'e na tyooluii ñ'eⁿndyo' cha'na cwil'a nn'aⁿ judíos yonom'ndaa ndana. Saa je' je' mañequiaa Ty'oots'om na tjoom' cwitando'yo' ñequio Cristo na jnda seit'maⁿ ts'oom jnaⁿ'yo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaaⁿya nnom ljeii na matsa'ntjomna', na tyoqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jaa, seicanduu' Ty'oots'om. S'aaⁿ na mawinom ts'oom ee na ty'ioom juuna' ts'oom'naaⁿ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo cjoo' ts'oom'naaⁿ, jo' tju'cje Ty'oots'om cha'tsondye joo na waa najnda na m'aⁿ jo nandy ndo' jlui'jnaaⁿndye joo jo ndaa cha'tso na s'aaⁿ. Tjachuu Cristo jona nawi' ee na jnda tantjoom.

Cal'uaqaya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luaa' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naaⁿ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naaⁿ cwii xuee na cwilue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ oo quia na m'aaⁿ chi'ndaa oo xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiⁿ cwe' ncwaaⁿ juu na quia ndyo na manquii Cristo cwiluiñê na candaa'. ¹⁸ Tiñequiandyo' na nntjeii' naⁿm'aⁿ naya 'naⁿ'yo' na jeeⁿ jndana' na cwe' cwil'ayana na jeeⁿ niom' n'omna ndo' na cwila't'maaⁿndyena ángeles. Jona cwitii'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naaⁿ jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aaⁿ n'om nquieena. ¹⁹ Joo naⁿm'aⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindy seiiⁿeⁿ. Nc'e na mateix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa'aⁿ, 'oonajndana ndo' macwjaa'ñena' jona cantyja 'naaⁿan' cha'xjeⁿ tjat'uii cwii nnom na tjacañjoom'ñe seii' ts'o 'naaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jnda tja'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. Quia jo' ¿chii na ndicwaⁿ cwil'a'yo' cha'na nn'aⁿ tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ? ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: “Tiñequiu' luaa'. 'Naⁿwaa' ticwanaaⁿ na nlqui' meiⁿ tileiñ'oom'”. ²² Cha'tso ñ'oommeiⁿ na cwiqueⁿ jona xjeⁿ nn'aⁿ, mat'uiina' 'naⁿ na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'aⁿ, ñequii'cheⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ. ²³ Na mayuu' mach'eeena' ndoo' ntyjii ts'aⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' ñ'oom tseineiⁿ ee cwit'mooⁿna' na jeeⁿ matseit'maaⁿñe ndo' jeeⁿ maqueⁿ xjeⁿ seii', saa ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿchjoo ticateijndeina' juu na wjaa nacjoo joo na cwiqueⁿna' xjeⁿ juu na matsei'tjooñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jnda macwitando'xco'yo' ñ'eⁿ Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na niom cañoom'luee yuu na wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseixmaⁿ cañoom'luee, nchii 'naⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue. ³ Ee laxmaⁿ'yo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aaⁿna' ñ'eⁿ Cristo nc'e m'aaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁴ Je' cwitando'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquioo'ñê, mati 'o nleitquioo'ndyo' ñ'eⁿñê ndo' nlajomndyo' na nluiit'maⁿñê.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñejla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmeiⁿ na cwiqueⁿ n'om'yo' cha'xjeⁿ cwiqueⁿ n'om nn'aⁿ na tyoolayu', queⁿ'yo' cwentaa' na l'oo laxmaⁿna', cha'na na nc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii

saaⁿaⁿ, nchii scoom'm, meiⁿ talajomndyo' ts'iaaⁿ na tilju' laxmaⁿ, meiⁿ tañequiandyo' ñequio joo na queeⁿ n'om seii'yo', meiⁿ tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue n'om'yo', meiⁿ tila'queeⁿ n'om'yo' 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, na juu jo' ljo'yu jnaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñe cwii na nl'a nn'aⁿ. ⁶Ee cwe' jnaaⁿ nmeiⁿ, juu na jeeⁿ cwajndii matseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na cwilaquei' n'omna. ⁷'O ndyu na teinom tyolaxmaⁿyo' natiameiⁿ, ⁸saa je' je' tsacwintye'yo' na cwil'a'yo' nmeiⁿ. Talawjee'yo' nn'aⁿ, talaqueeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, talataa' n'om'yo' nn'aⁿ, tala'jna'yo' jooa, talanei'yo' ñ'oomwi'. ⁹Talanei'yo' cantu ndaa n'iaa'yo' ee jnda tyuii' juu na tyolaxmaⁿyo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰Jnda seichuii'xco'na' o' cantyja na tsam'a'yo', cwii na laxmaⁿyo' nc'e na tuiindyoxco'yo', cha nluu'ndyo Ty'oots'om, nqueⁿ na s'aaⁿ jaa, cha na ya ndo' candaa' nla'nooⁿa cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹¹Je' ticwjaa'ñê cwenta ljo' cwiluiindyee nn'aⁿ, aa griego oo aa judío, aa jnda tuii oo aa tyooluii ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana, aa ts'aⁿ na cwe' ñetyjee'ya oo ts'aⁿjnda juu, aa moso na m'aaⁿtyeⁿ oo aa ts'aⁿ m'aaⁿxjeⁿ 'naaⁿ. Ñ'oom na macwjaa'ñê cwenta na nquii Cristo tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê ndo' na m'aaⁿ naquii' n'ooⁿya.

¹²Jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om 'o ndo' jnda tjeiiⁿeⁿ 'o na cwiluiindyoo' nn'aaⁿaⁿ. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ ndo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'je'yo' ndaa nn'aⁿ, c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'aⁿ, c'om'yo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ n'om'yo'. ¹³C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ñequio n'iaa'yo'. Ndo' cala't'maⁿ n'om'yo' jooa quia cwila'tjoondyena ndaa'yo'. Cal'a'yo' ñ'eⁿndyena cha'xjeⁿ s'aa Cristo na seit'maⁿ ts'oom 'o. ¹⁴Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na candaa'ya m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' n'iaa'yo', ee juu jo' matseitjoom'na' cha'tso ndo' candaa' tseixmaⁿna'. ¹⁵Nc'e Cristo cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsa'ntjomna' 'o ee cantyja 'naaⁿna' t'maaⁿ 'o na n'axmaⁿyo' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyoo'. Ndo' quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ.

¹⁶Cats'aana' na candaa'ya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'moⁿyo' ndo' cwilajndo'yo' n'om n'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omcheⁿ na cwila't'maaⁿndyo' jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹⁷Ndo' meiⁿnquia na cwil'a'yo' oo na cwilanei'yo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwíñequia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om nc'e jom.

Nmeiⁿ matsona' na cal'aaya

¹⁸'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', cala'candaa'ndyo' ndaana, ee maxjeⁿ luaa' matsona' na cal'a yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹'O naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo' jooa. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' jooa. ²⁰'O nda nn'aⁿ, cala'candaa'ndyo' ñ'oom na cwitsa'ntjom tyendyee'yo' 'o. Ee jeeⁿ ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'. ²¹'O naⁿnom na m'aⁿ nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'eⁿndyo' ee xeⁿ naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ²²'O na m'aⁿtyeⁿyo' moso ndaa patrom 'naⁿyo', cala'candaa'ndyo'ñ'eⁿyo' ndaana. Nchii cwe' quia na cwiqueⁿna cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha njaawee' n'omna ñ'eⁿndyo', ñequii'cheⁿ candye'ntjom'yo' ndaana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ²³Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ. ²⁴Ee manquiu'ya'yo' na ññequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda na nnda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñê patrom na tjacantyja na matsa'ntjoom 'o. ²⁵Saa ts'aⁿ na matsei'tjoone, nntioml'uaaⁿ juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsaⁿñeeⁿ. Ee jom xocjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ ticuee' ts'oom.

4

¹'O patrom na m'aⁿ moso 'naⁿyo' na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaa'yo', cal'a'yo' ñ'eⁿndyena ljo' na maty'iomyana' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aaⁿ cwii na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o na ññequia'yo' cwenta nnoom.

*Nmeii*ⁿ ñ'oom na matseijndõ' Pablo n'ooⁿya

² Ticwintqueⁿyo' na ñequii'cheⁿ cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ. ³ Mati calaneiⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ cha' nncju'naaⁿñena' na ñnequiaayâ ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juuna' m'aaⁿya w'aancjo. ⁴ Cataⁿyo' nnoom na xcwe ñnequiaaya ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na matsona'.

⁵ Quia na m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', c'om'yo' na jndõ'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naaⁿñena' na nlaneiⁿyo' ndaana cantyja 'naaⁿ Cristo, cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Ñ'oom na cwilaneiⁿyo', ñequii'cheⁿ cats'aana' na cjawee' nquiu nn'aⁿ, cha ya nla'nõ'yo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'õ'yo' ndaana.

*Matseicwanom Pablo na xma*ⁿndye nn'aⁿ

⁷ Nquii ti'nn'aaⁿya Tíquico na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nntseicañeeⁿ 'o cantyja 'naⁿya. Jeeⁿ xcwee' ts'oom na mateijneiⁿ ja na mandiantjoom nnom Ta Jesús. ⁸ Macwe' jo' majñooⁿya jom na m'aⁿyo' na nntsoom ndaa'yo' chiuu waa na jom'aaⁿya ndo' na ñnequiaaⁿ na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñequio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya jom na jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljoõe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xmaⁿndyo'. M'aaⁿñê w'aancjo ñ'eⁿndyo. Mati Marcos tyjee Bernabé matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jnda jndye'yo' ñ'oom xeⁿ na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'. ¹¹ Juu Jesús tsaⁿ na jnda we xuee' Justo, matsoom na xmaⁿndyo'. Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu' manda ndyeendye joona cwiñequiana na t'maⁿ ts'ooⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom na quiandyee nn'aⁿ na nntsã'ntjom Ty'oots'om joona. ¹² Juu Epafras, cwii ncjo'yo', matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Cwiluiiñê ts'aⁿ na mandiantjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo' na nncwintyje'tyeⁿyo' jo nnom ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿaⁿ na jeeⁿ majoo' ts'oom, ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ tsjoom Laodicea ñequio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jeeⁿ jnda ntyjiiya ñ'eⁿñê. Ndo' mati tso Demas xmaⁿndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ Laodicea. Mati xmaⁿñe Ninfas ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na cwitjomndye waⁿaⁿ. ¹⁶ Quia na jnda jla'naⁿyo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Laodicea cha na nla'naaⁿna juuna', ndo' mati 'o cala'naⁿyo' carta na matseicwanõⁿya na m'aⁿ joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoo queⁿñê na nntseicandañê ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannõ Pablo ñequio ts'ooⁿya matseiljeiya na xmaⁿndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya praso. Quiaa Ty'oots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaaⁿ. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawaañe, ñequio Silvano ñ'eⁿ Timoteo, matseicwanoⁿya juuna' ndaa' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'ooots'om ndo' mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yo' naya na cwila'xmaⁿna ndo' na nnda'yo' na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yuya n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naⁿyo' na cha'tsondyo'. Cwijaañjoom' n'ooⁿyâ 'o quia na cwilanaaⁿyâ nnoom. ³ Tyootsuu' n'ooⁿyâ 'o jo nnom nquii Tsotyaaⁿya na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwila'yuya n'om'yo'. Jo' chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquioo' na cwil'a'yo'. Ndo' jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yo' na cwitei'jnde'yo' nc'iaa'yo' nc'e na wi' n'om'yo' joona. Ndo' tîca'ndye'nc'uaa'ndyo' na wi' na cwi'tjom'yo' nc'e na ntyjaa' n'om'yo' Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'ooots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, ndo' manquiuuyaayâ na jnda tjeii'ñê 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti teil'uena' nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyâ saa nc'e najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo ndo' na tquiaana' na jla'noⁿyo' na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu' jo'. Ndo' ñequio na tyol'uaayâ chiuu na nnteijndeina' 'o.

⁶ Jo' chii mati 'o macwitsantyjo'yo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndo' maluaa', macwitsantyjo'yo' naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e jo' na tquiaa Espíritu Santo na jeeⁿ neiⁿyo' meiiⁿ wi' ñell'a nn'aⁿ tsjom'yo' jnda na to'ñoom'yo' ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁷ Ndo' na luaa', tyolaxmaⁿyo' cwii na ma'moⁿna' ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿna' na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' je' tachii macandâ ndyuaa'yo' Macedonia ñequio Acaya saa mati jndye joo jnda manquiu nn'aⁿ na cwila'yuya n'om'yo' ñequio Ty'ooots'om. Jo' chii meiⁿ tacaⁿtina' na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿyo' ndaa naⁿñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti naⁿñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndoo'â 'o ndo' na ya to'ñoom'yo' jâ. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yo' na tyola't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' je' naxeⁿ Ty'ooots'om macwitsantyjo'yo'. Je' jnda macwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na wanoom'm, na macandâ jom cwiluiiñê Ty'ooots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ na cwimeⁿndo'yo' na nncwjee'nnda' Jesús, Jnda Ty'ooots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquiaaⁿ na wando'xco jnda na tue', nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wi' na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuya'yo', mancjo'ti'yo' nquii'yo' na ticwe' ts'iaaⁿndyo na sacajndoo'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yo' na jeeⁿ t'maⁿ jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos jâ ndo' jla'sei'na jâ, saa meiⁿ na luaa', xcwe xjeⁿ na tjooⁿyâ nawi'waa', tquiaa Ty'ooots'om na t'maⁿ n'ooⁿyâ na tquiaayâ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndo' nchii cwe' na ñe'cala'ntjaaⁿyâ nn'aⁿ, meiⁿ nchii na cwinquio'nn'aaⁿyâ nn'aⁿ. ⁴ Wandyo' waa cantyja 'naaⁿyâ, ee tjawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'eⁿndyô ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ jâ na ññequiaayâ ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. Nchii cwil'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ cha na nncjaawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyô, saa cha nqueⁿ nncjaawee' ts'oom, ee jom nlqueeⁿ cwenta chiuu n'ooⁿyâ. ⁵ 'O manquiu'ya'yo' na tijoom ñejla'ca'naaⁿndyô ndaa'yo', meiⁿ nchii tquió'nn'aaⁿyâ 'o na nntjeii'â tsjo'ñjeeⁿ luee'yo'. Ty'ooots'om noom'm na

ljo'. ⁶ Meii'jom ndii' tyool'uaayâ na nla't'maa'ndye nn'a'n jâ, mei'n ndaa' 'o mei'n ndaa nt'omche'n. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuuyâ ñ'e'ndyo' cha'xje'n cwii yuscu na jee'n wi' ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'ma'n waa na jee'n wi' n'oo'nyâ 'o, nchii tomti neii'nyâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo' saa' mati chiuu waa na tyom'aa'nyâ quii'ntaa'nyo'. Luaa' waa nc'e na jee'n jnda nquiuuyâ 'o. ⁹ 'O nn'a'nyâ na cwila'yuy'yo' tyootsuu' n'om'yo' chiuu na tyola'jndaayâ na nnta'ntjoo'nyâ na tca'na' jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaa'n cha tîcatiooyâ xuu nacjo'yo' na nntei'xe'yo' jâ yoche'n na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo'.

¹⁰ 'O nn'aa'nyâ na cwila'yuy'yo', manquiu'yo' ndo' mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'oo'nyâ quii'ntaa'nyo'. Tyola'canda'ndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'iomyana' ndo' mei'ncwii ts'a'n xonda' ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiu'yo' chiuu waa na ñet'oo'nyâ quii'ntaa'nyo' na tyom'aa'nyâ cha'cwijom mach'ee ts'a'n ñequio ntseinda, ¹² tyolana'nyâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'ma'n n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na c'om'yo' cha'xje'n na matsona' na c'om nn'a'n na maquee'ñe Ty'oots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maa'ñena' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quian'l'uaa'n' cantyja 'na'nyo'. Ee jla'n'o'nyo' na ñ'oom' Ty'oots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'a'n. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquioo' ts'iaa'n na mach'ee'n naquii' n'om' 'o na cwila'yuy'yo' ñ'e'ñê. ¹⁴ 'O nn'aa'nyâ, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xje'n ñetjoom ntmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n' ndyuaa Judea. Ee nquiee nn'a'n tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xje'n tuii ndyuaa Judea, tyota'wi' nn'a'n judíos nc'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'a'n judíos'ñee'n jla'cuae'na Ta Jesús, cha'xje'n weloona tyola'cwjeena profetas ndo' mati jleintyjo nn'a'n judíos jâ. Tiquil'ana yuu na cjaawee' ntyjee'n ñ'e'ndyena, ndo' m'a'na nacjoo cha'tsondye nn'a'n, ¹⁶ ee quia na ñe'calana'nyâ ñequio nn'a'n na tachii judíos cha' mati nnda' nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luaa', cwila'cwaljoo'tina jnaa'na jo nnoom. Saa' je' juu na jee'n cwajndii na matseiw'ee'n nn'a'n mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'nnda' Pablo nn'a'n Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aa'nyâ, cantyjati xuee na tjei'na' jâ quii'ntaa'nyo', meii'n taconty'iaayâ 'o saa ñequii'che'n cwijaañjoom' n'oo'nyâ 'o chiuu cwitsam'a'nti'yo'. Jo' chii jee'n cwicantyjaa' n'oo'nyâ na nntsaacajndoo'nda'â 'o. ¹⁸ Jee'n ñe'catsaayâ na m'a'nyo', majndeitiche'n ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'cjo' saa' seitsaa'ñe Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na ñe'quiaana' na cwicantyjaa' n'oo'nyâ jo nnom Ty'oots'om, ndo' na ñe'quiaana' na neii'nyâ oo na nntantjoo'nyâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'o jo'? Ee ma'o cwiluiindyoy' cha'tso nmei' na nntseit'maa'ñena' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na ndyonnaa'n. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maa'ñena' jâ ndo' mañequiaana' na neii'nyâ.

3

¹ Quia tileicatsei'quii' ts'oo'n na tjaa' ñ'oom cantyja 'na'nyo' seijndaa'ndyô na nljoo'ndyô na ñe'nncô tsjoom Atenas. ² Jo' chii jñoo'nyâ juu nn'aa'nyâ Timoteo na m'a'nyo', jom cwiluiiñê mosoo' Ty'oots'om. Matseijomñê ñ'e'ndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naa' Cristo. Tjacanoom'm 'o na ñe'quiaa' na t'ma'n n'om'yo' ndo' na nnc'oom'jndei' n'om'yo' cantyja na jnda' jla'yuy'yo'. ³ Ee na l'ue n'oo'nyâ na mei'ncwi'indyoy' 'o tintseilcwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwitjom'yo'. Ee manquiu'yo' na maxje'n mañequiaa Ty'oots'om na catjoo'nyâ naw'i'mei'. ⁴ Ee quia tyom'aa'nyâ ñ'e'ndyoy' t'moo'nyâ ndaa'yo' na maxje'n nncwinoo'nyâ naw'i' ndo' jnda' macwiluii naljo' cha'xje'n na manquiu'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiquii' ts'oo'n, jo' chii jñoo'nyâ Timoteo na ncjacwax'ee'n aa ndicwa'n cwila'yuy'yo' n'om'yo' ñ'e'n Ty'oots'om ee nquiaya xe'n na aa jnda' s'aa tsa'jndii na jla'tjoondyoy' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaa'ndyoy' ts'iaa'n na ñel'aayâ quii'ntaa'nyo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcweeⁿ na ñet'oom Tesalónica ndo' jeeⁿ ya ñ'oom jndyoñ'oom na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' na jnda nquiuy'o' jâ. Tsoom na ñequi-i'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' jâ ñequio na jnda nquiuy'o' ndo' jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' na nnty'ia'yo' jâ cha'xjeⁿ ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya, quii'ntaaⁿ cha'tso na matseijaa'ñena' nacjooyâ ñequio nawi' na cwiwinooⁿyâ t'maⁿ waa na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿyâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaayâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, mach'eená' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom na cwiluiindyoxcooyâ. ⁹ Meiiⁿ ncjooyâ tileicwijndaayâ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo'. Quianl'uaaⁿaⁿ na waljoo'cheⁿ na neiiⁿyâ jo nnoom cantyja 'naⁿyo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwitaaⁿyâ nnom Ty'oots'om na ññequiaaⁿ na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaⁿndyotyayâ yuu na cwimatseitjoona' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê.

¹¹ Cwitaayâ na nquii Tsotyayá Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo cateijndeina jâ cha nndaⁿ nntsaacajndoo'ndaa'â 'o. ¹² Mati cwitaaⁿyâ na cateijndei Ta Ty'oots'om na nnc-jaaquiendyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catseicwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ jâ na wi' n'ooⁿyâ 'o. ¹³ Quiaaⁿ na nleijndei' n'om'yo' cha nla'xmaⁿyo' na lju' n'om'yo' na candaⁿndyo' jo nnom Tsotyayá Ty'oots'om quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús ñequio cha'tsonde nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ.

4

Nmeiⁿ cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'oots'om

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿya ñequio xuee' Ta Jesús cwitaaⁿyâ ndaa'yo' ndo' cwitsa'ntjooⁿyâ 'o na c'om'yo' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿyâ na cal'a'yo' cha nncjaawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'.

² Ndo' manquiuy'a'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaa'yo' ñequio najndei na matseixmaⁿ Ta Jesús. ³ Ee luaa waa na l'ue ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo' na calaxmaⁿyo' na lju' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ meiⁿ tanc'om'ya'yo' ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa', ⁴ ticwiindyo' 'o nn'aaⁿya, cala'nqⁿyo' na l'ue ts'om Ty'oots'om na c'om'yo' na yandyo' ñequio lcuu'yo', ndo' na cala't'maaⁿndyo' joona, ⁵ nchii nnc'oom tsaⁿs'a ñequio scoom'm na ncwinom'na' ljo' mach'eeⁿ na tia na matseitoom ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁶ Meiⁿcwii tsaⁿs'a tintseitjoone nnom x'iaa' na nnc'oomya ñ'eⁿ scuu' tsaⁿñeeⁿ meiⁿ tinquiu'nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ na wi' nntseiquio Ta Jesús nacjoo' ts'aⁿ na mach'ee cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ na jnda ñejla'candiiyâ 'o. ⁷ Ee nchii na tqueeⁿñe Ty'oots'om jaa na nla'jomndyo cantyja 'naaⁿ natia, saa jom l'ue ts'oom na c'ooⁿya na lju' n'ooⁿya jo nnoom. ⁸ Cwe' jo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticuee' ts'om ñ'oommeiⁿ na cwit'mooⁿyâ ndaa'yo', catsei'nqⁿ tsaⁿñeeⁿ na nchii cwe' ñ'oom na tqueⁿ nn'aⁿ mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tqueⁿ nquii Ty'oots'om, na jom tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿyâ.

⁹ Cantyja 'naaⁿ na c'om'yo' na wi' n'om ntyjee'yo' na cwila'yuy', tacaⁿna' na cwinntseiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ ee manquiiti Ty'oots'om ma'mooⁿ ndaa'yo' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yuy' na m'aⁿ ts'onda Macedonia. Saa cwitaaⁿyâ ndaa'yo' na c'om'yo' na mat'maⁿti na wi' n'om'yo' joona. ¹¹ Calajnda'yo' na tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tacatii'ndyo' ñ'oom 'naaⁿna na ticatseixmaⁿna' na nla'jomndyo'. Cjoo' n'om'yo' na cal'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿyo' cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaa'yo', ¹² ee na nla'yo' na ljo', nn'aⁿ na tyoola'yuy' nla't'maaⁿndyena 'o meiⁿ xotseitjoona' 'naⁿ na nleil'uee'ndyo'.

Cantyja na ndyonda' Ta Jesucristo

¹³ Ndo' je' 'o nn'aⁿya, tacaⁿl'ue n'ooⁿyâ na mati ticala'nqⁿyo' chiuu nnts'aana' ñequio nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ tanc'om'yo' na chjoo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tintyjaa' n'om Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'yuy'a na tue' Jesús ndo' na tando'xoom,

maluaa' cwila'yuu'a na cantyja 'naaⁿl jom nñequiaa Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿñê nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo' chii cwil'uuyâ ndaa'yo' ñ'oom na t'moⁿ nquii na cwiluiñe na catsa'ntjom jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a hasta xjeⁿ na ndyonnaaⁿ'aⁿ, xocwinooⁿ'a nn'aⁿ na jnda tja. ¹⁶ Ee manquiiiti Jesús nnaaⁿ cañoom'luee, jndei' ñ'oom na nntsa'ntjoom, ndo' nndyocueeⁿ, xjeⁿñeeⁿ nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluiitquieñe ndo' mati ndu 'naaⁿl Ty'oots'om. Quia jo' joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿ Jesús, joona najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a xjeⁿñeeⁿ ñe'naaⁿl nncjaachuuna' jaa ñ'eⁿndyena quii' nchquii na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo' nnc'ooⁿtyaaⁿya ñ'eⁿñê. ¹⁸ Jo' chii ñequio ñ'oommeiⁿl quia'yo' na t'maⁿ n'om nn'aⁿyo' na cwila'yu'.

5

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿl cwaanⁿ xuee oo cwaanⁿ xjeⁿ na nndyonnda' Ta Jesús, meiⁿ ticaⁿna' na nntseiljeiya. ² Ee manquiu'ya'yo' nncue'ntyjo xuee na nndyonnda' Ta Jesús xjeⁿ na tic'om c'ee nn'aⁿ na nluu na ljo'. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsaⁿnch'ue. ³ Xcwe xjeⁿ quia cwilue nn'aⁿ: “Je' tjaa'naⁿ tia', tjaa'naⁿ na teincuu’”, majuu xjeⁿñeeⁿ ñejomto nquioo nawil' t'maⁿ nacjoona cha'xjeⁿ quia na manaⁿna' na maquiina' yuscu na manntseincuii, meiⁿ tjaa'naⁿ na cwii nndaaⁿ nndyaandye nn'aⁿ juu nawil'ñeeⁿ. ⁴ Saa 'o nn'aⁿya, ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿl na jaaⁿñe, jo' chii juu xuee na nncwjee'nnda' Ta Jesús xocatseijomna' juuna' cantyja 'naⁿyo' cha'na quia na nncwjee' tsaⁿnch'ue waa' ts'aⁿ. ⁵ Jaa la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿl naxuee. Tila'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿl natsjom oo cantyja 'naaⁿl najaaⁿñe. ⁶ Jo' chii maty'iomna' na c'ooⁿya na wando' n'ooⁿya ndo' queⁿndyocheⁿncjooya xjeⁿ cantyja 'naaⁿya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'ooⁿya cha'cwijom na cwindaaⁿ cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu'. ⁷ Ee nn'aⁿ na cwindaa, natsjom cwindana, ndo' nn'aⁿ na cwicandyee, natsjom cwindyena, ⁸ saa nc'e na cwilaxmaaⁿya cantyja 'naaⁿl naxuee, cwa queⁿndyocheⁿncjooya xjeⁿ, cha'waati xuee c'ooⁿya cha'na ts'aⁿ na candaⁿl xqueⁿ. Matsona' na cata'ñoom'ndyo cheⁿncjooya ñequio na cwilayu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' ñequio juu na m'aaⁿya na wil' n'ooⁿya nn'aⁿ ñequio juu na ntyjaa' n'ooⁿ na nncwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om añaⁿya cha'xjeⁿ mawañoom' tjaⁿxqueⁿxjo xqueⁿ sondaro. ⁹ Ee nchii seijndaaⁿñe Ty'oots'om na nnt'uiityeeⁿ jaa naquii' nawil' t'maⁿ. Saa tqueeⁿ jaa na nndaaya na nluu'n'maaⁿndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. ¹⁰ Jom tueeⁿen cwentaaⁿya cha tjoom' na nntandoo'a ñ'eⁿñê quia na nndyonnaaⁿ'aⁿ, meiⁿ na ndicwaⁿ tandoo'a ndo' meiⁿ na aa jnda tjaaya. ¹¹ Jo' chii cwii ndo' cwiindyoy' quia'yo' na t'maⁿ n'om ntyjee'yo' na nc'oonajndana cha'xjeⁿ na cwil'a'yo'.

Ñ'oom na matseijndoy' Pablo n'omna

¹² 'O nn'aⁿya, cwitaaⁿya na cala'tmaaⁿndyo' nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oot-s'om quii'ntaaⁿyo' na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndo' na cwila'jndoy'na n'om'yo'. ¹³ Maty'iomna' na cala't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ ñequio na jnda nquiu'yo' joona, ee joona jeeⁿ cwila'jndana naquii' ts'iaaⁿwaa'. C'om'yo' na tjoom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cachoy' ñ'eⁿndyena.

¹⁴ Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'aⁿya, na cala'tia'yo' nn'aⁿyo' na tiñe'cal'a ts'iaaⁿ. Quia'yo' na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na leic'om t'maaⁿndye n'om. Cateijndei'yo' nn'aⁿ na tijndana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioomcheⁿ n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁵ Xeⁿ tis'a cwil'a nn'aⁿ 'o, cal'andyo' cwentaa na tinl'a'yo' wil' joona. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ mancjo'ti'yo' oo meiⁿ ñ'eⁿ meiⁿquia ts'aⁿ.

¹⁶ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿnco n'om'yo'. ¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Cha'tso na mach'eenaa' ñequiondyo' quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oot-s'om ee luua' l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaaⁿndyo' ts'iaaⁿ na mach'ee Espíritu Santo quii'ntaaⁿyo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Cha'tso

ñ'oommeiⁿ catjei'yo' cwenta aa xcwe joona', ndo' ñ'oom na cwiwitquiioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio joona'. ²² Cala'tquiioo'ndyo' ñequio cha'tso nnom natia.

²³ Manquiti Ty'oots'om, nqueⁿ na mañequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu m'aaⁿ ts'aⁿ jo nnoom, jom queⁿñooⁿ 'o na candaⁿ'ndyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'naⁿyo', ñequio añmaaⁿyo' ndo' seii'yo' cha caljoo' joona' na meiⁿcwii jnaⁿ tilaxmaⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'oots'om na macwaaⁿ 'o cwiluiiñê na mayom'm, maxjeⁿ nntseicanaⁿ cha'tso nmeiⁿ cantyja 'naⁿyo'.

Cwiñequiana na xmaⁿndye nn'aⁿ

²⁵ 'O nn'aaⁿya ñequii'cheⁿ calaneiⁿyo' cantyja 'naaⁿyâ nnom Ty'oots'om.

²⁶ Quia'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aaⁿya na m'aⁿ ñ'eⁿndyo' na cwitaⁿyo' lueena.

²⁷ Ñequio na jndei ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na tquiaa Ta Jesucristo matiiooya xuwaañe nacjo'yo' na cala'naⁿyo' cartawaa na nndye cha'tsondye nn'aaⁿya na cwila'yu'.

²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaaⁿ na nla'xmaⁿyo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndā we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

¹ Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanon^{ya} juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaa^{ya} Ty'oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ² Nquii Tsotyaa^{ya} Ty'oots'om ñequio Jesucristo, quiana na candā'ya nto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo ndaana.

Quia na nndyonnda' Cristo nntu'xeⁿndye nn'aⁿ

³ 'O nn'aⁿya, ñequii'cheⁿ macaⁿna' na ñequiaayâ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', ndo' maty'iomyana' na cwil'aayâ na ljo' ee wjaawixcweti na cwila'yuy^a n'om'yo' ñ'eⁿñê ndo' nc'e cwii ndo' cwiindyoy' wi'ti n'om'yo' ntyjee'yo'. ⁴ Hasta quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaaⁿyâ cantyja 'naⁿyo'. Cwitjei'slaayâ 'o na m'aⁿ nioom'cheⁿ n'om'yo' meiiⁿ na jndye nnom nawil' na cwiwinom'yo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saa' cwit'moⁿyo' na cwila'yuy^a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁵ Nc'e na luaa' cwil'a'yo', ma'moⁿna' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'oots'om cwenta cantyja 'naⁿyo'. Ee matsaaⁿaⁿ 'o na la'xmaⁿyo' na nntsaquiee'ndyoy' yuu na matsa'ntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinom'yo' nawil'.

⁶ Ty'oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwita'wil' 'o je', nlco'weeⁿeⁿ joona. ⁷ Ndo' mati 'o na wil' na cwitjom'yo' ñequiaaⁿ na nnta'jndyaayâ ñ'eⁿndyoy' majuu xuee quia na nleitquioo'ñennda' Ta Jesús. Ee mats'ia jo' na nnaaⁿ cañoom'luee nndyocueeⁿ. Nleitquioo'ñê naquii' ntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndā. ⁸ Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticala'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om meiⁿ tical'añ'oomndyena ñ'oom na tseixmaⁿ Ta Jesús na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ⁹ Naⁿñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiityeⁿna' joona. Ndo' tquia nncwji'ndyona' joona ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluiit'maⁿñê ndo' ñequio najndeiⁿ na matseixmaaⁿ. ¹⁰ Nluui na ljo' juu xuee quia na nñoom na nla't'maa'ndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy^ana ñ'eⁿñê nncjaawee' n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jndā macwila'yuy^a ñ'oom na tyoñequiaayâ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequii'cheⁿ cwilanaaⁿyâ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo'. Cwitaayâ nnom nqueⁿ na jndā tqueeⁿ 'o na cala'xmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na ñequii'cheⁿ nncjaawee' tsoom ñ'eⁿndyoy'. Mati cwitaayâ na ñequiaaⁿ cantyja najneiⁿ naquii' n'om'yo' cha nndaⁿ nla'candā'ndyoy' cha'tso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'om'yo', ndo' na nntseicandā'ñena' cha'tso ts'iaaⁿ na ya na cwil'a'yo' nc'e na cwila'yuy^a n'om'yo' ñ'eⁿñê. ¹² Nc'e na luaa', nntseit'maaⁿñena' xuee' Ta Jesús cantyja 'naⁿyo', ndo' mati nntseit'maaⁿñê 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyoy' ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquioo'ñe ts'aⁿ na wi'ñeti

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo cwentaa^{ya} ndo' na nntjomndyoy' yuu na m'aaⁿ, cwitaayâ ndā'yo' ² na tilachui'yo' chiuu m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandyoy' cantyja cwii nnom na quia nluii nntseicaty'uena' 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na jâ jla'cwanooⁿyâ juuna' na matsona' na jndā tue'ntyjyoy' xjeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ. ³ Meiⁿcwii tiñequiandyoy' na nquiu'nn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjyoy' xuee'ñeeⁿ maxjeⁿ nla'wendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquioo'ñe juu tsaⁿs'a na jeeⁿ tiaa', majndaa' na nntsuuñê nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo cha'tso na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ñequio cha'tso nnom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ. Jo'

chii ncjaaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Nncwjeeⁿeⁿ ñ'oom na jom cwiluiiñê nquii Ty'o^ots'om ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' na jnda tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na ñet'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? ⁶ Ndo' macwila'noⁿ'ya'yo' 'ñeeⁿ na matseitsaaⁿñeya tsaⁿñeeⁿ cha na ticwitquioo'ñe cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'o^ots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wanty'iuu' m'aⁿna' je' mach'leena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, na maje'ndyo macanda macaⁿna' na nleindyoo nqueⁿ na matseitsaaⁿñê na nnc'oom tsaⁿñeeⁿ. ⁸ Quia ljo'cheⁿ nleitquioo'ñe juu tsaⁿñeeⁿ na waljoo'cheⁿ na tia ts'aⁿñe. Ndo' nquii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿeⁿ ñequio najndei na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiiñê, nntseicueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio jndye 'ñom. ⁹ Juu tsaⁿñeeⁿ na wi'ñeti ñoom ñequio najndei na matseixmaⁿ Satanás. Nnquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na meiⁿjom tiquinty'iaa nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñequiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda teijndaa' na nntsuundy. Ee joona tñquiandyena na nnquioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maaⁿñena' joona. ¹¹ Nc'e na luaa', 'ndii Ty'o^ots'om na cwe' ñ'oom cantu ñe'quiu'nn'aⁿna' joona ndo' nla'yu'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aaⁿ na luaa' cha nnt'uiityeⁿna' cha'tsondye nn'aⁿ jnaaⁿ na ti'cato'ñoomna ñ'oom na mayuu' ee neiⁿtina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'o^ots'om 'o na nlui'n'maaⁿndyo'

¹³ 'O nn'aaⁿya na jeeⁿ candya' ts'om Ta Jesús, jeeⁿ maty'iomyaana' na ñequii'cheⁿ nñequiaayâ na quial'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿ'yo' ee cwitjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue tjeii'ñê 'o na nlui'n'maaⁿndyo'. Ndo' tqueⁿñooⁿ 'o cantyja 'naaⁿ'aⁿ nc'e Espiritu, ndo' teil'uee'ñê ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'yu'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo', jo' na tcwaaⁿ 'o cha ndaaⁿ nla'jomndyo' cantyja na cwiluii't'maⁿñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿyaⁿ ndaa'yo' ñequio carta na jla'cwanooⁿyaⁿ na m'aⁿ'yo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaaⁿ Ty'o^ots'om na jom nc'e naya na matseixmaaⁿ m'aaⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom jaa mañequiaaⁿ na ticantycwii na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya ñequio na cwicantyyaa'ya n'ooⁿya jom, ¹⁷ quiaaⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha cha'tso na cwilaneiⁿ'yo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' jâ jo nnom Ty'o^ots'om

¹ 'O nn'aⁿya, ñ'oom na macanda, calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿyaⁿ na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquiu nn'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na tuii ñ'eⁿndyo' 'o. ² Ndo' mati cataⁿ'yo' na nndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñ'eⁿndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'aⁿ cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. ³ Saa cwiluiiñê na mayom'm ndo' nñequiaaⁿ na nntsaanajnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' na nncwaañoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsaⁿjndii 'o. ⁴ Jâ cwicantyyaa' n'ooⁿyaⁿ Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿ'yo' ee 'o cwila'canda'yo' ñ'oom na ñet'mooⁿyaⁿ ndaa'yo'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xjeⁿ na cwitsa'ntjooⁿyaⁿ 'o. ⁵ Nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, cateijneiⁿ 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om nioomcheⁿ n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ jom quia na teinoom nawi' t'maⁿ.

Queⁿndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aaⁿya, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsa'ntjooⁿyaⁿ na catjei'ndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿya ndaa'yo'. ⁷ Saa 'o manquiu'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'ooⁿyaⁿ quii'ntaaⁿ'yo', meiⁿjom ndii' t'icantyya'yo' na t'ical'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee jâ t'icato'ñooⁿyaⁿ naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjooⁿyaⁿ 'naⁿ

na ñetcaⁿna' jâ. Naxuee natsjom ñejla'jndaayâ cha ticatoraa'â xuu nacjoo' meiⁿcwiindyoy' 'o na nnteix'ee jâ. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataaⁿyâ ndaa'yo' ljo' na ñetcaⁿna' jâ saa tical'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'ooⁿyâ na cal'ooⁿndyoy' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿ'yo' tquiaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom ndaa'yo' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticatsona' na nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyoy' 'o na tiquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyoy' na cwitii'ndyoy' ljo' mach'eena' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaa nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsa'ntjooⁿyâ ndo' cwijñoom' ntyuaayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na macaⁿna' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aaⁿya, ticwintqueⁿ'yo' na cwil'a'yo' yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Queⁿ'yo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicanda ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quii'ndyoy' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha nlcotiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'om ndiaa'ndyoy' ñ'eⁿñê, 'o cala'jndo'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nncq matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quits'aa cha'tso carta 'naⁿya. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyoy'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljeii Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'ōots'om na cwiluiiñê na macwji'n'maaⁿñê jaa sa'ntjoom na matseixmaⁿya na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ōōⁿya. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om. Ntyjaa' ts'ōōⁿ nquii Tsotyaaⁿya Ty'ōots'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa na ñequiana na nncō'ñom' naya na la'xmaⁿna ñequio na m'aⁿna nawi' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndaana.

Cats'aañe Timoteo cwenta ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjooⁿya njom' quia na jluii'a Macedonia na caljoo'ndyu' Éfeso na catsa'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mōōⁿna ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwenta ñ'oom na cwe' cuento laxmaⁿna' ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjōⁿya na c'ōōⁿya na wi' n'ōōⁿya cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ōōⁿya na m'aaⁿya n'ōōⁿya ñequio na xcwee' n'ōōⁿya na cwila'yū'ya n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'ōots'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tju'tya'na' jooⁿa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo cwila'jomndyena. ⁷ Ñe'calaxmaⁿna nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ōots'om na matsa'ntjomna' meiiⁿ ticala'noⁿna ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'neiⁿna cantyja 'naaⁿna', meiⁿ ljo' na ma'mōⁿ ñ'oom na cwinequiiana ñequio na t'maⁿya n'omna.

⁸ Manquiuyua na jeeⁿ l'ue ljeii na tqeⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'ōots'om. ⁹ Maca'na' na cjaanjoom' n'ōōⁿya na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyaⁿna'. Teijndaa' juuna' cwentaa nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ, cwentaa nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye Ty'ōots'om oo cwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyeena ndo' mati cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa naⁿnom na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa nn'aⁿ na cwilaneiⁿ cantu, cwentaa nn'aⁿ na tyeⁿ cwiqueⁿ ñ'oom na nlacanda saa tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe na cwit'mōōⁿ nn'aⁿ. ¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Nquii Ty'ōots'om na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiiñê maty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ.

Quian'l'uaa' Ty'ōots'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quian'l'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿya na mañequiaaⁿ najndeiⁿ ts'ōōⁿ na maqueeⁿ cwenta na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicanda na macwjaa'ñê ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿya ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'eⁿñê, ndo' tyotseijnaaⁿa jom. Saa ty'oom Ty'ōots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, ee xjeⁿñeeⁿ meiⁿ tyootseyu'a meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, tquiaaⁿ na candaa'ya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'mōōⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyu'ya ts'ōōⁿ ñ'eⁿñê, jooⁿa' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿñê.

¹⁵ Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'aⁿ cala'yū'na juuna': jndyo Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ jnaⁿ, quii'ntaaⁿ jooⁿa ja cwiluiindyō ts'aⁿ na t'maⁿti ñeseitjōndyo nnoom. ¹⁶ Luaa waa na ty'oom

Ty'oots'om na wi' ts'oom ñ'e'ndyō cha cantyja 'na'ya m'moⁿ Jesucristo na m'aaⁿ na nioom'cheⁿ ts'oom. Ndo' cantyja 'naa'ya waa na ma'moⁿna' chiuu nc'om nn'aⁿ na nla'yu' ñ'e'ñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añmaaⁿna. ¹⁷Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maaⁿndyō nqueⁿ na ticantycwii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, nqueⁿ na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nqueⁿ na leicanda^a nty'iaa ts'aⁿ jom, na macanda^a nqueⁿ cwiluiñê Ty'oots'om ndo' na jndō' ts'oom.

¹⁸ U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsa'ntjō'ya 'u. Ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maaⁿ ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Catsa' na ljo' na matseyiyu'ya' ts'om' ñ'e'ñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicanda^a cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejlue nn'aⁿ na cwila'yu' cantyja 'naⁿ quia na jla'neiⁿna ñ'oom na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' n'omna. ¹⁹ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om, jnda tyuii'na'. ²⁰ Luaa' tseixmaⁿ Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tiōya jooa l'ō Satanás, cha cala'noⁿna na tantjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oots'om.

2

*Ma'moⁿ*na' chiuu calana^aya nnom Ty'oots'om

¹ Najndyee matseijndo'a ts'om' na maty'iomna' na cataaⁿya nnom Ty'oots'om 'naⁿ na macaⁿna' jaa, ndo' calana^aya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ. Quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna. ² Laxmaaⁿya na cataaⁿya nnoom cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindye gobiernom, ñequio joo nn'aⁿ na laxmaⁿ na'maⁿna'iaaⁿ cha nnda^a nnc'ōōⁿya na ya m'aaⁿya, tjaa'naⁿ ndia', na xcwee' n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' tjaa'naⁿ ñ'oom tia cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿya. ³ Maty'iomyaⁿ na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa cjaawe' ts'oom na ljo', ⁴ ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndye ndo' na nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ⁵ Ñecwii Ty'oots'om m'aaⁿ ndo' ñe'cwii m'aaⁿ na matseiljoyaañe jom ñ'eⁿ nn'aⁿ, manquii Jesucristo na ts'aⁿ jom. ⁶ Ee tquiaañê na tueeⁿeⁿ cha ntioom na cho'jnaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha nnda^a nlui'n'maaⁿndyena, teitquioo' na jo' quia na tue'ntyjō xjeⁿ. ⁷ Nc'e na luaa', ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na ca'moōⁿya ndaa^a nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, nchii cwe' cantu.

⁸ Meiⁿyuucheⁿ joo na cwitjomndye nn'aⁿ l'ue ts'ōōⁿ cala'neiⁿ na nnom nnom Ty'oots'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, meiⁿ ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. ⁹ Ndo' mati yolcu l'ue ts'ōōⁿ na cwee'na liaa na cwe' na ya xjeⁿ na nchii jeeⁿcheⁿ tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xjeⁿ cha'tso cantyja 'naaⁿna. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonqueⁿna, meiⁿ ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'eⁿ 'naⁿ na cwiluiina' ñequio s'om cajaⁿ oo ñequio ta' perla na jeeⁿ jnda. ¹⁰ Saa yolcu na cwinequiaandye na nntsa'ntjom Ty'oots'om jooa, cal'ana cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya, ee macanda^a cantyja 'naaⁿ joo jo' ntyjii Ty'oots'om cha'cwijom matseichjoomñaena' jooa. ¹¹ Matsona' na candyecheⁿ yolcu ñ'oom na cwit'moōⁿ nn'aⁿ ndo' na catuee'ndyecjena: ¹² ee tyooñequiaya na nnt'moōⁿ yolcu quia na cwitjomndye nn'aⁿ meiⁿ na nlqueⁿna xjeⁿ tsaⁿs'a. L'ue ts'ōōⁿ na cwe' candyecheⁿna. ¹³ Ee najndyee s'aa Ty'oots'om Adán, jnda chii s'aaⁿ Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tqui'nn'aⁿna', tqui'nn'aⁿna' yuscu'ñeen, ndo' jnda na tqui'nn'aⁿna' juu, jo' seijndaa'ñena' na waa jnaaⁿaⁿ. ¹⁵ Saa nlui'n'maaⁿndye yolcu xeⁿ cwila'canda^andye na mañequiaa Ty'oots'om na c'om ndana ndo' m'aⁿna na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'ñê, ñequio na m'aⁿna na jnda nquiuna nt'omcheⁿ ndo' na 'oom'aⁿna na lju' n'omna.

3

Nmeiⁿ cal'a nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na macantjjaa' ts'oom na nluiitquieñê jo nnom tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ xcwe na macantjjaa' ts'oom.

² Jo' chii ts'aⁿ na jnda ty'oomna' na cwiluiitquieñe quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, matsa'ntjomna' na tjaa'naⁿ ñ'oom cjoom'm. Ñecwii scoom'm m'aaⁿ. Ts'aⁿ na xcwe matseitiuu jom. Ts'aⁿ na maqueⁿñe cwenta ndo' na cwiluiñê ts'aⁿ na jnda nquiu nn'aⁿ. Matsona' na ñequii'cheⁿ m'aaⁿc'eeñê na nnteix'eeⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya waⁿaⁿ, ndo' 'naⁿaⁿ na m'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, ³ ticatsona' na tsaⁿcandii jom, meiⁿ na nl'ueeⁿ ndia'. Macaⁿna' ts'aⁿ na yats'aⁿñe jom, ts'aⁿ na xiom'ñe ñequio nn'aⁿ, na tintseiqueeⁿ ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maqueeⁿ xjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, mati cwila'candaⁿndye ntseinaaⁿ nnoom, ndo' cwila't'maaⁿndyena jom, ⁵ ee xeⁿ ti'naⁿaⁿ na nl'queeⁿxjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, tixocandaⁿ nnteix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Nc'e na ljo', ts'aⁿ na nluiitquieñe jo ndaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ticatsona' na jom ts'aⁿ na nmeiiⁿndyo tioñe l'o Ty'oots'om, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiñê, ndo' na ljo' ntseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ na waa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ jnaⁿ na t'uiina' tsaⁿjndii. ⁷ Mati macaⁿna' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yua', cha ticalui'jnaaⁿñê ndo' na ncjaañ'oom tsaⁿjndii jom xjeⁿ 'naaⁿ.

Nn'aⁿ na cwindye'ntjom, nmeiiⁿ matsona' calaxmaⁿna

⁸ Mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, matsona' na macanda ñ'oom ya nquiu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna, ndo' cwila'-candaⁿndyena ñ'om ndyueena. Tinc'omna na nn'aⁿ candyee joona, meiⁿ tinc'omna na queeⁿ n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿna. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naaⁿna na cwiljoo'ndyetyeⁿna ñequio ñ'oom na xcwe na cwila'yuu'a cantyja 'naaⁿ Cristo na meiⁿcwii ñomtiuu cantyja 'naaⁿna'. ¹⁰ Najndyee macaⁿna' na nlqueⁿ nn'aⁿ cwenta aa cwila'candaⁿndye naⁿñeeⁿ ndo' xeⁿ teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndye'ntjomna nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹¹ Mati matsona' lcuu naⁿñeeⁿ cuaa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, nchii la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwila'tjom cantu, xcwe cantyja 'naaⁿna ndo' cwila'candaⁿndyena cantyja 'naaⁿ cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsaⁿs'a na mandi'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maqueeⁿ xjeⁿ ntseinaaⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ waⁿaⁿ. ¹³ Nn'aⁿ na cwindye'ntjom naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, xeⁿ na ya cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ quia jo' nnquioo na jnda nquiu naⁿñeeⁿ joona. Ndo' mati ññequiaana' na ti'maaⁿ n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yua'ya n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'ngⁿ nn'aⁿ na cwilayuu'a

¹⁴ Ntyjaa' ts'ooⁿ na tyuaa' nncjocandoo'a 'u, jo' chii matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ ¹⁵ cha xeⁿ na nntseitsaaⁿñena' na nncjo, quia jo' mantyji'jndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yua' na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wando', na juu jo' cwiluiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ na cwila't'maaⁿndyo, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', matsona':
Teitquioo'ñe Cristo tsjoomnancue na ts'aⁿ jom,
cantyja 'naaⁿ Espíritu teijndaa' na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ,
nty'iaa ángeles jom.
Ndaaⁿ nn'aⁿ jndye njoomnancue tyoñequia nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ,
nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue tyola'yua'na ñ'eⁿñê,
cañoom'luee to'ñom Ty'oots'om jom.

4

Nn'aⁿ na cwtjeii'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a

¹ Ma'moⁿjndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macanda nt'om nn'aⁿ nntjeii'ndye cantyja na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwinquio'nn'aⁿ, ndo' ñ'eⁿ ñ'oom na cwila'cwanom naⁿjndii. ² Nn'aⁿ na tixcwe 'oom'aⁿ na cantundyena nl'ana na luaa'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aaⁿ n'omna leica'moⁿna' ndaana na tixcwe 'oom'aⁿna. ³ Cwilue naⁿñeeⁿ na ticwanaaⁿ na ncoco ts'aⁿ, ndo' na

niom nantquie na cwitsa'ntjomna na ticwanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ, meiiⁿ na mañequiaa Ty'oots'om joona' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ, ndo' mati nn'aⁿ na cwital'jnaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁴ Ee cha'tso na tqueeⁿ, ya laxmaⁿ joona', meiⁿ ticatsona' na c'ooⁿya na ticuee' n'ooⁿya joona' na ññequiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna', ⁵ ee cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm ñequio na cwilanaaⁿya nnoom, jo' na maqueⁿlju'na' joona'.

Ts'aⁿ na xcwe mandi'ntjom nnom Jesucristo

⁶ Xeⁿ na m'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', nntseixmaⁿ cwii mosoo' Jesucristo na candaa' wjaawijndu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aaⁿ na matseijomndyu'.

⁷ Tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaaⁿndyo na ticjaawee' ts'om Ty'oots'om. Queⁿya ts'om' na matseit'maaⁿndyu' jom. ⁸ Waa na mateijndeina' ts'aⁿ quia na matseits'eiiñê na maleinoom. Saaⁿ t'maⁿti mateijndeina' jom quia na matseijneiⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Ee quia na cwila't'maaⁿndyo jom jndye mateijndeina' jaa cha'waa xuee na m'aaⁿya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁹ Ñ'oommeiⁿ jeeⁿ xcwe cwit'mooⁿna', jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ macaⁿna' na cato'ñoomna joona'. ¹⁰ Ee jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwila'jndaaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwitjooⁿya ee na m'aaⁿya na ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya ñ'eⁿ nqueⁿ na wanoom'm. Cha'tsondye nn'aⁿ nndaⁿ nlui'n'maaⁿndye cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' majndeiticheⁿ cwilui'n'maaⁿndye joo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê.

¹¹ Ca'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Catsa'ntjom' na cala'candaa'ndyena joona'. ¹² Tiñequiaandyu' na ticuee' n'om nn'aⁿ 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantyja na matseineiⁿ, catseixmaⁿ cwii na m'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' chiuu na nnc'oom'aⁿna, ndo' mati cantyja chiuu na wjaam'aaⁿndyu' ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' cantyja na m'aaⁿ na wi' ts'om' joona, ndo' cantyja na matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' cantyja na lju' nquii nn'aⁿ cantyja 'naⁿ. ¹³ Cwitjoocheⁿ na nncuacanooⁿya na m'aaⁿ, queⁿndyu' na catsei'naⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii ndaaⁿ nn'aⁿ. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ññequiaana' na t'maⁿ n'omna ndo' ca'moⁿ juuna' ndaana. ¹⁴ Joo najndei na tseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na matseixmaⁿ cha nndaⁿ nndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona' quia tiao nn'aⁿ na cwiluiitquiendye lueena nacio' ndo' jla'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naⁿ na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' n'omna.

¹⁵ Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'oommeiⁿ, cha jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nleitquioo' na xcweti wjaam'aaⁿ.

¹⁶ Cats'aandyu' cwenta cantyja 'naⁿ ndo' cantyja ñ'oom na ma'mooⁿ. Ticwinchqueⁿ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Ee xeⁿ luaa' nlqueⁿndyu' nchii macandā nncu' nlui'n'maaⁿndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom na mañequiaa'.

5

Nmeiiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mandi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ Cwii ts'aⁿ na jnda tquieñe, tintseitia' jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiñe tsoty'e'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'. ² Ndaaⁿ yolcu na jnda tquiendye, catseineiⁿ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo' ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saaⁿ ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseituu' ñ'eⁿndyena.

³ Cal'uee'ndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jnda ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa 'ñeeⁿ na nndaⁿ nntei'x'ee joona. ⁴ Ee cwii yuscu na jnda ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseindacantyjoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿ naⁿñeeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿna nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'oots'om. ⁵ Juu yuscu na jnda ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na macandā nquii Ty'oots'om na macantyyaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnom. ⁶ Saaⁿ yuscu na jnda

ljoñe na mach'ee cantyja na neiⁿncō tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saa jo nnom Ty'oots'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. ⁷ Ñ'oommeiⁿ catsa'ntjom' nn'aⁿ na cwila'yu' na cala'candaⁿndyena joona' cha xocuaa ñ'oom na tis'a cwil'ana. ⁸ Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿ na tjawitqui^{oo}', majndeiticheⁿ nn'aaⁿ nquii, tsaⁿñeeⁿ macwji'ñê na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseyu'.

⁹ Quia cwiwiljeii ncuee yolcu na jndaⁿ ljondye, macandaⁿ cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jndaⁿ jndaⁿ ndyeen'aaⁿ chuu' ndo' na macandaⁿ ñ'eⁿ saa' ñet'oom. ¹⁰ Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantyja 'naaⁿaⁿ, na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseiljoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyoju'ñe cjeeⁿ na tyondi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequii'cheⁿ tyoju'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnom naya.

¹¹ Saa yolcu na jndaⁿ ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncueena, ee quia na wjaachuu-na' joona na neiⁿncō nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjeii'ndyena na macandaⁿ Cristo cwicantyyaa' n'omna. ¹² Ndo' na luaa', matseijndaⁿñena' na cwila'tjo^ondyena na tyoola'candana na macandaⁿ Cristo m'aⁿna na quit'maⁿ n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchqueeⁿndyena. Ndo' nchii macandaⁿ jo', mati cantundyena, cwitii'ndyena ljo' cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwila'neiⁿna ñ'oom na ticatsona' na nluena. ¹⁴ Nc'e na luaa' waa, jo' na l'ue ts'ooⁿ na yolcu na jndaⁿ ljondye na cje m'aⁿna, c'unconnda'na, c'om ndana, cateix'eena w'anaa meiⁿ tinquiana na wanaaⁿ na nla'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁵ Ee ñ'eeⁿ yolcu na jndaⁿ ljondye na jndaⁿ tjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaaⁿ Satanás.

¹⁶ Cwii tsaⁿscu na matseyu', xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aaⁿaⁿ na jndaⁿ teitqui^{oo}' m'aⁿ yolcu na jndaⁿ ljondye, macaⁿna' na cateix'eeⁿ yolcu'ñeeⁿ cha ticaⁿna' na joo nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om cateix'eena yolcu'ñeeⁿ.

¹⁷ Nn'aⁿ na cwiluitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ, matsona' na candaⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Majndeiticheⁿ nquieena na laxmaⁿna na cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na cwit'mooⁿna juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaaⁿ." Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsona': "Naⁿntjom laxmaⁿna na nnto'ñoomna na cwitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'aⁿ na cwiluitquieñe ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñeeⁿ xeⁿ tjaa'naⁿ we oo ndyee ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, xeⁿ cwila'tjo^ondyena meiⁿ tiñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitia' joona jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' cha' catseicaty'uena' joona.

²¹ Jo nnom Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaaⁿ ángeles na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oots'om, catseicandaⁿndyu' ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tints'a' na wja'ñ'oomndyu' ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ tineiⁿ. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'q' cjoo' cwii ts'aⁿ na nluitquieñe ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, cha xeⁿ waa na matseitjo^oñê tixocats'aana' na nnt'uii jnaaⁿaⁿ 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequii'cheⁿ ndaatoo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'aⁿ mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjo^ondye cwii tjo^ocheⁿ na nnt'uiina' joona saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxmaⁿna. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'eeⁿ, ndo' ts'iaaⁿ ya na cwil'a nn'aⁿ meiiⁿ titquioo'na', saa ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaaⁿ patrom, matsona' na cala't'-maaⁿndyena patrom 'naaⁿna ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naaⁿñena' na

ñoomñoom ñ'oom nlaneiⁿ nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwit' mooⁿya. ² Ndo' quia la'xmaⁿ patrom 'naaⁿna nn'aⁿ na cwila'yu', jeeⁿ matsona' na cala't' maaⁿndyena naⁿñeeⁿ ee na nn'aaⁿndyena nc'e na cwila'yu'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aaⁿndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'yu'na. Ca'moⁿ ndo' quiaa' ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

Caljoya n'ooⁿya cantyjati na mañequiaa Ty'oots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mooⁿ na juu ñ'oom'ñeeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na ticateijndeina' na wjaaquieñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁴ jom matseis'aañê saaⁿ meiⁿchjoo ticatei'nooⁿoⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nquiu nn'aⁿ judíos ndo' matseintja'ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ n'oom'ñeeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taaⁿ n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵ jo' chii tileicantycwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuuna, na tatîcata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuuyoona na ñ'oom 'naaⁿ Ty'oots'om na matseyu' ts'aⁿ cwiluiñena' cwii nnom na nleityañe ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyu' ñequio Ty'oots'om, cantyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityañe ts'aⁿ tsjoomnancue. Saaⁿ macaⁿna' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'oots'om. ⁷ Ee tjaa'naⁿ ljo' tquiⁿchooⁿya tuiindyⁿo tsjoomnancue ndo' tjaa'naⁿ ljo' ya nntsaachoo, ⁸ xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom liaaya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'ooⁿya. ⁹ Ee nn'aⁿ na ñe'cwityandye, mat'uiina' joona cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matse'ndaa'na' joona na matiomna' joona na nnt'uiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰ Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queeⁿ n'omna s'om jnda maju'taaⁿñena' joona cantyja na cwila'yu'ya cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' jndye nnom nawi' jnda mamanchjena' joona.

Ts'aⁿ na matseyu' luaa macaⁿna' na queⁿya ts'om

¹¹ Saaⁿ 'u je' na cwiluiindyu' cwentaa' Ty'oots'om, cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ nmeiiⁿ. Cja'ntyjo' cantyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomnyana'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, na nntseyu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê, na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ, meiiⁿ wi' matjom' saaⁿ ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom niom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹² Catseijndu' cha nla'yu' nn'aⁿ. Tyeⁿcaljoo'ndyu' cantyja na mañequiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿna' ee macwe' jo' tqueeⁿñê 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ na matseyu'ya' ts'om' ndaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. ¹³ Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñê jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnom ñequio jo nnom Ty'oots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴ na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' joona' cha ticaⁿna' na ndi'tia'. Catseicanda' joona' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ¹⁵ Quia na ntyjii Ty'oots'om na jnda tue'ntyjoⁿ xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaⁿñena' na luaa' ee macandaⁿ nqueⁿ cwiluiñê na tjacantya na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na tjacantya na cwitsa'ntjom, jom cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandā nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tijoom cueeⁿeⁿ. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaⁿ nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa' ñeeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiⁿ xondaⁿ nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom ndo' najndeii na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandyey, catsa'ntjom' na ticatejii'sandyena meiⁿ tilacantyyaa' n'omna juu na tyandyena, ee tijndaa' aa nljotyeⁿna' lueena. Cantyyaa' n'omna nquii Ty'oots'om na jeeⁿ candaⁿ mañequiaaⁿ cha'tso 'naⁿ na nnteijndeina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' joona na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'naⁿ na niom lueena, catei'jndeina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nl'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna'

x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'e'ndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macandá na maco'ñom Timoteo

²⁰ 'U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na jnda to'ñom'. Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee, na tileicwijndaa'. Meiⁿ tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'aⁿ na tjacantyja na yana' meiiⁿ na tiyuu' juuna' ²¹ ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ laxmaⁿ ndo' na ljo', jnda tju'taaⁿñena' jona na cwilayu'ya n'omna.

Quíaa Ty'oots'om na nnc'oñom' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndá we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol 'naaⁿ! Jesucristo, Ty'oots'om ty'ioom tsiaaⁿwaañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jndá tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanōⁿya juuna' na m'aaⁿ! 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya. L'ue ts'ooⁿ na nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaya nntio'naaⁿndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿna, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndáana.

Cwji'yuu'ñe Timoteo cantyja 'naaⁿ! Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿya nnom Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ qui-jaañjoom' ts'ooⁿya 'u. Mandi'ntjōⁿya nnoom ñequio na meiⁿcwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyō. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'ooⁿya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na tōⁿndyō ndo' jeeⁿ ñe'canty'iannda'a 'u cha ñequiaana' na neiⁿya. ⁵ Macjaañjoom' ts'ooⁿ na jeeⁿ xcwe matsei'yuy'a' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Najndyee tyotseyu' tso'ndyō' tsaⁿtquiee Loida mati nquii tso'ndyō' Eunice ndo' mantyjiiⁿjndaa'ndyō na mati 'u.

⁶ Quia na tiōō l'ooⁿya nacjo', jnda' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om cha nndaⁿ nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyū' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na laxmaaⁿya najndei na matseixmaaⁿ ñequio na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ ndo' mati na queⁿndyō cheⁿncjōō xjeⁿ cantyja 'naaⁿya. ⁸ Ja wa'njōōⁿ w'aancjo, saā tinc'oom' na jnaⁿ! na nncwji'yuu'ndyū' cantyja 'naaⁿ! nqueⁿ na cwiluiñê na matsaⁿntjōom jaa, meiⁿ tinc'oom' na jnaⁿ! cantyja 'naⁿya. Ñequio najndei na mañequiaa Ty'oots'om, catseijomndyū' nawi' na cwiwinōōⁿya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ⁹ Jndá tjei'n'maaⁿñê jaa ndo' maqueeⁿñê jaa na calaxmaaⁿya nn'aⁿ na maqueeⁿñōōⁿ cwentaⁿ!aⁿ nchii cwe' nc'e cwii nnom na jndá ñel'aaya, saā nc'e na luaa' jndá seijndaa'ñê ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjoōcheⁿ na ncuaa tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mōōⁿ na candya' ts'oom jaa na jndá jndyō nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿeⁿ na jndei na matseixmaⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ! juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

¹¹ Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na ñequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ!aⁿ ndo' na cwiluiindyō ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ!aⁿ na ca'mōōⁿya juuna' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luaa' jo' chii mawinōōⁿya nawi'meiⁿ, saā tic'ooⁿ na jnaaⁿ!aⁿ na ljo' ee mawajnaⁿ!aⁿ nqueⁿ na ntyjaa' ts'ooⁿ ndo' ntyjiiⁿjndaa'ndyō na waa najndei na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta juu na m'aaⁿya na quit'maⁿ ts'ooⁿya jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jndá jndi' na tyoñequiaya njom', queⁿ juuna' jo njom' cwii na ma'mōⁿna' chiuu na ncjaam'aaⁿ! na matsei'yuy'a' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, ñequio na mateijñeiⁿ jaa catsa' cwenta ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaa Ty'oots'om luaaya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jndá jndi' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa Asia jndá 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oots'om nawi' ts'oom nn'aaⁿ! Onesíforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tíc'oom na jnaaⁿ!aⁿ na m'aaⁿya praso. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿeⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿñê na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeiⁿcheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ jâ tsjoom Éfeso.

2

*Sondaro 'naa'*ⁿ Jesucristo na ya mandi'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndei' ts'om' cantyja 'naa'ⁿ naya na laxmaaⁿya nc'e na cwilajomndyo ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaya ndaa jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om Ty'oots'om na nnt'mooⁿna joona' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindy' sondaro 'naa'ⁿ Jesucristo. Jo' chii catsei'quii ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mandi'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatii'ñe cwii sondaro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñê. ⁵ Ndo' maljoyu cantyja 'naa'ⁿ cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjoom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿna nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaa tseixmaaⁿ na jom nleil'uee'ñe jñeeⁿ na cwiwe' ntjoom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyja 'naa'ⁿ ndyee nnom ñ'oommeiⁿ na matsjoo quia jo' nquii Ty'oots'om ñeiquiaaⁿ na nntsei'noⁿ joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyja 'naa'ⁿ Jesucristo. Tuiiñê tsjaaⁿ rey David na jndyow-icantyyoo', tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Luaa' ñ'oom na mañequia ndaa nn'aⁿ na cantyja 'naa'ⁿ juuna' macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañe jo' na wi' matjoⁿ, ndo' jnaaⁿ jo' na chu'tyeⁿndyo ñ'eⁿ l'uaancjo cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ jnaaⁿ, saa ñ'oom naya 'naa'ⁿ Ty'oots'om xocandaa nla'tyeⁿ nn'aⁿ juuna'. ¹⁰ Jo' chii matsei'quii ts'ooⁿ cha'tso na matjoⁿ cha nnteijndeiina' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maaⁿñê joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jeeⁿ jdana' ndo' na ticantycwii na matseixmaⁿ ts'aⁿ juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jeeⁿ mayuu' juuna':

Xeⁿ la'xmaaⁿya l'oo cantyja 'naa'ⁿ Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xeⁿ cwila'jomndyo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyo cantyja na matsa'ntjoom, saa xeⁿ cwitjei'ndyo cantyja 'naa'ⁿ, mati nncwji'ñê cantyja 'naa'ⁿya.

¹³ Meiⁿ xeⁿ jaa tila'candaaya saa jom ñequii'cheⁿ na matseicañaⁿ, ee tixocandaa nncwji'ñe cheⁿnqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ.

*Ts'a'*ⁿ na cjaawee' ts'om Ty'oots'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyu' ñ'oommeiiⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio na ndo' Ty'oots'om catsa'ntjom' na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyja 'naa'ⁿ ñ'oom na niom naquii' ntaa'yo' ee tjaa 'ñeeⁿ mateijndeiina', ndo' yacheⁿ matseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ na cwindye. ¹⁵ Catseijndu' naquii' ts'iaaⁿ na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwiluiindy' mosoom'm na xcwe mandi'ntjom nnoom. Catsei'noⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'moⁿ juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyu' ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee. Ee naⁿñeeⁿ yacheⁿ wjaachuuna' joona na 'ool'atina natia. ¹⁷ Ndo' mati ñ'oom na cwit'mooⁿna wjaanty'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'cwijom cwii tycu. Maluaa' mach'eenaa' ñequio ñ'oom na ma'moⁿ Himeneo ñequio Fileto, ¹⁸ joona jnda toⁿndyena ñequio ñ'oom na mayuu', ee cwiluena na jnda teinom na nlcwinnda' nn'aⁿ na jnda tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseityuii'na' na cwila'yuy'ya n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁹ Saa jnda tqueⁿtyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsiaⁿtsjo', na teiljeiina': "Mawajnaaⁿya Ty'oots'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy' cwentaaⁿaⁿ", ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'oots'om, catjei'ndyena cantyja 'naa'ⁿ natia."

²⁰ Waa' cwii tsaⁿtya, jndye nnom 'naⁿ niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tuii ñequio s'om cajaⁿ ndo' s'om xuee, saa nt'om tuiina' ñ'eⁿ n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaaⁿ na ya saa nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaaⁿ na cwe' cwantindyo. ²¹ Cha na nndaa nleil'uee'ñe Ty'oots'om jaa cwii ts'iaaⁿ na jnda, macaⁿna' na cala'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya, na cwitjei'ndyo cantyja 'naa'ⁿ natia, quia jo' nndaa nleil'uee'ñê jaa cwii ts'iaaⁿ na ya juuna'.

²² Tica'ndiindyu' na wjaañ'oomna' 'u ñ'e'n natia na cwila'quee'n n'om nn'a'n na cje m'a'n. Catseijomndyu' ñequio nn'a'n na 'oom'a'n cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'a'n na cwila'yu'ya n'om ñ'e'n Ty'oōts'om, ñequio nn'a'n na m'a'n na wi' n'om ntyjee, ñequio nn'a'n na ya m'a'n ñ'e'n nt'omche'n tjaa'na'n ndia' cachona. ²³ Tintseijomndyu' ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'ee'nto ndyuee nn'a'n na tjaa ljo' mateijndeina' ee ntyji'ya' na cwe' jnaa' jo' na cwila'ntja'ndye nn'a'n. ²⁴ Ee ts'a'n na mandi'ntjom nnom Ty'oōts'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'a'ñe ñequio cha'tsondye nn'a'n, ndo' tseixmaa'n ts'a'n na 'naa' m'mo'nda' nn'a'n, tintseitoom na ndioomndye nn'a'n na cwila'tjo'ondye nnoom. ²⁵ Nn'a'n na cwila'wendye nacjoom'm maca'na' na m'mo'nda' ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'oōts'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'nō'na ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndo'na' n'omna ndo' na nndyaandyena cantyja 'naa' juu teinco' na seijndaa'ñe tsa'ndii na maleichom joona praso na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'a'n ncuee na macandā

¹ Catsei'nō' na ncuee na macandā wi'ti nntjoom nn'a'n. ² Ee quia ljo'che'n nnc'om nn'a'n na cwila'neii'ndye che'nquieena. Neii'na s'om. Cwila't'maa'ndye che'nquieena. Cwila's'andyena, cwila'lcundyena. Cwit'mo'na na ticuee' n'omna nquii Ty'oōts'om. Xola'candāna ñ'oom na cwilue lotyena, londyeena. L'ona cwe' na wi' n'om na'ñee'n joona. Xocala't'maa'ndyena ñ'oom na cwila'yu' nn'a'n ñequio Ty'oōts'om. ³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meii' wi' cwitjoom na'ñee'n. Cwila'tjomna cantu, tixoque'ndye che'nquieena xje'n cantyja 'naa'na. Jee'n wi'ndyena ñequio nn'a'n, macwi'oona nacjoo' cha'tso na la'xma'n na ya. ⁴ Cwil'ueena yuu na nlco'wi'na' nc'iaana nc'e cwe' ljoljo na ya m'a'na ñ'e'n na'ñee'n. M'a'na na ti'maa' n'omna. Cwitjeii'yandy che'nquieena. Cwil'ueena yuu na tomti na nñequiaana' na neii' nquieena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oōts'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jee'n cwila't'maa'ndyena saa cantyja na cwil'ana macwji'na' na waa najndei ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiquii'ndyu' ñequio nn'a'n na nmeii' cwil'a. ⁶ Na'ñee'n laxma'na nn'a'n na cwiquie l'aa nn'a'n, ndo' cwinquioo'nn'a'na yolcu na jee'n cwila'tjo'ondye, na joona m'a'na xje'n 'naa' na quee'n n'omna, ⁷ ñe'quii'che'n ñe'candy yolcu'ñee'n meii'nquia ñ'oom na cwit'mo'na nn'a'n saa tileicala'nō'na cwaan ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xje'n na'calua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati na'm'a' cwilawendyena nacjoo' ñ'oom na mayuu', la'xma'na nn'a'n na ntjei'n nque'n, ndo' joona cantyja na matseyiu'ya ts'om ts'a'n ñ'e'n Ty'oōts'om, macwji'ndyona' joona. ⁹ Saa nn'a'n na nmeii' cwinquio'nn'a'n xocwiyo na luaa' cwil'ana ee cha'xje'n jla'nō' nn'a'n na joo we na'ñee'n na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'a'na na ntjei'n nque'na, mati cha'tso nn'a'n nnc'ooliu na majo'ti laxma'na'm'a'.

Ñ'oom na macandā na maque'ntye'n Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saa mawajna'ya' chiuu tseixma' ñ'oom na ma'mo'na, ntyji' chiuu waa ts'iaa'n na teijnoomya, ñequio na matseyiu'ya cwii ts'oō'ya, ndo' na m'aa'n nioomche'n ts'oō'n, ntyji' chiuu waa na jnda ntyji'ya Ty'oōts'om, ndo' na wi'ts'oō'ya nn'a'n, ndo' mati na tica'ndiinc'uaa'ndyo, ¹¹ mantyji' na tyontyjo nn'a'n ja ndo' nawi' na tyowinōō'. Mantyji' chiuu tjo'n tsjoom Antioquía, Iconio ndo' Listra, ta'wi' nn'a'n ja jo' jo'. Saa seicandyaañe Ty'oōts'om ja cantyja 'naa' cha'tso nmei'. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsondye nn'a'n na ñe'c'omna na xcwee' n'omna cantyja 'naa' Cristo Jesús, maxje'n wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'a'n na wi'ndye ndo' nn'a'n na cwinquio'nn'a'n, yache'n cwajndiiti nñequio'nn'a'ndye ntyjeena.

¹⁴ Saa 'u je' c'om'tye'n cantyja 'naa' cha'tso na jnda sei'na' ndo' na matsei'nō' na mayuu'na', ee mawajna'ya' ñee'n joona na t'mo'na juuna' njom'. ¹⁵ Ee xje'n na cachjoondyu'che'n tajna' ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeina' tandyo xuee. Juuna' matseijndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlui'n'maa'ndyu' nc'e na matsei'yu'ya

ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaaⁿna' na ma'moⁿna' nnom ts'aⁿ, ndo' na nntseitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'moⁿna' nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na maty'iomyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om candaa'ya m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nquii Ty'oots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiiñe rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'ioⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ 'u, ² na catseineiⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nntsa' ts'iaaⁿwaa' meiiⁿ naaⁿ ticanaaⁿndyu', cwil'uee'ndyu' juuna' cha ññe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na ññequiaana' na t'maⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na nioom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjoⁿ xjeⁿ na taxola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'oom na xcweti ma'moⁿna' saaⁿ ñ'oom na ñe'candyena nquieena nl'uee nquiana nn'aⁿ na nt'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaana. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye che'nquieena jo' ñe'candyena. ⁵ Saaⁿ 'u je', tintseiñ'eeⁿñena' 'u, caljoya ts'om' meiiⁿ wi' na matjom', cjoo' ts'om na mañequiaa' ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Catseicandaa'ndyu' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'io. ⁷ Ja jnda ñeseijndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Jnda seicandaa'ndyo cantyja na macaⁿna' na cat-s'aaya. Ticatseitjooya na matseyu'ya cwii ts'oⁿya ñ'eⁿñê. ⁸ Je' macanda cwimei'ndyo'a na nco'ñoⁿya juu na nntseit'maaⁿñena' ja nc'e na matseijomndyo cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana' na nquii Ta Jesús ññequiaaⁿ juuna' nooⁿya, jom cwiluiiñe jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiiⁿ nchii macanda nennco ññequiaaⁿ na nndaya juu naya'ñeeⁿ saaⁿ mati ññequiaaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwimei'ndoo'na na nncwjee' nnaaⁿaⁿ.

Matseicandii Pablo Timoteo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿna

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda 'ñeeⁿ ja, tjaaⁿ Tesalónica, neii'tyeⁿ 'naⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue. Crescente tjaaⁿ ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaaⁿ ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macanda Lucas ndicwaⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo. Quia nndyo' candyo'ñ'oom' Marcos ee t'maⁿ nndaaⁿ nnteijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na waa. ¹² Ndo' Tíquico jñoⁿya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na nndyo' candyo'ñ'oom' liaatco 'naⁿya na 'ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati candyo'chu' libro 'naⁿya majndeiticheⁿ nom 'naⁿya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsaⁿ na macwja' ncjo jeeⁿ t'maⁿ nawi' s'aaⁿ ja. Saaⁿ nquii Ta Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom na ljo' s'aaⁿ. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwenta ñ'eⁿñê ee matseijneiⁿ na wjaⁿ nacjoo' ñ'oom naya na cwit'mooⁿya. ¹⁶ Najndyee na tjomeintyjaa'a jo ndaaⁿ naⁿman'iaaⁿ ñjaaⁿ na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaaⁿ 'ñeeⁿ na seijomñe ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'oⁿ na ticwjaa'ñe Ty'oots'om jnaaⁿna na luaa' l'ana. ¹⁷ Saaⁿ teijndei Ta Jesús ja, tquiaaⁿ najndo cha na jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'yujnda tquiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om añmaaⁿ nn'aⁿ. Laa'ti' waa na seicandyaañe Ta Jesús ja nawi' na mawaa xjeⁿna nnt'uiityeⁿna' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyeeⁿ ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aaⁿ cwenta ja na nntseijomndyo cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'maⁿñê. Amén.

Mañequiaaⁿ na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹⁹ Xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Prisca ñequio saaⁿaⁿ Aquila, mati nn'aⁿ waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Trófimo tsjoom Mileto na weeⁿeⁿ. ²¹ Xeeⁿ nndaaⁿ nntsa' candyo cwii tjoⁿcheⁿ na nntsaquiaa'a ncueteiⁿ. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñjaaⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñê ñ'e'ndyu'. Ndo' Ty'qots'om catio'naa'ñê cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Tito

Xmaⁿñe Tito

¹ Ja Pablo cwiluiindyō mosoo' Ty'oots'om, ndo' mati apóstol 'naaⁿ Jesucristo cha joo nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê na cwila'yuya n'om nnta'jnaaⁿ na ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oom-na' ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿ Ty'oots'om, ² na cantyja 'naaⁿ jo' cwicantyyaa' n'ooⁿya na ndaaya na ticantycwii na cwitandoo'a. Nquii Ty'oots'om na tijoom ñnequiu'nn'aaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm na n'laxmaaⁿya na ljo' cwitjoocheⁿ na nluii tsjoomnancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjō xjeⁿ, t'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, cwiluii naljo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequia nc'e nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa sa'ntjoom na cats'aa ts'iaaⁿwaa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanōⁿya na m'aaⁿ 'u Tito, cwiluiindyu' jndaaya na mayuu'cheⁿ nc'e mañejuu na cwila'yuya n'ooⁿya, na ntyjaa' ts'ooⁿya nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya ñnequiana na nncō'ñom' naya na la'xmaⁿna.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Tito ndyuaaxeⁿncwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaaⁿ na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyō na quia nncjacandaⁿ jo', ndo' na nleijndaa' nn'aⁿ na nluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Macaⁿna' na cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yui' c'oom na tjaa'naⁿ ñ'oom cjoom'm, na ñe'cwii scoom'm, ndo' cwila'yui' ntseinaaⁿ na tjaa'naⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿna na t'lya 'oom'aⁿna oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'aⁿ na matseixmaⁿ na cando' ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ts'iaaⁿmeiⁿ chuu xqueeⁿ. Jo' chii matsona' na jeeⁿ xcwe c'oom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ticatsona' na ts'aⁿ na jeeⁿ s'añe, jmeiⁿñe, nchii tsaⁿuu, nchii tsaⁿmal'ue tia', nchii queeⁿ ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ. ⁸ Matsona' na catseixmaⁿ ts'aⁿ na matseñ'oom'ñe nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom' Ty'oots'om na cwe' cwiquieya waa', ts'aⁿ na neiiⁿ cha'tso na ya laxmaⁿ, na tseixmaⁿ na jndo' ts'om, na wjaam'aaⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om ndo' na maqueⁿñe cheⁿnquii xjeⁿ. ⁹ Macaⁿna na caljoo'ñetyeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ nnoom, cha mati ndaaⁿ nntseijnooⁿoⁿ n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe ndo' na ñnequiandyee nn'aⁿ na cwi'oo nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

¹⁰ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tiñe'catuee'ndyecje, majndeiticheⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilue najndeina' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ naⁿnom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'neiⁿtona' na cwinquio'nn'aⁿna' nn'aⁿ. ¹¹ Macaⁿna' na catseicheⁿ joona ee cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ hasta cha'waañ'eⁿ na cwii w'aa nn'aⁿ. Ee cwit'mooⁿna ñ'oom na meiⁿchjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee nn'aⁿ ndyuaa xeⁿncwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ, tsoom: "Nn'aⁿ ndyuaa Creta, cwe' nn'aⁿ cantundye, tia nn'aⁿndye, cwe' ñecwa'to, ntqueeⁿna." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, mayuu' jo'. Jo' chii jndei' ñ'oom catsu' ndaaⁿna, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yuya n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndye naⁿñeeⁿ cuento na cwe' cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee nn'aⁿ judíos, meiⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ Nn'aⁿ na laxmaⁿ na lju' n'om, cha'tso na m'aaⁿ n'omna laxmaⁿna' na lju'. Saa joo na m'aaⁿ quii' nqueⁿ nn'aⁿ na tyoolayu' ñequio joo na m'aaⁿ n'omna, tilju' laxmaⁿ jo'. ¹⁶ Ee meiiⁿ na cwiluena na cwita'jnaaⁿna Ty'oots'om, saa joo na cwil'ana cwit'mooⁿna' na tiyuu'. Laxmaⁿna nn'aⁿ na tiann'aⁿndye, nn'aⁿ na cwilawendye nacjoo' Ty'oots'om, meiⁿcwii leicandaⁿ nl'ana yuu na ya.

¹ Saa 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñequii'cheⁿ catseijomna' ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cwit'mooⁿya cautyja 'naaⁿl Ty'ooots'om. ² Naⁿnom na tquiendye, ca'moⁿl ndaana na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquiu nn'aⁿ cautyja 'naaⁿna, nn'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, m'aⁿna na jnda nquiuna nc'iaana na cwila'yu', ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaa yolcu na tquiendye, catsu' na call'ana yuu na matseit'maaⁿñena' Ty'ooots'om. Tala'neiⁿna cantu nacjoo ntyjelcuna, meiⁿ nchii na cwicandyeena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaa nt'omcheⁿ, ⁴ cat'mooⁿna ndaa ntyjelcuna na titquiendye na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿnda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cautyja 'naaⁿna, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'ooots'om, ya cwitei'x'eena laana, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso, na cwila'candaⁿndyena jo ndaa s'aana, cha cautyja 'naaⁿna tala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'ooots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cautyja 'naaⁿna, ⁷ ndo' 'u cha'tso cautyja 'naⁿl, catseixmaⁿl cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿl. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿl cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿl. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿna' joona, xocandaⁿ nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naaⁿna. Cala'candana na nncjaawee' nquiu patrom 'naaⁿna joona meiⁿ nchii nnc'oot'oona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'mooⁿna na cwila'candaⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, cha cautyja 'naaⁿna nleitquioo' na jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿl nquii Ty'ooots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na cautyja 'naaⁿl jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquioo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cautyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queeⁿ n'om seii'a, na quaⁿ cheⁿncjoo xjeⁿ cha nnc'ooⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'ooots'om, ¹³ yocheⁿ na cwimein'ndoo'a na nntseicandaⁿñena' ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'ooots'om Jesucristo nquii na tjacautyja t'maⁿ cwiluiñe na macwji'n'-maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaⁿñ'eⁿ nntseiljoom'm naquii' n'ooⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilaxmaaⁿya cwentaⁿaⁿ, na queeⁿ n'ooⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿl ca'moⁿl ndaa nn'aⁿ. Ñequio joona' catseijndo' n'omna, ndo' quia na macaⁿna' na catseitia' joona, catsa' na ljo' ñequio najndei na matseixmaⁿl. Tiñequiaa' na nnts'aa ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeiⁿ cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaⁿndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿcwiindyena tala'neiⁿna ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana. Calaxmaⁿna nn'aⁿ na tjatia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'mooⁿna na nioom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'ooⁿya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'ooⁿya jo nnom Ty'ooots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tsuundy. Tyondya'ntjontyaaⁿ ndaa cha'tso nnom na queeⁿ n'om seii'a ñequio na jeeⁿ neinco nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataⁿl n'ooⁿya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooⁿya joona. ⁴ Saa nquii Ty'ooots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii nc'e na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa nc'e na wi' ts'oom jaa. Tjei'n'maaⁿñê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcoo cha cautyja 'naaⁿl Espíritu n'laxmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo' xco. ⁶ Cautyja 'naaⁿl Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya jnda tquiaa Ty'ooots'om Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, ⁷ cha na ndaa nnto'ñooⁿya juu na ntyjaa'ya n'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e na jnda jndyaandyo jnaaⁿya nc'e naya na matseixmaaⁿ.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaaⁿndyu' na matseineiⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xjeⁿ na maty'iomyaana' ee jeeⁿ ya na nluii naljo' ndo' cwitei'jndeiina' cha'tsondye nn'aⁿ. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ, ñ'oom na cwilaneiⁿna cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na cantyja 'naaⁿ jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmeiⁿ jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo, ticateijndeiina' nn'aⁿ.

¹⁰ Xeⁿ na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu quii' ntaaⁿyo' na mach'ee na cwitoⁿndye nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwaⁿ ts'añ'eeⁿ cwii oo we ndii', saa xeⁿ titseiñ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee macaⁿna' na catsei'noⁿ na tixcwe m'aaⁿ ts'añ'eeⁿ jo nnom Ty'oots'om ndo' tseixmaaⁿ jnaⁿ, ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeiⁿ cats'aa Tito

¹² Quia na njñooⁿya Artemas oo Tíquico na m'aaⁿ, queⁿndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jnda' seijndaa'ndyo na nnc'ooⁿya jo' jo' ncuee na teiⁿ. ¹³ Ndo' cateijndei' Apolos ñ'eⁿ ti'Zenas, tsaⁿ na matsei'noⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Catsa' cwanti na nndaā nntsa' na nntei'ndei' joona na nnc'oonquiiana ñ'oom' Ty'oots'om, cha meiⁿcwii ticatseitjoona' joona. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aaⁿya na cwila'yu' na queⁿndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyaana' cha nndaā nntei'jndeiina nn'aⁿ na matseitjoona' joo. Cal'ana na ljo' cha n'laxmaⁿna nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye.

*Xmaⁿ*ndyo' Ty'oots'om catio'naaⁿñe 'o

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwiluena na xmaⁿndyu'. Mati 'u catsu' na xmaⁿndye nn'aⁿ na wi' n'om jaa na tjoom' cwila'yu'ya n'ooⁿya. Ty'oots'om catio'naaⁿñê cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaa' Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿ na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ. ² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwtjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñê na cwilajndaayâ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ³ Nquii Tsotyaaⁿya Ty'o^ots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana.

Matseyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'o^ots'omya na mañjom ts'o^onyaya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jnda jndiia na jeeⁿ jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê ndo' na wi' ts'om' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tqueⁿlju' Ty'o^ots'om n'om. ⁶ Macaⁿa nnom Ty'o^ots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yuyaya cwii n'o^onyaya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaⁿ nntseinoⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ 'U nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quianl'ua' na cantyja 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwiñ'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantyja 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindy^o apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjo^o yuu na ntyjii na maty'iomyana' na catsa', ⁹ saa xcweti ntyjii na nlcaaⁿa cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'o^on ntyjaa. Ee manncotquia Pablo je' m'aaⁿya praso nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ juu til'jndaaya Onésimo, na tuiñexoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndoo' ntyji' na til'ueñê, saa je' jnda cwiluiñê cantyja 'naⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'a jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnc'oñom' nnc^o. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoo'ñê ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo cha nndi'ntjoom no^on yocheⁿ na m'aaⁿya praso nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ¹⁴ Saa tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndei' ndyo. ¹⁵ Nndaⁿ nnts'aana' na tquiaa Ty'o^ots'om na jleinoom 'u cwantindy^o xuee cha quia na nlo'ñom'nnda' jom, tajom cwii cat^on'ndyo' ñ'eⁿñê. ¹⁶ Ee je' tachii maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na wi' n'o^onyaya. Mayuu' ja jnda ntyjiiya ñ'eⁿñê ndo' majndeiiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jnda we nc'e na cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñê cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayu'a, co'ñom' jom cha'xjeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii nata' na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nnc^o chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndio^on, meiⁿ na ticatsjo^oya njom' na chujnaⁿ no^on na cwiluiindy^o cwentaa' Ty'o^ots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseyu', tinsa' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿa. Nc'e na cwiluiindy^o tjom na cwilayu'a ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'o^on.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ ee ntyjiiyaya na nntseicanda' ñ'oom na macaⁿa, ndo' na t'maⁿticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti na macaⁿa. ²² Ndo' cwicheⁿ na macaⁿa njom', catseijnda'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'o^onyaya, ee ntyjaa' ts'o^onyaya na nncuaçañ^onnda'a 'o nc'e na cwilanein'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³ Matseicwanom Epafra na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴ Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om.

²⁵ Quiaa Ta Jesucristo na candaa' nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncúee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oots'om na tyotseineiⁿ ndaaⁿ weloo welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿna chiuu na quia nluui. ² Saa je' ncúee na macanda, jndaⁿ mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqueeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñê na cha'tso joo jo' calaxmaⁿna' cwentaa' juu. ³ Ty'oots'om t'maⁿ cwiluiñê, ndo' juu na neiⁿncoo' na caxuee na cwiluiñê, maljo' cwiluiñe Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquityeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿeⁿ teijndaa' na matseilju' Ty'oots'om cha'tso jnaaⁿya. Jndaⁿ na teinom na tueeⁿeⁿ quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya cañoom'luee.

*T'maⁿ*ti cwiluiñe Jnda Ty'oots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oots'om t'maⁿti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jndaⁿ tqueⁿna' jom na t'maⁿti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oots'om nnom cwii ángel: 'U cwiluiindyu' Jndaaya; je' majndaa' na cwiluiindyo tsotye'. Meiⁿ cwii ndii' tîquitso Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ángel: Ja nntseixmaⁿya tsotyeeⁿ ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'moⁿ Ty'oots'om Jnaaⁿ na ñequicheⁿ tuiñe ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oots'om cala't'maaⁿndyena juu.

⁷ Saa luua ñ'oom tso Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Jooa cwindye'ntjomna nooⁿ ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saa nnom Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oots'om, juu cantyja na matsa'ntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'

juu jo' m'aaⁿna' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo' natia na cwil'ana, Nc'e na ljo', nquii Ty'oots'om na matseit'maaⁿndyu', jndaⁿ tjeiiⁿeⁿ 'U, ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqueⁿ tsjoomanancue; manncu'ti' tqueⁿ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna', saa 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu'.

Nleindyjo joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindyu' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa, nntseijndyoondyu' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñê liaⁿaⁿ.

Saa 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saa meiⁿjom ndii' tyootso Ty'oots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'oⁿ ntyjaya

hasta xjeⁿ na nntsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na la'xmaⁿna ts'oom na ntyjo nc'e'.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na majñoom joona na cateijndeina nn'aⁿ na cwicandaa na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿna.

2

*Na macwji'n'maa*ññe Ty'oots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe Cristo, jo' chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Ty'oots'om quaⁿtyaacheⁿ cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya jooⁿa'. ² Ljeii na matsa'ntjomna' na tqiaa Ty'oots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tyeⁿ tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿ tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjooⁿdyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiuu n'l'aa na nndyaandyo xeⁿ tila'ñ'ooⁿndyo juu na macwji'n'maaññe Ty'oots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na seineiⁿ, tyot'mooⁿna juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaawee' n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluiina' cantyja 'naaⁿ najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espíritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

*Tuiiñe Jesucristo na matseixmaa*ññe cha'na jaa nmeiiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuua na cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿna', nchii tju'cje Ty'oots'om juuna' nacje 'naaⁿ ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'oots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindy^e nn'aⁿ tsjoomnancue na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om' jooⁿa?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwenta jooⁿa?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqeⁿ jooⁿa na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiw'eⁿndye' jooⁿa na matsei't'maaⁿndyu' jooⁿa,

⁸ cha'tsoti na tqeⁿ, tju'cje' jooⁿa' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ.

Ndo' na tju'cjeeⁿ cha'tsoti tjaa'naⁿ na ñeeⁿ na quia nnc'omna' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ. Saa mein na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'aⁿna' nacjee 'naaⁿ ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqeⁿ Ty'oots'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiluiiñe cha'na ángeles, je' candaⁿya matseit'maaⁿñena' jom nc'e na teinoom naw' na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁰ Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tqeⁿ Ty'oots'om ndo' laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, cala'jomndyena na matseit'maaⁿñena' jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñe na tqiina' Jesús cha nntseixmaⁿ na candaⁿñe, nquii na macwji'n'maaññe nn'aⁿ. ¹¹ Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya ñecwii Tsotyaya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'ooⁿya. Nc'e na ljo' tjinaaⁿ Jnda Ty'oots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nqueⁿ. ¹² Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaya, nntseinaⁿya cantyja 'naⁿ ndaa cha'tso ndyentyjo na cwila'yuu' ñ'eⁿndyo.

Ñequio luantsa nntseit'maaⁿndyo 'u ñ'eⁿndye jooⁿa yuu na cwitjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicantyyaa'tyeⁿ ts'ooⁿya Ty'oots'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseindaaya na jnda tqiaa Ty'oots'om l'oo.

¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿna mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús sei' ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantyja na nncueeⁿeⁿ ndaa nntseityueeⁿeⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsa'ndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luaa', jnda seicandyaañe cha'tsondye nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaⁿna cha'cwijom moso na mandi'ntjomtyeⁿ na m'aⁿna na nquiaana na nncwjena. ¹⁶ Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saa jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyoteincoo'. ¹⁷ Ndo' cha na nluii na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'oots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñe, na matseicanaaⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha ndaa nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿeⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom

nawi' ndo' tyocantyjaa'ñena' na catseitjooñê, jo' chii je' nndaã nnteijnei' nn'a' na maque'na' xje' jooa na nla'tjoondyena.

3

*Jesús t'ma'*ti cwiluiñê, nchiiti Moisés

¹Jo' chii, 'o nn'a'ya na jnda tjei'ndyo Ty'ooots'om 'o, na jnda tquee'ñê 'o na la'xma'yo' nn'aa'n'a', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa' Cristo Jesús, na cwiluiñê apóstol ndo' mati tye na tjacantyja cantyja 'naa'yo' na cwila'yuyoy' ñ'eñê. ²Tyotseicanaã' nnom Ty'ooots'om na ty'iom ts'iaa' jom cha'xje' tyotseicandã Moisés quii' waa' Ty'ooots'om. ³Saa Jesús t'ma'nti tseixmaa' na nluuit'mañê nchiiti Moisés cha'xje' ts'a' na mach'ee w'aa cwiluiit'mañetye' nchiiti w'aa na s'aa'. ⁴Cwii cwii w'aa majndaa' ts'a' na s'aa juuna', saa cha'tso na niom, Ty'ooots'om s'aa joo jo'. ⁵Tyotseixma' Moisés moso quii' waa' Ty'ooots'om. Tyotseicanaã' ts'iaa' na ty'iom jom. Ts'iaa' na tyoch'ee' tyocwji'yuu'ñê ndaa' na'ñee' ñ'loom na secandii jom. ⁶Saa Cristo na cwiluiñê jnda Ty'ooots'om, matseicanaã' quii' waa' Ty'ooots'om. Jaa laxmaa'ya w'aa'ñee' xe' tica'ndyaa' nc'uaa'ndyoo' na m'aa'ya na jom quit'ma' n'oo' ndo' na cwicantyjaa'tye' n'oo'ya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'a' cwentaa' Ty'ooots'om

⁷Jo' chii cha'xje' matso Espíritu Santo naquii' ñ'loom' Ty'ooots'om na teiljeii: Xuee je', xe' cwindye'yo' ñ'loom na matseinei' Ty'ooots'om, ⁸tala'quie' n'om'yo' cha'xje' ñel'a nn'a'yo' nn'a' Israel, na tyola'wendyena nacjoo' Ty'ooots'om ndo' tyoque'na xje' jom quia na tyom'a'na ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'om.

⁹Jo' jo' weloo welo'yo' tyoque'na xje' 'naa'na ja meii' wenn'aa' ndyu tyonty'iaana ts'iaa' t'ma' na tyots'aaya quii'ntaa'na, ¹⁰macwe' jo' seiw'iiya na'ñee'.

Ndo' tsjoo'ya:

“Na'm'a'ñ' ñenquii'che' cwila'tjoondyena noo'.

Tîcantlyjaa' n'omna ja.

Mei' tiñe'cala'no'na' chiuu waa na l'ue ts'oo' na c'omna.”

¹¹Ndo' tiqoo' ñ'loom wi' cjoona nc'e na jee' seiw'iiya jooa na tijoom nnc'ooquie'ndyena yuu na seijndaa'ndyoo' na nnta'jndyena.

¹²Jo' chii 'o nn'a'ya, cal'andyoy' cwentaa' na tjaa mei' cwiindyoy' 'o na nntseixma' jna' na ticatseyu' ñ'e' nquii' Ty'ooots'om na wando'. ¹³O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'ma' n'om nc'iaa'yo' yoche' na ndicwa' wanaa' na matseinei' ñ'loom' Ty'ooots'om na teiljeii cantyja 'naa'na', cha tjaa 'ñee' juu quii'ntaa'yo' na ñeequiu'nn'a' jna' juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴Ee cha nndaã n'laxmaa'ya cwentaa' Cristo, maca'na' na caljoo'ndyotya'na cantyja 'naa'na' cha'xje' quia na too'a na cwicantyjaa' n'oo'ya jom hasta na macandã.

¹⁵Cha'xje' ñ'loom na matsona':

Xe' xuee je' cwindye'yo' ñ'loom na matseinei' Ty'ooots'om, talaquie' n'om'yo' cha'xje' l'a nn'a' Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm.

¹⁶¿Cwaa' nn'a' na tyola'wendyee jnda na jndyena jndyee' Ty'ooots'om? Manquieeti nn'a' na tjei' Moisés ndyuaa Egipto. ¹⁷Mawax'atya, ¿ñee' na'ñee' na tyotseiw'ee' jooa wenn'aa' ndyu? Ñequio na tyolaxma' jna' na tjã ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'om. ¹⁸Ndo' ¿ñee' na'ñee' na tso Ty'ooots'om ñ'oomtye' na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquie'ndye yuu na ñeequiaa' na nnta'jndyena? Tsoom na ljo' ndaa' joo nn'a' na tîcalacandaa'ndye. ¹⁹Ndo' na luua' waa, ma'mo'ntye'nquiona' ndaaya nc'e na tîcala'yuy' na'ñee', jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuaa'ñee'.

4

Waa na nnta'jndyee nn'a' cwentaa' Ty'ooots'om

¹ Jo' chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaaⁿ na nntsaaquiaa'a na nnta'jndyaaya na m'aaⁿ. Jo' chii cal'aaya cwenta na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandaā n'ajomndyo' cantyja 'naaⁿ jo'. ² Ee je' macwindyaaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om cha'na joo nn'aⁿ Israel. Saa tjaa'naⁿ na teijndei ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee t'icala'yuya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Saa jaa na cwila'yuu'a nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha'xjeⁿ jnda tso Ty'oots'om:

Xjeⁿ na w'iiya joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matseinei'na' cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee':

Xjeⁿ na tqueeⁿ tsjoomnancue tjacandaā' ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Saa waa cwiicheⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee'. Matsona':

Xuee jnda yom tjacandaā' cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jnda ntquiee' taca'na' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee ñequia na nnc'ooquie'na ndyuua yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'na^{ny}ya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'aⁿ na tyondye jndyee ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ t'ic'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'oots'om cwiicheⁿ xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjaca jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiiⁿ ñ'oom'm na jnda teiljeii:

Xuee je' xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ,

tilaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xeⁿ jnda tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'aⁿ Israel, tixocatseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ xuee. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ cwenta' Ty'oots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyeena cantyja 'naaⁿaⁿ, ¹⁰ ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'oots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xjeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. ¹¹ Jo' chii matsona' na calajndaaya na nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha tjameiⁿcwii ts'aⁿ na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'aⁿ Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'oots'om wando'na' ndo' waa najndei na matseixmaⁿna'. Taaticheⁿ juuna' nchiiti cwii xjo na we ntyja taa. Mawindi' juuna' na matooⁿñena' añmaaⁿ ts'aⁿ ñequio espíritu 'naaⁿ ts'aⁿ. Matseicanooⁿna' ñ'oom na ñjoomticheⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' macu'xeⁿna' ñomtiuu na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. ¹³ Na cha'tso na jnda tqueⁿ Ty'oots'om, tjaa meiⁿcwii na ndaa nncwandy'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'eⁿ m'aⁿ xueena' jo nnom nqueⁿ na ñequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñê tyee na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñe

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'oots'om cwiluiñê tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee, jo' chii maca'na' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿñê. ¹⁵ Ee m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaaⁿya. Ee teinoom cha'tso na mach'eena' xjeⁿ jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, saa meiⁿcwii t'icatseitjooñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'maⁿya n'ooⁿya calacandyoo'ndyo tio 'naaⁿ Tsotyaa Ty'oots'om cha nnto'ñooⁿya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ na nnteijndeiina' jaa quia na maca'na'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na nluiñê tyee na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe quii'n-taaⁿna. Cwity'iomna ts'iaaⁿ jom na meiⁿntyjeeⁿeⁿ jo nnom Ty'oots'om cwentaana, na ñequiaa tsaⁿñeeⁿ 'naⁿ na cwiñequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñeeⁿ ñecwiixjeⁿ matseitjooñê cha'xjeⁿ

joona, jo' chii nndaꞑ nc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ na leicala'noⁿna chiuu waa na matsa'ntjom Ty'oꞑts'om nc'e mati jom cwiluiiñe ts'aⁿ na matseitjoꞑñe, ³ ndo' nc'e na matseixmaaⁿ na ljo', jo' chii matseicueⁿeⁿ quioo' na mañequiaaⁿ nnom Ty'oꞑts'om cwentaa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ mati cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ na matseixmaaⁿ.

⁴ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na cwe' l'ue cheⁿnquii ts'om na caluiit'maⁿñe na nnc'oom ts'iaaⁿ tyee'ñeeⁿ. Maxjeⁿ nquii Ty'oꞑts'om nnty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ juu cha'xjeⁿ na ty'ioom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naaⁿl' Cristo, nchii ty'iomñe cheⁿnqueⁿ ts'iaaⁿ na cwiluiiñe tyee na tjacantya, nquii Ty'oꞑts'om seit'maaⁿñe jom na catseixmaaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, ee manquiiⁿtyeeⁿ tsoom:

'U cwiluiindyⁿ jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindyⁿ tsotye'.

⁶ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'cheⁿ na cwiluiindyⁿ tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

⁷ Xjeⁿ na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndeiⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'oꞑts'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'eeⁿ ty'oo nnom nquii na waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicañaⁿ, jo' chii jndii Ty'oꞑts'om ñ'oom l'ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luaa', meiⁿ na cwiluiiñe Cristo Jnda Ty'oꞑts'om saa ljeiiⁿ na tcaⁿna' na catseicandaⁿñe jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tqueⁿna' na cwiluiiñe na candaⁿñe, seijndaa'ñena' na cha'tso nn'aⁿ na cwila'candaⁿndye joo nnoom, mañequiaaⁿ na la'xmaⁿna na ticantycwii na cwicalui'n'maaⁿndyena ¹⁰ ee tqueⁿ Ty'oꞑts'om jom tyee na tjacantya na cwiluiit'maⁿñe, cha'na ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuⁿ xeⁿ macwji'ñe ts'aⁿ na matseiyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjooya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿl' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ tyee'ñeeⁿ saa mach'leena' na jndei'na' na nntseiteincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jeeⁿ nc'uaa' cwila'noⁿyo'. ¹² Jaach'ee xuee cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oꞑts'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindyⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom' Ty'oꞑts'om ndaa' nt'omcheⁿ, saa 'o ndicwaⁿ macaⁿna' na catseineiⁿxco ts'aⁿ ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndei'tina' na nntsei'noⁿl' ts'aⁿ, 'o ndaatsuu macaⁿna' nchii nantquie na candaⁿ. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na cwe' ndaatsuu macaⁿna' joo, matseijomna' joona cha'cwijom yo'ndaa na ndicwaⁿ cwintei', ti'naaⁿ naⁿñeeⁿ na ntjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿl' ñ'oom na jndei'tina'. ¹⁴ Saa nantquie na candaⁿ, tseixmaⁿ juuna' cwentaa nn'aⁿ na candaⁿ cwila'noⁿl' ñ'oom' Ty'oꞑts'om. M'aaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ya cwitjeii' cwenta yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'oꞑts'om cha nla'xmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntyja ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwit'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl' Cristo, nchii macanda tomti nlanaaⁿya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ, ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'aⁿ cantyja na mach'eeⁿ na titseicantyaⁿ ts'oom na cantyja 'naaⁿl' jo' nlui'n'maaⁿñe, ndo' ñ'oom na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oꞑts'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿl' na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿl' na cwitioo nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'oꞑts'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿl' na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿl' na ticantycwii na nnt'uiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'oꞑts'om. ³ Ndo' xeⁿ nñequiaa Ty'oꞑts'om na nnt'mooⁿya ndaa'yo' ñ'oom na nnteijndeiina' na nntseiqueeñena' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, maxjeⁿ nl'aayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿl' nquii na cwiluiiñe naxuee ndo' jnda jliuna na juu na mañequiaa Ty'oꞑts'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espíritu Santo, ⁵ ndo' jnda jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'oꞑts'om ndo' najndeiⁿ na cwiluiiñe cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda na tajnaaⁿna cha'tso nmeiⁿ, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿl' Ty'oꞑts'om, xondaⁿ nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana

cwity'ioomxcona Jnda Ty'ooots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñê ndaa cha'tso nn'aⁿ.⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' jooa cha'na tyuaa na ya cwiwicandi' ndaaluaa' na cwiquioo cjoo'na', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleil'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿna' na matio'ñaaⁿñe Ty'ooots'om tyuaa'ñeeⁿ,⁸ saa xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'oonioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'ooots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macandã njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndei ñ'oom' Ty'ooots'om na cwiljoo'ndyotyaaⁿya

⁹ Saa 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'ooⁿya, meiiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jndaa'ya nquiuuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mooⁿna' na m'aⁿyo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ.¹⁰ Ee Ty'ooots'om cwiluiñê na maty'iomyaⁿna', meiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nquiu'yo' jom na ñeteijndei'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'.¹¹ L'ue n'ooⁿya na cwii cwiindyo' 'o hasta xuee na macandã ñequii'cheⁿ nnt'moⁿyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha nnda'yo' juu na cwicantyjaa' n'om'yo' nnom Ty'ooots'om.¹² Til'ue n'ooⁿya na nnc'om'yo' na ntqueⁿyo' saa calajnda'yo' na nluii'ndyo'tyeⁿyo' cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda tso Ty'ooots'om na ñnequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'ooots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa ñ'eeⁿ cwiicheⁿ na t'maⁿti cwiluiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿ xuee' juu ndaa nntseyeⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqueⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntio'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nlei-jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjawintyoo'.”¹⁵ Tyom'aaⁿ Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿna' cha'xjeⁿ na tso Ty'ooots'om nnoom.¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicandaaⁿñê ñ'oom na jnda tsoom nnom cwii x'iaaⁿna' na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'ooots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ.¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'ooots'om na nleitquioo'ya ndaa nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na nndaana na jnda tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicandaaⁿñê ñ'oom na jnda tqueⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jnda tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñê cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm.¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiiⁿñe na xocwijndyoona' meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ jooa', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿya na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'ooⁿya juu na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom.¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseijona' añaⁿya cantyja 'naaⁿna'. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee,²⁰ yuu na jnda tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiñê tyeⁿ na tjacantyja cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyeⁿ cha'xjeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaa nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyeⁿ cwentaa' Ty'ooots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jnda na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, tjacatjomñe Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om jom.² Ndo' cha'tso 'naⁿ na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿna' na cwiluiñê ts'aⁿ na matsaⁿntjom cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿna' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿna' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoom'ñee, jo' ma'moⁿna' na tyoluiñê ts'aⁿ na ya matsaⁿntjoom naⁿñeeⁿ na tjaa tia' cachona.³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ

na tueeⁿeⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñe Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeiiⁿeⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cautyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindyee tsjaaⁿ Leví na jndyowicautyjoo', matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ na quia nn'aⁿ judíos diezmo ndaana, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindyee ntyee'ñeeⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham. ⁶ Saa juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñe tsjaaⁿ Leví jom, to'ñoom cwenta diezmo l'ō Abraham, tsaⁿ na jnda tso Ty'oots'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñe Ty'oots'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe matio'naaⁿñe ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cautyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, jona nn'aⁿ na cwiwje, saa ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii matseinei'na' cautyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii ndaa nntso ts'aⁿ na joo ntyee na la'xmaⁿna tsjaaⁿ Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tqiana diezmo cautyja 'naaⁿna nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tqiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñe tsaⁿñeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiiñe Leví saa cautyja na macwji' Ty'oots'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomna' na tqiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsa'ntjomna' cautyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Leví na jona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicautyjoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñel'a ntyee'ñeeⁿ, xeⁿ nndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaⁿñe jo nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiicheⁿ tyee na nchii cha'na ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saa nlcaⁿna' cwii tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ cha'na juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nleijndyoo ljeii na matseijndaa'ñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa na cautyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, jom tuiiñe tsjaaⁿ cwiicheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cautyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaa meiⁿ ncwii ts'aⁿ na jnda ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaa'ya na nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, tuiiñe tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cautyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjaⁿñe ñ'oom cautyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' majndaa'ya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cautyja 'naaⁿya matseijomna' jom cha'na Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijndaa'ñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saa nc'e na waa najndei na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'oots'om na ljo' cautyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaa'jndyee na tyotsa'ntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeiina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cautyja 'naaⁿna', ticwil'uena'. ¹⁹ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés meiⁿcwii ts'aⁿ tiqueⁿna' na candaⁿñe jo nnom Ty'oots'om. Saa waa cwiicheⁿ na matseinoomñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaⁿti na mañequiaana' na cwicautyjaa' n'ooⁿya na cautyja 'naaⁿ juu jo' matseicandyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'oots'om.

²⁰ Ndo' t'mooⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaa'naⁿ ñ'oomtyeⁿ tuua cautyja 'naaⁿna. ²¹ Saa cautyja 'naaⁿ Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequio ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Nquii na matsa'ntjom seineiⁿ ñ'oomtyeⁿ

meiⁿ xotseichueiⁿeⁿ na seitoom:

“'U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.”

²² Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaⁿti cautyja 'naaⁿna, nchiiti juu na tyowaajndyee. ²³ Jeeⁿ jndyendyee ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee leicaljoo'ndyee ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, ²⁴ saa nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaa'na' cwiicheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. ²⁵ Jo' chii candaⁿya ndaa

nncwji'n'maaññê cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿl'aⁿ, ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cantyja 'naaⁿna.

²⁶ Jo' chii canda^a'ya cwiluiñe Jesús tyee na tjacantyja na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñê, juu na cwajndii tjaa'naⁿ na t'aa'na' jom, tiquich'eeⁿ cha'na cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. ²⁷ Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ cha'na tyol'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacantyja tyoluiit'maⁿndye, na 'io ndii 'io tyola'cwjeena quioo' na tyoñequiana jooyo' nnom Ty'o^ots'om, najndyee cwenta^a jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwenta^a jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿl'eⁿ, cwii na macanda. ²⁸ Ljeii na tqueⁿ Moisés tqueⁿna' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticanda^a' la'xmaⁿna. Saa ñ'oom na ndanquia tqueⁿtyeⁿ Ty'o^ots'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na canda^a'ñê.

8

Jesús cwiluiñê na matoom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cantyja 'naaⁿl' ñ'oomwaa na matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ ntyee, luaa ñ'oom na t'maⁿti tseixmaⁿna' na cha'tso. Cristo matseixmaaⁿ tyee na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê cwentaaya. Jnda tjaaⁿ cañoom'lueecheⁿ. Je' mawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'o^ots'om ntyjaya na macwiluiit'maⁿñê, ² na mamandi'ntjoom naquii' yuu na tjacantyja na lju' tseixmaⁿna', juu na s'aa nquii Ty'o^ots'om, nchii nn'aⁿ l'a jo'.

³ Cwii cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñe cwity'ioomna ts'iaaⁿ jom na nntse-icueⁿeⁿ quioo' ndo' na ñequiaaⁿ jooyo' nnom Ty'o^ots'om cwenta^a nn'aⁿ. Nc'e na luaa', mati tcaⁿna' na waa na ñequiaa Jesucristo. ⁴ Xeⁿ na ndi m'aaⁿ tsjoomnancue, meiⁿ xoc'oomna' jom na nntseixmaaⁿ tyee, ee m'aⁿ ntyee ljooñe na cwinequia quioo' nnom Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ matseijndaa'ñe ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'n-tjom ntyee'ñeeⁿ, cwe' tseixmaⁿna' ncwaaⁿl' na jlui'tsjaaⁿl' juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaaⁿl' jo' ee quia to' Moisés na nnts'aaⁿ wats'omliaa, matso Ty'o^ots'om nnoom: “Queⁿl' queⁿl' cwenta na catsa' juuna' cha'xjeⁿ na t'mooⁿya njom' quia t'oom' sjo Sinaí.” ⁶ Saa nquii tyee na tjacantyja cwentaaya, mach'eeⁿ ts'iaaⁿ yuu na xcweti cwiwit'maaⁿl', matseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'o^ots'om nc'e cwii ñ'oomtyeⁿ na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'o^ots'om na nntseicanaaⁿ.

⁷ Juu ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe jndyee Ty'o^ots'om, xeⁿ tqueⁿna' na canda^a'ndye nn'aⁿ, quia jo' t'icaⁿna' cwiicheⁿ ñ'oom. ⁸ Saa ljeii Ty'o^ots'om na juu ñ'oom'ñeeⁿ t'iqueⁿna' nn'aⁿ na canda^a'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom:

Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xjeⁿ

na nlquaaⁿxco ñ'oomtyeⁿ ñequio nn'aⁿ Israel ndo' ñequio nn'aⁿ Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tixotseijomna' ñequio ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ndyo ñequio weloona, quia na t'uiya lueena

na tjeii'a joona ndyuuaa Egipto;

saa nc'e na t'icala'canda^a'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ,

jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ Israel quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,

luaa nntseixmaⁿna' matso nquii na matsa'ntjom:

Ñ'oom 'naⁿya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo joona' naquii' nqueⁿna, ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.

Ja nntseixmaⁿya Ty'o^ots'om cwentaana

ndo' joona nla'xmaⁿna nn'aⁿya.

¹¹ Quia ljo'cheⁿ tixocana' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ ndaa nc'iaa',

oo ndaa nn'aaⁿl'aⁿ oo ndaa nt'omcheⁿ,

cha nnta'jnaaⁿl'na nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom,

ee xjeⁿñeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿl'na ja,

meiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, meiⁿ ts'aⁿ na tjacantyja na matsa'ntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'ooⁿ
ndo' xocañjomti ts'ooⁿya jnaaⁿna.

¹³ Quia na matseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿl cwii ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿna' na jnda tquieeñe ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda tquiee tseixmaⁿna', mawaa xjeⁿ na nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿjndyee Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ Israel, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu nla't'maaⁿndyena jom ndo' na nl'ana cwii w'aaliaa. ² Juu cuarto na cwe' we'yandyo cantyja 'naaⁿl w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo na tyocantyyoo chom ndo' ñ'eⁿ cwii meiⁿsa yuu na tyocantyyo ntyoo'. Cuarto'ñeeⁿ jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxeⁿl liaa na ntyja na jnda we, tyowaa cwicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ Tseixmaⁿ. ⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om cajaan yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom na tcween'eⁿna' s'om cajaan. Ts'om castom'ñeeⁿ tyowaa cwii xuaa na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan na too'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii 'naaⁿl Aarón na jndei'na' ndo' ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo' castom'ñeeⁿ tyocantyyo we querubines na tuii ñequio s'om cajaan. Joonaa' cwit'mooⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ. Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ, tjom lquii querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda jla'cwjeena cha catseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jaa nn'aⁿ Israel. Jndye ñ'oom maniom na cwit'mooⁿ cwii cwii nmeiⁿl, saa ticaⁿna' na nlanaaⁿya cantyja 'naaⁿl joona' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmeiⁿl, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'ooquie'na cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na la'xmaⁿna. ⁷ Saa cuarto na jnda we, macanda tyojaaquiee' nquii tyee na tjacantyya cwiluiit'maⁿñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu. Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaaⁿl nqueⁿ ndo' mati cwentaa' jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na luaa' tuaa, ma'moⁿ Espíritu Santo na yocheⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nncjaquiee' meiⁿquia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmeiⁿl la'xmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' ndaaya ncuue meiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, ts'iaaⁿl'ñeeⁿ t'icandaⁿ nlqueⁿna' joona na la'xmaⁿna na candaⁿndyena jo nnom Ty'oots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja 'naⁿ na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maqueⁿlju'na' joona. Saa cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsaⁿntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommeiⁿl ñequii'cheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'oots'om chiuu nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saa jnda jndyo Cristo na cwiluiiñe tyee na tjacantyya cantyja 'naaⁿl cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mandiantjoom, yati ndo' candaⁿti tseixmaⁿna', meiⁿ nchii nn'aⁿ l'a juuna' ee nchii tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaqueⁿeⁿ yuu na lju'ticheⁿ wats'om cañoom'luee, saa nchii cha na ñequiaaⁿ nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tqiaaⁿ nioom' nqueⁿ, meiⁿ ticaⁿna' na nnts'aannaaⁿna' na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñe na la'xmaaⁿya na ticatycwii na cwicalui'n'maaⁿndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandaⁿndye ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'aⁿ ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndei na tyola'xmaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿl na tqueⁿ lju'na' nn'aⁿ cha nndaⁿ nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'maⁿti waa najndei na matseixmaⁿna', ee cantyja 'naaⁿl najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo na ticantycwii na m'aaⁿ, Cristo tqiaaⁿñe cheⁿnqueⁿ nnom Ty'oots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na candaⁿñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aaⁿtyeⁿ n'ooⁿya cantyja 'naaⁿl joo ts'iaaⁿ na wjaachuuna' jaa na nncwajaaya cha nndaⁿ ndyaⁿntjooⁿya nnom Ty'oots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cha cautyja 'naaⁿ cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñê ndaa nntseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'o^ots'om, ndo' na ljo' ndaa nntseit'maⁿ ts'oom nn'aⁿ jnaaⁿna na ñel'ana quia tyom'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'o^ots'om ndaa nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jndaⁿ tsoom na ñnequiaaⁿ ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Quia matseiljeii ts'aⁿ tsom na matseijndaa'ñena' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsom'ñeeⁿ, tjaa'naⁿ najndeiiina' yocheⁿ na ndicwaⁿ wando' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Ee tsom na seiljeii ts'aⁿ na ma'moⁿna' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'naⁿ najndeii tsom'ñeeⁿ yocheⁿ na wando' tsaⁿñeeⁿ, xeⁿ jndaⁿ tueeⁿeⁿ quia jo' waa najndeii na matseixmaⁿna'. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tqueⁿtyeⁿna' cwe' ñ'eⁿ nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jndaⁿ sei'naaⁿ Moisés cha'tso ljeii na matsa'ntjomna' ndaa nn'aⁿ Israel, quia jo' seityeeⁿ soo wee cwii ts'oom hisopo, seicanaⁿaⁿ soo'ñeeⁿ quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'eⁿ ndaatioo, jndaⁿ jo' seicandaañê niom'ñeeⁿ tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' mati nn'aⁿ Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaana: "Cautyja 'naaⁿ niom'waa ma'moⁿna' na cwiljotyee ñ'oom na matsa'ntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyo'." ²¹ Ndo' mati seicandaañê niom'ñeeⁿ wats'omliaa ñequio cha'tso 'naⁿ na cwiwil'ue jo' jo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. ²² Cautyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', mandyo na cha'tsoti 'naⁿ maqueⁿlju'na' ñequio niom', ndo' xeⁿ ticwe' niom', ticatseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaaⁿ nn'aⁿ.

Tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ, jo' na matseiljoom'm jnaaⁿya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tcaⁿna' na cwe' nioom quioo' cha queⁿlju'na' joo 'naⁿ na teil'ue quii' wats'omliaa na joona' jlui'tsjaaⁿna' joo 'naⁿ na niom cañoom'luee, saa joo 'naⁿñeeⁿ tcaⁿna' na cue' cwii na candaⁿti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaqueⁿeⁿ wats'om na ñel'a nn'aⁿ, cwii na cwe' jlui'tsjaaⁿna' wats'om na mayuu'cheⁿ na waa cañoom'luee. Jom tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee yuu na matioom'ñê ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁵ Nchii tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee na jndye ndii' na nncueeⁿeⁿ cwentaa nn'aⁿ, cha'xjeⁿ quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaa nn'aⁿ judíos na chu ndo' chu mawjaaqueⁿeⁿ cuarto na macandaⁿ na lju' tseixmaⁿna' na ñnequiaaⁿ nioom quioo'. ²⁶ Ee xeⁿ na ljo' tcaⁿna', quia jo' jndye ndii' xjeⁿ na tqueⁿ Ty'o^ots'om tsjoomnancue, nlcaⁿna' na cue' Cristo. Saa ncueemeiiⁿ na mawjaantycwii cautyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaañê na tueeⁿeⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁷ Ndo' cha'xjeⁿ na majndaa' na ñejom ndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jndaⁿ jo' nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cha nntseinoom'm jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. Ndaⁿ jo' nleitquioo'ñê na ndaⁿ we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñê cautyja 'naaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ, saa na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwicautyjaa' n'om jom.

10

Ñejom tue' Cristo cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ

¹ Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñooⁿya, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaⁿñe jo nnom Ty'o^ots'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaⁿ nlqueⁿna' na candaⁿ la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwilacandyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'o^ots'om. ² Ee cautyja 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, quia jo' jndaⁿ 'ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om joona. ³ Saa nc'e na chu ndo' chu ñeja'cwjeena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luaa' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿna jnaⁿ, ⁴ ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiquioo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

⁵ Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'o^ots'om: Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'naⁿ na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tquiaa' na ts'aⁿ ja cha nnc'io cwentaa nn'aⁿ cha nntseit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna.

⁶ Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha nnda^a nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

⁷ Jo' chii tsjoo:

“Luaa ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya na matsona':

'U Ty'oots'om, jnda jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om', cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya nacjoo' libro.”

⁸ Najndyee tso Cristo na tineiiⁿ Ty'oots'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndei'na' matsona' na cal'ana naljo'. ⁹ Jnda jo' tsoom: “Jnda jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue' ts'om'.” Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseityueeⁿeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñê ñ'oom xco na jnda we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Jnda tqueⁿ Ty'oots'om jaa na lju' n'ooⁿya nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue' ts'oom, na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya, ñejom tuii na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

¹¹ Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyoll'ana na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jona. Saa tijoom canda^a na nntseicanduu' Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo'. ¹² Saa Cristo ñejom ndii' tquiaañê nnom Ty'oots'om na cueeⁿeⁿ cha nnda^a nlju'ndyo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. ¹³ Je' meinom'm hasta xjeⁿ na nnts'a' Ty'oots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' na'ñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, ¹⁴ ee ñejom ndii' na tquiaañê na tueeⁿeⁿ, ndo' nc'e na ljo', juu na canda^a na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwiina'. ¹⁵ Ndo' mati nquii Espíritu Santo macwji'yuu'ñê na ljo' ndaaya, na tsoom:

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

“Luaa ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda na tjacaa jndye ntyu.

Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna, ndo' nntseiljeiya jona' naquii' nqueⁿna.”

¹⁷ Jnda jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'ooⁿya jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

¹⁸ Jo' chii quia jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'nnda'.

Calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om

¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na ndyeyu macwitsaaquiaa'a yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'. ²⁰ Cwitsquiaaya jo' jo' cantyja 'naaⁿ nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seijndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Na luua' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquiee' tyee cuarto na macanda na lju'ticheⁿ. ²¹ Jesús cwiluiñê tyee cwentaaya na tjacantyya na cwiluiit'maⁿñê na matsa'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oots'om. ²² Jo' chii jndei'na' na calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'ooⁿya, ñequio na canda^aya na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿñê, ee jnda seiljoom'm jaa naquii' n'ooⁿya cha tinc'ooⁿya na maco'tiana' nquiuuya na nntsaantyyaa'a jom, na jnda tmaaⁿ jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijomna' ndaatoo lju'. ²³ Caljoo'ndyotyaaⁿya ñequio ñ'oom na cwicantyyaa' n'ooⁿya. Till'aaya na we waa cantyja 'naaⁿna'. Ee ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om ndaaya na nnts'aaⁿ, maxjeⁿ nntseicanda^añê. ²⁴ Mati la'xmaaⁿya na cateijndeiya nn'aaⁿya na cwila'yuyoyo' cha na cantyja 'naaⁿ jo' nntseiqueeⁿna' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. ²⁵ Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yuyoyo'. M'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'maⁿ n'om

cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'. Majndeitiicheⁿ je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

²⁶ Ee xeⁿ cwil'aayaaya na nla'tjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' macwita'jnaaⁿa ñ'oom na mayuu', tjaa'naⁿ cwiicheⁿ nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na cwil'aatyaaaya. ²⁷ Xeⁿ cwil'aaya na ljo', macanda meiⁿndoo'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om jaa, ee waa cwii na matseicy'uen^a ee ncuua chom na jeeⁿ w'ii na nnt'uiina' nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. ²⁸ Tyowaa na teiyo na meiⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseicandā ñ'oom na tqueⁿ Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo meiiⁿ ñe'we ndyee ts'aⁿ na ntyjii na ljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ, seijndaa'ñena' na cueeⁿeⁿ. Maxjeⁿ tjaa' ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'aⁿ na matseyu' na mach'eeya jnaaⁿ. Cha'cwijom macandyueeⁿ Jnda Ty'oots'om. Mach'eeⁿ na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maqueⁿtyeⁿna' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aaⁿ na cwe' cwantindyo niom'ñeeⁿ ndo' juuna' maqueⁿna' jom na tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ nquii Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om na jom jeeⁿ wi' ts'oom juu. ³⁰ Ee manquiuuya na tso Ty'oots'om: "Ja tseixmaⁿya na nntioom nn'aⁿ nooⁿya cantyja na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nnjoom, nncō nnts'aa na nntioomna." Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom: "Nquii Ta Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aaⁿaⁿ cantyja na jnda jla'tjoondyena nnoom." ³¹ Jeeⁿ cwajndii nlco'wi'na' ts'aⁿ na nncju'na' juu l'o Ty'oots'om na wando'.

³² Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñejndyocaana', quia na to'yo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jeeⁿ wi' tyotjom'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ. ³³ Ñ'eeⁿndyoo' o na tyocalui'jnaaⁿndyoo' l'a nn'aⁿ ndo' na tyota'wi'na' o jo ndaa' nt'omcheⁿ, ndo' nt'omndyoo' o tyoteijndei'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' na teinomna nawi'ñeeⁿ. ³⁴ Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' na too'ndyena w'aaancjo, teijndei'yo' joona 'naⁿ na ñetcaⁿna'. Ndo' quia tjeii' nn'aⁿ 'naⁿyo' nc'e na cwila'yu'yo', tyom'aⁿyo' na neiⁿyo' meiiⁿ na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'noⁿyo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixmaⁿna', na tixontycwiina'. ³⁵ Jo' chii nc'e na nmeiⁿ jnda teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyoo' na cwicantyyaa' n'om'yo' Ty'oots'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ. ³⁶ Macaⁿna' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyoo' ñequio na l'ue ts'om Ty'oots'om ndo' na nndaā ñeiquiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii cantyja 'naaⁿ Cristo na matsona':

Nqueⁿ na waa ñ'oom na nncwjeeⁿeⁿ,
mawaa mawaa xjeⁿ na nncwjee'cañoom.
Tayo mancwjeeⁿeⁿ.

³⁸ Ts'aⁿ na maquaⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ,
nnc'oom cantyja 'naⁿya nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿndyoo;
saa xeⁿ lcwe'ntyaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿya,
xoc'oⁿya na neiⁿya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaaⁿya cha'na nn'aⁿ na cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naaⁿ jo' cwitsuundye. Jaa la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'oⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' na ljo' maqueeⁿ jaa na cwicalui'n'maaⁿndyoo.

11

Matsona' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om

¹ Ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyyaa' ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'naⁿ meiiⁿ na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na tyola'yu'ya n'om weloo nn'aⁿ Israel, jo' chii tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena.

³ Cantyja na cwila'yu'ya n'oⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwila'noⁿa na tqueeⁿ tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Ndo' teill'uee'ñê 'naⁿ na xocandaā nty'iaa' ts'aⁿ joona' na tqueeⁿ 'naⁿ na niom na cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyiyu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maaⁿñê juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo' tyotseixmaaⁿ, tso Ty'oots'om na tjaa jnaaⁿaⁿ ndo' 'naⁿ na tyoñequiaaⁿ tjawee' ts'om. Ndo' na tyotseyiyu'ya ts'oom, meiiⁿ na jndaⁿ tueeⁿeⁿ ndicwaⁿ matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya.

⁵ Mati Enoc tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cañoom'luee, ticueeⁿeⁿ. Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwitjoocheⁿ na nncjaañ'oom jom, ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' na tjaawee' ntyjii ñ'eⁿñê. ⁶ Xocjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ ticatseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'aⁿ ñ'eⁿñê, macaⁿna' na catseyiyu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mall'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, quia na seicandii jom na nluii cwii na tijoom ñenty'iaa nn'aⁿ na tuui, seicandaⁿñê ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha nluin'maaⁿndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyiyoom'm, t'mooⁿ na nn'aⁿ tsjoomnancue la'xmaⁿ jnaⁿ saa nqueⁿ jlui'n'maaⁿñê nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê.

⁸ Mati Abraham tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Jo' chii quia na t'maⁿ jom, seicañaⁿ. Jluueⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ ndyuaa na macanaaⁿaⁿ. Tjaaⁿ meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aaⁿ tyuaa'ñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaaⁿaⁿ na tquiaa Ty'oots'om. Cwe' l'aaliaa tyom'aaⁿ jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na nndaana na nnts'aaⁿ. ¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaañe Abraham na nncjaⁿ yuu waa tsjoom na jeeⁿ tyeⁿ tsiaⁿtsjo' ñ'eⁿ tuina' na seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

¹¹ Mati nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jndaⁿ teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nquii Abraham jndaⁿ tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ nc'e na tyotseyiyoom'm na tixotseitjooñe Ty'oots'om na nntseicandaⁿñe ñ'oom na tso nnoom na nnts'aa. ¹² Nc'e na jeeⁿ ndya' tquieñe Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'oo. Saa meiiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntseindacantyjoom cha'na jndyendye cancjoo na m'aⁿ tsjo'luee, oo cha'na tei' 'ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaⁿ nncuncho ts'aⁿ.

¹³ Cha'tsondye naⁿm'aⁿl' tjana meiⁿ tîcato'ñoomna na jndaⁿ tso Ty'oots'om ndaana na nndaana, saa nc'e na tyola'yuy'ya n'omna, nty'iaatquiiana joona' na jndaⁿ tso Ty'oots'om na nndaana ndo' tyom'aⁿna na neiiⁿna ee jla'noⁿyana na la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe' m'aⁿyana ljoñe, cwe' cwiwinomyana tsjoomnancue. ¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo', cwit'mooⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixmaⁿna' tsjoomna. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuaa yuu na jnaⁿna, tijndei'na' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. ¹⁶ Saa tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om. Jo' chii tijnaaⁿaⁿ na cwiluena na cwiluiñê Ty'oots'om cwentaana, ee jndaⁿ seijndaa'ñê cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

¹⁷ Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'oots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eⁿñê. Jo' chii nc'e na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Ljoya ts'oom na s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaa'ñê na jndaⁿ tso Ty'oots'om nnoom chiuu nnts'aa. ¹⁸ Ñ'oom na jndaⁿ tso nnoom: "Cantyja 'naaⁿl' Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantyjo' nnc'om." ¹⁹ Ee sei'noⁿl' Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saa waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om na nncwando'xco juu. Ndo' cantyja na seicandaⁿñê, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿaⁿ jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' tsaⁿñeeⁿ, jndaⁿ chii tando'nnda'.

²⁰ Mati tyotseyiyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ndo' tio'naaⁿñe ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantyja 'naaⁿl' ndyu na wjaa wjaatina'. ²¹ Mati Jacob tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿeⁿ, seit'maaⁿñê Ty'oots'om xjeⁿ na tio'naaⁿñê we ntseinda José cwe' ts'ooml'eii cwintyjee'ñê. ²² Mati José tyotseyiyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Quia na mancueeⁿeⁿ seineiiⁿ ndaa nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lcwe' Ty'oots'om joona ndyuaa Egipto. Ndo' sa'ntjoom quia na nluii na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ.

²³ Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. Jo' chii jnda na tuiñê, tany'iuuna jom ndyee chi', ee tqueⁿna cwenta nchii cwe' meiⁿquia ts'aⁿ ndana, meiⁿ tîcatyüena na saⁿntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿnom. ²⁴ Ndo' mati nquii Moisés tyotseyu'y'a ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinquiaañê na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. ²⁵ Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñê ñequio nn'aⁿ na cwiluiindyew cwentaa' Ty'oots'om meiiⁿ wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñê cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiiⁿndye nn'aⁿ. ²⁶ Ee sei'nqooⁿqⁿ na jndati tseixmaⁿna' quia cwicalui'jnaaⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwentaa' Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajaan ñequio nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoqueⁿtyeeⁿ cwenta juu na jndati na nnc'oñoom na ñequiaa Ty'oots'om nnoom.

²⁷ Ndo' nc'e na tyotseyu'y'a ts'om Moisés, jlueeⁿeⁿ ndyuaa Egipto, meiⁿ tinquiaⁿaⁿ na matseiw'ii tyo na matsaⁿntjom ndyuaa'ñeeⁿ jom, tî'ndiinc'uaa'ñê ee nty'iaaⁿaⁿ nquii na ñequiaa naya na nnaaⁿaⁿ. ²⁸ Nc'e na tyotseyu'y'a ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, tqueeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na cala'candaandyew nn'aⁿ Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintseicuee' ángel meiⁿcwii tsaⁿs'a na tuiñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yuy'a n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saaⁿ nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seitjomnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantya 'naaⁿ na tyola'yuy'a n'om nn'aⁿ Israel, jo' chii taniaⁿljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyu'y'a ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Nc'e na teijneiⁿ nn'aⁿ Israel na ty'equeⁿ cwenta chiuu waa tsjoom'ñeeⁿ, jo' chii ticueeⁿeⁿ quia tjaⁿ nn'aⁿ tsjoom'm na tyoola'yuy'.

³² Ndo' cwaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jotseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ na cwila'yuy'a n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ee tileicju'naaⁿñena' na nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yuy'a n'om naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaaⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa, tju'cjena' naⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ nn'aⁿ Israel. Nt'omndyew joona tyotsaⁿntjomna nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ cantyja na maty'iomyana'. Nt'omndyew joona na tyola'yuy'a ñ'eⁿ Ty'oots'om jndaana na seicandaⁿñê ñ'oom'm na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. Ndo' juu Daniel na tyotseyu'y'a ts'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, jndyaañê na tîcatquii liom jom quia tuee' nn'aⁿ jom ts'om tsuew'aa quioo'ñeeⁿ, ³⁴ ndo' nt'omndyew joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna, jo' chii tîcwjena quia tioom nn'aⁿ joona ntom' na waljoo'cheⁿ na jmeiⁿ chom, jlui'n'maaⁿndyena. Nt'omndyew joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndyew naⁿñeeⁿ na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndaana na jeeⁿ jndana quia tyowaa ndia', hasta jleintyjon meicheⁿ sondaro nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿñê. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om, tando'nnda' nn'aaⁿna na jnda tja.

Saaⁿ nt'om nn'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna ñ'eⁿñê, l'a nn'aⁿ na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiina' joona. L'ona meiiⁿ tyolue naⁿñeeⁿ ndaana na nndyaandyena xeⁿ nntjeiiⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jla'noⁿna meiiⁿ na nncwjena, saaⁿ ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'eⁿñê. ³⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ jeeⁿ tyolajnaaⁿ nn'aⁿ joona na quit'maⁿ n'omna Ty'oots'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'aⁿ jnaaⁿ na tyolayuy'a n'omna ñ'eⁿ jom, ñ'eeⁿndyena na tyochu'tyewndyew l'uaancjo ndo' ñ'eeⁿndyena na tyotioom nn'aⁿ joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna, tyola'cwjee nn'aⁿ joona ñ'eⁿ ljo'. Nt'om joona toⁿndyexcwena l'a nn'aⁿ ñ'eⁿ xjo sierra, oo ñ'eⁿ xjo espada. Nt'omndyew joona cwe' ntjaⁿ canmaⁿ ñequio ntjaⁿ canch'ioo tyocwee'na. Tyom'aⁿna na nty'iaandyen'eⁿna, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyol'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyena. ³⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿchjoo ticala'xmaⁿna na nnc'om naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna, cwe' jnaaⁿ jo' joona meiⁿ cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuaa. ³⁹ Cha'tsondye naⁿm'aⁿ na tyola'yuy'a n'omna

ñ'e'n Ty'oots'om jndaa' na tjawee' ntyjee' ñ'e'ndyena. Saa tîcandaana ñ'oom na jnda toom ndaana na nnts'aa',⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nla'xmaa'ya cha ñequii'che' nla'xma'na na canda'ndyena ñ'e'ndyo.

12

*Canty'iaatyaa*ⁿ nnom Jesús

¹ Jee' t'ma' tmaa' na'ñee' na jnda t'moo'ndyena na cwila'yuya n'omna ñ'e'n Ty'oots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naa' cwii cwii nnom na matseitsaa'ñena' na tsantyjooya cantyja 'naa'a' ndo' mati cantyja 'naa' jna' na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'ma'ya n'oo'ya cjoo' n'oo'ya na nntsantyjooya naxe' Jesucristo. ² Ñequii'che' canty'iaatyaa'ya nnom Jesús ee cantyja 'naa' jom cwina' na cwila'yuya n'oo'ya ñ'e'n Ty'oots'om ndo' juu jo' nntseicanda'ñena' cantyja 'naa' jom. Cwajndii tjoom na ty'ioom nn'a' jom ts'oom'naa', saa ticwjaa'ñê cwenta na seijnaa'na' jom na tuee'ee' jo' ee ntyjiichee' xe' jnda teinom nawi'ñee', nnc'oom na neii'e'. Jnda jo' tjawacatyee' ntyjaa' tio 'naa' Ty'oots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa' na s'aa Jesús na tyotsei'qui' ts'oom ñequio nn'a' jna' na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nchquee'ndyo' mei' ticantycwii na t'ma' n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meii' na cwila'jnda'yo' nacjoo jna', saa tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'a' 'o. ⁵ ¿Aa jnda tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matseijndo' Ty'oots'om n'om'yo' na cwiluiindyo' ntseinaa'? Ee naquii' n'oom'm na teiljei' matsona': 'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oots'om 'u, tintycwii na t'ma' ts'om' quia matseitaa'a' 'u.

⁶ Ee matseijnoo' n'om nn'a' na wi' ts'oom, ndo' ts'a' na macwjaa'ñê cwenta'a' na cwiluii'ñe jnaa', matseiseii'e' tsa'ñee'. Luaa' ñ'oom tso Ty'oots'om. ⁷ Jo' chii cala'qui' n'om'yo' quia matseiseii'e' 'o ee na nl'a'yo' naljo' m'mo'na' na macwjaa'ñê na 'o cwiluiindyo' ntseinaa', ¿aa m'aa' ñee' tiqui'ma' jnda? ⁸ Ee xe' tiqui'ma' Ty'oots'om 'o cha'xje' quich'ee' ñequio nt'omche' ntseinaa', ma'mo'na' na nchii ntseinaa' 'o, la'xma'yo' nn'a' na tijndaa' tsotyena. ⁹ Ee quia ñet'oo'ya na nch'uundyö, tyo'ma' lotyaaya jaa saa tyotue'ndyocjaa' ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntue'ndyocjaa' jo nnom Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee cha nntandoo'a cantyja 'naa'a'. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'no'na tyo'ma'na jaa quia na tca'na', ndo' mati nquii Ty'oots'om ma'maa' jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlque'na' na lju' n'oo' cha'xje' nque'. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaawee' n'oo'ya quia matseiseii'e' jaa, wi' nquiuuya, saa xe' cwila'no'a chiuu waa na ñeca'moo' ndaaya, nntantyjooya na ya m'aa'ya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'a' na macwa' Ty'oots'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Cala'jnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'a' na jnda t'uoo' x'ee ndaa' nlco'xcwena' jom, mei' ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio mei'cwii ts'a'. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, ee ts'a' na ticatseixma' na lju' ts'om, tixocuee' na m'aa'. ¹⁵ Que'ndyo'ya'yo' cwenta na tjaa' ñee' 'o na titseijom'ñe cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om, tints'aana' na nntseijomna' tsa'ñee' cwii ts'oo' na jana' na matse'ndaa'na' nn'a' xe' nleil'uee'ndyena juuna', hasta ndaa' nncwjena. ¹⁶ Mei'cwiindyo' 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiiche' ts'a' na cwe' luaa' mei' ticats'aa ts'a' na ticajnda ntyjee' joo naya na seijndaa'ñe Ty'oots'om cha'xje' s'aa Esaú, ee na jom tuii'ñee', jo' chii we' ndii' 'naa' tsotyee' nnaa'a' saa cwe' cwii nantquie ñ'e' seijndyoo'ñe juu naya'ñee'. ¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaa' na catio'naa'ñe tsotyee' jom, tîcatseyu' tsotyee'. Taticatseichuii' tsotyee' ñ'oom na tso meii' na jee' tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'a'n Israel. Joonā ty'entyjaa'na sjo Sinaí quia tquiaa Ty'oots'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñee'n tyowaa chom na tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na joo'ñe, quia waa jaa'n ntom ndo' jndeei tyom'aa'n jndye, ¹⁹ mei'n tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye na'ñee'n mei'n jndyee' nquii Ty'oots'om. Quia na jndye na'ñee'n jñee'n'e'n, l'ana ty'oo na tintseinei'ntyee'n ndaana. ²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om, na tsoom: “Mei'n ts'a'n ndo' mei'n quioo', xe'n nnto' na nncjaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'e'n ljo' oo ñ'e'n lantsa.” ²¹ Juu na teitquioo' ndaana, jee'n cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: “Cwiteindyō na jee'n macaty'ua.”

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'n Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oots'om na wando', juu Jerusalén na m'aa'na' cañoom'luee, ndo' m'a'n mei'n mei'che'n ángeles na cwila'jom'ndyena na cwila't'maa'ndyena jom, ²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'a'n tmaa'n' nn'a'n na cwiluiindyena cwenta' Ty'oots'om na jnda teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'n nque'n na cwiluiñê na macu'xee'n cha'tsondye nn'a'n, cwila'candyoo'ndyo' na m'a'n espíritu na laxma'n nn'a'n na jnda tquee'n na tjaa jna'n la'xma'na. ²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'n Jesús na seijndaa'ñê ñ'oomtye'n xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'n niom' na maque'n'lju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naa'na', nchiiti nioom' Abel na tcwe'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwenta na nchii na ticala'ñ'oom'ndyo' nque'n na matseinei'n ndaaya. Ee xe'n tîcandyaandye na'ñee'n na jndyena na seinei'n Ty'oots'om ndaana xje'n ljooche'n tsjoomnancue, majndeitiche'n jaa na cwindyaa na matseinei'n nque'n na m'aa'n cañoom'lueeche'n, tixocandyaandyō. ²⁶ Xje'n'ñee'n'che'n jndyee' Ty'oots'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: “Cwiiche'n cwii ndii' nchii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee.” ²⁷ Ñ'oom'ñee'n “cwiiche'n cwii ndii'” ma'mo'na' na nquiñoo'n tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tquee'n cha n'ljoo'ndyetye'n cha'tso na maquee'n na tixocateincwii'na'. ²⁸ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om na cwila'jomndyō, tjaa'na'n cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quian'l'uaa'n'a'n cantyja 'naa' jo' ndo' cala't'maa'ndyō jom ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' mati ñequio na jnda nquiuyya. ²⁹ Ee nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyō, cwiluiñê chom na matseindyueñena' cha'tso.

13

Nmei'n nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyō

¹ Ñequii'che'n c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwiluiindyō' na nn'aa'ndyo'. ² Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'a'n na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'n'yo'. Ee nt'om nn'a'n na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meii'n ticaliuna na ljo'.

³ Cjaañjoom' n'om'yo' nn'a'n'yo' na cwila'yu' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'n'yo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa' nn'a'n na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

⁴ Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'n's'a c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda c'oom ñequio saa'n'a'n. Quia jo' m'a'n lju'na jo nnom Ty'oots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xee'n joo nn'a'n na cwe' cwim'a'nyā ñequio nc'iaa.

⁵ Tila'quee'n n'om'yo' s'om. Caljōya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiiti Ty'oots'om jnda tsoom: “Tijoom nntseitjōō na ññequiaya na maca'na' 'u. Tijoom 'ndiya 'u.” ⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'oo't'maa'ndyō n'oo'nyā na cwila'jomndyō na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'a'n na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijnei'n ja.

Jo' chii tixocaty'ua ljo' cwii nnom na nnda nnts'aa ts'a'n ñ'e'ndyō.

⁷ Cjaañjoom' n'om'yo' nquiee nn'a'n na ñetuiitquiendye na tyot'moo'na ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' na tyola'canda'ndyena ndo' cala'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê cha'xje'n tyol'a joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu. ⁹ Tiñequiandyo' na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na ñomquiiana' na cwiñequia nn'aⁿ na nnc'oochoondyena' 'o xjeⁿ 'naa'na'. Ee xcweti na nntsanajndaaya cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' meiⁿ ticateijndeina' nn'aⁿ jo nnoom.

¹⁰ 'O manquiu'yo' naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naaⁿ jo', saa jaa xuii', cwila't'maaⁿndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naaⁿ, juuna' tseixmaⁿna' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñeeⁿ, tila'x-maⁿna na nlcwa'na cantyja 'naaⁿna'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwjeⁿ. Tyojaaqueⁿeñ ñ'eⁿ juuna' naquii' cuarto na tjacantya na lju' tseixmaⁿ, cha ndaa nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ judíos. Saa jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'eⁿna joo quioo'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañê na jla'cuee' nn'aⁿ jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha queⁿlju'na' jaa jo nnom Ty'oots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aaⁿ Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaaⁿñê. ¹⁴ Saa jaa na m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, tjaa'naⁿ cwii tsjoom na m'aaⁿtyeⁿna' yuu ya nnc'ooⁿtyaaⁿya. Jaa cwil'uaatcuundyö juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'cheⁿ la'xmaaⁿya na cala't'maaⁿndyo Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ Jesucristo, cwii na jeeⁿ cjaawee' ntyjeeⁿ na nl'uuya: Caluii't'maⁿndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Cateijnde'i'yo' nt'om ncl'iaa'yo' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'aⁿ nmeiⁿ jndati ntyjii Ty'oots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'aⁿ quioo' na matseit'maaⁿñe jom.

¹⁷ Cala'candaⁿndyo' ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwitsa'ntjomna ee cwiqueⁿna cwenta cantyja 'naaⁿyo' ndo' ñnequiana cwenta nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'ana. Na nla'candaⁿndyo' jo ndaana nquioo na neiiⁿna ts'iaaⁿ na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyâ. M'aaⁿyâ na titia nquiuuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'ooⁿyâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. ¹⁹ Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na ñnequiaaⁿ na tyuaa' ndaa nncjocandoo'nda'a 'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿ na cwiluiinê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm, ²¹ quiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'o cha nla'xmaⁿyo' na candaⁿndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiondyö yuu na l'ue ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom. Caluii na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿa na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwanöⁿya na m'aⁿyo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿaⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocandoo'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tmaaⁿ na cwiitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindyö cwentaa' Ty'oots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuaa Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'oots'om na candaⁿ na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na seiljei Santiago

*Xma*ⁿndye nn'aⁿ na cwila'y^u' na jleinom

¹Ja Santiago na cwiluiindyō mosoo' Ty'ōots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseicwanoⁿya na xmaⁿndyo' 'o nn'aⁿ na canchoo'we ntmaaⁿ' jaa nn'aⁿ Israel na jnda' t'oom'ndyo' cha'waa tsjoomnancue.

*M'aa*ⁿc'eeñe Ty'ōots'om na nntseijnōōⁿ'ōⁿ ts'om ts'aⁿ

²'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo', matsona' na c'om'y^o' na neiⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'y^o'. ³Ee manquiuy^o' quia maqueⁿ'na' xjeⁿ juu na cwila'y^u'ya n'om'y^o' ñ'eⁿ Ty'ōots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'cheⁿ n'om'y^o'. ⁴Ndo' quiandy^o' na juu na m'aaⁿ niomcheⁿ n'om'y^o', cats'aana' na candaa'ndyo' jo nnom Ty'ōots'om cha nla'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na wjaaqueeⁿndye cantyja na cwila'y^u' na meiⁿ'ncwii titseitjoona' 'o.

⁵Xeⁿ m'aaⁿ cwiindy^o' 'o na matseitjoona' na jndo' ts'om, caⁿ juuna' nnom Ty'ōots'om, ee jom nchii cwe' xjeⁿ ñequeiaaⁿ ndaa'y^o' meiⁿ tiquitseitiaaⁿ'aⁿ ts'aⁿ na macaⁿ. ⁶Ndo' quia cwitaⁿ'yo' nnoom, cal'a'y^o' naljo' na cwila'y^u'ya cwii n'om'y^o' ñ'eⁿñê tinc'om'y^o' na we waa m'aaⁿ' n'om'y^o', ee ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ' ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmoⁿ ndaaluae, na lomañjaaⁿ maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷Ts'aⁿ na laa'ti' m'aaⁿ' ts'om tintseituu na ñequeiaa Ty'ōots'om ñ'oom na macaⁿ. ⁸Ee jom xuee je' matseitoom cwii nnom, saa' 'io jnda' xuii' na m'aaⁿ' ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aaⁿ.

*Cantyja 'naa*ⁿ' ts'aⁿ na nty'iaa'ñe ndo' ts'aⁿ na tyañe

⁹Nn'aaⁿya na nty'iaa'ñe macaⁿ'na' na c'oom na neiiⁿ'eⁿ na matseiwendye Ty'ōots'om jom. ¹⁰Ndo' tsaⁿtya na matseyu' macaⁿ'na' na c'oom na neiiⁿ'eⁿ xeⁿ na maju'cye Ty'ōots'om jom. Ee tsaⁿtya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naaⁿ' tsojndaa' na tiyo ntyjana'. ¹¹Ee quia na nlui' ñe'quiom' ndo' xeⁿ jnda' teijmeiⁿ'ya, nlcaaⁿ tsojndaa' ndo' mati ljaa' 'naaⁿ'na' cwiquiaa, mana cwintycwii na jeeⁿ neiⁿ'ncoo'na'. Maluaa' matseijomna' cwii tsaⁿtya, cwintycwiiñê naquii' cha'tso ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

*Cana*ⁿñe ts'aⁿ quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ jom

¹²Mañequiaana' na neiiⁿ' ts'aⁿ quia na cwinaⁿñe na maqueⁿ'na' xjeⁿ juu ndo' ticats'aa jnaⁿ. Ee quia na jnda' jnaⁿñe nncol'ñom na ticantycwii na nncwando' ee jnda' tso Ty'ōots'om na ñequeiaaⁿ jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'aⁿ na wi' n'om' jom. ¹³Quia na mach'eeⁿ' ts'om ts'aⁿ na ñe'cats'aaⁿ cwii nnom natia, tintseitoom na Ty'ōots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eeⁿ' ntyjeeⁿ na ñe'cats'aaⁿ natia, meiⁿ titseijndaa'ñê na cats'aa ts'aⁿ naljo'. ¹⁴Saa' mach'eeⁿ' xjeⁿ ts'aⁿ quia na mañequiaañê nnom juu natia na matseiqueeⁿ ts'oom, ndo' juu na matseiqueeⁿ ts'oom mawjaañ'oomna' jom xjeⁿ 'naaⁿ'na'. ¹⁵Ndo' quia na jnda' jnda' s'aa ñ'omtiuu 'ñaaⁿ' ts'aⁿ na cats'aaⁿ yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuiñê.

¹⁶'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo' na jeeⁿ wi' ts'ōōⁿ'ya 'o, tañequiandy^o' na ñequeiu'nn'aⁿ'na' 'o na nla'tiuu'y^o' na nquii Ty'ōots'om mach'eeⁿ na cwila'tjoondyo' nnoom. ¹⁷Nquii Tsotyaaⁿ Ty'ōots'om na m'aaⁿ nandye mañequiaaⁿ cha'tso nnom na cwito'ñōōⁿ'ya na jeeⁿ ya laxmaⁿ'na' ndo' candaa'na'. Jom ñecwii xjeⁿ cwiluiñê, meiⁿ tyootseichuii'ñê cha'xjeⁿ cwichuii' ncwaⁿ'. ¹⁸Nqueⁿ nc'e na l'ue ts'oom, tqueeⁿ jaa na tuiindyōxcoō quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiñena' na mayuu'. S'aaⁿ na ljo' cha nlqueⁿ'na' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwe'jndyee quii'ntaaⁿ cha'tso na jnda' tqueeⁿ.

Calacandaa'ndyo cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'ōots'om

¹⁹'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo' na wi' ts'ōōⁿ'ya, ticwiindy^o' 'o catseiqueeⁿ'na' ts'om na candiiaⁿ ñ'oom' Ty'ōots'om. Tinc'oom na jeeⁿ cjee 'ndyoo na ndoo' mantyjii ljo' ma'mōⁿ'na'. Meiⁿ nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'. ²⁰Ee quia na matseiw'ii

ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, tyooch'eeⁿ yuu na maty'iomyaⁿa' na l'ue ts'om Ty'o^ots'om na cal'aaya.
²¹ Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso na waljoo'cheⁿ na
 tia na cwil'ana, catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ!. Ndo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'
 jo nnom Ty'o^ots'om, cala'ljo'yo' ñ'oom'm na jnda jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja
 'naaⁿ juuna' ndaa nluin'maa'ndyo'.

²² Saa tjaa yuu mateijndeina' na cwe' mandii ts'aⁿ ñ'oom naya, xeⁿ nchii macaⁿna'
 na nnts'aaⁿ ljo' na matsona', ee xeⁿ tical'a'yo' naljo' cwinquo'nn'aⁿndyo' che'ncjo'yo'.
²³ Ee ts'aⁿ na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñeeⁿ ndo' ticats'aa ljo' na matsona' matseijomna'
 tsaⁿñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na manty'iaa' nnom ñ'eⁿ tsjo'jnom. ²⁴ Tsaⁿñeeⁿ ntyjeeⁿ chiuu
 waaⁿ xjeⁿ na manty'iaaⁿaⁿ tsjo'jnom, saa quia na n'ñeeⁿ na manty'iaaⁿaⁿ juuna' mana
 cwitsuu' ts'oom chiuu waaⁿ. ²⁵ Saa tsaⁿ na tyeⁿ ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo'
 maqueⁿya cwenta chiuu xcwe matsa'ntjom ljeii na matseicandyaañena' jaa ndo' tyeⁿ
 meiⁿntyjee' na matseicanda chiuu matsa'ntjomna', tsaⁿñeeⁿ nnc'oom na neiiⁿeⁿ cantyja
 'naaⁿ cha'tso na mach'eeⁿ.

²⁶ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na matseitiuu na macanda juu jeeⁿ xcwe mach'ee
 saa ticats'aa xjeⁿ tsa, quia jo' manquiu'nn'aⁿñe che'nquii, ndo' ñ'oom na matseitiuu
 jo' tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'o^ots'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixmaⁿ na
 cwila'yuu'a, luaa matsona': Cateijndei ts'aⁿ ndyeñeeⁿ na jnda tja tyendyee, ndo' yolcu
 na jnda ljondye na tja s'aa, cateijndei ts'aⁿ joona nawi' na cwitjoomna ndo' tintseiquii'ñe
 ñequio natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoy' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê.
 L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'. ² Nnts'aana' na
 wjaaqueie' cwii ts'aⁿ yuu na cwitjomndyo' na ndii' tseix'ii s'om cajan' ts'o ndo' cwee
 liaa na ya. Ndo' mati wjaaqueie' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na cwantindyo, ³ saa 'o
 nla'ñ'oom'ndyo'ti'yo' ts'aⁿ na cwee liaa na ya, ndo' ndu'yo' nnoom: “Cajmaⁿ ljo^o yuu
 na yati”, saa nnom ts'aⁿ na jñeeⁿñe ndu'yo': “Luaa' cwintyje”, oo “Luaa' cajmaⁿ
 nomtyuaa”, ⁴ ndo' na luaa' cwil'a'yo' cwit'moⁿ che'ncjo'yo' na cwe' jndaa' ñeeⁿ na
 cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', ndo' naljo' ma'moⁿna' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe
 cwitjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoy' na jeeⁿ wi' ts'o^onya, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'aⁿ
 tsjoomnancue na nty'iaandye, jnda tjei' Ty'o^ots'om joona na laxmaⁿna na tyandyena
 nc'e na cwila'yuyoy' n'omna ñ'eⁿñê, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja
 na matsa'ntjoom cha'xjeⁿ na jnda tqueeⁿ na nnts'aaⁿ. ⁶ Saa 'o je', yacheⁿ cwil'a'yo'
 na catseijnana' na ndyeñeeⁿ ndo' ¿aa nchii manaⁿtya cwinchjeena 'o? Ndo' joona
 cwilei'cho xjeⁿnaaⁿna 'o jo ndaa na maⁿna'iaaⁿ. ⁷ Ndo' aa chii majoo naⁿtya cwila'neiⁿna
 ñ'oomntjeiⁿ nacjoo' xuee nqueⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juu jo'
 matseicajndyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsa'ntjomna'. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia'
 cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.” Xeⁿ na mayuu'cheⁿ cwila'canda'yo' ljeii'ñeeⁿ, quia
 jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xeⁿ cwe' jndaa' ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo', mach'eena' na
 waa jnaⁿyo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsa'ntjomna'. ¹⁰ Ee
 xeⁿ matseicandaⁿñe ts'aⁿ cha'tso ljeii'ñeeⁿ, saa matseitjoone cantyja 'naaⁿ cwii joona',
 matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿaⁿ jo ndaa cha'tso ljeii'ñeeⁿ. ¹¹ Ee nquii Ty'o^ots'om na
 tso: “Tinc'oom'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ”, majom matsoom: “Tintseicue' ts'aⁿ.” Jo'
 chii xeⁿ na tyooche' na cwe' m'aaⁿya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, saa nntseicue' ts'aⁿ, maxjeⁿ
 jnda seitjoondyuy' nnom cha'waa ljeii'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii macaⁿna' na cal'andyo' cwenta
 ñ'oom na cwila'neiⁿyo', ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xjeⁿ cwil'a' nn'aⁿ na maxjeⁿ nquiu na
 meiⁿchiuucheⁿ nleijndaa' ñ'oom 'naaⁿ nnts'aa ljeii na matseicandyaañena' jaa. ¹³ Ndo'
 nn'aⁿ na t'ic'om na jnda nquiu nc'iaa, quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, tjaa'naⁿ ñeeⁿ nnc'oom

na wi' ts'om joona. Saa nn'aⁿ na t'om na wi' n'om nc'iaa, naⁿñeeⁿ nlui'yana quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

Cal'aaya yuu na maty'iomyana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ¿yuu l'ue na nntso ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, saa tjaa na mach'eeⁿ na ma'moⁿna' na ljo'? Na luaa' ts'oom, ¿aa nnda^a nlui'n'maaⁿñê? ¹⁵ Cal'uu, xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aaⁿya na tsaⁿs'a oo tsaⁿscu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyoyo' 'o nntso ndaana: "Catsa'to'yo'." Ty'o^ots'om catio'naaⁿñê 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaaco'yo', saa xeⁿ tinquiaa' ljo' na macaⁿna' joona, ¿yuu nnteijndei ñ'oom na luaa' tsu' ndaana? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê xeⁿ tjaa'na' ts'iaaⁿ coch'eenaa' ñ'eⁿndyuyoyo' quia jo' ma'moⁿna' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aacheⁿna' na cwiindyoyo' 'o nntso: "U matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iomyana'." Xeⁿ na ljo', ca'moⁿ na matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê meiⁿ tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'mooⁿya na matseyiyu'ya ts'ooⁿya ñ'eⁿñê. ¹⁹ 'U matseyiyu' na ñecwii Ty'o^ots'om m'aaⁿ, ya na ljo' mache', mati naⁿjndii maluaa' cwila'yuyoyo' na ndo' cwiteindyena na nquiaana. ²⁰ Tintsa' na cwe' ntjeiⁿndyuyoyo', queⁿya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, saa cantyja na mach'eeⁿ tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseyiyu'ya ts'om', matseixmaⁿna' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqueⁿ Ty'o^ots'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ ee na tquiaaⁿ ti'jnaaⁿ Isaac na cue' cwentaa' Ty'o^ots'om. ²² Queⁿ cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ Abraham, cantyja na s'aaⁿ ma'moⁿna' na tyotseyiyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicanda^añena' cantyja na luaa' s'aaⁿ. ²³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ seicanda^añena' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii na matsona': "Tyotseyiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'o^ots'om, jo' na tqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ, ndo' seicajndyuna' jom ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom juu ñequio Ty'o^ots'om."

²⁴ Ndo' na ljo', ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'o^ots'om ts'aⁿ cwe' cantyja na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê saa mati cantyja na mach'ee. ²⁵ Majo'ti tuii ñequio sculjaa' na jndyuyoyo' Rahab, tqueⁿ Ty'o^ots'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ nc'e ljo' na s'aaⁿ, na tquiaaⁿ waⁿaⁿ na ljoo'ndye nn'aⁿ na ty'equeⁿ cwenta chiuu m'aⁿ nn'aⁿ tsjom'm, ndo' jñoom joona cwiicheⁿ nato. ²⁶ Ee cha'xjeⁿ cha'waa seii' ts'aⁿ xeⁿ ticuaa espíritu 'naaⁿna', maxjeⁿ ts'oo juuna', majo'ti matseijomna' na matseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ, ts'oo juuna' xeⁿ ticañ'eⁿ na mach'ee ts'aⁿ.

3

Cantyja 'naaⁿ tsaa ts'aⁿ

¹ Tinc'om'yo' na jeeⁿ jndyendyoyo' na ñe'cat'moⁿyo' ndaa nn'aⁿ, ee manquiu'yo' na jaa na cwiit'mooⁿya majaa'ti m'aaⁿna' nacjooya quia na nleijndaa' jnaaⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ. ² Cha'tsondyoyoyo' jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, saa xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na maqueⁿñe xjeⁿ cha'tso na matseineiⁿ, tsaⁿñeeⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na yañe jom, ee maqueⁿñe cheⁿnqueⁿ xjeⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ³ Cwitjaa'ndyoyoyo' xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha nñequiaañeyoyoyo' cantyja na cwitsaⁿntjooⁿya. Ndo' na luaa' cwil'aaya nnda^a nlquaaⁿya xjeⁿ cha'waañeyoyoyo'. ⁴ Mati queⁿyo' cwenta cantyja 'naaⁿ w'aandaa, meiiⁿ na jeeⁿ t'maⁿna' ndo' jeeⁿ jndei jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'aⁿ juuna' jeeⁿ cachjoona', saa nnda^a nncjaañ'oom ts'aⁿ w'aandaañeeⁿ meinyuucheⁿ na l'ue ts'om ts'aⁿ. ⁵ Maluaa' mach'eenaa' ñequio tsaa ts'aⁿ na matseixmaⁿna' cwii na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, meiiⁿ na jeeⁿ cachjoona' saa teinom'na' na jndye ljo' nnda^a nnts'aana'. Cwii chom cachjoo saa nnda^a nntseicona' cwii jnda^a t'maⁿ. ⁶ Ndo' tsaa ts'aⁿ tseixmaⁿna' ntsaachom. Juuna' too'cheⁿna' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei na matseixmaⁿna' na matsei'ndaa'na' cha'waa cantyja na wjaam'aaⁿ ts'aⁿ. Juuna' nnda^a nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'eⁿ chiuu ya na m'aaⁿ ts'aⁿ, ee chom b'io matseic'uaa

juuna'. ⁷ Ts'aⁿ nnda^a nntseixioom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jnda^a na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'aⁿ ts'om ndaaluee, ndo' maxjeⁿ macwila'xiom' nn'aⁿ quioo'm'aⁿ. ⁸ Saa tsa^a ts'aⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocanda^a nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixmaⁿna' cwii natia na xonda^a nts'aa ts'aⁿ xjeⁿ. ⁹ Ñequio juuna' cwila't'maaⁿndyo Tsotyaa^a Ty'o^ots'om ndo' mañ'eⁿ juuna' cwitua^a'a ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ na s'aaⁿ na tuiindy^e cha'xjeⁿ na waa nqueⁿ. ¹⁰ Ñequio 'ndyoo ts'aⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'aⁿ. 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'o^ony^a, meiⁿchjoo ticaty'iomyaⁿ na luaa' cwiluii. ¹¹ ¿Aa nnda^a nnts'aana' cwii xo' na cwinaaⁿ ndaatiooya majo' jo' cwinaaⁿ ndaatioo na ja? ¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'o^ony^a, cwii ts'oom higuera xocanda^a nnaⁿ taⁿ aceitunas juuna', meiⁿ ts'o^o tauva xonnaⁿ taⁿ higos juuna'.

Na m'aaⁿ Ty'o^ots'om cwinaⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ

¹³ Xeⁿ na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om, ndo' t'maⁿ matsei'noⁿ, ca'mooⁿ na ljo' ñequio na c'oom na yats'aⁿñê, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'moⁿna' na jndo' ts'oom. ¹⁴ Saa xeⁿ quii' n'om'yo' laxmaⁿyo' cwii na matsei'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaaⁿ na jeeⁿ xuee'yo' ndo' jeeⁿ cwila'jnda'yo' na nluii t'maⁿndyo', quia jo' tintjei'yo' cwenta na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxmaⁿyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwitjei'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. ¹⁵ Ee ts'aⁿ na luaa' waa na jndo' ts'om nchii na m'aaⁿ Ty'o^ots'om cwinaⁿna', m'aaⁿna' cantyja'naaⁿ tsjoomnancue, tseixmaⁿna' na jndo' n'om nn'aⁿ, laxmaⁿna' cwentaa' tsaⁿjndii. ¹⁶ Ee yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na taa' n'om nc'iaa, ndo' jeeⁿ xueena, jo' jo' cwe' cañ'eeⁿto m'aⁿna, ndo' niom cha'tso nnom natia. ¹⁷ Saa juu na jndo' n'om nn'aⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om, m'aⁿ nn'aⁿ na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ, m'aⁿna na tjaa'naⁿ tia' cachona, m'aⁿna na yann'aⁿndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwil'ana yuu na ya, jnda^a m'aaⁿ n'omna chiuu cwi'oom'aⁿna, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. ¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luaa' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja'naaⁿ naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomyaⁿ.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'aⁿ na matseyu' ñequio tsjoomnancue

¹ ¿Yuu cwinaⁿ ndia', ndo' yuu cwinaⁿ na cwila'ntja'ndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'? Cwinaⁿ jooⁿna' naquii' n'om'yo' nc'e natia na queeⁿ n'om seii'yo'. ² 'O tjo^ondyo' cwii nnom, saa tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'aⁿ, ndo' queeⁿ n'om'yo' na nncuaa cwii nnom 'naⁿ luee'yo', saa tileicuaana', jo' na cwin^onyo' mana matseiwena' tia'. Tileicuaa ljo' na l'ue n'om'yo' ee na tyootaⁿyo' nnom Ty'o^ots'om. ³ Ndo' xeⁿ na cwitaⁿyo' saa tileicato'ñoom'yo', mach'eeⁿna' na ljo' ee tixcwe cwitaⁿyo', ee 'o ñe'quiom 'naⁿ luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' jooⁿna' yuu na queeⁿ n'om seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'aⁿ na m'aaⁿ na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eeⁿna' na jnoom'm Ty'o^ots'om? ⁵ Manc'e jo' chii luaa tso ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii: “Nquii Espíritu na jnda^a tquiaa Ty'o^ots'om na c'oomñê quii' n'o^ony^a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, canda^a'ya waa na xueeⁿ jaa.” ⁶ Saa Ty'o^ots'om mateijndeiiⁿ yeeⁿ jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: “Ty'o^ots'om m'aaⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilas'andye, cwila'lcundy^e, saa mateijneiⁿ nn'aⁿ na cwituee'ndyecje.” ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'o^ots'om cha nnaⁿndyo' ñequio tsaⁿjndii ndo' nleinoom 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Ty'o^ots'om quia jo' nntseicandyoo'ñê na m'aⁿyo'. 'O na laxmaⁿyo' jnaⁿ, calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'o^ots'om ndo' mañejuu xjeⁿ mati cwila'candy^a n'om'yo' tsjoomnancue, na luaa' laxmaⁿyo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquiu'yo', catyuee'yo' ndo' cata'tio'yo' na cwila'tjo^ondyo'. Na cwinco'yo' na neiⁿnco n'om'yo', catseicwaqueⁿna' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjo^ondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ta Ty'o^ots'om cha na jom nnts'aaⁿ na nntseiwendyena' 'o.

*Tantu'xag*ⁿya nn'aaⁿya na cwila'y^u'

¹¹ 'O nn'aⁿya, tintio'ñ'oom'y^o' ntyjee'y^o'. Ee ts'aⁿ na nntio'ñ'oom oo matseijndaa'ñe jnaaⁿ x'iaa', wjaⁿ nacjoo' ljo' na ma'moⁿ ljeii, ndo' matseijndaa'ñe ljo' tis'a matseixmaⁿ ljeii. Ee xeⁿ na 'u matseijndaa'ndyu' na tijo'ndyo ljo' matso ljeii quia jo' mach'een^a na 'u cwiluiindy^u' ts'aⁿ na matseijndaa'ñe ljo' tijo'ndyo matseineiⁿ ljeii, nchii cwiluiindy^u' ts'aⁿ na matseicandaa'ñe ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aaⁿ na tquiaa ljeii na matsa'ntjomna' ndo' manquiityeeⁿ tseixmaaⁿ na nncu'xeeⁿ na aa cwila'tjoondye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna' ndo' manquiityeeⁿ nnda^a nncwji'n'maaⁿñê oo nncu'xeeⁿ 'u. Saa 'u je', ljo' cwiluiindy^u' na jeeⁿ ñe'cu'xeⁿ x'ia'?

*Ticatseit'maa*ⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ cantyja chiuu nnts'aaⁿ

¹³ Candye'y^o' ñ'oom na matsjoo luaa, 'o nn'aⁿ na quindu'y^o': "Iocha luaa', nntsaaya tsjoomwaa oo tsjoomwaa', jo' jo' nnc'o^oya cwii chu na nla'jndaa ndo' nnda^a na nntantjooⁿ s'om." ¹⁴ Ndo' meiⁿ cwe' ticaliu'to'y^o' aa cwintando'y^o' iochati. 'O matseijomna' cha'na nchquiuts'o na chjoowi'ta'ndyo na cwiwitquioo'na' xeⁿ jnda mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luaa macaⁿna' nndu'y^o': "Xeⁿ Ty'o^ots'om l'ue ts'oom na ndicwaⁿ tandoo'tyaaya, quia jo' nl'aaya nmeiiⁿ oo nt'omcheⁿ." ¹⁶ Saa 'o nchaa 'l'uu ljo' cwindu'y^o', 'o ndicwaⁿ cwilanei'y^o' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añe oo na macwji'scuñe ts'aⁿ tia laxmaⁿna'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

5

*Waa na nnt'uiina' na*ⁿtya

¹ ¡Candye'y^o' ñ'oommeiiⁿ 'o naⁿtya! ¡Catyuee'y^o' ndo' cala'xua'y^o' cantyja na cwajndii nntjom'y^o' na nlco'wi'na' 'o! ² Ee 'naⁿ na tyandyo', jnda tei'ndaa'na', ndo' lia'y^o' na jndati jnda tcwa' canty'ua. ³ S'om cajaan' ndo' s'om xuee 'naⁿ'yo' jnda t'oom ntsaana', ndo' joo tsaa'ñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'y^o', ndo' nla'tyuii'ñ'eⁿna' 'o cha'xeⁿ mach'ee chom. Ñejla't'ue'y^o' 'naⁿ'yo' na ñ'eⁿ cwileityandyo' cwentaa' ndyumeiiⁿñe. ⁴ S'om na tîcations'ua'y^o' nn'aⁿ na ñel'a ts'iaaⁿ 'naⁿ'yo' cwiñequiana' jnaⁿ'yo' na tis'a cwil'a'y^o'. Ndo' Ta Ty'o^ots'om jnda jñeeⁿ ñ'omndyuee na nntjoom'y^o' na ñel'a ts'iaaⁿ 'naⁿ'yo'. ⁵ Nnom tyuaawaa jeeⁿ neiⁿncoo' m'aⁿ'yo' ndo' cwil'a'y^o' cha'xeⁿ na 'o l'ue n'om'y^o', cwila'ca'meiⁿndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jnda tue'ntyjo xuee na nncwje'y^o'. ⁶ Cwil'a'y^o' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'y^o' na cwjena, ee na tjaa'naⁿ ljo' ya nnda^a nl'ana ñ'eⁿndyo'.

*C'om't'maa*ⁿndyo' n'om'y^o' ndo' calanei'y^o' nnom Ty'o^ots'om.

⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'y^o' c'om't'maaⁿndyo' n'om'y^o' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jnda^a, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnmaⁿcheⁿ na meiⁿnom'm na nlquie ntjoom'm. ⁸ Mati 'o c'om't'maaⁿndyo' n'om'y^o' ndo' cwintyje'tyeⁿ'yo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁹ 'O nn'aⁿya, tila'ncjoo'ndyo' cheⁿncjo'y^o' nacjoo nc'iaa'y^o' cha ticaⁿna' na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiiñê na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, ndo' mam'aaⁿc'eeñê na nnts'aaⁿ naljo'. ¹⁰ 'O nn'aⁿya na cwila'y^o' c'om't'maaⁿndyo' n'om'y^o' cha'xeⁿ nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'o^ots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. ¹¹ Jaa manquiuyu^a na neiⁿnco n'om nn'aⁿ na cwinaⁿndye nawi' na cwitjoom. 'O manquiuy^o' chiuu jnaⁿñe Job nawi' na tyotjoom ndo' manquiuy^o' chiuu s'aa Ty'o^ots'om ñ'eⁿñê na cwimacanda, ee Ty'o^ots'om matsei'nqooⁿ ljo' cwitjooⁿya ndo' m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa.

¹² Ñ'oom na macaⁿtyaya ndaa'y^o' 'o nn'aⁿya, na tilcwi'y^o' meiⁿ cañoom'luee, meiⁿ tyuaa ndo' meiⁿcwii nnom 'naⁿ, macanda candu'y^o' na mayuu' ñ'oom na nquiuy^o' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiuy^o' na tiyuu', candu'y^o' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'o^ots'om 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿ'yo'.

¹³ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindy^o' 'o na manchje nawi' juu, catseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na neiⁿnco ts'om cata luantsa. ¹⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindy^o' 'o na

wii', queeⁿñe nn'aⁿ na cwiluiitquiendye nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oo^ts'om cwentaaⁿaⁿ cha na cala'neiⁿ naⁿñeeⁿ nnom Ty'oo^ts'om cwentaaⁿaⁿ, ndo' caty'oom-ndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'oo^ts'om. ¹⁵ Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oo^ts'om ñequio na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê, nntsein'maaⁿ ts'aⁿ na wii', ndo' xeⁿ na seitjooⁿñe tsaⁿñeeⁿ nnoom nntseit'maⁿ ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyoy' 'o catjei'yuu'ndyoy' jnaⁿyo' ndaa nc'iaa'yo', cha na nn'maaⁿyo'. Ee ts'aⁿ na cwiluiiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseineiⁿ nnom Ty'oo^ts'om ñequio na jndaya ntyjii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elías tyotseixmaaⁿ cha'xjeⁿ jaa nmeiiⁿ, saa quia na seineiⁿ nnom Ty'oo^ts'om ñequio na seicantyjaa'ya ts'oom na tcaaⁿ na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'. ¹⁸ Jnda jo' tcaⁿnnaaⁿaⁿ na cua', quia jo' s'aa Ty'oo^ts'om na jnaⁿnnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ 'O nn'aⁿya, xeⁿ ma'ndii cwiindyoy' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaaⁿaⁿ mach'ee na calcwe'nnaaⁿaⁿ, ²⁰ caliu'yo', ts'aⁿ na nnts'aa na calcwe' ts'aⁿjnaⁿ nato na tijo'ndyoy', macwji'n'maaⁿñê tsaⁿñeeⁿ na nntsuuñe añmaaⁿ, ndo' mach'eeⁿ na jndye jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ matseit'maⁿ ts'om Ty'oo^ts'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'aⁿ nn'aⁿ na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na majñom Jesucristo ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ matseiljeiya ñ'oomwaa na matseicwanoⁿya juuna' ndaa' 'o na jnda t'oom'ndyo', na m'aⁿ'yo' l'ondaa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'eⁿ Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeii'ñe Tsotyaaⁿya Ty'oots'om 'o na laxmaⁿ'yo' cwentaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ na seijndaa'ñê. Cautyja 'naaⁿl' Espíritu Santo tqueⁿñooⁿ 'o na nlaxmaⁿ'yo' na calacanda'yo' jo noom ndo' na nlaxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oots'om na candaⁿ'ya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicautyjaa' n'ooⁿya na nntandoo'nnda'a

³ Catseit'maaⁿñena' nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsoty Ta Jesucristo cwentaaya. Jom nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom jaa jnda s'aaⁿ na cwiluiindyoxcoo nc'e na tando'xco Jesucristo. Cautyja 'naaⁿl' jo' m'aaⁿya na cwicautyjaa' n'ooⁿya na nndaaya na nntandoo'a.

⁴ Cautyja 'naaⁿl' Jesucristo nnts'aa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' juu na nnda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixmaⁿ'na' na tijoom cwi'ndaa' meiⁿ xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om mawañoom'm 'o ñequio najndei na matseixmaaⁿ. Nnts'aaⁿ na ljo' hasta ncuee na macanda' quia na nleitquioo' na nncwji'n'maaⁿñê 'o.

⁶ Nc'e na manquiuy'yo' na macwji'n'maaⁿñê 'o, t'maⁿ cwiquioo na neiⁿ'yo', meiiⁿ mach'eenaa' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa tiyo macaⁿ'na' na nntjom'yo' nmeiⁿ, ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yuy'ya n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om cajaan, juuna' macaⁿ'na' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jdana'. Juu na matseyuy'ya ts'om ts'aⁿ na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixmaⁿ jo' nchiiti s'om cajaan na cwintycwiina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yuy'ya n'om'yo', jnda teitquioo' na ya jlui'yo', quia na nncwjee'nnda' Jesucristo, nluii't'maⁿndyo' cautyja 'naaⁿl' juu jo'.

⁸ 'O meiiⁿ tyoonty'ia'yo' jom, saa candya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiiⁿ na nchii cwin-ty'ia'ndaa'yo' jom, saa nc'e na jom quit'maⁿ n'om'yo', mañequiaana' na t'maⁿ waa na neiⁿ'yo'. Meiⁿ tilecaliu'yo' cwaaⁿ ñ'oom na ndu'yo' na neiⁿ'yo'. Ndo' juu na neiⁿ'yo' matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om añmaⁿ 'naⁿ'yo'.

¹⁰ Ncuee na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om cautyja 'naaⁿl' na quia nluii, tyola'naaⁿna ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'noⁿ'na cautyja 'naaⁿl' na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' nc'e naya na matseixmaaⁿ ñejlaneiⁿna cautyja 'naaⁿ'na'.

¹¹ Nquii Espíritu na matseixmaⁿ Cristo na tyom'aaⁿ quii' n'omna, tyuaa' t'mooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ nawi' na ntjom Cristo ndo' na ndaquia nntseit'maaⁿñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena 'ñeeⁿ ts'aⁿ tsaⁿñeeⁿ na t'moⁿ Espíritu ndaana ndo' cwaaⁿ xjeⁿ nncwjee'.

¹² Naⁿñeeⁿ t'moⁿ Ty'oots'om ndaana na tixocaluiiñe Cristo xjeⁿ na cwita'ndo' nquieena. T'mooⁿ ndaana na nnc'oom juu xjeⁿ na m'aaⁿ jaa. Jo' chii ndyumeiiⁿñe, ñequio na mateijndei Espíritu Santo na jñom Ty'oots'om, cwiñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndaa'yo' cautyja 'naaⁿl' Jesucristo. Jeeⁿ cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiqueeⁿ'na' n'om ángeles na ñe'cala'noⁿ'na juuna'.

Ty'oots'om maqueeⁿñê na c'ooⁿ na lju' n'ooⁿ

¹³ Queⁿtyeⁿ'yo' cautyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' cheⁿncjo'yo' xjeⁿ na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'maⁿ n'om'yo' cautyja naya na nnts'aa Ty'oots'om 'o quia na nndyonnda' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oots'om na cwila'candaⁿ'ndyo', catjei'ndyo' cautyja 'naaⁿl' joo ts'iaaⁿ na ñejla'jomndyo' cwtjoocheⁿ na ta'jnaⁿ'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oots'om na t'maaⁿ 'o cwiluiiñê na lju' ts'oom. Jo' chii mati

'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cantyja cha'tsoti na cwitsam'a'nyo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiluiindyö na lju' ts'oo'nyä, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwi'yo' Tsotye'yo' na nqueⁿ xocats'aaⁿ na neiiⁿeⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ tineiiⁿeⁿ, jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yocheⁿ na m'a'nyo' ljoone cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiqueya. ¹⁸ Juu na ñet'om'yo' cwtjoocheⁿ na jla'yuyoyo' ñ'eⁿ Ty'oots'om na jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo jo', tjei'ñ'maaⁿñê 'o cantyja 'naaⁿna', joo jo' t'mooⁿ welo'yo' ndaa'yo'. Manquiu'jndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maaⁿñê 'o, nchii ñjoml'ua juuna' ñequio 'naⁿ na cwindyue, cha'na s'om cajaan oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjoml'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jeeⁿ ndya' jnda, na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na jla'cuee'na jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, na meiⁿcwii ticatseixmaaⁿ na ticandaa'ñê, cha'cwijom catsmaⁿ na canchii'ñeñ'eⁿ. ²⁰ Cwtjoocheⁿ na nlqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue, saa jnda tqueeⁿ na nntjom Cristo na ljo'. Saa hasta ndyumeiiⁿ tquiaa Ty'oots'om na teitquoo'ñê cha nnteijndeina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naaⁿ Jesucristo m'a'nyo' na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Manquityeeⁿ tquiaaⁿ na tando'xco juu jnda na tue', ndo' seit'maaⁿñê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'yuyoya n'om'yo' ñ'eⁿñê, ndo' cwicantyyaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' añmaa'nyo' cha xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'a'nyo' na cwila'yuyoyo'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindyoyo' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jnda'yo'. ²³ Ee jnda tuiixcondyoyo' cwe' nchii cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiwje. 'O jnda tuiixcondyoyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na wando', cwii na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii Isaías, matsona':
Cha'tsondye nn'aⁿ matseijomna' jooa cha'cwijom tscö jndaa.
Ndo' juu na t'maⁿ na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tscö jndaa.
Saa quia na cwicaaⁿ tscö jndaa, cwiquiaa ljaa'na',
²⁵ saa ñ'oom' Ty'oots'om ticantycwii na m'aaⁿna'.
Ndo' juu ñ'oom'ñeeⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ndaa'yo' tseixmaⁿna' ñ'oom na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

2

¹ Nc'e na luaa', catjei'ndyoyo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiu'n-na'na', cha'tso na we waa na mach'ee ts'aⁿ, cha'tso na cwila'taa' n'om nn'aⁿ nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñ'oom nn'aⁿ nt'omcheⁿ. ² Cha'xjeⁿ yo'ndaa na 'ndaandye cwil'ueena ndaatsuu' tsondyena, cjoo' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu ñequii' cantyja 'naaⁿ Espíritu, cha cantyja 'naaⁿ jo' nntsanajnda'yo' na laxma'nyo' nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om, ³ xeⁿ na aa mayuu'cheⁿ jnda cwique'nyo' cwenta na jeeⁿ ya cwiluiñe nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiñê tsjo' na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyoyo' jo nnom nqueⁿ na cwiluiñê tsjo' na wando', nqueⁿ na tjeii' nn'aⁿ cwenta na xocwil'ueñê, saa tjei' Ty'oots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntyjii jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyoyo' ljo' na cwita'ndo', quiandyoyo' na mawil'uee'ñe Ty'oots'om 'o na cwiluiindyoyo' wats'om yuu na m'aaⁿ Espíritu, cwiluiindyoyo' cwii tmaaⁿ ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwila't'maaⁿndyoyo' Ty'oots'om, ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu na jeeⁿ cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona':
Quii' tsjoom Siön maquaⁿya cwii tsjo' na tseixmaⁿna' tsjo' nquii tsiaⁿtsjo' w'aa.
Matso Ty'oots'om:
Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jeeⁿ ndya' jnda cwiluiñê;
Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿñê,
tjoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyoyo' na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cautyja 'naⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiñê tsjo'waa, jeeⁿ jnda cwiluiñê saa cautyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandaa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Juu tsjo' na tquiee' luañê na cwil'a w'aa,
tseixmaⁿna' tsjo' nqui tsiaⁿtsjo'.

⁸ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matseineiⁿna' cautyja 'naaⁿaⁿ:

Jom matseijomna' cha'cwijom cwii tsjo' ty'a, cwii tsjo' na matseiquiaana' nn'aⁿ.
Tquiaandyena ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cautyja naaⁿaⁿ ee luaa' teijnoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindy e cwentaa' Ty'oots'om

⁹ Saa 'o cwiluiindy' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacautyja cwiluiñê na matsa'ntjoom, cwiluiindy' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿyo' cwentaaⁿaⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿyo' cha nntjei'yuu'ndyo' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyo', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na n'lajomndyo' ñequio na neiⁿncoo' naxuee na cwiluiñê. ¹⁰ Ñet'om'yo' na t'lxmaⁿyo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, saa je' je' cwila'xmaⁿyo' juuna'. Jaach'eeti xuee t'caliu'yo' na candya' ts'oom 'o, saa je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyo'.

Xcwe c'om'yo' cha ndaa ndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nc'e na cwiluiindy' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿa ndaa'yo' na tañequiandyo' na joo na l'ue n'om seii'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿna'. ¹² Xcwe c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, ee na nl'a'yo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneiⁿna nacjo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyo', nlqueⁿna cwenta naya na cwil'a'yo' ndo' xuee quia na ñequiana cwenta nnom Ty'oots'om, nla't'maaⁿndyena jom cautyja 'na'yo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindy' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyo'cje'yo' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ. Najndyee nnom nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿt'maⁿ, ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na matsaaⁿaⁿ nacje 'naaⁿaⁿ na cwic'eeⁿ n'iaaⁿ. Ee joona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xeⁿna nn'aⁿ na cwil'a natia. Ndo' mati cwila't'maaⁿndyena nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyaⁿ. ¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'a'yo' yuu na maty'iomyaⁿ cha cautyja 'naaⁿ jo' nntseicheⁿna' nn'aⁿ na tijndo' n'om na ntjeiⁿ ljo' cwil'a.

¹⁶ 'O cwiluiindy' nn'aⁿ na jnda seicandyaañe Ty'oots'om naquii' natia. Saa ticala'tiu'yo' na ljo' s'aaⁿ ñ'eⁿndyo' cha nncju'naa'ñena' na nl'a'ti'yo' na ticaty'iomyaⁿ. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cal'a nn'aⁿ na cwiluiindy' moso jo nnoom. ¹⁷ C'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' cwii cwii ts'aⁿ cautyjati na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'. Cala't'maaⁿndyo' Ty'oots'om ñequio na jnda nquii'yo' jom. Mati tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, cala't'maaⁿndyo' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'maⁿ, luaa ma'moⁿna'.

¹⁸ 'O na tyeⁿ m'aⁿyo' moso ndaa patrom 'na'yo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa joona meiiⁿ aa ya nn'aⁿndyena oo aa tiann'aⁿndyena. ¹⁹ Ee jeeⁿ ya cautyja 'naaⁿ ts'aⁿ quia mañequiaañe na ñecuaa na ticaty'iomyaⁿ ljo' matjoom ee ntyjeeⁿ xcwe m'aaⁿ jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ee xeⁿ cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', ¿yuu waa naya 'na'yo' meiiⁿ na m'aⁿyo' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xeⁿ cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaaⁿ na l'a'yo' yuu na ya, luaa' jeeⁿ xcwe jo nnom Ty'oots'om. ²¹ T'maⁿ Ty'oots'om 'o na caljoya n'om'yo' meiiⁿ na nntjom'yo' nmeiⁿ, ee teinom Cristo na wi't'maⁿ, cwii na nluii'ndyo' jom na ntsantyjo'yo' 'naaⁿ nc'eeⁿ. ²² Ee meiiⁿ cwii t'icatsetjooñê meiiⁿ t'iquinuu'nn'aaⁿ. ²³ Quia na jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom, t'itseilcweeⁿeⁿ ñ'oom jnaaⁿ ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa t'ic'weeⁿeⁿ joona, cwe' 'ndiiñetoom ñequio l'o Ty'oots'om na xcwe macu'xeⁿ. ²⁴ Ñequio seiiⁿeⁿ tjachom jnaaⁿya nacjoo' ts'oom'naaⁿ cha nla'xmaaⁿya l'oo jo nnom jnaⁿ ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nc'ooⁿya

cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. ²⁵ Ee cwi^tjoocheⁿ na tajnaⁿ'yo' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canmaⁿ na jndā tsuundyeyoo', saa je' na jndā lcwe'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo, mach'eeⁿ cwenta añmaaⁿ'yo' cha'xjeⁿ mateix'ee sto quioo'ñeeⁿ ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luaa matsona' na c'om nn'aⁿ na jndā tunco

¹ 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyo'cje'yo' ndaana cha 'ñeeⁿ jooⁿa na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om, nc'oola'noⁿ'na na mayuu' juuna' nc'e na cwiqueⁿ'na' cwenta chiuu m'aⁿ'yo' joo ndaana meiiⁿ tyo^ondu'yo' ndaana, ² ee na cwiqueⁿ'na' cwenta na xcwe tsam'aⁿ'yo' jo ndaana ñequio na cwila't'maaⁿ'ndyo'. ³ Juu na cwilatycwi'ndyo' cantyja 'naⁿ'yo' til'a'yo' cwe' ñequio 'naⁿ na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonqueⁿ'yo', 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaan oo liaa na jeeⁿ chjoom. ⁴ 'O calaxmaⁿ'yo' na tycwi'ndyo' naquii' n'om'yo', na juu na neiⁿncoo'ndyo' xocantycwiina', na nleitquioo' jo' laxmaⁿ'yo' quia na ya nn'aⁿ'ndyo' meiⁿ titsei'ndaa'na' 'o ljo' na cwi^tjom'yo'. ⁵ Ee yolcu na tyom'aⁿ na tandyo xuee na tyoluiindy^e na lju' n'om, maluaa' tyola'xmaⁿ'na, tyocantyyaa' n'omna Ty'o^ots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' s'aana. ⁶ Maluaa' tyotseixmaⁿ Sara. Tyotseicandaa'ñê nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saaⁿ'aⁿ Ta.

⁷ Ndo' mati 'o naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na, cala't'-maaⁿ'ndyo' jooⁿa na ticwe'ntyjo na jndāna cha'na 'o, saa mati nc'e juu naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om na ñecwii xjeⁿ mañequiaaⁿ na laxmaⁿ'na na ticantycwii na cwita'ndo'na cha'xjeⁿ 'o. Luaa' cal'a'yo' cha tintseicu'na' na ñeeⁿ ñ'oom na cwitaⁿ'yo' nnoom.

Cwi^tjoom nn'aⁿ nawi' na cwil'ana na maty'iomyana'

⁸ Ndo' cha'tsondyo' c'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquiu'yo' jooⁿa. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñenquii ts'aⁿ ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquiu'yo' nt'omcheⁿ ñequio na nty'iaandyo' ñ'eⁿndyena. ⁹ Ts'aⁿ natia mach'ee 'o, tilalcweyo' nawi' nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Xeⁿ na matseijnaaⁿ'aⁿ 'o, 'o tila'jnaⁿ'yo' jom. 'O cwiicheⁿ ljo cal'a'yo', cataⁿ'yo' na catio'naa'ñe Ty'o^ots'om ts'aⁿ na nmeiiⁿ mach'ee, ee jndā seijndaa'ñê na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaaⁿ'ñê 'o. ¹⁰ Ee waa ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii na matsona':

Meiⁿquia ts'aⁿ na ñe'c'oom na ya quii'ntaaⁿ nc'iaa',
xeⁿ ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neiiⁿ,
quia jo' cats'aañe cheⁿnquii xjeⁿ tsa.
Tantseineiⁿ ñ'oom na tia, meiⁿ tañe'quiaañe na nntseineiⁿ cantu.

¹¹ Cwji'ñê cantyja 'naaⁿ' natia, cats'aaⁿ yuu na ya,
cal'ueeⁿ na caljyaandy^e nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana.

Queⁿ'ñê na cats'aaⁿ naljo'.

¹² Ee maqueⁿ Ty'o^ots'om cwenta nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaaⁿ'aⁿ,
ndo' mañeeⁿ ñ'oom na cwilaneiⁿ'na nnoom,
saa nn'aⁿ na cwil'a natia, m'aaⁿ nacjoo naⁿ'ñeeⁿ.

¹³ Ee xeⁿ ñequii'cheⁿ cwil'a'yo' na ya, ¿ñeeⁿ nndaⁿ nnts'aa nawi'ñe ñ'eⁿndyo'?

¹⁴ Saa meiiⁿ xeⁿ cwiwinom'yo' nawi' na jndā l'a'yo' naya, matio'naa'ñe Ty'o^ots'om 'o. Meiⁿ ncwii ts'aⁿ tinc'om'yo' na nquia'yo' juu, tila'catyuendyo'. ¹⁵ 'O naquii' n'om'yo' cala't'maaⁿ'ndyo' Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'cheⁿ c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'aⁿ na mawax'ee chiuu waa na cwicantyyaa' n'om'yo' jom, ¹⁶ c'om'yo' cha'xjeⁿ na macaⁿ'na' cha meiⁿcwii ñomtiuu tacandii' nquiu'yo' cha joo nn'aⁿ na tia cwilaneiⁿ'na cantyja chiuu cwitsaam'aⁿ'yo' na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Cristo, nc'omna na jnaaⁿ'na cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na cwilaneiⁿ'na.

¹⁷ Ee xeⁿ na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, yati na co'wi'na' ts'aⁿ nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom nawi' nc'e jnaaⁿ jaa, tacaⁿ'na' na cue'nnaaⁿ'aⁿ. Jom na ticatseixmaaⁿ jnaⁿ tueeⁿ'eⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ jnaⁿ, cha nndaⁿ

nncwjaa'ñê jaa cwentaa' Ty'oots'om. Cautyja 'naa' seii'e' tuee'e', saa nc'e espíritu 'naa'a' tando'xcoom. ¹⁹ Ndo' cautyja 'naa' espíritu na tseixmaa', tjanquiaa' ñ'oom ndaa' espíritu 'naa' l'oo na m'a' jna', ²⁰ na joona xuee'ñee'che' ñejla'tjoo'ndyena yoche' na tyom'aa' Noé. Xje'ñee' tyomei'ndoo'nty'iaañe Ty'oots'om na calcwe' n'omna' yoche' na tjaluii w'aandaa, na cautyja 'naa' juuna' ñe'ñee' ts'a' jlui'n'maa'ñe naquii' ndaatoo'ñee'. ²¹ Ndaatoo'ñee' matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cautyja 'naa' jo' laxmaa'ya nn'a' na cwilui'n'maa'ndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'a' tica'mo'na' cautyja 'naa' na nlju'ñê, cautyja 'naa' juuna' ma'mo'na' na maca' ts'a' na tic'oom na m'aa' m'aa' ts'oom jo nnom Ty'oots'om ndo' na tseixma' ts'a' na cwilui'n'maa'ñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcwee'e' cañoom'luee ndo' wacatyee' ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecje cha'tso ángeles ñequio nt'omche' nnom na cwiluiitquiendye ndo' m'a' nt'omche' na waa na jnda' la'xma'.

4

*Candyá'ntjoo'*ya cautyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om

¹ Jo' chii, cha'xje' na tco'wi'na' Cristo ñequio seii'e', mati 'o la'xma'yo' na ñe'quiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'a' na maco'wi'na' juu ñequio seii', jnda' ty'ioo'ñê na ñe'que' jna' xje' jom, ² cha cautyjati xuee' na wañoom'm nnc'oom cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om, nchii cha'xje' na quee' ts'om seii' ts'a'. ³ Tco xuee' na ñel'a'yo' cha'xje' cwil'a' nn'a' na tic'om nacje 'naa' Ty'oots'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a' na'ñee', tyom'a'yo' na quee' n'om'yo' nt'omche', ñejla'xma'yo' nn'a' candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maa'ndyo' joo na cwe' nn'a' l'a. ⁴ Saa je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo' ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a' na'ñee', jo' matseñ'ee'ña' joona ndo' tia ñ'oom cwilanei'na cautyja 'na'yo'. ⁵ Saa ncue'ntyjo xje' na nlca'na' na ñe'quiiana cwenta nnom Nque' na m'aa'c'ee'ñê na nncu'xee' nn'a' na cwita'ndo' ndo' nn'a' na jnda' tja. ⁶ Jo' chii ndaa' l'oo jnda' teinei' ñ'oom' Ty'oots'om cha'xje' jom wanoom'm, mati ndaa' nnta'ndo'na meii' jnda' tu'xe'ndyena cha'xje' cwitu'xe'ndye cha'tso nn'a'.

⁷ Jnda' wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwenta chiuu cwitsam'a'yo', ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'ma'ti c'om'yo' na xcwe' na m'a'yo' na jnda' nqui'yo' nc'iaa'yo' na cwilayu' ee quia na m'aa' ts'a' na jnda' ntyjee' x'iaa'a', matseit'ma'ya ts'oom ts'a' na matseitjoo'ñe nnoom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'a' na cwe' cwiquieya l'a'yo', mei' tila'ncjoo'ndyo' ñ'e'ndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyoo' cwicanda'yo' cwii nnom na ndaa' nl'a'yo' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om. Cha'xje' mach'ee' cwii ts'a' na mat'o' ts'iaa', jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixma' Ty'oots'om. ¹¹ Xe' macandaa' ts'a' na catseinei', ñ'oom na mañequiaa' cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'oots'om matseinei'. Xe' macandaa' ts'a' na mateijnei' nn'a', cats'aa' naljo' ñequio najndei' na matseixmaa' na mañequiaa' Ty'oots'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha' caluiit'ma'ñe Ty'oots'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaa' na caluiit'ma'ñê, ticantycwii najndei' na matseixmaa'. Amén.

Xe' cwita'wi' nn'a' 'o, nmeii' cal'a'yo'

¹² 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', tints'aana' na tileicala'no'yo' cautyja 'naa' juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom' ts'a' quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'ma' waa na cwichuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omche' nn'a'. ¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na nei'yo' na cwitjom'yo' na ljo' ee cautyja 'naa' jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha' mati candaa' na nei'yo' quia na nleitquioo'ñê na nluiit'ma'ñê. ¹⁴ Xe' na cwitio'ñ'oom nn'a' 'o ee na cwiluiindyoo' cwentaa' Cristo matio'naa'ñe Ty'oots'om 'o. Mach'ee' na ljo' ee nquii Espíritu na cwiluiñê m'aa' naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilanei'na ñ'oom ntjei' nacjoo' Cristo saa' cwiluiit'ma'ñê cautyja 'na'yo'. ¹⁵ Xe' na m'aa' cwiindyoo' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'a', oo na mach'uee, oo cwiiche' nnom natia, mei' nchii nc'e na matii'ñe cwii

nnom ñ'oom 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jnaⁿ, 'u catseit'maaⁿndyu' Ty'o^ots'om na matjom' naljo'.

¹⁷ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na juu na macu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ nnaⁿna quii'ntaaⁿ jaa na laxmaaⁿya nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ndo' xeⁿ manaⁿna' ñequiondyo jaa majndeiticheⁿ nn'aⁿ na tilacandaⁿndye ñ'oom'm. ¹⁸ Ndo' xeⁿ nc'uaa' nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na maqueⁿna' joo na tjaa jnaⁿ laxmaⁿ, ¿chiiu nluiyuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñequio nn'aⁿ jnaⁿ? ¹⁹ Jo' chii nn'aⁿ na wi' cwiitjoomna nc'e na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomyana', ndo' catioona añmaaⁿna l'o Ty'o^ots'om na s'aa jona, ee cwiluiñê na mayom'm.

5

Ñ'oom na matseijndo'na' n'om nn'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om

¹ Nnc^o na cwiluitquiendyo, waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluitquiendyo' quii' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, ja na ndoo'nooⁿ na wi't'maⁿ na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo na nluiit'maⁿñê quia na nndyonnaaⁿaⁿ ndo' mati 'o. ² Nn'aⁿ na cwiluiindye canmaⁿ ntsmeiⁿ Ty'o^ots'om cal'a'yo' cwenta jona, nchii ñequio najndei'na' na nl'a'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ, meiⁿ nchii na queeⁿ n'om'yo' s'om, saa ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xjeⁿ nquii Ty'o^ots'om l'ue ts'oom, ³ Ty'o^ots'om ty'ioom ts'iaaⁿ 'o, meiⁿ nchii nlqueⁿndyo' na nluiit'maⁿndyo' ndaa joo nn'aⁿ na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha ndaa nluii'ndyena 'o. ⁴ Ndo' na luaa', nqueⁿ na cwiluitquieñê na mateix'eeⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ, quia na nndyonnaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tijoom nc'uaana' na cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' 'o.

⁵ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na cjeti m'aⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' catue'ndyo'cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona':

M'aaⁿ Ty'o^ots'om nacjoo nn'aⁿ na cwiitjeii's'andye,
cwiitjeii'lcundye,

saa ndaa nn'aⁿ na cwituee'ndyecje mañequiaaⁿ naya na matseixmaaⁿ.

⁶ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' nacje 'naaⁿ ts'o Ty'o^ots'om na tjacantya najndei cwiluiñê cha quia nncue'ntyjo xjeⁿ ntyjeeⁿ nntseit'maaⁿñê 'o. ⁷ Catue'yo' nacjoo' nqueⁿ cha'tsoñ'eⁿ na matseiñ'eeⁿñena' 'o ee m'aaⁿ m'aaⁿ ts'oom 'o.

⁸ C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwenta, ee m'aaⁿ tsaⁿjndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsiaⁿ liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quioo' na nlquiiyo'. ⁹ Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om ee manquiu'yo' na cha'waa tsjoomnancue nquiee nn'aⁿyo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xjeⁿ na cwiitjom'yo'. ¹⁰ Ndo' ndanquia cwantindyo xuee na cwiwinom'yo' nawi'meiiⁿ, manquiti Ty'o^ots'om nnts'aaⁿ na laxmaⁿyo' na candaⁿndyo', na nncwintyje'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ, na nc'om'yo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwii nntseits'eiina' 'o. Nnts'aaⁿ na nmeiiⁿ nc'e naya na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o. Jnda maqueeⁿñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee na ticantycwii na cwiluiñê nc'e Jesucristo. ¹¹ Ñenqueⁿ tintycwii na tseixmaaⁿ najneiⁿ na catsaⁿntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'

¹² Mateijndei Silvano ja na teiljeii carta chjoowaañe. Macwji'a cwenta na cwiluiñê ts'aⁿ na matseyu' na xcwee' ts'oom. Cantyja 'naaⁿ juuna' mañequiaya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo na juu naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, cwiluiñena' na mayuu'.

¹³ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna Babilonia, na ljo'yu macwjeeⁿeⁿ jona cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ macwjeeⁿeⁿ 'o, cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Ndo' mati maljo' mach'ee jndaaya ti'Marcos. ¹⁴ Cwii cwiindyo' ñequio luee'yo' quia'yo' na xmaⁿndye ntyjee'yo'.

Ndaa cha'tsondyo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Cristo, quiaa Ty'o^ots'om na nnto'ñoom'yo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo ndaana.

Carta na jnda we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndaa nn'aⁿ na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiluiindyō moso 'naaⁿ Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaya ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ. Matseiljeiya ndo' matseicwanoⁿya cartawaañe ndaa 'o na mati laxmaⁿ'yo' juu na cwila'yuy'a n'om'yo' cha'xjeⁿ jâ, na juu jo' jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿ'na'. Laxmaⁿ'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿ'ndyo ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿ'ñê jaa cwiluiñê na maty'iomyana'. ² Nc'e na cwita'jnaⁿ'yo' Ty'oots'om ñequio Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'yo' na la'xmaⁿ'na ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na calaxmaaⁿ jaa

³ Nquii Ty'oots'om, cantyja 'naaⁿ najndei na cwiluiñê, mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha'tso na macaⁿ'na' jaa cha ndaa nnc'ooⁿya jo nnoom ndo' cha ndaa nlajomndyo cantyja na cwiluiñê. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e nqueⁿ na maqueeⁿ'ñê 'o na jeeⁿ ndya' t'maⁿ cwiluiñê ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'maⁿ na mach'eeⁿ. ⁴ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ', jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaaya chiuu na nnts'aaⁿ, na joo ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jnda laxmaⁿ'na', cha cantyja 'naaⁿ jona' 'o ndaa ntsalajomndyo' na jom Ty'oots'om teincooñe ndo' cha ndaa ndyaandyo' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiqueeⁿ'na' ts'om ts'aⁿ. ⁵ Nc'e na luaa', juu na cwilayu'y'a n'om'yo', macaⁿ'na' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'naⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ, ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'nqⁿ'yo', ⁶ ndo' quia cwilaxmaⁿ'yo' jo' c'om'yo' na queⁿndyo' cheⁿncjo'yo' xjeⁿ, ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'cheⁿ n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyo' na nleitquioo' na m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, ⁷ ndo' quia laxmaⁿ'yo' jo', c'om'yo' cha'xjeⁿ ñequii ts'aⁿ ntseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'aⁿ.

⁸ Ee xeⁿ cwila'xmaⁿ'yo' cha'tso nmeiⁿ ndo' cwileijndye jona' cantyja 'naⁿ'yo', xocats'aana' na ticwil'uendyo' meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿ'ndyo na cwilaxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ nmeiⁿ', cwiluiñê ts'aⁿ na tsã manty'iaa' oo nchjaaⁿ'. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oots'om jom jnaaⁿ'na na ñeseixmaaⁿ. ¹⁰ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuy'o' ñ'eⁿ Ty'oots'om nc'e na tqueeⁿ'ñê 'o ndo' tjeiiñê 'o cwentaaⁿ'na, cjoo' n'om'yo' na calaxmaⁿ'yo' nmeiⁿ', ee xeⁿ na nmeiⁿ cwil'a'yo' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naaⁿ'na. ¹¹ Ndo' xeⁿ nmeiⁿ nl'a'yo', jeeⁿ tinc'uaa' ññequiaaⁿ na nntsaquiee'ndyo' yuu na ticantycwii na matsa'ntjom nquii na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê ndo' na macwji'n'maaⁿ'ñê jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii ñequii'cheⁿ na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' meiiⁿ na manquiu'ya'yo' jona' ndo' mantyjiya na 'o m'aaⁿ'tyeⁿ n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxjeⁿ ntyjii na maty'iomyana' na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' yocheⁿ na wa'ndo'a. ¹⁴ Ee ntyjiya na mawaxjeⁿ na nnc'io, cha'xjeⁿ t'moⁿ Ta Jesucristo nooⁿ. ¹⁵ Saa nnts'aa cha'tso na ndaa nnts'aa cha meiiⁿ na jnda ty'io nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oommeiⁿ.

Ñ'eⁿ Pedro quia seit'maaⁿ'ñê Ty'oots'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'mooⁿ'yâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaⁿ Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naaⁿ na nntseixmaaⁿ quia na ndyonnaaⁿ'na, nchii cwe' cuento ñ'oom'ñeeⁿ, ee jndoo'ndaayâ na tjacantyja na t'maⁿ seit'maaⁿ'ñê Ty'oots'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayâ xjeⁿ na nquii Tsotyaa'ya Ty'oots'om t'maⁿ seit'maaⁿ'ñê jom, tso: "Luua nquii ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ'ya jom, ñ'eⁿ jom jeeⁿ neiⁿya." ¹⁸ Mancjootyayâ jndyaayâ ñ'oom'ñeeⁿ na tso na jnaⁿ'na' nandy cañoom'luee, xjeⁿ na t'ooⁿ'yâ ñ'eⁿ'ñê sjo'ñeeⁿ na lju' tseixmaⁿ'na'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'ooⁿ'ya na majndaa'ya, juu ñ'oom na tyolaneiⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jeeⁿ xcwe nl'a'yo' xeⁿ cwilañ'oom'ndyo'

ñ'oom'ñeeⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom lámpara na matseixueñena' yuu na jaaⁿñe, hasta nquii na cwiluiñe caxjuuncoo matseixueñe naquii' n'om'yo'. ²⁰ Saa najndyee macaⁿna' na catsei'noⁿ ts'aⁿ na tjaa'naⁿ cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii nc'e na seijndaa'ñe nquii na seiljeii juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, t'icalaneiⁿna chiuu tyom'aaⁿ n'om nquieena. Jooa tyolaxmaⁿna nn'aⁿ na tyolaneiⁿ cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'moⁿ Espiritu Santo ndaana.

2

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwit'mooⁿ
(Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaaⁿyo'. Jooa cwe' nty'iu nt'mooⁿna ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na macwji'n'maaⁿñe jooa, ndo' na luaa' n'omna tyuaa' nnt'uiiwi'na' jooa. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luaa' laxmaⁿ nañ'eeⁿ, tis'a ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿna ndaaⁿyo' na tiyuu' saa Ty'oots'om teiyo seijndaa'ñe na nnt'uiityeⁿna' jooa, ndo' maxjeⁿ nluii cha'xjeⁿ na jndā seijndaa'ñe.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ t'icatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. Tiom jooa naquii' b'io yuu na jaaⁿñe, na chu'tyeyⁿndyena l'uaancjo na caljoo'ndyetyeⁿna jo' jo' na nncwindoo'na hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ tsjoomnancue teiyo, t'icatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jooa quia seiquioom ndaalua'nty'a nacjooa na tia nn'aⁿndyena. Mandā tjei'n'maaⁿñe Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Jom tsaⁿ na tyoñequiaa ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na c'omna cantyja na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seijndaa'ñe Ty'oots'om na tyuii' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'eⁿna' cwe' tsjaa' ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na quia nnc'om na tal'ana cha'xjeⁿ tyol'a nañ'eeⁿ. ⁷ Saa seicandyaañe Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿaⁿ na cwajndii natia na tyol'a nañ'eeⁿ. ⁸ Juu Lot'ñeeⁿ tyoluiiñe cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿaⁿ ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na tyol'a nañ'eeⁿ. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwiñequiandyeyⁿeⁿ cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyjijndaa'ñe chiuu nntseicandyaañe ts'aⁿ quia na maqueⁿna' xjeⁿ juu. Ndo' mati nn'aⁿ na cwiñequiandyey cantyja 'naaⁿ natia, nljoo'ndyena nacje 'naaⁿ nawi' na nt'uiityeⁿna' jooa xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluaa' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwiñequiandyeto cantyja na neiⁿnco nquii nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na ticuee' n'omna na nntsā'ntjom Ta Jesús jooa. Tjaa na matseicaty'uenā' jooa na cwiñequiandyetona cantyja na l'ue n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ nacjoo joo na jndāti na t'maⁿ cwiluiindyey na m'aⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo', ¹¹ saa wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ángeles ee meiⁿ na jndātina ndo' t'maⁿti laxmaⁿna, saa tiquila'jnaaⁿna joo na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyey jo nnom nquii na matsā'ntjom.

¹² Saa joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matseijomna' jooa cha'cwijom quioo' na tijndo' n'om. Ee quioo' cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaaⁿ nnt'ue nn'aⁿ na nla'cwjeena jooyo'. Nañ'eeⁿ meiiⁿ ñ'oom na ticala'noⁿna saa cwilaneiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿna', ndo' nncwjena cha'xjeⁿ cwiwje quioo', ¹³ nnt'uiiwi'na' jooa nc'e na jndā ta'wi'na nt'omcheⁿ. Jooa m'aⁿna na neiⁿna na cwiñequiandyena cantyja 'naaⁿ joo na neiⁿnco nquii nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseijnaaⁿna' 'o na cwilajomndyena ñ'eⁿndyo' quia cwicwa'yo' na cwila't'maaⁿndyo' xjeⁿ na cwila'neiⁿndyena na cwiñequiandyena ñequio na neiⁿnco n'omna na manquiu'nn'aⁿna' jooa.

¹⁴ Na nty'iaana cwii yuscu, queeⁿ n'omna jom, tyoojaacjooa na cwila'tjooⁿndyena. Nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yuu', cwioochoonyena nañ'eeⁿ na n'ndyey ñ'oom' Ty'oots'om. Laxmaⁿna nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na ñe'cuaana' lueena. Laxmaⁿna

nn'aⁿ na nlco'wi' Ty'oots'om. ¹⁵ La'xmaⁿ naⁿm'aⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tsuundye ee jndaⁿ 'ndyena nato na yuu. Joonaa cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jnda Beor na tyoqueⁿ ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naaⁿ natia na nnts'aaⁿ. ¹⁶ Saa na tia na s'aaⁿ, jndi'tiaaⁿaⁿ ñ'oom 'ndyoo ts'aⁿ na seineiⁿ snom tsmeiiⁿeⁿ, ndo' na ljo' seitsaaⁿñena' na ntjeiⁿ ljo' wjacats'aaⁿ.

¹⁷ Naⁿm'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaaⁿ'yo', la'xmaⁿna cha'cwijom lui' na jndaⁿ tcaaⁿ, cha'cwijom nchquiu na lomañjaaⁿ mantquie jndye. Ndo' jndaⁿ teijndaa' cantyja 'naaⁿna na ticantycwii na ljoo'ndyetyeⁿna yuu na jaaⁿ ntom. ¹⁸ Naⁿm'aⁿ s'a ñ'oom cwilaneiⁿna na tixocateijndeina' ts'aⁿ na c'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om, cantyja 'naaⁿ natia na cwiluii ndo' na queeⁿ n'om nn'aⁿ, cwil'a naⁿm'aⁿ na joo nn'aⁿ na quia jna'cheⁿna' na cwindyaandye natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue, quiandyee naⁿñeeⁿ cantyja na l'ue n'omna. ¹⁹ Cwiluena xeⁿ nntseijomñe ts'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañe ts'aⁿ saa nquiee tquiena laxmaⁿna na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaa natia, ee meiⁿquia na maqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ts'aⁿ, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom juuna'. ²⁰ Ee quia matseyu' ts'aⁿ ñequio nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, ee na matseyu' ts'aⁿ jo' jndaⁿ jndyaañe natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue ndo' ndaquia xeⁿ nntseijomñennaⁿaⁿ ñequio natiameiⁿ, cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñeeⁿ. ²¹ Tit'maⁿti nnt'uiina' naⁿm'aⁿ xeⁿ tyootajnaaⁿna ñ'oom na mayuu', saa nc'e na ta'jnaaⁿna juuna' ndo' ndaquia tjeii'lcwe'ndyena, tyeⁿti nt'uiina' joonaa nc'e ta'jnaaⁿna ñ'oom na lju' na matsa'ntjomna'. ²² Ndo' na luua' waa ma'moⁿna' na mayuu' ñ'oom na tjañoom'. Matso ñ'oom'ñeeⁿ: "Juu catsue' wjaacwa'nnaaⁿaⁿ 'naⁿ na jndaⁿ tooⁿ. Ndo' catscu na jndaⁿ seicandaⁿ ts'aⁿ, wjaalcwe'yo', nntseicantyeⁿñennaⁿ'yo' quii' tsoo'."

3

Nndyonnda' Jesucristo

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, cartawaañe carta jndaⁿ we matseicwanoⁿya na m'aⁿ'yo'. Ntyjaa' ts'ooⁿ na nnc'oom'ya n'om'yo' ñequio we joonaa'. ² L'ue ts'ooⁿ na cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'moⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maaⁿñe jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ'yo'.

³ Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macandaⁿ nnc'om nn'aⁿ na nneiⁿncona nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Macandaⁿ nnc'om naⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴ Nluena: "¿Yuu waa na ma'moⁿna' na matseicandaⁿñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjee'nnaaⁿaⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tjaⁿ nn'aaⁿya na tyolayu'jndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñ'eⁿ cha'xjeⁿ quia na tqueⁿ Ty'oots'om joo jo'." ⁵ Naⁿm'aⁿ cwil'ayana na cwitsuu' n'omna quia to' Ty'oots'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom ñ'om, teitquioo' cha'tso na niom jo nandyee mati jlui' tsjoomnancue quii' ndaa ndo' cantyja 'naaⁿ ndaa'ñeeⁿ. ⁶ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ ndaa, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuii' juuna' ñ'eⁿ ndaalua'nty'a. ⁷ Ndo' mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om, joo ljo'luee ñequio tyuaa na waa je', cwileiwenaa' na lcona' juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndye nntsuundye. ⁸ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yuy'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o, tintsuu' n'om'yo' na ntyjii Ty'oots'om cwii xuee matseijomna' cha'na cwii meiⁿ ndyu ndo' cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿna' ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹ Saa nchii cwe' na jeeⁿ nioomñe Ty'oots'om na nntseicañaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, saa m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondyee nn'aⁿ calcwe' n'omna jnaaⁿna.

¹⁰ Saa nncue'cañoom xuee quia na nndyonnda' Nquii na matsa'ntjom quia na tic'om-c'ee nn'aⁿ. Nntseijomna' cha'cwijom quia na nncwjee'cañoom tsaⁿnch'ue natsjom. Jeeⁿ nntseicaty'uenaa' nn'aⁿ na jndeiⁿ nleic'uaa ljo'luee na nntsuuna', ndo' cha'tso na teil'uee'ñe Ty'oots'om na tqueeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿna' ñequio chom.

¹¹ Nc'e na luaa' waa na jnda teijndaa' na nntyuii' cha'tso nmei', maty'iomna' na c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom ndo' na xcwee' n'om'yo' na cwila't'maa'ndyo' jom.

¹² Cwinda'nty'iaandyo' na nncue'ntyjo xuee quia na nncwjee' Ty'oots'om. Cal'a'yo' cha'tso na ndaa' nl'a'yo' cha nntseityuaa'na' na nncuee' xuee'ñee'. Quia jo' nntyuii' ljo'luee ñequio chom ndo' 'na' na ñequio tuii tsjoomnancue nndi' joona' ñequio ntsaachom. ¹³ Saa' jaa mei'ndoo'a na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jnda' tsoom na nncuaa na cantyja 'naa' joona' ñequii'che' nncuaa na maty'iomyana', ndo' cha'tso ya.

¹⁴ Nc'e na luaa', 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oonya, yoche' na cwime'ndoo'a nmei', cal'a'yo' cha'tso na ndaa' nl'a'yo' cha na nljei' Ty'oots'om na ya m'a'yo' jo nnoom, na tjaa'na' na cwajndiindy' mei' tacolatjoondyo' jo nnoom. ¹⁵ Tintsuu' n'om'yo' na juu na mei'ndoo'nty'iaañe Ta Jesús, luaa' tseixmaa' cha wanaa' na nlui'n'maa'ndye nn'a'. Mati ti'nn'aa'ya Pablo na jee' jnda nquiuyya, luaa' waa ñ'oom na seiljei' na seicwanoom ndaa'yo' cha'xje' na matseijndo' Ty'oots'om ts'oom. ¹⁶ Ñequio cha'tso carta na matseiljei', matseinei' cantyja 'naa' ñ'oommei'. Nacjoo' carta'ñee' ñ'ee' ñ'oom na jndei'na' na nntsei'no' ts'a', na joo nn'a' na tyoola'yuyya n'om ndo' na tijndo' n'om, tixcwe cwila'teincoo'na joona' cha'xje' mati cwil'ana ñequio nt'omche' ñ'oom' Ty'oots'om na jnda' teiljei', ndo' wi' ntjoomna na cwil'ana na ljo'.

¹⁷ Jo' chii 'o nn'a'ya na wi' ts'oonya, nc'e na manquiuti'yo' ñ'oommei', cal'andyo' cwenta, tints'aana' na joo ñ'oom na cwinqi'o'nn'a' na'ñee' na tia nn'a'ndye, nnc'oo-chona' 'o na nncju'tya'na' 'o na xcwe m'a'yo' jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jo' chii catsa-ta'jna'ti'yo' Ta Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' na macwji'n'maa'ñê jaa. Jom candya' ts'oom 'o, catsana'jnda'yo' cantyja 'naa' juu jo'. Ticantycwii na cwiluiit'ma'ñê. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'aⁿ

¹ Cwilaljeiiyâ ñ'oom na cwilacwanooⁿyâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿl nqueⁿ na maxjeⁿ m'aaⁿ cwitjoocheⁿ na jnaⁿ cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineiiⁿ ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uaa ntyjaayâ luayâ ñ'eⁿñê, nqueⁿ na cwiluiiñe Ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a. ² Ndo' jom na mañequiaaⁿ na wando' añaⁿ ts'aⁿ, teitquioo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naaⁿl na matseixmaaⁿ. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ ts'aⁿ. Tyom'aaⁿ ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' tyjee'cañoom jaa. ³ Ndo' cwit'mooⁿyâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿl na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'eeⁿ, ñequio ñ'oom na tyoñequiaaⁿ na tyondyaayâ, cha nndaⁿ nla'jomndyo' ñ'eⁿndyô ee juu na cwilajomndyô m'aaⁿna' ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo. ⁴ Nc'e na luaa', cwila'ljeiiyâ ñ'oommeiiⁿ cha candaⁿ mnc'om'yo' na nei'yo'.

Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luaa waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'mooⁿyâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oots'om na xueeñe meiⁿ tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na jaaⁿ. ⁶ Xeⁿ cwil'uuya na cwilajomndyô ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' mati cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿl na jaaⁿñe, cantu cwilanaⁿya meiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naaⁿl ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xeⁿ cwiljoo'ndyô nacje 'naaⁿl na cwiluiiñe naxuee cha'xjeⁿ nqueⁿ cwiluiiñe naxuee, jeeⁿ xcwe cwilajomndyô ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu', ndo' juu niroom' Jnaaⁿ Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jnaⁿ na laxmaaⁿya.

⁸ Saa xeⁿ cwil'uuya na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, cwinquio'nn'aⁿndyô cheⁿncjooya, meiⁿ tilaxmaaⁿya cantyja 'naaⁿl na mayuu'. ⁹ Xeⁿ cwitjei'yuu'ndyô na laxmaaⁿya jnaⁿ, jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'eeⁿ na maty'iomyaⁿ na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaaⁿya na ticaty'iomyaⁿl. ¹⁰ Saa xeⁿ cwil'uuya na tyool'aaya jnaⁿ, cwil'aaya na ndoo' nquiuya cantuñe Ty'oots'om, meiⁿ tyoñequiaaya na nntsa'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matioom'ñe Cristo ñ'oom 'naaⁿl ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O na laxmaⁿyo' ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ cha' tal'a'yo' jnaⁿ, saa xeⁿ m'aaⁿl 'neeⁿ juu na mach'ee jnaⁿ, m'aaⁿ cwii na matioom'ñe ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Tsotye, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyaⁿl. ² Cantyja na tueeⁿen' jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyô ndo' nchii macandaⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa, mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

³ Cwila'nqooⁿa na cwila'xmaaⁿya cwentaaⁿaⁿ quia cwila'candaⁿndyô ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xeⁿ nntso ts'aⁿ: “Ja mam'aaⁿya cwentaaⁿaⁿ”, saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ tsaⁿcantu meiⁿ tic'oomñe cantyja 'naaⁿl na mayuu'. ⁵ Saa xeⁿ matseicandaⁿ ts'aⁿ ñ'oom'm ma'moⁿna' na juu na candya' ts'om Ty'oots'om juu, candaⁿl m'aaⁿna' naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ maluaa' waa na cwila'nqooⁿa na cwiluiindyô cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Juu ts'aⁿ na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xjeⁿ ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'yo', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'yo' xjeⁿ na jnaⁿ jndyeecheⁿ na cwila'yu'yo'. Juuna' mañejuutina' na jnda ñejndye'yo'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwenta'yo' tseixmaⁿna' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naaⁿl Cristo cwitquioo' na mayuu'

juuna' ndo' mati cantyja 'naⁿ'yo' ee jndā wjaawinom na juu najaaⁿ maqueⁿna' xjeⁿ ndo' juu naxuee mamatseixueeñena'.

⁹ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na tso na matseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' naxuee, sã jnoom'm cwii nn'aaⁿ'aⁿ na matseyu', tsaⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ matseijomñe ñequio najaaⁿ. ¹⁰ Juu ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' na matseyu', matseijomñe cantyja 'naaⁿ' naxuee ndo' tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na nncju'cje jnaⁿ jom. ¹¹ Sã ts'aⁿ na jndoo' cwii nn'aaⁿ' na matseyu' ndicwaⁿ m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' najaaⁿ'ñe, matseijomñe ñ'eⁿ juuna', meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaⁿ, ee juu najaaⁿ matseinchjaaⁿ'na' jom.

¹² 'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'yo' nc'e jndā seit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jnaⁿ'yo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jndā macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jndā macwinaⁿ'ndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyaaⁿ. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwenta' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jndā macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na mam'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ'na' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwenta' 'o na titquiendyo' nc'e laxmaⁿ'yo' na jndā'yo' ndo' jndā mam'aaⁿ ñ'oom' Ty'oōts'om quii' n'om'yo' ndo' jndā macwinaⁿ'ndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixmaⁿ tsjoomnancue meiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ'na'. Cwii ts'aⁿ na candya' ntyjii na matseixmaⁿ tsjoomnancue, titseixmaaⁿ juu na candya' ts'om Ty'oōts'om nn'aⁿ. ¹⁶ Ee tjaameiⁿ'cwii na matseixmaⁿ tsjoomnancue na jnaⁿ'na' na m'aaⁿ nquii Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om, ñequii'cheⁿ cwinaⁿ joona' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue, cha'na natia na queeⁿ ts'om ts'aⁿ na macandā laxmaⁿ joona' na teincooñe na ts'aⁿ jnaⁿ jom, na queeⁿ ts'oom na jndyeti 'naⁿ na nty'iaaⁿ'aⁿ cuaana' l'oōⁿ, ndo' na macwji's'añe macwji'scuñe nc'e 'naⁿ na maleichom. Cha'tso nmeiiⁿ' laxmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixmaⁿ tsjoomnancue na cwilaqueeⁿ n'om nn'aⁿ, mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na queeⁿ n'om nn'aⁿ na matseixmaⁿ'na'. Sã ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oōts'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aaⁿya ncuee na macandā. Jndā jndye'yo' na nleitquioo'ñe cwii na m'aaⁿ nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquioo' jndye nn'aⁿ na cwiloona nacjoom'm jo' chii cwila'nqoⁿ'a na je' m'aaⁿya ncuee na macandā. ¹⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjeii'ndyena quii' ntmaaⁿ' na cwila'xmaaⁿya cwe' ee tiyuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oōts'om. Ee xeⁿ na mayuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaaⁿ'aⁿ, maxjeⁿ xocatjeii'ndyena. Sã jndā l'ana na ljo' cha nleitquioo'ya na tiyuu' na la'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oōts'om.

²⁰ Sã jndā tquiaa Cristo Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'nqoⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'nqoⁿ'yo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'nqoⁿ'yo' juuna', ndo' manquii'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nnaⁿ'na' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe na cantuñe? Nquii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiiñe Cristo. Tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantyja 'naaⁿ' Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwiitjeii'ndye cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oōts'om, tilaxmaⁿ'na cwentaa' Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om, sã ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jnaaⁿ, mati matseijomñe cwentaa' Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xeⁿ cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oōts'om ñequio Tsotyeeⁿ. ²⁵ Ndo' luaa waa ñ'oom na matseineiⁿ' ndaaⁿya na nntseicañaaⁿ na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandqo'a.

²⁶ Matseiljeiya ñ'oommeiⁿ' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' nn'aⁿ na ñe'quio'nn'aⁿ'na 'o. ²⁷ Sã 'o laxmaⁿ'yo' Espíritu Santo na jndā tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii meiⁿ tacaⁿ'na' ts'aⁿ na m'moⁿ ndaa'yo', ee nquii Espíritu ma'moⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ' ndaa'yo', ndo'

joona' laxmaⁿna' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'cheⁿ calajomndyo'-tyeⁿyo' ñequio Cristo cha'xjeⁿ na ma'moⁿ Espiritu ndaa'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseindaaya, ñequii'cheⁿ calajomndyo' ñ'eⁿñê cha quia na nleitquioo'ñê na ndyonnaaⁿaⁿ, ñequii'cheⁿ m'aⁿyo' na cwila'qui t'maⁿ n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manquiuyu na Cristo cwiluiñê na maty'iomyana', jo' chii cwila'nooⁿa na cha'tso nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana' cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om.

3

Cwiluiindyö ntseinda Ty'oots'om

¹ Queⁿyo' cwenta na jeeⁿ ndya' t'maⁿ waa na candya' ts'om Tsotyaaⁿ Ty'oots'om jaa. Manc'e jo' maqueeⁿ jaa na cwiluiindyö ntseinaaⁿ, ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luaa' waa joo nn'aⁿ na tic'om cantyja 'naaⁿaⁿ tileicala'noⁿna cantyja 'naaⁿya, jnaaⁿ na ticatal'naaⁿna nqueⁿ. ² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oⁿya, je' cwiluiindyö ntseinda Ty'oots'om. Ndo' meiiⁿ na ticala'nooⁿa je' chiuu mmaaⁿa nndanquia saa cwila'nooⁿa quia na nleitquioo'ñennda' Jesucristo, nlaxmaaⁿya cha'xjeⁿ nqueⁿ, ee nnty'iaa ndaaya jom cha'xjeⁿ waaⁿ. ³ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na luaa' macantyyaa' ts'om jom, maqueⁿlju'ñe cheⁿnquii jo nnoom cha'xjeⁿ nqueⁿ cwiluiñê na lju'ñê. ⁴ Ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee jnaⁿ, matseijndaa'ñena' na chujnaⁿ tsaⁿñeeⁿ nnom ljeii na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee cha'tso jnaⁿ ma'moⁿna' na matseitjooⁿñe ts'aⁿ nacjoo' ljeii na matsa'ntjoom. ⁵ Saa manquiuya'yo' na tyjee'cañoom Cristo na nntseicanoom'm jnaⁿ na laxmaaⁿya. Ndo' jom meiiⁿcwii nnom jnaⁿ t'icatseixmaaⁿ. ⁶ Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tiquich'eeⁿya jnaⁿ, saa ts'aⁿ na mach'eeⁿya jnaⁿ, meiiⁿ tyoonty'iaa' jom, meiiⁿ ticwajnaaⁿ jom. ⁷ 'O na cwiluiindyö' ntseindaaya, meiiⁿcwii ts'aⁿ tiñenquiandyö' na ñequiu'nn'aⁿ 'o, ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', ya ts'aⁿñe cha'xjeⁿ nquii Cristo cwiluiñê na ya ts'aⁿñê. ⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ matseitjooⁿñe, matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. Ee cantyjati xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' cha'tso, tsaⁿjndii jnaⁿ matseixmaaⁿ. Ndo' jnda jndyo Jnda Ty'oots'om na nntseytyueⁿeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿjndii.

⁹ Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwiluiñe jnda Ty'oots'om na mach'eeⁿya jnaⁿ ee jnda tquiaaⁿ na catseixmaⁿ na wando' ndo' nc'e jo' tiñecats'aa jnaⁿ nc'e cwiluiñe jnaaⁿ. ¹⁰ Luaa waa na cwila'nooⁿa 'ñeeⁿ cwiluiindyö ntseinda Ty'oots'om ndo' 'ñeeⁿ cwiluiindyö ntseinda tsaⁿjndii, meiiⁿ quia ts'aⁿ na tiquich'ee na maty'iomyana' ticaluiñe jnda Ty'oots'om ndo' mati ts'aⁿ na tiwi' ts'om x'iaa' na matseyu'.

C'oⁿya na wi' n'oⁿya nc'iaaya na cwila'yu'

¹¹ Ñ'oom na macwindye'yo' xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' na cwila'yu'yo' matsona' na c'oⁿya na wi' n'oⁿya nn'aaⁿya na cwila'yu'. ¹² Caín tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. Ticaty'iomna' na nl'aaya cha'na s'aaⁿ na seicueⁿeⁿ tyjeeⁿ. Ndo' ¿chiuu na s'aaⁿ na luaa'? S'aaⁿ na ljo' ee tyotseijomñê cantyja na ticaty'iomyana', saa juu tyjeeⁿ tyoch'ee na maty'iomyana'.

¹³ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nc'e na luaa' waa tintseñ'eeⁿñena' 'o na joo nn'aⁿ na tyoola'yu' m'aⁿna na jndooⁿ 'o. ¹⁴ Jaa na cwilayuu'a ñet'oⁿya nacje 'naaⁿ na cwitsuundyö nn'aⁿ saa je' laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. Cwila'nooⁿa na ljo' nc'e na jnda nquiuyu nn'aaⁿya na cwilayu'. Ts'aⁿ na ticajnda ntyjii x'iaa' na matseyu', ndicwaⁿ m'aaⁿ nacje 'naaⁿ na cwitsuundyö añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Meiiⁿquia ts'aⁿ na jndoo' x'iaa' na matseyu' cwiluiñe ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ndo' manquiuyo' ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ticatseixmaⁿ na tintycwii na wando'. ¹⁶ Luaa waa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu tseixmaⁿna' na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa'. Nquii Jesús tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya. Ndo' na ljo', juu na cwitandoo'a laxmaaⁿya na ndya'ntjooⁿya ndaa nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹⁷ Ndo' mati quia m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' ndo' maya 'naⁿ na maljeii, ndo' meiiⁿ na maqueⁿ tsaⁿñeeⁿ cwenta na matseitjooⁿa' cwii x'iaaⁿaⁿ na matseyu', saa tiquioo na wi' ts'oom juu, ¿yuu waa na

ma'mooⁿ na jnda ntyjeeⁿ Ty'oots'om? ¹⁸ 'O ntseindaaya, juu na m'aaⁿya na jnda nquiuyu^a nn'aⁿ, xocwitquoo' na ljo' cwe' ñ'oom na cwilanaaⁿya, ma'moⁿna' na ljo' nc'e chiuu na cwil'aaya.

C'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om

¹⁹ Quia jo' luaa waa na nnda^a nla'nooⁿa na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ na mayuu' ndo' na tjaa'naⁿ na cañ'eeⁿ jo nnom Ty'oots'om, ²⁰ ee xeⁿ maco'tiana' nquiuyu^a naquii' n'ooⁿya, jom cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ, nchiiti juu na luaa' mach'eena' naquii' n'ooⁿya ndo' tcuu mantyjeeⁿ cantyja 'naaⁿya. ²¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, xeⁿ tjaa'naⁿ na maco'tiana' nquiuyu^a jo nnoom, quia jo' cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya, ²² ndo' cha'tso na cwitaaⁿya nnoom, ñeiquiaaⁿ na nnto'ñooⁿya jo' nc'e na cwila'canda^andyo ñ'oom na matsaⁿntjoom jaa ndo' na cwil'aaya yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. ²³ Ndo' ñ'oom na matsaⁿntjoom jaa matsona' na calayuu'a ñeiquio Jnaaⁿ Jesucristo ndo' na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nc'iaaya na cwilayu' cha'xjeⁿ na matsaⁿntjoom. ²⁴ Nn'aⁿ na cwila'canda^andye ñ'oom na matsaⁿntjoom, m'aⁿna quii' ts'oom ndo' jom m'aaⁿ naquii' n'omna.

4

Cal'aaya xjeⁿ ñ'oom na cwindyaa

¹ 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluena na ma'moⁿ Espíritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, saa tilayu'yo' cha'tso ñ'oom'ñeeⁿ. 'O queⁿyaya'yo' cwentaa ñ'oommeiⁿ cha nliu'yo' aa laxmaⁿ naⁿñeeⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om ndo' aa nchii cwiicheⁿ espíritu laxmaⁿna. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na cwe' cwilueya na ñ'oom' Ty'oots'om cwiñequia saa cwe' cantu. ² Luaa waa na nnda^a nla'nooⁿyo' aa ndya' mayuu' na nquii Espíritu Santo ma'mooⁿ ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ. Ticwii cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na nquii Jesús na cwiluiiñe Cristo tuiiñe na ts'aⁿ jom, tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ Espíritu na mañequiaa Ty'oots'om na c'oomñe quii' n'ooⁿya. ³ Ee ts'aⁿ na ticwji'yuu'ñe na ljo', titseixmaⁿ nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo' Cristo. Ndo' 'o jnda jndye'yo' na nncwje'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo' je' maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O ntseindaaya, 'o laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' jnda tantjom'yo' naⁿñeeⁿ na cwe' cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquii' n'om'yo' jndeity-eeⁿcheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿñeeⁿ cwilaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilaneiⁿ na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿna'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿna' cwindyena ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saa já laxmaaⁿyâ cwentaa' Ty'oots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ matseiwē ñ'oom na cwiñequiaayâ, saa ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ ticatseiñ'oom'ñe ñ'oom na cwiñequiaayâ.

Ty'oots'om cwiluiiñe na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jnda ntyjiiya, matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyu^a nc'iaaya na cwila'yuyoyo'. Juu jo' cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' chii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiiñe jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee jom cwiluiiñe na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa ee Jnaaⁿ na ñecwiiñe jñoom juu tsjoomnancue cha nnda^a nntandoo'a cantyja 'naaⁿ. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luaa waa cantyja 'naaⁿna'. Nchii jaa ty'ooⁿ na jnda nquiuyu^a jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom Jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ juu nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, nc'e na luaa' waa na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, mati matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyu^a nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹² Meiⁿjom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'oots'om saa quia cwit'mooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'ooⁿya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamatseicanda^añeñ'eⁿna' cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luaa waa na ma'moⁿna' na m'aaⁿya

cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' na m'aaⁿ quii' n'ooⁿya, na jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya. ¹⁴ Já jnda nty'iaandaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om jnda jñoom Jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee meiⁿquia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiñê Jnda Ty'oots'om, m'aaⁿ Ty'oots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁶ Luaa waa na cwita'jnaaⁿ'a Ty'oots'om ndo' cwilayuu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiñê Ty'oots'om na candya' ts'om nn'aⁿ. Juu na cwiluiñê na candya' ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicandaⁿ'ñena' na tixola'catyuendyō juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macandaⁿ' na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luaa' waa nc'e na m'aaⁿ' n'ooⁿya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticandaⁿ' laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: “Ja candya' ts'ooⁿya Ty'oots'om”, saa m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿ'aⁿ na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿ'a na manty'iaaⁿ'aⁿ xondaⁿ nnc'oom na candya' ts'oom Ty'oots'om na tyoonty'iaaⁿ'aⁿ. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ ndaaya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya na cwila'yu'.

5

Luaa cal'aaya cha nnaⁿndyō ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na Jesús cwiluiñê Cristo, macwiluiñê cwii jnda Ty'oots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiñê Tsotyaaⁿ, mati matsona' na c'oom tsaⁿñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiindy ntseinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om ndo' cwila'candaⁿ'ndyō yuu na matsa'ntjoom jaa, quia jo' mati cwila'nooⁿ'a na m'aaⁿya na wi' n'ooⁿya ntseinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om na cwila'candaaya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjoom, ndo' joona' nchii cwii na xocandaⁿ nla'candaⁿ'ndyō, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiñê jnda Ty'oots'om cwii candaⁿ manaⁿñe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwinaⁿndyō nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macandaⁿ ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiñê Jnda Ty'oots'om nndaⁿ nnaⁿñê ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oots'om

⁶ Cantyja na jndyō Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' jo', ndaatioo ndo' niom', nchii ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' ndaatioo saa ñ'eⁿ ndaatioo ndo' niom'. Nquii Espíritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' na ljo' ndo' jom cwiluiñê ñ'oom na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaⁿ, ndo' Nquii na cwiluiñê ñ'oom' Ty'oots'om ndo' Espíritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiindyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Espíritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñooⁿya ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ, majndeiti nndaⁿ nnto'ñooⁿya ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na juuna' jndati tseixmaⁿ'na', ee tseixmaⁿ'na' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saa ts'aⁿ na ticatseyu' ñequio Ty'oots'om mach'ee na cantuñê ee ticatseyu' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquiaa Ty'oots'om na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandō'a, ndo' na laxmaaⁿya juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ

cwentaa' nquii na cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ, saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añmaaⁿ.

Ñ'oom na macandā na chuu tsomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwenta' 'o na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Jnda Ty'oots'om cha cala'nōⁿ'yo' na laxmaⁿ'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

¹⁴ Cwiñ'ōōⁿ't'maaⁿndyō n'ōōⁿya Ty'oots'om ee cwila'nōōⁿ'a quia cwitaaⁿya cwii naya nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya. ¹⁵ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'nōōⁿ'a na mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya nnoom, mati nquiuuya na cwito'ñōōⁿya ñ'oom na jnda taaⁿya nnoom.

¹⁶ Cwii ts'aⁿ na matseyu', quia nljeii cwii x'iaa' na matseyu' na matseitjōōne tsaⁿñeeⁿ cwii nnom jnaⁿ na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, macaⁿna' na caⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii naya nnom Ty'oots'om ndo' jom ññequiaaⁿ na nncwando' añmaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Waa jnaⁿ na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe, tjaa'naⁿ nasei meiⁿ cwii caⁿ ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tso nnom natia, laxmaⁿna' jnaⁿ ndo' waa jnaⁿ na ticjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuuya na ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiquich'eeya jnaⁿ ee Jnda Ty'oots'om mach'ee cwenta, meiⁿ ticwanaaⁿ na ntsei'ndaa' tsaⁿjndii juu.

¹⁹ Manquiuuya na cwiluiindyō cwentaa' Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na laxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue m'aⁿna nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuuya na jnda jndyo Jnda Ty'oots'om ndo' jnda teijndo' n'ōōⁿya na cwila'nōōⁿ'a na cwitajnaaⁿ'a nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê na mayom'm. Tjoom' cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiiñe na mayuu', juu Jnaaⁿ Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'mōⁿ'na' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluiiñê na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macandā Ty'oots'om cala't'maaⁿndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'aⁿ na cwiluena na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom. Mantyjati luaa'ndyo matsjōō.

Carta na jnda we na seiljeii Juan

Cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'aⁿ x'iaa'

¹ Maja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u nomnn'aⁿya na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macanda ja wi' ts'ooⁿya 'o mati cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'ooⁿya 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'ooⁿya na ñequii'cheⁿ nnc'oomna' ñ'eⁿndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñe Tsotyaaya ñequio Jnaaⁿ Jesucristo quiana naya na la'xmaⁿna naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aaⁿ na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jeeⁿ neiⁿya na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xjeⁿ nquii Tsotyaaya Ty'oots'om jnda sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'aⁿya na matseyu', macaⁿa njom' na c'ooⁿya na jnda nquiuyya nn'aaⁿya na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xjeⁿ juuna' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejndyaa najndyee. ⁶ Luaa waa na ma'moⁿna' na jnda nquiuyya nt'omcheⁿ, na c'ooⁿya na cwila'candaⁿndyo ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xjeⁿ ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'ooⁿya na wi'n'ooⁿya nn'aⁿ na cwila'yu'.

M'aⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ

⁷ Jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomnancue na cwinquio'nn'aⁿ na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'aⁿ jom. Ts'aⁿ na luaa' mach'ee cwiluiiñê ts'aⁿ na manquiu'nn'aⁿ, ndo' ts'aⁿ na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwenta na juu ts'iaaⁿ na jnda ñel'a'yo' titseicwaqueⁿna' na cwe' ts'iaaⁿndyo cha candaⁿ nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Meiⁿquia ts'aⁿ na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naaⁿ Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'mooⁿ, tic'oom tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. Saa ts'aⁿ na cwiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Cristo, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xeⁿ nncwjee'cañoom ts'aⁿ 'o ndo' nchii mañequiaaⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, meiⁿ tilaljo'yo' jom l'a'yo' meiⁿ na ññequia'yo' na xmaⁿñê. ¹¹ Ee ts'aⁿ na mañequiaa na xmaⁿñê, matseijomñe ñequio natia na matseixmaaⁿ.

Ñ'oom na macanda na matseineiⁿ Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseinaⁿtyaya ñ'eⁿndyo'. Saa ticatseitiuyya na nncwil'uee'ndyo tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na nncjocando^o'a 'o na nlanaaⁿ ntyjaa ndaaya. Ndo' ntyjiiya na t'maⁿ nquioo na neiⁿya xjeⁿ na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'. Mantya luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jnda ndyee na seiljeii Juan

Ñ'oom na seicwanom Juan na m'aaⁿ Gayo

¹ Ja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaa na wjaana' na m'aaⁿ Gayo na mayu-u'cheⁿ jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'u.

² U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya macaⁿa nnom Ty'oots'om na cha'tso cantyja 'naⁿ ya wja'm'aaⁿ, ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xjeⁿ ya wjaaquiendyu' na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ Espíritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aaⁿya, ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiⁿya na jluena nooⁿ na jeeⁿ xcwee' ts'om' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aaⁿ, mache' na juu ñ'oom naya maqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' 'u. ⁴ Ee tjaa'naⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na mañequiaatina' na neiⁿya cha'xjeⁿ quia na mandiiya na joo nn'aⁿ na cwiluiindy nteindaaya tyeⁿ cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maaⁿñê Gayo

⁵ U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jeeⁿ xcwee' mache' na mateixe' nn'aaⁿya na cwe' cwiquieya na m'aaⁿ, meiiⁿ joona nn'aⁿ na ticwajnaⁿ. ⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ljooñe, jluena na jeeⁿ wi' ts'om' joona. Cwii naya'ñeeⁿ cateijndeii' joona 'naⁿ na macaⁿna' cha nndaⁿ nc'ootina ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, ee jeeⁿ cjawee' ntyjeeⁿ na mache' naljo'. ⁷ Ee joona macwi'ooñ'omna ñ'oom naya 'naaⁿ Jesucristo jo ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' tícato'ñoomna s'om ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a la'xmaaⁿya na cateix'aaⁿya joona na nnteijndeiiya na cwi'oonquiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótrefes

⁹ Seiljeiya cwii carta cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ yuu na m'aⁿyo' saa juu Diótrefes ticwancueⁿeⁿ na ja nntsa'ntjoⁿ ee ñecuaa xjeⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹⁰ Nc'e na luaa', quia na nncuacañooⁿya 'o, quia jo' ncwaⁿya jom na mach'eeⁿ na luaa' na matseineiⁿ ñ'oom cantu nacjooyâ. Ndo' nchii macandâ nmeiⁿ mach'eeⁿ, mati nn'aⁿ na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'oots'om, tiñe'coñoom joona, ndo' nn'aⁿ na ñe'cala'ljo naⁿñeeⁿ, macwjeeⁿeⁿ joona quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ natia, 'u catseijomndyu' ts'iaaⁿ na ya. Ee ts'aⁿ na matseijomñe ts'iaaⁿ na ya tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, saa ts'aⁿ na wjaantyo ñequio natia, tic'oomñe cwentaaⁿaⁿ.

Ya mach'ee Demetrio

¹² Cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿya Demetrio, ndo' manquiiⁿ ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ. Mati jâ cwitjei'yuu'ndyô na ljo' ndo' 'o manquiu'yo' na cwilanaⁿya ñ'oom na mayuu'.

Ñ'oom na macandâ na seiljeii Juan

¹³ Jndye ñ'oom niom na ñe'catseiljeiya cwentaa' saa tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'ooⁿ na tyuaa' nnty'iaaya 'u quialjo'cheⁿ nlanaaⁿ ntyjaaⁿ ndaaya.

¹⁵ Quiaa Ty'oots'om na tjaañomtiuu c'oom'. Nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xmaⁿñe cwii cwii ts'aⁿ na matseyu' yuu na m'aaⁿ.

Carta na seiljeii Judas

*Xma*ⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om

¹ Ja Judas matseiljeiya cartawaañe. Cwiluiindy^o ts'aⁿ na mandiantjomtyeⁿ nnom Jesucristo. Ti'xi^ooya jndyu Jacobo. Cartawaañe matseicwanoⁿya juuna' ndaa nn'aⁿ na ma'maⁿ Tsotyaa^ya Ty'o^ots'om na macwji'ñ^ooⁿ joona na macwjaa'ñê cwentaaⁿaⁿ, nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo. ² Quiaa Ty'o^ots'om na nleijndyeti na nnto'ñoom'yo' na wi' ts'oom 'o, ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom 'o.

*M'a*ⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ

(2 P. 2:1-17)

³ 'O nn'aⁿya na wi' ts'o^ony^a, jnda seiqueeⁿna' ts'o^on na nntseiljeiya cwii ñ'oom cwenta'yo' cantyja 'naaⁿ juu na tjoom' na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om jaa, saa je' maquaⁿya cwenta na macaⁿna' na catseijndo'a n'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ juu na cwilayu'ya n'o^ony^a na juuna' ñejom tquiaaⁿ na laxmaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁴ Ee m'aⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwilajomndyena ñ'eⁿndyo' saa cwinquio'nn'aⁿna 'o. Ñ'oom' Ty'o^ots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿna na nnt'uiiwi'na' joona cha'xjeⁿ laxmaⁿna na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naaⁿaⁿ, ee cwiwil'ueeⁿndyena juu naya na matseixmaaⁿ na wanaaⁿ na nnc'omyana ñequio nn'aⁿ ndo' naljo' cwil'ana cwtijeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macanda nqueⁿ tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê jo nda^ya.

⁵ Meiiⁿ na ntyjii na manquiu'yo' ñ'oomwaa saa l'ue ts'o^on na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'o^ots'om nn'aⁿ Israel ndyuaa Egipto saa jndanquiacheⁿ s'aaⁿ na tja nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'eⁿñê. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquiee ángeles na ticaljoo'ndyena ts'iaaⁿ na laxmaⁿna, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om cwentana, maleichom joona na praso meiⁿ xocantycwii na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo yuu na jaaⁿñeñ'eⁿ hasta juu xuee quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁷ Mati nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom ndiocheⁿ, tquiandyeñ'eⁿna na l'ana meiⁿquia nnom na queeⁿ n'om seiina nchii cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nnc'om nn'aⁿ, ndo' na luua' tyol'a nn'aⁿ njoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' na nnt'uiiwi' chom na tijoom canduu' nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a.

⁸ Naⁿñeeⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿyo' meiiⁿ na manquiuna na tuii na ljo', saa laxmaⁿna nn'aⁿ na cwicatsoona ndaa, cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlqueⁿ Ta Jesús xjeⁿ joona, cwila'jnaaⁿna ángeles na t'maⁿ cwiluiindy cañoom'luee. ⁹ Saa ángel na cwiluiitquieñe na jndyu Miguel quia na seijmeiⁿñê nnom tsaⁿjndii cantyja 'naaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Moisés, tîcatseijnaaⁿaⁿ cwe' tsoom nnom juu: “Nquii Ta Ty'o^ots'om catseitaaⁿaⁿ 'u.” ¹⁰ Saa naⁿm'aⁿ wi' ñ'oom cwila'neiⁿna nacjoo' meiⁿnquia na ticala'noⁿna, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'noⁿtina, cwila'noⁿna jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'etoyo'. Ndo' cantyja 'naaⁿ jo' cwila'ndaa'ndye cheⁿnquieena.

¹¹ Nlco'wi'na' naⁿm'aⁿ ee cwi'oontyjona cha'xjeⁿ na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aaⁿ seicuee' Ty'o^ots'om jom. ¹² Matseijnaaⁿna' 'o na ñ'eeⁿ naⁿm'aⁿ quia na cwilajomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwicwa'yo' na cwicañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' naⁿm'aⁿ ñequio na neiiⁿna cwicwa'na ndo' cwiwena ñ'eⁿndyo' meiⁿ tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ cwe' m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii meiⁿ ticateix'ee canmaⁿ. Joona laxmaⁿna cha'cwijom nchquiu na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' joona cha'na n'oom na meiiⁿ na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nl'ana' ta, saa tjaa ta col'ana', na we ndii' tjana' ee na jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cantyja na cwil'a naⁿm'aⁿ la'xmaⁿna

cha'na nmoⁿ t'maⁿ ndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na cancjuu na tijndaa' cwaaⁿ ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljoo'ndyetyeⁿ naⁿm'aⁿ! yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jndaⁿ ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Adán, tyotseineiⁿ ñ'oom na t'moⁿ Ty'o^ots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ naⁿm'aⁿ!. Tsoom: “Nt'iaya nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tso na macwjee'cañoom ñequio meiⁿ meiⁿcheⁿ nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nnt'uiiweeⁿeⁿ cha'tsondye joona cantyja natia na jndaⁿ ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñeja'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia na jndaⁿ ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom wi' na jndaⁿ ñeja'neiⁿna nacjoom'm.” ¹⁶ Naⁿm'aⁿ! ñequii'cheⁿ cwilancjoo'ndyena ljo' cwiluii na ticjaawee' nquiuⁿna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nquioo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu' na jnda ntyjiiya 'o, cjaanjoom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yo': “Joo ncuee na macandaⁿ nnc'om nn'aⁿ na nla'neiⁿ ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'queeⁿ n'omna.” ¹⁹ Jnaaⁿ joona na cwitoⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naaⁿ joo na queeⁿ n'om seiina, meiⁿ ticalaxmaⁿna Espíritu na cwiluiiñe Ty'o^ots'om.

²⁰ Saa 'o je' nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' naquii' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' na lju' tseixmaⁿna'. Calanei'yo' nnom Ty'o^ots'om ñequio juu najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyo' cantyja na m'aaⁿ Ty'o^ots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yo' juu xuee quia nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaaⁿaⁿ, xjeⁿñeeⁿ nc'e na wi' ts'oom jaa ñequiaaⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na nntando^o'a.

²² Nn'aⁿ na we waa na m'aaⁿ n'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, cat'moⁿ'yo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tjachuuna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿm'aⁿ!, catjei'n'maaⁿndyo' joona' cha'cwijom na macwji' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ quii' chom. Ndo' ñequio nt'omcheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona saa c'om'yo' na nquia'yo' na juu natia na laxmaⁿna tincw'uaa'ndyo' joona'.

Ñ'oom na macandaⁿ na matseit'maaⁿñena' Ty'o^ots'om

²⁴ Nnom Nqueⁿ na waa najndeii na cwiluiiñe na nncwañom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neiiⁿeⁿ nnts'aaⁿ na nncwintye'yo' jo nnoom yuu na jeeⁿ caxuee na m'aaⁿ na meiⁿcwii tila'tjoondyo' jo nnoom, ²⁵ nnom Nqueⁿ na ñequii'cheⁿ cwiluiiñe Ty'o^ots'om na macwji'n'maaⁿñeⁿ jaa cantyja 'naaⁿ Jesucristo na jom cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maaⁿndyo' jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndeii matseixmaaⁿ, ndo' na maqueeⁿ xjeⁿ cha'tso, cha'xjeⁿ tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je', ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'moⁿ Jesucristo na quia nluii

¹ Ñ'oommeiiⁿ tquiaa Ty'o^ots'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'mo^on jooⁿ ndaa nquiee nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaaⁿ'aⁿ seica'mo^on ñ'oom'ñeeⁿ no^on ja Juan na mandi'ntjoⁿya nnoom. Ee joo ñ'oommeiiⁿ cwila'neiⁿna' cantyja na jnda teicandyoo' na nluii. ² Jo' chii macwji'yuu'ndyo ñ'oommeiiⁿ na t'moⁿ Ty'o^ots'om no^on ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaya ndo' na jndiia.

³ Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwii nndyona', ndo' mati joo nn'aⁿ na cwindye ndo' cwila'we jooⁿ naquii' n'om. Ee jnda mawaa xjeⁿ na nluii cha'xjeⁿ na cwit'mo^on ñ'oommeiiⁿ.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ

⁴ Ja Juan matseicwan^on ñ'oommeiiⁿ ndaa' 'o na cwiluiindy^o ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ'yo' ndyuaa Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ ñequio juu na tjañomtiuu na mañequiaaⁿ quii' ts'om ts'aⁿ. Nqueⁿ na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿñê ndo' tyom'aaⁿ cwitjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ ndo' mati cantyja 'naaⁿ ntquiee' Espíritu na m'aⁿna jo nnom tio na wacatyeeⁿ. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xmaⁿ'yo' joo naya'ñeeⁿ. Jom cwiluiiñê na macwji'yuu'ñê ñ'oom na mayuu' ndaaya, ndo' jom ts'aⁿ najndyee na tando'xco na tue'. Cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Nqueⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom jaa ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaaⁿ jaa jnaaⁿya na waa. ⁶ Jnda tqueeⁿ jaa na t'maⁿ cwiluiindy^o na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Ndo' tqueeⁿ na cwiluiindy^o ntyee na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'o^ots'om na juu cwiluiiñe Tsotyeeⁿ. Catseit'maaⁿ'ñena' jom ndo' caluiit'maⁿñê cantyjati najndei na matseixmaaⁿ cha'waati na yo. Amén.

⁷ Queⁿ'yo' cwenta, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquiu. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ nnty'iaa jom, ndiñ'eeⁿ nn'aⁿ na jla'jomndye na tueeⁿ'eⁿ. Ndo' cha'tso ntmaaⁿ na cwii cwii nnom nn'aⁿ, jndei nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxjeⁿ nntseicandaaⁿ'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ “Ja cwiluiindy^o Alfa ñequio Omega. Ja maxjeⁿ m'aaⁿya najndyee ndo' na macandā.” Luaa' matso nqueⁿ na matsaⁿ'ntjoom cha'tso. Nqueⁿ na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' maxjeⁿ ñet'oom ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom. Nqueⁿ na cwiluiiñê na cha'tso najndei matseixmaaⁿ.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaa' n'aⁿ Cristo

⁹ Ja Juan na cwiluiindy^o nn'aⁿ'yo' tjom na cwiwinooⁿya nawi' ñ'eⁿndyo', ndo' tjom na cwitue'ndyocjaaya nnom Ty'o^ots'om. Ee nquii Jesucristo mañequiaaⁿ na tjom m'aaⁿya na tication n'ooⁿya. Ja tyom'aaⁿ'jnaⁿya ndyuaaxeⁿncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'o^ots'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maaⁿ'ndyo nqueⁿ na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom jaa, m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espíritu Santo ndo' t'mo^on cwii na tco'na' no^on'ya. Jndiia na jndei teic'uaa na seineiⁿ ts'aⁿ jo naxaⁿ'a cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso no^on:

—Ja maxjeⁿ m'aaⁿya najndyee cwii tjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja na manty'ia' njom'. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'aⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taquaⁿ'xaⁿ'a cha ya nnty'iaya 'ñeeⁿ juu matseineiⁿ ñ'eⁿndyo. Ndo' quia na jnda taquaⁿ, nty'iaya ntquiee' xjo s'om cajaⁿ na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaaⁿ

ncjo'ñeeⁿ nty'iaaya meintyjee' nqueⁿ na matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ jom. Cweⁿ cwii liaatco xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ndo' tsei'jñaaⁿ chu'tyeeⁿ cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'om cajaanⁿ.
¹⁴ Sooxqueeⁿ canchii'na' cha'cwijom soo' catsmaⁿ canchii', ndo' cha'na canchii' tsaanⁿ. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'eeⁿ caxueena' cha'na colo na matseixmaⁿ s'om wee quia na je'ndyo jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'aⁿ juuna'. Ndo' c'uaa na matseineiiⁿ cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'ooⁿ ntyjaya too'ndye ntquiee' cancjuu ndo' quii' ñ'om macalui'nom cwii xjo na we ntyja taa. Ndo' jeeⁿ caxuee nnoom cha'na xueeñe ñe'quoom' na quiajmeiⁿ.

¹⁷ Quia na nty'iaaya jom, tioonduyo jo nc'eeⁿ cha'cwijom ts'oo ja. Ndo' teicaljoom ts'ooⁿ ntyjaya nacjoya, tsoom nooⁿ:

—Tinty'ue'. Ee maja na m'aaⁿya najndyee cwii tjocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiluiindyō na wando'a. Ndo' meiiⁿ na jnda t'io saa je' m'aaⁿya na ticantycwii na wando'a. Cha'tso nn'aⁿ na cwiwje m'aⁿna nacje 'naⁿya ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia', ñequio cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii je' ndo' na cwii nncjaaluii. ²⁰ Je' nntsjoō ljo' ma'moⁿ ñ'oom wanty'iuu'waa cantyja 'naaⁿ ntquiee' cancjuu na nty'ia' na too'ndye ts'oo ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajaanⁿ na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñeeⁿ, jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwenta ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajaanⁿ na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' ntmaaⁿ na'ñeeⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om.

2

Ñ'oom cwentaa ntquiee' ntmaaⁿnn'aⁿ: Ñ'oom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús nooⁿ:

—U Juan, catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeiiⁿ ñ'oom na matseinaⁿ nncō na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'oo ntyjaya. Ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ ntquiee' xjo s'om cajaanⁿ na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiia chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiia na ticuaaya nquiu'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye. Ndo' jnda jliu'yo' chiuu laxmaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwiluiindyē apóstoles, jnda jliu'yo' na cantundyē na'ñeeⁿ. ³ Ntyjiia na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na cwila'quii n'om'yo' meiiⁿ t'maⁿ nawil' cwiwi'nom'yo'. Meiⁿ t'cwintqueⁿyo' na cwila'jnda'yo' na cwindye'ntjom'yo' nooⁿ. ⁴ Saa waa na ntyjiia ñ'eⁿndyo': tacantyyaa' n'om'yo' ja cha'xjeⁿ quia to'jndyee'yo' na jeeⁿ jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñel'ajndyee'yo' ndo' je' tacol'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'nnda'yo' yuu na ya cha'xjeⁿ na ñel'ajndyee'yo', Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuacañoōⁿya 'o ndo' nncwji'a xjo na ñjoom' sca quii'ntaaⁿyo'. ⁶ Saa waa cwii na jeeⁿ majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'a'yo' na jndoo'yo' ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na jndyu nicolaítas, ndo' mati nncō jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayyo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om quia tso: Ñeeⁿ juu na jnda jnañe ñequio natia, ñequiaya na nlquii taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. Juu ts'oom'ñeeⁿ meintyjee'na' xcweya paraíso cwentaa' Ty'oots'om."

Ñ'oom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús nooⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna tsjoom Esmirna. Catsu': "Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandā. Ja meiiⁿ na jnda t'io saa je' jnda mawando'xcō. ⁹ Mantyjiia chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' nawil' t'maⁿ na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiia cantyja na wanty'iaandyo m'aⁿyo' saa jo nnom Ty'oots'om laxmaⁿyo' na tyandyo'. Ntyjiia ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'.

Naⁿñeeⁿ tuiindyena na judíos *saa* cantyja na cwil'ana mach'een^a na meiⁿchjoo nchii jo' jooⁿa. Jooⁿa la'xmaⁿna tmaaⁿl nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na manntjom'yo'. Ee queⁿ'yo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nntsa'yo' w'aancjo nc'e na *taa'* ts'om tsaⁿjndii. Ee ñe'caljeiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee *saa* caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñnequiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ: 'Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jnaⁿñe ñequio natia, juu na jnda we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom.”

Ñ'oom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿl nn'aⁿ cwentaa' Ty'ooots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': “Luua ñ'oom na matsjo^o nnc^o na maleiñ'oⁿya xjo na *taa* we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿ'yo' ndo' na majo'to cwic'eⁿ'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsaⁿntjom tsaⁿjndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyo' meiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuee' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwee' tsoom tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom tsaⁿjndii na maxjeⁿ mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ *Saa* niom nt'om na ntyjiiya ñ'eⁿndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na t'moⁿ Balaam. Jom t'mooⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'ooots'om. Ee tsoom na ya na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocatsa'na seii quioo' jo ndaana', jnda jo' nntquiina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwicheⁿ na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na cwit'mooⁿ tmaaⁿl nn'aⁿ na jndyu nicolaítas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaa' nncuacaño^oya 'o ndo' ñequio xjo na macalui' quii' 'ndyo nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'ñoom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. 'Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿl nn'aⁿ. Ndo' ñnequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo' juuna' nntseiljeixc^o xueya ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljei' ljo' matso ljei'ñeeⁿ, macanda nquii' ts'aⁿ na nnc'oñom juuna' ntyjii.”

Ñ'oom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿl nn'aⁿ cwentaa' Ty'ooots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': “Luua ñ'oom na matseinaⁿ nnc^o na cwiluiindy^o Jnda Ty'ooots'om. N'omnooⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿ'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' nooⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaⁿti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ *Saa* waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' ee cwiñe'quiandyo' na ma'moⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaaⁿ'yo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om, *saa* mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ. Ee ma'mooⁿ na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ya na catquiina sei' na tye'queⁿ nn'aⁿ jo ndaa jooⁿa'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' tsoom jnaaⁿaⁿ, *saa* tiñe'calcwe' tsoom na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Queⁿ'yo' cwenta, ja nntseiquio^o cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿñê, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwjaya cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ na

cwiluiindyē cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'a cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundyō chiuu waa na matseitiuu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyjati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' ñequiaya na nlo'ñom ticwiindyō' 'o. ²⁴ Saa nt'omndyo' 'o na m'aⁿyo' Tiatira na tyoolajomndyo' ñ'oom na cwindye naⁿñeeⁿ, meiⁿ tyoowijndo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na cwiluena la'xmaⁿna' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luaa' waa ticatiootyā xuu nacjo'yo'. ²⁵ Saa macandā matsjōō na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuāya. ²⁶ Ndaa joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ joona ndo' cwiljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naⁿya hasta na macandā, ñequia najndei na matseixmaⁿ na nntsa'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuaa. ²⁷ Jnda tquiaa Tsotyāya na nntseixmaⁿya na nntsa'ntjoⁿya. Cha'xjeⁿ na nntiuujndaā xuaa na mmeiⁿ ts'aⁿ ts'ooml'eii'xjo, maluaa' nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' ñequiaya caxjuuncoo nnom tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.”

3

Ñ'oom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsocheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': “Luaa matsjōō nncō na matseixmaⁿya ntquiee' Espíritu cwentaa' Ty'oots'om ndo' ntquiee' cancjoo: Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo' na m'aⁿyo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'naⁿyo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', saa tiyuu'. 'O cwilaxmaⁿyo' cha'cwijom l'oo. ² 'O na m'aⁿyo' cha'cwijom na cwinda'yo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwilei'ñ'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeiina'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyāya Ty'oots'om. ³ Quia jo' tyeⁿ cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda to'ñoom'yo'. Calawe'yo' joona' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajndaa'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañoōⁿya 'o cha'cwijom macwjee'cañoōm tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'noⁿyo' ljo' xjeⁿ nncuacañoōⁿya 'o. ⁴ Saa m'aⁿ cwantindyō' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajndiindyō' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ñequiaya liaa canchii' na nlcwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'eⁿndyo ee la'xmaⁿyo' na nda'yo' joona'. ⁵ Ñeeⁿ joo na jnda jnaⁿndye ñequio natia, nntseicwaya liaa canchii' naⁿñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicanduu'a ncuena nacjoo' libro na chuuna' ncuue nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo na cwiluiindyena cwentaya jo nnom Tsotyāya ndo' mati jo ndaa ángeles cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.”

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

⁷ Tsocheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': “Ja cwiluiindyō na lju' ts'ooⁿ ndo' cwiluiindyō ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsa'ntjoom cha'waa ndyuaaⁿaⁿ, mati ja matseixmaⁿya juu najndei na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ee ja tseixmaⁿya na ñequiaya na wanaaⁿ na nncjaaquiee' ts'aⁿ cañoōm'luee oo na ticwanaaⁿ. Nncō matseicanaaⁿndyo ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nntseicanaaⁿñe. Luaa waa na matsjōō nncō: ⁸ Mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo'. Canty'ia'yo', jnda seicanaaⁿndyo cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha ndaa nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nntseicu'. Ee meiⁿ tit'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwilacanda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyo' cantyja 'naⁿya. ⁹ Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na joona na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om

Ty'oots'om. Saa cantyja na cwil'ana mach'eená na tiyuu' na ljo'. Ñenquii'cheⁿ cantu cwila'neiⁿna, ee la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿyo' cwenta, nnts'aaya na nnc'oontyjaa'na 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'noⁿna na ja m'aaⁿya na candyá' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Nc'e na cwiqueⁿyo' cwenta ñ'oom na tsjoo na tica'ndyenc'uaa'ndyo' meiⁿchiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwenta 'o juu xjeⁿ quia na nlco'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Queⁿyo' cwenta, matyuaa' nncuaçañoⁿya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿya na jnda to'ñoom'yo', tila'candyandyo' joona', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. ¹² Ñeeⁿ juu na cwinaⁿñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljoo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oots'om. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinncwji'na' juu jo' ee nquii Ty'oots'om cwentaya cwiluiiñê wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿeⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿaⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ nndyocuenta' na nnaⁿna' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwiicheⁿ xueya na xcona' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayoyo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

¹⁴ Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu': "Luaa matsjoo nncō na cwiluiindyō ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyo ñ'oom na candaa'. Ñ'eⁿndyo ja s'aa Ty'oots'om cha'tso na tuii. ¹⁵ Ja mantyjiiya chiuu waa na la'xmaⁿyo'. Ticatseijomna' 'o meiⁿ cha'na ndaatoo teiⁿ, oo meiⁿ cha'na ndaatoo jmeiⁿ. Toom cwe' m'aⁿyo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo jmeiⁿ. Oo toom cwe' candāñ'eⁿ na l'ō'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo teiⁿ. ¹⁶ Saa nc'e na cwe' cwiljoyato n'om'yo' chiuu waa na m'aⁿyo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meiⁿ tijmeiⁿ ndo' meiⁿ titeiⁿ. Na luaa' waa na cwila'xmaⁿyo', maxjeⁿ nncwji'a 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaajnaⁿ quii' 'ndyoo. ¹⁷ Ee cwindu'yo': Jâ tyandyô, jnda teit'aa' 'naaⁿyâ. Meiⁿ cwii tjaa na cwimatseitjooⁿ ja. Saa ticaliu'yo' na 'o la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿyo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿyo' na nchjaaⁿyo' ndo' na ñecantsei'ndyo'. ¹⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo' na cal'uee'ndyo' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajaan' na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyo' jo nnom Ty'oots'om. Ndo' cal'uee'ndyo' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaaⁿyo' na m'aⁿyo' na ñecantsei'ndyo'. Ndo' cal'uee'ndyo' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaⁿyo' quia jo' nleitquoo'yo' na nla'noⁿyo' chiuu waa cantyja na m'aⁿyo'. ¹⁹ Cha'tso nn'aⁿ na candyá' ts'ooⁿya, quia cwila'tjooⁿdyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na macaⁿna'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. ²⁰ Queⁿyo' cwenta, meintyjaⁿa 'ndyoots'a ndo' macjoo'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaaⁿñe 'ndyoots'a, nncjoquiaⁿa na nntseijomndyo ñ'eⁿñê. Nlcwaa'a ñ'eⁿñê ndo' mati nlcwaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyo. ²¹ Ñeeⁿ juu na jnda jnaⁿñe ñequio natia, quia mawa'catyaⁿ tio 'naⁿya, ñnequiaya na nncwa'catyeeⁿ na cañoⁿya, cha'xjeⁿ ja jnda jnaⁿndyo ñequio natia ndo' jnda jndyocajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿaⁿ. ²² Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayoyo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ."

¹ Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na' nqoⁿ na nty'iaaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndiinnda'a na seineiⁿ juu na jndiiindyaa na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso nqoⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'mqoⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluiiti.

² Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿl Espíritu Santo. Quia jo' nty'iaaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjoo' juuna'. ³ Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjo' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naaⁿna'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuutsoom'naⁿ na tseijomna' cha'na tsjo' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. ⁴ Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiee ntio. Jo' jo' meindyuaandye ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajaⁿ nqueⁿna. ⁵ Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'na'na'. Ndo' jo' nnom tio'ñeeⁿ meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwiwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwiluiindyue ntquiee' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. ⁶ Ndo' jo' nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿna ndo' jo ndaana. ⁷ Juu tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondye joo naⁿñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oots'om matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda.

Lju'. Lju'. Lju' cwiluiiñê.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacjee' na jnaⁿjndyeena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee naⁿñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwii'na nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quianl'uaa'aⁿ. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluiitquiendye cwita'na cantyena jo' nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'-maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsa'na corona 'naaⁿna jo' nnom tio. Cwiluena:

¹¹ 'U Ta Ty'oots'oomyâ na t'maⁿ cwiluiindyu',

jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndydu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsmaⁿ

¹ Ndo' nty'iaaya cwii tsom na chu'lwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'ooⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjata'tye'na'.

² Ndo' nty'iaaya cwii ángel na jeeⁿ jndei ndo' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseineiⁿ. Mawax'ee: —¿'Ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na ta'tyeⁿ tsomwaa ndo' na nntseicanooⁿ juuna'?

³ Saa meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ ángeles cañoom'luee, meiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ añaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meiⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona tîcandaq nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'iqq cwe' nc'e na meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ na nnty'iaa' naquii'na'. ⁵ Ndo' cwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwiluiitquiendye tso nqoⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aaⁿ nqueⁿ na jnda seityueeⁿeⁿ juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñê cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanooⁿqⁿ

juuna'. Jom matseicajndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'.

⁶ Quia jo' nty'iaaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee na'ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'jñeeⁿeⁿ ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena' ntquiee' Espíritu na cwiluiiñê Ty'oots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjantyjaaⁿaⁿ nquii na wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'õ ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseicajndyuna' Catsmaⁿ quia jnda to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti l'a ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindyene na'tquie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajaan na too'cheⁿna' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿna' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindyene cwentaa' Ty'oots'om quia na cwila'neiⁿna nnoom. ⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:

'U tseixmaⁿ na nnc'o'ñom' tsomwaa' ndo' nntseicanaaⁿndyu' yuu na tjata'tyeⁿ juuna'. Ee jla'cuee' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tiom'l'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om.

Jooa cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa.

¹⁰ Jnda tqueⁿ na cwiluiindyena tmaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'oomya.

Ndo' jnda tqueⁿ jooa na cwiluiindyena ntyee na cwindye'ntjomna nnoom.

Ndo' nnts'a'ntjomna nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaaya ndo' jndiia na c'uaa ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluena:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ,

t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ,

ndo' tseixmaaⁿ na tyañê.

Macanda jom cwiluiiñê na jndo' ts'oom ndo' cha'tso nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' calawaⁿandyaⁿaya jom ndo' cala't'maaⁿndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiia na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na s'aa Ty'oots'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoomnancue, ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,

cala't'maaⁿndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.

Maty'iomyaana' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, ndo' calawaⁿandyaⁿaya jooa, ee t'maⁿ waa najndei na la'xmaⁿna.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ta'na cantyena, tyola't'-maaⁿndyena nqueⁿ na tjaa yuu nntycwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom

¹ Quia jo' nty'iaaya nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿñê yuu najndyee na ntquiee' joo na ta' tsom'ñeeⁿ. Ndo' jndiia na matseineiⁿ cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nooⁿ ndo' queⁿ cwenta, nty'iaaya cwii caso canchii'. Ndo' wa'lljoo ts'aⁿ naxeⁿyo'. Maleiñ'oom casa' ndo' jnda to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ.

Tyomanoom na jndā jnaⁿñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñê yuu na nnaⁿjndeiityeeⁿ.

³ Jndā na seicanaaⁿñê yuu na jndā we na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā we na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁴ Ndo' jlui'nom cwiicheⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'ljoo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaa'ñê tia' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha cantycwii na ya m'aⁿna ñ'eⁿ nc'iaana tsjoomnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

⁵ Jndā na seicanaaⁿñê yuu na jndā ndyee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā ndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'iaya cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo maleichom lua'ncjeⁿ. ⁶ Ndo' jndiia teic'uaa quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineiⁿ ts'aⁿ, tso:

—We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jndana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawantjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jndana' cwii denario, saa tintsá na nntseitjooⁿ seitye ñequio winom.

⁷ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndā ñequiee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā ñequiee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁸ Quia jo' jleity'iomnnda' nqoⁿ ndo' queⁿ cwenta nty'iaya cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo, matseicajndyuna' jom nquii na waa najndei na cwiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeeⁿeⁿ jndyontyjo tsaⁿ na cwentaa' yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najndana na nla'cwjeena xcwee' na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ'eⁿ ncjo, ndo' ñequio jndo' t'maⁿ, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

⁹ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndā 'om na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'iaya tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'eená m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jndā tja na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'e na tíca'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om, meiⁿ tíca'ndyena na tyotjeii'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ.

¹⁰ Joo naⁿñeeⁿ jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Ta na macandā nncu' matsa'ntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'candā' ñ'oom' ndyo'. ¿Cwanti cwiyo m'aa'na' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ naⁿñeeⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na waa jnaa'na jnaaⁿ na tjaā jā? ¿Cwaan nntsa' na nntioomndyena nioomyâ na tcwe'?

¹¹ Ndo' cwii cwiindye joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoona'. Ndo' matsoom ndāana na cwindo'yana chjootindy hasta quia nntseicandā'ñena' na nncwje nt'om nn'aa'na na cwindye'ntjom nnoom, ee majndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na tja joona.

¹² Seicanaaⁿñê yuu na jndā yom na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ. Ndo' queⁿyo' cwenta jeeⁿ jndei s'eii. S'aana' na teintomñe ñe'quioom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwijom niom'. ¹³ Ndo' cancjuu jnaa'ndyena tsjo'luee, tquiaandyena tsjoomnancue. Cha'xjeⁿ na cwiquiaa ta'ndaa xqueⁿ ts'oom higuera quia na jndei m'aaⁿ jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandyena cancjuu. ¹⁴ Ndo' tjatseilcwiiñena' tsjo'luee cha'na matseilcwiiñe cheⁿnquii tsuee mana teindyooⁿ. Ndo' cha'tso ntsjo ñequio ndyuaaxeⁿncwe, tei'ndyooⁿ. ¹⁵ Quia jo' nty'iaya nquiee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndā nn'aⁿ tsjoomnancue, ty'elei'nomna ñequio nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy tsjoomnancue, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'aⁿ na tyandy, ñequio nn'aⁿ na waa najndei na cwila'xmaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Cha'tso naⁿñeeⁿ ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjo, quii'ntaaⁿ ljo'nty'a ndo' naquii' lue'ljo'. ¹⁶ Tyola'xuaana ndā ntsjo ñequio ljo'nty'a, jluena:

—Cwa, quiaandyo' nacjooyâ cha nndaā nnta'nty'iuuyâ nnom nqueⁿ na mawacatyeeⁿ tio ñequio nnom nquii Catsmaⁿ na t'maⁿ nlco'weeⁿeⁿ jā. Ee nnts'aaⁿ na catiooⁿndyô.

¹⁷ Ee jndā tue'ntyjo juu xuee na t'maⁿti na matseiw'iityeeⁿ jā cantyja 'naaⁿ jnaaⁿyâ. Ndo' tjaā ñeeⁿ juu na nndaā nluii'ñe na ticat'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'aⁿ Israel

¹ Nquii Catsmaⁿ, jnda teinom na seicanaaⁿñê yom joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na meiⁿntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, meiⁿ nnom ndaaluee, meiⁿ nacjoo n'oom. ² Joonaa jnda tquiaa Ty'ooots'om na waa najndana na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mati nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ jo yuu na macalui' ñe'quoom', juu maleiñ'oom sayo 'naaⁿ Ty'ooots'om na wando'. Jndei seixuaa ndaa ñequiee ángeles'ñeeⁿ. ³ Tso ndaana:

—Nntioojndyaa sayo cantaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Ty'ooots'oomya, nda jo' wanaaⁿ na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiia cwanti nn'aⁿ na tioo ángeles'ñeeⁿ sayo cantaa. Naⁿñeeⁿ tue'ntyjo cwii siaⁿnto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndyena na cwiluiindyena canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaaⁿñeeⁿ jndaati canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ na tioo ángeles saayo cantaa. Tioona saayo canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Judá, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Rubén, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Gad, ⁶ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Aser, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Neftalí, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Manasés, ⁷ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Simeón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Leví, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Isacar, ⁸ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Zabulón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ José, ndo' canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Benjamín.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jnda teinom cha'tso nmeiⁿ, nty'iaya cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na meiⁿcwii ts'aⁿ xocanda nncuncho. Jnaⁿ nañeeⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' la'xmaⁿna ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿna. Meiⁿntyjee'na jo nnom tio yuu na m'aaⁿ Ty'ooots'om ndo' na m'aaⁿ Catsmaⁿ. Cwee'na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom n'oom tanc'a lueena.

¹⁰ C'uaa cwila'neiⁿna, cwiluena:

Nquii Ty'ooots'om cwentaaya na wacatyeeⁿ tio, ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ,

macanda joona nquiuna cantyja na cwicalui'n'maaⁿndyo.

¹¹ Ndo' meiⁿntyjee' cha'tso ángeles ndiocheⁿ nacañoom' tio yuu na meindyuaandye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio ñequiee nañeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquio ángeles nnomtyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nquii Ty'ooots'om na tyola't'maaⁿndyena jom.

¹² Tyoluena:

Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maaⁿndyo Ty'ooots'oomya ndo' na cwilawaandyaya jom.

Macanda jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quianl'uaaⁿaⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ,

ee jom t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ ndo' cha'tso nnda nnts'aaⁿ.

Tijoom cwindycwii cantyja 'naaⁿaⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii nañeeⁿ na cwiluiitquiendye, tso nooⁿ:

—Joo naⁿm'aⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'noⁿ ljo' cwiluiindyena, ndo' yuu jnaⁿna?

¹⁴ Ndo' tsjooya nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ta, mantyji'.

Ndo' jom toom nooⁿ:

—Nmeiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye nawi' t'maⁿ na tei'nom. Jnda jla'yu'tyeⁿna ñ'eⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ na seiljoom'm n'omna ñequio nioom'm. Jo' na cwee'na liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿna jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'ooots'om. Naxuee natsjom cwindye'ntjomna wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona. ¹⁶ Taxoc'omna na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Taxocanty'iaa'ti ñe'quoom' nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina' joona. ¹⁷ Ee nquii Catsmaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom tio, jom nnteix'eeⁿ joona. Cha'na ts'aⁿ na maleichuu canmaⁿ, nncjaachom joona

yuu waa xo'tyeⁿ na xocantquiee' ndaatoo na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nquii Ty'o^ots'om nncuee'ñê ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nquii Catsmaⁿ, quia na seicanaa^{nñê} cwicheⁿ joo na jnda ntquiee' na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee cha'na xcwe hora. ² Jnda jo' nty'ia ntquiee' ángeles na meiⁿntyjee' jo nnom Ty'o^ots'om. To'ñoomna ntquiee' ntu. ³ Ndo' tue'cañoom cwicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿeⁿ ndeyeu nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Maleiñ'oom xo' cwentaa' tsoomsuu na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ndo' to'ñoom cwenta jndye suu na nntseicoom nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'o^ots'om. Seitjoom suu'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om, majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaaⁿaⁿ. ⁴ Jnda jo' seicoom jona'. Tjawa tsoomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'o^ots'om na tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo' 'naaⁿaⁿ ñequio ñoom na ntyjo nomts'om. Jnda chii tjoom'm juuna' xjeⁿ tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndei cwila'xuaa ntsuee. Jndye nnom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo' s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu, jla'jndaa'ndyena na nntjoo'na.

⁷ Juu ángel najndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' jnaⁿna' na tua' tsaaⁿ, tua' chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoomnancue. Ndo' tco manndyoo' xcwe tsjoomnancue mati tco manndyoo' xcwe n'oom na meiⁿntyjee', ndo' tco cha'tso jnda ndei.

⁸ Ángel na jnda we tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' ty'oom chom cwii cha'cwijom sjo t'maⁿ, jnda chii tju'na' jo' ts'om ndaaluee. Ndo' manndyoo' xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaqueⁿna' niom'. ⁹ Jo' chii s'aana' na manndyoo' xcwe na cha'tso quioo' na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo' xcwe la'andaa seityuui'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' jnaⁿ cwii caxjuu t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñê cha'cwijom chom scacatsuu ndo' tiooñê nacjoo manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xo'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ ja ndaatioo'ñeeⁿ cha'cwijom tso tjacanoom. Jo' chii caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tso tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndye ndaa'ñeeⁿ, tjana ee jeeⁿ jana'.

¹² Ángel na jnda ñequiee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quoom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjuu tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati ñe'quoom' seitjooⁿa' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê. Ndo' mati natsjom, seitjooⁿa' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê chi' ñequio cancjuu.

¹³ Quia jo' nty'iaya, mantya cwicheⁿ ángel nandyee. Ndo' jndiia na jndei matseixuaa, tso:

—Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjoo' ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

¹ Ángel na jnda 'om tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jnaⁿ tsjo'luee, tiooñê tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tqiaa Ty'o^ots'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. ² Seicanaa^{nñê} 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa^{nñena} tsjoomnancue hasta tatquioo' na manty'iaa' ñe'quoom'. ³ Naquii' ndioom'ñeeⁿ jnaⁿndyee jndye calcaa. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. ⁴ Ndo' Ty'o^ots'om tñquiaaⁿ na wanaaⁿ na nlcwa'yo' jnda na niom nnom tsjoomnancue, meiⁿ tso jnda, meiⁿ tso n'oom. Macanda wanaaⁿ na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na t'cañoom sayo 'naaⁿaⁿ cantaana. ⁵ To'ñoomyo'

ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaaⁿ na nl'ayo' na nl'quiina' naⁿñeeⁿ cha'na maquiina' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Saa ticwanaaⁿ na nla'cwjeeyo' naⁿñeeⁿ. ⁶ Ncuae'ñeeⁿ yocheⁿ na wi' cwiitjoomna nl'uee'ndye cheⁿnquieena na cwjetona, saa xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjena, saa xocaliuna chiuu ya na nncwjena.

⁷ Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'aⁿc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nqueⁿyo' ñjom cha'cwijom corona na tuiina' s'om cajaan' ndo' ndaayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. ⁸ Ndo' soonqueⁿyo' cha'cwijom soonqueⁿ yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom. ⁹ Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuiina'. Jeeⁿ c'uaa lquiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei' 'oontyaandye catso na cwi'ooyo' tia'. ¹⁰ Ndo' n'aaⁿ calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aaⁿ caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaaⁿ na nnta'yo' xioomyo' nn'aⁿ. ¹¹ M'aaⁿ cwii ángel na matsa'ntjoom calcaa'ñeeⁿ. Jom tseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'moⁿ xueⁿeⁿ tsaⁿ na matseicwjee nn'aⁿ.

¹² Jnda teinom na tco'na' nty'iaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'aⁿ. Saa canty'ia', ndicwaⁿ waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

¹³ Ángel na jnda yom tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' quii'ntaaⁿ ñequiee nqui nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan' na meiⁿntyjee'na' jo nnom Ty'oⁿots'om, jndiia na teic'uaa seineiⁿ. ¹⁴ Tso nnom ángel na jnda yom na maleiñ'oom ntu:

—Cja'tseicanaⁿ! joo ñequiee ángeles na chu'tye'ndye na m'aⁿ joo jndaa t'maⁿ Eufrates.

¹⁵ Quia jo' tjatseicanaⁿaⁿ ángeles'ñeeⁿ na c'oola'cwjeena nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'aⁿ tsjoomnancue nla'cwjeena. Ee ángeles'ñeeⁿ majndaa' na m'aⁿc'eendyena na nl'ana ts'iaaⁿñeeⁿ chuwaa, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiia cantyja 'naaⁿ sondaro 'naaⁿna, na ntyjondye catso, tue'ntyjo cha'na ntquiuu meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿndyena.

¹⁷ Luaa' waa na tco'na' nooⁿ na nty'iaya catso'ñeeⁿ ñequio sondaro na ntyjondye jooyo'. Naⁿñeeⁿ cwee'na ncjo candyana na mawañoom'na' joona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñeeⁿ chona' colo wee ñequio colo tsa, ñequio colo cajaan'. Ndo' matseijomna' nqueⁿ catso'ñeeⁿ cha'na nqueⁿ liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufrā. ¹⁸ Ñequio ndyee nnom nawi'ñeeⁿ na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufrā, jo' na tjā manndyoo' xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Catso'ñeeⁿ we ndii' waa na jnda'yo' na cwita'wi'yo' nn'aⁿ, naquii' ndyueeyo' ndo' n'aaⁿyo'. Ee yuu na tjacantycwii n'aaⁿyo' jo' ntyjoo nqueⁿ canduu. Ndo' canduu'ñeeⁿ nioom tyotquiyo' nn'aⁿ.

²⁰ Saa nn'aⁿ na 'ndiina' na tîcwje ñequio nawi'meiⁿ!, tîcalcwe' n'omna. Tîca'ndyena natia na cwil'ana, meiⁿ tîc'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena naⁿjndii ñequio 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a na tuii ñ'eⁿ s'om cajaan', ñ'eⁿ s'om xuee, ñ'eⁿ s'om wee, ñ'eⁿ ljo', ndo' ñ'eⁿ n'oom. 'Naⁿmeiⁿ! tilei'canty'iaana', meiⁿ na nndyena', nmeiⁿ na nnc'ooca'na'.

²¹ Ndo' tîcalcwe' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Meiⁿ tîca'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, meiⁿ cantyja na cwe' cwim'aⁿyana ñ'eⁿ nc'iaana, meiⁿ cantyja na cwinty'ueena 'naⁿ.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndei' na tseixmaⁿ. Jndyocueeⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Cha'waañê wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu tsoom'naⁿ jo ts'om xqueeⁿ. Caxuee nnoom cha'cwijom ñe'quiom', ndo' nc'eeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. ² Cwii ts'ooⁿ ndii' libro chjoo na jnda n'meiⁿ!. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjatymaaⁿ nnom tyuaatcwii. ³ Jndei' seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jnda seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. ⁴ Quia na jnda teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyjo na nntseiljeiya ñ'oom na jluena, saa jndiia cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndyu' joona', tintseiljei'.

⁵ Ndo' juu ángel na nty'iaaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'ooⁿ ntyjaya jo cañoom'luee. ⁶ Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿeⁿ xuee' Ty'oots'om na tjaa yuu ntycwii na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luaa ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oots'om. ⁷ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na juu ángel na jnda ntquiee' nncjoⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ matseicandaⁿñena' ñ'oom na ntyjii nquii Ty'oots'om. Majuu ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tqueⁿtyeeⁿ ndaa nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom.

⁸ Quia jo' juu na jndiiaa na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿnda' nooⁿ. Matso:

—Cja'co'ñom' libro chjoo na mein'meiⁿ na ndii'na' ts'o ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

⁹ Jo' chii tjontyjaa'a ángel'ñeeⁿ, tsjoo nnoom na ñnequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ nooⁿ. Tsoom nooⁿ:

—Luaa libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jeeⁿ chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia' nnts'aana' na jeeⁿ ja.

¹⁰ Quia jo' to'ñoⁿ libro chjoo'ñeeⁿ na ndii' ts'o ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' s'aana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia' jeeⁿ ja s'aana'. ¹¹ Quia jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Maxjeⁿ maca'na' na cwicheⁿ cwii ndii' nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om njom'. Ñnequiaa' ñ'oom chiuu nntjoom nn'aⁿ jndye ndyuua, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ na ndo' ndaa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaana.

11

We nn'aⁿ na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ñoⁿ cwii tsmaaⁿ, cha'cwijom ts'oomxjeⁿ juuna'. Ndo' tso ángel nooⁿ:

—Quicantya', cwji' xjeⁿ wats'om cwentaa' Ty'oots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsonde nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xjeⁿ wats'om, tincwji' xjeⁿ tach'eeⁿna'. Ee jnda tquiaya na cha'waa wen'aaⁿ nchoo' we chi' na joo nn'aⁿ na nchii judíos wanaaⁿ na ñequioquie'na jo' jo'. Ndo' nlqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿna tsjoom cwentaya na lju' cwiluiña'na' yuu na meintyjee' wats'om'ñeeⁿ. ³ M'aⁿ we nn'aⁿ 'naⁿya na cwitjei'yuu'ndye cantya' 'naⁿya. Joona nlquaaⁿya na ñne'quiana ñ'oom ndaa nn'aⁿ cwii meiⁿ xuee waljoo' we siaⁿnto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee. Ndo' nlcwee'na liaa ntom na cwantindyo.

⁴ Wendye joona meintyjee'tyeⁿna jo nnom nquii Ta Ty'oots'om na matsa'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we n'oom olivos ñequio we 'naⁿ na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñecats'aa nata' wendye naⁿñeeⁿ, quia jo' nluí' chom ndyueena na nlcoñe tsaⁿñeeⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa'na laa'ti' nncue'. ⁶ Wendye joona ñnequiaa Ty'oots'om na nla'xmaⁿna najndana na nla'cata'na tsjo'luee cha tincua' cha'tsoti xuee na cwiñequiana ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati ñnequiaaⁿ najndeiⁿ na nla'xmaⁿna na nla'cwaqueⁿna ndaatoo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti ndii' na l'ue n'omna nndaⁿ nla'quioona meiⁿnquia nnom nawi' nacjoo nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁷ Quia na jnda jndaⁿ na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii na m'aaⁿyo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom, nluí'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye naⁿñeeⁿ. Nnaⁿñeyo' ñ'eⁿndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿna nncwindyuana' ts'om nataa naquii' tsjoom t'maⁿ yuu na ty'ioom nn'aⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaya nacjoo' ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'maⁿñeeⁿ Sodoma ñequio Egipto. ⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuua sei'ts'o 'naaⁿna jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwii cwii tmaaⁿndye, ñequio nn'aⁿ na cwichuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na nnaⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, saa tixonquiana na nncjaacant'iuu'ndye naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Nn'aⁿ tsjoomnancue

nla'neiiⁿndyena quia na jnda tja wendye naⁿñeeⁿ. Nnts'aana' na jeeⁿ ya nquiuna hasta nl'ana naya ncl'iaana. Ee jeeⁿ tyoco'wi'na' jooa nquiuna cantyja 'naaⁿ ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye naⁿñeeⁿ na jnda tja. ¹¹ Saa quia jnda jnda' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, quia jo' ñnequiaa Ty'oots'om na nñquioonnda' jndyena, nnta'ndo'nnda'na. Mantyja nncwintyjee'yuna ndo' jeeⁿ ndya' nntyue nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo' nluii. ¹² Quia jo' wendyena ndyena na nleic'uaa jndei cañoom'luee. Nntsoom:

—Quio'wa'yo' ñjaaⁿ.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'eⁿ cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'aⁿ na ñel'awi' ñ'eⁿndye jooa. ¹³ Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ jndei nnts'eii. Quii'ntaaⁿ qui wario na tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ, nntseityuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ nncwje cantyja na nnts'eii. Ndo' nn'aⁿ na cwin'ndiina', nla'catyundyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jnda we, jnda teinomna'. Canty'ia', manncue'ntyjo nawi' na jnda ndyee.

Ntu na jnda ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jnda ntquiee' tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' teic'uaa na jndei cwila'neiⁿ nn'aⁿ cañoom'luee. Cwilue:

Ticwii cwii ndyuaa na ñesa'ntjomndye cheⁿnquieena',

je' m'aⁿna' nacje 'naaⁿ Ta Ty'oots'om cwentaaya ñequio Jnaaⁿ Cristo.

Jom ticantycwii cantyja na matsa'ntjoom.

¹⁶ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na meindyuaandye ntio ndiocheⁿ nacañoom' Ty'oots'om, ty'eta'nquiona, tyeⁿnquiuuna nomtyuaa na tyola't'-maaⁿndyena jom. ¹⁷ Tyoluena:

Cwiñe'quiaayâ na quianl'ua' 'u Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda. 'U m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu',

nacjee' na jnaⁿjndyena' mam'aaⁿndyu' ndo' ticantycwii cantyja 'naⁿ.

Mama'mooⁿ chiuu waa najndu' na matsei'xmaⁿ,

ndo' je' jnda t'moⁿna' na matsa'ntjom'.

¹⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'jndoona 'u,

saa je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na matsei'w'ii' jooa.

Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ nn'aⁿ na jnda tja,

ndo' na ñnequiaa' juu na cwita'ntjom nn'aⁿ na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ñnequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwenta' na cwila't'maaⁿndye xue',

meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ la'xmaⁿ, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tit'maⁿ la'xmaⁿ.

Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'aⁿ na cwila'ndaa' n'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

¹⁹ Jnda jo' juu wats'om cwentaa' Ty'oots'om na waana' cañoom'luee, jnaaⁿna'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seityeⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. Quia jo' jnaaⁿ chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndei tua'tsaaⁿ.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

¹ Quia jo' teitquioo' cwii 'naaⁿ t'maⁿ tsjo'luee na ma'moⁿna' chiuu cwinluii. Nty'iaya cwii yuscu cweⁿ ñe'quioom' cha'cwijom liaⁿaⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xqueeⁿ na chuu' canchoo'we cancjuu. ² Ndo' jndeiñê. Tyotseixuaⁿ na maquiina' jom, ee manntseincueⁿ. ³ Jnda chii teitquioo'ti cwiicheⁿ 'naaⁿ tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maaⁿñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xqueⁿyo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xqueⁿyo', jo' ñjom cwii cwii corona. ⁴ Quia tmeiiⁿñeyo' ts'aaⁿyo' manndyoo' cha'na xcwe cancjuu na ntyja tsjo'luee tei'caljooa', tquiaandye cancjuu'ñeeⁿ nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñeeⁿ tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñeeⁿ na mawaa xjeⁿ na nntseincuii cha mantyjacheⁿ nlquiiyo' jnda xeⁿ jnda

tuiñe. ⁵ Quia jo' seincuii yuscu'ñeeⁿ yu'ndaa na tsaⁿs'a. Jnda tqueⁿ Ty'oots'om yu'ndaa'ñeeⁿ na nluiit'maⁿñe, ndo' jndeiñ ñ'oom na nntsaⁿ'ntjom cha'tso nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' tjei'na' juu quii'l'ō yuscu'ñeeⁿ. Tjañ'oom Ty'oots'om juu yuu waa tio 'naaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ tjaleinoom cwii joo yuu na nncwañoom'na' juu yuu na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'aⁿ nn'aⁿ na nnteix'eena jom cwii meiⁿ waljoo' we siaⁿnto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee.

⁷ Quia jo' jnaⁿ tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ tyol'ana tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñeeⁿ ñequio naⁿjndii 'naaⁿaⁿ tyola'jndana, tyol'ana tia' ñ'eⁿ joo ángeles'ñeeⁿ. ⁸ Saa ticanajndana ndo' tacwanaaⁿ na nljoo'ndyena cañoom'luee. ⁹ Jo' chii tjeii'na jom. Jla'cwatyuna jom cañoom'luee, tioonê tsjoomnancuecheⁿ. Mati jla'quiaana ángeles tia' ñ'eⁿñê. Ee cantyjati na jnaⁿjndyeena' matseicajndyuna' jom catsuu tquiee, tsaⁿjndii ndo' Satanás. Majom na manquiu'nn'aaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹⁰ Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndeiñ cañoom'luee. Matsona':

—Je' je' yuu', juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda mamatseicandaa'ñena', ndo' ma'mooⁿ juu najndeiñ na matseixmaaⁿ. Jnda tue'ntyjo na macanda jom matsaⁿ'ntjoom ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee juu naxuee ndo' natsjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'oo'ts'oomya, jnda jla'cwatyuna juu. Manquiti na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya. ¹¹ Saa joona jnda jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ nc'e nioom' Catsmaⁿ ndo' nc'e ñ'oom na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na ticajnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwitjei'yuu'ndyena. ¹² Nc'e na luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda tioonê na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ. Ee ntyjeeⁿ na jnda teitsioo' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda tuee'na jom nnom tsjoomnancue quia jo' tyontyjoⁿ yuscu na seincuii tyochjoo na tsaⁿs'a. ¹⁴ Saa tquiaa Ty'oots'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha nndaⁿ nncuaaⁿ na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwañoom'na' jom yuu na taxondaⁿ nnts'aa catsuu tquiee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nnteix'ee Ty'oots'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquiee'ñeeⁿ ñequio ñ'om tyojoom'm ndaa jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'aana' cha'jom cwii jndaa, cha nnc-jaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa teijndeiñ tyuaa yuscu'ñeeⁿ ee seintquioñena' 'ndyoonaa' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii ñequio ñ'om. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ, tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om ndo' na tica'ndye na cwitjei'yuu'ndyee cantyja 'naaⁿ Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaⁿ a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaya cwii quioo' na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo' ñequio ntquiee' xqueⁿyo'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii cwii corona. Ndo' cjoo' cwii cwii xqueⁿyo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na' Ty'oots'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaya, matseijomna' juuyo' cha'cwijom cwii catsiaⁿ ljeiia, ndo' nc'eeyo' cha'cwijom nc'ee oso ndo' 'ndyooyo' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyeeⁿyo' ndio 'naaⁿaⁿ ndo' nntsaⁿ'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsaⁿ'ntjoom. ³ Mati nty'iaya na cwii xqueⁿyo' jeeⁿ nioom jnda tquiee', mach'eena' tjaa chiuu cwii ya saa jnda chii n'maⁿyo'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'maⁿyo'. ⁴ Tyola't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ juu catsoomjndii nc'e na jnda tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii. Mati quioo'jndii'ñeeⁿ tyola't'maaⁿ'ndyena juuyo'. Tyoluena:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'maⁿñe cha'na quioo'jndiim'aaⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu nndaⁿ nnaⁿñe na nnts'aa tia' ñ'eⁿñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'oots'om na wanaaⁿ na catseinei^{nyo'} ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿ ñe cheⁿnquiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'maⁿ ñeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿ na matseinei^{nyo'} ñ'oom cwajndii na ntjei^{na'} nacjoo' Ty'oots'om, ndo' seijnaa^{nyo'} xueⁿeⁿ, ñequio cañoom'luee yuu na mac'eeⁿ, ndo' ñequio cha'tsondye joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿ, ndo' nnaⁿ ñeyo' ñ'eⁿndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsaⁿ ntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii^{ndye}, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om jla't'maaⁿ ndyena juuyo'. Naⁿ ñeeⁿ t'cwiljei ncueena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿ na chuu ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijndaa'ñê na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncjaachom joona ndyuaaⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. Nc'e na luaa' waa macaⁿ na' na nquiee nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿ, cwintyjee'tyeⁿ na cantyja na cwila'yuya n'omna meiⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meiⁿ wi' cwitjoomna.

¹¹ Jnda jo' nty'iaaya cwiicheⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saa seinei^{nyo'} cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda we nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' mach'eeyo' na cala't'maaⁿ ndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquiee, tsaⁿ na jnda n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwinaⁿ na' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiiⁿ nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee. Jo' chii tquiu'nn'aⁿ na' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Sa'ntjomyo' na cal'ana cwii na nlui'tsjaaⁿ ñe quioo'jndii tquiee, juu tsaⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ ñ'eⁿ xjo, saa ndicwaⁿ wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñomyo' na ndaa nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaaⁿ ñe quioo'jndii tquiee ndaa nncwja jndye ndo' ndaa nntseineiⁿ. Ndo' hasta na ndaa nntsa'ntjomna' na cwje nn'aⁿ na ticala't'maaⁿ ndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na jndei'na' na cha'tso nn'aⁿ ñom ljei lueena ntyjaya oo cantaana. Luaa' s'aayo' ñequio meiⁿ nquia nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿ ndye ndo' meiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwi'oontyjo, oo meiⁿ nn'aⁿ na tyandy ndo' meiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandy, oo meiⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' meiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na meiⁿ cwii ts'aⁿ xocandaa na nntseijnda 'naⁿ oo na njndaa 'naⁿ xeⁿ ticañoom ljeiⁿ ñeeⁿ nacjoo'. Ee ljeiⁿ ñeeⁿ ma'moⁿ na' xuee' quioo'jndii tquiee oo juu número na tseixmaⁿ xuee'yo'. ¹⁸ Luaa macaⁿ na' na c'oom ts'aⁿ na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'aⁿ na matsei'noⁿ cwij' cwenta cantyja 'naaⁿ número' na tseixmaⁿ quioo'jndii ñeeⁿ ee ma'moⁿ na' xuee' ts'aⁿ. Ndo' juu número ñeeⁿ yom siaⁿto waljoo' ndyeeⁿ aaⁿ nchoo' yom.

14

Na cwita nn'aⁿ na jnda jlui'n'maaⁿ ndye

¹ Jnda jo' nty'iaaya na meintyjee' Catsmaⁿ xqueⁿ ta Sión. Ndo' ñeeⁿ naaⁿ nacañom'm m'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Tuee' cwii siaⁿto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ joona. Ndo' cantaana jnda teiljei xuee' nquii Catsmaⁿ ñequio xuee' Tsotyeeⁿ. ² Ndo' jndiia na c'uaa nandy cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndeiⁿ matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiia na jndye arpa cwitjoo' nn'aⁿ. ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om, ndo' jo ndaa ñequiee naⁿ na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaa ñeeⁿ juu na ndaa nntsei'naaⁿ luantsa'ñeeⁿ, macanda nquiee nn'aⁿ na cwii siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ ndye. Ee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue,

macanda joona na jnda tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om. ⁴Joo naⁿm'aⁿ tyoo'ndyena Ty'oots'om. Macanda jom cwila't'maaⁿndyena. Cwi'oontyjoⁿa naxeⁿ! Catsmaⁿ meiⁿyuucheⁿ na wjaⁿ. Tioml'ua Ty'oots'om jnaaⁿna na tjeii'ñê joona quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha macanda nla'xmaⁿna cwentaaⁿaⁿ ndo' cwentaa' juu na matseicajndyuna' Catsmaⁿ. ⁵Meiⁿcwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' meiⁿcwii tyoola'tjoondyena nnom Ty'oots'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶Quia jo' nty'iaaya cwiicheⁿ ángel na mantya nandye cañoom'luee. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseicañeeⁿ nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'aⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷C'uaa ñom matseineiⁿ, tsoom:

—Calcwi'yo' Ty'oots'om ñequio na nquia'yo' jom ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'x-eeⁿ nn'aⁿ. Cala't'maaⁿndyo' nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nqueⁿljo' yuu na cwinaaⁿ ndaa.

⁸Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda we naxeⁿ! ángel'ñeeⁿ. Matso:

—Jnda tyuii' tsjoom Babilonia. Jnda tyuii' tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jnda jla'ndaa'na n'om nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'aⁿ winom cha candyee naⁿñeeⁿ.

⁹Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda ndyee. Jndei matseineiⁿ, matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na tquiandy na tjacañoom ljeii cwentaa' quioo'jndii'ñeeⁿ cantaa oo luee. ¹⁰Naⁿñeeⁿ maxjeⁿ jndei'na' na nncwena winom 'naaⁿ Ty'oots'om na juu jo' ma'moⁿna' na matseiw'iiyayaⁿ joona. Nntseicatom'm waso ñ'eⁿ winom'ñeeⁿ na meiⁿchjoo tjaa ljo' tjoom' nc'e na tyeⁿ waa na matseiw'eeⁿ. Ndo' t'maⁿ nlco'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufra na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsmaⁿ nnty'iaana na wi' nntjoom naⁿñeeⁿ. ¹¹Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' naⁿñeeⁿ. Meiⁿchjoo tixocata'jndyena naxuee natsjom ee joona tyola't'maaⁿndyena quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo' ndo' joona jñoom 'naaⁿ cantaana na ma'moⁿna' xuee'yo'. ¹²Jo' chii joo nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om na lju' n'om macaⁿna' na tyeⁿ cwintyjee'na cantyja 'naaⁿaⁿ. Cala'candana ñ'oom na matsaⁿntjoom, ndo' tyeⁿ cala'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesús.

¹³Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jnaⁿna' cañoom'luee. Tso nooⁿ:

—Luua catseiljei': "Juu xuee na cwiwjaana', matio'naaⁿñena' joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na quia nncwje." Majo'ti matso Espírtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyena cantyja na ñejla'jndana naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' wjaañ'eⁿ ñ'oom ñ'eⁿndyena na ma'moⁿna' cantyjati na ya na jnda ñell'ana.

Na maco'wi'na' nn'aⁿ tsjoomnancue

¹⁴Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan, ndo' t'ueeⁿ xjo carwato na taaⁿ 'ndyoo. ¹⁵Jnda jo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndei seineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

—Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿ, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' joona matseijomna' cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ.

¹⁶Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue chii tyjeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taaⁿ 'ndyoo. ¹⁸Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndei seineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

—Cwa, c'oom' xjo taa 'naⁿ, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda jndaa ta.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' jo' jo'. Tiom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluii' ndaa'na'. Ts'iaaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oots'om joona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaaⁿñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' niom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaa niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿto kilómetros.

15

Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles

¹ Quia jo' nty'iaya cwicheⁿ 'naaⁿ t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Joona' la'xmaⁿna' nawi' na macandā ee quia na jnda teinom cantyja 'naaⁿ joona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye ñequio quioo'jndii, ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo', ñequio número' na ma'moⁿna' xuee'yo'. Too' arpa lueena na jnda tquiaa Ty'oots'om.

³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona ñequio l'o Moisés, tsaⁿ na ñejndi'ntjom nnoom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maaⁿndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maaⁿñê joona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda.

Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantyja na ya joona'.

'U cwiluiindyⁿ na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.

Cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ na maty'iomyana' ñequio na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na tinquiaa' 'u,

ndo' tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na xocatseit'maaⁿñe xue'.

Ee mañenncu'cheⁿ tseixmaⁿ na lju' ts'om'.

Cha'tso nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa ñequiona na nla't'maaⁿndyena 'u,

nc'e na jnda tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naⁿ na cha'tso na mache' maxjeⁿ maty'iomyana'.

⁵ Jnda teinom na nmeiiⁿ, quia jo' nty'iaya wats'om cañoom'luee, na jnda jnaⁿ nacañoomticheⁿ yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'aⁿ Israel ljo' na teiljeii ljeii naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa. ⁶ Ndo' jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Cwee'na liaa lino na canchii', na jeeⁿ caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tyeⁿ tsei'jndya cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ. ⁷ Quia jo' cwii tsaⁿñeeⁿ na ñequiee na cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcajaⁿ ndaa ángeles'ñeeⁿ. Joona' too'cheⁿ ñjom nawi' na jeeⁿ cwajndii na nntjoom nn'aⁿ ee juu Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ na wando', matseiw'eeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁸ Ndo' ndiocheⁿ yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê ndo' tjacantyja najneiⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nndaa nncjaaquiee' jo' jo' hasta na jnda teinom ntquiee' nawi' na nntjoom nn'aⁿ na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñeeⁿ.

16

Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'aⁿ

¹ Quia jo' jndiia najndeiⁿ teic'uaa naquii'cheⁿ cañoom'luee, tso juu ndaa ntquiee' ángeles'ñeeⁿ:

—Nmeiiⁿ ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ. Cat-sa'yo', catsatu'nquio'yo' joona' nnom tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaaⁿ, tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ nnom tsjoomnancue. Ndo' jnaⁿ' ntyje' nn'aⁿ na cho ljeii cwentaa' quioo'jndii tquiee, ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye na jlui'tsjaaⁿ'ñeyo'. Cwajndii ntyje'ñeeⁿ ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najnda we tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ nnom ndaaluee. Ndo' seicwaqueⁿ'na' ndaaluee cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tja cha'tsoti na tando' naquii' ndaaluee'ñeeⁿ.

⁴ Jnda jo' juu ángel na jnda ndyee tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na cwinaaⁿ' ndaa. Ndo' seicwaqueⁿ'na' joona' niom'.

⁵ Quia jo' jndiia na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwenta ndaa. Matsoom nnom Ty'oots'om:

—U Ta cwiluiindyú' na lju' ts'om', m'aaⁿ' ndo' m'aaⁿ', ndo' nacjee' na jnaⁿ'jndyeeⁿ maxjeⁿ m'aaⁿ'. Mache' cantyja na maty'iomyaⁿ' na laa'ti' macu'xeⁿ' nn'aⁿ na tîcat-uee'ndyecje njom'. ⁶Ee naⁿ'ñeeⁿ jnda jla'cwjeena nn'aⁿ na tqueⁿ'lju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na joona cwiwena niom', ee maty'iomyaⁿ' na catjoomna na ljo'.

⁷Ndo' jndiia na matseineiⁿ ángel na mach'ee cwenta chom na ntyjo nomts'om, matso:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oots'om na matseixmaⁿ'ñ'eⁿ' cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyaⁿ' ndo' majo'ndyo' na macu'xeⁿ' nn'aⁿ.

⁸Jnda jo' juu ángel na jnda ñequiee tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ nacjoo' ñe'quoom'. Ndo' tquiaana' najndei ñe'quoom' na nntseicona' nn'aⁿ. ⁹Nioom tcondye nn'aⁿ nc'e na jeeⁿ jmeiⁿ' ñe'quoom'. Saa tîcalcwe' n'omna, meiⁿ tîcala't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Yacheⁿ tyotjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ na wi'na' nacjoo' xuee' nqueⁿ na waa najneiⁿ na tjoom'm cha'tso nawí'ñeeⁿ nacjoona.

¹⁰Jnda jo' juu ángel na jnda 'om tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ nacjoo' tio yuu na wacatyeeⁿ quioo'jndii tquiee. Ndo' seijaaⁿ'ñena' cha'tso ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'aⁿ'ñeeⁿ tyonda'na tsaana na jeeⁿ cwajndii tyoquiina' joona.

¹¹Saa meiⁿ na luaa', tîcalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yacheⁿ tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ na wi'na' nacjoo' Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee nc'e na chona ntyje'ñeeⁿ ndo' jeeⁿ maquiina' joona.

¹²Jnda jo' juu ángel na jnda yom tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ ts'om jndaa t'maⁿ Eufrates. Mana seicaaⁿ'na' jndaa'ñeeⁿ, cha nntseicanaaⁿ'ñena' cwii nato ndyuaa'ñeeⁿ na nncwinom nt'om nn'aⁿ. Naⁿ'ñeeⁿ cwiluiindyé nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndyuaa jo ndo' na mandyowa ñe'quoom'.

¹³Quia jo' nty'iaya ndyee espíritu na cwajndiindyé. Cwii jlui'nom naquii' 'ndyoo juu catsoomjndii, cwiicheⁿ' jlui'nom 'ndyoo quioo'jndii tquiee, ndo' cwiicheⁿ' jlui'nom 'ndyoo tsaⁿ na mañequiaa ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñeeⁿ cha'cwijom quioo' candaa.

¹⁴Joo espíritu'ñeeⁿ cwiluiindyena naⁿ'jndii. Jndye nnom 'naaⁿ cwil'ana na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' ts'aⁿ. Cwi'oontyjaa'na nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna naⁿ'ñeeⁿ na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om, nqueⁿ na matseixmaⁿ'ñ'leeⁿ cha'tso nnom najnda, jnda tqueⁿ xuee na nncuaa tia'. ¹⁵Matso nquii Jesucristo: “Queⁿ'yo' cwenta, majndeiito manncuaⁿcañooⁿ'ya 'o cha'na quich'ee tsaⁿcanch'ue. Jeeⁿ neiiⁿ' juu ts'aⁿ na m'aaⁿ'c'eeñe xjeⁿ'ñeeⁿ na cwee liaa', ee xocalui'jnaaⁿ'ñê na ñecasei'ñê.” ¹⁶Quia jo' ndyee naⁿ'jndii'ñeeⁿ jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cwii joo yuu na jndyú Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om.

¹⁷Jnda jo' juu ángel na jnda ntquiee' tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿ'aⁿ nacjoo' jndye. Ndo' naquii'cheⁿ wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio 'naaⁿ'aⁿ. Tsoom:

—Cha'tso jnda tuii.

¹⁸Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndei teic'uaa, ndo' jeeⁿ tyola'xuaa ntsuee. Jndei tyots'eii. Cantyjati na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñes'eii cha'na s'eii luaa'. ¹⁹Seityuui'ñ'eⁿ'na' tsjoom t'maⁿ Babilonia, ndo' sei'ndaa'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oots'om ticatsuu' ts'oom nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' tsjoom t'maⁿ Babilonia na njoom cantyja na ñel'ana. S'aaⁿ na jndei'na' cweñ'eⁿ'na na ñjom waso

'naaⁿ na jeeⁿ matseiw^{ee} joona. ²⁰ Quia jo' macanda tsuu cha'tso ndyuaaxe^{ncwe}, ndo' meiⁿ cwii sjo tatquoo'. ²¹ Tquiaa tsaaⁿ t'maⁿ cjoo nn'aⁿ na jnaⁿna' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aaⁿ kilos na cwiina'. Ndo' jnaaⁿ jo' tyolue nn'aⁿ ñ'oom wi' na ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oots'om.

17

Na maco'wi'na' sculjaa'

¹ Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñeeⁿ na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom nooⁿ:

—Candyo' luaa ndo' m'moo^{ya} njom' na nntu'xe^{ndye} nn'aⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ na wacatyee^{na} cjoo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'.

² Cha'na cwila'ntjei^{ndye} nn'aⁿ na cwe' luaa' m'aⁿ ñ'eⁿ sculjaa', maluaa' cwil'a nn'aⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue, na cwilajomndye cantyja 'naaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee cwi'oontyjona cha'tso nnom jnaⁿ na cwinty'iaana na cwiluii tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwinaⁿ cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyeena cantyja 'naaⁿ winom na matseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Juu na cwila'jomndyeñ'e^{na} na matseixma^{na}, matseijomna' cha'cwijom na matseitjomñe ts'aⁿ ñequio sculjaa'.

³ Quia jo' tco'na' nooⁿ cwii na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wa'ljoo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljei ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaa^{na} Ty'oots'om. Ndo' niom ntquiee' xque^{yo} ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. ⁴ Cwee yuscu'ñeeⁿ liaa colo catsioo' ñ'eⁿ colo wee, ndo' tyawiñê ñequio s'omcajaan, ñequio jndye nnom ljo' ñ'eⁿ ta' na jeeⁿ jnda. Ndiil' waso na tuii ñ'eⁿ s'omcajaan ts'ooⁿ. Waso'ñeeⁿ too'cheⁿ ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'eeⁿ na matseintjeiⁿ nn'aⁿ. ⁵ Ndo' staaⁿ teiljei ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajndyuna' jom. Matsona': "Luaañe tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿ Babilonia. Cwiluiiñê tsondyee lculjaa', ndo' x'ee cha'tso na cwajndii na cwiluii tsjoomnancue." ⁶ Ndo' nty'iaya yuscu'ñeeⁿ, cha'cwijom na cañeⁿ na jeeⁿ neii^e matseicwjeⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oots'om, na tyotjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ Jesús. Quia na nty'iaya jom jeeⁿ seitsa^{na} ja. ⁷ Saa matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om'? Ja m'moo^{ya} njom' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ yuscum'aaⁿ, ndo' cantyja 'naaⁿ quioo'jndii tquiee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xqueⁿ ndo' nqui ndei'jndyee'. ⁸ Juu quioo'jndii'ñeeⁿ na jnda tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saa quia nlu'i'nda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda chii nncju' Ty'oots'om juuyo' yuu na nntsuuñeyo'. Cantyjati na tuii tsjoomnancue maxjeⁿ waa cwii libro na chuuna' ncuue nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Saa nquiee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tyoowiljei ncuueena nacjoo' libro'ñeeⁿ, jeeⁿ nntseitsa^{na} joona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñeeⁿ. Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saa quia nncwje'nda'yo'.

⁹ 'Ts'aⁿ na jndo' ts'om maca^{na} na catsei'nooⁿ ñ'oomwaa: Ntquiee' xqueⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ cwit'moo^{na} ntquiee' ta yuu na wacatyeeⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xque^{yo} cwit'moo^{na} ntquiee' nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. 'Omndye joona jnda tja, ndo' cwii joona mam'aaⁿ ts'iaaⁿ je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saa quia na nncwjee^e matsona' na tijndye xuee nnc'oom. ¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñeeⁿ na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluiiñeyo' cwiicheⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom na jnda ñeeⁿ ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' na'ñeeⁿ. Saa xeⁿ jnda nncju' Ty'oots'om jom yuu na cwitsuundye nn'aⁿ.

¹² 'Ndo' nqui ndei'jndye na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xque^{yo} cwit'moo^{na} nqui nn'aⁿ na cwiluii'tma^{ndye} saa tyoona'na na nntsa'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nntsa'ntjomna cwe' cwii ta^{ndyo} ñequio juu quioo'jndii. ¹³ Na^m'aⁿ ñe'cwii ñ'oom joona, ndo' cantyjati najnda na la'xma^{na} ñequio na cwitsa'ntjomna ñe'quiiana jo' nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. ¹⁴ Nqui na'ñeeⁿ nl'ana tia' nacjoo' Catsmaⁿ, saa jom nnaⁿñê ñ'e^{ndye} joona ee cwiluiiñê Ta jo ndaa cha'tso nn'a na cwiluiitquiendye ndo' na cwiluiiñê

na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na t'maⁿ Ty'o^ots'om, joona nla'jomndyena ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ, ee cwiluiindyena nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ ndo' cwila'canda^andyena jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoti ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwitjom yuu na wacatyeeⁿ sculjaa'ñeeⁿ, jo' jo' ma'moⁿna' nn'aⁿ na jndyendye na jnaⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿna. ¹⁶ Ndo' joo nqui ndei'jndye na nty'ia' na ntyjoo xqueⁿ quioo'jndii na cwit'mooⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluii'tma'ndye, nncue'ntyjo na joona nnc'omna na jndooona sculjaa'ñeeⁿ. Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom nl'ana na nljoo'ñê na ñecasei'ñê. Nntquiina seii'eⁿ ndo' nla'cona jom ñ'eⁿ chom. ¹⁷ Ee s'aa Ty'o^ots'om naquii' n'omna na cal'ana cantyja na seijndaa'ñê hasta nntseicanda^añeñ'eⁿna' ñ'oom na tqueⁿtyeeⁿ. Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom joona ndo' ññe'quiiana najndei na la'xmaⁿna nnom quioo'jndii. ¹⁸ Ndo' juu sculjaa'ñeeⁿ na tco'na' na nty'ia' ma'moⁿna' tsjoom t'maⁿñeeⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jnda teinom na tuii na luaa', nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndei tseixmaaⁿ ndo' juu na caxueeñê seixueeña' cha'waa tsjoomnancue. ² Ndo' teic'uaa jndei seixuaⁿ, tsoom:

—Jnda tyuii', jnda tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' w'aa na'jndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajndiindy. Ndo' tseixmaⁿna' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajndiindy ndo' ts'iaaⁿndye. ³ Ee cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue jnda jla'ntjei'ndyena cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandy-eena mach'ee sculjaa' na matseijnooⁿoⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluii'tma'ndye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jnda jla'ndaa'ndye cheⁿnquiee cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'aⁿyana ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwinda^a teityandyena nc'e nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, tical'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naaⁿna.

⁴ Jnda jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'aⁿya na la'xmaⁿyo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati 'o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' nntjom'yo' nawi' t'maⁿ na nntjoomna. ⁵ Ee jnda teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'o^ots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿna. ⁶ Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a joona ñequio nt'omcheⁿ. We ndii' nnjoom nl'a'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' joona 'naⁿ na ñjom waso, jo' jo' nawi' na nntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a joona ñ'eⁿ nt'omcheⁿ. We ndii' najnda nawi'ñeeⁿ ññe'quia'yo' ndaana. ⁷ Cantyjati na tyola't'maaⁿndye cheⁿnquiee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ndo' tical'ana xjeⁿ cantyja na ya tyom'aⁿna, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiina' joona ndo' na cwajndii nntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: “Jaa m'aaⁿtyaaⁿya na cwitsa'ntjo^oya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'o^oya cha'na cwii yuscu na jnda ljoñe. Jaa xocatjo^oya na nnc'o^oya na cwityuaaya.” ⁸ Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeiito t'maⁿ nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'aⁿ ndo' nquioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'aⁿ. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nquii Ty'o^ots'om na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, t'maⁿ waa najndei na cwiluiiñê.

⁹ Ndo' nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na tical'ana xjeⁿ, jla'cona 'naaⁿna ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Naⁿñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰ Tquia nncwintyjee'na na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjoom nn'aⁿ. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia na t'maⁿ cwiluiiña'na'. Ee ñejomto tyjee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹ Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindaa nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa 'ñeeⁿ cwii 'ndiina' na ñe'catseijndati 'naⁿ na cwindaaana. ¹² Joonaa cwilei'chona canchuu s'omcajaan, s'omxuee, ljo' na jeeⁿ jnda, ta' perlas, liaa lino na jeeⁿ ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindaaana cha'tso nnom n'oom na jeeⁿ cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ tsei'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuiina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndaa tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndaa tyoo'. Mati ntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, ntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwicantjandyeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandye na candye'ntjomtyeⁿ, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' nlue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jnda ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na nei'nco nquiyo', jnda tsuundyoo' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xjeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindaa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jnda teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjoom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna. ¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajaan, ta' ljo' na jeeⁿ jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saa ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandyena na'ñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho laandaa, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio na'ntjom na cwil'a ts'iaaⁿ naquii' laandaa, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' na'ñeeⁿ. ¹⁸ Yocheⁿ na nty'iaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena:

—Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jeeⁿ tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'ojndaa nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena:

—Wi', wi' matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjooⁿya ñequio laandaa, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saa ñejomto tyuii'ñ'eⁿna'.

²⁰ 'O na m'aⁿyo' cañoom'luee, c'om'yo' na nei'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tque'nju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na nei'yo'. Ee na jnda tiomndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na 'o.

²¹ Jnda jo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndei, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

—Maluaa' matseijomna' na cwityuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquioo'nnda'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nndiinnda' ts'aⁿ na c'uaa cwitjoo' música, cha'na arpa, tsmáaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquioo'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaa ñet'oomna' na tyoluii'tma'ndyetyina quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

²⁴ Ndo' seicanooⁿna' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jla'cwjeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda tque'njoom'm n'om. Mati waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda tja nc'e na cwila'yu'.

19

¹ Jnda teinom na nmeiⁿ, jndiia na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena:

Aleluya. Nquii Ty'oots'om cwentaa tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo.

Maty'iomna' na calawaandyaaⁿ jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

² Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'.
Ee jnda tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantyja 'naaⁿ,
tσαⁿ na sei'ndaa' nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'aⁿyana ñ'eⁿñe.
Ee jnaaⁿ juu na tja nn'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om na tyondye'ntjom nnoom,
jo' chii s'aaⁿ na tiomñe tsaⁿñeeⁿ.

³ Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' jluena:

—Aleluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

⁴ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ
na ta'ndo', ty'eta'nquiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Tyola't'maaⁿndyena jom,
tyoluena:

—Aleluya. Amén.

⁵ Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:

Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'o^ots'oomya,
cala't'maaⁿndyo' jom.

'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwiluiindyo',
cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiñe Catsmaⁿ

⁶ Quia jo' jndiia na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom na
c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndeiⁿ cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena:
Aleluya. Nquii Ta Ty'o^ots'om cwentaaya, cha'tso nnom najndeiⁿ matseixmaaⁿ,
m'aaⁿ na matsa'ntjoom.

⁷ C'o^oya na neiⁿya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiⁿ n'o^oya, ndo' calawaⁿandyaⁿ jom.
Ee jnda tue'ntyjo' na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluiñe scoom'm mam'aaⁿc'eeñe.

⁸ Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.

Juuna' tseixmaⁿna' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyana' na ñel'a nn'aⁿ na tqueⁿ
Ty'o^ots'om na lju' n'om.

⁹ Quia jo' tso ángel no^o:

—Luua catseiljei': "Jeeⁿ neiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'o^ots'om na cala'jomndye nantquie
na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda chii tsoom no^o:

—Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'o^ots'om.

¹⁰ Quia jo' tco^oa xtya jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo' jom. Saa tsoom no^o:

—Tintsa' na luua' ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyu' ñequio
nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macanda
nquii Ty'o^ots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús, ljo'yu la'xmaⁿna' ñequio
ñ'oom' Ty'o^ots'om na tyoñequia profetas.

Ts'aⁿ na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaaⁿ cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo'
nqueⁿ na ljoom juuyo' matseicajndyuna' jom tsaⁿ na ñe'cwii na mach'eeⁿ ndo' na
mayom'm. Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' mach'eeⁿ tia' nacjoo nn'aⁿ
na cwi'oo nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye
corona ñjom xqueeⁿ. Waa xueⁿeⁿ na teiljeiina' nacjoom'm na macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ,
tjaa'na' ñeeⁿ caljeii. ¹³ Cweⁿ cwii liaatco na teicoo'ñ'eⁿna' niom'. Ndo' xueⁿeⁿ na
nquiu nn'aⁿ, jo' jo' Ñ'oom' Ty'o^ots'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiluiindye sondaro cañoom'luee,
ty'entyjona naxeeⁿeⁿ na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na' na
tuiina' ñ'eⁿ lino na jeeⁿ ya. ¹⁵ Quui' ñ'om ndii' cwii xjo na jeeⁿ taa. Juuna' ma'moⁿna'
na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' juu na nntsa'ntjoom t'maⁿ nlco'wi'na' joona.
Cha'xjeⁿ cwinchjee nn'aⁿ tauva na nluii' ndaa'na', maluaa' matseijomna' na nnts'aaⁿ
joo nn'aⁿ na tiñe'quiandy cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee nquii Ty'o^ots'om na matseixmaⁿñ'eeⁿ

cha'tso nnom najnda, cantyjati na matseiw'eeⁿ, maluaa' nnts'aaⁿ na nlco'wi'na' naⁿñeeⁿ.
¹⁶ Cjoo' liaⁿaⁿ ndo' cjoo' tcweeⁿeeⁿ jnda teiljei xueⁿeeⁿ na matsona': "Ja cwiluiindyō na matsa'ntjōⁿya cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ja t'maⁿ cwiluiindyō jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye."

¹⁷ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quioom'. Jndei matseixuaⁿ na maqueⁿeeⁿ cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsoom:

—Quio'yo' cala'jomndyo' nantquie t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. ¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ cwila'xmaⁿ, nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, nn'aⁿ na cwiluiindyē sondaro, sei'ts'o 'naaⁿ catso, mandin'eeⁿ nn'aⁿ na ñentyjondye jooyo'. Jndyendye nn'aⁿ nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿna, mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' nn'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cje m'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jnda tquiendye.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii tquiee ñequio cha'tso nn'aⁿna cwiluiitquiendye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naaⁿna. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' ndo' nacjoo sondaro 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Ndo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ jnaⁿndyena tia'ñeeⁿ. T'uena quioo'jndii tquiee ñequio quioo'jndii na jnda we. Juu tsaⁿ na jnda we jo', tyoñequiaa ñ'oom cantu, tyoch'ee 'naaⁿ t'maⁿ cantyja najndei quioo'jndii tquiee. Tyonquiu'nn'aⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'tso nn'aⁿ na tquiandyē na tyocañoom ljei 'naaⁿ quioo'ñeeⁿ lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maaⁿndyena na jlui'tsjaaⁿñe juuyo'. Quia jo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' tjoom'm wendye naⁿñeeⁿ na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' sufrā. ²¹ Ndo' cha'tsondyē sondaro 'naaⁿ naⁿñeeⁿ na cwi'ndiina' tjāna. Ee nqueⁿ na ljoom caso canchii', seicwjeⁿ joona ñ'eⁿ xjo na macalui'nom quii' ñom. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyo' sei'ts'o 'naaⁿ naⁿñeeⁿ.

20

Cwii meiⁿ ndyu

¹ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na jnaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaaⁿ yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta. ² T'ueeⁿ catsoomjndii, juu catsuu tquiee na maxjeⁿ teiyo m'aaⁿ, juu na cwiluiiñe tsaⁿjndii ndo' Satanás. Seityeeⁿ juu na cwiljoo'ñetyeⁿ cwii meiⁿ ndyu. ³ Ndo' tjoom'm tsaⁿñeeⁿ naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda jo' seicoom'm ndo' tuaa teincuu' na nnaaⁿ jo' jo', cha tacalui' tsaⁿñeeⁿ na ññequiu'nn'aⁿntyeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Quia jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na nnaⁿñeyaaⁿ cwe' tiyo.

⁴ Jnda chii nty'iaya jndye ndio na meindyuaandye nn'aⁿ na jnda to'ñoom ts'iaaⁿ na nntu'xeⁿna nn'aⁿ. Ndo' mati nty'iaya añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda jnoⁿ cantyo' cwe' nc'e na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesús, ndo' na tyoñe'quiana ñ'oom' Ty'oots'om. Naⁿñeeⁿ t'cala't'maaⁿndyena quioo'jndii, meiⁿ juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. T'inqiandyena na nluii ljei 'naaⁿyo' cantaana meiⁿ lueena. Naⁿñeeⁿ nty'iaya na tando'nda'na na jnda tjāna ndo' sa'ntjomna ñequio Cristo cwii meiⁿ ndyu. ⁵ Jo' luaa' najndyee na cwitando'xco nn'aⁿ. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ticatando'nda'na hasta quia jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ. ⁶ Matio'naaⁿñe Ty'oots'om joo nn'aⁿ na cwila'jomndye na cwitando'nda' najndyee, ee cwiluiindyena na lju' n'omna. Juu na nncwje nn'aⁿ na jnda we, xocat'uiina' joona ee tjaa najndei na matseixmaⁿna' ñ'eⁿndyena. Nla'xmaⁿna ntyee cwentaa' Ty'oots'om ndo' Cristo. Ndo' nnts'a'ntjomna ñ'eⁿñeⁿ cwii meiⁿ ndyu.

⁷ Quia na jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ, nndyaañe Satanás yuu na chu'tyeⁿñeⁿ ⁸ cha nlueeⁿeeⁿ na nncjaanquiu'nn'aaⁿ Gog ñ'eⁿ Magog, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ndo' nntseitjoom sondaro 'naaⁿ naⁿñeeⁿ na nl'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndye tei' lndyoo ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jnaⁿna cha'waa tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuua ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om, yuu na cwic'eeⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ na lju' n'om. Saa seiquioom chom nacjoo sondaro'ñeeⁿ, seicoñ'eⁿna' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsaⁿjndii na tqui'nn'aⁿ joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufrā. Jo' jo' m'aaⁿ quioo'jndii tquiee

ñequio ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

*Cwitu'xe*ⁿndye nn'aⁿ mach'ee Ty'o^oots'om

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwii tio canchii' na jeeⁿ t'maⁿna' ndo' nty'iaya nquii Ty'o^oots'om na wacatyeeⁿ nacjoo' juuna'. Tsjoomnancue ñ'eⁿ tsjo'luee jnda tsuuñ'eⁿna' jo nnoom.
¹² Mati tco'na' n^ooⁿ na nty'iaya l'oo, joo nn'aⁿ na tyoluiit'maⁿndye ñequio nn'aⁿ na tjaa ljo' tyola'xmaⁿ. Meintyjee' naⁿñeeⁿ jo nnom tio canchii'ñeeⁿ. Jnda chii sein'meiiⁿ Ty'o^oots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseican^ona' cantyjati na ñel'a l'oo'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ joo ñ'oom'ñeeⁿ tu'xeⁿndyena. Ndo' mati waa cwiicheⁿ libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', jnda sein'meiiⁿeⁿ. ¹³ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na tja naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ yuu na meindoo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tu'xeeⁿ joona cantyjati na jnda ñel'ana. ¹⁴ Xjeⁿñeeⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixmaⁿna' na jnda we na cwiwje nn'aⁿ. ¹⁵ Ndo' 'ñeeⁿ juu na t'icwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', tsaⁿñeeⁿ tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' n^ooⁿya.

21

Tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ian^o tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda ntycwii cantyja 'naaⁿ tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee. Ndo' tatjaa'na' ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'o^oots'om, tycwi'na' cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'eⁿ saa'. ³ Quia jo' jndiia na jndei teic'uaa matseineiⁿ ángel cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'o^oots'om, matso:

—Je' mam'aaⁿ Ty'o^oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. Jnda ljoo'ñetyeeⁿ ñ'eⁿndyena ee maqueeⁿ joona na nn'aaⁿaⁿ. Nqueⁿ nnc'oomñê ñ'eⁿndyena ndo' nntseixmaaⁿ Ty'o^oots'om cwentaana. ⁴ Ticwii cwii ndaandaⁿ nncuee'ñê. Taxocwjena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, meiⁿ taxocatyueena, meiⁿ na taxoquiitina' joona. Ee jnda teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio, tsoom:

—Queⁿ cwenta, mats'aa na caluiixco cha'tso.

Mati tsoom n^ooⁿ:

—Luaa catseiljei' ee ñ'oommeiiⁿ, ñ'oom na mayuu' joona'. Nndaⁿ ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'.

⁶ Ndo' tsoticheⁿ n^ooⁿ:

—Jnda jndaⁿ cha'tso. Ja m'aaⁿya cwii tjo^ocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntyue cha'tso. Cwiluiindy^o x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'. Juu ts'aⁿ na ñ'e'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ñnequia ndaa xo' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. ⁷ 'Ñeeⁿ juu na jnda jnaⁿñe nacjoo' natia, cha'tso nayameiⁿ nndaⁿ. Ndo' ja nluiindy^o Ty'o^oots'om cwentaⁿaⁿ ndo' jom nluiiñê jndaaya. ⁸ Saaⁿ nn'aⁿ na cwitjeii'ndye cantyja 'naⁿya ee na cwicatyueena, ndo' nn'aⁿ na ticala'yui', ñequio nn'aⁿ na jnda jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' joona naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, nn'aⁿ na calua'ndye, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ñequio naⁿcantu, maxjeⁿ cha'tsondyena jnda teijndaa' na nntiomna' joona naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufra. Jo' jo' yuu na jnda we na cwiwje nn'aⁿ.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawi' na macanda. Tqueeⁿ tsaⁿñeeⁿ ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'mooⁿya njom' yuscu na waa ñomcaa', juu nluiiñe scuu' nquii Catsmaⁿ.

¹⁰ Quia jo' tco'na' nooⁿ na nty'iaya cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja yuu waa cwii sjo' t'maⁿ na ndye. Jo' jo' t'moⁿ nooⁿ tsjoom t'maⁿ Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiiñena'. Jnaⁿna' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oots'om, jndyocuenta'.

¹¹ Ñ'loomna' nacaxuee na tseixmaⁿ nquii Ty'oots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jeeⁿ ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ meintyjee' tatiom t'maⁿ na jeeⁿ ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ, ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we ntmaaⁿ ntseinda Israel teiljeii cwii cwii na nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo' ndo' na macalui' ñe'quoom', ndyee ndyuel'a niom jo' ndo' na m'aⁿ cancjuu ntquiee', ndo' jo' ndo' na m'aaⁿ caxjuu tsoom'naaⁿ, ndo' cantyja na majaacue ñe'quoom'. ¹⁴ Tuii tsiaⁿtsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ canchoo'we ljo' na jeeⁿ nt'maⁿ. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljeii xuee' cwii cwii joona nacjoo' cwii cwii tsjo'ñeeⁿ.

¹⁵ Nquii ángel na seineiⁿ ñ'eⁿndyog maleiñ'oom cwii ts'oomxjeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ñ'eⁿ juuna' nncwjeeⁿeⁿ xjeⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ñequio tatiom na meintyjee' ndiocheⁿ ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ. ¹⁶ Juu tsjoom'ñeeⁿ ljo'yu xjeⁿ nquina', ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tmeiⁿna' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ xjeⁿ cwii ntyjaa' tsjoom'ñeeⁿ ñequio ts'oomxjeⁿ 'naaⁿaⁿ. Tue'ntyjo' cha'na we meiⁿ waljoo' we siaⁿnto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tcona' ñequio na tmeiⁿna' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeiiⁿeⁿ xjeⁿ tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjo' cha'na ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxjeⁿ na teil'uee'ñe ángel matseijomna' cha'xjeⁿ na tco ts'oomxjeⁿ na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ.

¹⁸ Tatiom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ ljo' jaspe, ndo' juu tsjoom tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsiaⁿtsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'maⁿ najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'maⁿ na jnda 'om, colo wee na caljeii na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', cajaan' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñeeⁿ, cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjeeⁿ, colo tso'ndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na jnda canchoo'cwii, colo tsá na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuiina' ñ'eⁿ ta' perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuiina' ñ'eⁿ cwii ta' perla t'maⁿ. Ndo' nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'naⁿ wats'om nty'iaya tsjoom'ñeeⁿ, ee nquii Ta Ty'oots'om na tseixmaⁿñeeⁿ cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsmaⁿ, joona cwiluiindyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñeeⁿ. ²³ Ndo' jo' jo' ticaⁿna' ñe'quoom', meiⁿ chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'oots'om ñequio juu Catsmaⁿ, jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'aⁿ njoomnancue na jnda jlui'n'maaⁿndye nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyeti tsjoomnancue, juu na matseit'maaⁿñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñeeⁿ ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñeeⁿ tjaa'naⁿ natsjom. Jo' chii ticata' ndyueel'a tatiom ndiocheⁿ ee ñeⁿnquii'cheⁿ naxuee. ²⁶ Nn'aⁿ njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xmaⁿna ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñeeⁿ tijoom nncjaaquiee' meiⁿnquia na tilju', meiⁿ nn'aⁿ na cwajndii cwil'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ cantu. Macanda nnc'ooquie' nn'aⁿ na teiljeii ncuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsmaⁿ. Naⁿñeeⁿ ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'moⁿ ángel'ñeeⁿ cwii jndaa na cwinaⁿna' x'ee tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om ñequio Catsmaⁿ. Macaana' xcwe ts'om nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndaa na cwinaaⁿ

jo' jo' jeeⁿ xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwiñe'quia na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ntyja canchoo'we nnom ta n'oom'ñeeⁿ, ndo' cwii cwii nnom ta cwiquiena' tincwii chi'. Mati tscoo n'oom'ñeeⁿ la'xmaⁿna' nasei na matsein'maⁿna' nn'aⁿ njoomnancue. ³ Meiⁿcwii nnom nawi' na cwtjoom nn'aⁿ taxocanty'iaana jo' jo'. Macandā nquii Ty'oots'om nncwacatyeeⁿ tio 'naaⁿaⁿ jo' jo' ñequio Catsmaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom nla't'maaⁿndyena jom. ⁴ Nnty'iaandaana jom ndo' nñoom xueⁿeⁿ cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxocaⁿna' chom lámpara, meiⁿ ñe'quioom' ee nquii Ta Ty'oots'om cwiluiñê naxuee ndaana. Ndo' ticantycwii na cwitsa'ntjomna.

Manndyoo' na ndyonnda' Jesucristo

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ tjacantya na mayuu'na', jo chii nndaā ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ jooⁿa'. Nquii Ta Ty'oots'om cwiluiñê na matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jnda jñoom ángel cwentaaⁿaⁿ na ca'moⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'n-tjomna nnoom ljo' na mawaaxjeⁿ na nluii.

⁷ Matso Jesucristo:

—Queⁿ'yo' cwenta, matyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿ'yo'.

Neiⁿ ts'aⁿ na matseicandā ñ'oom na chuu librowaa cantya chiuu cwindyona'.

⁸ Ja Juan nty'iaya cha'tso nmeiⁿ ndo' jndiia cantya 'naaⁿna'. Ndo' quia na jnda nty'iaya ndo' jnda jndiia ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoo'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom na t'mooⁿ nmeiⁿ nooⁿ. ⁹ Saa tsoom:

—Tintsa' na luaa', ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', ñequio nc'ia' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na chuu librowaañe. Macandā nquii Ty'oots'om catseit'maaⁿndyu'.

¹⁰ Mati tsoom nooⁿ:

—Joo ñ'oom na chuu librowaa cantya chiuu cwindyona', tintseicu' jooⁿa' na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jnda teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandaa'ñena' jooⁿa'. ¹¹ Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyaana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseituu, caljoo'ñeto na ljo'. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyaana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jnda tque'lju' Ty'oots'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantya 'naaⁿaⁿ.

¹² Matso Jesucristo:

—Mayuu'cheⁿ matyuaa' nncua'cañooⁿya. Ndyoñ'oⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' ññequiaya jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjati na s'aa. ¹³ Ja m'aaⁿya cwtjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandā. Cwiluiindyō x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'.

¹⁴ Mañequiaana' na neiⁿ nn'aⁿ na cwitmaⁿlju' naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee jooⁿa' wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndaā nlquie'cañomna ts'oom na nntquiina ta na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵ Saa naxeⁿl' tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio naⁿcalua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶ —Nncō Jesús jnda jñoⁿya ángel cwentaya na m'aⁿ'yo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaa' 'o, ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ja cwiluiindyō x'ee ñ'oom cantya 'naaⁿ David, ndo' tsjaaⁿ 'naaⁿ jom na jndyowicantyjoo'. Ja cwiluiindyō caxjuuncoo.

¹⁷ Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyē scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

—Ta Jesús, candyo'.

Ndo' ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naaⁿ ts'aⁿ ñ'oommeiⁿ, catso:

—Candyo', Ta Jesús.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaa' jom. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nlui'n'maaⁿñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsomwaañe, ja Juan mañequiaya na caljeii tsaⁿ'ñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiiⁿ, quia jo' nacjoom'm nntseicwaljoo' Ty'oots'om cha'tso nawi' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa. ¹⁹ Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja chiuu cwindyona', Ty'oots'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsaⁿ'ñeeⁿ taa' ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiiñena'. We ñ'oommeiⁿ matseineiⁿ librowaa chiuu la'xmaⁿna'.

²⁰ Manquiiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommeiⁿ, matsoom:

—Mayuu'cheⁿ tyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿyo'.

Ndo' jaa cwit'ooya nnoom, cwil'uuya:

—Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naaⁿñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Amén.